

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

2 A. q. b. 745^a.

M. Franciscus. Le. Manni. B. H.

**Josephus de Anti-
quitatibus ac de
bello Judaico.**

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Bayrische
Staatsbibliothek
MÜNCHEN

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

¶ Tabula Rubricarum cuiuscūq; capituli singulorum librorum/tam de Antiquitatibus q̄ de bello Iudaico secundum numerum librorum & chartarum.

¶ Incipit liber primus.

- D**e creatione coeli & terræ & de operibus sex dierum/ & requie diei septimi. cap.1.car.1.
De plasmatione protoplastorum/ & de plantatione paradisi/ & de introductione Adam & Euz in ipsam. cap.2.car.2.
De transgressionem protoplastorum/ & de eiectione eorum de paradiso. cap.3.car.2.
De interfectione abel p Cai & de poena q̄ multatus ē Cain/ & de duabus colūnis latericia & lapidea
q̄bus cōscripserūt filii adā oēm disciplinā rerū celestiu quam p se adinuenerunt. cap.4.car.2.
De inundatione diluuii sup terrā & ubi Noe saluatus est cum generatione sua p arcā. cap.5.car.2.
Noe post diluuiū oblati dño hostiis/orat nullā aq̄e/iundationē ulterius iduci sup terrā. ca.6.car.3.
Deus annuit p̄cibus Noe/arcum pluuialem designans ei in testimonium foederis. cap.7.car.3.
De morte noe/ & de filiis eius. cap.8.car.3.
De Nēbroth filio cham/ & de ædificatiōe turris/ & de discordia diuersarū linguarū. cap.9.car.3.
De dispersione gentium in uniuersas terras post ædificationem turris. cap.10.car.3.
De filiis laphet filii Noe/ & de gentibus quæ p̄r eos institutæ sunt. cap.11.car.3.
De filiis cham filii Noe/ & de gentibus per eos institutis. cap.12.car.4.
Noe inebriatus/ nudatus/ irrisus/ irrisorem filium maledictioni subdit/ fratribus eius maledictum
patribus effugientibus. cap.13.car.4.
De filiis Sem filii Noe/ seu de gentibus per ipsos institutis/ & de ortu abraæ. cap.14.car.4.
Abraam secundū præceptum domini de Chaldaea migrat in Chananæam. cap.15.car.4.
Abraā famæ opprimere Chananæam/ ægyptum ingreditur ubi dignus & clarus habetur discipuli
nam arithmeticæ/ & astrologiæ/ contradens ægyptiis/ a quibus iterum regressus in Chananæam/
partitur terram cum Loth cognato suo. cap.16.car.5.
Sodomitarū congressi cum assyriis prælio uincuntur/ uicti captiui abducuntur/ cum quibus Loth
captiuius abducitur. cap.17.car.5.
Abraam irruens in assyrios/ Loth & captiuos Sodomitarū eripuit/ cui regresso occurrit rex Sodo
mitarū/ & Melchisedech rex solymorū/ deinde accepto p̄misso diuino de posteritate/ genuit Ismael/
ipseq; circumciscus est præcipiente domino/ & ismael totaq; domus eius. cap.18.car.5.
De abraam quomodo tres angelos suscepit/ a quibus audiuit & Sarā filiū periturā/ & Sodomitarū
euerfionem/ & de Loth/ qui & ipse suscepit angelos hospitio/ & de euerfione sodomorū simul de
eruptione Loth cum tota domo eius/ & quomodo uxor Loth conuersa est in statuam salis/ cum re
spicit ciuitatem pereuntem/ & de commixtione filiarum cum patre. cap.19.car.5.
Quomodo abraam migravit in Gerar/ & Abimelech adiuuauit Saram uxorem abraæ sed cor/
reptus a domino reddidit eam ipsi intactam/ & de natiuitate Isaac. cap.20.car.6.
Quo abraā monēte sara/ & p̄cipiente domino emisit a se agar cū filio Ismaele. cap.21.car.6.
Abraam accepit mandatum a domino de immolatione Isaac. cap.22.car.6.
De morte sara & sepultura ipsius/ post cuius mortē abraā accepit Ceturā uxore. cap.23.car.6.
Quomodo Isaac quadragenarius duxit uxorem Rebeccam. cap.24.car.7.
Abraam moritur/ & sepelitur in Ebron cum Sara coniuge sua. cap.25.car.7.
De conceptu uel p̄r Rebeccæ/ & quō Isaac pegrinatus est in Geraris tpe famis/ & q̄a cū senis
set/ & caligarent oculi eius/ benedixit iacob cum putaret se benedicere Esau. cap.26.car.7.
Jacob timens fratrem fugit ad Laban in Mesopotamiam ubi filias Laban Lyam & Rachel acce
pit uxores/ cum ancillis earum Bala & Zelpha/ ex quibus filios. xii. genuit/ & unā filiā/ quæ regresso
iacob de Mesopotamia ad Chananæam/ uiolata est a Sichem filio Emmor regis Sicimorū/ quare in/
dignati fratres eius totam ciuitatem percusserunt in ore gladii. cap.27.car.7.
Mortē Isaac in Ebron/ & sepultura filiis suis/ Rebecca uxore prius defuncta. cap.28.car.9.

¶ Incipit Liber secundus.

- ¶ Quomodo Esau & Jacob Isaac filii habitacula diuiserūt/ & Esau quidem idumæam tenuit/ ia
cob autem Chananæam. cap.1.car.9.
Quomodo ioseph iunior filiorum iacob somniis ei demonstrantibus sceleritatem futuram inui
diam sustinuerit fratrum. cap.2.car.9.
Quomodo idem ipse in Aegyptum uenundatus a fratribus propter odium quod habebant in
a ii

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

eum factusq; insignis & clarus ibi fratres habuit subiectos. cap. 3. car. 10.
 Iacob audito quia ioseph uiueret in aegypto/ & clarus ibi haberetur/ descendit ad eum cum rota domo sua cap. 4. car. 13.
 De morte iacob & de sepultura qua sepultus est in Ebron a filiis/ de morte quoque ioseph & fratrum eius. cap. 5. car. 14.
 De oppssione filioꝝ israel in aegypto per Pharaonem/ & de natiuitate moysi quem educauit filia/ Pharaonis/ & adoptauit sibi in filiū/ & de sacrorum scriba qui uoluit interficere puerum conculcātē coronam regis/ quam puero rex imposuerat. cap. 6. car. 14.
 Postq; creuit Moyses iniūctū est ei bellū æthiopicū. ubi copulata ē filia regis æthiopū in matrimonio. Vnde odium & inuidiā magnā contraxit ægyptiorum. cap. 7. car. 15.
 Moyses cognitis insidiis regis ægypti latenter effugit & ueniens in Madiā habitauit cum Rague le sacerdote/ cuius filiā accepit i uxorem. cap. 8. car. 15.
 De rubo q uidebat moysi quasi arderet/ qui tñ non comburebatur/ ubi audiuit mandatū diuinum ut reuertens in ægyptū/ liberaret filios israel de oppressione ægyptiorum. cap. 9. car. 15.
 Moyses regressus est in ægyptum secundū mandatū domini/ ubi faciēs signa & prodigia maxima eduxit filios israel de ægypto in manu ualida. cap. 10. car. 16.
 Quo ægyptii poenitētia ducti q dimisissent filios israel isecuti sunt eos usq; ad mare rubrū q diuisum uirga Moysi scipiēte dño ingressi sunt filii israel/ & sicco uestigio trāsierūt illud/ ægyptii autē psequētes igressi sunt post eos/ sed reuertēte mare in seipsum suffocati sunt fluctibus. cap. 11. car. 17.

Incipit Liber tertius.

Quo moyses populū ex ægypto sumēs duxit ad mōtē Syna/ multo itinere fatigatū. cap. 1. car. 17.
 Quomodo pugnantes cum Hebræis amalechitæ & qui cum eis erant denicti sunt/ & israel prædā hostium perceperunt. cap. 2. car. 18.
 Quia socer suū lethro Moyses ad se uenientē ad montē Syna libenter excepit. cap. 3. car. 19.
 Quō psuasit ei ut distribueret pplm p millēarios & cētenarios q prius iordiatu erat. cap. 4. car. 19.
 Quomodo hæc singula fecit moyses socero monente. cap. 5. car. 19.
 Quomō moyses ascēdit in Syna montē acceptaq; a deo leges/ Hebræis dedit. cap. 6. car. 19.
 De tabernaculo q fecit moyses in deserto ad honorē dei/ ut tēplū esse uideretur. cap. 7. car. 20.
 De arca qualiter facta sit/ in qua tabylas legis collocauit. cap. 8. car. 21.
 De mensa propositionis/ in qua oī septimana duodecim panes azimi ponebantur. cap. 9. car. 21.
 De candelabro aureo & altari interiori & exteriori. cap. 10. car. 21.
 Quæ sunt uestimenta sacerdotum & pontificis. cap. 11. car. 21.
 Quomō aaron eligitur in sacerdotem/ & quō moyses purificauerit tabernaculū & sacerdotes/ & quemadmodum de festiuitatibus/ & singulis diebus fuerit cōstitutum. cap. 12. car. 22.
 Quia moyses pcedēs a mōtē Syna cū populo/ eduxit eū ad locū q dī Eserioth ubi murmurātibz filiis israel/ p desiderio carniū dñs imisit Coturnices/ & de plaga q secuta ē esum carniū. cap. 13. car. 24.
 Quomō exinde Moyses duxit populū ad fines Chananæoz/ unde misit exploratores. xii. q cōsiderarēt eoz regiones & ciuitates q reuersi post quadraginta dies/ terrorē & metū incusserunt filiis israel/ quasi nō possent expugnare Chananæos/ unde illi in desperationē adducti cōsilio inito decreuerūt redire in ægyptū moysē & aaron interēptoz/ q iratus nō eos sed filios eoz/ terrā repromissiois iraturos/ ipsos autē p. xl. annos in deserto prædixit esse morituros. cap. 14. car. 24.

Incipit Liber quartus.

Bellū Hebræoz/ absq; noticia Moyses cōtra Chananæos gestūq; atq; denictum. cap. 1. car. 25.
 Seditio Chore & plebis contra Moysen & fratrem eius de sacerdotio. cap. 2. car. 25.
 Quemadmodū Moyses instituit decimas dare leuitis & sacerdotibus/ & de morte Mariæ & aarō primi sacerdotis domini/ cui successit Eleazarus filius ipsius. cap. 3. car. 27.
 Quemadmodū cōmiserunt Seon & og reges ammoreorū bellū uicitq; eos moyses & filii israel/ terras eorum & ciuitates tenentes & hæreditate possidentes. cap. 4. car. 27.
 De Balach Moabitæ rege/ seu de Balaā ppheta cuius asina hūana loq̃la usā ē. q post bñdictiōes qbus bñdixit filiis israel cōsiliū dedit Balach q̃liter seduceret pplm p mulieres Madianitas/ & de ultione quæ secuta est/ & seductos Hebræos/ & seductores madianitas/ & ubi moyses iosue successorē sibi constituit. cap. 5. car. 27.
 Moyses alloquitur populum ante mortem suam/ et tradidit ei librum legis/ & quemadmodum ab hominibus est ablatu. cap. 6. car. 29.

Quomodo

DE ANTIQ. VITATIBVS TABVLA

Incipit Liber quintus.

- Quo iesus duxit hebraeos exercitū & dū pugnasset cōtra Chananæos & denicisset terrā eorū
p fortres funiculos ē pītus & de morte ipsius ioseph & pōtificis Eleazari. cap.1.car.33.
- Quo moriēte duce filii israel foeliciter aliq̄to tpe pugnauerūt cōtra Chananæos. cap.2.car.35.
- Quo pducēte tpe israelitæ trāscēdētes patrias leges ad grādes ærūnas deducti sūt & seditiōe scā
adinuicē pugnauerūt/hmōi cā p qua delata est tribus Benjamin pter sexcētos viros, cap.3.car.36.
- Quo post hāc afflictionē israelitæ rursus ipie agētes/opprimunt a Chananæis / & a cursato rege
assyrioz cui seruiert ānis octo sed postea libertas eis restituta est p Zenizē belli filiū principāte an/
nis quadraginta/qui apud phoenicas dicitur index. cap.4.car.37.
- Quo rursus populus noster ānis .x. & octo seruiert Moabitīs & quodā aoth noie seruitute priua
tus sit eo principatum annis .lxxx. tenente. cap.5.car.37.
- Quomodo Chananæis eos in seruitutē redigentibus p annos .xx. liberati sunt p Barachū & Del/
borā qui eorū principes fuerunt. cap.6.car.37.
- Quo purgātes Amalechitæ cōtra israelitas uicerūt/eorūq; puinciā affligerūt ānis septē quos li/
berauit dominus p Gedeon/q sup populū fuit annis quadraginta. cap.7.car.37.
- Quo abimelech filius Gedeonis ex cōcubina mortuo patre arripuit principatū/interfectis cūctis
fratribus suis excepto uno/& de poena quā exoluit pro fraterna cāde. cap.8.car.38.
- Quo israelitæ relinquētes legē dei opprimunt ab ammonitis/quos liberauit dominus p iepte Ga/
laditem qui tenuit principatum per sex annos. cap.9.car.38.
- Prænūciatio natiuitatis Sālon/& fortitudo ei⁹ & q̄toz maloz auctor fuerit palæstis. ca.10.car.39.
- Post mortē Sālon p̄fuit israelitis Heli sacerdos & de Noemi uxore Elimelech/seu de Ruth Moa/
bitide/quā duxit uxore booz pater Obed patris iesse/patris dauid. car.11.car.40.
- De ortu Samuel pphetæ q p̄dixit cladē israeliticā/filioz Heli sacerdotis p̄ditionē. cap.12.car.40.
- Quo filii israel pugnātes cū Palæstinis cessi sunt/filii Heli sacerdotis in bello pereunt/ arca dei ca/
pta abducit/ipse sacerdos cōpto q factū est de sella corruens/mortuus est/cū tenuisset principatum
xlannis. Cōtinet hic liber tēpus annoz quadringentoz septuaginta sex. cap.13.car.41.

Incipit Liber sextus.

- Interitus Palæstinoz & terræ eorū/per iram dei propter arcā quæ ab eis fuerat capta/ & quē
admodum eam remisertunt ad hebræos. cap.1.car.41.
- Quemadmodū Palæstinoz exercitus super eos uenerit/& de uictoria Hebræorū. quam ducatu
Samuelis prophetæ adepti sunt. cap.2.car.41.
- Quod Samuel pp senectutem esset ifirmus/suis filiis res dispenlandas iniunxit. cap.3.car.42.
- Quod dū illi principatū bene non regerent/populus per iram petiuit regem. cap.4.car.42.
- Prelum Saul sup ammonitarum gentem/& uictoria hostiumq; uastatio. cap.5.car.43.
- Quēadmodum denuo Palæstini pugnantes denicī sunt ab hebræis. cap.6.car.43.
- Bellum & uictoria Saul cum amalechitis. cap.7.car.44.
- Quia p̄uicāre Saul mādata pphetæ samuel/alius rex dauid iubēte deo latēter ē scūs. ca.8.ca.45.
- Quēadmodū denuo pugnauerūt palæstini aduersus hebræos adhuc regnante Saul & monoma/
chia Dauid Golia/q palæstioz erat eximius/eiusq; pēptio & defectio palæstinioz. cap.9.car.45.
- Quēadmodū miratus saul fortitudinem Dauid/ei suam filiam copulauit. cap.10.car.46.
- Quēadmodum post hæc suspectum Dauid sibi rex saul perimere festinauit. cap.11.car.46.
- Quia sapius dauid p saul periculū mortis passus effugit/& secundo eum super se uenientem ha/
bens potestatem noluit interficere. cap.12.car.47.
- Quēadmodum castrametantibus palæstinis/iterū hebræi bello denicī sunt/& rex eorū saul pu/
guando mortuus est una cum filiis. cap.13.car.49.

Incipit Liber septimus.

- Quomodo dauid quidem super unam tribum in Ebron ciuitate regnauit/& super aliam mu/
titudinem filius saul. cap.1 car.51.
- Quia eo interfecto dolo amicorū omne regnum dauid accepit. cap.2.car.52.
- Quo obsidēs hierosolymam dauid/& capiens ciuitatē expulit qdē ex ea Chananæos/ & indro/
in ea constituit/& de amicitia facta inter ipsum/& irā Tyri regem. cap.3.car.52.
- Quod secundo pugnantes contra se palæstinos in Hierosolymis uicit/& de arca dei carithia/

rim in Hierosolymam deducta.

Pugna quā habuit dauid contra palæstinos & Moabitas/ & Adrazarū regem/ & damascenos/ atq; victoria & de amicitia facta inter ipsum & Thon regem.

Quo cōtra Ammonitas/ & Mesopotamēnos pugnauerit ac prauauerit.

Quoniā dauid concubuit cū Bersabæ uxore uris/ & ipsum Vriam fecit occidi gladio filiorum Ammon/ & de uerbo Nathan ad eū missi pro peccato quod cōmiserat.

Quoniā ammon filius dauid mixtus est sorori suæ Thamar/ pro qua re Absalon frater eius interfecit eum/ & de fuga Absalon/ & renocatione ipsius ad patrem.

Quo dauid domesticis contra eum seditionē facientibus a filio sit expulsus/ dū uero pugnaret cōtra simul patrem Absalon cū exercitu suo deperit.

Quo post mortē absalō dauid reuersus est ad regnū/ & ad sedē regni hierosolymā & de seditione quā mouit contra eū seba filius bochri.

De expiatione sceleris/ quod cōmisit saul in Gabaonitas/ cuius cā facta est fames in puincia/ & de filiis aduersus palæstinos foeliciter gestis/ seu de fortibus dauid.

Quomodo rex dauid iussit dinumerare populum contra mandatū domini/ & de plaga/ quæ secuta est transgressionem.

Rex dauid foeliciter uiuens in regno Salomon/ filio mādauit de ædificatione tēpli & quantā materiā ei auri & argenti lapidūq; p̄ciosorū p̄parauerit ad tēpli ædificiū.

Quo rex dauid senex factus & frigidus p̄ adoleſcētulā uirginē noīe abisag calefact⁹ ē & de adonia filio dauid q̄ usurpauit sibi imperiū/ & quoniā solomon unctus est in regē iubēte dauid patre eius cui rursus mādauit ædificationē tēpli/ dans ei descriptionē & cōstitutionē ædificiū.

Rex dauid sciens se moriturū/ & uocans filiū suū solomonē plenus instruxit eū de obseruatione mandatorū dei/ & de his quos nouerat poena dignos/ post hoc mortuus est & sepultus a filio suo solomone/ & multæ diuitiæ cum eo sunt reconditæ.

¶ Incipit Liber octauus.

¶ Quomodo solomon suscepit regnū/ & peremit Adoniā ioab & semmei.

De sapientia eius & intellectu/ atq; diuitiis.

Quo primus in hierosolymis ædificauit templū/ & de prauaricatione qua prauaricatus est circa senecturē simul & de obitu ipsius.

Quo subiectorū quendam hieroboā fecerunt sibi regē decem tribus recedentes a domo dauid & in duabus tribubus regnauit filius salomonis Roboā.

Quia elach ægyptiorū rex castrametatus est contra hierosolymam/ & ciuitate densa diuitias eius transmigravit in ægyptum.

Bellū hieroboā regis israel cōtra filiū Roboā abiā/ & triumphus abiæ.

Quia generationē oēm hieroboā qdā noīe Baasa p̄mens ipse tenuit p̄ncipatū.

Bellū æthiopū cōtra hierosolymitas/ regnāte sup̄ eos asa & cardes æthiopū.

Quia gnatioe Baasā p̄empta/ regnauit sup̄ israelitas amari/ & post eū filius eius achab.

Quomodo regnante achab prophetauit Helyas/ & de signis quæ fecit/ & quia discipulum elegit Elisæum.

De morte Naboth & agri eius possessione iniusta/ & quia Adath damasci & Syriæ rex secūdo Zarahab pugnauit & uictus est/ & de religiōe seu gloria iofaphat regis hierosolymorū.

Quo Achab cōtra syros pugnando densatus est/ & ipse disperit.

¶ Incipit liber nonus.

¶ Quomodo castrametatus est iofaphat contra Moabitas/ & domino pugnante mirabiliter sine proelio uicerit eos.

De Ochozia rege israelitarū/ seu de mirabilibus Heliæ prophetæ/ & q̄ sublat⁹ est ab hominibus relinquens discipulū Helisæum.

Rex iorā rex iofaphat/ & rex idumæe castra mouentes contra Moabitas/ depopulati sunt terrā eorū/ & de morte iofaphat/ deq; mirabilibus helysei prophetæ.

Castra syrorū & damasci cōtra iorā regē israelitarū/ & quo ipse obsessus in Samaria periculum famis & obsidionis inopinabiliter & mirabiliter euitauerit/ & de morte Adtzer regis damasci cui successit Azahel seruus eius/ qui multis malis affecit israel.

Quo equocus regis israel iorā rex hierosolymorum/ rerum apice potitus post iofaphat & fratres & paternos amicos occiderit/ q̄ faciente iniquitate/ idumæa recessit ab eo/ & irruentibus sup̄ eū arabis/ domus eius uxores & filii p̄iter corruerūt/ postquā calamitatē & ipse mortuus est/ cui successit filius qui

DE ANTIQ. VITATIBVS TABVLA

lius qui solus euaserat/ nomine ochozias.

cap.5.car.74.

Quia ioram rex israel mortuus est a principe equitatus nomine Hien interfectus. simul & hierosolymorum rex Ochozias/ qui Hien mortuo iorā regnavit in Samaria/ & exterminauit domū achab & culturam Baal cum sacerdotibus eius. quare accepit repromissum/ filios eius esse regnabros usq; in quartam generationem.

cap.6.car.74.

Quia achab regis filia noīe athalia/ post mortem filii sui Ochozie Hierosolymis imperauit / qua interficiēs pōcīfex ioiadas/ filium Ochozie ioas constituit regem.

cap.7.car.75.

Castra azahael regis Damascenog/ super israelitas/ & quēadmodum uastata eorum prouincia & ciuitate Samaria/ rursus post breue tempus castrametatus contra hierosolymitas. multasq; pecunias ab eorum rege percipiens/ remeauit in Damascum. & de morte Helisai propheta/ seu de uirtute quā ostendit post mortem. in mortuo suscitato.

cap.8.car.75.

Quia amalias hierosolymorū rex castrametatus contra idumaeos & amalechitas/ deuicit eos/ & de contemptu ipsius in dominum.

cap.9.car.76.

De uictoria q̄ secuta ē eū p̄ ioas regē israelitarū/ q̄ pugnās deuicit eū/ & captū duxit hierosolymā/ ubi destructa pte muri/ & ablaris thesauris/ regē a captiuitate resoluit/ & regressus ē samariā. ca.10.ca.76.

Bellum hieroboā regis israelitarū cōtra Syriam/ & historiā ionae propheta/ & de Ozia filio amasae rege hierosolymog/ quō gentes in circuitu positas subiugarit/ & quam clams fuerit/ qui tamē nēdicant sibi honorē pontificalē lepra percussus est/ & deficiens obiit.

cap.11.car.76.

De malis quae prouenerunt israelitis sub diuersis regibus/ a diuersis/ regibus assyriorum/ & de ioa thā Ozia filio rege hierosolymorū/ & de prophetia Naum propheta.

cap.12.car.77.

De malis q̄ passus est rex achaz a rasin rege Syriæ/ & Phaccia rege israel/ quare misit nūcios ad regem assyriorū petens ab eo solatiū/ qui ueniens Damascū coepit/ rasin regem eius occidit/ damascenos transtulit/ & assyrios in Damasco cōstituit israelitas quoq; grauius afflixit.

cap.13.car.77.

Quia rex assyriorū Oziam regē israel fecit sibi tributarium/ & de Ezechia filio achaz rege hierosolymorum q̄ iustus fuerit & religiosus/ & quia spreuit regem assyriorū.

cap.14.car.78.

Quomodo Salmanasar rex assyriorū castrametatus contra Samaria/ annis tribus eam obsidens cepit/ regē eius Oziam captū abduxit/ decem tribus de terra israel transmigravit/ in Mediam & p̄sida gentes alienigenas posuit in Samaria.

cap.15.car.78.

Incipit Liber decimus.

Bellū regis assyriorū Sēnacherib cōtra hierosolymā/ & Ezechia regis opp̄ssio. cap.1.car.79.
Quēadmodum deperit assyriorū exercitus una nocte/ & rex eorū domū reuersus/ filiorum insidiis interemptus est.

cap.2.car.79.

Quomodo Ezechias infirmatus usq; ad mortē quīdecim annis adiectis sibi a domino superuixit cum pace degens postea defunctus reliquit successorē regni Manasse.

cap.3.car.79.

Quia castramentati cōtra eū Chaldei & Babylonii reges/ & captū agētes duxerūt i Babyloniam/ & multo tpe ibidē retinētes/ miserūt rursū eū i regnū & d̄ iosia fge q̄ religiosus & iustus fuerit. c.4.c.80.

Quomodo aegyptiorū regem Nechaon agentem exercitum cōtra Babylonios/ & per iudaeā iter facientem prohibuit rex iosias/ pugnāq; cōmissa uulneratus reductus in hierosolymā defunctus est/ cuius filium ioacham regem hierosolymae fecerunt.

cap.5.car.81.

Quēadmodum cōgressus est Nechaon contra Babyloniae regē circa eufratē fluium/ & reuertēs i aegyptum/ notatum ad se ioachā regem hierosolymorum filium/ iosia uictū duxit in aegyptum/ fratrē uero eius heliachim in Hierosolymis constituit regē/ mutās ei nomen ioachi.

cap.6.car.81.

Bellū Nabuchodonosor regis babyloniorū cōtra Nechao regē aegypti quo deuicto/ & oī Syria sibi subiugata/ q̄ aq̄ sub fge aegypti erat/ uēit hierosolymā/ & regē ei⁹ ioachi fecit sibi tributariū. c.7.c.81.

Quomodo tertio aq̄ post discessum regis Babylonis ioachi denuo aegyptios ē secutus/ cui p̄phetauit Hieremias de p̄ditiōe sua & ciuitatis futura p̄ regē Babylonis. q̄ euenit/ nā nō post multū tēpus Nabuchodonosor castrametatus cōtra eū/ & suscept⁹ ira ciuitatē ioachi qdē pemit filiū uero ei⁹ ioachi cōstituit regē/ & multos captiuos duxit i babylonē/ iter quos erat ezechiel p̄pheta.

ca.8.car.81.

Quo p̄uia ductus rex Babylōis/ eo q̄ ioachi fecisset regē/ misso exercitu/ eū in hierosolymis obsedit/ q̄ accepto iurciurando/ ut nihil pateret mali/ nec ipse/ nec citas matrē & amicos tradidit obsides/ sed rex babylōis rupit iurandū/ nā regē cū matrē & amicis/ simul etiam cū omni inuenture ciuitatis uictū p̄cepit ad se adduci/ patruū uero eius sedechiā regē cōstituit i hierusalē.

cap.9.car.81.

Quomodo ē hunc audiens aegyptiis s̄bere solatia & amicitias cū eis habere castrametatus contra hierosolymam/ fori eam obsessione coepit/ & incensō tēplo sedechiam & populum migravit i Babyloniam/ in qua transmigratione fuerunt/ Daniel/ Ananias/ azarias/ Misael/ uasa quoq; sancta/ quae erant in ministerio templi asportata sunt.

cap.10.car.81.

DE ANTIQ. VITATIBVS TABVLÆ

Quomodo Godoliam prefecit paucior rex babylonis/quo percusso a quodam ismaele timētes reliquie israel regē babylonis intraverūt ægyptū qđ nō cessit eis i p̄perū/nā rex babylonis post ipsū intravit ægyptū cū manu valida/ & subvertit eā/ iudeos vero q̄ illo fugerāt/ captiuos duxit in babyloniā. cap. 11. car. 82.

Visio somniorum Nabuchodonosor/ & interpretatio eorum per Daniele/ trium quoq; pueros i fornacem imissio/ sed nulla lesio. cap. 12. car. 83.

Regum babylonicorum innicē successio/ & per mortē ablatō regni Babylonici sub Baltazare per Cyrum & Darium subversio. cap. 13. car. 84.

Dāiel sub dario i lacū leonū imissio/ sed nulla lesio honor & claritas dāiel & pphetiæ ei⁹. c. 14. c. 85.

Incipit Liber. XI.

Qualiter Cyrus persarum rex iudeos a babylonia ad propriam redire terram/ & templum reedificare præcepit/ dans eis pecunias. cap. 1. car. 86.

Quo prohibuerunt eos p̄sides regis/ templum reedificare impediētes. cap. 2. car. 86.

Qualiter defuncto Cyro filius eius Cambyſes accipiens regnū inter dixit omnino iudeis tēplum reconstruere. cap. 3. car. 86.

Quia darius rex p̄sarū hyſtaſpis filius honoravit gēte iudeorū/ & tēplū eius edificauit. c. 4. c. 86.

Quia post ipsum filius eius Xerxes familiariter iudeos tractauit. cap. 5. car. 88.

Quomodo regnante Artaxerxe/ gens iudaica pene cuncta delata est. cap. 6. car. 89.

Qualiter Vagofus dux Artaxerxis/ iunioris multa in iudeos iniuriosa cōmisit. cap. 7. car. 91.

Quanta iudeis rex macedonū Alexāder bona fecit/ postquā iudeam obtinuit. cap. 8. car. 92.

Incipit Liber. XII.

Ut Ptolemæus filius Lagi fraude vel dolis capiens hierosolymam vel iudeam multos migravit ad ægyptum. cap. 1. car. 94.

Qualiter filius eiusdē Ptolemæi q̄ philadelphus appellatus est/ leges iudeorū i græcā tranſtulit/ linguā multosq; captiuos Eleazaro p̄cipi sacerdotū dōauit/ & ornāmēta deo deuouit. c. 2. car. 94.

Quēadmodum honorauerunt reges aliæ gentē iudeorum/ ciuesq; multos ex ipsis in subiectis suis ciuitatibus sternerunt. cap. 3. car. 96.

De infelicitate iudeorum quam postea emendauit ioſepus filius Tobiaz/ componens amicitias cum ptolemæo cognomine Epiphane. cap. 4. car. 96.

De amicitia Lacedæmoniorū factis cū Onia princeps sacerdotū iudeæ gētis. cap. 5. car. 97.

Seditio potentium inimicem iudeorum/ quorum quidam tranſierunt ad Antiochum Epiphānem leges patrias relinquentes/ ipse autem antiochus exercitum ducens/ & hierosolymam ciuitatem tēplūq; uastauit. cap. 6. car. 98.

Qualiter uetante antiocho iudeos patriis uti legibus/ Mathathias filius ioannis regem contempnit/ & ducē antiochi interemit. cap. 7. car. 98.

De morte Mathathiaz/ qui ualde senex defunctus/ filiis suis gubernationem reliquit/ ex quibus iudas Machabeus principatum adeptus/ adiuantibus fratribus inimicos a prouincia expulit/ trāſgreſſores iudeos puniuit/ terram suam ab omni malo purgauit. cap. 8. car. 99.

Quēadmodum duces antiochi apolonius & Seron congressi cum iuda/ uicti interierunt/ & qđ Antiochus Lysiaz cuidam gubernationem regni relinquens/ ipse abiit in Persida congregare p̄cunias. cap. 9. car. 99.

Quēadmodū Gorgiaz uel Lysiaz exercitus contra iudam ueniens uictus perit/ post quem triumphum iudas ingressus hierosolymam/ tēplū purgauit/ altare statuit/ hostias deo immolauit/ cum iā tres anni p̄terissent uiolationis templi sub antiocho. cap. 10. car. 99.

Ut iudas bellū gerens cōtra idumæos & cōtra Ammonitas triūphās subiecit eos. cap. 11. car. 100.

Qualiter Simon frater eius militās cōtra Tyron ac Ptolemaidē edomauit eos/ & quia ipse iudas bis congressus cū Timotheo ducē antiochi fortiter triumphauit. cap. 12. car. 100.

Qualiter antiochus nomine Epiphane apud Persas defunctus est. cap. 13. car. 100.

Quēadmodū antiochus eupator successit patri in regnū/ q̄ militā cōtra iudeos cū Lysia pducēs iudā in tēplo cōclusit/ multosq; obsidionis tpe tranſacto/ audita fama inuasionis regni sui p philippū quēdam amicitias cum iuda fecit/ & ita decenter ab iudea discessit. cap. 14. car. 100.

Demetrius Selenci filius fugiens a roma/ & perueniēs Tyrum/ imposuit sibi diademā/ interfecto antiocho Eupatore/ cum ducē suo Lysia/ & de Bachide quem misit Demetrius cum exercitu cōprehendere iudam. cap. 15. car. 101.

Qualiter dux nicanor post Bachidē destinatus aduersus iudā/ cū exercitu p̄iit. cap. 16. car. 101.

Iudas mittēs Romā/ rogabat p̄ nūcios/ Romanos sibi auxiliares esse & amicos. cap. 17. car. 101.

Quod

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

Quod rursus post mortem Nicanoris ad iudæam Bachides transmissus triumphavit & quem ad modum pugnans prostratus est. cap. 18. car. 102.

Incipit Liber. XIII.

Qualiter Ionathas frater Iudæ defuncto eo ducatum suscepit. Et quemadmodum Bachidæ de bellans facere cum amicitiis secum & a provincia coegit abscedere. cap. 1. car. 102.

De alexandro Epiphanis antiochi filio veniēte a Syria / ducēte bellū cōtra demetriū. Et quāter demetrius legationē ad ionathā trāsmittēs / cōponit cū eo amicitiis / donag ei multa p̄buit. cap. 2. car. 102.

Quo alexāder hęc audiēs / & uicēs demetriū principē sacerdotū ionathā ordinavit. cap. 3. car. 103.

De amicitiis Oniæ cum Philometore Ptolemæo / per idem factis tempus. & ut ædificauit templū quod Oniæ dicitur / secundum illud quod Hierosolymis erat. cap. 4. car. 103.

Quemadmodum alexāder / defuncto demetrio / accepit regnū Syriæ / iuncta sibi in matrimonium filia ptolemæi / & quia amicitiis cum ionathā faciēs magnifice eum honorauit. cap. 5. car. 103.

Vt demetrius demetrii filius / nauigās i syriā a creta cū exercitu cōturbauit alexādrū fama aduētū sui. Et d' apolloio dāce alexādrū q bellū monit aduersū iōathā / ipso tñ iōathe triūphū obtinēte. c. 6. c. 104.

De insidiis q̄s alexāder parauit ptolemæo / quas dephēdēs ptolemæus iratus ablata eius m̄simōe filiā suā iūxit demetrio filio demetrii cū quo ē duxit exercitū cōtra alexādrū quo denictō ipse quoq̄ perit / Demetrio asiæ principatum obtinente / qui & amicitiis fecit cum ionathā / confirmans ei principatum sacerdotiū. cap. 7. car. 104.

De Tryphone apameno / qui bellans contra demetrium / antiocho filio alexandri tradidit principatum componens amicitiis cum ionathā. cap. 8. car. 105.

Quemadmodum Tryphon demetrio a parthis capto / contra scēdus fraudibus ionathan cōprahendens interfecit. Fratremque eius Simonem cui gens iudæorum principatum tradidit / fraudibus circūuenire uolens minime præualuit. cap. 9. car. 106.

Quomodo Tryphō occiso iōathā p̄fidus existēs antiocho alexādrī filio / q̄ Theos noiabāt ipm ite remittit / & obtinuit principatū eius / cuius iolētia dclmās exercitus cōtulit se ad Cleopatraz uxore demetrii q̄ uiduata morte eius / stem ip̄s antiochū q̄ pi dicebat / ad nuptias suas & ad ipiū iuitabat. c. 10. c. 106.

Quomodo antiochiis cognomento pius / potitus nuptiis Cleopatraz uxoris fratris sui demetrii / & crescens indies / exercitum produxit aduersus Tryphonem / quem obsidens in dora castello / accepit auxilium & solatium a Simone principe sacerdotum / & de morte Tryphonis. cap. 11. car. 107.

Quemadmodum Tryphone interempto / Antiochus oblitus beneficiorum Simonis Cendebeum cum exercitu misit ad expugnādū eū / quē tamē simon pugnās fortiter denicit. cap. 12. car. 107.

Quod a genero ptolemæi in conuicio dolo peremptus est simon. Ptolemæus autem uinciēs uxorem & duos filios eius / principatū ipse tenere conatū est. cap. 13. car. 107.

Vt nouissimus filiorum simonis Hyrcanus ducatum accipiens / obsedit multo tempore Ptolemæum in castello quod dagon uocatur. cap. 14. car. 107.

Quemadmodum antiochus exercitum ducens contra Hyrcanum / castra soluit / accipiens ab Hyrcano talenta trecenta / & amicitiis cū eo composuit. cap. 15. car. 107.

De Hyrcani militia post mortem antiochi apud parthos defuncti contra Syriam / & q̄ multas potentes ciuitates obtinuit. cap. 16. car. 107.

De amicitiis alexandri Zabine cognomine cū Hyrcano / & quō denictus ab Hyrcano antiochus Cyzicenus amisit iudæā / & de scelicitate uel pace iudæorū Hyrcano principatū agēte. cap. 17. car. 108.

Quo defuncto hyrcano / filius eius aristobulus suscipiens principatū / primus sibi diadema imposuit / fratribus suis præter antigonum in uincula coniectis / qui etiam matrem suam uinculis & penuria consumens / ipsū quoq̄ antigonū fratrem suū quem consortem regni habebat accusationibus inuidorū alienatus ab eo iussit interfici. cap. 18. car. 108.

Quemadmodū defuncto aristobulo / frater eius alexā. succedēs i p̄ncipatū cōtra syriā & phoenicē / & arabia exercitū ducēs / multas gētes subegit & d' ptole. latiri cōtra alexā. pugna & uictoria. c. 19. c. 109.

Quo pugnans demetrius Ceraunus contra alexandrum uicit eum. cap. 20. car. 110.

Antiochi q̄ liber pater dicebat militia contra iudæā / itēq̄ plium arethæ regis contra alexandrum quē denincens / cū pactis a iudæa discessit / & de morte alexandri. cap. 21. car. 110.

Quemadmodū post alexandri mortem uxor eius alexandra imperium per nouem annos rexit / & uiuens cum pace gloriag defuncta est. cap. 22. car. 110.

Incipit Liber. XIII.

Quemadmodum post mortem alexandraz nouissimus eius filius aristobolus / contra Hyrcanū fratrem pro regno bellauit. cap. 1. car. 111.

De antipatro

DE ANTIQVITATIBVS TABVLA

- De antipatro patre Herodis qui iunabat patrē Hyrcani aduersus Aristobulū. cap.2. car.111.
 Cum suscepisset Hyrcanus exercitū & contra Aristobulū produxisset. & in pugna uicisset ad Hierosolyma eū persecutus est/ubi cū exercitu obsidebat ciuitatē. cap.3. car.111.
 Qualiter Scaxe ab armeniā Magnus Pompeius ad partes Syriæ transmisit & q̄ legati ueniētes Hyrcani & aristobuli/auxilia petierunt. cap.4. car.112.
 Quēadmodū Aristobulus cū intellexisset Pompei cōsiliū/ad sua discessit/aduersus quē indignatus Pōpeius exercitū pduxit/& aristobulū in alexandriū castellū fugauit. cap.5. car.112.
 Quēadmodū aristobulus grauiter ferēs q̄ frer spem sibi a Pompeio euenisset/bellū panit sed post ea poenitens pacē postulauit/pecunias offerēns/quas tamen minime soluit. cap.6. car.112.
 Qualiter irritatus Pōpeius aristobulū ligauit/& ad ciuitatē obsidēdā accessit. cap.7. car.112.
 De modestia Pōpei & religiositate/qa nullatenus passus est tangere tēpli pecunias. cap.8. car.112.
 De pietate & liberalitate Pompei/& quia Aristobolū romā uinctū cū filiis pduxit. cap.9. car.113.
 De Scauro q̄ militiā cōtra petrā urbē tunc regnū arabū abscentē produxit. cap.10. car.113.
 Quēadmodū aristobuli filius alexander fugiens Pompeiū ad iudæā puenit/ubi multo exercitu cōgregato/bellū contra Hyrcanū & antipatrū produxit. cap.11. car.113.
 Quēadmodum cum flexisset alexandrum mater sua tradere se cum castellis Gabinius alexandrum dimisit. cap.12. car.113.
 De aristobulo qui cum a Romana ciuitate ad iudæam fugisset/tentus a Gabinio/rursum captiuus transmissus est. cap.13. car.113.
 De Crassi successoris Gabini contra parthos expeditione & ascensus eius in iudæā pecuniarūq̄ tēmpli depopulatione. cap.14. car.113.
 Vt Cæsar aristobulum soluere cupiens/& cum duobus agminibus in iudæam transmutare a Pōpeianis ueneno necatus est. cap.15. car.114.
 Qualiter Scipio alexandrū aristobuli filium securi percussit. cap.16. car.114.
 De expeditione Cæsaris ad ægyptum/& quēadmodum auxilium ei Hyrcanus & antipater dedissent. Iudæosq̄ auxiliares ei fecissent. cap.17. car.114.
 Quēadmodū antipater cū bene pugnasset/amicitiā Cæsaris acquisiuit. cap.18. car.114.
 Vt Cæsar antipatro tutelam iudæe credidit/& epistolæ cum senatuscōsulto de amicitiis iudæorū directe sunt. cap.19. car.114.
 Qualiter antipater filiis suis Hyrcano & Herodī gubernationē habēdā pmisit. cap.20. car.115.
 Quēadmodū Sextus Cæsar cognatus magni Cæsaris dona coepisset ab Herode duce Galilæe & maximū eū inferioris Syriæ principē ordinauit. cap.21. car.115.
 Vt Cassius defuncto Cæsare cū cōtra iudæam ascendisset/& provinciā denastasset septingenta tēlā ab eis exegit/& qualiter Herodes circa pactiōē pecuniarū Cassio studiosus apparuisset/& mors Malchi/qui contra Herodem seditionem excitauit. cap.22. car.117.
 De morte legatorū iudæe q̄ cū ad atoniū post uictoriā Macedonicā in Syriam uenissent/indignā rem inuenerunt q̄ Herodē accusarent. cap.23. car.118.
 De expeditione p̄thorū cōtra Syriā p̄ q̄ aristobuli filius antigōus regno restituit. cap.24. car.118.
 Quēadmodum Herodes cum Romam uenisset/multasq̄ pecunias promississet & a senatu uel Cæsare rex iudæe pronunciatus est. cap.25. car.119.
 De navigatione Herodis ab Italia in iudæam/pugnaque contra Antigonom/militiaque Romanā & Syluano duce. cap.26. car.119.
 Quēadmodū Hierosolymā Sossio uel Herode obsidētibus/antigonus interiit. cap.27. car.120.
 ¶ Incipit Liber.XV.
 ¶ Qualiter capta ciuitate p̄ Sossium & Herodē antōius qdē antigonū in atiochia interemerit/Herodes autē quadragintaq̄ ex amicis illius primates Hierosolymorū reuersus extinxerit. c.1. car.121.
 Quomodo Hyrcanus primus rex iudæorum/& princeps sacerdotum a Parthorum rege arface dimissus/ad Herodem reuersus est. cap.2. car.121.
 Quēadmodum Herodes aristobolum uxoris s̄æ Mariannæ fratrem/principem sacerdotum ordinauit/& paulopost occidit. cap.3. car.122.
 De Cleopetra/ut iudæorum & arabum regnis insidiata/partem eorum ab antonio postulauit/& ad iudæam peruenit. cap.4. car.123.
 Quēadmodum Herodes debellasset aretham tempore quo antonius a Cæsare in antiochia pugna deuictus est. cap.5. car.123.
 De terræmotu per iudæam facto/& internitione hominum uel iumentorum/& de sermone Herodis quem ad iudæos de instauratione belli contra arabas fecit. cap.6. car.124.
 Quēadmodū

DE BELLO IVDAICO TABVLA

Quēadmodū Herodes necessaria pfecturus ad Cæsareū victorē hyrcanū extinxit. cap.7.car.124.
Qualiter a Cæsare regnum accepisset/cui per Syriam in aegyptū eunti aduersus antoniū & Cleo/
patram susceptionem parabat. cap.8.car.125.

Quemadmodum Herodes cū in aegyptum puenisset a Cæsare multipliciter honorat/ & de inter/
fectione uxoris suae/uel aliorū de genere Hyrcani. & de miris constitutionibus/ constructionibus ad
inventionibus more gentilitio/ quibus corrupit legem iudaicam. cap.9.car.125.

De fame p iudæā & Syriā facta & ut seruauit populos & ciuitates Herodes/ & rursus mira & cla
ra opera eius seu felicitas/ & de Esseno quodā q diuinationis habuit notitiā. cap.10.car.127.

Qualiter templū post sexcentos annos deposuit/ & aliud duplū cōdidit. cap.11.car.128.

¶ Incipit Liber. XVI.

¶ Quemadmodū Herodes filios suos alexandrū & aristobulū de Roma in domū suā reduxit / qui
reuerſi/indicare cogitabant mortē matris suae in Salomae & cæteris quoq; accusatione mater eorū
dānata fuit/ & quia pater eorū hoc dissimulans/ uxores nobilissimas eis iunxerit. cap.1.car.129.

Qualiter herodes ad agrippā ueniēs/ iuitauit eū ad iudæā uenire & pfectio agrippae ad onīā. c.2.c.129.

Quod herodes multis nauigationū circuituionibus secūdo uenit ad agrippā. cap.3.car.129.

Interpellatio iudæorū ad agrippā i Onīa pñte herode/ de qbus Græcos accusabāt. cap.4.car.130.

Quemadmodū agrippa cōfirmavit eis leges/ Herodesq; ad propria rediit. cap.5.car.130.

Qualiter allocuturus est herodes Hierosolymitas/ & quartam partem eis fiscaliam præteriti anni
concessit. cap.6.car.130.

Vt perturbatio domus Herodis facta est/ alexander & aristobulus filii herodis indignationē habē
tes aduersus Salomen sororē regis/ & Ferora fratrem eius/ propter mortē matris suae/ & illi ecōtra ma
liuolis in eos accusationibus nentes. cap.7.car.130.

Quemadmodum Herodes indignatus filiis alexandro & aristobulo/ præposuit eis antipatrum de
priuata uxore genitum/ ipsos autem ad Cæsareū deducens accusauit. cap.8.car.130.

De alexandri satisfatione coram Cæsare/ & reconciliatione cum patre. cap.9.car.131.

Quemadmodum Herodes celebravit quinquennale certamen in honorem Cæsaris/ & mira uel
clara opera eius. cap.10.car.131.

Oppressio Idumæorū per asiam & Libyam/ & legatio ipsorū pro hoc ad Cæsareū/ exemplar quo
que Cæsaris & agrippae/ quod pro ipsis ciuitatibus scripserunt. cap.11.car.132.

Quemadmodum egens herodes pecuniis/ descendit ad sepulchrum dauid/ & terrore imaginum
terribus tumulum desuper statuit/ & rursus de perturbatione magna domus herodis/ qua etiam ale/
xandrum filium suum iecit in uincula. cap.12.car.132.

Vt archelaus rex Cappadociae reconciliauit alexandrum patri/ & ipse in Cappadociam/ Herodes
autem Romam profectus est. cap.13.car.134.

Discessio habitantiū Traconē a regno herodis & uastatio p duces eius/ & de transfugis q de Tra
cone puincia ad arabīā recesserūt/ quos recepit sylleus pcurator regis arabie. cap.14.car.134.

Qualiter herodes a Roma reuersus in arabiam transfugas postulabat/ quos cum non obtinuisset
exercitum contra eos produxit/ arabas quoq; debellauit. cap.15.car.134.

Quēadmodū sylle⁹ accusauit corā cæsare herodē de scursiōe q̄ i arabia fecerat & q̄ indignat⁹ cæsare
dura uel grauiā rescripsit ei/ q̄re herodes placat uolēs cæsareū/ misit romā Nico. damascenū. c.16.c.134.

Criminationes Euryclis Lacædemonii contra filios ad patrem Herodem/ & quia ligasset eos pa
ter/ & ad Cæsarem scripsisset. cap.17.car.134.

Vt per Nicolaum accusatione liberatus herodes est apud Cæsarem/ Sylleus autem accusator he
rodis morti adiudicatus est. cap.18.car.135.

Qualiter Cæsare pñte p̄bēre/ cōcilio i Beryto habito accusauit filios herodes. cap.19.car.135.

Mors inuenum & sepultura corporum eorum in alexandria. cap.20.car.136.

¶ Incipit Liber. XVII.

¶ Qualiter antipater odio hitus est ab oi gēte pp interfectionē fratrum suorū. cap.1.car.136.

Qualiter Herodes rex filios alexandri & aristobuli filiorū suorū adoptans/ filiā Ferorae illis despo
savit & antipatri/ & qualiter antipater p̄suasit patri desponsationē in suos trāſſerre filios/ & qualiter
Herodes aduersus Traconitas uolēs munitus existere/ Zamatim iudæum qui de Babylōe discesserat
& i antiochia degebat euocās ibi cōstituit/ & ntebat illo opposito aduersus Traconitas. ca.2.car.137.

Qualiter antipater oblectabat eos q circa Ferorā erāt/ uolēs p illos ifidiari patri/ & qualiter agno
ſcēs soror regis Salomae clā denūciauit fratri/ & de interfectione Phariseorū regi aduersariū. ca.3.c.137.

Qualiter rex Herodes præcepit fratri suo Ferorae/ ut excluderet uxorem suam/ aut eius regno
discederet

DE BELLO IYDAICO TABVLA

discederet/ & qualiter antipater suspectus patri factus timens eū scribebat amicis in Roma/ ut scriberent patri eius ac p̄suaderent/ ut mitteret eū ad Cæsare cū pecuniis quod p̄sualum est Herodi filii/ & de morte Feroræ fratris Herodis. cap. 4. car. 137.

Accusatio uxoris Feroræ a filiis Feroræ q̄ ueneno perisset/ & qualiter Herodes exquirens reperit cōtra se uenenū patū a filio antipatro/ & p̄curatus antipatri cognouit insidias. cap. 5. car. 138.

Nauigatio antipatri de Roma ad patrē & qualiter a Nicolao Damasceno Herodis amico fuerit accusatus/ p̄sidentibus in iudicio Varone q̄ntilio & ip̄o Herode cū amicis utrorūq̄/ in quo iudicio antipater multifariæ cōuincit de facta cōspiratione in patrē intantū ut uenenū patri a filio p̄paratū/ in mediū p̄ferret q̄ ad expimētū iussu Varonis bibēs unus dānatog/ statim morit̄. cap. 6. car. 138.

Herodes antipatrū filiū misit in uicula/ & legatio missa ab herode ad cæsare de filio. ca. 7. car. 140.

De ægritudine Herodis/ & seditione iudæorū/ & q̄a desperās oēs optimates iudæorū p̄cepit occidi in hora mortis suæ & quia t̄pe illo deportatæ sunt ei litteræ ab legatis ad cæsare missis/ habētes dānationem antipatri in arbitrio eius & uoluntate esse positam/ & quia innalefcēte ægritudine malū purgans/ cultro se interemisset si p̄æuentus non fuisset. cap. 8. car. 140.

Qualiter antipater putans Herodem defunctū locutus fuerit custodi corporis de dimissione suā/ & propter hæc antipatri peremptio. cap. 9. car. 141.

Testamentum Herodis ad Cæsarem/ & distributio iter eius filios & qualiter archelaum p̄æfecit deinde mors ipsius. cap. 10. car. 141.

Epistola Herodis ad exercitum/ & admonitio fidei seruandæ circa filium eius archelaum qui statim eleuatur in regnum. cap. 11. car. 142.

Sepultura herodis i herodio castello/ & fauor archelai regis ad pp̄m/ & p̄i ad ip̄m. ca. 12. car. 142.

Qualiter populus seditionē mouit aduersus archelaū in festiuitate azy morū/ & qualiter archelaus tria milia ex eis interemit/ ip̄se uero nauiganit ad cæsare/ credēs regnū Philippo f̄ti suo. ca. 13. car. 142.

Qualiter archelao Romā ascendente Sabinus q̄ erat in Syria Cæsaris corator ascendit in Hierō solymam uiolenter expetens herodis pecunias & castella a curatoribus archelai. cap. 14. car. 142.

Qualiter p̄suaserūt curatores populo arripere arma/ & occidere Sabinum uel Romanum exercitum in antonia constitutum. cap. 15. car. 143.

Qualiter Cæsar testamentum Herodi confirmauit/ seruans filiis eius testamentum / & diuisionē regni iudaici in Tetrarchias. cap. 16. car. 145.

De eo qui se mentiebantur esse alexandrum herodis filium/ & qualiter fictio ista depræhēsa sit/ inuestigante cæsare/ & poena qua mulctatus est. cap. 17. car. 145.

Qualiter archelaus accusatus est a iudæis apud cæsare/ quem cæsar indignatus/ regno priuauit/ & trusit in exiliū apud Viennē galliæ/ & somniū uisum archelao & Glaphyræ. cap. 18. car. 146.

Incipit Liber. XVIII.

Qualiter Cyrinus a Cæsare destinatur/ ut Syriam iudæamq̄ tēseret. cap. 1. car. 146.

Qualiter Copinius ex equestri ordine missus ē in iudæā/ & quia cyrinus uenit in iudæā uniuersorū dep̄daturus substantias/ & archelai redditurus pecunias/ & quia iudæi moleste ferētes/ tādē p̄sualente iozaro pontifice passi sunt descriptionē fieri substantiarū suarū. cap. 2. car. 146.

Qualiter iudas gaulonites/ & quidam alter p̄suaserunt multitudini/ ne suas describi substantias paterentur. cap. 3. car. 146.

Qualiter populi eorū cōsecuti/ seditiones & bella ciuilia/ seu latrocinia exercuerūt. cap. 4. car. 146.

Quātæ sint hæreses philosophorū apud iudæos/ uel q̄libus teneant legibus. cap. 5. car. 147.

Qualiter herodes philippus ciuitates in honorē cæsaris fabricauerūt/ & q̄l̄ter Samaritæ ossa mortuorū i tēplo iactātes cū festiuitas azy morū imineret populū redidere pollutū. cap. 6. car. 147.

Mors Salomæ sororis herodis quondā regis iudæorū/ mors ēt augusti/ romanorū secūdi impatoris. Successio Tyberi Cæsaris sub quo pontius pilatus mittit̄ in iudæā. cap. 7. car. 147.

Qualiter pōtius Pilatus uoluit latēter intromittere in Hierosolymā statuas cæsaris cognoscēs autē pp̄lus seditionē aduersus illū cōmouit/ donec illas ab hierosolymis i cæsareā trāsmitteret. ca. 8. c. 148.

DE IESV. CHRISTO. cap. 9. car. 148.

De facto quod cōtigit Romæ in tēplo Isidis/ & q̄ iudæis p̄ illud tēpus Romæ/ p̄uenerit oibus urbe expulsis p̄ Tyberiu/ & de seductiōe samaritici populi/ uel oppressiōe eius p̄ pōtū pilatū. ca. 10. c. 148.

Accusatio samareorū aduersus pilatum apud Vitelliū/ & qualiter Vitellius Romam eū ad cæsarem ire compulit/ ut ibi rationē eorū/ quæ cōtigerāt redderet. cap. 11. car. 149.

Vitellius ascendens Hierosolymā/ magnificus ac munificus extitit i populo/ & qualiter Tyberius cæsar scripsit Vitellio/ ut amicitias cōponeret cū artabano p̄thorū impatore. cap. 12. car. 149.

Mors Philippi fratris Herodis innioris/ & qualiter Tetrarchia eius dispensationi syriæ/ regiminisq̄ coniuncta

DE ANTIQ. VITATIBVS TA BVLÆ

cōiuncta est & de simulatione quæ contigit inter arethā petraeū & herodem/ quia eiecit herodes filiā arethæ/ quā duxerat uxore/ amore captus herodiadis. quā subintroduxit loco uxoris/ & quia Tyberius p̄locatus scriptis herodis mādāt/ Vitellio aduersus arethā pugnare. cap.13.car.149.

De Ioanne baptista ab herode passo & Vitellii præparatio in pugna aduersus arethā secundum q̄ scripserat ei Tyberius. & quia Vitellius ascendens hierosolymā fauorabiliter suscipit a populo des. r̄i p̄rio quoq; succincta de uniuersa maioris herodis profapia. cap.14.car.149.

Multiformis calamitas & infelicitas quæ prouenit agrippæ/ adeo ut a p̄prio liberto Romæ accusatus & conuictus in uincula a Tyberio sit iniectus mors Tyberii. successio Caii/ solutio agrippæ de captiuitate/ & coronæ imposito per Caium cap.15.car.150.

Qualiter herodes Tetrarcha ueniens Romam/ accusatus fuerit ab Agrippa/ & in exiliū missus cū Herodiade. cap.16.car.153.

Seditio iudæorū & gētiliū i alexādria cōstitutorū & legatio utrorūq; ad Caiū. cap.16.car.153.

Accusatio iudæorum ab Appione legato patris alexandrinorum propter quod statnam Cæsaris non habent. cap.18.car.153.

Qualiter iratus Caius/ mittit Petroniū ducē ad Syriā cū huiusmodi mādatis/ ut cōgregata manu pugnaret cū iudæis/ si nollent eius suscipere simulachrū. cap.19.car.153.

Pestis quæ contigit iudæis in Babylonia cōstitutis p̄ asineū & amileū fratres. cap.20.car.153.

¶ Incipit Liber.XIX.

¶ Qualiter Caius Cæsar insidiis a Cassio Chærea extinctus est. cap.1.car.156.

Qualiter Claudius patruus eius coactus a milicibus suscepit imperiū/ & seditio senatus & populi ad inuicem/ & utriusq; partis. cap.2.car.160.

Legatio regis agrippæ ad senatū/ & q̄liter cōsequētes milites q̄ erāt cū senatu/ ad claudiū trāsire/ & de morre chereæ seu aliorum Caii interfectorū/ ipsi quoq; claudio repugnantium. cap.3.car.161.

Qualiter Claudius Cæsar reddit agrippæ omne regnum paternum adiiciētes etiam illi Lysaniæ tetrarchiam/ & libertas iudæorum/ quæ prouenit eis sub claudio/ cum prius amississent eam sub caio nanigio quoq; regis agrippæ in iudæam. cap.4.car.162.

Eplā publii Petronii rectoris Syriæ ad doritā p̄ iudæis/ & q̄liter rex agrippa hierosolymorū muros locupletior cōstruēs/ studiū suū ip̄sectū d̄reliq̄t/ phibēte cæsar/ q̄ op̄ ip̄m suspectū hūit. ca.5.car.162.

De honore quo Berityos honorauit/ & de aduētū regū ad ip̄m in citate tiberiada. cap.6.car.163.

Qualiter processit de ciuitate cum regibus in occursum Marci/ p̄sidis Syriæ uel quali modo uitam finierit/ cum non dedisset honorem deo/ populo sibi attribuentē honores diuinos & non humanos in rheatro/ quare confestim sensit plagam dei. cap.7.car.163.

Mortuo rege agrippa/ Cæsarienses uel Sebasteni indecenter blasphemabant defunctum/ statuas quoq; filiarum eius diripientes/ contumeliose tractauerunt. cap.8.car.163.

Post mortē agrippæ/ Claudius Cæsar Cospiū Fadū mittit p̄fectū in iudæā/ cui etiam iniungit ultio exercēda in Cæsariēses/ & Sebastenos pro defuncti agrippæ contumeliis. cap.9.car.164.

¶ Incipit Liber.XX.

¶ Quēadmodū Claudius post Agrippæ mortē/ in Syriā misit successorē Marso Cassiū lōginū/ & ga Fados missus p̄curator iudææ indignatus iudæis q̄ transflumiū erāt positi/ q̄a p̄ter uoluntatē suā contra Philadelfenos arma sumpserūt/ tres uiros priores ipsorum cōprehendens/ unum occidit/ duobus fugam immisit/ & de ptolemæo principe latronum ad eum deducto & occiso. cap.1.car.164.

Quia fados p̄curator iudææ/ & Cassius lōginus p̄les Syriæ p̄ceperūt iudæorū p̄moribus ut talarē tunicā & p̄ōficālē uestē in antonia cōstituerēt sub potestate Romāorū/ sicut & prius. cap.2.car.164.

Quomodo Claudius cæsar rogatus ab agrippa senioris agrippæ filio/ concessit iudæis petitiones ipsorum/ & Fado rescripsit. cap.3.car.164.

Quemadmodum Herodes frater agrippæ defuncti petiit a Claudio potestate templi & sacerdotum ordinationem/ & impetrauit. cap.4.car.164.

Quemadmodum Helena adiabenorū regina & eius filius iazates solennitates & ritus zelati sūt iudæorum. cap.5.car.164.

De fame q̄ apprehendit ciuitatē Hierosolymorū/ & mitigata p̄ Helenā reginā adiabenorū & eius filiū iazatē q̄ de paganismo cōuersus fuerat in iudaismū/ & de artabano rege parthorū. cap.6.car.165.

De Mago quodā q̄ prophetā se esse asserēs plurimos iudæorum seduxit. cap.7.car.166.

Quomodo

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

Quomodo Tyberius Alexander in Iudæam directus administrator filios Iudæ galilæi populum seducendo occidit. cap.8.car.166.

Quomodo Tyberio Alexandro Cumanus successit in Iudæa & quæ defuncto herode fratre regis agrippæ defuncti Agrippa iuuenis eius huius principatui. Cæsare sibi claudio cōcedente. cap.9.car.166.

Quia aduentu Cumanus præfidiis in Iudæa a Cæsare destinati sub eo multi usque ad .xx. milia Iudæorum perierunt quarta die azymorum. cap.10.car.166.

Seditio Iudæorum contra Samaritanos & quia multi Iudæorum extincti sunt per Cumanum adiuvantem Samaritanos. cap.11.car.166.

Quia Numidius quadratus Syriæ præses audiens hæc & ascendens in Iudæam primates Iudæorum atque Samaritanos Romam iussit ascendere pariter & Cumanum & Celerem ut Claudio Cæsari deberet ex his quæ fuerat gesta reddere rationem & quæ quosdam Iudæorum ipse puniuit. cap.12.car.166.

Quia Claudius audiens inter eos Iudæos quod absoluit a culpa rogatus ab agrippa rege Cumanum vero exilio deportavit Celerem autem milliarium & Samaritanos primates morte multavit. ca.13.car.166.

Felix mittit procuratorem in Iudæam & quæ præsertim adiecta sit agrippæ regi per Claudium. cap.14 car.166.

Moris Claudius cui successit Nero quæ matrem uxorem & alios multos generis sui interfecit. cap.15.car.167.

Quia Felix missus in Iudæam & inveniens provinciam a latronibus nimis afflictam prospexit ut illis interemptis pacem tribueret regioni principem vero latronum Eleazarum vincitum direxit ad Cæsarem & de morte Ionathæ pontificis. cap.16.car.167

Quia veniens ægyptio maleficus & multis Iudæorum ab eo seductis Felix aggressus eos multos occidit. cap.17.car.167.

Quomodo Iudæos & Syros pro æquitate civilitatis in Cæsarea seditiose contrarios Felix compescuit. cap.18.car.167.

Quomodo Portio Festus in Iudæam missus pro successione Felicis contigit provinciam sicariis commoveri. cap.19.car.167.

De porticu interiore templi & quomodo eam exaltauerunt Iudæi & quia Festus ob hoc indignatus iussit opus destrui sed Iudæis rogatibus cōcedi sibi ob hoc legatos mittere ad Neronem cōcessit miserunt nuncios quos audiens Nero veniam gesti operis cōdonavit & ædificium manere permisit & quia moriente in Iudæa Festo successor venit Albinus. cap.20.car.168.

Quia sub eo a nece provincialium sicarii cessaverunt. cap.21.car.168.

Quia Florus veniens Albino successor tantis malis Iudæos affecit ut eos ad arma contra Romanos venire compelleret. cap.22.car.168.

¶ Iosephi Mathathie filii hebræi genere sacerdotis ex hierosolymis de antiquitate Iudæorum contra Appionem grammaticum alexandrinum. liber.1.car.169.

¶ Flavii Iosephi de antiquitate Iudæorum ad Epaphroditum. liber.2.car.175.

¶ Explicit Tabula Antiquitatis iudaicæ.

¶ Rubricæ nuper editæ super libro de bello iudaico per Magistrum Franciscum Macerata ordinis minorum.

¶ Incipit Liber primus.

Qualiter antiochus cum Ptolemæo sexto in Syria bellum gerebat superavit civitatem munitissimam templum spoliavit occidit omnes ex optimatibus deinde superato Bachide preposito perfidiis antiochi per Mathathiam & occiso exactisque ducibus antiochi ex finibus Iudææ & mortuo antiocho filius antiochus nomine congregatis militibus Iudæam itaque invadit & superato iuda primo natu ex filiis Mathathie & interfectis multis ex Iudæis Hierosolymam est profectus & ibi relictis perfidiis in Syriam reliquos milites ad hyemandum traducit. cap.1.car.183.

Post discessum antiochi Iudas cum ducibus eius congregavit & tandem superavit & moritur. cap.2.car.183.

Ionathas frater Iudæ reconciliatur antiocho sed insidiis antiochi capitur & iratus antiochus quia a Symone fratre Ionathæ fuisset superatus Ionathan interfecit. cap.3.car.183.

Simon frater Ionathæ itaque gerit bellum cum antiocho quo superato ob hoc pontifex creat sed insidiis Pro'emæi generi sui captus moritur capta coniuge cum duobus filiis Simonis Hyrcanus tertius filius honoris patris defendens diu cum Ptolemæo bellum gessit & ob misericordiam matris & fratrum tantum distulit ut annus feriatus veniret quo licebat dimitti bellum. cap.4.car.183.

Antiochus iterum iratus propter ea quæ passus est a Simone irruit in Iudæam contra Iohannem dictum hyrcanum quem trecentis talentis placavit. cap.5.car.183.

Iohannes dictus Hyrcanus inveniēto tempore vindictæ quia Antiochus bellum gerebat contra Medos prexit contra civitates antiochi & multas occupavit. cap.6.car.183.

Gentiles

Gentiles ob inuidiā in iohannē coeperunt agere seditionē qui tandē denicti sunt/ & ipse rebus admistratis per triginta tres annos moritur relinquēs filios post se/ hic princeps pontifex & propheta fuit/ prædixit filios duos maiores non regnatos. cap. 7. car. 184.

Aristobulus succedit in regnū patri/ contendit cū matre quia eā dominā rerū reliquerat iohannes ipsam fame netauit deceptus verbis maris suæ fratrem antigonū interficere fecit/ hoc audio tāto merore confectus ut tandem moreretur. cap. 8. car. 184.

Alexander frater aristobuli rex cōstituit/ occidit fratrem pognat cū Ptolemæo/ occupat bona Theodorici a quo oīa recuperant/ & fere decē milia iudæonū interficiunt. multas ciuitates occupat/ cōgreditur cū Obedio rege arabū a quo superato exercitu uix solus euasit/ Hierosolymā petit nritur redire in gratiā cū subditis quos nullo modo sedare potuit. cap. 9. car. 184.

Iudæi petunt auxiliū demetrii q supat proeliū/ sed timore pterritus qā sex milia ex iudæis se cōtulerāt ad alexādrū discessit/ Messali ciuitatē denastat/ mulieres earūq; filios corā matribus necabat/ quā impietatis pterriti octo milia iudæoz; pfugiunt eadē nocte in iudæā. cap. 10. car. 184.

Bellū gerit antiochus frater Demetrii cum alexandro qui licet oppida multa diremisset & multos occidisset/ non potuit tamen antiochum arcere/ sed p regē arabū tandē denictus est/ alexander in iudæā reuertit/ qui moriens uxori reliquit principatū/ hæc declarat filiū hyrcanū pontificē aristobulum uero regē/ hic fraude multos sibi deniciens matre morbo laborāte castella multa occupat/ mater uero miserata/ Hyrcanū coniugē & filios aristobuli carcere conclusit interim morit alexāder/ reconciliat hyrcanus & aristobulus. cap. 11. car. 185.

Antipater hortat hyrcanū ut impiū repetat ad regē arabiz accedunt p auxiliis & aristobulū uadit & supant mortuūq; esset nisi dux Romanorū soluisset obsidionē. cap. 12. car. 185.

Aristobulus prosequitur & resarcitis copiis congressas cum hyrcano occidit supra sex milia eorū/ Antipater & hyrcanus ad pompeiū qui tunc erat in Damasco accedunt ut restituat hyrcanū/ pompeius cum exercitu ad fines iudæe peruenit/ Aristobulus alexandrium confugit/ pompeium alloquitur paccato Pompeio pollicitatiōibus/ audita morte Mithridatis perrexit Hierosolymā/ decepit Pompeium/ eo q ex promissis nihil est factum/ iratus pompeius aristobulum in custodiam collocat & ad ciuitatem tentat accedere ut euerat. cap. 13. car. 185.

Hæsitante pōpeio quō urbē caperet orta est seditio inter eos q in ciuitate erāt deniq; uicta est ps aristobuli receptis Romanis initis cōsiliis cū Hyrcano quō aliā pte quæ in locū tutissimū cōfugerat caperet tandem sine cōsilio & auxilio Pōpei nihil esset factum. cap. 14. car. 186.

Tentans pōpeius locū inuadere tertio mēse uix turrīm unā ensererat. cap. 15. car. 186.

Faustus Cornelius muros primus ascendit multi occidunt multi ex muris se proiciunt/ Pompeius cum suis comitibus ingreditur/ in templum ingressus neminē nisi pontificē uidit pcepit q nihil aufereretur/ postero die solēnia celebrauit/ Hyrcanūq; pontificē declarauit/ Pompeius uero cum Scannro ducens aristobulum Romam profectus est. cap. 16. car. 186.

Scannus in arabiz pficiēti patit multa ob asperitatē locoz; alexander aristobuli filius iterū iudæā populat timet Gabinū/ ppterea loca arabiz munit/ Gabinus pmissio marco antonio adiūctis aliis obuiā fit alexādto coactus alexāder cōgredi cū Gabinio/ uictus effugit/ Gabinus restaurat loca pterit/ alexāder legatos ad eū misit pollicēs sibi oīa castella q ipse Gabinus eruit fūditus. cap. 17. car. 186.

Gabinus Hierosolymam deducto Hyrcano reuertitur aristobulus interim parato exercitu alexandrium occupat/ sed tumultu Romanoz; in Machæronta confugit sed tandē capitur & ad Gabinium perducitur/ alexander interim iudæam reduxit in discessionem/ Romanos multos trucidare decreuerat/ Gabinus concordiam peruasit/ sed certantibus ipsis alexander fugatus disperit/ Gabinus hierosolymam reuertitur. cap. 18. car. 187.

Cassius succedit Gabinio/ suscipit Syriā/ aufert aurū tēpli/ perit trāgresso Euphrate/ Cassius Syriam defendit/ occidit Pisulanū colligentē seditiosos aristobuli. cap. 19. car. 187.

Antipater ex arabis cōiugē suscipit/ lociat sibi regē arabū p affinitatē bellū uult gerere cū aristobulo/ Cæsar mittit e roma aristobulū solutū uiculis in Syriā/ petit ueneno & alexāder eius filius occidit/ ptolemæus aufert antigonū & eius sorores a cōiuge aristobuli/ & minorē sibi coniugio copulat/ antipater mortuo Pōpeio cōtulit se in clientelā Cæsarī & mitridates cum antipatro uictores hūit/ & pōpeius tandem gratia antipatri pontificatū confirmat Hyrcano. cap. 20. car. 187.

Antigonus corā Cæsare criminauānt antipatrū/ sed Cæsar cognitis meritis antipatri hyrcanū cōfirmat & cuius uellit dignitatis sponit adoptionē/ declaratur procurator iudæe/ sedat iudæā hyrcanū reddit in gratiā populis tandem phaseli filium maiorem sposuit territorio hierosolymoz; herodem minorem natū curatorem Galilææ/ q Ezechiam deprehendit cum multis aliis ex hoc cognitus est Sexto Cæsari propinquo magni Cæsarī. cap. 21. car. 187.

Compellitur

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

Cōpellitur Herodes ab Hyrcano q eū tā gloriōsū euasisse oderat ut ad eum accedat. ipse utrō p̄sus
 sus uerbis multorū q inuiderāt Herodē accersiri fecit. sed recessit Herodes nō paratus obedire. Conci-
 tatur Hyrcanus iterū cōtra Herodē sed Herodes declarat a Sexto Cæsare dux militiū in Syria. Hero-
 des Hyrcanū cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigatur. cap. 22. car. 188.

Oritur discordia inter romanos & ob diuturnitatē belli uenit Marcus successor Sexti Cæsaris qui
 mortuus fuit a Cæcilio Basso fauore Pompei. cap. 23. car. 188.

Tempore quo Marcus fit successor Sexto Cæsari/Cassius Syriā/ petit exactiones imponit/irasci-
 tur cōtra Malichū eius exactorē/Herodes fit carus Cassio. p̄ficitur procurator Syriæ/Cassio dece-
 dente a Syria oriē seditio Hierosolymis Foelix qdam uolens uindicare necē Malliū fratris cōgreditur
 cū Herode/Herodes ponitur uictoria/Accusatur Herodes/Antonio interfecto Cassio. pecunia eū pa-
 cauit ueniunt legati Antiochiæ centū uiri contra Herodē & Hyrcanū Messalla defendente eos/ retrar-
 chas ambos declarat Antonius. legatos carceri cōpellit/maior tumultus fit Hierosolymis bellū gestū
 est cōtra alios legatos ab Antonio ita ut multos occidisset/Barzaphranes cōcitans iterū Paucorū cō-
 tra Hyrcanū tandē ab Herode multi obtruncant die pentecostes in ciuitate ortū est bellū ita ut multi
 occisi ab Herode/multi fugati. cap. 24. car. 188.

Admittitur arbiter pacis Pacorus/simulans Pacorus uolebat Antigonū adiungere/cognitis insidiis
 missosq ministro ad necē Herodis qui noluit admittere habēs hmoi suspectos/audito q Phaselus fra-
 ter eius fuisset corruptus ad Idumæā nocte p̄git/cognitus a barbaris cogit recedere p̄missa matre
 & fratribus/ad Masada properabat decertans cū illis potitur uictoria/Iosepus frater Herodis obuiū
 Herodī uenienti ex Idumæa fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit parti Hierosolymā uenit
 constituunt regē Antigonū/Hyrcanū & Phaselū uerberātes/ dentibus auriculas trunecat Antigonus
 ne possit esse pontifex/Herodes cognita morte Phaseli fratris uix euadens Romā puenit. Creat rex
 fauore oīum & fauore Antonii & Cæsaris. cap. 25. car. 189.

Antigonus inclusos tenet Iosepum & alios qui etiam exeuntes quandoque nucebant quandoque
 aduerso casu reuertebant. Vētidius iterū festinat Iosepo & aliis ferre auxiliū/sed placatus muneribus
 antigoni discedit/Herodes ex italia reuertit & cōtra antigonū sumit exercitū/castris positus declarat
 populo uenisse bono populi & nō recordaturus offensarum/detegit corruptio Sylonis ab Herode q
 ipse uinū & oleū & oīa necessaria defferri scripserit i Hiericūtha/herodes occupat ciuitatē & qngēta
 cacumina montiū/cōmittit bellū/uictor reuertit/herodes multos i spelūcis occidit/ pater septē filios
 cum matre occidit qui uolebant fœdus inire cum Herode/& septem etiam desper occidit/reuer-
 titur in Samariā contra Antigonom dimisso ptolemæo p̄posito qui ab eis occiditur/occisus mul-
 tis per herodem fertur q Iosepus eius frater in iudæa frangitur & morit in Galilæa se cōfert/ uolue-
 rat Herodes/ municipia multa occupat/in fugā uertit acie inimicorū/ciuitatē ingredit clade fecit ex
 illis magnā/sed ppter hyemis asperitatē non potuit Hierosolymā applicare/interi uxore ducit & in
 Hierosolymā petit iterū oriē discēssio in ciuitate. Herodes iratus quoscūq possit occidit / Antigonus
 ad pedes Cassii p̄sternit/Herodes querit pacare ciuitatē/& studiosos suos facere amicos/Antigonia
 nos neci tradere. cap. 26. car. 190.

Cleopatra indignata q p̄pignus nullus ex sanguinitate eē/ad extraneos occupādos se cōuertit/mo-
 liebat ut herodes & malichus interirēt p Antoniū q noluit/insidiis p̄clitāt Herodes ex hoc recreati
 Arabes pugna repetūt/fugāt militē herodis/ulciscunt arabes/interi alia calamitas occurrit herodī./f.
 terremotus infanti ut triginta milia hoīum interirēt/icitāt hoc magis arabes/Herodes hortat suos ad
 resistendū factō sacrificio cōgredit & potit uictoria/desiderat patronus illius gētis adiit Cæsare he-
 rodes cōquerēs de antonio. Herodē regē instituit & diadema iposuit i ægyptū/p̄fiscit Cæsare/& mor-
 tua Cleopatra & antonio regnū auxit herodi./pcurator Syriæ instituit/cōstituit tēpla & multa i hono-
 rē Cæsaris fecit & agrippæ/oriē discordia iter uxores herodis/ira cōcitatus Mariāne fecit occidere
 quē ualde poenituit/irati filii ob matris mortē criminant apud Cæsare/antipater interim succedit in
 regnū/curat mortē fratrum ex p̄te Mariānes/cōciliat filios Cæsare patri/nō cessat antipater dolis & s-
 mulatiōibus fratres criminari cōsilio nouere illorū/illis nesciētibz/alexāder corrūpit amicos regis
 itrudit in carcerē/recōciliat archelaus alexandrū herodi / Eurycles accusat alexandrū/nunciunt filii
 & sepatim custodiunt. Mittit herodes litteras cū idiciis ad Cæsare.Saturninus & Volūnius fiūt du-
 ces offocantē tādē iussu herodis/poenitet herodē mortis filiorū & nepotes amplectit/& antipater ira-
 scit patri herodi/orat antipater ab herode ut Romā reuertat/cōuenit herodes antipatrū priuatē re-
 gno & noīe regio/icendunt uini sophistæ & q aquilā demiserūt ex muro/inbet multos ex iudæis oc-
 cidere. ferunt litteræ a Cæsare de dānatione antipatri occidit antipatrū Herodes/morit Herodes/le-
 gitur testamentum de institutione archelai regis/fiunt exequiæ cum maximo apparatu ab archelao
 sepelitur in castello quod Herodion dicitur. cap. 27. car. 192.

Archelaus

DE BELLO IYDAICO TABVLA

¶ Incipit Liber secundus.

¶ Archelaus pp turbatiões nouas cogit ꝑficisci romā multos occidit die festo q pascha appellatur/relinqꝑ Philippū ꝑcuratorē regni & curatōrē familiariū rerū/rōnē administratiōis reddit Cæsari Archelaus/accusat archelaus apud Cæsare q noie tātū Cæsare ostēdisset regē nō re ipsa/ defenditur a Nicolao archelaus/ & ad pedes Cæsaris se ꝑsternit/iudæi cū relictis ab archelao cōgrediūt. Varus res cōponit petūt iudæi ut ꝑ iudices res administrētur/ Cæsar nō annuens his archelaū tetrarchā fecit in media parte/ pollicēs regia dignitate donaturū/ aliā medietatē regni aliis duobus filiis Herodis dimisit/ donauit Cæsar aliis muneribus ceteros filios & filias Herodis.

cap.1.car.201.

Iudæus quidam interim simulat se esse alexandrum ob similitudinē cū illo Romā uenit cognoscit a Cæsare/patefacit ipse Cæsari dolum & fraudem/his ridens Cæsar remigum numero inseruit/ suatorē illius fraudis interfecit/ ponuntur quædā secte philosophorū & eorū uita.

cap.2.car.203.

Decedēte regno archelai Philippus & Herodes atipas regunt Tetrarchias suas deferūt ipsiū ad Tyberiu post mortē augusti/pīlatus mittit a Tyberio iudæā ob imagines cæsaris quas intulit i tēpla oris discordia maxia/ Caius cæsar uult deus appellari/eius imagines & statuas ꝑcipit erigi/remittit illis minas eis/ morit Caius/ Claudius rapit i regnū/ mittit agrippā ad senatū ut placeat eū esse regē/ non admittit curia/remittitur agrippas ad senatū nūciās pugnā aduersus eos.

cap.3.car.204.

Senatus uadit ad Claudiū/offert nūctimas deo/ ipse donat agrippā regio patrimonio/ morit agrippa/ Claudius regnū in puinciā redegit/ & herodes q regnabat in chalcide morit.

cap.4.car.205.

Post obitum herodis qui in chalcide regnauit/ Claudius agrippam filium agrippæ regem instituit/ Cumanus curam accipit alterius prouinciæ/ unde inter iudæos oriuntur multi tumultus in die festi azymorum/ populus in fugam se conuertit/ & propter egressum de cōstipatione. 30. milla hominum consumpta sunt.

cap.5.car.206.

Insurgunt tumultus latrocinantium/ unde quidam per Cumanum capiuntur/ libri legis ꝑ militem quendam comburantur/ accensi iudæi ex hoc conueruntur apud cumānum/ ad iudicatus est ille ad supplicium ex hoc populus quiescit.

cap.6.car.206.

Conflictus oritur inter Galilæos & Samaritanos/ quidam Galilæus ad festiuitatem ascendēs interficitur/ cumānus ad sedationem mittit ꝑcatores. Hierosolyma audito homicidio uulgas in impetum in Samariam irruit/ cumānus accurrit cū ala militū/ multos interfecit principes Hierosolymæ ꝑcanē ut ab incepto desistant/ iudæi tandē eorū ꝑcibus acquiescunt.

cap.7.car.206.

Fiant his temporibus multa homicidia samaritarum primates accedunt ad Numidiū quadratum cōquerentes de huiusmodi latronibus. conueniūt & nobiles iudæorū defendētes. distulit Numidiū iudicium/ lyddā uenit/ audiens iteꝑ querelas samaritanorū/ quosdam percussit securi. quosdam relegauit/ cumānus uidetur Romā ꝑficisci de reddēda rōne administratæ puinciæ apud claudium/ ex samaritis tres interficiuntur/ cumānus iubetur ex urbe discedere.

cap.8.car.206.

Nero succedit Claudio. fratrē matrē & uxore interfecit/ ad Histriōnū opa se cōuertit.

cap.9.ca.206.

Aristoboli filius regnat in Armenia/ angetur regnum agrippæ residuū iudææ/ Foelici creditur/ hic Eleazarum deprehendit mittitur Romā cū multis aliis/ insurgit nouum genus latrocinantium. sicca riorū/ insurgunt quædā sectæ hoīum q cōsiliis & hypocrisis homines decipiant.

cap.10.car.206.

Aegyptus quidam pseudo propheta congregat. 30. milia hominum hierosolimam uult ascēdere/ Foelix cum quibusdam armatis eos depellit & fugat/ insurgunt quædam magi qui tentant renocare populū a seruitute Romanorum/ insurgunt tumultus in Cæsaria inter populū scilicet iudæū & Græcum/ Foelix nequiens pacare ex utrisqꝑ nobiles ad Neronē mittit/ Succedit Festus foelici qui plures latronum interfecit.

cap.11.car.207.

Albinus fit successor Festo qui fuit latronibus/ & postea Cæstius Elorus qui ita se gessit ut multi coacti sint relinquere patriam ob publica latrocinia/ & rapinas suas.

cap.12.car.207.

Fit quæstio in Cæsarea inter iudæos & Cæsarienses de Synagoga iudæorum quia impediēbāt ut ad illuc accessum/ iocundas q erat præfectus equitū pergebat sedare tumultum/ recedūt iudæi i Nabatā cum libris legis primates iudæorum ad florū accedūt conuerentes/ quos iubet uinciri propter ablationem librorum legis/ ex hoc oriūtur iurgia maxia apud hierosolymas/ accusat Florus & eius timore populus effugit/ Florus indignatus sedēs ꝑ tribunali militibus præcepit ut forū uenaliū diriperent/ unde multi interfecti & spoliati & domus omniū dirute sunt.

cap.13.car.207.

Rex Agrippa alexandriam ꝑficiscens/ inuenit germanam suam Beronicem/ uidens iniquitateꝑ militum misit ad florū ut a cede desineret/ qui noluit immo peiora operatur uenit Hierosolymam & nota deo exoluit/ regina uero Florū precatur.

cap.14.car.208.

Multitudo clamat contra Florū/ primates sedant multitudinem/ Florus uidens multitudinem se datam nouam quærit/ insurgere discordiam/ multi occiduntur per Romanos sed desperatione dū

etis populus fruit in Romanos/quos expulit ex urbe/uidens Florus nihil posse agere ab urbe digre
ditur Caesariam venit. cap.15.car.208.

Florus non cessans iudeos apud Caesium accusat de defectione dirigit tribunus Neapolitanus
ad haec inuestigata suscipitur a iudeis benignissime & conqueruntur de Floro cognita inhumanita
te Flori vulgus vult legatos fieri ad Neronem de crudelitate Flori. cap.16.car.208.

Aduocat cōtionē iudeorū & cōstituit in suggestu Beronicē germanā rex Agrippa q oēs hortat
iudeos ad quietē & paciētiā dicēs hēc nō placere Caesari/ neq; eos posse rōanis obistere/ q toti orbī
iā dominātur tādē aquiescit populus/ uolensq; psuadere ut Floro obediant/ quousq; successor ueniat/
accensa multitudo ex urbe pepulerunt ipse in regnum discessit. cap.17.car.209.

Quidam eo rpe insurgūt & rōanos oēs interficiūt Eleazarus dux militū phibet rōanos hostias imo/
lare/ nobiles qdā hortat ne id fiat/ ad Florū destitūt legati & ad agrippā ut cū exercitu ascēderēt i ci
uitatē/ diuidit ciuitas i duas ptes/ qdā nobiliū & pōtificū cōfugerūt qdā in cloacis latuerūt. c.18.c.210.

Quintadecima die mensis augusti fit impetus in Antoniam & omnes obfessos in eo praesidio capi
unt/ post regem accedunt exurunt turres/ pscantur Manaimum ut liceat aufugere quibus conceditur
relicis solum Romanis intus/ qui confugiunt in turres regias/ illi uero qui cum Manaimo erant/ in
ruentes illa loca diripiente stratopedum incenderunt. cap.19.car.211.

Capitur Ananias pontifex & cum fratre Ezechia occiditur & insurgūt quidam cōtra Manaimū/
nolentes enim regem/ interficitur sophista a populo/ interficitur Manaimus/ per Romanos etiā mul
ti ex iudeis occiduntur/ ita ut Caesaria uacuata iudeis remaneat. cap.20.car.211.

Iudei diuisi uicos & loca alia inflāmanerunt/ immensa caedes fit ex iudeis & aliis/ Cinitates etiā
omnes plenae cadaueribus scythopolitae cum iudeis dimicant/ clam tñ nocte dormientes tertia / eos
inuadunt. 13. milia interficiuntur ex iudeis & eorū substantiam diripiunt. cap.21.car.211.

Circūfusus Scythopolitis a iudeis Simon quidā qui multos ex iudeis quottidietruncauerat edu
cens gladium nullū hostium interfecit & patrem & matrē & filios & uxorem interfecit prae indigna
tione/ ne hostiū qs gloriaret / & seipsum/ caedes maxia fit in Scythopoli urbes & populi conuicini iu
deos oēs interficiūt/ multae ciuitates aliae pepcerūt eis miseratione motae. cap.22.car.212.

In regno agrippae insurgit pncipes aduersus iudeos/ Varus multos ciues q ad Agrippā & Caesium
uenerant poscendi pñidii gratia in itinere occidit/ hūc Vag; agrippa punire nō aude/ sum mouit eū e
regione qua procurabat. cap.23.car.212.

Iudei persuadent romanis ut deleant castellū/ ut nūc honoribus iudei in Alexandria quos Alexā
der cōcesserat conflictus continuus cū iudeis & Graecis fit. cap.24.car.212.

Alexādrini conueniunt ut largitionē ad herodē mittant/ pmiscantur iudei cū graecis in amphitea
tro fit discordia maxima inter eos/ Tyberius alexander cohercuit eos hortationibus qui irruentes
Tyberium contumeliis apprebant ille quasi omnes fecit interficere/ domos diripere Zabulon cini
tas a Caesio occupat/ diripit domos & loca incendit. cap.25.car.212.

Caesius pmitte exercitū in ioppē quae capis/ intendit eā & viros oēs interfecit. cap.26.car.213.

Caesius mittit Gallū in Galilaeā suscipiunt eū ciuitates q uero nō obtem perabāt insequit & truci
dabat/ pgreddēs multa loca inuadit/ iudei ad diē festū Hierosolymā petierūt/ q auditis militibus ue
niētibus/ dimissis solēnitatibus in Romanos irruerūt/ quorū multos occiderunt. cap.27.car.213.

Querit agrippa uerbis iudeos auertere ut desisterēt/ mittit Borcaū & Phoebū ad iudeos/ pmiss
Phoebus/ Caesius iducit exercitū in oppidū iudeorū/ incēditq; pte ciuitatis. cap.28.car.213.

Quidā uocabāt Caesiū patefacturi portas/ qui cogniti pñicti sunt ex muris/ Caesius tētat muros
ascēdere & inuadere tēplū/ repugnat a iudeis/ recedit Caesius & iudei insequunt/ dimittit q erat ipe
dimēto ad fugā/ & nisi nox aduenisset totus exercitus periisset nocte aufugit/ insequuntur iudei/ ex ro
manis mortui sunt qnq; milia & trecēti peditū/ ex egribus nonigenti & octuaginta. cap.29.car.213.

Post fugam Caesii multi nobilium ex ciuitate fugiunt mittit quosdam ad Neronem nunciaturus
eius miseriam/ Qui Caesium fugauerant reuersi sunt in Hierosolymam / ex Romanis qui supererāt
amicos sibi sociant/ Eleazarus persuadet populo ut sibi partat constituantur diuersi diuersis locis p/
secti/ iosephus unus ex praefectis subditos sibi querit conciliare/ multos ex illis praepōnit & praeficit
regionibus galilaeae sibi subdite/ munit loca omnia propter Romanos quos timet insurgit quidā in
sidiator cum multis qui galilaeam depopulantur congregat pecunias/ cogitabatque diuersa in perni
ciem iosepi. cap.30.car.214.

Quidam qui aggressi sunt procuratorem Beronicis & multa abstulerunt/ quia iosephus iussit ut re
gibus restituerentur illa/ contra eam tumultus maximos parāt/ accusantes eū esse proditorem irru
unt in eius domum/ querit placare illos uerbis/ praeualet aduersus eos/ iohannes quidā fraudē molitur
contra iosephum insidias/ cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cum militibus ad iohannem
hic autem

DE BELLO IYDAICO TABVLA

hic aut emissis armatis iussit eū interfici/ausugit in lacū/resumptis uiribus iohannes cogit aufugere tē
rat aliud genus insidiarum aduersus iosephum. cap.31.car.215.

Deseritur iosephus a suis/ quos ipse punit euocans oēs primates & astutia quadam nrēs scaphis du/
cens secum in Tarichæas cuidam clamanti Clito nomine iubet manus abscidi ipseq; sibimet dexte/
ram truncauit timore perterritus. cap.32.car.215.

Incipit Liber tertius.

¶ Sentiens Nero res gestas nō p̄spere indignat/ mittit Vespasianum in syriam ad regēdos exerci/
tus & ulciscendos iudæos rebellantes tādē ex iudæis .x. milia p̄mūt/ nō cessant iudæi uerū ascalonē
perūt/ sed antonius politis insidiis qua erant trāsīturi sup octo milia interficit ceteri aufugiūt/ Niger
nus ex ducibus iudæorū in turrim se recipit quē antonius succēdit ille uero saltu demissus euadit/ uī
dentes iudæi illū gaudēt q; dei p̄uidētia dux eorū i posterū sit seruatus. cap.1.car.216.

Vespasianus Antiochiā cū exercitu uēit/agrippā offēdit fert opē Sephoris cōtra iudæos. c.2.c.216.

Dux sunt Galilææ opimæ abundantes/hoies pugnaces sunt/continent hæ prouinciæ diuersas ci/
uitates quæ irrigant diuersis fluminibus qbusq; sinibus terminantur. cap.3.car.216.

Exercitus quem dederat sephoritis Vespasianus/diuiditur in duo/assidue ciuitates & loca illa icur/
sant depredando iosephus in Sephorim impetum facit sed nihil efficit totā Galilæam igne & sangui/
ne repleuit. cap.4.car.217.

Titus filius Vespasiani patrē suū reperit ptolemaide qui multas legiones cōparauerat multosq; cu/
ipscūq; generis ad militiā uiros congregauerat. cap.5.car.217.

Laudatur Romanorū prudentia instruentiū seruos in militiæ disciplina/quāq; sunt edocti instrue/
dis castris & quē ordinem seruant in bellicis rebus describitur. cap.6.car.217.

Vespasianus cū filio suo ordinat exercitū in ptolemaide Placidus interimmit maximā multitudinē
in Galilæa peruenit iotapata qui receptus cum suis/a iudæis illico sunt interfecti ex iudæis uero tres
eciderunt Placidus aufugit. cap.7.car.218.

Vespasianus cum armatis suis in Galilæam peruenit/timent oēs iosephus conspiciens nō posse re/
pugnare in Tyberiadē confugit. cap.8.car.218.

Vespasianus ciuitatē Gadarensiū capit iosephus mittit hierosolymā litteras/si capiāt sedes uel bellū
cū Romanis/ si bellū mittāt cōdignū exercitū ut possint repugnare Romanis. cap.9.car.218.

Vespasianus aggrediēs recidere iotapata mōtē ubi iudæi plurimi confugerant/ciuitatē circumnala
re iubet per milites ipse p̄ficiscitur ponit castra aggeres facit ad oppugnandū ciuitatē iosephus curat
ut muri ciuitatis altius p.20.cubitos eleuent quod Romanos multū p̄trahit. cap.10.car.218.

Vespasianus certans pluribus diebus uidens nō posse capere ciuitatē statuit obsidere eam ut coge/
rent inopia rerū reddere uidēs nolle eos reddere/iterū ad certādū se cōuertit iosephus cogitat de fuga
cū suis/populus hortat ne recedat/ipse dicit melius/quia parabit aliū exercitū quo renocabit Vespā/
sianum ab eis/statuit remanere/se parat ad p̄liū/aggrediēs multis incurrationibus Romanos egrediēs
Vespasianus nollēs cū desperatis cōgredi iubet ut armati declinēt impetum. cap.11.car.219.

Admonet Vespasianus arietē muris/muri cōcutiuntur machinis cogitat iosephus quō ictus arietis
refellat/Romani cōtra aliud genus machinant/iosephus cum sociis igne concremarunt Romanorū
propugnacula & aggeres ita ut spatio unius horæ oīa sint concremata. cap.12.car.220.

Quidam uir iudæus saxo subleuato & demisso caput arietis fregit/hic fixus est quinq; sagittarum
uulneribus decedit tandē/alii duo uiri Romanorū aciem p̄rupuerūt/iosephus uero & cetera multitu/
do incendit machinas romanis lugentibus. cap.13.car.220.

Vespasianus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur superato dolore uulneris sauius
bellū in iudæos incitauit pugnatur fortiter utrinq; cedit murus ictibus machinarū ad matutinas ui/
gilias illi uero munire partem illam. cap.14.car.220.

Vespasianus parat exercitus & machinas ad inuadēdū urbē recreato prius exercitu/iosephus cogni/
to cōsilio Vespasiani ordinat milites ad resistēdū p̄liatur crudelissimo certamine. cap.15.car.220.

Die.20.mensis iunii iudæi quasi defessi qā nō haberent p̄pugnatores quos mitterēt/ cogitauerunt
oleo feruenti sup infuso Romanos oppugnare/ac foeno græco sup sparso ut inde Romani caderēt/ uī
dens dux Vespasianus tot mala milites p̄peti/eos a bello renocat & a p̄ena. cap.16.car.220.

Vespasianus tres turres ferro circūdatas erigi fecit plenas iaculatoribus & fundibulatoribus for/
tissimis/ita ut ex his q intra muros erant deserere defensionē muri cogantur. cap.17.car.221.

Vespasianus mittit Traianū in Ephra ciuitatem congregiēs cum illis tandem superat ciuitatem om/
nesq; præter infantes occidit. cap.18.car.221.

Ad Samaritas Cerealis mittitur a Vespasiano/quia eos pronos ad tumultū uidebat / Inopiāq; quidam moriebant/ quidam ad Romanos confugebant/ reliquos uero oēs nequiens persuasione placare occidit/ erant autem undecim milia & sexcenti. cap.19.car.221.

Ageres sup altitudinē murorū iotapatenis efferruntur/ quidam ad Vespasianū uenit pfugus ex ciuitate/ nunciāns paucitatē ciuiū & facilitatē capiēdi/ Vespasianus exercitū parat nocte hora qua ille ducerat ciuitatē aggrediunt/ & custodes occidunt/ ciuitatē ingrediunt/ qdam uero ne oppeterēt p Romanos se ipsos interfecerunt/ tandem Vespasianus incendi fecit ciuitatē uniuersam. cap.20.car.221.

Iosepus ne a Romanis inueniret in puteū se demisit lapidēq; supra iposuit ne uideret/ nocte exibat pseruans si posset euadere. Idicā p quādā mulierē mittit ad eū Vespasianus cū fide de uenia/ timebat uero iosepus in somnis simulachra ei apparēt deprecā deum/ in manus Romanorū se cōmittit/ habita prius oratione ad socios. cap.21.car.222.

Iosepus dehortat suos a cāde/ nequies renocare a pposito/ oēs se ipsos interfecerūt/ ducit Iosep⁹ ad Vespasianū iuber Vespasianus eū custodiri ut ad Neronē mitteret/ iosep⁹ alloq^r Vespasianū scorsū cū filio Vespasiani eūq; dñz & regē orbis p̄dicat/ uespasianus eū liberat mueribusq; uariis eū dōat. c.22.c.222.

Vespasianus in ptolemaida reuertit multi clamant de excidio iosepi ipse nihil respōdebat/ legiones duas mittit hyematū Cæsareā/ quasdam scythopolim. cap.23.car.223.

Quidam ex iudæis qui fugerant collecti in iope/ fabricatus piratis nauibus inuicem faciebant pelagus illarum partium Vespasiano uero illuc applicante/ tum per romanos tum per uentos qui illorum naues in scopulos cōpellebant/ quattuor milia & ducenta cadauera inuenta sunt/ Ciuitatē incendunt dimittitq; Vespasianus equites qui loca ruerentur. cap.24.car.223.

Audita captiuitate iotapate ab hierosolymis/ maximus eos inuasit dolor/ audito q; iosepus eēt cū Romanis ira in eum concitabantur ita ut in Romanos sanius incitarent. cap.25.car.223.

Vespasianus ad agrippam proficiscitur/ audit Tyberiada & Tarichæas rebellare/ iratus mittit filiū suū illuc/ appropinquantē ciuitati quidā ex senioribus ad Vespasiani pedes suppliciter accedūt is uero eis indulget. cap.26.car.223.

Vespasianus præmittit Traianum in arcem an multitudo pacem cupiat/ illi apertis portis eum liberatorem ac benemeritū proclamāt/ post ad Tarichæas proficiscitur/ castra ponit/ superatis illis/ ad nauale bellum se contulerunt. cap.27.car.223.

Congregata multitudine prope ciuitatem in planitie uidēs Vespasianus filiū suū mittit/ ipse uero patri nunciāns dicens opus esse pluribus auxiliis/ suos deinde hortatur/ eorū genus & aīum reminiscens ut strenue sint dimicaturi/ Vespasianus mittit auxilia/ gentem aggrediuntur/ omnes fugāt/ oppidum occupant/ cunctos occidunt præter indigenas. cap.28.ca.224.

Letatur uespasianus audita uictoria filiū/ post aduersus eos qui ad lacum descenderant rates fabricari iussit. cap.29.car.224.

Declaratur natura lacus/ & ubertas & rerum uicinorum locorum. cap.30.car.224.

Fabricatis rantibus insequitur illos per lacum Vespasianus/ nemine remanente occisi sunt/ paucis post diebus intolerabilis fetor ex cadaueribus in terrā a mari compulsi insurrexit/ ut non solum uicis sed Romanis miserabilis fuerit/ totūq; aerem corripit. cap.31.car.225.

Residet Vespasianus pro tribunali apud Tarichæas quidq; de sospitibus sciendum sit deliberat/ tandem quosdam occidit/ quosdam donat/ quosdam uendit. cap.32.car.225.

Incipit Liber quartus.

Excisus iotapatensis reliqui iudæi se dederunt Romanis pter quædam castella & ciuitates/ quarū noīa ponuntur & earū conditio lacū quendam Gamala occupant intrantes Romani/ domos hostiū tecta oīa circūdant/ ex quo multi Romani mortui recedereq; coacti sunt. cap.1.car.225.

Vespasianus cū paucis relinquit/ his uero oppugnantibus resistit uidentes eius aīum/ quasi diuinū reputantes impetum remittunt ipse uero exiit castrum. cap.2.car.225.

Vespasianus ad Romanos ueniens uisus aduersis casibus Romanos consolatur/ hortaturq; ad ulciscendos hostes Gamalenses quantum prosunt resistunt. cap.3.car.226.

Vespasianus quosdā qui itabyriū montē occupauerant inuadit ad eos mittit/ placidū q; eos hortatur ad pacē/ sed illis renitentibus/ placidus congreditur/ fingens fugā/ aduersus illos reuertitur multos occidit/ multi confugiunt hierosolymam/ reliqui montē Placido tradunt. cap.4.car.226.

In Gamala tres milites nocte turrim effodiunt/ decidit turris magno sonitu/ oēs p̄turbati fugiebāt/ quos Romani trucidabant/ Tirus urbem inuadit occidit multos/ multi in arcē confugiunt/ ita ut cruor effusus totum oppidum diluat. cap.5.car.226.

Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant qui supererant/ eos capit/ sed

DE BELLO IYDAICO TABVLA

capit sed quinque milia ex his de uertice se precipitarunt / per romanos quattuor milia perempta / solū dum mulieres saluæ factæ sunt.

cap. 6. car. 226.

Mittitur Titus ad Giscalā oppidum galilæe quod restabat indomitū / Vespasianus ad recreandos alios Cæsaream regreditur / quia restabat modo hierosolyma occupanda / Titus Giscalanos hortatur ut sedebant sine armis / appropinquant portis / illi apertis ianuis clamant ipsū liberatorem / munus oppidum sicq; tota galilæa liberata est.

cap. 7. car. 226.

Ex aduentu iohannis in Hierosolymā totus populus effusus percunctatur quid agant Romani / significato excidio Giscalion / timor eos inuadit / incitatus hortatur iohannes hierosolymas ad bellū / senes timebāt excidiū urbis ex hac re oriuntur multæ prædationes & latrocinia in urbe contra multos fingebant maria in eorū perniciē / phana conculebatur / furq; maxima cōtrouersia aduersus istos fit bellū inter hostes / inuolantes & populū / horū causa erat iohannes q; simulabat amorē / restamē & cōsilia populi aliis nocte apperiebat hic iurat fidem amicitia / fit legatus populi ad Zelotas.

cap. 8. ca. 227.

Mittuntur nuncii ad idumæos p auxilium petēdis / eo q; apianus uellet Romanos introducere / ielus increpat idumæos & eos qui eos aduocarūt tanquā latrones q; ciuitatē quotidie dissipāt / hortaturq; eos ut nil acturi sint / uel iudicēt quārū sint factiosi hoīes uel recedant.

cap. 9. car. 229.

Simon unus ex idumæis indignatus respondet iratus contra iesū & pōtīfices / accusans eos proditores contra illos q; eos uocauerint / dicitq; aduersus illos ituros.

cap. 10. car. 229.

Idumæi nocte dolo zelotarum apertis portis custodibus dormiētib; intrant interficiuntq; cūstodes / insurgit populus idumæi eadē nocte octo milia quingentos interfecerunt / interficiuntur pōtīfices / queritur iesus cum Anano qui interficiuntur omnibus insepultis.

cap. 11. car. 229.

Incipit Liber quintus.

Querunt idumæi per ciuitatem quot inueniunt totidem interficiunt Zachariam / accusant / iudices uero setunt pro eo sententiam indignantur idumæi contra iudeos / interficitur Zacharias / expelluntur iudices / idumæi recedunt / crescit Zelotarum insolentia cunctosq; uel falsis criminatōnibus uel dolis aliis occidunt.

cap. 1. car. 230.

Romani omnes præsertim ducens Vespasianum incitant ad expugnandam ciuitatem / ipse noluit ducens esse melius q; sic ipsi inter se discordes paulatim consueuerunt.

cap. 2. car. 230.

Acquiescunt omnes dictis Vespasiani / multiq; ad Romanos confugiunt & solam his licebat q; soluebant / uolentes fugere ad Romanos.

cap. 3. car. 230.

Ioannes querit aliis præesse ducens sibi dedecus esse sibi parem / multiq; eum metu multi gratia cōsequebantur.

cap. 4. car. 231.

Inuadunt sicarii oppidum quoddam minutissimum apud Hierosolymam die ægyptiorum / quādo iudei celebrant festa pro redemptione eorum ab ægyptiis / interficiunt quot inueniunt / uicos & oēs partes conuicias depopulantur.

cap. 5. car. 231.

Nuntiantur hæc uespasiano a transfugis quibsdam clam. n. quidam ad Romanos confugebant qui hortabantur uespasianum ut ferret opem ciuitati / accedit prope hierosolymā / ingreditur Gadara clam legari ad eum mittunt / occiditur Doleus ab aliis inimicis.

cap. 6. car. 231.

Iubet Vespasianus Placido ut insequatur eos qui ex Gadaris fugerant / aduersus quem illi cum quibusdā ubi se receperint profiliunt / qui capta oportunitate a Placido interimuntur eosq; ad iordanem insequitur / coacti autem congregati placidus omnes occidit / quidam in iordanem se proiciunt conuici uosq; uicos inuadit.

cap. 7. car. 232.

Nuntiat Vespasiano q; Galatia motus quosdam fecerat / ipse magis incitatur ad bellū multa loca capit restaurat quæ destruxerat bello / mutat loca omnia militibus / narratur q; nobilis sit regio hiericonis.

cap. 8. car. 232.

Describitur natura Asphaltidis lacus / quem Vespasianus noluit uidere.

cap. 9. car. 232.

Vespasianus collocat plēdia apud Hiericū / mittit quosdam huius ciuitatē capiunt / mille iuuenes interficit / omnia dabantur flāmis.

cap. 10. car. 233.

Nuntiat Vespasiano paranti proficisci hierosolymam q; mortuus sit Nero / quomodo etiam galba sit creatus imperator & quidam alii post eum & de eorū discordia.

cap. 11. car. 233.

Vespasianus expectat qd galba ad eū de rebus bellicis agēdis scribat / mittit filiū suū Titū / nauigat rex agrippa ad Galbā / nūciat in Achajā q; galba sit interfectus & otho sit creatus / agrippa statim romā p̄gere / Titus ad patrē nauigat Vespasianus cū Tito suspensi bellū negligunt.

cap. 12. car. 233.

In Hierosolymā exoritur nouum bellum per Simonem Gioræ filium / Simon cum zelotis congregatur / multos occidit cum idumæis etiam pugnat / iacobus quidam perdere idumæos cogitat / idumæam capit / Simon totam regionem depopulatur / capitur uxor Simonis a zelotis / perterriti ti-

more remittunt ei mulierem suam.

cap. 13. car. 235.

Præter bellū iudæa i italia ciuile bellū fiebat/pempro Galba/Otho ipator creat cū Vitellio pugnat/audita uictoria semetipsum Otho occidit/q biduū & tres mēses ipsum tenuit. cap. 14. car. 234.

Vespasianus partes duas idumæ capit alteram etiam ciuitatem capit oēs interimit/Simō quoq idumæ reliquias prosequitur/ioannes intrus multas prædationes permittebat galilæis/uescebantur libidine/certant adinuicem zelotæ cum iohanne/& Simon cum illis. cap. 15. car. 234.

Deliberant Simonem introducere & iohannē expellere/Simon loca omnia ciuitatis inuadebat/cogreditur cum illis qui eum receperunt. cap. 16. car. 234.

Bella fiunt in italia p Vitelliū & suos milites/audiens hæc Vespasianus q Vitellius princeps sit factus indignatur/milites uespasianū hortant ut Romā accedat/eo q ipsum populus imperatorem constitueret/tenuit ipse/ipsi cogūt uelle iperū cogitat quō rem efficere possit. cap. 17. car. 234.

Describitur qualitas portus alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium Alexandrum ut esset sibi adiumento fama est q Vespasianus sit impator/quasi oēs ad eū accedūt cōgratulates & subicientes se eius impio recordatus Vespasianus quod iosephus p'dixerat liberari iubet eū e uinculis. cap. 18. ca. 235.

Vespasianus mittit Mutianum in italiam/geritur bellum cū Cecilio ab Antonio/Cecilius uidens exercitum Antonii cogitat de prodicione/ad ipsum mittit Milites uolant occidere Ceciliū/certatur superatur exercitus Vitellii/Antonius in urbem ueniens cum Sabino Capitolium nocte occupat/Vitellius cum suis militibus eos intradit/superat/Sabinus occiditur/Domitianus cum multis nobilibus euadit vitellius ingulatur a populo. cap. 19. car. 235.

Mutianus urbem ingreditur cum exercitu Antonium cū aliis subleuat occidit multos qui consenserant cum vitellio/Domitianus filius uespasiani/tector efficitur/populus uespasianum clamat imperatorem ad uespasianum qui alexandriam iam applicauerat/ueniunt legati/intendit animum uespasianus in reliquias iudæ/Titum mittit ad Hierosolymam. cap. 20. car. 235.

Incipit Liber sextus.

Tito existente adhuc apud alexandriā hierosolymis oritur trifaria seditio zelotarū Simōis & iohannis/inter eos cōgrediuntur/ita ut tēplū uniuersum inundaretur sanguine. cap. 1. car. 236.

Describitur discordia quæ inter eos fuit & scelera quæ inter eos cōmittebantur/post qualiter omnes quasi Romanos expectabāt/post quō Titus misit diuersas legiōes in Hierosolymā. cap. 2. car. 236.

Describitur ordo Tiri & militum & omnium aliorum in eundo hierosolymā peruenit Gophnā oppidum quod uespasianus corperat/ciuitatem tētat adire/tandem coactus est si uoluit euadere irruere in hostes ad suos saluam se recepit. cap. 3. car. 236.

Titus ciuitati nocte appropinquat/castra ponit in monte oliuarū dicto/exeunt iudæi in legionem decimam irruunt fugantq Romanos/nunciatur Tito/ferit auxilium dimicatur utrinq/Titus tandē legionem liberat. cap. 4. car. 237.

Remissio aliquātiſp bello orit discordia iter eos in duas partes seditio remanet/ Titus ad ciuitatē electos milites mittit/explanare fecit omnia ita ut repletū sit quicquid caui erat. cap. 5. car. 237.

Iudæi Romanos querunt decipere instituunt quosdā cui pacē simulant/Romanosq uelle introducere/titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio. cap. 6. car. 237.

Quidā ex Romanis ad urbē usq accedentes eo q crediderunt illis/interficiuntur/multi feriunt/unde irascitur multū titus propter inobedientiam eorum eosq arguit. cap. 7. car. 237.

Intercedunt cōmilitones pro illis apud titū/admonēs eos indulget illis/cogitat ulcisci iudæos/castra ponit ppe ciuitatē/ordinat legiōes circa ciuitatē describitur situs ciuitatis & tēpli p Salomoney ædificari & quō disliguebat secundū loca sacerdotū & uiroz & mulierū. cap. 8. car. 238.

Describitur adhuc magnificencia ciuitatis & tēpli/eoq quæ continebantur in eo/quæ a diuersis fuerunt constituta. cap. 9. car. 239.

Quō Simon & iohannes dissidebant/& eos diuisa ciuitas sequebat/& quō unusquisq partem ciuitatis seorsum tenebat/titus querit qua parte ciuitatem sit ingressurus/cōstituit aggerem tripartitum exercitum circa ciuitatem cogitant iudæi concordari aduersus titum & Romanos co:utq in unum corpus exeunt iudæi aduersus Romanos fugantur in ciuitatem quidā uanis iudæorum capitur/sagitta demissa occiditur inde iudæis luctus maximus oritur. cap. 10. car. 240.

Concutitur timore exercitus Romanor/ eo q turris quædam lapsa sit nocte/& propter maximū sonitum timuerunt Romani/credentes hostes castra inualisse/percutiunt muros illis machinis murrumq uicinorum frangunt. cap. 11. car. 240.

Ingrediuntur Romani ea porta qua murus fractus erat/dimicatur postea unde iudæi audacia resistebant/Romani uero belli peritia uincebant. cap. 12. car. 241.

iudæi

DE BELLO IYDAICO TABVLA

Indei sperant salutem Romani victoriam unde ex iudeis quis fuisset promptior ad periculum is primus erat ex Romanis vero qui forte se prebatur quia Titus semper aderat. cap. 13. car. 241.

Quidam Longinus in medios hostes irruit duobusque interfectis ex mediis hostibus ad suos revertitur. cap. 14. car. 241.

Castor quidam ex iudeis simulat velle ire sedes cum Tito ut aliquantulum coquiescat ut Simo interim consulet de rebus occurrentibus fingit quosdam socios velle pacem quosdam non accessus his Titus vehementius utebatur ardentibus diruptoque intro cum militibus ingredit. cap. 15. car. 241.

Ingresso Tito iudei circumcladunt Romanos multosque ex eis occidunt et cum Titus tulisset operam nix euassent ad ultimum mox sunt expulsi Titus itaque aggreditur ad illam murum irruit totamque partem illam dirimit praesidia ponit munit turres et loca alia parte civitatem aggreditur eosque hortatur ut velint salvari et Iosephus oratione patris ad eos eos hortabatur. cap. 16. car. 241.

Iosephus dicitur civitatem ea parte qua possit audiri facillime iudeosque orat ne velint Romanis resistere persuadetque pluribus verbis illi vero coniciis eum afficiunt. cap. 17. car. 242.

Iosephus clamat aduersus iudeos adducens diuersa exempla maiorum ut peior reddere domum eis aduersa in esse propterea amplius ne velint resistere. cap. 18. car. 242.

Clamante iosepho cum lachrymis ut uellent sedare non flexerunt animos sed ita soli sed diu persistunt ita ut cogerentur fame perire Tantam famem perpessi sunt ut matres ex filiorum ore cibum raperent sed etiam illi domos ut irruerant ut cibum caperent summa miseria et summa crudelitas describebitur Simonis et iohannis. cap. 19. car. 243.

Multi propter famem civitatem exeuntes capiebantur ex his multi incisis manibus ad Simonem et iohannem mittebantur Tito acclamante ne tantum uellent pati miseriam ipsi conuictis Tito et patri eius maledicebant. cap. 20. car. 243.

Antiochus Epiphanes cum macedonibus amicitia Romanos quoque muros non adeant ipse cum suis muros adit multi ex his fugiunt et multi interficiuntur postea Tito aggeres fiunt ad motum ad muros Simo fossa intus facta submisso igne aggeres diruit et incenduntur Simo quoque cum multis aliis proficiscitur in machinas illas easque incendunt cum Romanis egressumque ita ut non diiudicare possit amicus ab inimico quidamque ex Romanis corruptis machinis disperabat civitatem captum iri. cap. 21. car. 243.

Consulti duces Titus quid faciendum an aggredi muros debeant an aggeres struendi aut permittendum quod ipsi fame coacti civitatem sint tradituri an circumdanda sit civitas ne exitum habeat sicque dicit Titus opus non paruum sed inextricabile Romanos esse facturos. cap. 22. car. 244.

Exortatus Titus his verbis duces iubet exercitus in opera distribuere murosque circa civitatem castris. ii. per suos construi fecit mira celeritatis noctesque quilibet suo ordine ac vigilia explorabat militesque somnos inter se sortiebantur. cap. 23. car. 244.

Ablata facultate exundi fame omnes moriebantur unus alium mori intuebatur non erat facultas sepeliendi matrones vero ex mortuis uultus rursus expoliabant multi ex muris in fossas proiciebantur quare uidens Titus ingemuit. cap. 24. car. 244.

Romani uidentes seditiosos fame cruciari latantur copiam maximam frumenti iudeis ostendendo ad matrem dolore Titus etiam aggeres inchoabat ut uideret si uellent tradere civitatem miseratus eorum calamitatem seditiosi uero non placabantur. cap. 25. car. 245.

Simon matthiam per quem civitatem obtinuerat peremit cum tribus filiis suis corpora sepeliri perhibuit alios etiam nobiles occidi fecit. cap. 26. car. 245.

Quidam ex iudeis qui custodiebat turrim a Simone sibi traditam uidens tantam crudelitatem humano consilio cum quibusdam ex turri Romanis signum dedit se traditurum turrim illi non credentes cognito hoc a Simone illi ex turri in fossas proiecit uidens haec Titus et Iosephus laxo capite percuti latant iudei credentes eum mortuum esse respuit Iosephus uulnere quo cognito seditiosos stupor inuadit multi ad Romanos profugiunt multi ex profugis ab Assyriis uentibus apertis occidunt eo quod aurum ex uentre eorum per firmum uentris exire cognouissent Titus uero hac iniusticia cognita omnes interfecisset nisi esset maxima multitudo noxiorum increpat milites Titus sed occulte multi occidebant ob infamiam propter hoc pauci ad Romanos amplius fugebant. cap. 27. car. 245.

Iohannes ad sacrilegium se conuertit Mannerus ad Titum fugit narrat maximum numerum mortuorum fame ex eo quod castra posuit coactosque stercore urini pro cibo. cap. 28. car. 245.

Incipit Liber septimus.

Aggeres struunt a Romanis querunt iudei incedere cum autem nequissent admonet Romani aggeres terrae attringunt murus labitur ea parte qua Iohannes suffodierat per incedendis aggeribus moxque alii murum struit quem nemo audebat ascendere eo quod prius detraheret certissimum exitum retinisset. cap. 1. car. 246.

Hortatur

DE BELLO IVDAICO TABULA

Mortatur Titus cōmilitōnes suos ad ascēdendum murum/facta exhortatione Sabīnus quidam Syrus se obtulit ascensurū/inscriptaq; asta cū.xi.murum ascendit/hostes in fugā uertit ipse uero sagittis obrutus cecidit. cap.2.car.246.

Quidam ex custodibus aggerum Antoniam accedūt primos custodes occidunt/facto signo p huc cinam ceteri fugierūt. Titus audito signo armat exercitū/pugnāt ex utraq; parte ad septimā noctis horam q; Romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere. cap.3.car.247.

Julianus qdā uidēs Romanos supari armatus irruit i hostes & ad tēplū usq; fugauit cūq; nō haberet auxiliū multis irrefectis diu resistēs obiit. Iudaei romanos in antonia recluserunt. cap.4.car.247.

Titus mittit ad ioānē si uelit cōgredi & si uelit sacra intermissa celebrari p electos iudeos/ cōsultat ioseppum Titus hebraico sermone scripsit mandata iosepus pro Caesare ad ioannē hortatur ut se de dat/ exempla inducēs sed magis irritantur in eum ac capere quārent/ multi ex iudeis ad romanos fugiunt quos a romanis occisos iudei direxerunt ne plures ad eos confugerent/ Romani uero eos populo ostendebāt propterea multi fugierunt. cap.5.car.247.

Iacrepāt eos Titus q; templum pollicerit/ polliceturq; non passurum Romanos templum esse polluturos. cap.6.car.248.

Iosepus referebat dicta principis iudeis qui magis elenabantur in superbiam/ statim iterum Titus bellum gerere cōtra iudeos ipso remanente in Antonia exercitum misit in iudeos/ Creaturq; a nona noctis hora/ usq; ad quintam diei Tito spectante ab antonia/ multi ex iudeis fortiter multi ex Romanis fortissime bellū gesserunt. cap.7.car.248.

Septimo die reliqua manus Romanorū submersa antoniae fundamentis nā fecerunt latam ad tēplū admovent aggeres ad angulū tēpli qdā cōgregati pp famē imperiū fecerūt cōtra Romanos/ cognito ipso eorū p Romanos dimicātū est undiq; fortiter in uallē quādā coacti sunt iudei/ capite qdā q; ductus ad Tirū interficiē/ eratq; Titus ut aggeres mature cōstruant. cap.8.car.248.

Porticus templi incendit/ abrupit Romanis ad uiginti fere cubitos ex muro immanitūq; ignem sanctis/ hisdem diebus quidā ex iudeis de Romanis iouitat si quis uelit certare diuq; neq; uolens/ te/ quidam ex Romanis perosus illius audaciā cū ipso certat & occidit. Romanos iudeis derider ex Romanis quidam eum sagitta transfixit/ clamor excitatur maximus. cap.9.car.248.

Iudei implent lignis aridis summitatē tēpli/ fingunt fugā ex Romanis multi ascendentes templū submissio igne p iudeos succensī sunt/ Titus eos miseret/ morientibus satis erat remedii q; Titus dolēbat/ iudei uero quidā in porticu existentes obfessi oēs ceciderunt. cap.10.car.248.

Iuuenis Romanus qdā q; euaserat incēdiū/ orat a iudeis ut ad eos descēdat/ ne militia Romanā tā trūdēdecus faciat subiato ense seipsū interfecit/ incēditq; porticus ea parte q; ad oriētalē ptendit/ Moriebant multi fame ita ut foenū calciamenta corrigias coacti sunt comedere iudei. cap.11.car.249.

Maxima multitudo erat eorum qui fame per ciuitatem peribant/ qui inter se erant amicissimi propter cibum/ si quem inuenissent/ ad manus ueniebāt/ si quis moriebatur alii scrutabant si quid cibi in sinu traheret. patiebantur ea comedere quā ne sordidissimum aliquod animalū comedisset/ multaq; huiusmodi describuntur. cap.12.car.249.

Mulier quēdā Maria noie cū sublata fuissent sibi oīa p seditiosos filiū suū fame comedit/ cogitur ostendere latronibus quod parauerat p cibo/ cognito scelere tāto eos horror quidā inuasit uehementissimus/ nunciatur Tito tāta calamitas/ q; deū placare coepit dicens se poluisse obliuisci iniurias eorū sed illi noluerūt pollicet q; tantū scelus non pmitter impunitum. cap.13.car.249.

Admonere iubet aggeres cū ariete moris/ nihil pficiētes cū scalis tentāt ascēdere/ unde multa caedes facta est ex Romanis/ iratus titus ignē portis subiici fecit/ crescēt igne cōsultat pceres suos de tēplo/ qdā suadet ruinā tēpli/ qdā ut seruet/ iubet restinguere ignē interim pugnat/ uidēs timis cū militibus electis iudeos pūgat/ in templum cōcludit oēs succendereq; templum parat. cap.14.car.249.

Quidam ex militibus Romanorum ignem portat ad templum/ succenditur templum hoc audito titus iubet extingui sed pro nimio clamore & quia multi simulabant audire eius praecepta & prohibitionem ipso inuito exurit templum. cap.15.car.250.

Templum incenditur mense & die mensis conformi incendio templi Babylonis/ in ipsa incensio ne etiam multae caedes fiebat deprehensorum/ nec erat discretio puerorum nec mulierum cuiusque aetatis/ clamor ingentissimus fiebat/ duo in ignē se proiecerūt incendunt Romani diuersas porticus & loca ubi iudei res suas ac pecunias deposuerant/ quidam pseudo propheta persuaserat populo ut expectaret dei auxilium. cap.16.car.250.

Quaedam prodigia quae supervenerant iudeis describuntur/ quae in eorum fortunam & auxilium interpretabantur/ quidam uero sapientes haec esse ruinae prodigia indicabant. cap.17.car.250.
In sacris

DE BELLO IVDAICO TABVLA

In sacris libris erat q̄ cum templū quadratū redigeretur q̄ ciuitas erat destruenda/hi uero incitabatur ad proelium dicentes propter dictum quoddam ambiguum inuentum scilicet q̄ eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terre habiturus imperium/ex hoc dicto decepti sunt quasi propriū eorum indicantes dictum conuenire.

cap.18.car.251.

Romani Titum imperatorem declarant in templo/Iudæi pronocant Titum ad colloquium/ipse naturali humanitate eos recipit/alloquiturq̄ eos increpado/tandē in diligēdo eos si uelint i pace uiuere noluerūt/ipse cognita eorū nequitia eos militibus fieri prædā tradidit interim ignis p̄grediebatur/q̄ dā supplicat ut eis fidē Cæsar dat/inscipit ipse in custodiisq̄ eos reclusos tenet.

cap.19.car.251.

Seditiosi in domū regiā cōfugiūt/Romanos pellūt/multi occidunt ex popularibus/Titus uero militē quēdā q̄ minus captus est ad ipsos rediēs ex acie pepulit/quod grauius fuit illi morte.ca.20.ca.252.

Romani conuersis latronibus in fugam/omnia igni tradidere/illi uero in superiorem ciuitatem recedebant/letantes q̄ nil esset relicturi hostibus & alacri uolta mortem expectabant/illi undique per ciuitatem capiebantur/mortuiq̄ canibus proiiciebantur/spes quibusdā erat in cloacis latere.& ignis latitantes cremabat.& qui descendebant necabantur.

cap.21.car.252.

Cæsar prospiciens ciuitatem superiorem nō posse capi sine aggeribus distribuit milites operibus ad occidentālē partē. legiones munit hisdē diebus idumæi mittunt ad Titum q̄ ad eū uolunt confugere remittit legatos pollicens pacē/Simō hoc intellecto quosdā occidit/quosdā recludit/multitudo tamen maxima fugit.

cap.22.car.252.

Quidam sacerdotum promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit/multaq̄ uaria pulcherrima donaria dedit.

cap.23.car.252.

Perfectis aggeribus machinas Romani admonent/multi desperantes in cloacas demittunt/quidā in arcam confugiunt/quidam Romanos applicantes arietes ad muros ulciscunt/Tyrāni priuati spe sponte descenderūt de turribus/iudæi ad Siloam confugiūt/a custodibus recluduntur/Romani in muris signa ponunt/ingrediet Titus admirat q̄ tantas munitiones tyranni deseruissent/admirata altitudine & compagine lapidum præficit Frontonē custodiæ illorum/multos in ægyptū mittit/multos mendidit/multos etiam bestiis deuorandos tradidit.

cap.24.car.252.

Captiuorū numerus per omne tēpus obsidionis numeratus fuit decies centena milia/ioannes sem piterni uinculis seruatur/Simon uero seruat triumpho.

cap.25.car.253.

Capit Hierosolyma secundo anno principatus Vespasiani die octano mēsis septēbris/prius quinquies capta fuerat/Conditor primus eius fuit Chananaeorum Rex/qui iustus fuit appellatus/Cæsar iussit ut turres & pars quædam ciuitatis pro custodibus remanerent/reliquum explanarunt/laudat Cæsar exercitum suum eiꝯ gratias agit de eorum uirtute & fortitudine.& pro gestis rebus dona largiet & corona & premia multa singulis.

cap.26.car.253.

Cæsar donatis omnibus secundum eorum merita/ad sacrificia se conuertit/deinde ad Cæsaream maritimam descendit reponitq̄ in ea multitudinem manubiarū captiuosq̄ seruat/quia Hyemis tempus prohibebat initaliam nauigare.

cap.27.car.253.

Eo tpe quo Titus Cæsar Hierosolymis cōmorat obsidionis causa Rhodū trāsmeat Titus ex Cæsarea maritima reuersus/aduenit in Cæsareā philippi celebrat ibi oia spectaculorū genera. c.28.c.253.

Inuenit Cæsar Simonē Gioriz filium & quomodo captus sit declaratur/seruatur p̄ triūpho quod Romæ erat facturū Cæsar.

cap.29.car.253.

Cæsar inuit multos iudæos apud antiuchiā iudus antiochus irruit multiq̄ cremat ex his.c.30.c.254.

Declaratur noua calamitas quæ accidit iudæis accusantur iudæi ab antiocho q̄ cremassent quædratūforū cū multis aliis/cognoscunt nō fuisse in culpa p̄ legatū Vespasiani.

cap.31.car.254.

Accipit Cæsar litteras a patre quā desiderabilis ipse peruenit Romam & quo honore sit susceptus describitur.

cap.32.car.254.

Describitur defectio Germanorū facta tempore quo Vespasianus erat in alexandria/qui credebant se posse liberari a ditione Romanorum/his auditis a Domitiano exercitus tendebat/tunc Germani se sponte subdiderunt.

cap.33.car.254.

Scythæ conueniunt cū Germanis in defectione/transgressi flumē istrū multos ex Romanis inter quos Fronteiu Agrippā occiderunt/Vespasianus hoc audito Rubriū Gallū mittit q̄ multos occidit alii domū confugere muniant loca ne barbaris aplius deē locus talia faciendi.

cap.34.car.255.

Titus reuersus ex beryto spectacula per ciuitates Syriæ celebrabat/antiochenes expectant cum summo desiderio/petunt iudæos expelli qui non exaudiuntur/ad alias petitiones se conuenerunt/Titus ide Hierosolymam proficiscitur/miseraturq̄ calamitatem ciuitatis curatq̄ captiuos in italiā asportari cupiens eos triumpho præterducere.

cap.35.car.255.

Venienti

DE BELLO IVDAICO TABVLA

Venienti Tito Romam pater cum tota civitate obviam prodit/ordinatur triumphus communis & pompa triumphi declaratur/& modus exēdi in triumphum/quo ordine quæcūq; sint distributa & ostensa parantur convivia ab omnibus per totam civitatem/diesq; gratulationis celebratur/cū spe finis malorum civilium/& foelicitatis principū. cap.36.car.255.

Vespasianus peractis triumphis decernit ædificari templū paci/donatq; templū muneribus pignētorum operibus oīa quæ fuerāt iudæorū in eodē templo reposuit. cap.37.car.256.

Lutius bassus in iudæam legatus mittitur/statuit bellum inferre Macheruntiis/describitur Herodii fortitudo/& situs inaccessibilis/ac Herode hoc castellum munitum est/nascitur in eius valle heruba quædam mirabilis virtutis sunt balnea amenissima/castellum Lutius accepit/multos occidit/qui castellum tradiderunt dimisit. cap.38.car.256.

Ad saltum qui appellatur iarden ducit exercitū Lutius/militibus cingit/bellum cōmittitur nullus ex iudeis enasit. Iudas dux eorum cloacis latenter effugit. cap.39.car.256.

Scribit Cæsar ad Liberium procuratorē ut iudæam uendat iussitq; singulis annis q; iudæi omnes binas dragmas in capitolium ferrēt. cap.40.car.256.

Accusatur antiochus apud Cæsarem a Cessennio Pæto/q; deficeret a Romanis/mittit Vespasianus ut quid uideatur Pæto efficiat/capitur antiochus post longam pugnam cū filiis suis/ducitur Romam uinctus/audiens Cæsar ligatū antiochū iuber uincula auferri/filii cogitant conciliaturos patrē Cæsari/veniunt Romā cum patre aduecto ex Lacedæmone ibi manserūt. cap.41.car.257.

Scythæ his tēpibus cogitant Medicā terrā inuadere/colloquūtur cum hyrcanorum rege/adihibito aditu fines omnes populantur/ad armeniam usq; peruenere. cap.42.car.257.

Mortuo Baso Flavius Siluius in administratione succedit/Castellū quoddam adhuc rebelle super esse uidens mouit militem aduersus illud/princeps castelli erat Eleazarus cuius mores describuntur & lociorum eius. cap.43.car.257.

Flavius Siluius aduersus Eleazarum venit/castellū cingit licet difficillimus adeundi accessus fuerat per duo loca poterant accedere homines/declaratur difficultas accessus/admonet machinas p unam nam fabricat arietem cum quo murū percussit. ignem ad muros ponit/letiq; Romani custodiunt ne quis eorum ex castello fugeret. cap.44.car.257.

Eleazarus uidens nō posse enadere manus Romanorū hortatur ut omnes combusta urbe seiplos interficiant magis q; seruituti subiiciantur/quibusdam placuit/quidam uero mulieres lachrymabant reuerat exhortationem Eleazarus præponens immortalitatē animæ/pulchrius esse pulchre mori q; turpiter uiuere. cap.45.car.258.

Orantem Eleazarum omnes interpellant decernūtq; sibi mortem dare/omnes mortui sunt unus ultimus incensa regia/gladio se transfigens occubuit/ciam cum quinq; pueris mulier latuit Romani mane per scalas muros ascendūt/neminem uidentes admirant mulier illa ex cloacis exiēs Romanis rem gestam aperuit. cap.46.car.259.

Peracto excidio Flavius Siluius cum exercitu in Cæsareā proficiscitur/quidam ex iudeis in alexandriam cōfugerant/hi nouas res tentabāt ex quibus multi occisi sunt/mortēq; potius pati maluerunt etiam pueri q; Cæsarem dominum appellare. cap.47.car.259.

Lupus rector alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæorū destruat. cap.48.car.260.

Onias unus ex pontificibus ex hierosolymis quodā fugatus alexandriam uenit/obtinnitq; ut templū posset fabricare iuxta morem patrum/hoc autem fuit prædictū per Esaiam q; in ægypto futura esset constructio templi. cap.49.car.260.

Lupus rector ad templū accedens ablatiis denariis templū claudit paulistis eius successor/nihil reliquit/sacerdotibus cōmiratus est fecitq; ut ne uestigiū qdē diuini cultus uideret. cap.50.car.260.

Ionathas quidam ex iudeis persuasit multis ut eum sequerentur/nunciatur Catullo rectori libyæ compræhensus ipse cum multis aliis tribus milibus qui pecunia diuites erant/non conscii tamen sceleris occiduntur/curatq; Catullus ut ionathas omnes iudæos criminetur/etiam illos qui Romæ habitabant inter quos iosepus erat/Vespasianus noluit ut aliud efficeretur Catullus ob iniustitiam morbo grauissimo laborauit/ita ut ipse non moreretur. cap.51.car.260.

F I N I S

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

IOSEPHI MATHATHIAE FILII HEBRAEI GENERE SACERDOTIS EX HIERO
SOLYMIS DE BELLO IYDAICO IN LIBROS SEPTEM PROLOGVS PER
RVFFINVM AQ VILEIENSEM TRADVCTOS.

In hoc prologo assignatur causa scribendi operis & quid singulis partibus contineatur.

Voniam Bellum quod cum Romanis gessere iudei omnium maximè
quæ nostra ætas uidit quæque auditu percepimus/ciuitates cū ciuitati
bus gentesue commisisse cum gentibus/quidam non quod rebus inter
fuerint / sed uana & incongrua narrantium sermones auribus colligē
tes oratorū more p̄scribunt q̄ uero præsto fuerunt aut romanorū ob/
sequio aut odio iudeorum contra fidem reḡ falsa confirmant/scriptis
aut eorum partim accusatio/partim laudatio continetur/nulquā uerb
exacta fides reperitur historiæ.Iccirco ego statui quæ retro barbaris
antea nisi patria lingua digesta.Græca nūc his qui Romano regunē
imperio exponere.Iosephus Mathathia filius Hebræus genere.sacer/
dos ex Hierosolymis q̄ & in initio cum romanis bello cōflicxi.posteaq̄
gestis quæ necessitas exigit ierfui.Nam cū hic ut dixi motus exortus

esset grauissimus Romanū populū domesticus morbus habebat.iudeorū autem qui ætate ualidi &
ingenio turbulēti erant manu simul/ac pecunia uigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt.ut p
tumultus magnitudinē hos possidēdarū spes illos amittēdarū p̄tū oriētis metus iuaderet.Quoniā iu/
dei q̄dem cunctos qui trans Euphratē essent/ gentes nostræ gentiles etiā suos secū rebellatores esse
crediderāt Romanos autem & finitimi Galathæ irritabāt nec manus Celtica quiescebat / dissensio
numq̄ erāt plena omnia post Neronē & multos quidem Reges tempus adhortabatur. Lucri autem
cupidine pars militaris mutationē præsentium desiderabat. Itaq̄ indignum esse dixi etī atē in tā
tis rebus dissimulare ueritatē/& Parthos quidem ac Babylonios arabūq̄ remotissimos.& ultra Eu/
fraten gentis nostræ incolās itemq̄ adiabenos mea diligentia uero cognoscere unde coepisset bellū
quantisq̄ cladibus constixisset/quo ne modo desuisset.Græcos uero & romanos qui militiam secuti
non essent figmentis siue adulationibus captos ista nescire/atq̄ historias audent eas inscribere qui
præter hæc ut mihi quidem uidetur/quod nil sanum referunt etiam de proposito decidunt.Nā dum
Romanos uolunt magnos ostendere iudeorum res extenuant & in humilitatem deiiciunt. Non autē
intelligo quoniam pacto magni esse uideantur qui parua superauerint.Et neq̄ longi temporis eos pu
det quo bellum tractum est.neq̄ multitudinis Romanorum quam in ea militia labor exercuit/neq̄
ducum magnitudinis quorum profecto gloria minuetur si cum multum pro Hierosolymis desuda
uerint rebus per eos gestis aliquid derogeretur.Nec tamen ego contentione Romanas res extollentiū
gentiles meos amplificare decreui/sed facta quidem utrorumq̄ sine ullo mendacio prosequar:Dicta
uero de factis reponam/dolori atq̄ affectiōi meæ in desēdis patriæ cladibus indulgens.Nā quod do
mesticis dissensionibus est euerfa/& in templū sacrosanctū inuitas Romanorum manus atq̄ ignem
iudeorum tyranni traxere/ restis est qui eam uastauit ipse Cæsar Titus per omne bellum miseratus
quidem populū q̄ a seditiosis custodiretur/sæpe autem consulto differri passus ciuitatis excidium/
protracto obsidionis spatio/ dum belli poeniteret auctores./Quod si quis me aduersus tyrannos eorū
que latrocinium accusatorie putet loqui/uel patriæ miseris ingementem calumniari præter legē hi/
storiarū dolori ueniam tribuat.Ex omnibus enim quæ Romano imperio parent/solam nostram ciui/
tatem contigit ad summū foelicitatis gradum procedere eamq̄ ad ultimos casus deponi.Deniq̄ om
nium post condita sæcula res aduersas/si cum iudeorum calamitatibus conferantur superatū iri nō
ambigo. Et horum auctor nullus externus est/ unde nec fieri potest ut a quæstibus temperetur.
Si quis autem durioris misericordiæ sit iudex/res quidem tribuat historiæ/lamenta uero scriptori/
quamq̄ merito Græcorum disertos increpauerim/qui tantis rebus sua memoria gestis/quarum com
paratione præterita olim bella exigua monstrāt iudices resident alioḡ facūdiæ detrahentes. Quo
rū & si doctrina supant/uoluntate uicunt.Ipsi uero assyrioḡ & Medorum gesta p̄scribūt ueluti/mi
nus recte a scriptoribus antiquis fuerint exposita/cū in scribendo tantū eorū uiribus cædant/ quantū
sententiæ.Erat enim unicuiq̄ studium quæ uidisset scribere. quoniam interfuisset rebus gestis effica
citer quod p̄mittebat impleret/mentiriq̄ apud sciētijs inhonestū esse uideret. Eniuero noua q̄dem
neq̄ ac cognita memoriæ tradere/suiḡ temporis res commendare posteris/laude ac testimonio di
gnū est.industrius autem habetur non qui alienā dispensationē atque ordinem transfert/sed qui nos

na dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo / q
cum essem alienigena Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriâ repono. Ipsis aut indige
nis ad questû quidem ora patent ac lites / linguæque solutæ sunt. Ad historiam uero in qua uerum di
cendum est / summaq; ope negocia colligenda sunt obmutescunt / concessa infirmioribus neq; scienti
bus licentia scribendi res a principibus gestas. Honoretur itaq; apud nos historiæ ueritas / quæ a græ
cis negligitur ab origine quidem iudeos reperere / qui fuerint / quoq; pacto ab ægyptiis discesserint /
qualq; regiones errando peragrauerint / & quas uel quoties incoluerint / & quemadmodum inde in
grauerint / neq; huius esse temporis / & præterea supernacuum existimari / quoniam multi ante me in
dæorum de maioribus huius gentis uerissima composuerunt / & nonnulli græcorû quæ illi scripserat
patria uoce prosecuti non multum a ueritate deuiarunt. Exinde aut historiæ principium sumâ quo
scriptores eorum & nostri prophætæ desierunt / & bellum quidem meis temporibus gestum latius
quaq; potero diligentia referam. Quæ uero ætate maiora sunt / summæ breuiter percurram. Quo
modo antiochus cognomento epiphanes deuictis penitus Hierosolymis cum per triennium sex que
mêses eam tenuisset ab asamonei filiis expulsus est. Deinde quod eorum posteri de regno dissentien
tes ad res suas occupandas populum romanum Pompeiumq; traxerunt / quodq; Herodes antipa
tri filius eorum potentiam deposuerit auxilio Sossii / quomodo Herode mortuo & Octauiano Cæ
sare plebis in eos orta seditio est. Augusto quidem imperante romanis. Quintilio autem uaro in io
cis degente. Quodq; bellum anno duodecimo post imperium Neronis erupit / quaq; multa per Sossii
um accederint / quantaq; ad primos impetus armis iudei persuaferint quoq; modo accolæ præmu
nierint / & quod Nero propter Celsii peccata summæ rei metuens bello Vespasianum præposuerit /
& quod is cum maximo filiorum iudeam intrauerit quantumq; Romanorû exercitum ducens / quã
taq; manus auxiliorum per omnē cæsa fuerit Galilæam / & q; eius ciuitates quasdam uictoria coepe
rit alias deditione. Vnde etiam Romanorum in bello disciplinam curamq; rerum & utrius
q; Galilæe spacia / & naturâ sineq; iudeæ. Necnon & peculiarem terræ æqualitatem / lacusq; & fon
tes captarumq; ciuitatum mala / cum fide sicut uidi aut pertuli expediam. Nec etiam miseras meas
cælauerim / cum scientibus eas relaturus sim. Deinde quod iam fessis rebus iudeorum Nero quidem
mortem obierit. Vespasianus autem in Hierosolymam properans imperii causa retractus sit. quaq;
signa de hoc ei contrigerunt. Romæq; mutationes / & q; inuitus a militibus imperator declaratus sit
& q; eo disponendæ reipub. gratia in ægypto digressorû iudeorû status seditionibus agitato sit. quo
q; modo tyrannis succubuerint / eorumq; inter se discordias mouerint. Et q; ex ægypto Titus reuer
sus / bis iudeorum fines ingressus sit / quoq; modo exercitum / & quo in loco congregauerit / uel qua
liter / & quotiens ciuitatem affecerit ipso præsentē seditio / aggressus numerosos & quantos crexerit
aggeres triumq; murorum ambitum & magnitudinem sine mensuram & munitionem ciuitatis &
fani templiq; dispositionem. ad hæc aræ spatium mensuramq; diligentissime dicam festorum quoq;
dierum mores aliquos septemq; lustrationes & munera sacerdotû. Itemq; pontificis uestes / sanctaq;
templi cuiusmodi fuerint sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde ty
rannorum in suos gentiles crudelitatem. Romanorumq; in alienigenas humanitatem / quotiesq; Ti
tus ciuitatem simul ac templum seruare cupiens ad concordie fœdera dissidentes puocauit. Discor
diam uero populi & uulnera & calamitates quamq; multa mala nunc bello / nunc seditionibus / nunc
fame perpeSSI postea capti sunt. Nec nero aut perfugarû clades aut captiuorum supplicia prætermis
tam. uel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit / quamq; multa sacra opes flamma
raptæ sint ac totius quæ reliqua erat ciuitatis excidium & quæ præcesserant portenta atq; prodigia
uel tyrannorum captiuitatem / uel qui seruitio abducti sunt multitudinem aut cui quisq; fortunæ sit
distributus / & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt uicorûq; munimina funditus erue
runt. Titus uero peragato territorio cuncta restituit eiusdemq; reuersionem in Italiam ac triumphû.
Hæc omnia septem libris compræhensa perscripsi. ne quæ uituperationes rerû scientibus / & qui bel
lo interfuerunt sustineam / uerum amantibus prout uerius potui cuncta explicari. Narrandi autem
iñitium faciam hoc ordine quo capitula sunt digesta.

Ruffini

Ruffini

RVFFINI AQ VILIENSIS TRADVCTIO IN IOSEPHVM HISTORIOGRA
PHVM CLARISSIMVM DE BELLO IYDAICO LIBER PRIMVS.

¶ Qualiter Antiochus qui cum ptolomæo sexto in Syria bellū gerebat superauit ciuitatem muni-
tissimam templa spoliat occidit oēs ex optimatibus/ deinde superato Bachide spposito præliis an-
tiochi per Mathathiam/ & occiso/ exactisq; ducibus antiochi ex finibus iudæe & mortuo antiocho
filius Odis antiochus nocte congregatis militibus iudæam iterū inuadit & superato iuda primo natu
ex filiis Mathathie & interfectis multis ex iudæis Hierosolymam est profectus. & ibi relictis præsi-
diis in Syriam reliquos milites ad hyemandum traducit. Cap. I.

Vm potentes iudæorum inter se dissiderent/ eo tempore quo de tota Syria
cum Ptolomæo sexto antiochus qui Epiphanes dictus est ambiebat. Erat au-
tem illis contentio de potentia q; honoratus quisq; grauitè ferret similibus
subiugari Onias quidem de pontificibus postquā præualuit/ Tobie filius ex-
pulit ciuitate. Illi aut supplices ad antiochum cōfugerunt petentes/ ut semet
cum ducibus in iudæam irrumperet. Idq; rei persuasum est iam pridem sic
animato. Quare cum magnis militum copiis egressus/ & ciuitatem fortiter
expugnatam capit/ & maximam eorum multitudinem/ quibus ptolomæus
carior erat interfecit. Dataq; passim militibus prædandi licentia/ ipse & tē-
plum spoliavit/ & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres sexq; menses inhibuit. Pontifex
autem Onias effugit ad Ptolomæum acceptoq; ab eo in Heliopolitana regione solo ibi oppidū cō-
didit Hierosolymis simile/ templumq; edificauit/ de quibus iterum oportunæ referemus. Verūtamen
antiocho neq; præter spem uicta ciuitas/ neq; populatio/ neq; tantæ cædes satis fuisse sed intemperā-
tia uitiorū eorumq; memoria quæ in obsidione pertulerat iudæos cogere cœpit/ ut abrogato more
patrio/ nec infantes suos circunciderent/ porcosq; super aram immolarent/ quibus omnes quidē ad-
uersabantur/ optimus uero quisq; propterea trucidabatur. Et Bachides præliis ab antiocho præ-
positus ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans omnimodam iniquitatē ex-
cessit/ cū & sigillatim uiros honorabiles uerberaret/ & cōmuniter quotidie speciem captæ urbis ex-
hiberet/ donec eos atrocitate incōmodorum qui ea patiebantur ad uindictæ audaciam irritauit. De-
niq; Mathathias asamonei filius unus ex sacerdotibus ex uico cui nomen est Moneir cum manu do-
mestica. Nam quinq; filios habebat/ sic his armatis Bachidem occidit/ & statim quidem præsidiorū
multitudinē ueritus in montes refugit. Multis uero ex populo sibi sociatis recepta fiducia descendit.
Cōmissosq; prælio superatos duces antiochi ex iudæe finibus exegit. Secundis autem rebus potenti-
am nactus suisq; uolentibus/ ut ab alienigenis eos liberasset imperans moritur relicto iudæe principa-
tu/ qui filiorū suorum natu maximus erat. Ille autem nec enim cessaturum existimabat antiochum/
& indigenatum confibat exercitum/ & cum Romanis primus amicitiam pepigit/ antiochum Epi-
phanemq; iterum fines suos ingredientem uehementissima percussam plaga repressit. Adhuc autem
feruente uictoria in præsidia ciuitatis impetum fecit/ necdum enim cæsa fuerant/ habitosq; conflictu
milites de superiori ciuitate quæ pars sacra dicitur ad inferiorem compellit. Fano autem positus & lo-
cum purgauit omnem muroq; cinxit/ & uasa noua diuinis rebus curandis fabricata in templum intu-
lit/ ueluti prioribus profanatis/ aramq; aliam edificauit/ & religionibus dedit initium. Sacro aut ritu
uix ciuitati reddito moritur quidem antiochus. Regni autem eius in iudæos filius Odis antiochus
hæres exigit. Quare cōgregatis peditum militibus quinquaginta equitum aut prope ad quinq; milia
octoginta uero elephantes montana iudæe per partes aggreditur. Et Betheron quidem municipium
rapit. In loco uero cui Bergazzariæ nomen est/ qua transitus erat angustior/ iuda cum suis copiis oc-
currit. Et priusquā congredierentur agmina/ Eleazarus frater eius prospecto præter alios excello ele-
phante turriq; maxima/ & munimentis aureis ornato illic antiochum esse ratus a suis procul excur-
rit/ ruptaq; hostili acie ad Elephātem usq; peruenit. Sed illum quidem quem regem esse opinabatur/
contingere quod multum superemineret minime potuit. Beluam uero in aluo percussam super se de-
posuit & obtritit interiit/ nulla re alia gesta nisi q; magnum opus conatus aggredi post uirā gloriam
habuit. Qui tamen regebat elephantum priuatus erat. Et si casu fuisset antiochus nihil plus Eleaza-
ro præstitisset audacia/ q; ut sola spe præclari facinoris mortem uideretur optasse. Hoc aut fratri eius
totius prælii præsagium fuit. Nam fortiter quidem iudei diuq; decertauerūt/ sed a regis secunda for-
tuna usis/ numeroq; præstantibus/ superati sunt/ multisq; interfectis iuda cū cæteris in Gnosniticā to-
parchiam refugit. Antiochus aut ad Hierosolymam profectus/ ibiq; dies paucos commoratus uen-
silium penuria inde dirigitur/ relicto quidem ibi præsidio quod satis esse arbitrabat. cætera uero mul-
titudine ad hyemandum ducta in Syriam.

Post discessum antiochi iudas cum ducibus eius congregat & tandem superat & moritur. Cap. II.

Discessu autem regis iuda non quiescebat sed accensione multorum suae gentis animatus, aggregatis et quos ex praelio receperat apud uicem adasa cum antiochi ducibus congregatis, factisque fortibus in praelio cognitus multis hostibus interfectis occubuit. Et in diebus paucis frater eius iohannes occiditur/insidius eorum captus qui cum antiocho sentiebant.

Ionatha frater iudae reconciliatur antiocho sed insidiis antiochi capitur & iratus antiochus quia a Symone fratre ionathae fuisset superatus ionatham interfecit. Cap. III.

Cum autem successisset ei frater eius ionatha & in aliis quae ad indigenas pertinerent cautius sese aggeret suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret antiochi quidem filio reconciliatur. Non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus antiochi quidem filii tutor sed insidiis eum captus & praeter haec amicis nudare cupiens ionatham cum ad antiochum paucis comitatus Ptolomaida uenisset dolo comprehendit. Eoque uincto contra iudaeam mouit exercitum. Unde repulsus a Symone ionathae fratre quodque ab eo superatus esset iratus eundem ionatham interfecit.

Symon frater ionathae iterum gerit bellum cum antiocho quo superato ob hoc pontifex creatur sed insidiis Ptolomaei generi sui captus moritur capta coniuge cum duobus filiis Symonis hyrcanus tertius filius honorem patris defensum diu cum Ptolomaeo bellum gessit & ob misericordiam matris & fratrum tantum distulit ut annus feriatus ueniret quo licebat dimitti bellum. Cap. IIII.

Symon autem fortiter regendis rebus intentus Zachae & iopae & iamnam capit. Euerit autem & achara subactis insidiis aduersus Tryphonem antiocho auxilium praebuit, quem doris ante militiam quam in Melos habuit obsidebat. Sed regis auaritia sariare non potuit quanquam neci Tryphonis suam quoque operam adhibuisset. Non multo enim post antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad uastandam iudaeam opprimendumque seruitio Symonem cum exercitu misit. Ille autem quaquam senior erat bellum tamen iuueniliter administrat & filios quidem suos cum ualidissimis promissis patre uero multitudinis comitatus alio latere aggreditur multisque per multa loca insidiis etiam mortana depositis in omnibus superat. Clarissimaque potius uictoria pontifex declaratur & ceteris post annos iudeos liberata dominatione Macedonum & hic moritur in conuiuio captus insidiis Ptolomaei generi sui qui eius coniuge duobusque filiis in custodia conclusis certos misit qui iohannem tertium cui est Hyrcanus nomen fuit interficerent. Cognitio autem imperii qui parabatur adolescens ad ciuitatem properabat multisque populo fretos & pro memoria patris uirtutis & iniquitas ptolemaei cunctis esset inuisa. Voluit autem ptolemaeus et alia porta ingredi ciuitatem sed a populo reiectus est qui maturius Hyrcanum susceperunt. Et is quidem statim recessit in quoddam ultra hierichum castellum quod Dagone uocat. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis assecutus postquam deo sacrificia reddidit uelociter ptolemaeum petit & matri simul & fratribus adiumento futurus castellum aggressus aliis quidem rebus superior erat iusto autem dolori cedebat. Ptolemaeus namque quoties premeret matrem eius fratresque in murum productos palam ut possent conspici flagellabat eosdemque precipitaturum nisi quam primum recederet minabatur. Unde hyrcanum quidem plus timore ac misericordia quam iracundia commouebat. Mater uero eius nihil plagis aut intemperate nece perterrita manus praetendens filium precabatur ne uel suis fractus iniuriis parceret impio. Sed quidem ipsa sibi mortem a ptolemaeo propositam immortalitate duceret meliorem dummodo ille poenas eorum quae in domum suam contra fas admisisset expederet. Iohannes autem nunc obstinationem matris cogitans ac preces eius audiens ad irruendum impellebat modo uerberari eam lacerarique conspiciens effeminabat. totusque plenus doloris erat. Ob hoc autem diu tracta obsidione feriatus annus aduenit. Quem septimo quoque orbe apud iudeos cessare moris est exemplo septimorum dierum. Et in hoc ptolemaeus obsidionis regem nactus fratribus iohannis una cum matre occisus ad Zenonem confugit qui Cotila cognominatus est philadelphia tyrannum.

Antiochus iterum iratus propea quae passus est a symone irruit in iudaeam contra iohannem dictum Hyrcanum quem trecentis talentis placauit. Cap. V.

Antiochus autem ob ea quae per symonem passus fuerat iratus in iudaeam ducit exercitum ibique assidens Hierosolymis Hyrcanum obsidebat. Ille autem parefacto sepulchro. David qui regum dirissimus fuerat ablatique inde pecuniis plus quam tribus milibus talentorum & antiocho persuasit datis eis trecentis talentis ab obsidione recedere primumque iudeorum priuatis opibus alere peregrina coepit auxilia.

Iohannes dictus Hyrcanus inuento tempore uindictae quia antiochus bellum gerebat contra Medos perrexit contra ciuitates antiochi & multis occupauit. Cap. VI.

Rursusque tamen quando antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei uindictae praebuit confestim contra ciuitates perrexit uacuas propugnatoribus esse ratus quod uerum erat. Medabam quidem & samagam cum proximis necnon & sicimam & argarizim ipse cepit & super his Cutheorum genus adiacentia sano loca incolentium exemplo eius quod est Hierosolymis

Iherosolymis ædificato. Capit aut idumeæ nō paucas alias cimitates & præterea adoreon & Mare/sam. Samariam uero usq; progressus ubi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode Rege condita ex omni ea parte concludit/filiolq; suos aristobulū & antigonū obsidioni pfecit. Quibus nihil renitentibus ad hoc famis qui erant intra ciuitatē uenerūt/ut etiā insuetā carnem cogereēt attingere. Igitur antiochus adiutorē sibi aduocauit. Spondiū sibi cognominatū. Qui cum ei prōpta uoluntate paruisset ab aristobulo & antigono superat. Et ille qdem ad Scitopolim usq; psequētib; cōmemoratis fratribus effugit: hi uero ad Samariam reuerſi & multitudinē tantā intra murū cōpellūt/ & expugnata ciuita te ipsam quidē diruunt. Habitatores uero eius captos abducunt. Prospere autē ita cædentibus rebus alacritatem refrigerare non sinebant/ sed cum exercitu Scitopolim usq; progressi/ & ipsam perſua/serunt/ & agros intra Carmelum omnes intra se partiti sunt.

Gentiles ob inuidiā in ioānem coeperunt agere seditionē qui tandē deuicti sunt/ & ipse rebus ad/ministratis per triginta tres annos moritur relinquens filios post se/ hic princeps pontifex & prophe/ta fuit/ prædixit filios duos maiores non regnaturos.

Cap. VII.

Secundarū aut rerū ioannis & filiorū eius inuidia seditionē gentiliū concitauit / multiq; aduersus eos collecti non quiescebant/ donec aperto bello deuicti sunt. Reliquū uero tēpus ioannes cū fortunatissime uiueret/ & optime rebus per annos triginta & tres admini/stratis/ quiq; relictis filiis moritur. Vir plane beatissimus/ & qui nullā dedisset occasionē cor eius causa de fortuna quispā quæreret. Deniq; tria uel maxime præcipua solus ha/bebat. Nā & gētis princeps & pōtēfex erat/ & præterea propheta cū quo deus ita loque/batur/ ut fat uorū nihil penitus ignoraret. Quinetiā de duobus maioribus filiis suis q; rerū domini p/manſuri nō essent/ antequidit atq; prædixit. Quorum uitæ qui fuerit exitus narrare nō indignū uidet/ quantumcūq; a paterna foelicitate diuerſerint.

Aristobulus succedit in regnū patri/ contendit cū matre quia eam dominam regē reliquerat ioan/nē/ ipsam fame necauit/ deceptus uerbis matris sue fratrem antigonū interficere fecit / hoc audito tanto merore confectus ut tandem moreretur.

Cap. VIII.

Atre nāq; mortuo nata maior Aristobulus trāsſato in regnū principatu diadema sibi pri/mus/ imposuit quadringentis & lxxx. annis ac tribus mensibus postq; populus in eā terrā deuenit/ seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrē uero a se secundū anti/gonū nanq; illū diligere uidebat/ in honore pari producebat/ alios uero uinctos custodiæ tradidit. Matrēq; itidē colligauit. ausam aliqd de potestate contendere. Nāq; hanc regē dominā/ ioan/nē reliq̄rat. Ea q; crudelitas pcessit ut uinctā fame necaret. Horū aut facinorū poenas antigonus nihil crudelius aristobulo fratri morte pſoluit/ quē plurimū amabat quēq; regni p̄cipē hēbat. Nā & hūc interemit adductus criminationibus p maliuolos regni cōpositis. Itaq; primo qdē aristobulus dictis fidē nō hēbat/ qn ut fratrē pderet plerāq; fingi liuore arbitratē. Sed cū antigonus ex militia clarus rediisset/ festiuis diebus quos tabernaculis positis deo celebrare mos patrius exigebat/ eueit eodē tpe ut aduersa ualitudo aristobulū corripere. Antigonus uero circa festorū solēniū finē armatis comita/tur ad eū adorandū q; maxie potuit/ plusq; in honorē fratris ascēdebat ornatus. Tūq; delatores neq;/simi regē adētes/ & armatoz pōpā & antigoni arrogatiā priuata fortūa maiore ēſſe criminabant/ quodq; maxia multitudine stipatus ut illū interficeret eo uenisset. Nec enī perpeti honorē solū & re/gnū habere cui ipm liceat regnū obtinere. His paulatim quīs inuitus/ tñ credit aristobulus. Ac ne uel suspi cari qdē uideret prospiciens & ut icerta p̄caueret/ suosq; satellites in quendā subterraneū & tene/brosam locū trāsire iubet. Ipse aut iacebat in castello Bari ante/ post aut antonia cognominato ut & inermi quidē p̄cerent/ occiderēt aut antigonū p̄cepit/ si cū armis audirēt. Necnō & ipsi antigono q; p̄ciperent miſit/ ut inermis ueniret. Ad hæc regina satis callidū cū iſidiatoribus cōſiliū capit. Nanq; his q; ad eū miſſi fuerāt p̄ſuadet ut mādata quidē regia taceat dicāt uero antigono quod frater audiſ/ſet/ arma sibi/ q; pulcherrima in Galilæa ornatūq; bellicolum fabricaſſe/ quæ ne ſigillatī iſpiceret mor/bū iſpedimēto fuiſſe/ nūc aut p̄ſertim cū alio diſceſſurus ſit/ libēter eū uideret armatū. His aut antigo/nus/ ne qd enī mali ſuſpicaret/ fratris ſuadebat affectus/ cū armis uelut oſtēſurus ſe ueniens p̄perabat. Sed ubi ad obſcurū tranſiit/ qui Stratonis turris uocabaſ/ acceſſit a ſatellitibus iterēptus eſt/ cæterūq; documentū præbuit. Oē beniuolentiā iuſq; naturæ criminationibus cædere/ nullāq; optimarū regē affectiōnē tantū ualere/ ut inuidiæ p̄petuo poſſit obſiſtere. In hoc aut ē iudā quis nō recte miret/ El/ſeus erat genere q; nunq; diuinādo peccauit neq; mētus eſt. Is antigono trāsire p tēplū mox ut eum uidit ad notos qui a derāt exclamauit. Nō paucos aut diſcipulos papas ſine cōſultatores hēbat. Nūc mihi pulchrū ex mori qn ante me ueritas interiit/ mearūq; prædictiōnū aliquod mendaciū depræhē/ſum eſt. Viuit enim iſte antigonus qui hodie debuiffet occidī. Locus autem neci eius apud Strato//nis turrim fato fuerat diſtributus/ & ille qdem ſexcentorum ab hīc ſtadiorum iteraſſo diſtat. Horū uero diei ſunt quattuor/ ſed uaticinationem tempus effugit. Hæc locutus ſenior meſſo uulſu & men/

AA iii

te sollicita secū multa reputabat. Et paulopost interfectus antigonus nunciabat in loco subterraneo/ q eodē noīe quo maritima Cæsarea Stratonis turris appellabat/ & hoc fuit quod uarē fefellit. At uero aristobulo cōfessim sceleris poenitudine morbus ingrauescit temp facinoris cogitatiōe sollicitus/ perturbato aio tabescebat. Donec mœroris acerbitate uisceribus laceratis subito sanguinem uomeret. Hūc ergo unus e serualis eius ministerio destinatus foras efferēs pudentia diuinitatis errauit. & ubi antigonus erat occisus sup extantes adhuc cædis maculas cruore interfectoris effudit mire. Vlutatū aut contio sublatō q puerū tanquā de industria sanguinē libasse cōspexerāt. clamor regis ad aures puenit. causamq; reqrebat/ & cū eā p̄dere nullus auderet ad resciedū magis ardebat. ad extremū aut minitanti uimq; adhibēti uerū quod erat indicauerūt. atq; ille cū lachrymis opplesset oculos quantūq; poterat ingemisset hęc dixit. Sperandū certe nō erat ut maximū dei lumen facta mea nefaria laterēt. Nā cito me uultrix cognatæ cædis iustitia psequit. Quatenus o corpus improbū fratri matriq; dānatā animā detinebis? Quādiu paulatim illis libabo sanguinē meū. Simul totū accipiant neq; iam meoq; uiscerū inferius fortunā derideant. His dictis illico moritur cum non plus anno regnasset.

Alexander frater aristobuli rex cōstituit/ occidit fratrem pugnat cū ptolomæo/ occupat bōa Theodori a quo omnia recuperant/ & fere decē milia iudæorū interficiunt. multas ciuitates occupat/ congređit cū Obedio rege arabū a quo supato exercitu/ uix solus euasit/ Hierosolymā petit nūc redire in gratiā cum subditis quos nullo modo sedare potuit.

Cap. IX.

Xor uero fratrem eius uinculis dissolutis regē constituit alexandrū qui ætate maior erat & modestia præstare uidebat. Sed ille potestate adeptus fratrem quidē atq; regna appetentē occidit/ alterū aut uita contentū ablati rebus secū habebat. Præliū etiā cū Ptolomæo cognomēto Lathiro cōmisit qui oppidū achobin coeperat/ & multos qdem peremit hostiū sed uictoria in ptolomæi parte propensior fuit. Postea uero quā ipse pulsus a matre Cleopatra discessit in ægyptū/ & Gadara obsidione capit alexander. & castellū amathuntis omniū maximū quæ trās iordanē sita erat/ ubi præciosissima quæq; bonorū Theodori filiū Zenonis habebant. Repente autē Theodorus aggressus & propria recepit/ & sarcinas regis auferret/ iudæorūq; fere/ decē milia interfecit. Vex hoc uulnere superior fit alexander. Conuersus nāq; ad maritimas regiones Rafaim capit & Gazā itemq; anthedonē/ quæ post a rege Herode agrippias nominata est. his at seruitio domitus cōcitāt in eū festo die populus iudæorū. Nā plerūq; epulæ seditiones accendūt. Nec uidebat insidias posse cōprimere/ nisi peregrinos haberet auxilio p̄sidias & Cilicas, Syros mercenarios respuebat pp ingenitā cū iudæorū gente discordiā. Cæsis aut supra quā octo milibus ex turba rebellū arabiz manus posito attulit. Ibiq; Sadamitis subiugū missis tributog; his imposito ad amathunta regressus est. Cūq; Theodorū metus secūdis eius successibus ptulisset/ castellum sine præsidio repente funditus eruit. Mox aut cōgressus cū Obedio rege arabū qui locum fraudi oportunū in galensi regione præuenerat captus insidiis totū amisit exercitū in ualle altissima cōpulsū atq; obrutū multitudine ca/melorum. Ipse uero elapsus in Hierosolymā olim sibi gentē insensam ad nouag; rerū motus magnitudinē cladis accendit. Fit aut etiā tūc supior crebrisq; præsidiiis nō minus. l. milibus iudæorū p sex annos interfecit. Nequaq; tū uictoris lætabat/ quoniā regni sui uires cōsumeret. Vñ armis omīssis sermōe placido cū subiectis redire in gratiā conabat. Illi aut icōstantiā eius morūq; uarietate rātomagis oderant/ ut percontanti causam quoniā pacto eos sedare posset/ dicerent si moreret. Nā uix etiā mortuodatos ueniam qui multa scelera fecisset.

Iudæi petunt auxilium Demetrii qui superat prælio alexandrum/ sed timore petterritus quia sex milia ex iudæis se contulerant ad alexandrū discessit Messalim ciuitatem deuastat/ mulieres earūq; filios coram matribus necabat/ qua impietates p̄teriti octo milia iudæorū profugiunt eadem nocte in iudæam.

Cap. X.

Imol aut demetrii auxiliū cui cognomentū acero fuit accerfunt. Qui cū his maiorū spe facile paruisset/ uenissetq; cū exercitu/ miscēt cū auxiliis iudæi circa Sicinā. Vtroq; tunc alexander mille qdem equitibus/ sex aut peditū mercenariorū milibus excepit cū haberet ex iudæis quoq; prope ad decē milia bene sibi cupientū/ aduersæ aut partis essent equitū tria milia/ peditūq; milia. xl. Et priusquā ueniret ad manus intercedentibus nuntiis & præconibus regis transfugia tentabāt. Demetrius quidē alexandri mercenarios/ alexander aut iudæos & demetriū/ dum sequeretur obtēperaturos sibi sperātes. Sed cū neq; iudæi sacramēta neq; fidē græci contēnerēt armis iā cōminus decertabant. Superatq; prælio demetrius/ quāuis alexandri mercenarii uirtutē suā multis & animi & manus operibus demonstrassent. Finis aut pugne præter spem cecidit utriusq;. Nam neq; uincētē Demetriū qui eius auxilium petierant expectare uoluerunt/ & immutata fortunæ misericordia sex iudæorū milia se ad alexandrū qui in monjes effugerat contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit/ sed alexandrum iam quidem collectis uiribus bello idoneū esse ratus/ omnem uero gentem ad eum cōmeare mox inde digressus est. Non tamen reliqua multitudo

multitudo abscessu auxiliorū similitates deposuit/bello aut assiduō tādū cū alexandro desertabat/donec pleriq; interfectis ceteras in Mesalim ciuitatē coegit/atq; uastata in Hierusalē captiuos abduxit. Verū imoderata eius fecit iracundia/ut crudelitas eius ad impietatē usq; procederet. Otingen-/tos enim captiuos in media ciuitate cruci suffixos/mulieres earumq; filios in conspectu matrū necauit/atq; prās & cum suis concubinis recubans prospectabat. Tantis autem populū terror inuasit/ut etiam diuersae partis studiosi proxima nocte octo milia hominum extra totam iudaeā profugerint. Quorum exulm mors alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tādē agregeq; regni otii quæsisset ab armis requieuit.

Bellū gerit antiochus frater Demetrii cū alexandro qui licet oppida multa diremisset & multos occidisset/non potuit tamen antiochum arcere/sed p regem arabū tandē deuictus est alexander in iudaeā reueritur qui moriens uxori reliquit principatū/hæc declarat filiū Hyrcanū pontificem aristobolū uero regem.hic fraude multos sibi deuinciens matre morbo laborante castella multa occupat mater uero miserata Hyrcanū coniungem & filios aristoboli carcere conclusit interim moriē alexander reconciliantur Hyrcanus & aristobolus.

Cap. XI.

Rursus aut sit ei turbatū initiū antiochus qui etiā Dionysius dictus Demetrii quidē frater sed eorū nouissimus qui Seleucū generis auctorē habebant.Hunc enim timens arabas paratū bellū pulsare totū quidē super antipatrida montibus proximū & inter iopes littora spaciū/fossa & altissima ualle diremit. Ante fossam uero murū ædificauit excelsum/turresq; ligneas ut faciles aditus obstrueret fabricauit nec tamen antiochū arcere ualuit.Exustis enī turribus fossisq; repletis cū suis copiis trāsgressus est. Vindictaq; post habita qua deberet in eū a quo phibitus erat ulcisci/protinus contendit in arabas. Horū aut rex in locis suæ nationis commodioribus agens ad pugnā/deinde ioppem eū equitatu reuersus/habebat aut numerū decē miliū ex hinc imparatos ex improviso antiochi milites inuadit. Forti aut praelio depugnato quādiu quidē superaret antiochus durabat eius exercitus/quāuis eū passim arabes trucidarent. Vbi uero procubuit succurrēdo enī uictus semp in periculis erat.omnes terga uerterunt/maximaq; pars eorū/tū in acie tū in fuga cōsumit. Reliquos aut in uicū anna delapsos alimentorū/penuria perire contigit præter paucos. Hinc Damasceni ptolomæo Mēne filio infensi arechea sibi sociant/Syriæ Cceles regē cōstitunt. Qui bello illato inde postquā pugnauit alexandri pactione discessit. Alexander aut pella capta Geras petiuit rursus opū Theodori cupidus triplici ambitu circumdatis defensoribus locū pugnando coepit.necnō & Gaulem & Seleuciā quæ antiochi Pheranex diciē subiugū mittit. Ad hæc aut capto Gamala castello ualidissimo eiusq; rectore Demetrio multis criminibus inuoluto in iudaeā regredit̃ expleto in militia triennio. Lætusq; a gentilibus ob res prospere gestas excipitur. Belli aut requiē secutū est morbi principiū. Et quoniā quartanis febriū circuitiōibus fatigabatur/depulsum iri ualitudinē credens si rursus animū negociis occupasset in tēpestiuis militiæ laboribus sese dedit. & u'tra uirū efficaciam corpus impellens iter ipsos tumultus trigesimo & septimo post regni anno moriē id ē alexander cōiungi suæ reliquit iudæos eius uel maxime dicto obediētes fore non dubitans/quod longe ab eius crudelitate discrepans & iniquitati resistens beniuolentiā sibi populi comparasset.Nec spes eum fefellit. Nanq; opinione pietatis obtinuit mulsercula principatū. Quippe morē gentis probe norat patrium & q; sacras leges temerassent ab initio detestabat̃/Hyrcanū alexandra mater regē cōstituit/cū aut dnos filios alexandro generatos haberet natu quidē maximū Hyrcanū & propter ætatē declarat pontificē & quod præterea segnior esset quā ut potestate regia molestus cuiquā uideret regē cōstituit. Minorē aut aristobolū priuatū uiuere maluit/q; feruentioris esset ingenii.lungit autē se eiusdē mulieris ditioni quod iā iudæorū collegiū/Pharisei q; præter alios pietatē colere putarent. & peritas leges exponere.ob eā causam proprius eos aspiciebat. Alexandra diuinæ religioni superstitione deseruiens. Illi aut paulatim foeminæ simplicitate decepti/omnes pro sua libidine summouendo/deponēdo iteq; uinciendo ac soluendo quos uellent iam procuratores habebantur. Prorsus ut ipsi quidē regis cōmodis fruereutur expensas uero ac difficultates alexandra perferret. Sed eadē mire callebat res administrare maiores/itaq; augendis copiis semper intenta duplicem conflauit exercitum neq; pauca peregrinorū parauit auxilia quibus non modo statū suæ gentis roborauit/sed et metū reddidit eternæ potentiz. Imperabat autem aliis uerum phariseis ipsa ultro parebat. Deniq; diogenem quendam insignem uirum qui alexandro fuerat amicissimus interficiant eius factum consilio criminati/ut otingenti quos supra memorauī regis iussu tollerentur in crucē.Nihilominus aut alexandræ sua debeant ut & alios quibus auctoribus alexander in eos fuisset excitatus occideret. Cūq; his nimia superstitione nihil abnuendam putaret/quos sibi libuisset ea spē trucidabant/donec optimatū qsq; ad aristobolum confugerit/quorum periculum agebatur. Atq; ille matri persuasit/ut his propter diuinitatem parceret/ciuitate autem pellebat quos nocentes existimaret. Illi quidem data sibi copia p

AA iiii

agros dispersi sunt. Alexandra vero in damasco cōmisso exercitu quoniā prolomaeus sine intermissione ciuitatē praebebat illā quidē nulla re memorabili gesta suscepit. Regē autē armeniorū Tygrānem qui admoto Ptolomaidi milite cleopatrá circūsedebat pactiōibus donisq; sollicitabat. Sed illū domesticarū barbarū metus ingresso in armeniam Lucullo iādudum inde traxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante/minor eius filius aristobulus cum seruis suis quos multos habebat/omnesq; pætatē feruore fidissimos uniuersa castella obtinuit/ & pecunia quā ibi reperit cōductis auxiliis regē se declarauit. Ob hoc miserata quærelas Hyrcani mater coniugē aristobuli cū filiis includit apud castellum quod a septentrione fano adiacens Baris antea uocabatur ut diximus postea uero antonia cognominata est impetranre antonio quemadmodū augusti & agrippæ noīe Sebaste & agrippas aliæ ciuitates appellatæ sunt. Ante tamē alexādra moritur/quā in aristobulū fratris eius Hyrcani cōtumelias uindicaret/quē deiici regno curauerat quod ipsa nouē annos administrauit & hæres quidē oīum sit Hyrcanus cui regnū etiā uia cōmiserat. Verū aristobulus uiribus atq; auctoritate p̄stabat. Habitato autē inter eos circa Hierichunta de rerū summa cōflictu/pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad aristobulū. Hyrcanus autē cū reliquis fugiens puenit castellū antoniā/ibiq; salutis obfides nactus erat. cōiunx aristobuli cū filiis/priusquā graue quid fieret ea lege in concordia rediit/ut regnū quidē aristobulus haberet. Hyrcanus uero excederet quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati cum in conspectu circūstantis populi benignissime alter alterū ualere iussissent. Domo permutant & aristobulus qdem recedit in regiam/Hyrcanus autē in aristobuli domo. Metus uero & alios eius inimicos præter spem dominationis occupat / & maxime antipatrum iamdudum aristobulo inuisum. Erat autem genere idumæus & nobilitate ac diuitiis aliarumq; rerum copia gentis suæ princeps.

Antipater hortat Hyrcanū ut impiū repetat ad regē arabie accedūt pro auxiliis & in aristobulū eadūt & superant mortuusq; esset nisi dux romanorū soluisset obsidionem. Cap. XII.

Sigitur & Hyrcanū ut ad arethā regē arabie confugeret eiusq; auxilio regnū reperere hortabatur/ & ipse arethæ ut hyrcanū suscipere atq; in regnū deduceret suadebat multa detrahens aristobuli moribus multisq; Hyrcanū laudibus prædicans. Simulq; admonebatur quod eū deeer regno clarissimo præsentē iniquitate oppressis manū porrigere. Hyrcano autē iniuriā pati q principatu iure successionis sibi debito caruisset. Sic instructis & præparatis ambibus noctæ cū Hyrcano ex ciuitate profugit/citatoq; cursu in oppidū quod Petra dicitur saluus euasit/quod regni sedes esset arabie. Ibi postquā Hyrcanum in manu regis arethæ tradidit multis dictis multisq; muneribus ut auxiliū p̄beret quo in regnū deduceretur efficit. Erant autē peditū equitūq; milia. cl. quibus nequaquā restitit aristobulus. Sed primo impetu superatus in Hierusalem fugere cogitur/ atq; oīno captus esset/nisi dux Romanorū Scaurus aduersis horū temporibus imminens soluisset obsidionē. Namq; is ex armenia qdem in Syriā missus erat a Pōpeio magno q cū Tygrane bellum gerēbat. Sed ubi damascū uenit recens a Merello & Lolio captū reperit. his inde summotis cognitq; iudæa quid ageret illuc uelut ad quæstū cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est legati ad eum ueniunt a fratribus utroq; sibi ut potius adiumento esset orantibus. Sed trecentis talentis quæ aristobulus ei miserat iustitia posthabita est. Tot. n. acceptis Scaurus ad hyrcanū & arabas legatos dirigit. Romanorū eis & pōpeii nomen intentas/nisi obsidione desisterēt. Itaq; & arethas ex iudæa in philadelphia recedit metu perculsus & Scaurus damascum rediit.

Aristobulus prosequitur & refarcitis copiis congressus cū Hyrcano occidit supra sex milia eorū antipater & Hyrcanus ad Pompeium qui tunc erat in damasco accedūt ut restituat hyrcanū/pompeius cum exercitu ad fines iudæe peruenit. Aristobulus alexandrium confugit/pompeium alloquitur pacato pompeio pollicitationibus/audita morte Michridatis perrexit hierosolymā/ decepit pompeium. eo q ex promissis nihil est factum/iratus pompeius aristobulum in custodiam collocat & ad ciuitatem tentat accedere ut euerat. Cap. XIII.

Aristobulus autē quod captus non esset/ satis sibi esse non credidit/ sed omnibus quas haberet copiis congregatis persequēbatur hostes/ & circa locum quem pampirioma uocāt proelio commisso supra sex eorū milia cædit in quibus erat phallion frater antipatri hyrcanus uero & antipater arabum privati auxilio spem in aduersarios contulerunt. Et cum pompeius Syriam transgressus damascum peruenisset ad ipsum confugiunt. Multisq; muneribus ei datis illa tantum quibus apud aretham usi fuerant allegantes magnopere prædicabantur ut aristobuli uiolentiā odio dignam putaret/ regnoq; hyrcanū restitueret/ cui tam ætate quam moribus deberetur. sed nec aristobulus sibi defuit corruptione Scauri fretus. Venerat autē quātum poterat ornatus cultu regio/ deinde offensus obsequiis/ neq; ferendū existimans abiectus quā regem deceret/ utilitati deseruire a diospoli segregat. Ob hoc iratus pōpeius ēt hyrcano eiusq; locis hoc p̄cantibus post aristobulū petiit & Romano simul exercitu & Syriorū instructus auxiliis. Cū uero pellam & Scitopolim præter

lim præter gressus Coratas uenisset unde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus. Cognito Aristobulum in alexandriū confugisse. Id autē castellū est in monte præcelso positū / salsq; liberaliter accuratū mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autē decreuerat / quia pro imperio noceret periclitari potius quam parere. Sed populū uidebat perhorrescere / & amici monebant ut Romā uim cogitaret quā sustinere non posset. Itaq; horū consiliis obediens descendit ad Pompeiū quodq; iuste regnaret multis persecutis in castellū rediit. Et cū iterū descendisset p. vocatus a fratre ac de suis iustitiis cū eo concertasset denuo regredi non prohibente Pompeio. Erat autē inter spem timorēq; medius / & ueniebat quidē uelut exoraturus Pompeiū ut sibi cūcta permitteret ad montem uero reuertebat ne quid regie dignitati derogare uideretur. Quia tamen castellis cum Pompeio cedere placebat. Isq; præpositos monere litteris ut absisterent quibus præceperat ut non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperaret / iussus quidē facit / sed in Hierosolymā cū indignatione discessit bello q; iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem nec enim tempus aprium erat / nec iniitiādum putauit statim consequitur. Multū quippe alacritati eius addiderat circa Hierichunta Muhridatis mors nunciata. Vbi pinguißima Idumæa regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit / cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cūq; illic pernoctasset mane in Hierosolymam properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Aristobulus supplex occurrit pecuniam pollicitus quoq; semetipsum ei cum ciuitate permitteret. Pompeium mitigat sauientem. Nec tamen quicquam eorum quæ promissit effectum est. G. binium enim qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat nec in oppidum quidem Aristobuli socii receperunt. His commotus Pompeius aristobulum in custodiam collocat / ad ciuitatem uero profectus explorabat qua facilius esset accessus. Nā & murorum eis firmitatem opp. ignari poss. facile non uidebat. Vallemq; pro moenibus horribilem fanumq; illic cernebat proximam / adeo tutissima munitione circumdatum / ut etiam si ciuitas caperetur / secundum esset hostibus profugiam.

Hæsitante Pompeio quō urbem caperet orta est seditio inter eos qui in ciuitate erāt deniq; uicta est pars aristobuli receptis Romanis initis consiliis cū Hyrcano quō aliā prē q; in locū tutissimū cōfugerat caperet tādē sine cōsilio & auxilio Pompei nihil esset factū. Cap. XIII.

Ec. autem diu quid faceret hæsitante / seditio intra ciuitatem orta est. Aristobuli quidē sociis belligerari potius regemq; liberare dignū esse firmanibus / qui uero cū Hyrcano sentirent Pompeio portas aperire. Metus autē hos plures faciebat Romanorū cōstantiā respicientes. Deniq; uicta pars aristobuli cōcessit in templū / & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso ut ad ultimū usq; resisteret instruebatur. Cum autē alii Romanos recepissent in ciuitatem his quæ domū regiam tradidissent / ad hæc obtinenda Pompeius unū ex ducibus sibi obedientibus Pilonem cū militibus intromittit. Hisq; prædiis in ciuitate dispositis / quia nemini eorū qui in templum confugerant pacē persuadere potuit. Omnia quæ circū erāt expugnare parabat. Hyrcano eiusq; amicis ad consilia conferenda / & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse uero partes / & prentionales fossamq; uallemq; replebat omni genere materiæ p. milites cōportato / cū p. se opus esset difficillimū ppter immensam altitudinē / & p. terea Iudæis modis omnibus desuper obsisterent. Māsisset q; opus imperfectū nisi Pompeius obseruatis diebus septimis quibus religio Iudæos ab oī ope manus abstinere cōpellit p. eos aggerem cumulare pcepisset inhibitis a proelio militibus. Pro solo enim corpore Iudæos etiam per sabbata pugnare licet.

Tentans Pompeius locū inuadere tertio mense uix turrim unā euerterat. Cap. XV.

Egitur iam ualle repleta / & impositis agere turribus admotisq; machinis esto portatis moliri tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebant. Cum diu turres obsidentiū magnitudine simul & pulchritudine præstantes uim repugnantiū sustinerēt. Verūtamen Romanis tunc plurimū defatigatis Pompeius Iudæorū tolerantia & in aliis admiratus est / & præcipue q; nihil de superstitionis suæ ritū inter media tela pereuntes derogari passi sunt. sed uelut in alta pace ciuitas ageret & quotidie sacrificia & uictimas omnēq; dei cultū diligentissime celebrant / nec uel in ipso excidio cū ad aram in dies singulos trucidarent / legitimis religionis suæ muneribus abstinerent. Mense namq; obsidionis tertio uix una turris deiecta fanum irruptū est.

Faustus Cornelius muros primus ascendit / multi occiduntur / multi ex muris se proiciunt / Pompeius cum suis comitibus ingreditur in templum ingressus neminem nisi pontificem uidit præcepit q; nihil aufereret / postero die solennia celebrauit. Hyrcanūq; pontificem declarauit. Pompeius uero cum Scauro ducens Aristobulum Romam profectus est. Cap. XVI.

Primis autem murum transcendere ausus est cū suis agminibus Syllæ filius Faustus Cornelius & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis agminibus. Et circūsepto undiq; fano alios alio confugientes uel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimū sacerdotum quanq; hostes strictis gladiis irruentes uidebant intrepidi tamen in pagedis rebus

dis rebus diuinis perseuerabant & in ipso libandi templum adolendi ministerio macabantur salutē quoq; præferentes religionis obsequiū. Multos autē sui gētiles aduersæ patris studiose trucidabāt plurimi semetiplos in rupes præcipitabant. Nonnulli furibundi cūctis quæ circa murū erant in desperatione & succensis pariter conflagrabant. Itaq; Iudæorū quidē milia. xii. occubuerūt. Romanorū uero pauci sed plures sauciati sunt. Nihil autē grauius in illa clade Iudæorū genti uisum est quā sanctum illud arcanū neq; cuiquā prius uisum alienis esse directum. Deniq; Pompeius una cum suis comitibus templū ingressus ubi neminē præter pontificē adesse fas erat quæ intus erant candelabra cū lychnis & mensas & in quibus libare atq; adolere moris erat uascula ex auro cuncta prospexit congestamq; pigmentorū molē sacræq; pecuniæ prope ad duo milia talentorū. Nec tamē uel hac uel aliud quicquā de sacrosanctis opibus siue instrumētis attigit. Sed postero die post excidiū curare templū ne quid haberet sordidū ædituos iussit & solennia sacra celebrare. Ipse autē Hyrcano pontifice declarato q; se & in aliis rebus alacré obsidionis tempore præbuisset promptaq; ad bellū agrestiuū multitudinē ab Aristobulo reuocasset per quæ sicut imperatorē bonū decuit beniuolētia potius quā timore plebem sibi reconcilianir. Inter captiuos etiā comprehensus aristobuli focer idemq; patruus tenebatur. & illos q; dem qui maxime belli causa fuissent securi percussit. Fautū uero & qui una fortiter fecerant præclaris præmiis donat & in hierosolymis tributū indicit ablatas autem genti etiā quas in Syria coeperat ciuitates Romanorū qui tunc erant militū ducibus parere iussit propriisq; rāum terminis circūclausit. Instaurat autē in gratiā cuiusdam ex libertis suis Demetrii Gadarensis etiā Gadara quā Iudæi subuerterāt. Mediterraneas præterea ciuitates eorū de potestate liberauit quas præuenti non exciderāt hyssion & Scitopolim & Pellam & Samariā & Marissam itemq; Azorū & Iamniā/ Arerusa m/ nec non & maritimas garā & Ioppē & Dorā & q; pridē Stratonis turris uocabat. Post autē ab herode clarissimis ædificiis transformata Cæsarea nominata est easq; oēs indigenis ciuibus redditas uiri prouinciae Syriæ non iunxit. Huius autē & Iudææ cunctorūq; administratione ad ægyptos fines & flumen Euphratē cū duabus cohortibus Scauro pmissa Romā ipse p Ciliciā properauit captiuū ducens aristobulū cū familia. Erant autē filia duæ rotidēq; filii quoq; unus alexāder ex itinere fugit/ minor autē Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

Scaurus in arabia proficiscitur. paritur multa ob asperitatē locorū/ Alexander aristobuli filius interim Iudæā populatur/ timet Gabiniū/ propterea loca arabia munit/ Gabinius præmissis Marco antonio adiunctis aliis obuiam fit Alexandro/ coactus alexander cōgredi cum Gabinio. uictus effugit/ Gabinius restaurat loca/ perterritus alexander legatos ad eū misit pollicens sibi oia castella quæ ipse Gabinius eruit funditus.

Cap. XVII.

Necerea Scaurus in arabia ingressus ad petram quidem regionū asperitate prohibebatur accedere/ quæ autē circū erant omnia uastabat multis & in hac malis afflictus. Nā exercitū fames cōprimebat. Cui tamen Hyrcanus p antipatrū uictui suppedita bar necessaria.

Quē uelut arethæ familiarē ēt Scaurus ad eū allegauit/ ut bellū pactione deponeret. Itaq; psuasum est Arabis. ccc. talentis decedere/ atq; ita Scaurus ex arabia transdixit exercitum. Alexander autem aristobuli filius qui Pompeiū fugerat/ magna manu dilapso interea tpe congregata Hyrcano grauius iminebat Iudæaq; populabatur. Quā qdem mature debellare posse credebatur quoniam distarbatū quoq; a Pompeio murū hierosolymis renouatū esse confidebat nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro succederet/ cū in aliis fortē se præbuisset tūc ēt in alexandrum mouisset exercitū. Huius autē ille impetū ueritus/ & ampliorē militū manū congregabat/ donec facta sunt decem millia peditū & mille quingenti equites/ uillasq; oportunas muris hoc est Alexandrium & Hyrcanū & Machærunta non longe Arabiæ montibus muniēbat. Igitur Gabinius cū parte militū præmissis Marco antonio ipse cū toto exercitu sequebatur. Lecti autē antipatri comites/ aliaq; Iudæorū multitudo quorū Malichus & Pytholaus principes erāt/ iunctis cū Marco antonio uiribus suis Alexandro obuiam pcesserunt/ neq; ita multo post aderat cū suis copiis Gabinius. Alexander autē cū qdē in unū confertā hostiū multitudinē sustinere non poterat abcessit. Cūq; Hierosolymis propinquasset coactus proeliū suscepit. Amissisq; sex milibus quorū tria uiua capta sunt tria uero prostrata cū reliquis effugit. Gabinius autem ubi alexandriū uenit quia multos deseruisse castra cognouit promissa delictorum uenia conabatur sibi eos ante plurimū coniungere. Cum autē illi nihil mediocriter cogitarent/ plerisq; interfectis/ reliquos in castellū concludit. In hoc bello dux Marcus antonius multa præclare gessit/ & quamuis semper & ubiq; uir fortis apparuisset/ tamen tūc etiam suū uicit exēplum. Gabinius autē relictis qui castellum expugnarent ipsi ciuitati subuenire/ & intactas quidem confirmare/ subuerfas autem erigere curabat. Deniq; iussu eius Scitopolis habitari coepit/ & Samariā & Anthedō/ & Apollias/ & Iamnia/ & Arabia/ & Marissa/ & Dora/ & Gadara/ & Azotus/ aliaq; multæ lectis ciuibus atq; incolis ad eas cōcurrentibus. Is autē recte dispositis regressus ad alexandriū uehemētius urgebat obsidiū. Quare territus alexāder oibus desperatis legatos ad eū misit/ & ignosci delictis orans & quæ sibi parerent

sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans/quinetiā alexandriū eius po-
testati permisit. Quæ quidem Gabinus oīa consilio maris alexandri funditus eruit: ne rursus belli
ulterius receptaculū fierent. Aderat tamen quo suis Gabinium palparet obsequiis uiro suo cæterisq;
captiuis metuens qui Romam fuerant abducti.

Gabinus Hierosolymam deducto Hircano reuertitur aristobulus interim parato exercitu alexan-
driū occupat: sed tumultu Romanorū in Machærunta confugit/ sed tandē capitur & ad Gabiniū
perducitur/ alexander interim Iudæā reduxit in dissensionē/ Romanos multos trucidare decreuerat/
Gabinus concordiam persuasit/ sed certantibus ipsis alexander fugatus dispersit. Gabinus Hieroso-
lymam reuertitur. Cap. XVIII.

Post hæc uero Gabinus Hircano Hierosolymam deducto eiq; sani cura mandata cæteris
reipu. partibus optimates præfecit. Omnēq; iudæorum gentem in conuentus quinque di-
uisit. uno Hierosolymis/ altero Doris/ itemq; tertio ut apud amathunta respondeat/ desti-
natis quarto Hericus & quinto Sophoris Galilæe ciuitas attributa est. Singulari autē uoi-
us dominatione liberati/ libenter ab optimatibus regebantur. Verumtamen nō multo post euenit/ ut
turbarum is qui fuerat initium elapsus Roma aristobulus cum magna iterum Iudæorum manu con-
flata partim cupida mutationis partim quibus olim dilectus erat. primum occupat alexandriū/ id
que recingere muro tentabat. Deinde cognito q; Gabinus Sisennam & antonium & Seruilium du-
ces cōtra se cū exercitu misit in Machærunta cōcedit/ uulgiq; in bellis onere deposito solus armatus
prope ad octo milia militū secū duxit inter quos erat Pitholaus secundarū partiū rector cum mille ui-
ris ē Hierosolymis profugus. Romani autē sequebant/ habitoq; conflictu aliquamdiu cum suis ari-
stobulus fortiter dimicando perseuerabat/ donec ui Romanorū subacti/ cæsa sunt uirorū quinq; mi-
lia. Prope uero ad duo milia in quendā tumultum confugerunt. Cæteri q; mille cum aristobulo perru-
pta Romanorū acie in Machærunta coacti sunt. Vbi Rex cū in ruinis prima uespera tetendisset/ spe-
rabat quidē aliā se manū per inducias belli posse contrahere/ castellūq; bene munire. Imperū autē Ro-
manorū supra q; poterat per biduū remoratus postremo capitur. & cū antigono filio qui Romæ se-
cum fuerat uinctus ad Gabinium atq; inde Romā perductus. Sed illū quidē senatus custodia coercu-
it. Filios uero eius in iudæā remisit quia Gabinus scripserat per Epistolas id pro traditione castello//
rum cōingi aristobuli spondisse. Parato autē Gabiniū bellū Parthis inferre Ptolomæus impedimen-
to fuit. Qui reuersus ab Euphrate perebat ægyptū Hyrcano & aripatro amicis usus ad oīa quæ mili-
tiæ necessitas exigebat. Nam & pecuniis & armis eū & frumēto Anitpater auxiliis adiunxit. Et iudæ-
is in ea parre uiarū quæ Pelusium ducerent obseruātibus transmittere Gabiniū persuasit. Alia uero
Syria discessu Gabiniū commota & iudæos iterum alexander aristobuli filius ad discessionē reduxit
& maxima multitudine conflata Romanos omnes q; per omnē terrā degerent obtruncare decreue-
rat. Quā rem Gabinus metuens iam enim ex ægypto redierat. Hoc tumultu instante nonnullis dissi-
dentū præmissis antipatro concordia persuasit. Cum alexandro autē milia. xxx. remanserant/ & ille
ad bellū promptus erat. Itaq; ad pugnā cōgredit. Occurrunt autē iudæi & circa montē Itabirium con-
gressi/ decē milia sternuntur/ cæterā uero multitudinē fuga dispersit. Et Gabinus in Hierosolymam
regressus. Id enim antipater noluit tempu. eius cōposuit deinde hinc pfectus Nabathæos pugna su-
perat/ & Michridatē & Orphanē a Parthis pfugas clam dimittit/ eosq; militibus aufugisse firmanit.

Crassus succedit Gabiniū/ suscipit Syriā/ aufert aurū tēpli/ perit trāsgresso Euphrate/ Cassius Sy-
riā defendit/ occidit Pisilaum colligentē seditiosos aristobuli. Cap. XIX.

Posterea Crassus ei successor datus Syriā suscepit. Is in ptiæ militiæ sumptū & omnē aliud
aurum templi quod Hierosolymis erat abstulit/ & a quibus pompeius temperauerat duo
milia talentorum. Euphratē uero trāsgressus & ipse periit & exercitus eius/ de quo non
est huius temporis cōmemorare. Post Crassum autem parthos in Syriā properantes Cassius inhibu-
it receptus. Prouincia autē favore eius quæsitā in Iudæam festinabat/ captisq; Taricheis ppe ad tria
milia iudæorum adducit in seruitium. Occidit autē etiā Pisilaū seditiosos aristobuli colligentē/ cuius
necis suator erat antipater.

Antipater ex arabis coniūgē suscipit/ sociat sibi regē arabū p affinitatē bellū uult gerere cū aristo-
bulo/ Cæsar mittit e roma aristobulū solutū uinculis in Syriā/ perit ueneno/ & alexāder filius occidit
ptolomæus aufert antigonū & eius sorores a coniūge aristobuli. & minorē sibi cōiugio copulat/ antipa-
ter mortuo pompeio cōsulit se in clientelā Cæsaris/ & Michridates cū antipatro uictores fiūt/ & pom-
peius tandē gratia antipatri pontificatū cōfirmauit Hyrcano. Cap. XX.

Post autē nupta fuit ex arabia nobilis femina noīe Cypris/ unde filios quattuor/ phaselum
& regē Herodē & iosephū & pherorā & Salomen filiā habebat. Cū autem omniū q; ubiq;
potētes essent amicitia hospitii familiaritates cōquireret. pcepit regē arabū p affinitatē
sibi sociari/ eiusq; fidei cōmēdās filios suos ad eū misit/ quoniā bellū cū aristobulo geren-
dum susceperat

dum suscepit. Cassius autē cōpulsus ad otīū p̄ conditiones Alexandro ad Euphratē reuersus est par-
thos trāsitu phibiturus de quibus alio loco referemus. Cæsar autē post senatus & Pompeii fugā trās/
mare Ionīū rebus omnibus Romaq; potitus solutū uinculis Aristobulū cum duabus cohortibus ue-/
lociter in Syriā misit/ & hāc facillime & cuncta Iudæe p̄xima per illū subiici posse ratus. Verū & sp̄e
Cæsarī & Aristobulī alacritatē præcessit inuidia. Nā ueneno peremptus a pompeii studiis aliquā
diu etiā sepultura in solo patrio carebat/ corpusq; mortui seruabat melle conditū. Donec ab Antonio
Iudæis iussu est in monumētis regalibus sepeliendū. Occiditur autē Alexēder quoq; filius eius a Sci-
pione securi percussus Antiochiæ secundū Pompeii litteras accusationē p̄ tribunali prius habita sup
his quæ in Romanos admiserat. Ptolomæus autē Minnei filius qui apud Chalcida sub Libano mora-
batur captis eius fratribus filiū suū Philippionē qui eos accerseret/ mittit ascalonē atq; ille abstractū
ab Aristobulī coniuge Antigōnū eiūq; sorores adducit ad patrē. Amore autē minorem earum coniu-
gio suo copulat/ ob eamq; postea causam a patre occiditur. Accepit enim Ptolomæus in matrimoni-
um Alexandrū perempto filio/ huiusq; affinitatis gratia fratris eius propensiore cura tuebatur. Antipa-
ter autem Pompeio iam mortuo in clientelā Cæsarī sese cōtulit/ & in Mithridates Pergamenus ab
accessu Pelusii prohibitus cū exercitu quē ducebat in Aegyptū apud ascalonē morabatur. Non solū
arabas quāuis hospes esset auxiliū ferre p̄uasi. Verū & ipse armata Iudæorū tria circiter milia secū
mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoq; potētes & incolā Libani Ptolomæum & lamblichum
quorū gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellū pariter ichoarūt. Itaq; fretus Mithridates an-
tis p̄pter Antipatrū copiis Pelusii proficiscitur. Et quia transire netaret ciuitatē obsidebat. Antipa-
ter uero & in hac oppugnatione clarus enituit. Effracto enī ex parte sua muro primus in ciuitatē cū
suis comitibus insiluit. & Pelusii quidē capta est/ ulterius autē progredi non sinebant/ Iudæi & Aegy-
ptiī terrarū incolæ quæ appellatur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent uerū etiā
ut uictui necessaria præberent militi persuasit. Vnde factū est ut nec Memphis in manus uenirent/
ultroq; sese traderent Mithridati atque ille delato peragrato pugna cū cæteris cōmisit Aegyptiis in
loco cui nomen est iudæon stratopedon/ eūq; in acie omni dextro cornu periculo liberauit Antipater
circumgressus fluminis ripā. Leuatum enim cornu contra se positū superabat. Facto autē in eos impetu
qui Mithridatē prosequerent multos occidit/ tādinq; reliquos fugiētes angebat/ donec ēt castris eoz
potitus est. lxxx. tantū de suorū numero amissis. Octingentos autē fere Mithridates cū fugerat perdi-
dit. Præter sp̄e uero seruatus ex proelio uacuis inuidia testis rerū ab Antipatro gestarū fuit apud Cæ-
sarem. Vnde ille tunc quidē Antipatrū perit laudibus incitatū ad subeunda p̄ se pericula redidit prō-
ptiorē. In qbus omnibus bellator audacissimus cōprobatus/ multaq; p̄pessus uulnera toto corpe ge-
rebat/ signa uirtutis disertē. Postq; autē rebus in Aegypto compositis ad Syriā rediit & Romana eū
ciuitate simul & immunitate donauit/ aliisq; rebus honorādo amicissimēq; tractādo dignū æmulatio-
ne cōstituit/ eiūsdēq; gratia etiā pontificatū cōfirmavit Hyrcano.

Antigonus corā Cæsare criminabat Antipatrū/ sed Cæsar cognitis meritis antipatri Hyrcanū cō-
firmat & cuius uelit dignitatis proponit optionē/ declarat procurator iudæe/ sedat iudæā/ Hyrcanū
reddit in gratiā populus tādē phaseliū filiū maiore p̄posuit territorio Hierosolymoz/ Herodē minore
natu curatorē Galilæe. Herodiā deprehendit cū multis aliis ex hoc cognitus est Sexto Cæsari p̄pin-
quo magni Cæsarī. Cap. XXI.

Eodemq; tempore antigonus quoq; aristobulī filius cum uenisset ad Cæsare maiore præ-
ter opinionem foelicitatis causam præbuit antipatro/ nam qui de patris morte queri debet
ret propter inimicitias Pompeii/ ueneno quantum putabatur perempti/ & crudelitatis
in fratrem accusare Scipionem/ nullumq; inuidiæ dolorem admiscere miseris/ ultro ho-
Hyrcano & antipatro criminabatur ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellere nt/ mul-
tisq; gentē iniuriis afficerent/ dūmodo sociarentur q; in ægyptum auxilia ipsi Cæsari non beniuo-
lentia/ sed timore ueteris discordiæ miserint/ & ut amorē Pompeii depræcarent. Ad hæc antipater
ueste proiecta multitudinem uulnerū demonstrabat/ & qua fide quidē Cæsare coluisset uerbis non es-
se opus dixit. Nam corpus etiam se tacente clamare/ antigoni autem mirari audaciam/ q; cum hostis
Romanorum sit filius & fugitiui Romanorū nouarūq; rerū studiū uotūq; seditionum patris habeat
apud Romanorū principem alios accusare conetur/ bonis aliquid adipisci tentaret quem hoc solū
oporteret amplecti/ quod uinceret. Neq; eum tam nunc propter inopiam desiderare facultates/ sed ut
in eos qui se dedissent iudæorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit Hyrcanum quidem
pontificatu digniorem esse pronunciauit. Antipatro autem cuius uelit potestatis detulit optionem.
Qui permissa dignitatis mensura ipsi quidem daret iudæe procurator declaratus est. Et præter hoc
impetravit subuersa patriæ moenia renouare sibi licere/ hos quidem honores Cæsar incidendos in ca-
pitoliū misit/ ut iustitiæ suæ uirtutisq; signū antipatri memoriæ traderet. Antipater uero ubi de Sy-
ria Cæsare p̄secutus est i iudæā reuersus ante oīa patriæ muros a p̄picio dirutos reparabat/ omniaq;
lustrando

Insfrando ne quid in illis regionibus turbatū esset/nunc interminando/nunc etiam suadendo curabat unumquemq; admonens/q; si cū Hyrcano sentirent in otio atq; opulencia uicturi essent fortunis suis & omni pace potituri sine spe uana duceretur. eorū qui priuati quastus gratia res nouas optarent/se quidē nō procuratorē sed dominum omnium/Hyrcanū uero tyrannū pro rege itemq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri neq; enim passuros huius potestātē labefacturi/ quē ipsi regē constituisent. Sed quamuis hoc diceret tamē etiam per se quoniā Hyrcanū seigniorē uideret. nec tā efficacē sicut regni posceret sollicitudo/statum prouinciæ cōponebat. Et sic Phaselū quidem natu maximū filiorū suorū militiæ præpositum Hierosolymis eiusq; territorio præfecit. Herodē uero ætate posteriorē nimisq; adolescentē Galilæe destināt similia curaturū/ qui cū natura strenuus esset cito materiā ubi ad magnitudinē exercebat inuenit/captūq; latronū principē Ezechiā quē prædatori maximo agmine continentia Syriæ depræhendit/ipsūq; aliosq; latrones multos interfecit. Eaqr; res adeo grata fuit Syris ut per uicos & oppida caneretur herodes ueluti per eum pace reddita & possessionibus restitutis. Ex huius deniq; operis gloria sexto ē Cæsari propinquo magni Cæsaris & Syriam tunc administranti est cognitus.

Compellitur herodes ab Hyrcano qui eū tam gloriosum euasisse oderat ut ad eū accedat ipse ne//ro pluasus uerbis multorū q inuiderant Herodē accersiri eū fecit/sed recessit Herodes nō paratus obedire/Concitat Hyrcanus iterū cōtra herodē/sed herodes declaratur a sexto Cæsare dux militū in Syria/herodes hyrcanū cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigat. Cap. XXII.

Vin & Phaselus fratris indolem contentione bona superare certabat augendo erga se beniuolentiam hierosolymis habitantium atq; illam quidem ciuitatem possidens nihil autē contumeliose per insolentiam potestatis admittens/hinc antipater & obsequiis regalibus ab ea gente colebat/& honores ei tanquā rerum domino omnes habebantur. Nec tamē ipse propterea minus fidelis aut beniuolus hyrcano fuit. Verū fieri non potest ut liuorē quisquam in secundis rebus effugiat. Namq; hyrcanus quamuis & antea tacite sua sponte mordebatur. Adolescentium gloria maxime rebus ab herode bene gestis & crebris nuntiis laudes eius per singula facta prædicantibusangebatur. A multis tamen inuidis qui regnis adherere solent/ quibusq; antipatri eiusq; filiorū probitas officiebat instigabatur/dicentibus q Antipatro & filiis eius rebus traditis solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quamdiu sic errabit ut in se reges producat. Nec enim eos uel simulare iam procuratorem/sed certe esse dominos ipso ireiecto. cuius nec mādatis nec epistolis præter iudeorū legē tantam multitudinē peremisset herodes/illumq; nisi regnet/ sed adhuc priuatus ita ad iudiciū uenire debere rationē tam ipsi regi quam patriis legibus redditurū quæ indēnatos occidi non sinerent. His paulatim accedebat hyrcanus. Ad extremū autē ad iracūdiam prouocatus causam dictorū herodem iubet accersiri/atq; ille & patriis monitis/& q; ei fiduciā res gestæ darent munita prius Galilæa præsidiiis ad regē proficiscitur. Ibat tamē cū forti caterua ne uel derogare uideretur hyrcano/si plures duceret uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autē Cæsar adolescenti metuens ne quid apud inimicos depræhensio mali fieret ad hyrcanum mittit/qui ei manifeste denunciarent/ut homicidii crimine liberaret herodē. Hyrcanus autē qui eum diligeret/per se quoq; id cupiens absolutionem decernit. Atq; is inuito rege fuisse ratus Damascum recessit ad sextum/nequaquā paratus obedire si denuo fuisset accitus. Rursūq; a nequissimis irritabatur hyrcanus firmatū Herodem abiisse firmanibus/& ut se contra eū instrueret properasse. Hæc autem rex uera esse existimās quid ageret nesciebat/quoniā potentiorē inimicū uidebat. Cū uero a sexto Cæsare dux militū p syriā neq; samariam declaratus esset herodes/neq; solum propter gentis fauorem/sed etiam uiribus suis terribilis putaretur ad timorem ultimum decedit/iamiamq; illum contra se credens cum exercitu esse uenturum/neq; opinione deceptus est. Namq; herodes intentatæ sibi occisionis iracundia. conflata multitudinem hierosolymam ducebat/ut hyrcanum regno deponeret. Idq; fecisset nisi pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum deprecantes ut/& ipse ad uindictam ministrandā solaq; indignatione mitigaretur/regi autem parceret sub quo ad hoc potētiae processisset/ac si propterea q in iudiciū uocatus esset indignaretur quia tamen absolutus est gratias ageret/ neq; tribus quidē paria referret salui uero esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorū reputanda uiderent iniquitatē militiæ consideraret/neq; omnino de uictoria bene speraret qui cum rege cōgressus esset una secum educato/& sæpe quidem benemerito sæuo aut nunq; nisi q; maliuolorum consiliis impulsus umbram ei tantum iniquitatis admouisset. Parnit his herodes qui speratis putauerat posse succedere/suasq; uires demonstrare nationi.

Orit discordia inter Romanos & ob diuturnitatem belli uenit Marcus successor sexti Cæsaris q mortuus fuit a Cecilio basio fauore Pompeii. Cap. XXIII.

T inter hæc discordia Romanorum circa apamiam bellumq; domesticum oritur/quoniā am Cecilius Bassus fauore Pompei Sextum Cæsare dolo necauerat/eiusq; militē occupa uerat. Illi

uerat. Illi uero Caesaris duces mortis eius ulciscendæ gratia cunctis uiribus Bassom petebat. Quibus cum tam irerempri q̄ superstitis Caesaris causa ambobus esset amicus antipater p̄ filios suos misit auxilia. Cum autē bellū traheret ex Italia quidē successor antedicti Sexti uenit Marcus.

Tempore quo Marcus fit successor Sexto Caesari/ Cassius Syriā petit/ exactiones imponit/ irascitur cōtra Malichū eius exactorē/ Herodes fit carus Cassio/ præficiē procurator Syriæ/ Cassio decedente e Syria oriē seditio Hierosolymis Felix quidā uolēs uindicare necē Mallii fratris cōgreditur cum Herode/ Herodes potius uictoria/ Accusatur Herodes antonio interfecto cassio/ pecunia eū pacauit ueniunt legati antiochiæ centū uiri cōtra Herodē & Hyrcanū Messala defendente eos/ tetrarchas ambos declarat Antonius/ legatos carceri compellit/ maior tumultus fit Hierosolymis bellū gestū est cōtra alios legatos ab antonio ita ut multos occidisset/ Barzaphanes concitans iterum Pacorum cōtra hyrcanum/ tandem ab Herode multi obtruncantur die penthecostes in ciuitate ortum est bellum ita ut multi occisi/ ab Herode/ multi fugati.

Cap. XXIII.

Odē tpe bello inter Romanos cōflato dolo Bruti & Cassii Caesare interfecto. Postquā trienniu septēq; menses tenuit principatū/ maximo autē motu cædis eius gratia cōcitato/ & optimatibus inter se dissidentibus ppria spe quisq; ducebat ad id quod existimabat esse se cōmodius/ itaq; Cassius Syriā petit occupaturus milite q̄ apamiā circūsedebat/ ubi & Marcū & dissidentes cohortes Basso cōciliauit/ simulq; obsidione liberauit apamiā ipse uero exercitū ducēs stipēdiū ciuitatibus indicebat/ nec modus erat exactionū. Cū autē Iudæos quoq; septingenta tanta iussisset inferre/ minas eius ueritus antipater filiis suis & aliis amicis mature pecuniæ cogendæ curā distribuit/ & inter eos Malicho cuidā ex inimicis necessitas adeo urgebat. Primus autē herodes Cassii fauorē promeruit/ q̄ ex Galilæa parte sua centū talenta portauit/ p̄ptereaq; inter eximios amicos numerabat. At uero cæteros tarditatis arguēs Cassius ipsis ciuitatibus irascebat. Eoq; Gophnā & Ammaū & duas alias ex uilioribus depopulatus/ ibat quidē quasi Malichū interfecturus/ q̄ remissior in exigendo fuisset. Verū & huius & cæterarū ciuitatū interitū repressit antipater centū illico tantis Cassio delinito. Nequaquā tamen Malichus post obitū Cassii beneficiorū antipatri memor fuit. Sed illi ipsi quē sæpenumero seruatore fuisse sui nouerat periculū moliebat iniquitatis suæ impedimentū abolere festinans itaq; antipater & uires eius & calliditatē metuent/ flumen trans Iordanē abiit ad ulciscendas insidias congregaturus exercitum. Depræhensos autē Malichus antipatri filios imprudenteria superat. Nam & Phaselū apud Hierosolymā præsidii appositū/ & Herodē qui custodias curabat ad murū multis accusationibus & sacramētis circūuentos impellit/ ut ipsis intercedentibus reconciliaret. Antipatro/ atque ita denuo per Antipatrū exorato Marco tunc in Syriā milite regente seruatus est qui Malichū statuerat occidere. quod nouis rebus studuisset. Caesare uero adolecente/ & Antonio cū Bruto & Cassio bellū gerentibus/ Marcus & Cassius exercitu de Syria cōflato/ q̄ magna pars ubi usus poposcit. Herodes fuisset/ ipsū quidē toti Syriæ procuratorē præficiunt equitū illi manu pedirūque attributa. Si autē bellū dedisset/ regnū quoq; Iudææ Cassius se eidē declaraturū esse pollicitus est/ euenit autē ut Antipatro & spes & fortitudo & filii causa mortis fieret. Horū enim metū Malichus ministro quodā regio pecunia corruptio mixtū ei ueneno poculum dari persuadet. Atque ille quidē iniustitiæ Malichi palma fuit/ post cōuiuū mortuus uir ad strenuus rebusq; administrandus idoneus/ & q̄ regnū recuperatum cōseruasset hyrcano/ & Malichus insensum propter suspitionem ueneni populum pernegando placabat/ simulq; ut ualidior esset/ armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturū arbitrabatur/ quin etiam mox cū exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phaseli fratris consilio qui eum palam minime psequendum esse dicebat/ ne uulgi seditione concitaretur/ & purgantem se tunc Malichum pacienter admisit/ & suspitione liberum esse concedens clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autē in Samariam & ciuitatē cōposuit seditionē turbatā/ per quæ dies festos in hierosolymā remeabat pmissis comitibus armatis/ nam timēs impetū compellebat Hyrcanus. Malichus autem alienigenas introduci super indigenas quod dies festos agerent prohibebat. Herodes autē & ipso quicq; præcepit causisq; contemptis nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad eū ueniens antipatrū flebat. Contra quod ille se falli cū uix dolo/ rē premeret simulabat & tamē de nece patris apud Cassiū p̄ epistolas quæstus est. Cui præterea Malichus inuisus erat. Itaq; nō mō ut mortē patris ulcisceret ei scripsit/ sed etiā chiliarchis qbus pceperrat ut in cā iusta herodi opē ferēt occulte pcepit. Et quoniā capta Laodicia undiq; ad Herodē cōuenierāt optimates cū mulieribus & coronis ipse quidē hoc ultioni tps destinauerat. Malichus autē id Tyri fore suspicabatur/ & filiū suū tunc apud Tyrios obsidione statuit subducere/ & in iudæā fugam parabat. Salutis autē desperatio stimulabat/ ut etiā maiora cogitaret/ nā & iudæorū gentem cōtra Romanos excitaturū se creditit/ dū bello aduersus Antoniū Cassius occupabat deiectioneq; hyrcano facilitate regnatū. Sed pfecto irridebat eius spē fatale decretū. Etenim quo irēderet aiū/ suspicatus herodes & ipsum

des & ipsam Hyrcanū prope astantem ad coenam uocat. Deinde seruatorum quendam instruendi con-
 minū specie intro mittit. Sed res erat ut chiliarchis prædiceret ad insidias aggredi atq; illi præcepto-
 rum Cassii memores ad litus ciuitati proximum armati gladiis exierunt. Ibiq; circūseptū. Malichū
 multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autē statim concidit stupore dissolutus/ uixq; anima rece-
 pta Herodem percunctabatur/ quis Malichum occidisset. Et cū ex chiliarchis unus respondisset Cas-
 sū præceptum/ plane inquit & me & patriā meā Cassius seruabit incolumen/ qui amborum insidiato-
 rem peremit. Vtrū autē id inuidia dixerit/ an q̄ timore factū probaret/ incertū est. Sed enim in mali-
 chū hoc est modo ultus Herodes. Postquā uero Cassius excessit e Syria iterū hierosolymis orta sedi-
 tio est. Cū Foelix in phaselū mouisset exercitū & in herodē fratris/ poena uellet necē Malichi uindica-
 re. Casu autem Herodes cū Fabio Romano duce apud Damascū habitabat. Et ne cupiens auxilio fo-
 rer morbo impediēbat. Interea tamen Phaselus etiam sine cuiusquam præsidio superauit Foelicē pro-
 brumq; ingrati obiciebat hyrcano/ qui & Foelici studisset fratremq; Malichi castella occupantem
 coniurauerat. Iam enim multa tenuerat omniūq; tutissimum Masadā. Nec tamen ei quicq; cōtra uim
 Herodis potuisset sufficere/ qui mox ut conualuit alia recepit. Et illum ex Masada supplicē dimisit &
 Marionem Tyriorum Tyrannum ex Galilæa pepulit. Triennium castella possederat/ tyriiq; quos
 ceperat citā concessit omnibus/ nōnullos etiā donatos abire permisit una & sibi ciuitatis beniuolen-
 tiā & tyranno cōparans odium. Marion autē a Cassio quidē meruerat tyrannidem qui tot Syriæ ty-
 rannos præfecerat. Sed ob herodis inimicitias etiā Antigoniū & aristobulum secū ducebat & Ptole-
 mæum propter Fabianū quē Antigonus pecunia sibi sociatū adiutorē incepti habebat. Cuncta uero
 socer ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus in aditu iudæe cōmis-
 so proelio uictoria potitur. Fugatoq; Antigono redit in hierosolymā/ pro merito gestæ rei omnibus
 carus/ ut etiā quibus antea despectus erat/ tunc in eius familiaritatē sese dederint propter hyrcani affi-
 nitatē. Namq; is herodes iam pridē ex indigenis habebat uxorē nō ignobilem quæ Doris uocabatur
 & Antipatrū ex ea susceperat filiū. Tunc autē duxerat Alexandri cuius pater fuit Aristobulus/ filiā
 Mariannem Hyrcani neptem ex filia atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa philippos in
 terfecto Cæsar in italiā & Antonius in Syriam discesserunt/ & legatis ab aliis ciuitatibus ad Anto-
 niū missis in Bichyniam etiā iudæorū optimates accusatū ueniūt phaselū & herodē q̄ illis rerū sum-
 mā ui possidentibus nomē tantū honorabile superesseret hyrcāo. Atq; herodes qui præsto erat magna
 pecunia placatū sic Antonii affecit/ ut ne uerbum quidē inimicorū eius pateret audire/ & tunc quidē
 ira digressi sunt. Cū autē denuo iudæorū principes centū uiri Antiochiæ proximā Daphnē ad antio-
 nium uenissent iam amori Cleopatræ seruientem/ delecti a cæteris qui eloquentia & dignitate præ-
 stabant aduersus fratres accusationē proponunt. Respondebat autē Messala causæ defensor astante
 etiā propter affinitatē hyrcano. Auditis deinde utriq; partibus antonius percontabatur hyrcanū/ m-
 quā essent regendis rebus aptissimi. Cūq; is herodem eiusq; fratres aliis prætulisset uoluptate re-
 pletus. Nam & hospes eorū paternus erat/ humanissimeq; ab antipatro susceptus eo tempore quo in
 iudæam cū Gabinio uenerat tetrarchas ambos declarat/ totius eis iudæe procuratione permissa. Le-
 gatis autem id ægre ferentibus. xv. eorū correptos carceri tradidit/ quos etiam pene occidit. Cæteros
 autē reiecit cū iniuria unde maior tumultus hierosolymis excitatus est. Deinde mille legati iterum
 Tyrum missi sunt ubi commorabatur antonius in hierosolymā paratus irruere. Et contra eos uocife-
 rantes magistratus Tyriorū directus data ei licentia ut quos compræhēdisset occideret/ præceptoq;
 ut eorū potestatē cōfirmare curaret/ qui tetrarchæ ipsius essent antonii suffragio cōstituti. Ante hoc
 autē herodes usq; ad litus cū hyrcāo pgressus multis eos admonebat/ ne & sibi interius & patriæ bel-
 li causa fierent/ dum inconsiderate cōtendunt. Illis autē tanto magis id indigne ferentibus/ Antonius
 missis armatis multos occidit/ multos etiam uulnerauit. Quorum & saucios cura & mortuos sepul-
 tura hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant/ perturbando enim ciuitatē
 antoniū irritabāt/ ut etiā quos in ninculis haberet occideret. Barzaphanes autē parthorū satrapa Sy-
 riam biennio post tamen cū regis filio pacoro detinenti Lysanias patris sui mortui successor ptole-
 mæi Minnei filii mille satrapæ talenta pollicitus & mulieres quingentas ei psuadet ut antigoniū in re-
 gnū induceret hyrcanūq; deponeret. Impulsus igitur ab eo pacorus/ ipse quidē p̄ maritima loca per-
 rexit. Barzaphanē autē itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorū Tyrii pacorū exclusē-
 runt. Cum ptolemæus eum & Sidonii receperūt. Ille autē quēdā regiū ministrū cognomine suū equi-
 tatus ei parte attributa ad iudæos iussit accedere/ & exploraturū hostiū cōsilia/ & ubi ulsus exegisset
 præsidio futurū antigono. Plurimi autē eorū qui Carmelū populabantur iudæi/ ultro ad antigonum
 currunt ad irruendum acriter animati. Ille autē ad locū qui Drymos dicitur occupādum eos præmit-
 tit/ ubi commissa pugna depulsiq; hostibus & fugatis/ hierosolymam cursu petebant/ auctiq; multi-
 tudine usq; ad regiam processerunt. Excepti autem ab hyrcano & phaselo/ forti acie in foro cōfligūt.
 Ibiq; hostes in fugam uersos/ pars Herodis in fannū concludit/ custodesq; his sexaginta uiros appo-
 nit/ per

nit per aedes proximas collocatos. Sed hos quidē infensus fratribus populus igni cōsumit. Herodes autem iracundia peremptorū congressus cum populo multos obtruncat inq; dies singulos inuicem sese p insidias incurfātibus assidue cædes erāt. Instāte uero die festo q Penthecostē uocat/ oīa circa tēplū totaq; ciuitas plebe rustica repleta est/ & pleraq; armata. Er Phaselus qdē muros/ Herodes qdē cū paucis domū regiā custodiebat. Inuasitq; de improviso hostibus in suburbano cōplures quidē pemit/ oēs aut in fugā cōuertit. Et hos in ciuitate/ alios in fanū/ alios in extremū uallū cōcludit.

Admittitur arbiter pacis Pacorus. simulans Pacorus uolebat Antigonū adiungere/ cognitis insidiis missiq; ministro ad necē Herodis qui noluit admittere habēs huiusmodi suspectos/ audio q Phaselus frater eius fuisset corruptus ad Idumēā nocte pergit/ cognitus a barbaris cogitur recedere prēmisa matre & fratribus/ ad Masada properabat decertans cum illis potitur uictoria. Iosephus frater Herodis obuiam herodi ueniēti/ ex idumæa fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit/ parthi hierosolimam ueniunt/ cōstituunt regē Antigonū/ hyrcanū & Phaselum uerberātes/ dentibus auriculas truncat Antigonus ne possit esse pontifex/ herodes cognita morte Phaseli fratris uix euadens romā peruenit. Creas rex fauore oīum & fauore Antonij & Cæsarīs.

Cap. XXV.

Interea pacis arbitrum Pacorū Antigonus & petit & admittit. Exoratus autē Phaselus & ciuitate & hospitio cum equitibus quingentis Partum recepit/ sed ante qdem specie concordia uenientem/ re aut uera ut adiuuaret Antigonū. Deniq; phaselū dolo pepulit ad Barzaphanē legatos de compositione mittere/ quamuis multa dissuadēte herode/ atq; ut insidiatorem occideret. Ne ue se eius fallaciis dederet/ admonēre enim natura barbaros fidem negligere. Exit etiam Pacorus cum hyrcano quo minus suspectus esset. nonnullisq; relictis equitibus apud herodem/ quos eleutheros uocant/ cū cæteris Phaselū persequebatur. Sed ubi ad Galilæā uenerunt/ indigenas quidē dissidentes atq; armatos offendunt. Sarrapā uero conueniunt satis callide/ & officiis amicitiae dolos regentē. Deniq; postquam dona eis dedit redeuntibus insidias posuit. Illi autē in maritimum quendā locū deducti cui nomen est Ecdippon/ fraudē intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt/ & q Antigonus pleraq; mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas parthis deuouisset/ quodq; sibi semper a barbaris perstruerentur insidiae. Olim enim capri essent nisi mora fuisset/ dū hierosolymis caperetur herodes/ ne sibi præsiciens quæ de his agerētur caueret. Hæc iam non uerba erant solum/ nā & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phaselus Hyrcanū deserere non passus est/ quamquam eum sapius moneret ut fugeret cui Saramalla syriorū tunc ditissimus dixerat/ quæadmodū essent oīa de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit atq; mox exprobrare/ q se insidiis appetiisset/ ac maxime quia pecuniæ causa talis extitisset/ cū plus ipse pro salute daturus esset/ quā pro regno promississet antigonus. Ad hoc Parthus subdola satisfactione iurisque iurādī suspicionē deprecatus perrexit ad pacorū statimq; a parthis qui remanserant quibus insum erat Phaselus atq; hyrcanus comprehenderentur/ per inioria simul ac per inuidiā execrantes. Et interim minister ad hoc missus herodem capere moliebatur eumq; fallere ut extra murum procederet/ sicut sibi mandatū fuerat conabatur. Ille autē suspectos habere solitus ab introitu barbaros & tunc minime dubitās in hostes incidisse litteras/ quæ insidias pderent indicare uolebat/ quāquam satis idoneam cām Pacorus prætenderet/ epistolas portantibus obuiā ire debere/ nec enim aut ab hostibus esse captos/ aut quæquā de insidiis/ sed quæ Phaselus gessisset his cōtineri. Iā dudū aut ab aliis audierat herodes fratrem suū phaselū esse corruptū/ & hyrcanū filia Mariāne prudētissima foeminarū multis cū scibus ne pderet orabat/ ne ue se crederet manifestis iā conatibus barbarorū. Adhuc aut Pacoro cū sociis deliberante/ quo nā modo clam pararet insidias/ nec enī fieri posset ut tāte sapientia uir ex aperto circūueniret. Nocte herodes cū ppinquissimis sibi psonis ad idumæā ignaris hostibus proficiscit. Eo cognito parthi eū psequerant. Et ille matrē quidē fratresq; suos/ desponsatāq; puellā cū matre/ ministroq; fratres pcedere iter iussit. Ipse autē caute cū famulis suis barbaros retēbat/ multisq; p oēs conflictus interempris/ ad castellū Masada pperabat. Grauiore aut in fuga parthis ludæos expertus est. Qui cū semp molesti fuissent/ a sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu ēt acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potius cū multis interfecisset/ ipsumq; locū in memoriā clari facinoris ædificatū locupletissima exornauit regia/ arcēq; in eo munitissimā cōdidit/ ac de suo noīe Herodion uocauit. Et tunc quidē cū fugeret multi se applicabāt. Postea uero quā de idumæa uenit occurrit ei frater Iosephus turbāq; sequentiū diminui pquadet/ nec enim capace esse multitudinis Masadā. Erat aut supra quā nouem milium multitudo. Itaq; parauit herodes eius cōsilio/ & impares quidē necessitati p idumæam dimisit cū uiatico/ lectissimos autē maximeq; necessarios tenuit/ atq; ita in castellū receptus. Deinde octingentos qui mulieres defenderēt/ itēq; comœatu qui satis esset obsessis ipse in petra ciuitatē Arabiæ prexit. Parthi autē apud hierosolimā in prædam uersim fugientiū domos ac regiā ituebant/ solis hyrcani pecuniis abstinentes/ quæ. ccc. talenta superabāt/ aliorū uero spe minores inueniebāt. Quoniā Herodes iam pridem barbarorum perfidiā suspicās/ quicquid erat in opibus præciosum

sam in idamæa multo ante comportauerat/eiusq; sociorū itidē quīsq; fecerat. Verumtamen postquā
præda potiti sunt Parthi ad hoc iniuriæ processerunt/ ut omnem terram illam bello implicato re/
plerent. Marisa tum quoq; ciuitate uastata/nec solum antigonum regem constituerent/ uerum etiam
Phaselum & hyrcanū uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus
trūcat/ ne solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat/ ab integris enim celebrari
sacra oportet. Phaseli uero uirtute præuentus est. Qui cum nec ferri copiam/nec manus libera habere
ret/ad saxum fracto capite interiit/atq; ita probato q̄ uerus herodis frater esset/ Hyrcanusq; degene
rasset uiriliter uita functus/dignum operibus humanis obitum assecutus. Fertur tamen & aliud q̄ ex
illa quidē plaga resipuerit/ sed ueluti curandi eius causa missus ab antigono medicus uenenis malis
mulus expleuerit/ eoq; illum pacto peremerit. Vtrumq; autem uerum sit/præclarum habet initium
Deniq; aiunt eum priusquam efflaret animam/ cognito ex quadam muliercula q̄ Herodes euasisset
dixisset. Nunc bono animo decedam qui ultorem inimicorum uiuum relinquerim. Ille quidē sic mo
ritur. Parthi autem quamquam mulieribus caruerunt quas maxime cupiebant/rebus tamen antigo
no apud Hierosolymā cōpositis/uinctū in parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus
in arabiam uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat. ut pecunias ab rege acciperet quibus solis exorta
iri pro phaselo sperabat auariciā barbarorū. Etenim reputabat si arabas minus memor fuisset pater
næ amicitia/animoq; liberali parciore/uel mutuū ab eo sumere/ quod redemptionis causa præberet/
pignori opposito ipsius filio quē redimeret. Secum enim habens fratris filiū septem annis natū. ccc.
quæ talenta dare decreuerat interpositis præcatione Tyriis. Sed profecto studiū fortuna præuenerat
& phaselo mortuo ne quicquā fratrem diligebat Herodes. Nō tamen uel apud arabas saluā esse ami
citiā repperit. Deniq; Malicus rex eorū præmissis qui hæc admonerēt quāprimū reuerti cū a sinibus
suis iuber/ simulatione quidē parthos per legatos petisse/ ut Herodē arabia pelleret. Certa uero causa
fuit q̄ uicē antipatro debitā negare proposuerat. Neq; beneficiis ab eo pceptis aliquid eius filiis gra
tiæ rependeret consolatione egentibus impudentia uero suafores habebat qui antipatri uellent ob
uiare/ deposita erant autē circa eū potentissima. Proinde Herodes quidē ubi arabas ex ea causa hostes
esse deprehendit/ unde amicissimos existimabat eaq; respondit nuntiis quæ dolor imperabat. ægy/
ptū uersus recedit. Et prima quidē uespera in quodā agresti fano dū post uenientes recipiebat tendit.
Postero autē die cū Rhinocurā puenisset fratris ei mors nuncia. Acceptoq; tanto luctu quāto curare
deposuit/ibat ulterius. Itaq; arabē sero facti penituit/ & qui reuocarent eū quē cōrumeliose tractaue
rat uelociter misit. Herodes autē etiā hoc in pelusiū peruenerat ibiq; transitu prohibitus/ ab eius rei
speculatoribus rectores adit. & illi eū famā uiri dignitatēq; reueriti/ alexandriā psecuntur. Trāsgres
sus autē ad ciuitatē a Cleopatra honorifice susceptus est/ ducē sibi militū fore/ eum ad ea quæ parabat
existimante. Deceptus autē reginæ scibus/ neq; hyemis asperitatē neq; marina discrimina/ quominus
nauigaret Romā eximuit. Circa pāphiliā uero periclitatus maiore oneris pre relicta/ uix in Rhodū
uehemēter bello Cassii sollicitante saluus euadit. Amicorū autē suosq; ptolomæi & Saphinie receptus
hospitio licet rei pecuniariæ pmeret inopia/ maximā tñ ædificat nauē triremē eaq; cū amicis delatus
Brūdusiū atq; inde cōtinuo romā pfectus/ familiaritatis paternæ gratia primū couenit antoniū/ eiq;
eā suas quā totius generis elades exponit/quodq; affinis suis in castello at obsidione derelictis ad
eū hyeme supplex nauigasset. Itaq; tantæ miserationis casum miseratus antonius & memoria quidē
iunctæ cū antipatro dextere/ tūc uero ipsius q̄ erat cōtēplatione uirtutis/ & tūc regē cōstituere ppo
suit iudæorū quoniā ipse tetrarchā ante fecerat. Non minus autē quā fauore herodis odio ducebatur
antigoni. Hūc enī & seditiosum & Romanis inimicū esse arbitrabat. Cæsare quidē habebat multo
quā ipse paratius renouantē antipatri expeditiones quas in ægypto cū eius patre prulerat. & hospi
tiū & in rebus cunctis beniuolentiā/ cū præter hæc ipsius quoq; herodis efficaciam cerneret. Verūtū &
senatū cōuocabat/ ubi messala/ & post eū attratinus astante Herode patris eius merita/ & ipsius circa
populū Romanū fidē persequebantur/ quo simul & hostē antigonū demonstrarent. nō solū q̄ intra
breue tēpus bis dissidere cōpisset/ uerū etiā q̄ antea quoq; populo Romano despecto parthorū sus
fragio regnū curauisset accipere. His autē cōmoto senatu cū antonius bello contra parthos gerendo/
utile esse dicebat herodē regem creati omnes assentiunt. Dimisso consilio antonius quidem & Cæ
sar egrediebantur medium stipantes herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecede
bant Cæsari hostias/ decretumq; senatus in capitolio deposituri. Primo autē die regni herodis apud
Antonium coenatum est.

Antigonus inclusos tenet iosephum & alios qui etiam exentes quandoq; uincebant quandoq;
aduerso casu reuertebantur. Ventidius interim festinat iosepho & aliis fere auxilium/ sed placatus
muneribus antigoni discedit. Herodes ex Italia reuertitur & contra antigonum summit exercitum
castris positis declarat populo uenisse bono populi & non recordatus offensarum/ detegitur cor
ruptio Sydonis ab herode q̄ ipse uinū & oleum & oīa necessaria defferri scripserit in hierichūta. He

herodes occupat ciuitatē & quingenta cacumina montium/committit bellū/uidet̃ reuertitur / Herodes multos in spelūcis occidit/pater septem filios cum matre occidit qui uolebant foedus inire cū herode & septem etiam de super occidit/ reuertitur in Samariam contra antigonum dimisso ptolemæo præposito qui ab eis occiditur/occisus multis per herodem fertur q̃ iosephus eius frater/in iudæā fragitur & moritur in Galilæa se confert/ uulneratur Herodes municipia multa occupat/in fugā uertit/ aciem inimicorum/ciuitatem ingreditur cladem fecit ex illis magnam sed ppter hyemis asperitatē non potuit Hierosolymam applicare/interim uxorem ducit & in hierosolymam petit. iterum oritur discensio in ciuitate/ Herodes iratus quoscunque posset occidit/ Antigonus ad pedes castri prostratur/ Herodes quærit pacare ciuitatem/& studiosos suos facere amicos/ Antigonia nos heci trahere.

Cap. XXVI.

Odem uero tēpore antigonus apud massada inclusos obsidebat/alijs quidē uidet̃ necessarijs abundantes aquæ autem inopes. Vnde iosephus quoq; frater regis cum ducentis familiaribus suis ad araba confugere cogitabat. audito q̃ eorū quæ in Herodem cōmiserat malichum poeniteret/castellumq; reliquisset/nisi circa noctem qua egressurus erat plurimū imbrium contigisset effundi. Aqua enim repletis puteis fugiendi causa non erat utriamq; ultro in antigoni militē eruptionis auderent/multosq; cum aperto præcio. nunc insidijs neci darent nō tamē illis omnia pro uoto cedebant/ sed ipsi quoq; interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux romani militis Ventidius prohibitum missus parthos a Syria post illos in iudæam uenit/ uerbo quidē ut iosepho/ & qui una obsidebantur ferret auxilium. re aut̃ uera ut pecunias auferret antigono. Itaq; cū non longe ab hierosolymis terendisset quæstu expletus ipse quidem cum plurima exercitus parte discedit. Silonem uero cum paucis ne furto deprahenderetur si omnes abduxisset reliquit. Antigonus aut̃ sperans iterum parthos sibi adiumento/Silonem interim placabat. ut pēdente spe nihil inquietaret. iam uero naui ex italia in ptolomaidam deuectus herodes/ non parua manu coacta extra neorum atq; gentilium per Galilæam aduersus antigonum properabat Ventidii & Silonis fultus auxilio/ quibus Delius ab antonio missus ut herodem in regnum adducerent persuasit. Horū aut̃ Ventidius quibusdā turbas in ciuitatibus quæ propter parthos euenerant componebat. Silonē uero antigonus in iudæa mercede corruperat. Non tamen herodes opis egebat. In dies enim singulos quo magis iter promouebat/augebantur eius copiæ. Præter paucos enim omnis in Galilæa cōsensit/ & propositū habebat primū necessariū Masadā ut primū affines suos liberaret. sed impedimento fuit ioppe. Hæc enim prius q̃ hostilis esset eximenda uidebatur/ ne dū ipse peteret hierosolymā rutamen a tergo aliquod inimicis relinqueret. Eriā Silo iungit agmina inuenisse gaudens resistendi occasionē / q̃ eū plecto præmeret iudæorū. Hos aut̃ herodes paræ manus excusatione perterritos mature in fugā uertit/ & Silonē male repugnantē periculo eripit. Deinde capta ioppe suos deliberaturus ad Masadā festinabat/ cū indigenarū alios amicitia paterna sibi sociaret. alios ipsius gloria nonnullos utriusq; uicissitudo debita beneficijs/ plurimos tamen spes ut a rege certissimo. Itaq; ualidissimas quæsierat militum copias/ & antigonus iter eius impediēbat/ loca insidijs oportuna præueniens/ unde nullū aut̃ minimū afferebat hostibus detrimētū. Herodes aut̃ facile receptis ex Masada pignoribus suis & rebus/ a castello in hierosolymā perrexit. Cui se tã Silonis milites/ quā ceteri de ciuitate iunxerūt. uiriū eius timore percussi. Castris aut̃ positis in occidua regione oppidi. custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant. Ab alijs uero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabatur. Herodes aut̃ primo circa muros pconaria uoce declarati iussit. populi se bono & ciuitatis aduenisse poenā/ q̃ a nullo q̃ manifestō inimico repetiturū/ sed discordissimis et̃ offensarū obliuionē daturū. Deinde cū allocutiōibus cōtrariis ps antigoni obstarēt/ quo minus aut̃ pcones exaudiret/ aut̃ uolūtātē mutare q̃ spīa posset q̃ reliquū erat suis iperat murorū defensores adolcisci/ atq; illi statim sagittis cum quos ex turribus in fugā uerterūt. Ibiq; tūc Silonis detecta corruptio ē. Multis enī militū subornatis q̃ rebus egere se necessarijs acclamarēt/ pecuniāq; alimētis poscerēt. atq; hyemādī gratia in loca opportuna dimitti. Nā ciuitati p̃xla deserta erat. Ita oībus ab antigono ante puīs & icitabat exercitū & ipse recedere conabat̃. Herodes aut̃ nō solū rectores q̃ Siloni parerēt/ sed et̃ milites ubi essent plurimi cōueniēdo rogabat/ ne se destituerēt quē scirēt a Cæsare & antonio & senatu deductū i uno die pollicinus eos penuria soluere. Deinde hoc præcatus ipse in agros abiit/ tantāq; his copiā cōmeatus exhibuit/ ut Silonis oēs cansatiōes pimeret/ simulq; p̃spiciēs ne uel in posterū ministrare desinerēt/ accolæ Samariæ p̃ epistolas admonebat. Nā ciuitas eius se clientellæ dederat/ ut alimēta & uinū & oleū & pecora in Hierichūta deferret. Hæc ubi audiuit antigonus statim q̃ frumētō hostes phiberent atq; insidijs q̃bus opprimerent p̃ agros dimittit. Illiq; iussis obediūt. & magna iā manus armatorum sup hierichūta fuerat cōgregata. Discreti aut̃ montibus insidebant/ si q̃ exportaret̃ uidet̃ necessaria speculantes. Non tamen herodes ociosus erat/ sed decē cohortibus comitatus/ quq; romanorum & quq; iudæorū/ quibus p̃mixti erant etiā mercede conducti/ ac præterea paucis equitibus Hierichūta peruenit

ea peruenit/ & ciuitatē quidem uacua habitatoribus repperit/ quingentos uero cum mulieribus ac familiis montiū occupasse cacumina/ & hos qdem captos dimittit. Romani autē in reliquam ciuitatē irruunt eāq; diripuerunt/ cū plenas domos offendissent omnigenū conditionū. Rex autē apud Hierichunta praesidio collocato reuersus est Romanūq; militem in his quae sibi cesserant ciuitatibus hoc est idumaea & Galilaea & Samaria hyematurum dimisit. Antigonus quoq; Silonis corruptione meruit/ ut exercitus partē lyddis fusciperet in antigoni gratiā. Et Romani quidem armorū cura soluti rebus omnibus abundabant. Herodes non quiescebat/ sed idumaea duobus milibus peditū & quadringentis equitibus/ misso & fratre suo iosepho cōmouit/ ne qd noui cū antigono fieret. Ipse autē matre cū aliis quos ex masada liberauerat affinis suis in Samariā translata/ ibiq; tutissime collocata/ ut caeterae Galilaeae subueniretq; antigoni praesidiū expelleret proficiscitur. Cūq; semphorim licet uehementissime ningeret peruenisset/ facillime ciuitatē capit/ custodibus eius ante egressiōē fuga dilapsis/ ibiq; suis militibus quos hyems fatigauerat recreatis. Erat enim magna copia cōmeatus ad uersus latrones in speluncis agentes direxit animū/ qui pleraq; illius regionis incurfantes/ non minoribus quā belli cladibus afficiebant. Praemissis autē tribus peditū cohortibus unaq; ala equitum in uicū cum arbella/ ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu supuenit. Nec tamē incursum hostes extimuerunt/ sed armati obuiam procedebant peritia bellatoris fisci & ferocitate latronis. Deniq; plico cōmisso dextro ipsorū cornu sinistrū herodis in fugā pellitur. Ille autē de suo dextro circūgressus uelociter subuenit/ & suos quidē a fuga retrahit. Irruendo autē in hostes impetū persequentiū refrenabat donec a fronte pugnātis uolētiā cōcesserūt/ q tñ eos usq; ad iordanē cādēdo psequeretur/ & magna fugientiū parte perempta. caeteri trans fluuiū disiecti sunt/ & Galilaea metu est purgata/ nisi q in speluncis latitantes reliquerāt/ eorūq; causa diutius ibi morandū fuit. Quāobrē primū laboris fructū militibus rependebat. cl. nūmorū dragmas singulis diuidendo/ eorūq; rectoribus multiplicatā sumā ad hiberna mittendo. Pherorae autē fratri minimo scripsit/ ut & foro uenaliū confuleret/ muroq; castellū alexandriū cingeret/ quae ab illo curata sunt. Itaq; circū athenas uersabat antonius. Ventidius autē ad bellū cōtra Parthos silonē atq; herodē accersit. mādato eis p epistolas/ ut iudae statū ante cōponerēt. Sed herodes libenter ad Ventidiū silone dimisso/ ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Iste autem speluncae in praeceptis montibus erāt undiq; inaccessae/ trāsuerfosq; tantum ac per angustos ascensus habebāt saxumq; ab earum fronte usq; ad fauces altissimas pertinebat/ rectum uallibus imminēs/ ut aliquādiū qdem rex incertus esset pro loci difficultate quid ageret. Postremo autem munimine uteretur satis incauto. Etenim ualentissimus quisq; dimissis arculis exponebatur in hostia speluncarum. Hicq; cum familiis eos mactabant/ ignemq; repugnātibus iniiciebāt. Cūq; aliquos ex his cōseruare uellet Herodes/ ut ad se accederent uoce praconis edixit. Sed illorū neq; uoluntarie se quisquam ei tradidit. Sed quos uis cogerat/ multi eorum mortem captiuitati praetulerunt. Vbi etiam senior quidam septem filiorum pater orantes cum matre pueros ut egredi sibi ad foedera pmitteret occidit/ hoc modo iussit singulis exire ipse ad hostium stabat/ & prodeuntem quemq; filiorum trucidabat. Herodes autem e spelunca hāc prospiciens & dolore conficiebatur/ & ut filius parceret/ seni dexteram cū precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus/ insuper uelut humilis animi contempsit herodem. Et post filios occidit uxorem/ deiecitq; de super mortuis/ postremo semetipsum precipitem misit. Speluncis & qui in his erant ita subactis. Herodes relicta exercitus parte quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur/ eis Ptolemaeo praeposito in Samariam rediit/ armatorum qdem tria milia/ sexcentos uero egres in Antigonom ducebat. Tuncq; propter eius abscēsum nacti licentiam qbus Galilaeam turbare mos erat. Ptolemaeum uero militum rectorē aggressi nec opinantem interficiunt. Agros autem uastabant in paludes atq; in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis herodes mature succurrit/ & magnam quidem multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis huius mutationis causa multa exigit a ciuitatibus centum talenta. Iam uero parthis expulsis occiso etiam pacorō Ventidius antonii litteris monitus equū mille auxilia duarūq; cohortū aduersum antigonū mittit herodi. Eorū autem ducem Machaeram ut se adiutum ueniret per epistolas rogauit antigonus & de uita herodis multa conquestus/ & pecuniam dare pollicitus. Sed Ventidius nec enim a quo missus erat negligendum putabat cum praesertim plura daret herodes proditione quidem ei non paruit simulata uero amicitia res antigoni exploratum perrexit non admissio herodis consilio dissuadentis id fieri. Antigonus autem quia praesentit quid cogitaret ciuitatem ei clausit/ & tanquam hostem ex moenibus uel cisciebatur. Donec Machaeram incepti puduit & in amathunta ad herodem recessit. Iratus autē quod res aliter cesserat quoscunq; iudeos offendisset interficiebatur/ nec uel herodianis parceret/ sed antiochianis omnibus abirebatur. Hāc cum agere ferret herodes in Machaeram quidem uindicare uoluit/ tanquam in hostem iracundiam uero repraesentat/ & ad antonium appropinquabat/ apud eum accusatus Machaerae iniquitatem. Ille autē delicta sua reputans uelociter regem consequitur/ utq; in gratiā

secum valeat multis precibus efficit. Neq; tamen herodes a proposito reuocatus quominus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam iuxta Eufraten ualidissimam ciuitate acrius festinabat. Opportunum hoc tps esse prospiciens demonstrandæ uirtutis & ut magis magisq; placeret antonio. Deniq; mox ut ad eum uenit finē detulit obsidioni multis barbaris interfectis. Magnaq; pda parte destinata/ut antonius qdem quāquā eius uirtutē ante mirabatur tamen ēt tunc magis eandē opinionē haberet/multumq; ad honores eius spēs; regni adderet antiochus uero tradere Samosata cogeretur. Dū hæc agerent/res herodis i iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim iosephū fratrē qui omnia procuraret cū mandatis hmōi/ut ne qd ante reuersionem suā aduersus antigonum cōmoueret/quia nō firmū esset auxiliū Macharæ quantū delictis superioribus probaretur. Verum iosephus ubi fratrē procul abesse cognouit immemor præceptorū Hierichunta cū quib; cohortibus a Machara secum missis petit/ut maturo messium tpe frumenta diripiat. In cursu aut hostiū per montana atq; aspera loca oppressus & ipse cadit magnā uiri fortis in ea pugna gloriā cōsecutus/ & omnes romani milites pereūt. Decem enim lectæ de Syria cohortes erant/nec ueterū militū quēquam permixtum habebant/qui belli posset ex operibus opitulari. Antigonus autē uictoria minime contentus/sed eo processit iracūdiæ ut mortuū quoq; iosephū uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorū etiam caput eius ante abscidit/quā. i. talenta Pheroras frater eius pciam redemptionis offerret/tāta uero nouitas post antigoni uictoriā Galilææ res occupauit/ut qui ptribus eius magis fauerent pductos optimates Herodis studiosos lacu summergerēt multaq; in idumæa mutarentur/ubi Macharas castelli cuiusdam instaurabat moenia cuius nomen est Githa nec horum qdem quicquam Herodes audierat/captis enī samosatis antonius & præposito Syriæ Sossio iussu quoq; ut herodem aduersus antigonū adiuuaret discessit in ægyptum. Sossius autē duabus cohortibus in iudæam præmissis quarū herodes uteretur auxilio ipse cū cætera manu militū sequebatur. Herodi autē prope degenti apud Daphnē antiochiæ mortē fratris somnia manifesta significant. Canq; turbatus profluisser stratis ecce nūti cladis intrabāt/quare p dolore paululum quæstus maxima pte luctus delata i hostes properabat ultra uires iter accelerās. Et ubi ad Libanum uenit octingentos montis accolæ alsumit auxilio/nāq; his iungit Romanorū cohortem. Cū qbus non expectata luce in Galilæā ingressus est/hostesq; obuios in eū quē reliquerant locū auertit/& assiduæ qdem castellū oppugnare tentabat. Sed priusquā id caperet/asperima hyeme coactus in uicos proximos recepit exercitū. Paucis autem diebus post auctus ēt alterius pldio cohortis quā antonius miserat/tanto hostibus terrori fuit/ut castellum noctæ desererent. Iamq; per Hierichunta properans ibat/ut quāprimū interfectores fratris sui posset ulcisci. Vbi ēt mirabilis ei monstroq; similis casus euenit. Vnde præter spem liberatus/ & opinionē q; deo carus esset adeptus est. Nā cū multi honorati uespera illa coenauissent/postquā dimisso conuiuio omnes egressi sunt/confestim coenaculum concidit. Id aut cōmune sibi tam periculo rum quā salutis idicium quantū ad futurum bellū pertineret esse coniiciens/mane primo castra commouet/hostiūq; sex milia circiter de montibus decurrētes prima tentabant agmina/ & manū qdem cum romanis conferere non satis fidebant. Lapidibus aut ac telis eos dummodo plurimos fauciarēt eminus apperebant. Vbi herodes quoq; ipse præteriēs/latus iaculo uulneratur. Antigonus autem se non solū audacia suorum/sed etiam multitudine superiorem uideri cupiens Pappum quēdam ex cōtubernalibus suis/cum manu militum in Samariam mittit. Quibus qdem macharas erat palma uictoriæ. Herodes uero terram peruagatur hostilem/ & municipia capit. Duosq; habitatorum milia cōsumit. Exultisq; domibus ad exercitum redit circa nicum qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo iudæorum/uel ex ipsa hierichunte/uel ex aliis regionibus accedebat. Cum hos odium moueret antigoni/alios ipsius herodis præclara facinora. Enimvero multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congregi festinante pappi milites neq; multitudine hostium neq; impetu perterriti/acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed ubi agmina conflixerunt/cæteri qdem paulisper restituerunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosus dimicans/dūmodo ulcisceretur auctores/aduersam aciem facillime superat. Deinde semper integros aggrediendo uniuersos in fugam uertit. Erat enī plurima occumbentiū strages cum alii qdem in uicum unde uenerant compellerentur. Nonissimus autem ipse istaret/atq; ifinitos occideret. Postremo ruens iter fugientes hostes/in ciuitatem incidit/cum omnes quidem armatorum domus essent refertæ/plenaque propugnatorum desuper recta/ & quoniam foris depræhēsos facillime superabat/disturbando ædes intus abditos extrahebat/alios conuulsis obrutos fastigiis multos simul necabat. Siquis autem subterfugisset ruinam cum gladiis armati milites excipiebant. Tantaq; cadauerum per omnes uias multitudo congregata est/ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur. Hanc plagam hostes adeo non tulerunt/ut confluentium turba conspectis q; in uico perisissent/fuga discederēt. Statimq; successu fretus herodes ad hierosolymā prexisset/nisi eum hyemis asperitas phibuisset. Hæc enī pficiendæ uictoriæ fuit ipedimentū/ & ne penitus opprimeret. Antigonus obstitit

stetit/qui ciuitatem iam deferere cogitabat. Herodes autem ad uesperam cum lassos amicos reficien-
 di corporis gratia dimisisset/ipse adhuc ab armis calidus/more militis lauatū ibat. Siquidem unus
 tantū puer cum sequebatur. Et priusquam in balneum perueniret. obuinus ei quidam ex hostibus gla-
 dio armatus excurrit. Deinde alter & tertius & plures. Hi confugerant armati ex acie in balneū sed
 perculsi etiam tū metu/ac latitantes ut regem uiderūt/illum quidem stupore debilitati ac tremētes/
 cum inermis esset preterunt. Exitus uero qua fugerant cursu petebant. Itaq; cū alius casu q. eos cōpræ-
 henderet nullus adesset. Herodi aut nihil patifatis fuisset oēs effugiunt. Postero autem die pappū q/
 dem antigoni militum ducē abscisso capite obruncat. Id Pheroræ magistro exercitus fratri suo mit-
 tit. in perēpti fratris ultionem. Nāq; pappus erat q. Iosephū interfecerat. Vbi aut rigor hyemis cessit
 in hierosolymā profectus est. murisq; ad moro milite annus aut tertius agebatur ex quo Romæ rex
 fuerat/declaratus pro templo castra posuit/qua facilius erat expugnatio & antea pompeius coepe-
 rat ciuitatē. Exercitu aut in opera distributo suburbanis diuisis tres quidē lenare aggeres/ & sup. eos
 turres ædificare iubet. Relictis aut q. operibus instarent efficacissimis amicorū / ipse in Samariā ua-
 dit uxorem accepturus alexandri filii aristobuli filiā sibi desponsatam/ut diximus/ & domū obsidet
 qui subciliā opa nuptias curaturus quippe iam hostem despiciebat. Igitur ubi eam duxit ad hiero-
 solymā rediit auctus militū copiis eiq; Sossius cū magna manu equitū peditūq; sociatur/ quæ medi-
 terraneo itinere pmissa per Phoeniciam ipse remeauit. Vniuerso aut exercitu congregato ad peditū
 legiones undecim equitumq; sex milia pter auxilia Syriorū nō pro minima parte ducenda prope a
 septentrionali muro castra collocarunt. Ipse qdem herodes senatusconsulto frētus quibus rex fuerat
 declaratus. Sossius uero antonio a quo milites quibus perat sciret missos Herodis auxilio. Iudæorū
 autem intra ciuitatem agentū populū uarie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitu-
 do cōueniens furore agebatur multaq; ueluti diuinitus de temporibus dictitabat/ & qui audaciores
 essent in collegio cōglobati multis modis latrocinebātur/ maxime & locis oppido proximis uictuū
 necessaria diripientes neq; aut equis aut uiris alimenta relinquebant. Bellatores autem constantiores
 obsidentibus oppositi e. muris opus aggerum prohibebant/ & contra instrumēta oppugnantū sem-
 per nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla aut re sicut in cuniculis superabant. Rex aut
 aduersus latrocinia qdem occultas excogitauit militū insidias quibus eorū reprimerentur excursus.
 Inopiam uero alimentorum longinquis transuectionibus adiuuare disposuit/ac pugnae intenti quā/
 uis omnem modū audaciæ supergrederentur/Romanorū tamen peritia uincebantur. Nihilominus
 aperte cū his certa morte pposita confligebant. Ex improuiso autem Romanis per medios emer-
 gentibus in cuniculis priusquā muri aliqua pars dirueretur/alteram eius uicem muniebant. Prorsus
 neq; manibus neq; machinis deficiebant. quoniā usq; ad ultimū repugnare decreuerant. Deniq; tan-
 to exercitu circūsedente p. qnq; menses obsidium tolerauerunt/donec quidam ex his quos lectos ha-
 bebat herodes ausi murum transgredi ciuitatem irrupere/ & post eos Sossii centuriones. Igitur ante
 oīa fano proxima capiebantur/ & infuso exercitu plurima ubiq; mors erat/Romanis quidē pp. ob-
 sidionis moras iratis. Herodes uero manu iudaica summo itenta studio/ne quis penitus ex aduersa/
 riis resideret. Maetabātur at quāplurimi/ & per angustiores uicos oppidi & in domos cōpuli. uel si
 ad templum etiā confugissent/nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Deniq;
 q. licet Rex ubiq; dimicans rogaret ut parcerent/nemo tamen dexteram continuit. sed ueluti furen-
 tes omnē p. sequebantur ætatē. Ibi tūc etiā antigonus/neq; priorē neq; p. sentē fortunā cogitans domo
 descendit & ad pedes Sossii p. sternit. Ille aut nihil eū tantæ mutationis causa miseratus & intēperā/
 ter derisit & antigonā appellauit. neq; tñ etiā custodia liberū dimisit ut foeminā. Itaq; ille quidē uin-
 ctus asseruabatur. Herodes aut quoniā hostes uicisset/ut externa quoq; auxilia sub iugū mitteret pro-
 uidebat. Visendi enī templi sanctorumq; eius studio oīs multitudo peregrina fuerat icitata. Ob eāq;
 rem hos minis alios p. cibus nonnullos armis etiā refrenabat/acerbiore q. si uictus fuisset exultimās
 fore uictoriā si quod uideri nephas esset/culpa sua uisum fuisset. Mox aut etiā rapinas in ciuitate p.
 hibuit/multa iuectus in Sossium/ si uacuefacto uiris & pecuniis oppido Romani regem solitudinis
 reliquissent/qui pro tanta ciuiū cæde totius orbis terræ imperium uile p. cium iudicaret. Illo aut in-
 stum esse dicente/ut pro labore obsidionis p. darum licentiam milites haberent/ipse de suis facul-
 tatibus mercedem singulis distributurū esse firmanit. Atq; ita redemptis patriæ reliquiis promissa
 compleuit. namq; militū quēq; liberaliter & pro merito duces ipsūq; Sossium regia largitate dona-
 uit/ut nemo egens pecuniis abiret. Post hæc Sossius aurea corona deo dedicata ex hierosolymis rea-
 meauit/antonio uinctum antigonum ducens. Et illum quidem uana spe cupidum usq; ad ultimum
 diem ignania digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis/ suarum quī-
 dem partium studiosos quo magis beniuolos faceret sibi honorifice tractabat. Antigonianos autem
 neci tradebat. Et cum pecuniæ defecissent/quicquid ornamentorū haberet diuisum. Antonio eiusq;
 comitibus misit. Non tamen omnino ne quid pateret ademir. lam enim antonius Cleopatrz amo-

re corruptus/in omni re cupidini cesserat.

Cleopatra indignata q̄ propinquus nullus ex sanguinitate esset/ad extraneos occupandos se cōuertit/moliebatur ut Herodes & Malichus interirent per antoniū qui noluit/insidiis priclitatur Herodes/ex hoc recreati arabes pugnam repetunt/fugant militem Herodis/ulciscūt arabes/ interim alia calamitas occurrit herodi scilicet terremotus infiniti ut triginta milia hominū interirent/ incia tur hoc magis Arabes/herodes hortatur suos ad resistendum facto sacrificio congregitur & potitur victoria/desideratur patronus illius gentis/adiit Cæsarem Herodes conquerens de antonio/Herodē regem instituit & diadema imposuit in ægyptum proficiscitur Cæsar/& mortua Cleopatra & antonio regnum auxit herodi/procurator syriæ instituitur/construit templa & multa in honorem Cæsaris fecit & agrippæ/oritur discordia inter uxores Herodis/ira concitatus Mariannem fecit occidere quem valde poenituit/irati filii ob matris mortem criminantur apud Cæsare antipater interim succedit in regnum/curat mortem fratrum ex parte Mariannes/conciliat filios Cæsar patri non cessat antipater dolis & simulationibus fratres criminari consilio noueræ illorum/illis nescientibus/alexander corrumpit amicos regis/introditur in carcerem/reconciliat archelaus alexandrum herodis/Eurichides accusat alexandrum/uinciuntur filii & separatim custodiuntur. Mittit herodes litteras cum indicis ad Cæsarem.Saturninus & Volumnius fiunt iudices/offocantur tandem iussu Herodis poenitet Herodem mortis filiorum & nepotes amplectitur/& antipater irascitur patri herodi/orat antipater ab herode ut romam reuertatur/conuenit herodes antipatrum/priuatur regno & nomine regio/incenduntur uiui sophistæ & qui aquilam demiserunt ex muro/iubet multos ex iudæis occidere/feruntur litteræ a Cæsare de damnatione antipatri occidit antipatrum herodes/morit herodes legitur testamentum de institutione archelai regis/fiunt exequiæ cum maximo apparatu ab archelao/sepelitur in castello quod herodion dicitur.

Cap. XXVII.

Tenim Cleopatra ubi totam cognationem suā sania persecuta est. ut neq̄ propinquus ei sanguine superesset. cædis rabiem contulit in extraneos/Syriorumq̄ optimates apud antonium criminando suadebat interfici/ut eo modo cuiusq̄ possessiones dominio suo facile quæreret. Postea uero q̄ in iudæos atq̄ arabas usq̄ extēdit auaritiā ut reges eorum herodes & Malichus interirent occulte moliebatur. Deniq̄ cū uel in parte præceptorū resipuisse antonius occidere quidem bonos uiros tantosq̄ reges iniustum esse dixit/q̄ autem his morte propius erat/inter amicos ultra non habuit/sed multa terra & horum præcisā finibus. & quod erat in Hierichunte palmetū quo balsamū gignitur ciuitates præter Tyrum & Sidonē cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorū potita dominio ad Eufratē usq̄ parthis bellū inferentem/secuta antoniū per Apamiam & Damascū in iudæā uenit. Atq̄ hic herodes licet magnis muneribus isensum eius animū mitigasset/tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari. Ipsamq̄ omnibus obsequiis placans/in Pelusiū usq̄ duxit. Nec multū inretea tēpus & antigonum ex parthis aderat/captiuumq̄ artabazen Tigranis filium dono Cleopatraz ducebat. Nam cum per cuius omniq̄ præda Parthus illi statim condonatus est. Concitato aut bello actiaco herodes quidē cū antonio proficisci paratus erat. Et aliis p̄ iudæā turbis liberatus & hyrcāio potitus quē uicū antigoni soror tenebat. Verumtamen Cleopatra callide ne periculorū antigoni particeps fieret/iterclusus est. Regibus enim ut diximus insidias tendens bellum in arabas ut herodi committeret persuadet antonio. Quos si uicisset/arabiæ domina/sin aut uictus esset. iudææ domina cōstitueret/alterūq̄ potentarū per alterū destrueret. Sed hæc eius uoluntas ad herodis cessit arbitriū. Nāq̄ primū pignoribus hostiū captis maximum quem conflauerat equitatum/circa Diospolim in eos immittit & quāuis fortiter resistentes superauit. Cum autem iam uicti essent maiore motu arabes fuscitantur & infinita manus in uicū Syriæ Coeles canatha congregata expectabat iudæos. Vbi rex eos herodes cum exercitu aggressus/bellum consultius administrare tentabat/castraq̄ muro cingi præcipiebat. Non tamen ei paruit multitudo/sed priore uictoria freti arabas impetunt. Et prima coitione in fugam uersos urgebant. In persecutione uero insidiis periclitatur Herodes. uici Canathon indigenis ab athenione dimissis/qui ex Cleopatraz ducibus semper ei fuerat inimicus. Nāq̄ horū incusū recreati arabes pugnam repetunt/iunctisq̄ agminibus circa saxosa loca & denia herodis militem fugāt/plurimis cæde prostratis. Qui uero ex prælio seruari sunt/in uicū Ormiza confugiunt. Vbi etiam castra eorum cum hominibus circūgressi arabes sicut erant plena coeperūt. Neq̄ multo post accepta clade herodes aderat cū auxiliis serius q̄ usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit præpositorū militibus contumacia/q̄ iussis obedire noluerint. Non enī repentino commissio proelio ullum athenion insidiandi tempus habuisset. Rursus tamen ultus est arabas/assiduus eorum fines incursionibus inquietans/quodq̄ semel uictus est. sæpe reuocauit. Sed dum inimicos persequitur. icurrit ei diuinitus alia calamitas/septio regni anno & actiaco bello feruente. Nāq̄ ueris initio terramota infinita qdē pecore triginta uero hominū milia peremit/cū exercitus māsisset incolomis/quoniā sub diuo tēdebat/ ibiq̄ tamen

tamen arabas in maiorem ferociam fama sustulit/tristibus nuntiis grauius semper aliquid affligens. Vnde uelut omni subuersa iudæa terræ obtinendæ spe/quia neminem superesse credebant/in eâ ruūt legatis prius interfectis qui ad se uenerant a iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritâ suorum multitudinē tamq̃ magnitudine quam assiduitate calamitatum fractam ad repugnandū in ciuitate tentabat. Hæc dicens. Rationem habere non uidetur/cur nos præsens formido perculerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori uobis esse nō miror. Ignauum est autem perpeti idem cum incursum hominum impellendi sunt. Ego autem tantum estimo ut hostes post terremotum pertimescam quod magis putauerim deum hanc illis illecebram dimisisse ut pœnas redderent. Nō enī tantū manu armisq̃ freti quantum nostris calamitatibus ueniūt. Fallax autē spes est quæ non suis uiribus nititur sed alienis aduersis. Neq̃ uero uel secundæ res uel contrariæ apud homines certæ sunt/sed in utraq̃ parrem uideas fortunam mutare uicissim/& exempla uobis propria demonstrabunt. Nam per prælia superiora uictores post ab hostibus uicti sumus & nunc ergo quantū existimaret licet illi capientur uictores se fore credentes. Nimis enī confidens incautus est/metus autem prouidentiam docet. Itaq̃ mihi quidem hoc ipsum quod timetis fiducia suggerit. Nam cum ferociores quam opus erat fuissetis & præter uoluntatem meam in hostes egressi estis athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem uestra cunctatio & minus alacer animus. ut uidetur. certam mihi uictoriam spondet. Conuenit autē ante prælium sic esse affectos in ipso aut opere uirtutē erigere/ cōsceleratisq̃ hostibus planum facere q̃ neq̃ humanum aliquod malum/ neq̃ ira cælestis unquā deprimat fortitudinem iudæorū/ donec spiritum uitæ ducat/ uel eorū quisquam in bonis suis arabas dominari patietur quos aliquoties pene captiuos abstulit. Nihil autem uos terreat rerum anima carentiū. metus/ neq̃ arbitriū terræ cōcussionem alicuius fortunæ esse uel cladis portentum. Naturalia namq̃ sunt elementorum quoq̃ uitia/ nullumq̃ damnum inferūt nisi quod ex ipsis euenerit. Nam pestilentia q̃dam uel famis uel terremotus signū aliquod tardius fortasse præcesserit. Ipsa uero cum extiterint sui magnitudine finiuntur. Cæterum quod nobis amplius q̃ terræ concussio bellum nocere poterit etiā uictis/ imo enim uero maximum imminētis exitiū monstrū non sponte sua neq̃ alienis manibus inimicis accedit/ q̃ legatos nostros p̃ter omniū hominū legis crudeliter imolauerūt. talesq̃ deo p̃ belli eueni hostias ceciderūt. Non enī effugiunt maximū eius lumen inuictamq̃ dexteram/ sed cōtinuo pœnas dabunt si primo repleti spiritu in uindictam uolati fœderis animos excitemus. Pergite quisq̃ non pro coniugibus neq̃ pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturi/ sed legatorū cædis ultores. Illi melius q̃ nos qui uiuimus exercitū regere/ nobisq̃ mihi obedientibus periclitabor ipse præ cæteris. Pro certo enim sciatis fortitudinem uestrā sustineri nō posse nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites ubi eos alacres uidit sacra deo celebrauit. Deinde cū exercitu iordanem flumiū transgressus est. Castris autem philadelphæ positis/ haud procul ab hostibus quasi de interiacente castello cōtenderet/ pugnam emicinus iribat/ quamprimū cupiens congregi. Nam & hostes permiserant qui castellum occuparent. Sed illos quidem regii facile repulerunt/ collemq̃ tenuerunt. Ipse uero quotidie producit ad prælium/ milite instructaq̃ acie arabas laceſcebat. Cum autem nemo contra procederet/ quædam enim eos uehemēs formido tenebat/ & ante multitudinē dux Elthemus/ timore obriguerat/ uallum eorū disturbat ipse aggressus/ eorūq̃ modo coacti ad pugnam confusis ordinibus mixteq̃ cū peditibus equites egrediuntur/ & si multitudine superiores a iudæis tamen alacritate impares/ quasi audaciores eos faceret uictoriæ desperatio. Et quādiu q̃dam steterunt/ nō magna eorū cædes facta est. Vbi uero terga nudauerunt multi a iudæis/ multi a semetipsis cōculcati perierunt. Deniq̃ milia quinq̃ in fuga ceciderunt/ cæteraq̃ multitudo in uallum compulsa est. eosq̃ statim circumsēptos obſidebat herodes. Et licet armis prope adesset excidiū/ tamen aquæ penuria uehementer urgebat. Cū rex arrogantius eorū legatos despiceret & talenta quingenta pro redemptione offerentibus magis instaret. Deniq̃ ardescere sibi/ cateruatim exentes ultro se iudæis tradebant adeo ut quinq̃ diebus quatuor milia uincerentur/ sexto reliqua multitudo ad pugnā desperata salute procederet. Quibus congressus herodes iterū septē milia circiter sternit/ tam magna plaga ultus arabiam extincto uirorum eius spiritu tantum profecit/ ut etiā patronus ab ea gente optaretur. Mox autē illum excepit præsumpta rerum sollicitudo/ propter amicitia antonii post uictoriā Cæsaris apud actium. Verumtamē plus timoris habebat quam ipse patiebatur. Nec enim cæsar uictum iudicabat antonium/ donec herodes cum eo superesset. Itaq̃ rex periculis decreuit occurrere. Rhodumq̃ transmissus ubi Cæsar eo tempore morebatur/ adit eū sine diademate/ ueste q̃dam cultuq̃ priuato/ sed fastu regio/ neq̃ dissimulata meritate coram hæc dixit. Ego cæsar Rex factus ab antonio/ fateor utilem me fuisse regem antonio. Neq̃ dubitauerim dicere q̃ omnimodo armis quoq̃ me gratū expertus esset/ nisi arabes prohibuissent. Verumtamen & auxilia ei pro uiribus meis misī/ & multa frumenti milia. sed nec accepta apud actium plaga/ bene de me meritum deserui. Nam cum auxilii minus commodarem oprimum ei cōsiliū unam esse dicens Cleopatrz mortem aduersorum correptionē. Quā si occidisset/ & pecunias

ei & muros ad tuitionem/ & exercitum & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures cleopatraz amores/ & deus qui tibi uictoriam donaret obstruxit. Vna ergo cum antonio uictus sum/ & regni coronam cum eius fortuna deposui. Ad te autem ueni/ spem salutis de uirtute præsumens/ & ne in examen adducerer properans/ qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar/ immo uero saluus esto inquit/ & nunc regnato certius. Nam meritis es qui plurimos regas/ cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem ut etiam foeliciores fidus permaneat. Siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit antonius/ qui magis cleopatraz quam tibi paruit. Te namque locrati sumus propter eius dementiam. Prior ab officiis autem cæpi isti quantum appareat/ cum ad me uentidius te illi idonea auxilia misisse scribat. Quare interim tibi de creto firmitatem regni præbeo. Experiat autem ipse quoque bene tibi aliquid facere/ ut non quæras antonium/ huius sermonis humanitate regem ne quid penitus de amicitia sua dubitaret hortatus/ & diademata illi imposuit/ & indulgentiam decreto consignat. In quo multa honorifice in eius laudem locutus est. Ille autem prius cum muneribus delinictum rogabat/ ut alexandrum quendam supplicem ex amicis antonii iuberet absolui. Sed uicit iracundia Cæsaris multa illum & gratia pro quo rogabatur admisisse dicentis quibus rebus repulit depræcantem. Postea uero ad ægyptum euntem per Syriam Cæsarem Herodes cunctis acceptis regni diutius/ tuncque primum cum eo militem inspiciente/ circa ptolomaida æquo uictus est/ coenamque illi cum omnibus amicis exhibuit/ atque insuper exercitus pulis cuncta distribuit. Prospexit enim ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec defuit quicquam utensilium quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodis regnum tam Cæsar quam milites aestimabant. Ideoque postquam uenit in ægyptum iam Cleopatra & antonio mortuis/ non solum cæteros eius honores auxit/ uerum etiam regno patrem finium addidit/ quam cleopatra depererat. Et præterea Gadaram Hippon Samariam/ maritimarumque insuper ciuitatem Gazam & anthedonam/ & ioppen & turrim Stratonis/ & ad hæc satellites quadringentos Galathas ei donauit. quos antea Cleopatra stipatores habebat. Nulla res autem magis liberalitatem Cæsaris incitauit quam magnus animus accipientis. Post primam uero actiadem etiam regionem quæ Tracon uocatur eius ditioni subdidit/ eique continentem Bataniam/ itemque aurantidem. Ex huiusmodi causa Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat non cessauit unquam ex regione que Tracon dicitur/ latrones damascenis imittere. Illi autem ad Varronem tunc rectorem Syriæ confugerunt/ eumque depræcati sunt/ quo suas miseras Cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat/ ut latrocinium penitus curaret extinguere. Varro autem cum milite aggressus loca suspecta expurgauit/ latronibus terram ipsam Zenodoro abstulit. Quam Cæsar ne latronum denuo contra Damascum receptaculum fieret/ herodi dedit/ eumque præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in provinciam/ ne quid eo incognito procuratoribus liceret administrare præcepit/ ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Traconem & Galilæam erat eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus existimabat Herodes a Cæsare quidem post agrippam amabatur/ ab agrippa autem post cæsarem. Hinc ad summum foelicitatis euectus/ & ad maiorem subleuatus animum/ maximam providentiæ partem obsequio pietatis impendit. Itaque anno regni sui quintodecimo & templum instaurauit/ & duplum terræ spacium quam fuerat circa templum muro amplexus est/ ingenti sumptu & munificentia singulari. Augumentum erant in ambitu fani magnæ porticus/ eique iunctum a septentrione castellum. Et illas quidem a fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus/ quam regni sedes esset largis opibus renouatum. Antoniam uocauit in honore antonii. Qui etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extracta duas aedem in ea maximas atque pulcherrimas/ quibus ne templum quidem usquam conferri posset edificauit/ easque amicorum uocabulis unam Cæsaream/ Agrippiam alteram nominauit. Nec uero solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit/ sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. Nam in samaritanica regione oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circumdatum Sebastem appellauit/ deductis eo sex milibus colonorum terra/ secundissima his attributa. Vbi templum quoque maximum inter ædificia collocauit/ & circum id aream trium semis stadiorum Cæsari dedicauit eiusque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit. Insuper his alterius terræ adiectione donatus a Cæsare aliud templum circa Iordanis fontem candido marmore posuit/ qui locus appellatur Pannium. Vbi motus quidam uertex in præcellum editus propter subiecti lateris uallem specus aperit umbrosum/ qua profundæ altitudinis rupes ad immensum liquentis guttæ receptaculum conuallatur & stagnantis aquæ copia dimittentibus aliquid donec terram/ inueniat longitudo nulla sufficit. Foris autem de speluncæ radicibus oriuntur fontes. & ut quidam putant/ hoc est Iordanis principium. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichuntam inter castellum Cyprum & priores domos regias/ meliores alias & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas eorundem amicorum nominibus uocauit. Prius non est idoneus regni locus/ quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uero quam fines suos templis repleuit in provincia quoque honores suos

nores suos effudit & multis ciuitatibus templa quæ Cæsarea uocatur instituit. Cum autem iuxta maritimas ciuitates uidisset unam uetustate fessam quæ Stratonis Turris uocabatur & pro loci natura munificentie suæ capacē. Totā eam candidissimo saxo reparatā clarissima regia decorauit & in ea maximam in natura sui animi magnitudinem demonstrauit. Nā inter Dorā & Iosippen. quarum media ciuitas sita est. Omnis ora maritima adeo fuit importuosa ut omnes qui ad Aegyptū ex Phoenice nauigarēt in salo fluctuare cogerentur minas Aphriei metuentes. Cuius etiam mediocris aura tantas undarū moles ad scopulos erigit. Ut remeante æstu gurgitis per aliquantū spatium maris ferit as augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura Piræo maiorem portum fabricauit & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quāquam omnis ei locus aduersabatur tamen ita cum difficultate certauit ut firmitas quædam structuræ nequaquā mari cederet. Pulchritudo uero tanta esset quā nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per uiginti ulnas in profundum saxa demisit. Quorum plerāq; pedum quinquaginta longitudinis & altitudinis nouē & latitudinis decem. Nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod unda celabat in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centū repellēdis erant fluctibus ante constructi unde etiam Procymia dicebatur. Cæteri autem saxo quo portas cingit muro subiecti sunt magnis turribus interpositis quarū maxima atq; pulcherrima ex pariete Cæsaris Drusium cognominatā est. Crebri autem fornices adducenda quæ portas haberet proq; fornicibus & circū eos pila saxea & lata quæ naves egrediētes exciperet ambulata. Aditus aut a septētrionali erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est Boreas. Ad hostium uero statūe siue colossi tres utrinq; fulti columnis quarum a leua quidē intratibus stantis solida turris sustinet. Dextra uero duo proceri lapides iuncti & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. Domus autem portui connexæ candido itidem lapide pariq; mensura spatiorum ciuitatis uice tendentis in portum. Contra hostium uero portus in colle Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum statuq; in eo Cæsaris siue colossus non minor quam Iouis apud Olympia cuius ad exemplar factus Romano autem par & Iunioni quæ argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit rebusq; aduēctitiis portū. Cæsaris uero conditoris honore unde ciuitati Cæsariæ nomē imposuit. Quin etiam & cætera opera Forum Theatrum amphitheatrum digna uocabulo collocauit & quinquēnali certamine instituto nomen ei Cæsaris donauit. Primūq; ipse in centesima nonagesima & secunda olympiade maxima præmia proposuit ut non solum uictores sed & proximi & tertii successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anhedona quoq; reparatam quam bella subuerterant agrippium uocauit nimiaq; beniuolentia nomen amici etiam portæ inscripsit quā ipsi in templo ædificauit. Sed nec parentes suos ita quisquā dilexit nā & patris monumento optimo regni campo ciuitatem condidit fluminū arborumq; diuissimā eamq; antipatrida nuncupauit. Et super hierichunta castellum natura tutum & pulchritudine præcipuum muro cinxit atq; in honore matris Cyprium uocauit. Fratriq; Phaselo turrim cognomine Hierosolymis dedicauit cuius habitus & in magitudine claritas postea declarabitur. Aliamq; ciuitatem in regione qua de Hierichūte in Boreā itur Phaselū nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis nec sui quidē fuit immemor sed castellum cōtra motem arabici lateris propugnaculo permunicū de suo nomine Herodium uocauit tumulūq; Mastoidē qui manu factus stadium sexaginta spatio ab hierosolymis aberat similiter nominatum munificētiis accurauit. Et enim rotundis quidē turribus cacumen eius amplexus est ambitum autē cōpleuit ædibus regis liberalissime exornatis ut non solum interna membrorū facies clarior esset uerū etiā foris parietes ac materie rectaq; largis insula diuiciis elucerent. Aquam enim plurimā ingenti sumptu ac labore ex longo interuallo induxit perq; ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascēsum. Erat autem totus collis manufactus & uehemēter excelsus. Qui & aliam circū radices eius regiam ac diuerforia quæ sarcinas & amicos recipere possent ædificauit ut pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse uideretur. Castellum uero domus regalis circumscriptione tantis autem constructis ædificiis animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tripolim & Damascum & Ptolomaida publicas balneas quæ Gymnasia dicunt. Bybli autem murum exedras uero & porticus fora quæ & templa Beryti ac Tyri necnon & Sidonem apud & Damascum Theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæductam apud Ascalona uero Nympha siue lacus ornatissimos & balneas. Itemq; perystila tam opera quā magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præbuit. Multæ ciuitates ab eo tanquam regni sociæ agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionem uero Thermarum aliis redditus annuos ac perpetuos delegauit quemadmodum Cois ne quando beneficii gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministravit egentibus & insulis Rhodiorum ad instruendam classem pecunias sepe multisq; in locis præbuit incēsumq; Pythiam in meliorem formā reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in lycios aut Samios

Samios liberalitatem/perg omnem Ioniam eorū quæ desiderasset quisque largitiones. Nonne athenienses & Lacedæmonii & Nicopolitani/& in Mysia Pergamus Herodis sunt plena donariis. Nōne antiochenſium ſyriæ plateam cum plena cœni eſſet ab omnibus uitaretur per uiginti ſtadia prolixa ſtatuit/polito Marmore declinandisq; imbris porticu quam longa eſſet ornauit. Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum quibus ea detulit populorum. Quod autem Helidenſibus præſtitit/non ſolum Achaïæ commune/ſed etiam totius orbis terræ munus eſſe uidetur. per quē Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hos deficere ſumptuū uideret inopia/ quodq; ſolū ex ueteri græcia reſtabat effluere/non ſolū agonotheta ipſe factus eſt/ eo luſtro q; cum Romā nauigaret offendit/ ſed perpetuos pecuniarū quaſtus inſtituit. ut nunquam eius memoria agonotheræ munere fungi deſineret/ inextricabile opus erit debitorum remiſſiones exponere/ ſicut Phaſelitas & balneo. Alia quæ circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus/ licet multum eius animi magnitudinem timor frugeret/ ne quam pateretur inuidiam ueluti maius aliquid aucuparet/ ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates/ quā q; eas haberent. Quin & corpore uſus ē quod animo conueniret. Cuiq; ſummus uenator eſſet/ in hoc tamen ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequabatur. Deniq; uno die quondā quadraginta feras ſubegit. Eſt autē aprorū altrix illa regio/ ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autē erat qui ſuſtineri non poſſet. Itaque multos etiam in exercitatione terrebat/ quibus & torquēdo iaculo directiſſimus/ & ſagittarum liberator uidebatur egregius. Præter animi autē corporiſque uirtutem/ fortuna quoq; ſecunda uſus eſt. Raro autem contra uotū eius belli ceſſit enſus. Et ſi quando id accidit/ non ipſius culpa/ ſed aut prodicione quorundā/ aut temeritate militum factum eſt. Ut uero publicā ei foelicitatē memores inuidere domeſtici/ & aduerſi caſus ex muliere coeperūt/ quā maxime diligebat. Nā quia regis meruit poteſtatem/ repudiata quā priuatus acceperat uxore ex hieroſolymis genus ducente quæ Doris uocabatur. Mariannē ſibi coniunxit Alexandri filiā Ariſtobuli filiū/ unde domus eius in diſcordiā uenit. Et ante quidē maxime uero poſtquā Roma egreſſus eſt. Nam primū antipatrū ex Doride filiorū cauſa/ quos de Marianne ſuſceperat expulſit ciuitate. ſolis ſeſtis diebus eo commēandi facultate conceſſa. Deinde animum coniugis Hyrcanum ex parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarū ſuſpitionē peremit. Quē captum quidē occupata Syria Barzaphanes adduxerat/ miſerari uero gentiles liberauerunt/ qui ultra Euphraten colebant. Et ſi monitis eorum paruiffet ne ad herodē tranſiret/ non interiſſet. Verū morris eius fuit illecebra nepris matrimoniū. Hoc enim fretus multoq; amplius patriā deſiderans uenit. Herodē autē commouit nō q; regnū affectaret ſed q; ipſi inre deberetur. Quinq; autē filiorū quos ex Marianne ſuſceperat/ duæ foeminae cæteri marres erant. Horūq; minimo romæ in ſtudiis mortuo/ duos maiores & propter matris nobilitatē/ & q; iam regnanti ſibi fuiſſent geniti regiæ pducebat. Sed enim fortiōr amor his Mariannes ſuffragabat quæ in dies ſingulos proficiens ſuccendebat adeo herodē/ ut eorū nihil ſentiret/ quæ propter dilectā ſibi dolerent. Tantum namq; in eum Mariannes erat odiū/ quantū ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitia/ tam probabiles cauſas/ ex amore uero fiduciā palam ei quæ Hyrcano ſuo feciſſet obiciebat/ quæque in fratrem Ionathen egiſſet. Nec enim uel huic quicquam qui puer erat parcebat/ quē pontificē in decimoſexto atatis anno creatum/ poſt honorē ſtatim occidit. Atq; ille quidē cum ſacra ueſte amictus ad aram acceſſiſſet feſto die populus omnis illachrymauit/ & tamē noctu miſſus in Hierichunta/ ibi ſicut mandatum fuerat lacu ſubmerſus a Galathis interiit. Hæc igitur Herodi Marianne probro dabat/ ſororēq; eius & fratrem maledictis atrocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidē amore mutus erat. Graui autē indignatione mulier ſæuebat/ & quo maxime cōmoueretur Herodes inſimulabat eum adulterū. Præter alia multa quæ ueriſimilia fingerentur hæc accuſatis/ q; in ægyptum imaginē ſuā miſiſſet antonio/ proq; immoderata libidine abſentē ſe propeſſet oſtendere uiro mulierū cupidine inſanienti/ & qui uim poſſet afferre. Id ueluti fulmen aliquod emiſſum perturbauit Herodē/ maxime quidē amoris cauſa æmulatione ſuccenſum. Deinde etiā cogitante Cleopatraz ſæuitiam/ cuius gratia & Lyſanias rex/ & Malichus arabs erant/ perempti. Non enim coniugis amiſſionem/ ſed morte ſua periculum meriebatur. Itaque profeſſurus Romam loſippo Salomæ ſororis ſuæ uiro quem fidum habebat/ & pro affinitate beniuolum commendabat uxorem/ mandato ei clam ut eā interficeret/ ſi etiam ſe occidiſſet antonius. Verū loſippus non maligne ſed regis amorē mulieri cupiens demonſtrare/ q; ab ea neq; mortuus pateret diuelli/ ſecretum ei ſermonem aperit. Et illa reuerſo Herode multaq; inter fabulas de affectu iurante/ quodq; nunquam eſſet alterius mulieris amore captas ualde inquit amor nos tuus mandatis loſippo comprobatus eſt/ quibus ut me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat amens erat herodes illico/ nec unq; loſippū mandata ſua proditurum fuiſſe ratus/ niſi eam corrupiſſet præ dolore inſaniebat. Cuiq; ſtratis exiliſſet in regia ſpaciabatur/ ubiq; tunc Salomæ ſoror eius accepto tpe criminandi ſuſpitionē de loſippo confirmauit. Vnde herodes immoderato æmuli dolore furēs conſeſti utrūq; iuſſit interficere.

Deinde

Deinde poenitudo sequebatur insaniam/ & postquam iracundia conciderat/ amor iterum calecebat. Tanta uis autē cupidinis erat/ ut ne mortuā quidem putaret eam/ sed ægritudine quasi uiuā alloqueretur. Donec processu temporis funere cognito moeroris magnitudine quam superstitē dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filii/ & immanitatem sceleris reputantes/ non aliter suspectū patrē quā si hostis esset habebant. Idg; & antea quandiu Romæ in studiis erant/ & multo magis postquam in Iudæā reuersi sunt. Siquidē cū ætatibus eorū mentiū quoq; roborabatur affectio. Iā uero maturi coniugio unus amicitæ suæ Salomes quæ matrē amborū accusauerat filiā duxit/ alter archelai Cappadocū regis. Vnde accessit etiam libertas odio/ & occasiones ex eorū cōfidentia de latoribus datæ sūt. Itaq; apertius quidā cū rege loquebatur/ q; ei per utrunq; filiū instruerent insidiæ. Alter quidem ultrices materni exitiū simul cum fratre armaret manus. Alter uero hoc est archelai gener socero fretus etiam fugā pararet/ ipsum apud Cæsarem accusaturus herodem. His igitur criminationibus repletus herodes uelut propugnaculo sibi futurū aduersus filios adducit antipatrū ex Dori de susceptū. Hisq; illum proponere modis omnibus coepit. Qui cum hanc mutationē tolerabilē nō putarent/ ac priuata matre editū proficiēterē uiderent/ indignationē cohibere pro sua nobilitate non poterant/ sed in singulis quibus offenderentur irā prodebant. Et illi quidē in dies singulos magis magisq; negligebantur. Antipater autem sui causa fauorabilis erat/ nā & patri blandiri callide nonerat & uarias inter fratres suos calumnias conferebat/ quædā ipse dictās/ amicos uero suos ad alia uulgan da submittebat/ donec omnino spē regni abscedit fratribus suis. In testamento enim ipse quoq; aperte iam successor fuerat declaratus. Deniq; tanq; rex etiam ad Cæsare missus est/ cultuq; regio & cæteris obsequiis præter diadema utebatur. Tempore autē sequenti ualuit suā matrē in cubile Mariannes inducere/ duobusq; armorum generibus in fratres usus/ blāditiis & opinationibus regi obrepfit/ ut etiā de filiorū morte cogitaret. Qui propter alexandrū quidē secum Romā pater abstractum/ ueneni sibi dati rerum apud Cæsarem posulauit. Ille autem uix deplorandi copiā nactus/ & licet imperitissimam iudicem/ tamen Herode & antipatro prudentiorē delicta quidē patris uerecunde repressit/ in se uero delata crimina diluit/ periculorūq; socio fratre pargato/ mox de antipatri calliditate & de suis iniuriis quæstus est/ cū præter innocentie constantiā eloquentia iunaretur. Erat autē acerrimus in dicendo. Postremo prolocutus q; eos pater libenter occideret/ auxit facinus & lachrymas quidē cum & is excussit. Verū Cæsarem sic affecit/ ut eorum accusationibus spretis Herodē statim reuocauit in gratiā. Hac autē lege reconciliatio facta est/ ut adolescētes quidē patri in omnibus obedirent/ ille autem relinqueret regnū cui uellet. Postea rex Roma reuersus/ licet soluisse criminibus filios uidere/ nondam tamen erat suspicionibus liberatus/ quoniā argumentū odii sequebatur antipater/ & si uerecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet. Cū uero Ciliciā præter nauigās Eleusam uenisset suscepit eum benignissime Archelaus/ pro salute generi gratiā referens/ & reintegratæ concordie causa lætus/ quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat/ ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro/ & usq; ad Zephyrum deduxit talentis triginta donatū. Postea uero quam Hierosolymā peruenit Herodes/ populo conuocato tribusq; filiis prope se stantibus causam reddit/ professus multisq; deo gratias agit/ multas etiam Cæsari qui domus suæ perturbationē sedasset/ quod regno maius esset concordia filiis præstitisset/ quā ego inquit arctius compilabo. Nam ille quidē me regni dominum & successoris iudicē constituit. Ego autē cum mea commoditate gratias refero/ tresq; filios meos reges designo/ huiusq; sententiæ me sociū primū dominū fieri præcor/ deinde uos. Nāq; huic ætas/ illis nobilitas successionē regni cōciliat/ quidē magnitudo eius etiā pluribus sufficit. Quos autem Cæsar uinxit/ & pater constituit obseruare. Non iniustus eos neq; disparibus/ sed meritis cōlatus honoribus. Nec enim tanta quis reficiet cū læticia qui præter ætatem obsequitur/ quātum ei quē despiciet doloris infliget. Quis autē similes coniunctos esse oporteat/ propinquos atq; amicos eos distribuā/ & concordie sponsores illos constituā/ pro certo sciens seditionē contentionūq; causas ex contubernaliū nasci malitia. Hosq; si boni fuerint affectiones tueri. Rogo autē ut non solū isti/ sed etiam primates ordinū exercitus in me solum spem habeant in præsentia. Non enim regnum/ sed regni honorem filiis meis trado/ & iocunditatem quidem quasi rectores patientur/ pondus autem rerū cunctū nolim meum esse. Consideret autem quisquis uestrum ætatem meam/ uitæque institutum nec non etiam pietatem. Nam neque senex adeo sum ut de me cito desperetur/ neque uoluptatibus assuetus/ quæ adolescentium quoque uitam spacio breuiter concludant. Diuinitatem uero ita colimus/ ut in longum nos æuū progressuros esse credamus. Quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit/ etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim non q; inuidiam de me geuitis honorifice eos haberi uero/ sed q; noui hæc adolescentibus studia ferociæ nutrimenta suggerere. Itaq; sic cogitent qui ad eos se applicant/ bonis quidem apud me paratum esse præmium/ seditionis uero apud ipsos quibus lenocinabunt/ instructuolam fore malignitatē. Omnes profecto mecū hoc est cum filiis

eum filiis meis sentient. Namq; his expedit me regnante neq; his esse concordem. Vos autem o boni filii sacram primū retinentes mente figuram/cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt. Deinde Cæsarē qui nos reduxit in gratiā neq; tertium qui ea quæ iuberet liceat rogem fratres permanete. Iā nunc autem uobis & uestimenta & obsequia dabo regalia. Deumque oro conseruare iudicium meum si concordēs eritis. Hæc locutus singulos benigne consalutauit/populumq; dimisit alia conuenientia dictis eius optantes. Qui uero mutationis erant cupidi nec audisse quidē se quicquā simulantes fratres autem dissensio non reliquit/sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Alexander & aristobulus ægre ferebant confirmatum esse antipatro meritum. Antipater autē succensibat uel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro uarietate morum & reticere secreta non erat & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autē pro nobilitate in lingua erat quicquid uenisset in mentē. Et multi quidē his instigandis operam dabant/plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaq; omne quod dictum esset apud Alexandrum statim apud antipatrum erat/& ab antipatro ad Herodē cū adiectione deferebatur. Nec uel similiter aliquid prolocutus/adolescens innoxius habebatur/sed cuncta eius uerba in crimina uertebantur/maximaq; minimis affingebant/sic ubi liberior paulo fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat antipater. ut mendacia sua ueras occasiones haberent/multisq; falso uulgaris unum quid comprobatū fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quisq; aut natura taciturnus erat/aut muneribus parabatur/ne qd occultum expromeret negasset aliquis si antipatri uitam malitiæ dixisset arcanum/Alexandri uero familiares aut pecunia corruptos aut impulsos blanditiis quibus expugnanit omnia/proditores ac fures eorum quæ contra se dicerentur. siue agerentur effecerat. Cum caute uniuersa cōmitteret/altis etiam criminationibus aditus ad herodē moliebatur/fratrisq; personā gerens aliis de latronibus utebatur. Si quid in alexandrum nunciassent fauore simulato id quidem primo reprehendisset/mox otiose adstruēdo regis iracundiā prouocabat/omniaq; ad insidias referebat/& ut necē patris alexander optare uideret. Nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat quam si eū purgaret antipater. His accensus Herodes quantum in dies singulos de affectu adolescentiū detrahebat/tantum adieciēbat antipatro. In eandē uero partem inclinati sunt etiam qui regno parebant. hi uolentes alii pro imperio sicut Ptolomæus amicorum carissimus/regisq; fratres ac tota progenies/omnia namq; in antipatro sita erant/& quod alexandro fuit acerbissimū cuncta in eorū perniciē matris antipatri consilio gerebant. Nouerca enim seuior erat/multosq; plus q̄ priuignos oderat. quos regina mater ediderat. Sed quanquā omnes ut antipatro magis obsequerent spēs inducebat non minus tamen præcepta regis quenquā ab adolescentibus se parabant/qui carissimis dixerat/ne quis ad aristobulū uel eius fratrem accederet aut se ad eos applicaret/non solis enim regalibus erat formidini/uerū etiā externis. Nulli enim regū rātum potestatis Cæsar dederat/ut fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora/nesciebant. hisq; propterea capiebantur incautius. Nullus enim palā inculabatur a patre/sed affectu refrigescēte paulatim intelligentes dolorē asperius excitabant. Eodē autē modo etiā Pherorā patruū & Salomen amitā contra illos cōmouit antipater assiduæ uelut cū uxore sermocinando/quibus in eos instigare. Huius autē inimicitiis conspirabat alexandri quoq; uxor Glaphyra multa de sua nobilitate cōmemorans/cunctarumq; se quæ in regno uiuerent dominam esse dictitans/patrum enim genus a Temene. maternum a Dario Hystaspis filio ducere/multūq; ignobilitatem despiciens sororis & uxoris Herodis. quaiū quæque propter formā non propter nobilitatem esset electa. Nam multas ei fuisse diximus uxores quod licet & iudæis more primo plures habere/quodq; rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat alexander. Salomen autem aristobulus & si socrus eius erat/ipse inimicā sibi reddidit/& ante quidē propter maledictā Glaphyrā saeuientē & frequenter ei humilitatē generis obiciebat uxori quodq; ipse plebeiam/reginā uero frater suus duxisset alexander. hoc Salomes filia cū fletu matri nunciauit. Addebat autem q̄ aliorū quoq; fratrum matres idē alexander & aristobulus si regnū obtinuissent/ettrices cū ancillis facere minitarent ipsos quoq; uicorum scribas scilicet irridentes q̄ litterarū studiis operā darēt. His cōmota Salomæ q̄ iracundiā cohibere non posset Herodi cuncta iudicauit. Satis autē idonea uidebant cōtra generū dicens. Et præter hæc alia quædam criminatione diuulgata est. quæ succendit animū regis. Auduit enim Alexandrū & aristobulū crebro matrē implorare. calumq; eius cū gemitu atq; imprecationibus conqueri/ac sæpe illū quædā ex Mariannes uestimentis posterioribus diuidentē cōiugibus minitari solitos esse quod cito pro regalibus delitiis eas factis uestibus induerēt. His de causis Herodes licet p̄stāre animū adolescentiū formidaret/tamen ne spēs correptionis eis absunderet/ad se eos uocauit. Romā enī nauigaturus erat & q̄ si rex pauca interminatus pluribus q̄ si pater monuit/rogauitq; ut fratres diligerēt. prius priorū peccatorū uenia si post hæc meliores fierēt. Illi at criminationū iudiā deprecādo fictas eas esse dicebant

dicebant/purgationisq; suæ fidē rebus ipsis posse constare/uerū quoq; ipsum debere omīssa facilitate credēdi aditū maledictis obstruere. Nunquā enim calumniatores defore dū cui psuadeatur extabit. Cum his cū mature placuissent/qui ut patrē præsenti metu reiecto/de post futuris merere coeperūt. Etenim cognouere Salomen sibi esse infensam/& patrū Pherorā/utriq; autē senī & granes erāt/ sed amplius pheroras quī totius quidē regni præter diadema socius erat/proprios autē redditus habuit. c. talenta totiusq; trans iordanē fructus ipse caperet a fratre sibi dono data. Quin etiā tetrarchā cū fieri beneficio Cæsaris idē Herodes impetrauerat/regaliq; coniugio dignatus erat/sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortē desponderat ei filiarū suarū maximā. ccc. talentis in dotem datis. Sed regale coniugium pheroras ancillæ amore captus refugerat. Quamobrē iratus Herodes si liam quidē nuptū dedit fratris filio/qui post a parthis occisus est. Mox autē morbo pherore uenia data indignatiōem remisit. De hoc etiā erat opinio q; uina regina herodē opprimere uoluisset ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat/ut quamuis amantissimus frater esset herodis/ fide tamen eorum quæ audisset adduceretur ad metū. Itaq; de multis qui suspecti erant habita quæstione postremo ad pheroræ amicos uenit/quorū nulla quidē fuit de maleficiis aperta confessio/sed q; amita suspecta in Parthos cogitasset effugere prodiderūt. Huius autē consilii & fugæ consciū esse Castobarū Salomes maritū cui rex eā tradidit. Postquā superior adulterii causa pemptus est/sed nec Salomæ criminatione libera manserat. Nā & hanc pheroras accusabat q; cū Sylleo procuratore obedire regi Arabum de nuptiis constituisset quem inimicissimū Herodes haberet/conuicta autem & in hoc & in omnibus/quæ phæroras detulerat indulgentiam meruit/atq; ipsum etiam pheroram criminibus soluit. Domus uero tempestas in alexandrum transiit/totaq; capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regi carissimi/& ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim uinū ministrare fuit cura/alteri coenam apponere/tertius autem dormitum eum collocabat/& cum ipso cubabat hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaq; postquam regi hæc sunt indicata ui tormentorum coacti & stuprum confessi sunt/& quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt/quomodo eos fecisset Alexander nullam in herode spem habendā esse/improbo sene commemorans/& qui capillos inficeret/nisi ob hoc solum ut eum etiam adolescentem putarent/uerum se coli oportere/qui etiā inuito eo regni esset futurus successor. Neq; multo post ab inimicis poenas repeteret/fortunatosque amicos suos beatosq; faceret ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandrum clam parare/militumq; rectores. Itemq; ordinū principes occulte ad eum conuenire dixerunt. Hæc herodes adeo pertimuit/ut non auderet statim delata proferre/sed exploratores die noctuq; submittens dicta factaq; singula scrutabatur/& de quibus suspitio esset illico trucidabat. Itaq; regnum eius acerbissimā iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio uel inimicitiiis calūnias fingere multiq; regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur/& mendacio quidem confestim fides habebatur. Erant autem criminationibus ipsis uelociora supplicia. Deniq; accusabatur qui modo accusa uerat/& cum eo qui ante iustus esset ducebatur ad poenam. De uita namq; periculum regis quæstiones breuiores cōpendio terminabat. Ad hoc autem sæuitia processerat/ut nec eorum quemquā humanitus aspiceret/qui accusati non essent/uerū etiam amicis immitissimum sese præberet. Itaq; multis etiam regno interdixit/& in quos potestatem non haberet in eos dictis asperis sæuebat. Accessit malis anticipater collectaq; amicorū caterua nullum criminationis genus omisit. Tantis etiam ineptia sua regem commentisq; delatorum timor inualit/ut stricto instare sibi gladio uideret Alexandrū. Deniq; subito & ipsum correptum in uincula coniecit/& in amicorū eius tormenta perrexit/multi autē taci ei moriebantur/nulla uitæ supra conscientiam prodiri. Alii uero quibus mendaciū impatientia doloris extorsit/de patris cum insidiis cū fratre aristobulo cogitasset dixerunt tempusq; obseruare/ut illodum ueniretur occiso Romam profugerent. His tamen uerisimilia non erāt/sed necessitate cruciatibus ex tempore fingebantur/libenti tamen animo rex credebat pro consolatione accipiens uincti fitti ne id fecisse uideretur iniuste. Verum alexāder suspicionē patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur/ultero malis assentiendū putauit ac digestis aduersus inimicos. iiii. libris faretur insidias/ eorūq; se plurimos socios habere proscibit/ante omnes autē Pherorā & Salomen. Hanc enim etiā stupro sibi quondam esse mixtam/cū uim noctu adhibuisset inuito. lamq; libri in manibus erant herodis/multa & grauiā de optimatibus fere clamantes cū mature in iudæam Archelaus uenit metuens genero simul ac filia quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit/regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus ubi nam est clamat exitialis gener meus/aut ubi parricidiale caput aspiciā quod meis manibus ipse lacerabo/addamq; filiā meā bono marito nouo. Nam & si cōsiliū particeps non est/quia tamen eiusmodi uiri coniunx fuit inquinata est. Miror autem patientiam tuam cuius polum agitur q; adhuc uiuit alexander/ego namq; ita ex Cappadocia properans ueniebam/ut qui & illum olim reperirem dedisse supplicium/& de filia quæstionem tecum haberem/quā uitæ atq; dignitatis cōtēplatione illi desponderā. At nūc de utroq; nobis cōsulēdū est/ licet nimium pater sis. & ad puniendum

puniendū insidiatorē filium minus fortis. Permutemus dexterās/ & alter alterius iracundiae uicaria succedamus. Talibus increpans quamuis pertinacem fallit Herodē. Itaq; quos Alexandr̄ p̄scripserat libros legendos ei praeber singulisq; capitulis insistens cū eo deliberabat. Vnde occasione sui consilii nactus Archelaus paulatim causas in eos qui scriptis cōtinebant/ & in Pherorā contulit. Cū autē sibi credere regē uideret/considerandū est inquit ne forte adolescentulus tot nequissimorū insidiis circumueniat/non tu ab adolescentulo/nec enim apparere cām cur in tantū ruerit scelus/qui & nunc regno potiret/ & successionē regni speraret nisi aliquos haberet huius p̄uasionis auctores/qui ad sinistram partem lubricū ætatis impellerent. Ab eiusmodi nanq; hoibus non solū adolescentulos falli/ uerum etiā senes domosq; clarissimas totaq; regna solere subuerti. Cōscentiebat dictis Herodes iramq; paulatim remittebat in alexandro/ & in Pherorā excitabat. Nanq; hoc erat librorū quattuor argumētum/qui ubi p̄pensionē esse regis aiūm sensit/ & in oībus apud eum amicitia Archelai praeualere/quā honeste non possit ex impudētia salutē quæsiuit. Relictōq; alexandro confugit ad archelaum. Et ille non inquit uidet quo se pacto eximat tantis criminibus inuolutum/ quibus manifeste conuinceretur regem insidiis uoluisse decipere omniūq; malorū præsentiū adolescenti cā fuisse/nisi malit omīssis artibus callidis & negandi pertinacia quibus insimularetur oīa confiteri/ & a fratre præsertim cū dilectus esset ueniam petere. Nanq; ad hoc ei modis oībus se quoq; opem laturū/paruit archelao Pheroras/atraq; ueste cū lachrymis ut quā miserabilis appareret instructus ad pedes Herodis accessit/secq; meruit ueniam postulans/ & se quidē sceleratū esse fatebat. Nanq; oīa quæ sibi obiicerent fecisse. Horū autē causam esse dicebat diminutionē mentis atq; insaniam ex mulieris amore concepit. Itaq; postquā sterit Pheroras semetipsē accusator ac testis tunc eū iam archelaus excusando herodis iracundiā mitigabat propriis usus exemplis. Etenim se quoq; a fratre multo grauiora perpeßum. Naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ quippe in regnis uelut in magnis corporibus semp aliquā partē pōdere ipso tumescere/quā recidi quidē non oportet/lenius uero curari. Multa in hunc modū locutus archelaus. Herodē quidē Pherore placidū reddidit/ipse autē alexandro rādiu manebat iratus filiāq; ab eo distractā secū abducturū esse firmabat/donec Herodē compulit ultro pro adolescentulo deprecari/ ut iterum ei filiam desponderet. Satis autē cū grauitate archelaus cui uellet eā præter alexandro collocari p̄misit/ma xime enim impendere quæ iura inter se affinitatis inuiolata permaneant/regē autē sibi filiū ab eo donatū infirmante nisi matrimoniū diremisset q; & liberos iam haberent/uxor quoq; ab adolescente diligere/quæ si remaneret/peccatorū foret obliuio. si uero discederet cā de oībus desperandi molliorē nanq; fieri audaciā/ si domesticis affectionibus distrahat. Vix tandē cessit/unaq; & ipse rediit cum adolescente in gratiā & patrē eius reduxit. Proculdubio tamen eū Romā mitti debere ait cū Cæsare collocaturū/de oībus enim sese litteras ad eū fecisse. Consiliū quidē archelai quo generū periculo liberauit peractū erat/ & reintegrata gratia in epulis & humanitate conuictus familiariter uersabantur. Ab euntē autē muneribus talentorū septuaginta/ solio quoq; aureo gēmis ornato. Et eunuchis & cōcubina donat Herodes quæ pannychis uocabat. Itēq; amicorū eius quicq; pro merito qui & cognati regis oēs iussu eius Archelao dono dederunt/ eūq; tam ipse quā optimates eius antiochia usq; prosecuti sunt. Non multo autē post quidā in iudæā uenit archelai consiliis multo potētiore qui non solū reconciliationē gratiæ Alexandro quæsitā fecit irritā/merueritā causa fuit ut periret. Laco erat genere noīe Eurycles ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblati/ uelut eorū quæ aucuparet illecebracū statim multiplicata recepisset immaculatā liberalitatē nihil esse ducebat/ nisi regnū sanguine comparsisset. Itaq; regē adulatione falsiq; de ipso laudibus & sermonis calliditate circūuenit/ matureq; prospecto eius ingenio dictis simul & factis ne illi placerent inter primos eius amicos habet. Nā & rex & omnes eius comites libenter cinē spartæ patriæ causa præcipuo dignū honore ducebāt. Ille autem postq; fragilitatē domus animaduertit/ fratrumq; inimicitias & quēadmodū pater in singulos esset aia tus/ Antipatri quæ quidē hospitio prauētus erat. Simulata uero amicitia fallebat Alexandrū olim se & archelai sociū esse mentitus/quo etiā citius quasi probatus obrepfit. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobuli cōmendatus est. Pertentatis autē personis oībus aliā alio modo subibat/ac primū sit antipatri mercenarius & alexandri proditor/illū exprobrando castigans q; cū fratrum sit maximus spei suæ negligit insidiatores. Alexandrū uero q; regina creatus & regiæ cōiugis uir filiū priuatæ mulieris patere tur regno succedere. Præsertim cū habebat magnā occasionē Archelaū quæ quidē adolescenti uera fide suadere uidebat q; amicitia simulasset archelai. Vnde nec alexander/ quicquā metuens/ & de antipatro quæ se mouerent apud eū quærebat/ & q; nihil mirū faceret Herodes si cū matrē illorum interemerit/ ipsis quoq; regnū auferret/ quorū causæ Eurycles & misereri eos & dolere pariter simulās etiam aristobulum ad ea dicenda pellexit. atq; ita quærelis in patrem utroq; denicto referens ad antipatrum secreto discedit/afflicto insidiarū quoq; mendacio quas ei fratres firmasse parabat/ac pene iā strictis gladiis in eum irruere. Ob hoc autem multa pecunia donatus ab antipatro laudator eius erat apud patrē

apud patrem & ad extremū necis Alexandri & Aristobuli redempta opera ipse accusatoris partibus fugebat. Cūq; adiūisset Herodem ut ei se rependere beneficiis sibi pro delatis & lumen referre dicit hospitio. Nāq; olim alexandru exacuisse gladium & cōfirmasse dexterā/uerū sceleri tanto fuisse impedimēto q; societate facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere non bene secū Herode actū putare & regnū obtinuisse alienū & post matris eorū necem principatum eius dilacerasset/nisi eam de genere coaptaret herodē/aurumq; ipsorum regnū antipatro spatio propinaret. Proinde semet Hyrcani manes & Mariannes ultum iri. Nec enim decere successionē regni ab huiusmodi patre sine cede suscipere/multis enim rebus ad hoc excitari quotidie/quia nihil oīno loqui sine calumnia lice//ret. Nam si de nobilitate aliorū fiat mentio sine ratione se cōtumeliis affici patre dicente solus gene//rosus alexander/& cui pater sit pro ignobilitate decori inuentionibus quoq; offendere si taceat. Si uero laudet cauillatorē appellari prorsus ubiq; immirē sibi patrē offendere/soliq; Antipatro indulgentem/ob quā uelle mori non reculare/nisi ex uoto insidiā successissent. sin eum occidisset/primū salutis occasionem fore archelaū socerū suū ad quē facile possit effugere. Deinde Cæsare qui nunc usq; ignoraret mores Herodis/nec enim sic ei astaturū ut antea patris præsentiā formidando/ nec de suis tantum criminibus locuturū/sed primū totius gentis aerūnas/& quos ad necem usq; tributis opprimeret uulgaturū. Deinde in qbus delitiis quibuscq; actibus partē sanguine pecuniæ consumptæ sine & qui uel equales ex illis fuerint locupletati/qua causa ciuitates plagatæ/ibi autē quæsiturū/& aui & matris necē/& omnia scelera regis retexturū/qbus cognitis nemo se iudicauerit parricidā. His Eurycles in alexandru falso delatis antipatri laudes psequabatur illū solū q patrē diligeret esse confirmās/quiq; adhuc insidias retardasset. Rex autē nondū præteritæ suspicionis dolore cōpresso intolerabilis iracundiæ feritate turbatur. in hoc tps nactus Antipater alios accusatores fratribus subornauit/ q eos dicerent cū iocundo & Tyranno clam colloqui solitos eē equitū regis olim principibus/tunc uero propter quasdam offensiones ordinibus motos. Hac deniq; prædignatione succēsus/confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autē nihil eorū se quæ crimini darent scire confessi sunt/sed oblata est quædā uelut ad præpositū castelli Alexandri ab alexandro scripta epistola depræcante/ut cū aristobulo fratre se in castellū reciperet/si patrē interfecissent/tā armis quā aliis subsidiiis eos ut pmitteret/hanc Alexander Diophanti cōmentū esse dicebat/qui regis erat notarius homo audacissimus & cuiuslibet manus litteras imitari pcallidus. Itaq; multis sæpe falso cōscriptis ad hoc postremo occisus est. Toto autē castelli quoq; præposito/nec eius iudicio quicquā Herodes eorū quæ delata erant uera esse cognouit. Sed quāuis nullū documentū ualidū proferretur/filios tamen interim absolutos asseruari præcepit. Euryclea uero domus suæ pestē ac totius sceleris fabricatorē bene de se meritum datorēq; salutis appellans talentis quinquaginta donauit. Ille autē priusquā certū fama nunciaret ad archelaū pperat/aususq; dicere/quod Herodē reconciliasset alexandro/ab illo quoq; pecuniā caput. Deinde in achaiam transgressus ad similia facinora male quæsitis abusus est. Postremo apud Cæsare accusatus quot dissensionibus repleuisset achaiā & ciuitates spoliaret/inde fugat/atq; hoc enim mō poene alexandri & aristobuli psecute sunt/hoc loco dignū est Coum Euaristū huic Spartiatæ cōferre. Nāq; is cū amicissimus esset alexandro/eodēq; tpe quo Eurycles ibidē erat aduenisset pcontanti regi sup his quæ ille insimularet/iratus nihil se ab adolescentibus audisse firmanit. Nec tamē id quicquā miseris profuit apud Herodē solis maledictis aures paratissimas aperientē eūq; gratiosissimū sibi iudicatē/qui secū eadē crederet/hisdēq; moueret. Incitabat præterea Salomæ crudelitātē eius in filios. Nāq; hanc aristobulus quo periculis inuolueret/quā & socerū habebat/& amitā monitū miserat/ ut saluti suæ cōsuleret/quasi rex eam decreuisset occidere iterum insimulatā/quorū ante fuerat accusata quot enim Syllæo arabi nubere cupiens/quē sciret eius inimicū/occulta illi secreta regis nūciaret. Et hoc fuit extremū quo tanquā tempestate oppressi adolescentes/non secus a turbine pessundati sunt. Salomæ enim protinus cōtendit ad regē eiq; monita aristobuli pedit/atq; ille ulterius durare non passus/utrunq; filiū uinxit/& separatos asseruari præcepit. Deinde Volumniū militæ magistrum & ex amicis suis Olympū descripta ferētes indicia proficisci iussit ad Cæsare/qui postq; Romā nauī delati sunt/regisq; litteras reddiderūt/uehementer quidē Cæsar in adolescentes exarsit/uerū etiā potestatem in filios a patre auferendā esse non duxit. Deniq; rescribit ei ut ipse sui dominus esset arbitriū melius tamen factūrum dicens/si in communi consensu propinquorum suorum prouinciæq; rectorū de insidiis quæreret/eosq; si delato crimini reperiret alstrictos occideret. Si uero fugam tantū esse meditados mediocri supplicio contentus esset. Pater scriptis Herodes/cunq; Berytum quo Cæsar iusserat peruenisset cogit iudicium. Præsederunt autem iudicio rectores/quibus a Cæsare scriptum fuerat/ Saturninus & Pedanii legati/& cū his Volumnius procurator. Itēq; propinqui regis & amici/necnon & Salomæ & Phercoras/& post hos optimates Syriæ præter archelaum regem. Nāq; hunc Herodes q alexandri socer esset suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido cōsilio in iudicium nō prodegit/sciebat enim q si tantum uis fuissent omni modo ad misericordiā cunctos impellerēt/si uero etiam

etiam dicendi copiam nacti essent facillime alexandrū obiecta diluere. Igitur illi quoque custodieban-
tur in Platane uico Sidoniorum. Exorsus autē rex ueluti cum praesentibus ageret commouebatur/ &
insidias quidem timide obiciebat. Nam probatiōibus deficiebat maledicta uero & pbra & iniurias
& peccata plurima in se admissa prosequēbat/ eaq; morte grauiora esse confessoribus demonstrabat.
Postremo cum nemo contradiceret semetipsum argui miserabiliter quāstus/ acerbamq; uictoriā min-
cere singulos sententiam rogat in filios/ & primus Saturninus condemnandos esse adolescēculos/ sed
non morte pronunciauit/ nec enim fas esse cū tres ipse astatēs habet filios/ mortem alienis decernere.
Idem etiā duobus legatis uisum est/ eosq; nonnulli alii secuti sunt. Tristem uero sententiā primus Vo-
lumnus dixit cunctiq; post eum Herodis aemulatione uel odio/ neq; indignatione quisq; necandos es-
se adolescentes iudicauit. Tunc autem uniuersa iudaea & Syria suspensa quidem operiebatur huius
tragediae finem/ sed nemo aestimabat Herodis crudelitātē ad parricidium usq; processurā. Ille tantū
filios Tyrum traxit atq; inde nauī Cæsaream deiectos quo mortis genere perimeret cogitabat/ inter
rea uetus quidā regis miles Tyro nomine/ qui & filium habebat Alexandro assuetum atq; amicum
& ipse diligebat adolescentulos/ pra nimia indignatione mentis in postremo hos circumiens cla-
mitabat conculcatā esse iustitiam ueritatem periisse/ naturam esse confusam/ uitamque hominum
iniquitatis esse plenam/ & omnia quae dolor contemptori uitae dictasset/ deinde ipsum etiam regem
ausus adire/ mihi uero inquit omniū uideris esse infelicitissimus/ qui contra carissimos nequissimis cre-
das. Siquidem Pheroras & Salomae fidem apud te aduersus filios habent/ quos saepe ipse mortis sup-
plicio dignos esse iudicasti/ neque aduersus hoc eos agere/ ut iustis successoribus destitutus cum solo
remaneas Antipatro capi facile regem optantes. Veruntamen cogita ne ille quoq; militibus odiosus/
sit ppter cādē omniū fratrum. Nullus enim est qui nō adolescētū misereat. Principū autē plurimi etiā
palā grauius ferunt. Hae dicens simul eos/ quibus res indigna uideret nominabat. Rex autē statim il-
los & ipsum cū filio cōprehendi iubet. Ibiq; cū aliis quidā regalis tōsor nomine Trypho/ nescio qua
exagitatus infania semetipsum indicans profilit/ ac mihi quoq; Tyro inquit iste persuasit ut occasio-
ne tondeudi nouacula te occiderē/ magnaq; alexandrū daturū munerā pollicebat. His auditis Herod-
es/ & Tyronē eiusq; filiū/ & tonsorem subdidit quāstioni. Cūq; illi pnegarent/ tonsor autē amplius
nihil diceret Tyronē uehementius torqueri iussit/ tū quae filius eius patris miseratione cōmotus cun-
cta se regi/ si eū sibi cōdemnasset indicaturum promisit. Eoq; relaxato ipsius occidendi patrē suū ha-
buisse uoluntatē/ dixit impulsū ab Alexandro. Hoc autē quibusdā factū ab adolescente uidebat/ quo
tormētis eriperet patrē. Nonnulli uerū esse firmabant. Herodes tamē & militū principibus & Tyro-
ne p cōtione accusatis/ ita in eos armauit populū/ ut ibidē cū tonsore lignorū & lapidū ictibus interirent.
Filios uero in Sebasten missos/ quod non longo a Cæsarea intervallo distaret/ officari praecipit
eaq; re mature pfecta in castellū Alexandrium mortuos asportari cū Alexandro materno auo sepeliē-
dos. Hic finis quidē Aristobulo & Alexandro uitae fuit. Antipatrum cū iam sine controuersia successor
rem regni speraret/ intolerabile gentis excepit odiū cunctis scientibus illū omnes fratribus suis con-
seruisse calumnias/ nihiloq; minus timor eū non mediocris sollicitabat crescente sobole peremptorū.
Erant enim Alexandro ex Glaphyra filii duo Tygranes & Alexander/ itemq; Aristobulo ex Beroni-
ce Salomes filia Herodes & Agrippa & Aristobulus/ filiaq; Herodias & Marianne. Sed Glaphyram
quidē Herodes cū dote sua in Cappadociā dimisit postquā Alexandrū interfecit. Beronicē autē Ari-
stobuli cōiugē auūculo antipatri nuptū dedit/ q ut Salomen quā offensam habebāt sibi reconciliare
istas nuptias excogitauit. Idem uero etiā pherorā muneribus aliisq; obsequiis atq; amicos praeterba
Cæsaris ambiebat/ magnas Romā mittendo pecunias. Saturninū enim cū aliis oībus apud Syriā do-
nis expleuerat/ hoc autē magis inuissus erat cūctis q; plura donabat/ uelut opes tantas nō munificentia
largiret/ sed metu cōsumeret. Itaq; eueniebat ut nec accipientiū beniuolētia quicq; pferret/ qbusq; ni-
hil dedisset acerbiores inimicos haberet. In distributionibus/ munerū quotidie largior erat/ cū praeter
spem uideret orbos pueros ab Herode curari quantūq; illū pemptorū cædis poeniteret prolis eorū mi-
seratione significari. Conuocatis enim ppinquis ac amicis suis & pupillis astantibus cum lachrymis
oppresset oculos dixit/ horū quidē mihi patres fortuna quædā tristis eripuit/ ipsos autē orbitatis miseri
cordia cū natura cōmēdat. Experiar itaq; ut si pater infortunatissimus fui/ auus tamē sim prouidentior
& a qbus post me regant amantissimos mihi relinqū. Despondeo igitē filiā tuā pherora maximo fi-
liorum Alexandri ut ei curator sis necessarius. Tuo uero antipater filio/ Aristobuli filiam/ eris enim
hoc modo pater orbatæ. Sororem uero eius meus Herodes accipiet/ & pontifice auo materno pro-
gnatus. Et de his qdem sic iudicium meum/ neq; qquam dirimet quin me amabit. Precor autem des-
um etiam bono regni mei/ meorumq; nepotū copulare nuptias/ atq; hos pueros placidioribus quam
patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus effleuit & puerorum dexterās iunxit/ benignis/
sime cōsaluatis singulis dimisit conilium/ statim dirigit antipater quantumq; dolore affectus esset
neminē latuit pupillorū. Namq; honorē apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat/ iterumq;
de rebus

de rebus cunctis periculum fore si alexandri filius præter archelaum etiam Pheroram adiutorem haberet ad hoc reputabat odium suum & orbitatis miserationem qua tota gens flecebatur quanto uenturum puerorum studio & quanta memoria mortuorum scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dissimulare sponsalia studuit & callide quidem patri surripere timuit scruenti / acriterque uigilanti ad suspicandum. Palam uero eum supplex adire ausus est coramque deposcere ne se honore priuari quo dignum esset indicasset nudumque regis nomen habere uellet regni autem substantiam penes alios esse nec enim posse rerum obtinere dominatum si præter anum archelaum etiam pheroras alexandri filio socer esset admodum. Instantissime uero præcabatur quia numerosa esset regia progenies nuptias permolari. Non enim namque regi uxores erant sed harum septem unde filios suscepit ipsum antipatrum ex Doride herodem autem ex Mariæne pontificis filia itemque antipatram & archelaum ex Malthace Samaritide filiamque Olympiadem quam frater eius iosephus habuerat ex hierosolymitide uero Cleopatra herodem & philippum necnon ex pallade phaselum. Habebat autem filias quoque alias Rhaxoen & Salomen unam ex phædra & alteram ex Elpide duasque uxores sine filiis consobrinam & sororem ac præter has alexandri & aristobuli sorores duas ex Mariæne. Cum igitur tanta proles copia superesset aliter nuptias iungi postulabat antipater. Rex autem perspecto eius animo quid de pupillis cogitaret uehementer iratus est quippe filiorum quos interfecerat casum reputans formidabat ne etiam hi quandoque criminatio nem antipatri præmium fierent sed tunc quidem senioribus dictis protelat. Postea uero blanditiis eius abductus sponsalia reformauit ac primum ipsi antipatro aristobuli filiam collocat filium uero eius iungit filiam pheroræ. Hinc licebit aduertere quantum antipatri ualuerit adulatio quod ipsi in simili causa impetrare Salomæ non potuit. Hanc enim quamuis soror esset atque hoc sæpe intercedente Iulia uxore cæsaris postulasset arabum regi nubere non passus est sed inimicissimam sibi fore iurauit nisi ab hoc studio desinisset. Posteaque inuitam alexandri cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit eiusque filiarum unam alexandri filio alteram antipatri auunculo tradidit. Natarum autem mariænes una sororis filium habebat antipatrum altera fratris phaselum. Sic interrupta pupillorum se antipater & pro sua commoditate affinitatibus inunctis expectatione certa nitetur adiectaque malignitati fiducia nequaquam erat tolerabilis nam quia singulorum odium uitare non potuit securitatem sibi extorquere quærebat. Cum præterea pheroras ei ueluti iam confirmato regi obsecraret quin & mulierum conflata in aula conflatio nouas turbas excitabat. Etenim pheroræ uxor cum matre ac sorore sua necnon & matre antipatri multa in regno insolenter agebat ausa etiam duas regis filias contumeliose tractare cui rei maxime ab antipatro erat abiecta. Itaque cum illi iniussæ essent aliis quidem morigeras habebant sola uero Salomæ aduersabatur eorum concordiam quodque non bono regis coiret apud ipsum insimulabat. Cognita uero eius delatione mulieres quodque herodes ægre tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt contra uero etiam discordare inter se rege audiente simulabant. Cum his colluderet antipater ut palam pheroræ minime dubitaret offendere occultos autem coetus & nocturnas comestationes habebant earumque confessionem fecit obseruatio firmior cum horum nihil ignoraret Salomæ sed herodi cuncta nuntiaret. Ille autem ardens iracundia maximamque contra pheroræ coniugem quod eam præ cæteris accensaret salomæ conuocato cognatorum amicorum consilio & talia multa mulieris & filiarum contumelias crimini dedit quodque pharizæis mercedem contra prebuisset fratresque sibi hostem reddidisset expugnatum uenenis. Postremo conuersus ad pheroram utrum ait se fratrem an uxorem uellet optare. Cumque ille se cuius uita dixisset quam confuge cariturum incertus quid ageret ad antipatrum sermonem contulit ac ne cum pherora uel eius coniuge aut quouis alio qui ad eam pertineret unquam colloqueretur edixit. Verum ille palam precepta custodiens in occulto cum his pernoctabat. Metuensque obseruationem Salomes per amicos in italia degentes ut Romam proficisceretur effecit ipsos perlatis litteris ubi antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere prescriberet. Igitur Herodes nihil moratus cum misit cunctis quæ usui foret magnamque pecunia liberaliter instructum. Testamentumque una portandum ei dedit in quo Rex ipse antipater inscriptus erat. Et antipatri successor herodes ex mariæne pontificis filia procreatus. Quin & Sillæus arabas itidem Romam neglecto Cæsaris præcepto nauigauit. De his cum antipatro cernitur de quibus cum nicolao causam ante dixerat. Non lenem autem cum areta rege suo certamen habebat cuius & alios amicos interfecerat & Soenum in petra oppido potentissimum redemptumque Fabato dispensatore Cæsaris factore utebatur etiam in herodē. Sed maiore pecunia data herodes Fabatū a Sillæo remouit ac per semetipsum quæ Cæsar iusserat exigebat. Ille autem cum nihil dedisset accusabat apud cæsarem Fabatū dispensatorem esse dicens non quæ ipsi sed quæ herodi expediret. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus adhuc autem apud herodem maximus habebatur secretorum Sillæi proditor factus est regique indicauit quod Sillæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupisset eumque assernari oportere neque rex id facere dubitauit quoniam in Corinthis iste licet in aula regis esset educatus ex arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripit sed etiam duos alios Arabas iussit cum apud repositos unum Sillæi amicum alterum Phylanchem. Qui subditi quæstione magna pecunia Corinthum ut herodē occideret persuasisse cōfessum

sunt. Illi quidem etiā a Saturnino rectore Syriæ interrogati Romā transmissi sunt. Herodes aut Pheroræ uehementius iminebat ut repudiaret uxorem. Aliquid enim quod mulierem plecteret excogitabat quin multas in eā odii causas haberet donec ipsum etiā fratrem cum ea supra modū indignatus eiecit. Pheroras aut æquo animo accepta iniuria in tetrarchiam suam recessit iurās unum sui ex illi finē sibi fore mortem herodis. Neq se ad eum reuersurū esse dum uixerit. Deniq nec ægrotū quātis sæpe accitus fratrē uisere uoluit cū quibūdā mandatis eū quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidē præter spem conualuit. Postmodū aut pheroras in morbum incidit tamq herodis patiētia demonstrata est. Nam & uenit ad eum & humanissime curatum uoluit. Sed morbum superare non quirit in diebus. n. paucis est mortuus. Quem licet ad ultimū uitæ diem dilexisset Herodes tamenq illum quoq ueneno peremerit fama uulgatum est. Verum eius corpore in hierosolymā portato lectum maximū cunctæ genti denunciauit/clarissimq funus sepultura dignatus est. Vnus quidē inter fector alexandri & aristobuli hunc exitum uitæ sortitus est. Transit aut in antipatrū auctore pœna sceleris ex interitu pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis cū regem tristes adiūsent fratrem ipsius pherorā ueneno interemptū esse dicebant. Nā quendā ei cibū obtulisse coniugem suam non eo quo solebat modo conditum/eqq sumpto illum morbo protinus esse corruptum uenisse aut ante biduum matris ac sororis eius accitus quendā ueneficā mulierculā ex arabia / ut uenenum pheroræ conficeret amatoriū & pro amatorio dedisse mortiferum Sillæi consilio. Nāq illi notum fuisse/percussus igitur plurimis suspicionibus rex/ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiicit. Ibiq tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus coeli terræq rector in matrem antipatri quæ horum nobis malotū causa est iudicet. Hoc rex iudiciū nactus persequēbatur ulterius indagine ueritatis. Mulier uero & matris antipatri familiaritatem cum pherora eiusq uxoribus & occultos eorū conuentus/aperuit quodq Pheroras & antipater redeuntes a rege tota cū illis nocte potare soliti essent seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarū hoc indicauit. Cum aut ancillæ se paratim/singulæ torquerentur/patuit oīum dicta congruere/qua de causa Romā quidem antipater ex composito pheroras aut trans flumen recedere curauisset. Nā sæpe illos in sermone dixisse q post alexandrū & aristobulū ad ipsos eorūq coniuges transīturus esset herodes. Nec alicui posse parcere qui Mariannē eiusq filiis minime pepercisset/ideoq melius esse ab hac bestia/quam longissime fugere. Sæpe autem dixisse matri antipatrum conquerentem q cum ipse iam canus esset pater in dies singulos iuuenesceret seq fortasse antequā regnare incipiat moriturū. aut nunquā ille decesserit quādo aut istud fiet/uoluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita hoc est alexandri & aristobuli filios. sibi autem filiorum quoq spem ademptam esse patris iniuria qui non eorū quēquam post mortem suā regni successorem/sed Mariannes filium scripsisset herodē. Quia quidē in re prorsus eū senectute delirare/si testamentū suum standum arbitraretur. Sed nāq ut ex eius progenie nemo superesset/curaturū. quinetiam cum omnes patres quibus inuisi unquam filii fuerunt nomen odio uincat. Plus tamen cum etiā fratres odisse. Deniq nuper sibi ne cū Pherora colloqueretur. c. talenta donasse atq cum pheroras diceret/ quid enim per nos ledebatur/ respondisse antipatram urinam cunctis ablatis nudos se dummodo uiuos relinqueret. uerū hoc nequaquā fieri potest ut tā pestiferam bestiam quisquā effugiat/ sub qua nec amicis esse palam liceret. Deniq nunc oculis inquit conuenimus. licebit aut apertē si uiuorum spiritum manusq habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt/ & q pheroras cum illis petram fugere cogitasset ut omnibus aut dictis herodes crederet. c. talentis effectū est. De his enim soli antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem antipatri matrem furor eius erumpit/eamq omni ornato quem illi donauerat spoliata multis coparato talentis expellit. Deinde ita deposita pheroræ mulieres a tormētis recreabat. Timore aut pauidus erat & ad omnes suspensiones excitabatur multosq innocentes metu ne quē nocentium prætermitteret in tormenta ducebat. Hinc ad samaritā se conuertit antipatrum qui procurator erat antipatri/ & ex illius commentis comperit necandi sui causa ex ægypto antipatrum uenenu malū petiisse per quendā antiphili collegā idq ab eo antipatri auunculū accepisse Theudionē ac Pheroræ tradidisse. cui mandasset antipater/ut Herodē occideret/dū ipse Romæ abesset/ac suspitiōe careret/ pheroram uero uenenum uxori suæ dedisse seruandum. Itaq hanc euocatam statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa uero quasi allatura egressa de recto se præcipitem dedit/ut eo modo exprobratiōis & regis uerba præueniret/sed dei providentia sicut apparet quæ ab antipatro pœnas repeteret nō in caput/sed in alteram delata partem periculum mortis enasit. Portataq ad regem ubi respiscere potuit. Nam casus eā perturbauerat/ & quamobrem se præcipitasset interrogata iurante rege. q nera dicēti remitteret omne suppliciū/ sin falsa promere maluisset/ corpus eius tormētis absumeret. Neq sepulturæ quicquā relinqueret/ paulisper tacuit. Deinde quid inquit feceris custodio cum pheroras obierit antipatrū q nos omnes perdidit seruatura? Audi rex & tecum deus testis ueritatis q falli non pot. Cū pheroræ morituro lachrymas assiderē/ tunc ille me ad se uocauit/ & multū inquit mulier de fratris

fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligere inuisum habui & necatē cogitavi / q
 tanto nunc mei licet nec dum mortui dolore confunditur. Sed ego qdem ob impietate præciū fero/
 tu uero quod in eū seruas relictū nobis ab antipatro uenenum huc affer propere / meq; uidente cōsu/
 merne a d inferos quoq; ulticem huius sceleris conscientia deferam. Ita ut iussit attuli & magnā qui
 dem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudit / modicū uero mihi per dubios casus & quæ
 se meruerem reservari. His dictis illa quidem oīo paululum quiddam ueneni habenti pyxidem pro
 fert. Rex quidem in matre fratremq; antiphili contulit quæstionem. Verū hic quoq; antiphillum ex
 ægypto attulisse pyxidem fatabatur / illumq; uenenum a fratre apud alexandriam exercente medici
 nam accepisse dicebant. Totum autē regnū circueuntes alexandri & aristobuli manes ipsi erant in/
 certarum rerū exploratores atq; iudices / & a suspicionibus remotissimas approbationes trahebant.
 Deniq; etiam pontificis filiam Mariānem consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius
 fratribus demonstratū est. Rex autem matris audaciam filii quoq; penuria coercuit. Nam quem illa
 pepererat herodē antipatri successorē scriptum ex testamēto deleuit. Post hæc etiam Bathyllus no
 uissima consiliorum antipatri fides documentis accessit. Nāq; is erat qdam libertus eius / aliud autē
 uenenu ferens hoc est aspidum uirus aduenerat. aliorumq; serpentum lucos / ut si prius fuisset inualu/
 dum hoc se pheroras cum coniuge in regem armaret. Idem uero præter susceptam contra salutē pa
 tris audaciā uelut operā subcisiuā habebat epistolas aduersum fratres cōpositas ab antipatro. Erant
 autē Romæ in studiis archelaus & philippus iam adolefcentuli magniq; animi regis filii quos antipa
 ter uelut imminētes spei suæ remouere festinans / quasdā in eos litteras ipse finxit amicorum nomine
 Romæ degentium. Nonnullis autē corruptis scribere persuasit q; multis patrem maledictis carperet.
 Ac de alexandri & aristobuli nece manifeste quærentur / seq; accitos esse grauitē / iam enim pater
 eos redire præceperat. idq; maxime sollicitabat antipatrū. Quin etiā priusquā proficisceretur in iu/
 dæa constitutus antipater / eiusdē modi contra eos romæ litteras mercabatur. patrē adeundo uitædæ
 suspicionis causa fratres purgare simulabat / quædam falsa scripta / quædā uero adolescentiæ peccata
 esse cōmemorans. Quo quidē tēpore scriptoribus epistolarū quas in fratrum perniciē simulabat. plu
 rimis pecuniis datis sumptuū confundere tentabat idicia. uestē præciolam. uariaq; stragula. poculaq;
 argentea. necnō & aurea cōparando. aliq; plurima istrumenta / ut præciorū magnitudine mercedes
 falsariis erogatas cæleret. Deniq; cōtalēta retulit expēsa & maxima fuit occasio causa sillæ. Vniuer
 sis autē malis eius tunc minoribus maiore conceptis cum omnia quidē tormēta de patricidio episto/
 læ uero de iteratis fraticidiis conclamarent. Nemo tamen ex iudæa uenientiū. quo in loco fortunæ
 domus essent nunciant / quāuis inter scelus probatū & eius reditū septē mensū interualla fluxissent.
 Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autē etiā quibus indicandi uoluptas fuit / per interfectō. ū fratrum
 manes obmutescēbāt. Deniq; Romā litteras misit continuo se conuenturū esse / quodq; honorifice
 dimissus esset a Cæsare nuncians. Rex autē insidiatorum manus tenere desiderans. timensq; ne si qd
 præcissent forte cauerent ipse quoq; litteris beniuolentiam simulans / & alia familiarissime scripsit
 & ut reuersionē suam maturaret orauit. Nam si properasset matris suæ quoq; offensionē posset com
 ponere / quā expulsam esse non ignorauit antipater. Primā quidē de morte pheroræ acceperat episto
 lam apud tarentum eumq; uehementer luxerat. id autē nonnullis de patruo laudabile uidebatur / sed
 quantū intelligi datur causa doloris erat q; insidiz pro uoto non cesserant. Neq; iam pherorā flebat
 quā maleficiorum ministrum. Prætera metus eumquidam ob ea quæ confecerat occupabat. ne quan
 do forte deprehenderetur uenenum. Tum autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra
 memorauimus statim quidē festinabat. sed postquam in Celenderim delatus est. subit eum quædam ma/
 terni casus cogitatio anima iam per semetipsam diuinante. Et amicorum quidē prudentiores ei sua/
 debant / ne prius patrem cōueniret. q; pro certo cognosceret. quibus ex causis matrem suā repudias
 set. Nāq; timere ne forte criminariōes eius auctæ fuissent. Minus autē prudētes & uisendæ patriæ cu/
 pidi magis quam q; antipatro esse utile considerantes ut properaret monebāt. ne ex ipsa mora & pa
 tri causam prauæ suspicionis & calumniā præberet calumniantibus. Nunc enim siquid morum est
 in absente esse factum. nec enim præsentē illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum enim uideri
 propter suspensiones incertas certis bonis carere. Nāq; enim mature se patri reddere ab eoq; regnum
 accipere quo solo ipse niteretur. Paruit his antipater impellente fortuna transmissusq; in Sebastum
 Cæsarie portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo / cum omnes eum
 deuicarent / nullusque auderet accedere. Nam & si semper æque inuisus erat odio tamen ut prodere
 tur / tunc data libertas est. Multos autem auerteat ex rege formido / quoniam cunctas iam ciuitates
 de antipatro fama replenerat / solusq; de se quid ageretur antipater ignorabat. Nec enim uel clarius
 eo quisquam deductus est cum Romam nauigaret / uel ignobilius inde susceptus est. Enim uero cla/
 des ille domesticas intelligens. calliditate celabat / metuque poenæ mortuus uultu confidentiam si/
 mulabat. Et neque fugæ spes ulla erat / neq; ex circumstantibus malis emergere poterat certumq; ni

nihil ei de domo ne ibi quidē nunciabatur/id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdū eff
 spes eū pertendebat hilarior/aut nihil esse depræhensum/aut si quid esset/hoc sese impudentia sua di
 luiturum ac dolis quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaq; his armatus sine amicis in regiā venit q
 a prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Forte autem Varus syriæ rector intrus aderat. Ingressus idē ad
 patrem confirmatusq; audacia uelut eius salutadi causa proprius accedebat. Cū ille obiecta manu &
 capite declinato exclamabat. Et hoc parricidæ ē ut me amplexari uelis/q tot maleficiis inuolutus cor
 ruptum habes impium caput/neg; me attingas priusquam ei inimibus te exuas. Dabo enim tibi iudi
 cium & iudicem qui opportuna præsto est uarum. Vbi & quemadmodum te pinges in diem crasti
 num meditare. Nam & rēpus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus antipater q
 respondere nihil potuit. reuersus est. Cum autem ad eum uenisset mater & uxor cunctas enim proba
 tiones expoluerunt. Tumq; recepta mente quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autē die rex
 exhibito propinquorū & amicorum cōsilio antipatri quoq; amicos uocat. Ipse autē cum Varo resis
 dens/cunctos iudices iussit adduci in quibus erant serui matris antipatri quidam pridem comprahē
 si qui ab ea litteras ad eum portauerūt huiuscemodi. Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt/ca
 ne ne ad eum uenias/nisi aliquod auxilium a Cæsare impetraueris. Itaq; is una cum aliis introductis
 ingreditur antipater. Cūq; pronus ante pedes patris cecidisset oro inquit pater ne quid de me præ
 iudices/sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium si tu uelis. Ille
 autem magna ei uoce imperato silentio ad Varrum locutus est q & tu uare & quilibet iustus iudex
 antipatrū morte dignū indicauerit certe scio. Vereor autē ne mea quoq; tibi sit iniusta fortuna omniq;
 calamitate dignum depures qui tales filios genuerim. An qui magis hoc tibi miserāctus uideri debeo
 q erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnū de
 tuleram eosq; Romæ educatos amicos Cæsaris feceram. Sed q aliis inuidendos Regibus æmulan
 dosq; constituti meæ salutis hostes inueni quorum tamen interitus/Antipatro magis profuit. Isti enī
 q adolescens & successor meus futurus esset maxime securitas quærebatur. At uero hic adolescentu
 lus belua patientia mea plusquā necesse expletus in me facietatem suam profudit/eiq; diu uiuere som
 niusus. meāq; senectutē grauiter tulit rexq; fieri non nisi parricid- o passus est quæ quidē non profecto
 iniqua ratio se cogitauit q ex agro abiectum reduxerim. & exclusis quos mihi regina perpererat si
 his regni mei uicarium declarauerim. Equidē tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos cō
 tra me filios irritauī q antipatri gratia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tantū de illis quantū de
 isto bene sum meritis/cui uiuus etiā potestare meā pene concessi/aperte autē regni successōnē testa
 mēto reliqui/& præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorū sompniū passim mea
 pecunia subministraui ac nuper Romā quoq; nauigaturo dedi. ccc. talenta quēq; solū ex omni fami
 lia mea tanquā patris seruato: ē Cæsari cōmendauī. Aut quid illi tantū sceleris quantū antipater ad
 miserunt/quod ne de his habui tale iudiciū quales demonstraui huius insidias/ at etiam probō qui au
 sus est aliquid parricida rursūq; ueritatē dolis quærat obregere quod tibi Vare cauendū sit. Nam
 ego istā beluā noui & quā sit uerisimilia dicturus/ iam non prospicio fletusq; simulatos. Hic est q me
 quondā monebat ut uiuum alexandrū cauerē/neg; meū corpus omnibus crederem. Hic est qui usq;
 ad cubile meum solebat ingredi & circūspicere ne quis mihi pararet insidias. Hic somni mei custos
 erat/& securitatis dator qui consolaretur somniū peremprorum & inuentiū fratrum beniuolentiam
 diiudicaret. Hic propugnator & satelles meus. Cum eius callidas Vare in mentē uenerit & quēad
 modū singula simulasset uix me credo uiuere tanquam grauem insidiatorem quo pacto effugerim
 miror. Verūtamen quia fortuna quædam excitat contra me domū meam mihiq; amicissimi semper
 inuensi sunt/ego quidem factorum iniquitatem flebo & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autē
 qui meum sanguinē siticrit ebibet/ etiā si per omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens ipse
 quidē interrupto sermone tacuit dolore confusus. Nicolao autē uni ex amicis probationes iussit expo
 nere. Inter hæc autem antipater sublato capite/cum prostratus ante patris pedes maneret exclamat.
 Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida quem tu semper seruatore te habuiss
 se commemoras. Aut si ficta ut dicis simulataq; mea pietas fuit. Cur in aliis tam callidus in hoc adeo
 demens fui/ut non intelligerem q si homines lateret tanti sceleris cogitatio. cælestem latere iudicē
 omnino non posset/qui ubiq; præsto esset/& cūcta conspiceret. An fratrum exitum ignorabam/ quos
 ob ea deus ultus est quæ de te male tractauerunt. Quid autē fuit cur me tua salus offenderit. Spes re
 gni. Sed regnabā. Odii suspitio. Sed diligebat. An ex te metus aliquis. An quin tui seruās aliis timē
 dus eram. Sed egestas causa fuit/ multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem.
 Si autem omnium hominum perditissimus essem/ immani que bestia animam gererem/ certe man
 suetti patris beneficiis uiuere/ quem sicut tu dixisti reduxeris/ totque filius anteposueris uniusque
 Regem declaraueris aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. Omne miserum
 acerbissimamq; peregrinationem meam/ quam longum laboris tempus/ magnamque insidiantibus
 spatium

spatium praeberi. Sed tantum tibi pater tuusq; rebus aberam/ne Sillaus tua contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis & princeps orbis terrarum Caesar qui me patris amatorē saepe uocitabat. Accipe pater has eius litteras fictis in me criminationibus ueriores/hisq; me defendo. Haec affectus erga te mei argumenta certissima recordare/quā igrate hinc nauigantē scis/latentes in regno cōtra me inimicitias non ignorantē. Tu pater innitus me perdidisti/tu cōpulisti ut darem accusandi tēpus inuidiae. Verum ad iudicia ueniam. Ecce adsum terra mariq; nihil usquam parricida perperissus. Sed nō dum me hoc argumento diligas. Nam & apud deum & apud te pater condemnari me esse scio. Cōdōnatus depræcor ne aliorum tormentis fidē habeas in me feratur ignis/per uiscera mea pergant instrumenta poenarum/ne parcas scelesco corpori. Nam si parricida sunt tormentorū expers mori nō debeo. Talia cum lachrymis atq; ululatu uociferans & omnes alios & Varum ad misericordiā pronocauit/solū aut Herodē quo minus fletet iracundia continebat documentis ueris intentū. Ibi aut nī colans insu regis multa de antipatri calliditate praefatus & misericordiā spem sustulit & accuratissimam accusationē istituit/cuncta qdem regni maleficia illi ascribens/maxime uero fratrum interitū/quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans etiam superstitionibus eum insidiari quasi successuionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenū parasset multo minus a fratribus abstineret. Cū aut ad ueneni probationes uenisset. per ordinē proferebat indicia/etiā de pherora crimen exagerans ueluti illū quoq; antipater fratricidā fecisset/corruptisq; regis amicissimis scelere oēm domū repleuisset. Atq; ita multis dictis exprobratis perorauit. Varus aut cū respondere iussisset antipatrum & ille nihil aliud elocutus/quā deus testis est innocentiae meae silens iaceret/uenenū petit. idq; alicui dā natorū capitis ex custodiendis bibendū dedit/eoq; statim mortuo quādā in secreto cū Herode sermoneinatus gesta in cōcilio Caesari scripsit. Posteroq; die inde discessit nihilq; minus Rex antipatro uinculis tradito cladis suae nuntios ad Caesarē misit. Post haec etiā Salomē appetisse insidiis arguebatur antipater. Quidā enim de seruis antiphili Romā ueperat epistolas ferens alicuius acmes nomine ancillae iuliae. quibus ad regem scriptis indicauerat Salomes epistolas inter litteras iuliae repertas clā ei beniuolentiae causa misse. Ipsi aut Salomes epistolis & maledicta in regē acerbissima & accusatio maxima continebatur. Sed omnes antipatro erant fictae. Isq; acmen pecunia corruptā ad Herodem eas mittere persuaerat. Epistola enim eiusdem mulierculae ad ipsum scripta id prodidit cuius uerba haec sunt. Sicut uoluisti patri tuo scripsi. & illas epistolas misi/certo sciens regem sorori suae minime posse parcere/si eas recitauerit. Bene aut facies si cōsumaris omnibus pollicitationum tuarū memoresceris. Haec epistola & quae in Salomen sunt composita deprahensis regem subiit cogitatio. ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus. quodq; pene sororem propter Antipatrum occidisset anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus quo minus ab eo sumeret omniū causa supplicii/ sed ne ppositis satisfaceret graui morbo impeditus est. De Acme tamē ancilla & in Salomē factioe confata & dedit litteras ad Caesarē/ac propterea testamento mutato exemit nomen antipatri regē scripsit antipater archelaum Philippūq; negligens natu maiores. Nā & hos antipater insimulauerat. Caesari aut post alia pecuniaria munera mille talenta & uxori eius ac filiis itemq; amicis ex libertis prope. l. caeteris omnibus agrorum & pecuniae non parum distribuit ac sororē Salomen clarissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit. Morbus aut igratescebat q; eum senectus pariter ac moeror urgebat & ānos iam. lxx. natus & filiorū cladibus animū adeo habebat afflictū. ut nec in bona ualitudine quicquā iucunditatis admitteret acriorē aut faciebat aegritudinē q; antipater uiueret. Hunc enim non opere superuacuo/sed cum ipse conualuisset cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidā tumultus. Erant in ciuitate Sophistae duo qui summe scire leges patrias uidebantur. Et propterea p omnem gentē maxima gloria praedicabatur/ iudas filius Saphorei & alter Margali Mathias. Hos non pauci adolescentium sectabantur/cum leges exponerent & in dies singulos puberum exercitus congregabant. Qui cum regem audissent moerore ac morbo tabescere/apud notos loquebantur oportunū iam tempus esse ut deus iudicaretur. fabricataq; aduersas leges patrias opera destruerentur. Si quidem in templo nefas sit imagines aut uolens aut cuiuslibet animae cognominiae simulachrum haberi. Hoc propterea dicebatur q; supra maximam portam templi rex aquilam collocauerat auream. Eamq; tunc monebant sophistae ut tollerent pulchrum esse dicentes/ etiam si quod idē periculum imineret pro legibus patriis mori non reculare. Sic enim decedētib; & animam immortalem & bonarum rerum sensum manere perpetuo/minus autem fortes & sapientiae suae nescios amare animam impericiā magisq; morbo cupere quam uirtute defungi. Dum hoc illi differrent rumor subito pernegatur regem fere iam mori. Vnde etiam confidentius adolescentes conamen adorti sunt ipsosq; meridie cū plurima multitudo uersaretur in templo. crassus dimissi funibus aquilam ex tecto auream securibus abscindebant. Qua re statim regis doci nunciata/non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit & prope ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primum interrogati an aquilam ipsi auream concidere ausi essent fecisse confessi sunt.

Deinde quo iubente lege patria responderunt. Cum uero quid exultarent tantum/ quibus mors immineret ab his quæreretur/ quia post mortem bonis plurimis frui sperarent asseruerunt. His itaq; rex cõmorus magnitudine morbu superat/ atq; in contionem procedit. Deinde multu in eos quali sacri/ legos inuocatus/ & q; occasione legis patriæ quædam maiora tẽtassent ueluti impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus aut̃ metu ne p multos quæstio irer præcabatur ut primu facinoris sualoribus deinde in eo cõprahensis pene subdiciis cæteris indignationẽ remitteret. Tandem igitur exoratus/ & ipsos rex qui funibus demiserant cū Sophistis uiuos incendit. Et reliquos qui una cõprahensi sunt/ obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totu corpus morbo occupatũ uariis doloribus afficiebat̃. Nã febris qdem non mediocris erat/ prurigo aut̃ intolerabilis habebat omnem corporibus superficiem. Assiduus enim uexabatur coli tormentis/ pedesq; tanquã ex intercutis uitio rimuerant. Quin & inflatio uentricoli putredog; testiculorum uermiculos generans ac præterea creber anhelitus/ & irrupta eum suspiria/ membroruq; omnium contractio fatigabat. ut qui hæc ad diuinitatẽ referrent pœnas eas esse dicerent sophistarum. Ille aut̃ quamuis cum tot uitiorum cruciatibus luctaretur/ uitæ tantu cupidus erat & remediis excogitatis salutem sperabat. Deniq; iordanẽ transgressus apud Calbirhon aquis calidis utebatur/ quæ in lacu feracem bituminis quæ Asphaltidis uocatur affluentem p dulcedine potui sunt. Vbi autem corpus eius q; medicis oleo calidiori foveri placuerat in arcam plenã demersum ita dissolutu est/ ut etiã lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui cū curabant ad clamorẽ quidẽ illorum respicere iussus est. Desperata uero salute militibus quin/ quagenas dragmas multaq; pecuniã rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cū aut̃ rediẽs & ad hierichũ ta uenisset. atra iam bili correptus & poene ipsi morti minitabat̃ factu nefariu excogitauit. Collectos enim cuiusq; uici ex omni iudæa nobiliores in locu cui nomen est Hyppodromo concludi præcepit. Deinde Salomæ sorore & alexandro marito eius ad se uocatis/ scio inquit mortẽ meã festis gaudiis celebraturos esse iudæos. Veru per alios lugeri potero & præclarissimos honores sepulturæ cõsequi si quæ præcipio feceritis. Hos uiros qui habentur in custodia cum animã efflauero statim militibus circumdatos occidite. ut etiam in uita omnis mihi iudæa/ omnisq; domus illachrymet. Et simul his mã datis legatorum quos romã miserat epistolæ sũt allatæ quibus acmen ancillam iussu Cæsaris interẽ pram/ & antipatru morte damnatũ esse iudicabatur. Qui & si pater eum in exilium dare mallet id quoq; permisisse Cæsarem scriptu erat. Herodes aut̃ paululum hoc nuncio recreatus doloribusq; rursum uictus. Nã inedia tussisq; pariter uolentia distendebatur fatu præuenire conatus est/ sumptog; malo etiã entellum poposcit/ sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbi ter impediret/ tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum uero Achiabus consobrinis eius ad eucurrisset manũq; continuisset ululatus maximus in regia statim quasi rex mortuus esset excitatus est. Eog; propere audito antipater fiduciam reperit. Lætusq; iam custodes promissa etiã pecunia rogabat ut se solqueret atq; dimitterent/ quod eorum princeps non solu ne fieret obstitit/ sed etiã regi ne lociter nunciaret. Ille aut̃ forius exclamans q; uires agrorantis ualebant/ continuo satellitibus missis occidit antipatru/ mortuũq; sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum/ & successorem quidem archelaum natu maximum antipatri fratrem scripsit tetrarchã uero antipam. Post interitum autem filii quinq; diebus exactis moritur/ annos quidem trigintaquattuor ex quo interfecit antigonũ regno potitus triginta & septem postquã rex a Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus secunda fortuna usus est ac si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat tanto conseruato tempore filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicitissimus fuit. Salomæ autem antequam recitaret mortem regis exercitus cum marito progressa uictos absoluit/ quos occidi mandauerat ipsum dicens mutasse consiliũ & unumqueng iussisse domum dimitti. Atque ita his abeuntibus militibus indicatur. Quibus in contionem cum alia turba in amphiteatru apud hierichunta collectis. Prolomæus annuli regis custos/ quo signare solitus erat/ & fortunatum illũ esse coepit dicere/ & multitudinem consolari. Relictamq; ab eo militibus epistolam recitauit in qua multum rogabat/ ut beniuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat/ in quo philippum quidem heredem Trachonitidis proximarumq; regionum. Tetrarcham uero sicut supradiximus antipam Regem autem archelaum scripserat eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat/ obsignatamq; regni administrati noticiam. Omniumq; nang; dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse uoluit/ cætera uero seruari iuxta superius testamentum. Quo pfecto confestim clamor securus est omnium archelao gratulantium/ militesq; p eunecos & populos adeuntes suamque promittebant denique beniuolentiam præcabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentia prætermisit archelaus/ sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendam. Lectus quidem totus erat gemmis atq; distictus/ chorus autem purpura uariatus/ corpusq; super eum uelatum itidem purpura. Capiti autẽ diadema erat ipositu. Corona uero desuper aurea/ sceptrumq; ad dexteram/ & circa lectum filii cum propinqs

cum propinquis. Præterea satellites agmenq; Thracium Germanumq; & Galathæ velut ad bellū instructi omnes antecessant. Cætera uero militum manus armata duces suos ordinumq; principes sequebantur. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant corpus autem per cc. stadia portatum est in castellum herodion ibiq; secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et herodis, quiq; dem hic finis fuit.

De bello Iudaico. Liber secundus incipit.

Archelaus propter turbationes nouas cogitur proficisci Romam multos occidit die festo qui Pascha appellatur. relinquit Philippum procuratorem regni & curatorem familiarium regis rationem administrationis reddit Cæsari archelaus accusatur archelaus apud Cæsarem q; nomine tantū Cæsarem ostendisset regem non re ipsa defenditur a Nicolao archelaus & ad pedes Cæsaris se prosternit. Inde cum relictis ab archelao congregiuntur. Varus res componit petunt iudæi ut per iudices res admittantur. Cæsar non annuens his Archelaum tetrarcham fecit in media parte pollicens regia dignitatem donaturum aliam medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimisit donauit Cæsar aliis numeribus cæteros filios & filias Herodis.

Cap. I.

Verbarum autem nouarum principium fuit Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem cōsumptis epulisq; scabulis prolixè populo exhibitis. Hic autem mos apud iudæos necessarios multos ad inopiam redegit. Nam qui cum neglexerit impius æstimabitur candida ueste indutus procedit ad templum. Ibiq; uariis fauoribus exceptus a plebe ipse quoq; in excello tribūali solioq; aureo residens humanissime uulgius admisit eiq; & q; sepulturā patris sedulo curauissent gratias egit & q; sibi quasi certo iam regi magnos honores adhibuissent. Verū se tamen ait nō potestare solū interim sed etiā ipso regis noie tēperare donec a Cæsare sibi fuerit confirmata successio qui etiā testamento rerū esset omniū dominus constitutus. Idcirco enim is apud hierichuntā uoluntati exercitus restitisse cum sibi diadema uoluisset imponere. Cæterū alacritate ac beniuolentiā que militibus etiā populo plenam se uicissitudinem relaturum si ab his quorū etiā imperiū certus rex declaratus esset studiūq; sibi esse ut erga illos rebus omnibus parte melior appareret. His gaudia multitudinis statim eius mentem magnis tentare petitionibus coepit. Namq; alii tributa leuari alii uectigalia tolli quidā solui custodias acclamabant. Cunctis autē postularis in gratiā populi facile annebat archelaus. Deinde celebratis hostiis cum amicis erat in epulis. Ecce autē subito post meridiem congregati nō pauci nouarum rerum studiosi ubi cōmunis luctus de rege cessauit propria lamenta suscipiunt fientes eorū calum quos propter abscissam ex porta templi aquilā aureā Herodes morte dāauerat. Dolor autē non occultus erat sed clarissimis quæstibus fletuq; iusto & plācitu ciuitas personabat uirorum causa uidelicet quos pro tēplo ac legibus patriis interiisse dicebant. Eorū autem mortis poenas ab illis quos Herodes pecuniis donasset repetendas esse clamitabant ac primū quē his consisterat pontificem reiciendū aliūq; pietate præstantē magisq; purum coaptari debere. Quibus & si mouebatur archelaus ad ultionē tamen eū uelut per profectionis motū cōtinebat festinatio ne si multitudinē reddidisset inimicā motu eius impendiretur. Quāobrem monendo magis quā ut experiebatur sedare turbatos missosq; magistro militū ut quiescerent rogabat. Sed illū seditionis auctores ubi ad templum uenit priusquam uerbum faceret lapidibus perturbarunt & aliis post eū mulcendi sui gratia missis multos enim allegabat archelaus iracundie omnia responderunt. Neq; si numero aucti fuissent occisi fore uidebantur. Itaq; instante azymorū die festo qui apud iudæos Pascha uocatur plurima uictimarū copia plenus infinita quidē ad tēplum ex agris multitudine religionis causa descendit cū illi q; sophistas lugebant in tēplo consisterent nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autē motu archelaus antequā omnē populū morbus iste corrumpere cohortem militum & chiliarchū qui etiā seditionis principes cōprehenderent eo dirigit contra quos omne uulgius excitatū multos lapidū ictibus interfici lauius uero Chiliarchus uix elabatur. Et illi quidē statim ueluti nihil mali actū esset ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed archelao sine cæde iam multitudo cōprimi posse non uidebatur. Quāobrem totū illis immisit exercitum pedites per ciuitatē simul omnes equitesq; per campū qui cum sacrificiis occupatos singulos inualissent prope ad.iii. milia hominum occidunt reliquā uero manum per muros proximos deiecerunt. Pracones autē sequebantur archelaum iussu eius unūq; ut domū rediret admonendo. Itaq; cūcti neglecta dei festiuitate abiit. Ipse autem cum matre necnon & Popla & prolemæo & Nicolao amicis ad mare descendit reli-

C Ciiii

et philippo regni procuratore/ itemq; rerum familiarium curatore. Vna uero egressa est cum filiis suis
 Salomae fratrisq; regis filii genere/ specie quidem uelut archelao ad successionem firmandam adimen-
 to futuri/ certa uero causa quae contra leges in templum dimissa fuerant delaturi. Interea fuit illis Cas-
 re obuius Sabinus Syriae procurator ad iudeam ueniens ad pecunias custodiendas Herodis. Quae ul-
 terius progredi uarus inhibuit multis accitis Archelai precibus intercedente ptolemaeo. Et tunc qui-
 dem Sabinus in gratia Vari neq; ad arces uenire properauit neq; thesauros paternae pecuniae clausit
 archelao/ sed usq; ad cognitionem caesaris se otiosum manere pollicitus apud Caesar eam commora-
 batur. Postea uero quam sibi obstantium unus antiochia petit/ alter hoc est archelaus romam nauiganit/
 mature profectus in Hierosolymam regiam tenet/ custodumq; principibus idemq; dispensatoribus euo-
 casis/ rationes pecuniarum discutere conabatur/ & arces occupare rennabat. Non tamen immemo-
 res archelai mandatorum custodes erant/ sed in obseruando singula quaeq; perseverabant/ causam cu-
 stodiae magis Caesari quam archelao tribuentes. Cum hoc autem antipas quoq; de regno certabat/ po-
 steriore superius herodis testamentum firmitus esse defendens in quo rex ipse antipas fuerat scriptus
 eiq; tam Salomae quam multi alii cognati qui cum archelao nauigarent suffragio esse promiserat. De-
 cebant autem secum matrem fratremq; nicolai Ptolemaei in quo pro fide apud herodem probata non nihil uti-
 debatur esse momenti. Namq; illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenaeo propter dicen-
 di acrimoniam plurimum confidebat unde etiam qui se monerent ut archelao pro aetatis merito/ &
 secundi testamenti uoluntati cederet audiendos esse non censuit. Romae uero migrauerunt ad eum cum/
 etorum studia propinquorum quibus inuisus erat archelaus/ quique praecipue liberi omnes suisq; iuris esse
 cupiebant/ & aut romano magistratu administrari aut si hoc non impetrarent antipam regem habe-
 re ad hoc etiam Sabino perebatur antipas qui archelaum per epistolas accusauerat apud Caesarem/
 Antipam uero multum laudauerat itaq; digesta crimina Salomae & ceteri qui cum ea sentirent Caesari tra-
 diderunt & post eos archelaus gestorum suorum perscripta capitula patrisq; anulum per ptolemaeum
 rationesq; administrationis intromisit ad Caesarem. Ille autem praemeditatis eis quae ab utraq; parte
 dicerentur/ ubi & regni magnitudinem multitudinemq; reddituum animaduertit/ atq; insuper hero-
 dis familiam numerosam praefectis etiam Vari ac Sabini litteris optimates romanorum ad consilium no-
 cat. In quo tunc primus ex agrippa quoq; ac filia sua natum Gaium sedere iussit filium adoptiuum/ atq; ita pri-
 bus prosequendi copiam dedit. Igne Salomes filius antipater. Namq; is erat orator acerrimus eorum qui aduer-
 sabant archelao/ accusationem proposuit insimulas archelao quasi uerbis quod nunc de regno uideret co-
 tedere/ re autem uera iadudum rex esset effectus. & apud aures modo Caesaris canillaretur/ quem iudicem suc-
 cessionis expectare noluisse. Nam post Herodis mortem quibus usum ut diadema sibi imponerent suborna-
 ris regis eum morte in solio aureo residentem partim ordinis militum permutasse/ partim condona-
 se promotiones/ & insuper his omnia annuisse populo/ quae uelut a rege imperanda petiisset/ maximo/
 rumq; reos criminum quos pater suus uinxerat absoluisse quiq; ista fecisset/ modo regni umbram a do-
 mino postulaturus uenisse/ cuius sibi corpus ipse rapuisset/ ut non rerum/ sed uocabulorum dominum
 esse Caesarem demonstraret. Ad haec ei quod etiam lectum patris assidue nullasset obieciebat/ cum interdum quidem
 personam componeret in moerorem/ noctu uero ad comessationes usq; potaret. Denique seditionem
 vulgi ex hac indignatione conflata esse dicebat/ totius autem orationis suae nires eorum multitu-
 dine qui circa templum caeli fuerant astruebat. Hos enim ad diem festum quidem uenisse/ ad ho-
 stias uero quas ipsi mactauerant crudeliter esse iugulatos/ tantumq; in templo funerum esse conge-
 stum quantum nullum ab externis illatum bellam implicabile congelisset. Itaque huius crudelitatis
 Herode praesto ne spe quidem regi nunquam eum dignum esse uisum nisi cum sanae mentis inops
 erat/ anima deterius aegrotante quam corpore/ & quem in secundo testamento scriberet ignorabat/ praes-
 sertim qui priore testamento scriptum incusare nihil posset/ sed incolumi corpore omnique uitio pur-
 gata mente fecisset. Ut tamen quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium ipsum se archela-
 um abdicasse regia dignitate/ multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet a
 Caesare principatum/ qui antequam acciperet tantum populum peremisset/ Occulta in hunc modum perfec-
 tus antipater multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis per-
 orauit. Surrexit autem Nicolaus defensor archelai & ante omnia caedem in templo necessario factam esse pro-
 docuit. Nam quorum necis augeretur/ non regni solus sed etiam ipsius iudicis idest Caesaris hostes fuisse/ alio-
 rum autem criminum suasores aduersarios demonstrauit. Secundum uero testamentum ideo ratum manere
 postulabat quod Herodes in eo successoris sui firmatorem Caesarem constituisset. Nam qui tantum sciret in re-
 rum domino potestas succederet. Nec unquam in Herodis errasse iudicio/ sed sano corde quem constitueret
 elegisse qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expositis etiam nicolaus per-
 orasset in medium progressus archelaus ad genua Caesaris accedit otiose. Quo benigne a Caesare erecto
 eo quod paterna quod successione dignus esset ostendit certum uero nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso
 consilio/ secum ipse de cognitis deliberabat/ utrum ex his qui testamentum contineretur aliquem regni opera-
 retur constituti

perit constituti successorem/ an toti familie distribui principatum. Multitudo enim personarum ege-
 re subsidio uidebatur. Sed antequam de his quicquam statueret a Cesare mater archelai Malthace mor-
 bo corrupta moritur. Et Vari litterae de Syria prolatae sunt iudeos defecisse nunciantes q̄ uarus se-
 re-prospiciens Hierosolymā postquam archelaus nauigaret ascendit ut incēsores seditionis cohiberet.
 Et quia multitudo cessatura non uidebatur ex tribus quas e Syria duxerat secū cohortibus unā in ci-
 uitate reliquit/ atq; ita in antiochiā ipse remeuit. At sabinus cū postea in hierosolymā uenisset causas
 nonarū rerū iudeis praeiuit/ modo uim custodibus ut arces sibi traderent adhibendo/ nunc maligne
 regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis a Varo militibus fretus erat sed etiam seruiori in
 suorum multitudine/ quos etiam omnes armatos anaritiæ ministros habebat. Fessio autem quinquā-
 gesima die quae penthecoste a iudeis uocatur/ septies septē diebus ex actis rediens ex eorum nume-
 ro uocabulū nacta non religionis solennitas populū sed indignatio congregauit. Deniq; cōcursus
 infinitae multitudinis ex galilaea idemq; Idumaea & Hierichūte trans iordanemq; positis regionibus
 factus est/ cum indigena ex ipsa ciuitate populus iudeorū ex numero simul & alacritate praearet/
 & tripartita manu terna castra collocauerūt/ una in septētrionali regiōe templi/ altera in meridiona-
 li Hippodromū uersus/ tertiāq; in occiduo prope regiam tractu circumfessosq; Romanos undiq; ob-
 sidebant. Sabinus autē multitudine pariter eorumq; spiritu perterritus/ crebris quidem Varum nūciis
 praecebat/ ut quā mature ferret auxiliū quasi laniāda cohorte si qd morae interuenisset. Ipse uero in
 altissimam castelli turrim quae Phaselus uocabatur euadit fratris Herodis cognomē/ quē parthi ne-
 cauerunt. Hinc militibus cohortis/ ut in hostes irruerent signum dabat. Nam prae timore quibus ipse
 praeerat descendere nullus audebat. Eius autem praeceptis milites obediētes in templum uolante
 uehementiq; cum iudeis pugna confligunt/ in qua dum nemo desuper adiuuaret imperitos belli pe-
 ritia superabant. Postea uero quā multi iudei porticibus occupatis a uertice sagittis eos appetebant/
 plurimi conterebantur/ & neq; ex alto iaculantes ulcisci facile poterant/ neq; communius dimicantes
 ferebāt. Ab utrisq; tamē afflictis succendūt porticus opere magnitudine atq; ornatu mirabiles. Ibiq;
 cum multi flamma subito comprehensi/ aut ea consumebantur/ aut in hostes desilientes/ ab ipsis oc-
 cidebantur/ alii introsum cedentes praecipitantur ex muro. Nonnulli desperata salute incendii peri-
 culum suis gladiis praenēiebant. Qui tamen ex moenibus obrepēdo in Romanos fecissent impe-
 tum motu attoniti nullo negotio subigebantur/ donec omnibus aut interemptis aut timore deiectis
 thesauro dei defensoribus destituto manus milites attulerunt/ & quadringenta ex eo talenta diripue-
 re. Quorum quae furto sublata non sunt congregauit Sabinus. At iudeos multo plures/ magisq; pu-
 gnantes tam uirorum quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsestaq; regia minitabantur
 exitium/ nisi quamprimum inde secederent/ Sabinus si uellet una cum cohorte militū abeundi copiā
 pollicentes. Quibus opitulabantur regalium plerimi qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen
 bellicosior. Erat Sebastenorum tria milia. Hisq; Rufus & gratus praepositi unus peditum rector / at
 ue-ro equitum Rufus. Quorū uterq; ui corporis atq; prudentia/ etiam si nullam manum obediētem
 haberent/ magnum tantum momentum belli Romanis addidissent. Itaq; iudei quidem instare obsi-
 dioni simul/ & castelli moenia tentantes & ad Sabinum clamantes/ ut nullo impediēte discederet/
 habituros tanto post tempore patriam libertatē. Sabinus autem quamquam optaret euadere/ fidem
 tamen pollicitationibus non habebat sed eorum lenitatem insidiarum esse illecebram suspicabatur/
 simulq; auxilium Vari sperans obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per iudeam pluri-
 mis locis tumultus erat multosq; ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in idumaea quidem
 duo milia ueteranorum qui sub Herode militauerunt congregati armis instructi cum regalibus de-
 certabant. Quibus achiahus regis consobrinus ex uicis munissimis repugnabat campestre praeli-
 um declinando. Inferiori autem Galilaeae iuda filius Ezechiae latronum principis ab Herode quon-
 dam rege capti/ qui tunc illas regiones uestanerat/ non parua multitudine collecta raptisq; regis ar-
 mentariis/ & omnibus quos circa se habebat armatis cōtra potentiae cupidos manus mouebat. Trās
 flumen quoq; Simon quidam ex regalibus seruis pulchritudine simul & uastitate corporis frētus im-
 posito sibi diademate cū latronibus quos congregauerat ipse circumiens/ & apud Hierichunta re-
 giam/ & multa alia magnifica diuersoria igni corripit/ faciem sibi praedam ex incendio comparans.
 Omnesque habitationes in quibus aliquid decoris erat concremasset nisi Gratus regionum peditum
 rector ex Trachone sagittarios itemq; Sebastenorum pugnatissimos dicens properasset occurrere.
 Ibi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt/ ipse autem Simonem compendio praenēit
 ardēda ualle fugientem/ & ex transuerso percussam in uertice deiecit. Incensae sunt autem & quae
 cunque iordani proxima fuerunt sedes regiae apud Betharamathem quorundam aliorum ma-
 ni conflata ex locis uterioribus / tunc etiam pastor quidam cui nomen erat Gaius regnum
 affectare ausus est / quod ut speraret ui corporis animaeque fiducia mortem contemnentis impul-
 sus est. Ac praeterea fratrum sibi similium robore quorum singulis tanquam ducibus & Satrapis
 auribus

attributa manu armatorum ad incursus utebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tunc quidem sibi etiam coronam imposuit non paruo autem post tempore cum fratribus suis uastando territoria & occidendo precipue Romanos itemque regiones perleuerant cum tunc iudeorum quisquam effugeret qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ansi sunt autem apud Amathonta competentem Romanorum agmen obsidere qui frumenta cohorti atque arma portabant. Vbi arium quidem centurionem & xl. fortissimos iaculis confecere. Ceteri uero in periculo constituti similia sustinendi auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas itemque alienigenas per omne bellum gestis post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt natu quidem maximus ab archelao. Duo uero qui aetate sequebantur in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrociniali bello cuncta inflammabant iudeam. Varus autem acceptis Sabini & principum litteris toti cohorti metuens opem his ferre preperabat. Itaque cum duabus reliquis cohortibus & quattuor aliis equitum in ptolemaida profectus eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc a Berythiis etiam cum per eorum transitum oppidum mille & quingentos accepit armatos. Vbi uero in ptolemaidem tam caetera manus auxiliorum quam propter herodis inimicitias aretas rex arabum non cum exiguo numero equitum perditumque peruenit. Statim exercitus partem in Galilæam quæ ptolemaidem propinquior erat dirigit amice suo Caio his rectore preposito. Qui mox & aduersus quos ierat omnes in fugam uertit & Sephorim ciuitatem captam ipsam quidem incendit incolas uero eius seruitio subiugauit. Varus autem ipsa cum omni Samaria potius ciuitate quidem abstinuit quæ inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit. castris autem ad uicum positis qui appellatur aron ptolemæi possessionem propterea decepta a barbaris & ab amicis Herodis qui ptolemæo insensum erant. Inde Sapho progreditur alterum uicini cum tutissimum quem similiter omnesque redditus ibi repertos fuerant depopulati. Cædis autem ignisque plena erant omnia nec prædæ Barbarorum quicquam obstabat. Exulta est autem Emaus iussu Vari nec cessarii cæterorumque indigne ferentis habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad hierosolimam cum exercitu solo uisu iudeorum castra disiecit & alii quidem per agros abiire fugientes. Qui uero intra ciuitatem degebant suscepto eo seditionis causas in alios conferebant nihil quidem se pernituisse dicentes sed propter diem festum receptam necessario multitudinem in ciuitate obsessos esse se potius cum Romanis quam cum seditionis conspirasse. Ante uero obuiam ei uenerant Iosephus archelai consobrinus & cum Grato Rufus agentes exercitum & Sebastenos & ex Romana cohorte milites ornatos ornatu consueti. Sabinus enim nec in eos Vari uenire passus iam dudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus auctores tumultus per agros dimisit exercitum multisque sibi exhibitis quos minus turbulentos inuenisset custodiæ tradidit maxime uero nocentium prope ad duomilia crucifixit. Adhuc autem super Idumæam superesse decem armatorum milia nuntiatio. Confestim arabas domum redire iubet quia eos non auxilantium more in militia sed pro sua libidine & ultra quam ipse uellet agros uastare perpexit suis autem conuocatis agminibus in aduersarios properabat. Verum illi se uaro antequam in manus uenirent achibi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini uenia data duces eos interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris non nullos regis cognatos erant enim quidam iter eos Herodis propinqui supplicio subiugari præcepit quia omnino contra regem suum arma coepissent. Varus autem hoc modo rebus apud hierosolimam compositis eademque cohorte quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat ibi relicta antiochia abiit. Romanæ autem archelao alia rursus cum iudeis causa conflata est qui ante seditionem permissu Vari legati exierant ius genti suæ liberum petitori. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant astantibus una cum populo qui Romam degerent octo milibus iudeorum. Itaque conuocato a Cæsare optimatum romanorum amicorum concilio in palatini apollinis templo quod priuatum ipse erat edificium admirandis opibus exornatum multitudo quidem iudeorum constitit cum legatis contraque archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte secreti aderant. Nam & cum archelao stare propter odium atque inuidiam recusabat & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam philippus archelai frater beniuolo animo duabus ex causis premissus a Varo ut & archelao subueniret & si regnum herodis nepotibus distribui placuisset partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatores exponere quæ nam contra leges fecisset herodes primum non se regem sed omnium qui usquam fuissent tyrannum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis ea pertulisse supstitit ut beatores mortui pararentur. Non enim tormentis solum eum lacerasse corpora subiectorum sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteras ornauisse populumque alienis iudeæ sanguinem condonasse. Pro antiqua uera felicitate ac patriis legibus nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam prorsus ut plures ex herode clades paucis annis sustinuerint quam omni æuo maiores sui postquam ex Babylone discessere perpessi sunt. Xerse tunc regnante ad discordiam concitati. Verum se tamen ad hanc mediocritatem & aduersa fortunæ consuetudinem processisse

processisse ut etiā succēssionē uoluntariā acerbissimā feritatis subirent qui & Archelau tantū tyrān' filiū patrē mortuo regem appellassent/nihil morati/& una cū eo luxissent mortē herodis/ac pro ei' g succēssore uota celebrassent. Illum autē quasi metueret/ne non certus eius filius uideret' ex eadē triū miliū ciuiū regni sumpsisse primordia/& quia principatū meruit tot immolasse deo hominū uicti mas tot festo die templū cadaueribus impleuisse. Recte igitur eos qui de tantis malis superessent/alī quando respexisse calamitates suas/& belli lege capere uulneribus excipiendis ora præbere/ atq; a Romanis præcari/ut Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent/ne ut quod ex ea natione restaret his obicerent/a quibus crudelissime lacerabatur/sed patriā suā coniungi Syriæ finibus ac p iudices Romanos administrari decernerent. Hoc enim modo probatū iri Iudæos/qui nūc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur/moderatis rectoribus obedire. Iudæorū quidē accusatio ei' modi petitione cōclusa est. Cum autē surrexisset cōtra Nicolaus primū criminibus quæ in reges erāt propolita dissolutis/nationē cepit arguere/quia neq; gubernari facilis esset natura quæ regibus oix pareret. Vna uero etiam propinquos Archelai qui se accusatores cōtulerant insimulabat. Sed tunc q dem partibus Cæsar auditis cōuentū diremit. Paucis autē diebus post mediā regni partē sub Terrarchæ nomine dedit Archelao/etiā regē si se dignum præbuisset facturū esse pollicitus. Reliquam uero dimidiā in duas tetrarchias diuisit/duobusq; aliis Herodis filiis attribuit/unā Philippo/alteram illi q cū Archelao de regno certauerat. Huius autē parti cesserat trans flumē regio quarū ducēta talenta redditus erant. Bathanea uero & Tracon & Auranitis/& quædā pars domus Zenonis circa Iamniā uicū Philippo destinata sunt quæ talētorū. c. redditus ministrabant. Archelai uero Ethnarchia Idumeam omneq; Iudæā & Samariā habebat/quarta tributorū parte leuata pro munere quia non rebellasset cū cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret & ei traditæ sunt Stratonis Turris & Sebalte & Ioppe & Hierosolyma. Græcas uero, Gazam & Gadarā & Hippio regno auulsas Syriæ Cæsar adiecit. Erāt autē redditus archelai. cccc. talenta. quin & Salomæ præter illa quæ testamento regis ei relicta erant Iamniæ dominiā & Azoti & Phaselidis idem Cæsar constituit/regiāq; apud Aschalonā largitus est ex qbus oibus talentorū. lx. redditus colligebant. Domū uero eius Ethnarchiæ subiugauit archelai. Cū autē cæteris Herodis pping' testamēto relicto soluisset/duas eius filias uirgines extrinsecus quin gēris milibus pecuniæ donauit/easq; nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiso autem Herodis patri monio etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talentum/hūdem distribuit/exceptis suo nomine quibusdam rebus uilissimis propter honorem defuncti.

Iudæus quidā interim simulat se esse alexandrū ob similitudinē cū illo Romā uenit cognoscitur a Cæsare/pacē facit ipse Cæsari dolū & fraudē his ridens Cæsar remigū numero inseruit/suasorē illius fraudis interficit/ponuntur quædā sectæ philosophorū & eorū uita. Cap. II.

Nterea quidā iuuenis natione Iudæus apud quēdā libertinū Romanorū in Sidoniorū oppido educatus illū se format similitudine quē Herodes necauerat. Alexandrū esse mēritus falsē di spe Romā uenit. Huius autē facinoris habebat sociū quēdā gētilem suū oēs regni actus optime scientē a quo instructus affirmabat eorū se misericordia q sui atq; aristobuli occidēdi causa missi fuerāt similibus corporibus subditis morti esse subreptos. Deniq; his multos iam Iudæos fefellerat in creta degētes ac liberaliter illic acceptus. Melūq; inde trāsmisus ibiq; ampliore q' ita cumularus ē hospites suos magna uerisimilitudine Romā secū nauigare pellexerat. Postremo delatus Diarchiā multisq; muneribus a Iudæis eius loci donatus quasi rex a paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei pcesserat formæ similitudo ut qui alexandrū illū uiderant planēq; nouerāt hūc esse iurarēt/igit' oēs etiā Romæ uisendi eius studio circūfusi pperabāt/& infinita multitudo p uī eorū angustias quocūq; referebat cōueniebāt. Fata namq; demētia multos coeperat ut illū sella portaret/ac regale obsequiū p priis eius sumptibus exhiberent. Sed Cæsar alexandrū uultū optime sciēs/acculatus enī fuerat ad eū ab herode/& si priusq; uideret hoīem fallaciā similitudinis aiaduenterat/hilari tamen animi spē nōnihil indulgēdū putauit/& Celadū quēdā q alexandrū bene cognosceret misit/ut ad se adolescentē adduceret. Quo ille conspecto statim psonæ differētiā cōiectura deprehendit. Maxime autē ubi corporis eius duritiā & seruilē formā cōsiderauit/intellexit oē cōmētū. Satis autē commotus est dictorum eius audacia aristobulū pcontāribus saluū qdē illū esse memorabat cōsulato uero nō adesse/qa apud Cyprū degeret cauēdo insidias/minus enim se circumueniri posse disunctos. Itaq; Celadus ei ab aliis seperato uita dixit a Cæsare primū fore tāte fraudis si prodidisset auctorem. Id autē se facturū pollicitus ad Cæsare sequit' & Iudæū indicat/q formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstū. Tanta enim dona ex ciuitatibus eū singulis abstulisse docuit/quanta uiuus alexander accipisset. Risit his Cæsar & falsum qdē alexandrū propter habitudinē corporis remigū numero inseruit/suasorē uero eius interfici iussit. Melius autē sumptū detrimētū p amentiz pūo satis esse indicauit. Ethnarchia uero suscepta memor discordiæ supioris archelaus non solū Iudæis/sed & samaris crudeliter abusus est. Nonq; principatus sui āno legatis contra se ab utriq; ad Cæsarem missis ipse qui/ dem in

dem in exiliū pellitur. Viēnam gallicę ciuitatem/patrimoniu uero eius thesauris Cęsaris adiudicat. Quem quidem priusquam euocaretur ad Cęsarē huiusmodi somniū uidisse cōmemorauit. Nonē aristas plenas & maximas a bobus comedi somniauit. Accitos deinde uates Chaldaeorumq; nonullos quid nam illo putarent indicari somnio consulerat. Aliis aut aliter interpretantibus Simon qdā Eissæus genere dixerat. Aristas annos arbitrari bouesq; reg; mutationes/ eo quia agros arādo uerterēt ac mutarēt. Ideoq; regnaturū esse tot annis quot significasset numerus aristarum uarias aut rerū mutationes/expertum esse moriturū. His auditis quinq; diebus post idem archelaus ad causam dicendā est euocatus. Dignum autē dixi memoria etiā coniugis eius Glaphyrę somniū archelai filię cappa/docū regnis referre. Quā cū alexāder primus habuisset uxore/ frater huius de quo loquimur Herodis filius a quo ille interfectus est. sicut iam designauimus post illius mortem. Iubę regi Libyę nuptiā/ eoque defuncto domū reuersam/ domiq; apud patrē in uiduitate degentem. Ethnarches archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accēsus est/ ut eā statim repudiata cōiuge sua Mariāne sibi copularet. Hęc igit in breui tēpore postquā in iudęā rediit/ uidere uisa est instantē sibi alexādrū dicere. Satis fuerat tibi liby cum matrimonium/ sed tu illo non contenta rursus ad meos penates reuerteris audacissima uiri tertii quodq; grauis est/ fratris mei iuncta matrimonio. Equidē non dissimulabo contumeliā te quę licet inuitā recuperabo. Atq; hoc exposito somnio uix biduū superuixit. Igitur archelai finibus in provin ciam circumscriptis procurator equitum apud romanos Coponius a Cęsare missus est ea sibi a Cęsare potestate mandata. Hoc disceprante Galilæus quidam Simon nomine defectionis arguebantur quia indigenas increparet/ si tributū Romanis pendere paterentur/ dominosq; post deū ferre mortales. Erat autē proprię sectę sophista/ nulla in re aliis simul. Etenim tria sunt apud iudęos genera philosophię. Horū unum pharisęi profitentur/ alterum Saducei/ tertium autē quod probabilius habet Eissęi colunt/ gente qdem iudęi. Verum inter se mutuo amore coniunctissimi & qui pter ceteros uoluptatē qdē quasi maleficia uitare cōtinentiā uero seruare neq; cupiditati succūbere/ uirtutē maximā ducere. Itaq; nuptias quidē fastidiunt/ alienos uero filios dū adhuc molles sunt erudiunt. traditos pro cognatis habentes suis moribus diligenter instituūt. Non quia cōiugia uel humani generis successio nē censeant perimendā/ sed qā cauendā putent intēperantiā foeminaq; nullā eaq; uni uiro fidē seruare credentes. Quin & diuitiāq; cōtēptores sunt/ rerūq; apud eos cōmunicatio admirationi habet/ neq; inuenias alteri alterū opulentiā p̄stare legēq; sibi dixerūt/ ut qui disciplinā suā sectari uellēt/ bona cōtubernio publicarēt. Ita enim fore ne uel paupertatis humilitas/ uel diuitiāq; dignitas appareret/ sed p̄mixtis facultatibus ueluti iter fratres unū esse omniū patrimonium. Probro autē docunt oleū/ & si q; uel iuitus unctus fuerit/ mūditiis corpus abstergere/ quoniā squalorē decori putant/ dūmodo semper in ueste sint candida. Designatos aut cōmuniū rerum procuratores habent/ & ad usus omniū idē uisus. Nō est aut il is una ciuitas certa/ sed in singulas multi domicilia transferunt/ & aliunde adueniētibz suę professoribus quid habeant promptū exhibent quasi propriū. Deniq; tanquā cōsue/ tissimi ad eos ingrediūtur quos nūquā antē uiderunt. Hic est quia cū peregrinant/ ppter latrocinia tātū armantur/ neq; pręterea quicq; ferūt. In singulis aut ciuitatibus ex eodē collegio specialis curator hospitū constituitur qui eorum uestimenta ceteraq; usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris in metu & sub cura magistrī agentibus par est. Nec uero uestitum siue cal/ ceos mutant/ nisi ut omnino concisis prioribus aut longi temporis/ usu consumptis. Nihil autē iter se mercantur aut uēdunt/ sed egēti q; quod habeant prębēs refert ab eo quod ipse nō habeat. Quam uis etiā sine permutatione cunctis libera sit facultas a quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Pręcipue circa deū religiosi sunt. Nāq; ante solis ortum nihil profani loquūt/ sed ei patria quędam uota celebrant/ quasi ut oriantur p̄cantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes a curatoribus dimittuntur. Cūq; ad horā quintā studiose fuerit operati rursus in unū congregantur/ liteisq; prędictis uelaminibus ita corpus aq; frigidis abluunt. Atq; hac lustratione i eadē secreta coeunt. Quo neminē al/ terius sectę hoīem aspirare concessum est ipsiq; purificati/ uelut in sanctū quoddā tēplum in coenaculū cōueniunt/ quibus cum silentio sedentibus pistor quidē panes ordine unum autem uasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibū sacerdos antenenit/ neq; gustare quęquam fas est/ nisi prius deo celebratur oratio. Post finē quoq; prandii uota repetunt. Nam & cū icipiunt & desinunt quasi datorem uictus deū laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis uestimentis usq; post meridiem ad opera se conferunt. Reuerisq; inde similiter coenant confedētibz etiā hospitibus si quos fortasse interuenisse reppererint. Neq; uero clamor unquā tectū illud/ neq; tumultus ingrat/ cū etiā loquēdi ordine alii alii cedāt/ eorūq; silentiū extra tectū cōstitutis arcanū quoddā uideat horribile. Cuius qdē rei perpetua sobrietas causa est/ quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate diffinit. Sed quāuis aliquarū rerū nihil sine pręcepto faciunt curatoris/ tamē in his duobus hoc est in iunando & miserendo sui iuris sunt. Nā & subuenire dignis cum opus est suo arbitrio cuiq; licet atq; indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare/ aliquid sine curatoribus interdictū. Idē iracundię

iracundiæ moderatores iusti sunt indignatione cohibent/fidem tuentur/patri obsecundant/& omne quod dixerunt iureiurando fortius habent. Ipsum autem insurandum quasi perituro deterius uirât. Iam enim mendacio cōdēnatum arbitrantur/cui sine deo non creditur. Summū aut studium ueterū scriptis adhibent ea maxime indeq; quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborū remedia st. rpes medicas quāq; uim propriā singuli lapides habeant rimantibus conquiruntur. Sectæ uero suæ studiosis nō statim cū eius una collectio/ sed per annū integrū extrinsecus cōmoranti cuiq; eundē nictus ordinē tribuunt. Dolabrā quoq; & quod prædictū est perizoma & albā uestē tradētes. Cū uero processu tēporis experimentū cōtinentiæ dedit/accedit etiā ad commūem cibum & purioribus ob castificationem. s. aquis participat/ neq; tamē in conuictū assumitur. Post ostensionē quippe cōtinentiæ duobus annis alius mores eius probantur. Cūq; dignus apparuerit tunc demū in confortiū assumitur. Prius uero quā incipiat cōmunē habere cibū magnis execrationibus abiurat se primū quidem colere deum/deinceps quoq; erga homines seruare iusticiā & neq; ppria sponte nocere cuiquam neq; ex pcepto obesse/ quinimmo iniquos omnes odisse & cu labore temper iusticiæ sectatori bus fidem omnibus seruare/ maxime uero principibus. Neq; enim absq; uoluntate dei cuiquam cōsentire posse ad principatus potentiā accedere. Si uero ipse cæteris prælit nunquā abuti nunquam se ab usurum uiribus potestatis ad contumeliam subiectorū/ sed neq; ueste aut ambizioso aliquo ornatu reliquis eminere/ ueritatem semp diligere/ & habere propositū conuincere mēientes. Manus uero a furto & animā parā seruare ab iniuriis cōpēdis/ & neq; aliqd de mysteriis consecrantes cælere. Neq; profanis eorū quippiam publicare/ etiā si intentata quispiam morte cōpellat. Sup hæc aut addūt n/ hil se de dogmatibus aliquid quam ipsi susceperint tradere. Fugere aut latrocinia/ & cōseruari iri si/ militer dogmatis sui libros/ angelorūq; noīa/ his qdē execrationibus explorāt/ & qī pmoniūt accedētes. Depræhenso uero in peccatis a sua congregatione depellūt/ & q taliter fuerit condēnatus miserabili plerūq; morte consumitur/ illis quidē sacramentis sacratis obuiatus/ neq; capere ab aliis oblatum cibū potest. Herbas uero pecudum more decerpens/ & famæ exesa mēbra corrūpūt. Ob quā etiā plurimos plerūq; miserati/ & extremum spiritū agentes receperunt sufficientē pro peccatis eorū q usq; ad mortē adduxerat pœ iam fuisse censentes/ in iudiciis uero sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptant aut non minus quā centū in unū coacti/ quod aut ab his decretū fuerit immobile manet. Veneratio quoq; apud eos post dcū magna legisferi est/ ita ut si quis blasphemauerit morte damnetur. Senibus uero obedire/ & plurimum quorūq; deprobabile arbitratur officium. cū simul deniq; sederint. x. nullus unus nouē loquitur inuitis. Expuere quoq; in mediū eorum uel in dexterā sui partē quisq; deuitat. Sabbatis quoq; operationē aliquam contrignisse omnibus iudæis diligentius cauēt neq; cibū sibi solū pridie præparāt ne uidelicet illo die ignē accedāt/ sed neq; uas aliquod trāspōnere præsumunt immo nec alium purgant. Aliis autē diebus fodientes foueam/ uno uerbi gratia pede altam dolabra illa quam tradi nuper accedentibus diximus demissa ueste se se diligentissime contegentes/ ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant/ in eadem fouea ab onere uentris leuantur/ ac deinceps terram quā effoderant rediunt/ idq; ipsum faciunt in locis secretissimis. & nempe cum naturalis sit ista purgatio/ nihilominus tamen solēnem habēt ut quasi ab immunditia diluantur/ decernunt aut inter se secundum susceptæ abstinentiæ tēpora in ordines. iiii. rātumq; hi q minores sunt inferiores præcedentibus æstimantur/ ut si aliquos eorū contigerit quasi a contactu alienigenæ diluātur/ uiuunt aut quā lōgissime/ ita ut plurimi eorū usq; ad centenariā pferant ætatē ppter simplicitatē s. uictus/ quod eis nimirum accedere puto propter institutionē bene in omnibus ordinatā. Sūt aut aduersorum cruciatus siquidē uincūt firmitate cōsiliū. Mortē uero si cū decore obeunda sit iudicāt ēt immortalitate meliorē/ pro sit aut eorū in omnibus negociis animos bellū gestum cū Romanis. Tūc siquidē p artuum confectiones & ignes ac pēr tormenta omnigena transeunt/ ut uidelicet in legis uores aliquid loquerentur iniuriam/ uel ciborū quippiā quos nō solent edere/ ad neutrū horū potuerūt impelli/ sed neq; depræcari suos tortores/ aut in ipsi flere supplicis/ quinimmo in mediis cruciatibus subridētes & eis qui tormenta admouerant illudentes constantes animos cum quadam hilaritate reddebant. s. quasi qui eos essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firmata cōstitit/ corruptibilia qdem esse corpora/ materiāq; eorum nō esse perpetuam/ animas autem immortales semper manere/ & de æthere subridissimō cōneantes quasi carceribus ita corporibus implicari/ uelut quas illecebra carnalis attraxerat. Cum uero fuerint a carnalibus releuatz uinculis quasi de seruitute longissima liberatas ita illico lætari eas sublimēsq; ferri. Et quidem bonis continentes in hoc græcorum sententias promouēt/ uera Oceanum degere ubi eis sit imposta perfructio/ illic quippe esse regionem/ quæ neq; imbribus/ neq; niuibus/ neq; æstibus aggrauetur/ sed quam Oceano oriens Zephyrus & leuiter aspians amaret. Malis autem animabus pcellosa loca & hiberna delegant plena gemitibus exercēdarū sine sine pena/ uidētur autem mihi secundum hanc ipsi itelligētiā græci quoq; fortibus suis quos

Heroas & Senideos vocant beatorū insulas sequeſtrasse/improborum autē animabus locū apud infe-
ros impiorū in quo etiā cruciari quosdam cōmentati sunt. Silyphos uidelicet & Tantalos & Ixioes
& Tityos. Principio quidem imortales esse animātes/ob adorationē utiq; uir/utis dehortationēq;
nequitiz bonos quippe fieri in huius uitae conuersationē meliores per spē bonorū etiam post lucē re-
dhibendo. ū/improborū autem impetū retardari aestimantiū/quoniā & si huius uitae spatio latuerint
post obitū tamē sint immortalia tormēta passuri. Hæc sunt ergo/quæ Esse de diuinitate animæ philo-
sophantur. Plane illecebrā is qui semel deorū sapientiam gustauerint reponentes. Sunt autē in eis q
etiā futura nosse promittant sacris uidelicet libris & uariis sanctificationibus/Prophetarūq; dictis a
primis ætatibus adhærentes/raro autē accidu/ut prædictiones eorū frustratio cōsequatur. Est autē ali-
ud etiā Essænorū collegium cibos quidē & mores legomq; similia cum prioribus habēta. Distat au-
tē opinione coniugii maximā siqdem uitæ hominū partē successionem. amputare eos qui abstine-
ant nuptiis arbitrant/ quippe si in eandē uelint ire sententiā. defectorū cōf stin genus humanū fore.
Nihilominus tantū ipsi tanta moderatione conueniunt ut per trienniū explorent ualitudinē foemina-
rum. Et si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui ita eas in matrimonia adsciscunt. Nemo
tamen eorum cum prægnante concumbit/ut ostendat/quia nō uoluptatis nuptias sed causa inierint
liberorū. Lauantibus autē foeminis ita ut uiris perizonatū inest amictus. tales mores huius collectio-
nis/duo autem priorum quasi ordines sūt. Ex quibus Pharisei dicunt qui certiorē legalium ritū no-
titiam profitentur/& hi primū dogma habent. ut Imarmene fero. s. & deo uniuersa deputent/& qui-
dem uel agere quæ iusta sunt uel negligere secundū maiore partem esse beniuolentiæ in hominibus
proficuntur adiuuante tantum in singulis & Imarmene animam autem quidem omnē incorruptam
esse transire autē in alia corpora solas bonorū/improborū autē interminabili supplicio cruciari. Sadu-
cæi porro. i. Secūda collectio Imarmenē omnifariam negant/& deū extra omnē mali patrationē in-
speciōnēq; constituunt. Aiunt autē electioni hominum uel bonū uel malū esse propositū/& secun-
dū uoluntatē propriā alterutrū unumquēq; coniungi. Animarum autē generaliter uel supplicia deneg-
ant uel honores. & Pharisei quidē sociabiles/& qui studeant se mutua dilectione complere. Sadu-
cæi uero & inter se feris moribus discrepantes. & conuersatio eorū ita circa participes ut erga exte-
ros inhumana hæc sunt quæ de iudæorū philosophis dicenda repperi/nunc ad inceptū reuertor.

Decedente regno Archelao Philippus & Herodes Antipas regūt Terrarchias (nas/defertur im-
perium ad Tyberium post mortē Augusti/Pilatus mittitur a Tyberio in Iudæā ob imagines Cæsar-
is quas intulit in tēpla oritur discordia maxima. Caius Cæsar uult deus appellari eius imagines &
statuas pcepit erigi renitētibz illis minatur eis/moriē Caius/Claudius rapit in regnū. mittit Agrip-
pam ad senatum ut placeat eum esse regē. non admittit curia. remittitur Agrippa ad senatum nun-
tians pugnam aduersus eos.

Cap. III.

Archelai regno in ordine prouinciæ iam decedēte reliqui idest Philippus & Herodes q co-
gnominabat Antipas terrarchias suas regebant. Salomæ autē moriēs Iuliz Augusti con-
iugi regionē quā rexerat/& Iamniā & in phaselide palmeta testamento reliquit. Delato
autē ad Tyberiu Iuliz filium romano imperio post mortē. s. Augusti qui præfuit rebus an-
nis septē & quinquaginta mensibus sex diebus duobus manētes in terrarchiis suis. Herodes. Lac Phi-
lippus. hic quidē iuxta fontes ipsos/de quibus Iordanis flumen exoritur in Paneade condidit ciuita-
tē. quā Cæsariā uocitauit aliamq; inferiori Gaulanite/ quā Iuliadē nominauit. Herodes uero in Gali-
læa Tyberiādā in Peræa autē cognomine Iuliz. Missus autē a tyberio in iudæā pilatus qui curandā ac-
ceperat regionē nocte intēpeſta opertas in hierosolymam intulit imagines Cæsaris/q; es postmodum
grandem inter iudæos suscitauit tumultū. nā q aderant stupore permoti sunt. quasi iam profanatas
leges suas uiderent. Nullum enim fas dicunt collocari in urbe simulachrū. Ad quærelā autē eorū qui
in ciuitate erant subito etiā de agris multitudo confluxit. Euntē autē illico Cæsariā ad pilatū intentis
sime depræcabantur/ut ab Hierosolymis auferrent imagines/& eis iura patria seruarent. Pilato autē
supplicantibus abnuente circa domū eius proni corruerant/& immobiles quinq; diebus cōtinuis no-
ctibusq; mansere. Post autē pilatus tribunal ascēdens in studio magno conuocat multitudinē iudæorū
quasi qui eis uellet dare responsum/cum subito milites accepto signo/sic enim fuerat præparatū ar-
mati circumsteterunt iudæos. circundatq; triplici acie. Iudæi quidē stuporis erant pleni uidētes inspe-
ratā rerū faciem. Tunc pilatus denuntians trucidaturū se omnes nisi imagines Cæsaris suscepisse
annuit militibus/ut educerent gladios. Iudæi autē quasi ex uno consilio omnes subito corruerunt/&
ceruices nudatas ad excipiendos ictus parauerunt uociferantes uniuersi magis se interficī uelle quam
legem. Tunc pilatus circa religionem studium populi demiratus confestim de Hierosolymis sta-
tuas iussit auferri. deinde uero conturbationem alteram cōmouebat. erat apud eos sacer ihsau-
tus quem Chorbonan dicunt. hunc ad inductionem aquarum iussit expendere. erat autem indu-
cenda aqua

eenda aqua a stadiis. cccc. ad hoc itaq; vulgi oriebantur quærelæ ita ut etiam pilati qui Hierosolymâ
 venerat cū clamore circumdarent tribunal/ ille aut pœiderat/ siquidem tumultum eorū populo permî
 scuit armatos milites/ qui tunc essent priuatorum uestibus indati/ præcepitq; gladiis qdcm ne uteren
 tur/ fustibus autem acclamantes ferirent. Sicq; compositis rebus dat ex tribunali signū cōfessimq; cæ
 debantur Iudæi/ quorum multi q uidem perierunt plagis/ multi vero se inuicē trucidantes in fugâ mi
 sera cōtritione uersi sunt tunc ad calamitatem interfectōrū stans multitudo conticuit/ atq; ob hoc
 accusator Herodis Tetrarchæ agrippas fuit filius aristobuli/ quē pater Herodes interfecit/ ad Tyber
 rium uenit. Illo aut non suscipiente accusationē residens Romæ ad aliquorū quidam potentiorū noti
 tias ambiebat. Maximis aut colebat officiis germanici filiū Caium cum adhuc esset priuatus. Et quo
 dā die inter copiosam epularum apparatū quibus eū demerebatur/ ad ultimū extensis manibus aper
 te deū coepit præcari/ celeriter illum mortuo Tyberio dominū cunctorum uidere. Hoc cum quidam
 de familiaribus eius Tyberio nunciaisset statim concludi iussit Agrippam qui & sub grandi ærumna
 usq; ad mortem Tyberii in carcere per menses sex tenebatur. sed defuncto eo post regnum annorum
 duorū & uiginti dierum triū succedens imperium. C. Cæsar absoluit agrippā uinculis & Tetrarchiā
 philippi iam enim iste decesserat ei tradidit/ regemq; appellauit. Cum uenisset aut in regnū agrippas
 Herodis Tetrarchæ cupiditates per inuidiā suscitauit. Irritabat aut eū maxime in spem regni Hiero
 dias uxor exprobrans ei secordiam & dicens/ quia per id quod noluerat ad Cæsare nauigare careret
 potestate maiore/ nam cū agrippā ex priuato regem fecit/ quomodo dubitaret illū ex Tetrarcha eor
 dē honore. His adiectis herodes uenit ad Caiū/ a quo ob auaritiā uehementer increpatus ad hispa
 niā fugit/ secutus eū qppe fuerat accusator agrippas/ cui etiā Tetrarchiā illius. C. Cæsar adiecit. Atq;
 ita Herodes quidē in Hispania peregrinante secū etiā uxorē decessit. Caius uero Cæsar in tantū con
 tumeliose abusus est fortuna ut etiā & deum se putaret/ & uellet uocari. Patriā quoq; suā multorū no
 bilium cæde truncauit. Extendit aut impietatem suā etiā in iudæam/ Petroniū deniq; cū exercitu hie
 rosolymis direxit/ precipiens ut in tēplo statuas eius leuaret/ quod nisi susciperent. Iudæi contradicen
 tes quidem ex his interficeret/ reliquā uero multitudinē captiuaret/ permonebat aut hoc pfecto deū.
 Et petronius quidē cum tribus cohortibus multisq; de Syria habitatoribus properabat in iudæā de
 antiochia. Iudæorū uero q uida non credebant famæ præliū nuncianti. Qui uero credebant nihil de
 resistentibus poterant cōminisci. Celeriter aut in omnes peruadit metus/ nā iam prolemaida perue
 nerat exercitus. Est aut hæc ciuitas Galilææ litorē in magno cōposita/ circumdatur aut montibus ab
 orientali plaga p sexaginta stadia dissepatis/ sed ad Galilæā pertinenibus/ a Meridiano aut Carme
 lo q abest stadiis centū uiginti/ a septentrionali quoq; monte qui est altissimus/ quē uocat etiā incolæ
 Scalā tyriorū/ & hic aut distat stadiis. c. ab ea aut urbe quasi a duobus stadiis præterlabitur flauiolus
 quem uocant beleam exiguus prorsus cui prope est sepulchrū mēnonis habens iuxta se. c. fere cubi
 torum spatiū cōtinentē/ sed admiratione dignissimū/ est aut species uallis rotundæ uitream emittens
 parens/ quam cum exhauserint multæ naues pariter accedentes/ locus hisdē rursus impletur/ uenti si
 quidem quasi dedita opera conuehunt de circumstantibus superciliis harenam istā utiq; cōem. Locus
 aut metalli statim metalla in uitrum quæ suscepit mutat. Mirabile quoq; mihi illud uidetur/ quoniā
 conuersæ iam harenæ in uitrum quæcunq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta in cōmunem
 harenam denso conuertitur. Igitur loci eius natura talis est. Iudæi aut cum mulieribus & filiis colle
 cti in campū in quo est sita Ptolemaide petronio supplicabāt principio ob patrias leges/ deinceps ue
 ro etiam pro suo statu/ ille aut ob multitudinem pscantium & pscū inflexas exercitū quidē & statuas
 in Ptolemaide reliquit/ procedens aut in galilæā & conuocans in tyberiadē tam populū iudæorum
 quam oēs eorum nobiles/ & uim romani exercitus coepit exponere/ eis minas Cæsar. His addens
 quoniā & cōtumeliosa esset supplicatio iudæorū/ cum omnes siquidem gentes quæ parerēt imperio
 romano in suis urbibus inter reliquos deos/ imagines quoque Cæsar. locauissent soli iudæi/ istud
 abnuerent. Siquidem quasi ab imperio deficere esset etiam cum iniuriā præsidens. Illis uero con
 tra legē moresq; patrios allegātibus/ & quia ne dei quidē simulachrum ne dum hominis/ neq; solum
 in tēplo/ sed neq; in prophano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare/ arripieus d. c. u petro
 nius respondit. Sed & mihi domini mei lex seruāda est. Si eā qppe trāsgrediar nobisq; p cā iuste an
 maduersionē subibo ipugnabit sane uos/ nō petronius/ sed ille a quo sum directus/ siquidem ita & ego
 uos cogā implere quæ iussa sunt. Ad hoc omnis multitudo succlamauit ante legis temerationē oēm
 se libenter subire perniciē. Sedato aut eorum clamore petronius ait. „Pugnare ergo inquit aduersus
 Cæsarem estis parati? Responderunt iudæi pro Cæsare quidē & populo romano nobis semp p dies
 singulos usus est off. rre sacrificia/ si aut in templo imagines æstimer collocandas debere eū totā iud
 ææ rū gentem primitus inuolare/ præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei q inter
 ficere uoluisset. Ad hæc adm. rario Petronium miseratio/ & persuasit intuentem & insuperabilem reli
 gionē iudæorū/ & tantum uulgus ad mortem constanter paratum. Et tunc quidē infectis omnibus
 recesserūt

recesserūt. Postridie autē ac deinceps summās eorū priuatim uirūq; cōpellans/populū quoq; publice alloquens/rūc quasi cōsulens admonebat. Interdū etiā minabatur extollens & uirtutē romanā & indignationē Cæsaris inter hæc etiā suā necessitatē cui essent exequenda scep̃ta. sed illis ad nullā horum experimēta cedentibus/cū uideret etiā sementē regionis intercipi ipsum quippe anni tempus erat/& quinquaginta pene diebus multitudo in urbe otiose morabatur ad ultimū cōuocatis omnibus ait se etiā periculosa rem uelle aggredi. Aut enim deo cooperante placabo Cæsarem/ac nobiscum saluabor libenter/aut illū in ultionem irritabo/pro tanta multitudine impēdo animā meam. Atq; ita dimissis turbis multa pro eo uota facientibus antiochiā ad prolemaida reuocauit exercitum atq; illic confestim missis ad Cæsare referens/& quo apparatu in iudæā irruisset/& q; tota gens sup̃p̃icasset/quibus si abnuendū putaret/nosset cū uiris etiā prouinciā perdendā. Seruare siq;dem ipsos legem patriā/& nonis præceptis uehementer obistere. His epistolis respondit Caius immodice cōminans petronio mortem/quoniā iussionum suarū segnis executor fuisset. Sed scriptorū taliū uectorēs per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri. Alii autē exitū. C. Cæsaris nuntiantes prosperē nauigauerunt/deniq; ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit sinē Cæsaris indicantes quā illi peruenirent/qui cōminantia scripta portabant. Caio per dolū interēpto/qui regnauerat annis tribus mēsis sex. R. apitur in regnū ab eo exercitu qui Romæ erat Claudius. Senatus autē referētib; consulibus Sergio Saturnillo & pomponio secundo mandat tribus legionibus ut essent p̃sidio ciuitati/& ipse frequēs in capitolū deuenit. Quia propter imanitātē Caii bellū agi cum Claudio decernebat/uolens impium ad oprimates reducere. ut sicut olim fuerat ad regendū dignissimū eligeretur. Accidit autē ut agrippas adueniret/quē cū & senatus in consiliū & in castra Claudius euocasset/ut. s. eo strenuū adiutore uteretur in quibus res posceret/uidēs agrippa claudiū iā esse opibus cæsare ad eū perrexit/quem ille illico legatū ad senatū misit indicantē suum propositū / quoniā primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit iniquū esse se militum erga se studium tam religiosum deferere iā tutā aliter suā non esse fortunā. iam enim ad inuidiā satis esse q; in regnū uocatus sit. Deinde administratū ire paratū esse in rempub. non ut aliquis tyrannus sed ut p̃sui benignus sufficere sibi quippe honorē nominis. De singulis autē negociis cōm omnū stare sententiā. Nam & si non natura esset modestus/locuples tamē moderandæ potestatis exemplū cāi morte esse propositū / quæ cū detulisset agrippas respondit curia. quasi quæ exercitui & bonis consiliis fideret nolle se subire. uolūtariam seruitutē/sed accepto patrū responso claudius rursus misit agrippa nunciare eis/ quoniā non posset adduci ut eos proderet/ quorū concessu in imperium esset accitus inuicē autē se inniturū esse pugnā aduersus eos cū quibus configere minime uellet. proinde eligendū esse locū extra ciuitatē in quo cōfigerent/nēq; enim sanctū esse propter illorū peruersitatē patriā ciuili cæde foedari. Et agrippa quidem ista senatui nunciabit.

Senatus uadit ad claudiū offert uictimas deo/ipse donat agrippā regio patrimonio/moriē agrippa claudius regnū in prouinciā redegit/& Herodes q; regnabat in chalcide moriē. Capi. III.

Inter hæc autē unus de his militibus qui cū patribus erant educens gladiū. Commilitones inquit quibus perturbati easus. patricidia perpetrare cupimus imperatorem aduersus p̃pinquos nostros claudiū secutos. maxime cum habeamus imperatōrē quem in nullo culpare possimus/& ad quem cū iustis magnis allegationibus. quam cum armis egredi debeamus. Hæc dicens per mediam egressus est curiam/omnibus se militibus cōsecutis/ hoc exēplo optimates deserti in magno metu esse cōeperant/ac deinceps uidentes sibi aduersionē tutā non esse. iter secuti militū ad claudiū transierunt/occurrebant autē eis pro muris nudatos gladios ferentes hi q; fortunæ regis ambitiosius adulabant/& pene accidit/ut progressi quinq; interficeretur/ autē scilicet. quā militū impetū cæsar agnosceret/nisi præcurrens agrippas imminētis ei facinoris periculū nūciasset/dicēs quoniā nisi cohercuisset exercitū iam in sanguine ciuū furentē confestim missurus esset omnes per quos conspicuū esset imperiū. fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiens claudius cōtinuit militum imperū. Suscepit autem in castris aduenientē senatū/& indulgenti honore cōplexus/ egressus cū patribus confestim obtulit deo uictimas/ut mos est pro imperio supplicari. Agrippā quoque protinus muneratur regio patrimonio/omnia adiiciens ei. etiam illa quæ augustus Herodi donauerat/traconitiden scilicet & auranitiden. Præter hæc autem aliud quoque regnum quod Lyfania nocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum uindicauit. Patribus autē præcepit. ut incisæ æris tabule in capitolio collocarentur. Donat autem ei etiam fratrem suum Herodem/qui gener eiusdem erat Beronici iunctus in regione chalcidis. Opinione autem celerius agrippe datū regi cū censui maximus effluebat. quia sane pecunia non ille in rebus æguis abutebatur/ sed talem murrum hierosolym. is citundare crep̃t/qualē si potuisset absolui inefficacem prius obsidionē Romanis oppugnantibus effecisset. Sed autē quam impleret opus decessit in cæsaria. Regnauit autē annis tribus. Ante quosq; cū Tetrarchiā regebat/ aliis tribus annis tenuerat potestātē. Reliquos uero filias quidem

quē tres de cypri natus/Beronicen/Mariāne atq; Drusillā filiū autē ex eadē ipsa cōiuge nōte agrippā/ q non nimis parualus erat. Tunc claudius regnū eius in puinciā redegit in cuius pcuratione missus est Cāpius Fadus. Post hunc autē Tyberiu Alexandrū/q nūbīl de consuetudine patriā smutantes gentem in pace tenuerunt. Post hāc uero & Herodes qui regnabat in chalcide decessit. Relinquēs de se nore sua Beronice filios duos/Beronicianū Hyrcanū/de priore autē Mariāne Aristobulū/ cuius frater mortuus fuerat aristobulus priuatus/reliqta filia Iotapata/hī qdē erant sicut supra dixi liberi aristobuli/qui fuerat herodis filius. Alexander autem & aristobulus nati fuerant Herodi de Mariāne/quos ipse parēs interfecit. Alexandri autē posterī in maiori armenia regnauerunt.

Post obitū herodis qui in Chalchide regnauit/Claudius agrippam filiū agrippæ regem instituit/Cumanus curam accepit alterius puinciæ/unde inter iudæos oriuntur multi tumultus in die festi azymorum populus in fugam se conuertit/ & propter egressum de constipatione. xxx. milia hominū consumpta sunt.

Cap. V.

Post obitū autē Herodis q regnauit in Chalcide Claudius agrippā filiū agrippæ in auiū/ li sui regno cōstituit. Alterius autē puinciæ suscepit curā post alexandrū Cumanus/ sub quo oriri coeperūt tumultus/ & denno iudæos calamitas cōprehendit. Cōueniēte qppe multitudinē ad diē festū azymorū in Hierosolymā stante legione romana sup porticulū tēpli armati quippe milites semp custodiebant festos dies/ ne quid conuenientes populi nouare auderent. Vnus ergo e militibus reductus torpiter uestimentis inclinans posteriora sua obuertit ad faciē iudæorū/ & ad hunc habitū uocē emittēs similitē succlamauit. Ob quod factum tota coepit multitudo conuerti/ ita ut circumstaret Cumanū ad supplicium militē deposcētēs. Ex his autē incōsulti iuuenēs & quasi natura apti ad seditiones mouendas in litem grauissimā prosiliebant/ hī cōtinuo quippe saxa rapientes percutiebant milites. Tunc ueritus Cumanus ne totius in eū ulgi impetus fieret plures enocauit armatos/ qui cum essent porticibus immissi motus gravis incidit iudæis. Statimq; in fugā uer/ si relicto templo refugere coeperunt. Tanta autē per egressum de constipatione obtritio facta est/ ut cōculcatione mutua sup. xxx. milia hominū consumpta sint. Facta est autem uniuersæ genti luctuosa festiuitas & plandus per domos singulas personabat.

Insurgunt tumultus latrocinantium/ unde quidā p Cumanū capiuntur/ libri legis p militem quendam comburantur/ accensi iudæi ex hoc conqueruntur apud Cumanū/ adjudicatus est ille ad supplicium ex hoc populus quieuit.

Cap. VI.

Successit autē huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoro quippe circa assensum publicum Stephanus quidam seruus Cæsaris suppellectilem quādam uehebat/ q ab irrudentibus direpta latronibus est. Cumanus autē ad inquisitionē mittens eos qui in pxi/ mis uicis essent/ uinctos ad se adduci iussit/ denūciās/ ut cōquisitos latrōes in uicula cōicerent. quā occasiōe quidā militū in uico aliquo libros sacre legis offēsos discidit atq; cōbussit. Iudæi autē quasi totā religionē inflammatā uiderit undiq; cōfluxerūt/ & uelut machinamēto aliquo/ ita ut supstitutionis attracti oēs ad unā euocationē ad Cumanū Cæsariā cōcurrūt præcantes ut militē qui tantam cōtumeliā deo legiq; eius intulisset/ nō relinqueret impunitū. Ad hāc enim ille uidebat multitudinem nequāq; quieturā/ nisi aliqua eēt satisfactiōe sedata. ad iudicatum militem p mediū populū/ ad supplicium iussit adduci/ sicq; iudæi placatis annis recesserunt.

Conflictus oritur inter Galilæos & Samaritanos/ quidā Galilæus ad festiuitatē ascēdens iterfici/ Cumanus ad sedationē mittit pcatōres/ Hierosolyma audito homicidio uulgus in ipetū in Samariā irruit/ Cumanus accurrit cū ala militū/ multos interfecit princeps Hierosolymæ præcatur ut ab icēpto desistant/ iudæi tandem eorum præcibus acquiescunt.

Cap. VII.

Denuo autē galilæos & samaritāos cōflictus exoriet. In uico enī quē Gemā uocat q ē ī magno samariæ agro positus qdā galilæus de nūero iudæos/ ad festiuitatē ascēdēs iterfici/ Ad quod factū multi ex galilæa regiōe cōuenerūt ut cū samaritis cōfligerēt. Hōs autē nobiliores cōuenerūt ī Cumanū rogātēs/ ut anteq; gravis calamitas oriret trāsiret ī galilæā/ & in eos q auctores essent homicidii uindicaret. Cumanus his negociis q hēbat in manibus postponēs illos/ petitiōes sine affectu pcatōres emisit. Nūciato igit homicidio hierosolyma oīs multitudo cōmota ē/ & relicta diei solēnitate in samariā uulgus imperū fecit sine duce/ ne cuiquā picipū suoy retinēti acquiescētēs/ latrocinio autē eoy & tumultu qdā Dinei fillius Eleazarus & alexāder perat/ q ī Acrabatene regiōe cōterminos irruētēs promiscuā dedere cādē a nullius ætatis exitio tēperantes/ uicos autē inflamauerūt. Cumanus autē hāc audiēs adduxit secū unā eqtū alā quæ uocat Sebastenorū ut auxilio his q uastabant esset/ sicq; eoy multos q Eleazarus erat secuti cōprehendit/ plures quoq; iter fecit. Ad reliquā autē multitudinem quæ in uastandos samaritanos fines irruerunt/ principes gentis de hierosolyma cōcurrerūt/ optiq; cilitiis/ & asperlis cinere capitibus præcabātur/ ut ab icēpto desinerēt/ nec pp exercendā in samaritas uisionē ad hierosolymæ puiciē Romāos commouerent/ mi-

DD

sererent aut patrie suae atque templi filiorum & coniugium proprium/ necque omnia propter in discrimen adducerent. Neque ob unius galilaei uindictam cuncta disperderent. His accensiores iudaei a negotio recesserunt.

Fiunt his temporibus multa latrocinia Samaritae primates accedunt ad Numidium Quadratum conquirentes de huiusmodi latronibus conueniunt & nobiles iudeorum deferentes/distulit Domitius iudiciu. Lidda uenit/ audiens itaque quarelas Samaritanorum quosdam percutit securi/ quosdam delegauit. Cum manus uideretur Romae perficisci/ de reddenda ratione administrata puincia apud claudiu/ ex Samaritanis tres interficiuntur/ cumanus iubetur ex urbe discedere.

Cap. VIII.

Multi autem per idem tempus in latrocinia conspirabant/ sicut uere solet solertia crescere rebus quicquid per quae omnem regionem agebant rapinae/ & audaces quique reliquis uim afferebant tunc Samaritarum primates ad Numidium quadratum qui Syriam puincia procurabat/ Tyrum uenerunt uel dicari de his regionem eorum depraedati fuerant postulantes. Praesto autem fuerant et iudeorum nobiles/ & ionathas filius ananiae princeps sacerdotum obiecta diluens allegabat/ initium quidem tumultus samaritanis fuisse/ qui primi homicidium perpetrassent/ cum tamen calamitatum postea secuta/ praebuisse cumanu/ qui iter principia in auctores caedis noluisse ulcisci/ tunc Quadratus utrumque praeter iteri distulit dicere. Quia cum ad ipsas regiones uenisset diligenter singula inquireret/ deiceps uero praedens Caesariam omnes quos cumanus uinctos reliquit in cruce sustulit. Inde cum Lidda uenisset denovo audiuit Samaritanorum quarelas & iudeorum decem & octo uiros quos cognouit pugnae fuisse principes securi percussit/ duos autem ex Samaritanis pontificum sacerdotem ionathan & anania eiusque filium ananu/ & nonnullos alios iudeos nobiles ad caesarem destinauit/ sicut autem & Samaritae nobilissimos quosque. Praecepit quoque cumano & celeri tribuno Romam nauigare reddituros claudio rationem per his quae in regno gesserant. His ita compositis a Lidda alcedebat Hierosolymam & inueniens multitudinem festiuitate azymorum celebrantem sine ulla conturbatio ne antiochia rediit. Romae autem caesar auditis allegationibus cumani & Samaritanorum/ aderat autem agrippas iudeorum cum magna intentione defendens/ siquidem & cumanu multi potentium oderant pronuntias aduersus Samaritanas tres eorum nobilissimos iussit interfici. Cumanu autem iussit urbe discedere. Celerem uero tribunum uinctum Hierosolymam mitrens iudeis ad supplicium dedit/ ut per urbem tractus capite caederetur. Post haec foelicem pallantis fratrem destinauit ad iudeos qui & eorum puincia cum Samaria & Galilaea & Peraea curaret. Agrippa uero de Chalcide in regnum magnam transiit/ tradens ei illam quoque puincia quae foelicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanea & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lyfaniae & Tetrarchiam quam Vatus rexerat.

Nero succedit claudio/ fratrem matrem & uxorem interfecit/ ad Histriionum opera se conuertit. Cap. IX.

Per se autem per annos tredecim/ menses octo/ dies triginta administrato impio decessit/ successore regni Neronem relinques/ quem suadelis agrippinae uxoris suae in impium coartauerat/ & quidem cum legitimu haberet filium Britannicu ex Messalina natu priore. scilicet coniugem/ & Octauiam filiam/ quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem foelicitatis/ & opus abusus sit fortuna/ & qualiter fratrem suum atque uxorem matremque interfecerit. Post quos in omnes proximis imanitate sua conuertit/ atque ut ad ultimum per amentiam ad histriionum opera scenarumque perueniret/ quoniam scio eum & narrationem molestam tacitus praeterire melius puto. Conuertar autem ad narranda/ quae ab eo aduersus iudeos gesta sunt.

Arctoboli filius regnat in armenia/ augetur regnum agrippae residuum iudae foelici creditur/ hic Eleazarum deprehendit mittitur romam cum multis aliis/ insurgit nouum genus latrocinantium. scilicet siccariorum/ insurgunt quaedam sectae hominum quae consiliis & Hypocritis homines deciperent.

Cap. X.

Minore igitur armeniam regnadam arctobulo dedit herodis filio. Regno autem agrippae quattuor urbes addit cum agris ad singulas prouincias. In Peraea scilicet regione Abila & iulias in galilaea aut Tharichea & Tiberiada. Reliqua autem iudae foelici procurada dedit. Hic princeps latronum Eleazarum/ qui per uiginti annos regionem depraedatus/ aliosque multos cepit/ uinctosque romam direxit/ aliorumque quos in cruce/ sustulit latronum/ uel in comunione sceleris deprehensos/ popularium fuit poene innumerabilis multitudo. Sic enim regione purgata aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii uocabantur. Die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimum uero diebus festiuis immiscebantur uulgo/ & siccas sub ueste gestantes. His diuersos quosque interficiebant ac deinceps collapsis hominibus illi iter reliquos de scelere quaerebantur/ quae fraude extra suspicionem manebant/ diuque latuerunt. Primus igitur ab eis ionathas pontifex iterficitur. Post hunc autem quotidie plurimi caedebantur/ atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem praemebat/ sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantem/ & neque amicis suis fidere poterant/ dum tantum in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficiebantur. Tanta erat latrocinantium temeritas & ars quaedam latendi. Ad haec autem alia etiam malorum collectio facta est caede quidem abstinentium

abstinentiam sed consiliis magis impiorum quæ pars non minus quæ sic cariorum foelicè urbis statum cor-
rupit seductores quoque homines & circumuentore sub spem religionis nouandis rebus uulgi infa-
nre fecerunt nam in solitudines egrediebantur promittentes deum signa eis ostensurum libertatis. Contra
quos Foelix uidebatur quippe semina defectionis esse mittens equites atque pedites armatos magnam
multitudinem interfecit.

Aegyptius quidam pseudo propheta congregat. xxx. milia hominum Hierosolymam uult ascendere
Foelix cum quibusdam armatis eos depellit & fugat insurgunt quidem magni qui tentant reuocare
populum a seruitute Romanorum insurgunt tumultus in Caesaria inter populum scilicet iudeum
& Graecum Foelix nequens pacare ex utroque nobiles ad neronem mittit. Succedit Festus Foelici qui
plurimos latronum interfecit.

Cap. XI.

Maiore autem plaga iudeos afflixit aegyptius quidam pseudo propheta aduentens quippe in pro-
uincia magus cum esset propheta opinionem sibi arrogans. xxx. ferme milia hominum con-
gregauit quos uana seductione deceperat. & circumducens eos de solitudine in montem qui
uocatur oliuæ inde Hierosolymam nitetur ascendere depulsoque Romanorum praesidio
in populares exercere dominationem utebatur sane stipulatoribus qui ad facinus conuenerant praeuidit
autem eius impetum Foelix & occurrens cum ipsis romanis armatis quos etiam iudeorum reliqua multitudo
inuabat inuit conflictum. Et aegyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant comprehensi
atque uinculis traditi sunt. Reliqua uero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis porro
his etiam sicut in agro corpore rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti
multis afflictione inducebant & quasi ad libertatem uocabant mortem aptissimam comminantes his qui Ro-
manorum principatui obedire uoluissent ut uel reluctantes auerterent eos qui spontaneam ferrent ser-
uitutem. Dispersi ergo bipartitam regionem diripiebant quorumque potentium domos eosque insuper truci-
dabant infamabant etiam agros ita ut desperatione eorum tota iudea protinus impleretur. Et hæc qui-
dem pugna in dies grauius augebatur. Alter autem tumultus ortus circa Caesariam inter iudeos scilicet qui ibi
permixti habitabant & Syrios commotione facta. Hi siquidem poscebant ut eorum fieret ciuitas iudeum eius
fuisse conditorem dicentes erat autem rex Herodes. Aemuli uero conditorem quidem confitentur iudeum
ipsam uero ciuitatem fuisse gentiliu iudicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui si ad
iudeos eam conditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas iter se populus uterque iurgabat. Proce-
debat autem usque ad arma contentio & quotidie ad confligendum audaces quoque partis alterutrae proficiebant. Ne-
que enim iudeorum seniores cohibere tumultus gentis suae poterant & Graecis turpissimum uidebatur in
iudeis inferiores uideri. Praestabant autem hi quidem diuitiis & corporum uiribus. Graeci uero auxilio militum
magna siquidem pars romanae manus de Syria illo fuerat congregata. Et quasi cognati ad auxiliandum
parati erant Syris. Praefecti autem militum curabant comprimere tumultum & pugnaces quosque comprehen-
dentes tanreis uulsicebantur ac uinculis. Neque tunc supplicia comprehensorum impedimentum aut timorem
reliquis inferrebant imo magis hoc ipso seditionis irritabatur argumentum tunc demum Foelix minaci
edicto praecepit contumaces quosque urbe discedere non patentiū autem immissis militibus interfe-
cit non paucos quorum etiam substantiae direptae sunt. Post hæc quoque cum uideret seditionem manere nobi-
les utriusque partis elegit & suscepta legatione misit ad neronem pro his quae sibi competere arbitrarer-
tur acturos. Successit autem ei Festus & hos qui maxime infestabant provinciam sollicitè persecutus la-
tronum plurimos comprehendit atque interfecit.

Albinus sit successor Festo qui fauit latronibus & postea Cestius Florus qui ita se gessit ut multi
coacti sint relinquere patriam ob publica latrocinia & rapinas suas.

Cap. XII.

Mirum successor huius albinus non eodem more negociis profuit. Neque enim fuit aliqua maligni-
tatis spes quam ille perierit. Denique non solum ciuibus furabatur & diripiebat substantiam sin-
gulos neque solum tributorum additamentis in eam gentem grauabat sed etiam quos ob latroci-
nia uel decuriones ciuitatum comprehenderunt uel quae prioribus iudiciis in custodis erant relin-
cti accepta a cognatis eorum pecunia liberant. Et his solum qui non dedisset in carceribus quasi nocentissimus
remanebat. Per idem tempus eorum quoque res nouare cupiebant in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus
sane qui erat opulenti albinum largitione redimebant ut eis tumultum moueribus non indignaretur. Pars autem po-
pularis qui non satis gaudebat gente albinum participibus iugebat. Vnusqueque improborum cohorte propria circum-
datus ipse quidem quasi princeps latronum & tyrannus eminebat. Stipulatoribus uero suis ad direptionem me-
diocriū abutebatur. Ita fiebat ut hi quidem quoque uastabatur domus tacerent. Illi autem qui extra incommo-
dam steterant metu ne similia paterentur quærelis deterrebantur imo & officiis ambiebant eos quos
constabat dignos esse supplicii. In commune autem otium fuit intercepta fiducia. Et erat tunc multiplex do-
minatio & semina captiuitatis futurae iam ab illo tempore spargebantur. Cum sane eiusmodi morum
fuiſſet Albinus tamen succedens ei Cestius Florus optimam eum per comparisonem sui fecit uideri.
Ille siquidem plura occulte & cum fraude nocuerat. Cestius uero iniquitates suas in uniuersam gentem.

DD ii

tam palam quā si gloriaretur exercuit. ac uelut non ad regendam provinciam sed ad damnatorum poenas carnis ex missus neque rapinarum ullum morem nec afflictionum praetermisit. in miseris aut crudelissimus erat in turpibus uero impudētissimus. neque enim quis illo amplius offendit fallacia ueritate neque cōmentus est callidiores nocēdi uias. Hinc siquidē uirum illarum dispēdiis lucra quærere exiguum uisum est sed totas simul dispoliauit urbes & labes populis inferebat solum non uoce per totam regionem edicens liberum esse omnibus latrocinari dum ipse praedarum acciperet portionē. Denique ob illius auaritiā contigit totam poene deseri regionē ita ut plurimi sedes patrias relinquētes ad externas provincias cōmigrarent donec aut in Syria Cestius Gallus provinciam regebat neque ausus quispiā iudaeorum est aduersum Florū ad eū mittere legatos. Cū uero instante azymorum solēnitate ipse Hierosolymam uenisset occurrens multitudo quae facile tricies centum milium fuit praecabatur ut gēis suae calamitatibus subueniret & pestem illā provinciae Florū ut eiiceret clamitabat. Qui tantū cum sub populi ore esset & Gallo assisteret nō solū nihil mouebatur sed uoces illas etiā deridebat. Cestius tātū cōpescens impetū populi & edicēs quod deinceps placatiore esse Florū redderet regressus est antiochiā. Deduxit autē eū usque ad Caesarem Florus illudēs mēdacis & iudaeorum genti bellū sedulo cōmiscens quo scilicet solo iniquitates suas occultum iri posse credebat. Pace siquidē permanēte habiturū se apud Caesarem accusatores. Iudeis uero defectionē negociatus fuisset maiore ut quae malo abducentia a se esse inuidia peccatorum minorum. Igitur ut gens a Romano abrupteretur imperio sedulo a diem angebat calamitates.

Fit quæstio in Caesarea inter iudeos & Caesarienses de Synagoga iudeorum quia impediēbatur ad illuc accensum locū dū q erat pfectus egrū pgebat sedare tumultū recedūt iudei in Nabata cū libris legis primates iudeorum ad Florū accedunt cōquerentes quos iubet uinciri ppter ablationē librorū legis ex hoc oriuntur iurgia maxia apud Hierosolymas accusatur florū & eius timore populus effugit florū indignatus sedēs p tribunali militibus pcepit ut Forū uenaliū diriperēt unde multi interfecti & spoliati & domus omniū dirutae sunt.

Cap. XIII.

Per idem tempus apud Neronem Caesarienses uictores extitere. Decretumq; istud contra stātes litteras attulerunt per quae hoc bello iudaico dabatur exordium. Duodecimo scilicet anno regni neronis septimodecimo aut regni agrippae mense maio. Ad magnitudinem aut excitatorum de eo malorū nequaquā idoneas causas habuisse deprahēditur. In Caesaria siquidem habitantes iudei habebant Synagogam prope agrum cuius erat dominus gentilis quidem Caesariensis & frequenter quidam egerant ut ad illorum ius illa possessio iungeretur multis partibus maius praecium quam res mēnerat offerentes. Dominus aut loci non solum praecaeorū despexisse cōtētus. Sed ad maiore doloē aedificauit in loco tabernas ita ut angustū eis transitū relinqueret. Primū igitur seruēntiores aliqui iuuenum profluentes aedificationem uetabant. cum uero florū hos a prohibendo cohiberet non habentes iudeorum nobiles quid agerent inter quos erat iohannes Telones inflectunt florū oblatione octo talentorum ut aedificationem uetaret. Ille aut ob capiendam tantummodo rem promittens se cūcta facturum accepta pecunia statim de Caesaria egressus est abiitq; in Sebasten seditioni tribuens facultatem quasi qui pugnae spaciū iudeorum primatibus uendi disset. Sequenti aut die quae apud iudeos Sabbatum est cum plebs ad Synagogam conuēnit seditiosus qdam Caesariensis uas samium ante ingressum eorū ponens alites immolabat. Hoc factum iudeos incoercibiliter accendit & legem suam quippe contumeliā pertulisse locum ipsum dicebant fuisse pollutum. Pars aut iudeorū quae erat constantior atq; moderatior denū iudicibus esse conuēntum rebatur. Seditioni aut & ignēture turgentes iudei effundebantur in litē. Strabāt autem ad confligendum parati etiam Caesariensiu tumultuosiores. Ex consilio quippe directus fuerat qui pro Synagogae foribus immolaret. Sicq; cōtinuo ex pugna commissā. Intervenient aut iocū dū q; qui ad prohibendum erat relictus praefectus equitum. nas illud quidem quod positū fuerat ius sit auferri & tumultum sedare pergebat. cum uero superatus esset pra Caesariensium uolentia iudei statim libros legis rapientes secesserunt in nabata (regio quaedam eorum hoc nomine appellatur di rempta caesaria stadiis sexagita). Primates aut eorū duodecim cū iohanne in Sebaste ad florū uenerūt de his quae acciderant conuēntes & ut auxilio esset rogabant. quamuis reuerenter tunc eum de octo talentis admonentes. Ille uero illico comprahēntes eos uinciri iussit arguens cur leges de Caesaria auferre ausi fuissent. Pro hoc igitur apud Hierosolymas grauissima iurgia nascebantur. Veruēntēmen adhuc indignationē suā frenabant. Florus uero quasi ad hoc operam suam locasset ut bellū inflāmet misit ad sacrum thesaurū ut i decē & septē talenta auferrentur quasi eā pecuniam ipse Caesaris flagitaret. Tunc uero statim inuasit populum multa confusio concurrentes ad templum maximis uocibus nomē Caesaris appellabant ut a tyrānide flori liberarentur orantes. Quidā aut seditionis in flore maledicta iacebant ultima & canstrū circūferentes stipē eius nolē postulabāt qsi inopae & miserimus talibus idigeret auxiliis. His aut omnibus nihil est a cupiditate deteritus sed multo magis

magis ad deprædandū irritatus est. Deniq; cū debuerat Cæsariā ueniens igne belli illic nascentis exire
guere/causamq; tumultū submoueret / p quo et pecuniā acceperat pactus tantū cū exercitu equitum
atq; peditū Hierusalē contendit ut Romanis ad quæ uolebat uteretur/ac timore & minis urbē nuda-
ret. Tunc populus lenire eius impetū uolēs obuiā militibus processit/cū solitis utiq; fauoribus & Flo-
rum honorare officiis paratus. Ille uero præmittens cū equitibus L. Centurionē noīe Capitonē disce-
dere eos iussit. Neq; eū in quē tā grauiā maledicta iecissent/falso denuo honore deluderent. Oportere
quippe eos si uiri sunt fortes animisq; constantes etiā in præsentē effundere contumelias/nec solū eos
in uerbis/sed et in armis amorē libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo simul etiā equiti-
bus/q cū Capitone uenerant/in mediū uulgus irruentibus diffugerunt/antequā Florū salutarē aut
militibus officia cōsuea redderent. Discedētes igit i domos cū moetu atq; humilitate puigilē duxere
noctē. Florus aut tunc quidē deguit in regia. Postridie aut aduersum eos extracto tribunali sublimis
resedit/cōuenientēsq; sacerdotū principes & ciuitatis uniuersa nobilitas assiterunt tribunali. His præ-
cepit Florus.ut oēs q maledicta in eum succlamassent protinus dederent edicens in ipsos esse/nisi eos
produxerint uindicandū. Ad hæc respondēt iudæi populum quidem pacifica quæq; sentire/illis uero
qui errauissent in uerbis ueniā conferendā postulabant. In tanta siquidē multitudine nihil esse miran-
dū offendi aliquos temerarios/& per æratē insipientes/esse aut impossibile eorū qui deliquerit disci-
men agitari/cū & singulos nimirū pœniteat/& per timorē ad negandū sint parati. Debere tantū illū
si cōsuleret gentis quieti/& uellet Romano imperio seruare urbē. Magis pp multos innoxios dare
ueniam et paucis delinquentibus quapropter paucos delinquentes improbos perturbare multitudinē
tantū bonorū. Ad hæc uero ille magna indignatione inflammatu militibus exclamauit/ut forū uena-
liū quod erat in superiori parte diriperent/ac passim obuios trucidarēt. Illi uero ad lucri sui cupidita-
tē addita auctoritate rectoris/nō solū illū diripuerunt locū in quē fuerāt imissi/sed in uniuersas insulen-
tes domos interficiebāt habitatores. Fuga aut erat p angiporta oīa & cædes eorū qui cōpræhēdeban-
tur/direptionis quoq; nulla species p̄mitterebat. Multos aut etiā nobilē cōpræhēdentes adduxerūt
ad florū/quos ille uerberibus laniatos in crucē sustulit. Deniq; oīs numerus illo interfectorū die cū par-
tulis & mulieribus/neq; n. lactantibus p̄percerāt fuit ducētī & .xxx. grauiorē aut faciebat calamita-
tē uideri nouitas Romæ calamitatis/q. n. nemo unq prius tūc Florus ausus ē ut uiros. l. eq̄stris ordi-
pro tribūali flagellis caderet ac patibulis affigeret. Quorū & si origo iudæa tñ romana dignitas erat.

Rex quidam Agrippa alexandrum proficiscens, inuenit germanam suā Beronicem uidens iniqui-
tatem militum misit ad Florū ut a sede desineret/ qui uoluit immo peiora operatur uenit Hierosoly-
mam & uota deo exoluit. regina uero Florum præcatur.

Cap. XIII.

P Et idem tēpus rex quidam agrippa alexandriā profectus/ut alexandrū q ægyptū p̄cura-
bat/misus a Nerone iure hospitii cōueniret. Germanā aut suā Beronicē hierosolymis in-
uentā & iniquitatem militum uidentem grauis pro hac angor inuaserat/& frequenter q/
dem præfectos equitum suorū/custodes corporis mittens ad florū præcatur/ ut a cæde
desineret. Ille uero neq; in multitudinē interfectorū/neq; in nobilitatē p̄catrix sed tantū in lucra sua
quæ de rapinis congregarentur aspiciens contēp̄sit annoere. impetus aut militū in regiōā effractus ē.
Nō solū quippe sub oculis eius obuios quoq; mulcabant/ sed etiā ipsam nisi confugisset in aulā iter/
fecissent. ibi aut peruigilē noctē cū intenta custodia egit uerens utiq; irruptionē militū. Venerat autē
Hierosolymā ut uota deo solueret. His enī q morbo uel aliis necessitatibus iplicantur/ mos est ora-
re p triginta dies antequā imolent hostias abstinere quoq; uino & capillos radere. Quē morē Beroni-
nice Regina exercuit diebus/Nudipes et ante tribunal stetit depræcās florum/& præter quod nullo
honori habita est & etiam de uita sua periclitata est.

Multitudo clamat contra Florum primates sedant multitudinem/ florus uidens multitudinem se
datam nouam querit insurgere discordiam/multi occiduntur per Romanos sed desperatione du-
ctus populus irruit in Romanos/quos expulit ex arbe/uidens florus nihil posse agere ab urbe digre-
ditur Cæsariā uenit.

Cap. XV.

P Acc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maii. Postridie autem conueniens multi-
tudo in forum quod erat in superiori parte ciuitatis conflens magnis clamoribus de his
qui interfecti fuerant quærebantur. Potissimum autem inuidiosæ in Florum uoces erant
q; neriti primates quique & pontifices disruptis uestibus & uiritim singulos compræhen-
dentes postulabant/ut ab his uerbis quorum causa mala tanta pertulerant desinerent/neque in ma-
iorem indignationem Florum mouerent. Sicque sedata est multitudo / tam reuerentia præcautionum
quam spe q; nequaquam Florus ultra in eos sæuiret. Ille autē uidens multitudinem esse sedatam an-
gebatur/& denuo eā inflāmare cupiens pontifex cū nobilibus aduocauit. itaq; unum ait argumentū
fore q; nihil ulterius denouandis rebus populus cogitaret. si obuiam procederet militibus de Cæsariā.

D iii

ria uenientibus/ueniebāt autē duæ cohortes/qui cū uocasset populū ad occurrēdū mandat centurio/ nibus ut nullā salutationē redderēt obuiantibus iudæis/Ad quod si offensū petulāter gppia essent lo/ cuti statim in eos ireretur armis. Pontifices ergo collectā multitudinē in tēplo præcabantur ut occur/ rerent romanis & ante graue incōmodū cohortes solenniter salutabant. His hortationibus seditiosi quiq; annuebant/& ob interfectoꝝ dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc uero & ois sacerdos omnesq; leuitæ sacra uasa proferentes/ornatūq; templi/citharistæ etiā & cantores cū mu/ sicis organis procedebant ante multitudinē.& obnixissime præcabantur ut illū tēpli honorē custodi/ rē esse uellent/neq; ad direptionē uasorū sacrorū Romanos cōtumeliis incitarent.Erat autē uidere ip/ sos sacerdotū principes sparsis cinere caputibus & pectora diruptis uestibus nuda monstrantes nomi/ natim singulos quosq; nobiliū compellere/ac denuo in cōmune multitudinē præcari / ne ob modicū peccatū patriā suā proderēt his qui direptioni eius inhiarent. Quā.n.utilitatē/uel militibus esse de iudæorū salutatione tribuendā/uel illis quæ acciderant correptionē si in præsentī prodire cessassent. Ac contra si officiose susceperint solenniterq; uenientes auferri Floro occasione pugnæ / ipsos uero saluare patriā suā & prouidere.Ne quid ultra quam pertulerāt experirent.His addunt quoniā paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur quo magis ad pacificū consiliū sua debuerint auctoritate trās/ ferre. Tali hortatu multitudinē inflectentes/etiā ipsos seditiōis auctores/quosdam quidē minis/quos/ dam autē sui reuerentia mittigauerunt/ac deinceps præcedentes cū quiete omni populo sequente mi/ litibus obuiam prodierunt.lamq; cōminus factos salutauerunt.Illis autē nihil respondentibus sediti/ ois iudæorū aduersum florū cuius hæc fierent consiliis succlamauerunt. Cōfestimq; milites cōpræ/ hendentes eos cedere fustibus adhorti sunt/atq; in fugā uersos psequētes equites proculcabant. Cor/ ruebant autē multi quidē cū a Romanis caderentur/plures autē cū se mutuo propellerent.In ipsis autē portis grauis facta est cōpræssio.& unoquoq; alterū præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentū uero erat durus interitus.Suffocati enī atq; conflati miseri disperibant/& neq; ad sepul/ turā quisquā proximis suis cognoscendus remanebant.Irdebant autē pariter milites imoderate eos quos cōpræhensissent cædentes/& per ingressum quæ Bezetham uocatur detrudebat multitudinē transire cupientes/ut antoniā & templū obrinerent.Quos etiā florus consecutus eduxit de regia eos qui secum erant.& in arcem transire nitēbatur.Frustratus tunc est eius impetus. Conuersos quippe aduersum eos populus repugnauit & per recta euadentes obruebant saxis Romanos.Qui cū super/ ne sagittis uincerentur uenientibus/nec possent defendere multitudinē quæ per angustos archaba/ tur ingressus/ad reliquum se exercitū qui erat in regia receperunt.Seditiosi autē uerentes ne superue/ niens denuo florus templū occuparet p antoniā ex tēplo ascendentes porticus ad templū per Anto/ niā cōtinentes interciderunt/quatenus auaritiā flori desperatione cōpescerent.Nā cū diuinis inhi/ ret thesauris prog hoc in antoniā transgredi niteretur ubi intercilas porticus uidit ab impetu con/ quieuit.Et cōuocans sacerdotū principes/atq; curiā se qdem ait urbe digredi/præsi diū tūc apud eos relinquere quantū ipsi uoluissent/ad hæc illis respondentibus nihil nouandū fore si unā tantum relin/ queret apud eos cohortē.Dum tantū non illā quæ cum ciuibz pauloante conflixerat ob ea siquidē quæ pertulere populum illis militibus infensum/cohorte sicut præcabantur mutata cum reliqua ma/ na Cæsariam regressus est.

Florus non cessans iudæos apud Cestium accusat de defectione dirigitur tribunus Neapolitanus ad hæc inuestiganda suscipitur a iudæis benignissime/& conquæuntur de floro cognita inhumani/ tate flori/uulgius uult legatos fieri ad Nerone de crudelitate flori.

Cap. XVI

Aliud autem denuo pugnæ consilium comminiscens rettulit ad Cestium/& iudæos defe/ ctionis criminatus impudenti mendacio illos perpetrasse dicens quæcumq; eos pertulisse constabat.Nec sane principes Hierosolymorū tacuerunt/sed & ipsi & Beronice ad Cesti/ um de his quæ inique in urbe egerat retulerunt.Ille autē susceptis litteris partis utrisq; qd facto opus esset cum principibus deliberabat.Et quibusdam quidē uidebatur cum exercitu in iu/ dæam Cestium ire debere/& aut uindicare defectionem si fuisset admissa / aut magis fidem reddere iudæos/eorūq; accolæ.Ipsi tamen magis placuit aliquē de suis pīre/qui & negocia & consilia iudæo rum possit ei fideliter nunciare.Direxit eo tribunum Neapolitanū qui ab alexandria reuertēti agrip/ pæ circa lamniam occurrens/uel a quo fuisset directus nel ob quas causas indicat.Quo loci iudæoꝝ autē pontifices reliqui nobiles eorūq; curia adesse curauerant/ut regem circa.ſ.officia nouarēt.Po/ stea uero quā congrua humanitate coluerant cōquæsti sunt quam potuerūt flebiliter de calamitati/ bus propriis/& inhumanitatē flori explicauerunt.Quā licet argueret agrippas tamē ut ducis aucto/ ritati comperebat inuentionē suā in iudæos transtulit/quoꝝ maxime miserebat uolens.ſ. frenare eorū motus/ut p hoc ipsum quod uiderent nihil passi iniuriæ ab ulsionis desinerēt appetitu.Ad hæc ergo qcu neq; egregii erant/& pp sua pda desiderabant quietem/intelligebant regis redargutionem esse plenā

esse plenā benignitatis. Populus autē Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiā pgressus officiose agrippā & Neapolitanū suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres/ quarū plangoribus reliquis quoque populus ad lamenta cōuersus praecebat. Agrippā ut genti consuleret. Succlamabāt etiā Neapolitano/ ut ingrederetur urbē uideretque quae essent a florō gesta & ita ostendebant forū quod desertū domosque uastatas. Deinceps uero per agrippā suadere Neapolitano/ ut is cū uno tantū famulo usque ad Siloam totā circumiret ciuitatē/ quatenus ipsis cognosceret oculis iudeos quidem omnibus aliis parere romanis/ soli autē florō aduersari propter magnitudinē in eos crudelitatis. Ille igitur cū circūuisset urbē & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret. ascendit in templū quo etiam multitudinem conuocauit. & plurimis uerbis fidē eorum cum circa Romanos collaudasset multa et ad conseruationē pacis hortatus adorauit eū eiusque sancta in eo tamen consistens loco in quo licebat per religionē/ sicque regressus ad Cestium est. Vulgus autē iudeorum ad regē pontificisque conuersus petebat ut legati aduersum florū ad neronē mitterentur/ neque de tanta cāde tacentes suspicionē suae defectio- nis praeberent/ uisuri quippe eos principes capiendorū armos fuisse nisi praeuenientes ostendissent illū esse qui dedisset exordiū constabat autē multitudinē non esse quieturā si legationē aliquis impedisset. Ad hanc agrippa ordinari quidē legatos qui flos accularēt inuidiosum putabat/ despiceret autē iudeos in bella cōmotos neque sibi expedire cernebat.

Aduocat contionem iudeorum & cōstituit in suggestu Beronicem germanam rex agrippa qui omnes hortatur iudeos ad quietem & patientiam dicens hanc non placere Caesari/ neque eos posse romanis obistere/ qui toti orbi iam dominantur tandem acquiescit populus/ uolensque persuadere ut Floro obediant/ quousque successor ueniat/ accensa multitudo ex urbe pepulerunt/ ipse in regnum discessit.

Cap. XVII.

Duocata igitur contione in xystrum/ & in suggestu constituens germanā suā Beronicē in Asamoneos domo ea siquidem xystro imminere cōtra superiorē partem urbis. Nā xystro templū erat ponte coniunctū eiusmodi orationē habuit. Siquidem non uiderem uos omnes ad pugnam cum Romanis esse concitatos. Neque populi puriorem sincerissimamque pacem uelle seruare. Neque processissem ad uos/ neque consilere consulus essem/ supernacua quippe de uilibus oratio quando omnium habitatorum conspirat ad deteriora consensus. Quomodo uero aliquos quidem aetas/ malorum belli nescios facit/ quosdam uero inconsiderata spes libertatis/ nō uollos uero auaritia succēdit & in confusione rerum capiendam de minoribus lucrū quēadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur/ & non per paucorū improba consilia et boni dispareant existimari oportere ut omnibus uobis in unū coactis ea exponerem quae arbitror expedire. Perstrepet autē nemo si non ea audierit quae ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionē irrenocabiliter incitati/ licebit etiā post meos monitus manere in pristina uolūtate. Mea autē etiā ad illos qui audire cupiunt interciperetur oratio/ nisi ab omnibus uobis silentium praebeāt. Noui quidem quam multi & iniurias procurantiū prouincias & praefectura libertatis quasi tragice prosequantur. Ego autē antequā discutiā qui sitis & contra quos pugna suscipere tenteris/ primū separabo causas quas connexas putatis. Si enim uiolatores uestros capitis ulcisci/ cur libertatē magna laude sustollitis? Si uero illud ipsum seruare intolerabile ducitis/ superflua est aduersum rectores querela. Et illis siquidē uel moderatissime agentibus nihilominus torpe erit seruire. Considerate autē singillatim & uidete quā exigua sit materia bellorum. Et primū quidem ipsa rectorū consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis nō exasperare oportet iurgis potestatem. Cū uero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis/ aduersum uos profecto eos quibus infertis contumelias irrikatis. Relinquentes quippe & ante Claudiū/ & cum quadam uerecundia nocebant/ palam uos confidenterque populantur. Nihil autē ita plagas coherceret/ ut patientia & uiolatorū quies quae uigilantibus indicat pudorem. Fac autē eos qui a romanis in prouincias dirigantur esse grauiter molestos. Nō tamen etiam romani omnes uiolant uos/ neque ipse Caesar aduersum quē pugna uultis. Neque enim ex praecepto illorū improbus ad nos quisquam uenit/ neque possunt illi quae in oriente geruntur positi in occidente conspiceret. Sed neque facile ea quae hic fiunt/ illic audiuntur. Est autē importunissimū & propter exiguas causas tātis/ & ea de quibus querimur nescientibus uelle confligere. Et quidem nostrorū criminum cito erit futura correctio. Neque enim unus idē prouinciae semper curam tenebit & successores eius credibile est modestiores futuros. Motū autē semel bellū neque deponere facile est absque magnis calamitatibus neque sustinere. Libertatis uero dona sumentibus prouidendū atque certandū est ut principio non ea careant. Molesta enim est nouitas seruitutis quā ne utique subeas iustum suscipi certamen uidetur. Qui uero semel subiectus est & deinceps deficit contumax magis seruus quam amator libertatis ostendit. Tunc igitur oportuit oīa agere ne susciperetur Romani cū in prouinciā Pōpeius intraret. Maiores uero uestri eorū reges pecunia corporibus aīa multo uobis meliores exiguae prae uirtutis Romanae obistere neque uerūt. Vos autē qui hereditariā obedientia suscepistis rebus tā oībus ab illis qui primi paruere quā longis

DD iii

sime inferiores estis/ contra omne Romanū regnū obfistere arbitramini. Et Athenienses quidē q ob
græcorū libertatē patriā suā quondā ignibus tradidere/ qui superbissimū illū Xerxem per terrā na
vigantē/ per mare uero ambulantē & cuius classem non caperet amplitudo pelagi latiore aūt Eu
ropa duceret exercitū/ hunc inquā cū una naue fugientē gloriosissime persecuti sunt. Circa parā aūt
Salamina qui tantas opes Asiæ confregere/ nunc tamen seruiunt Rōmans/ & illam regiā Græciæ ci
uitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedæmonii quoq; post Thermophylas & platæas & Agesi
laum asiā percrutatū eisdem dominos uenerantur. Macedones uero qui adhuc pœne libertatem
imaginantur Philippum uidere cum alexandro promittentē sibi orbis imperiū/ serunt tamen rerum
mutationem & adorant eos ad quos fortuna migravit. Asiæ quoq; multæ gentes ad libertatē fiducia
subnixæ/ & multo maiores cesserunt tamē & obediunt. Vos autē soli seruire dedignamini his quibus
uideatis uniuersa esse subiecta? Cui militiæ/ quibus confiditis armis? Vbi classis uestra quæ peruagē
Romanorū maria? Vbi autē qui expensis possunt sufficere thesauri? Contra Aegyptios fore aut ara
bas existimatis uos bellū mouere? Non circūspicitis Romanorū imperiū? Non metimini uestram
imbecillitatē? Nōne scitis uestrā ciuitatē a cōterminis gentibus frequēter esse superatā/ illoꝝ autem
uirtus per totū orbem inuicta percurrit/ imo etiā hoc orbe plus aliquid quæsierūt. Neq; enim sufficit
eis ad orientē quidē totus Euphrates/ ad septentrionē uero Ister/ neq; meridiētenus solitudine Lybia
percrutata/ neq; in occidēte Gades sed ultra Oceanū aliū quæsierūt orbē. Vsq; ad Britānias iacces
sas prius arma & exercitū transtulerūt. Quid ergo? Vos ne ditiores Gallis/ fortiores Germanis/ pri
dentiores Græcis. Postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ uos fiducia aduersū
romanos erigit? Sed dicit aliquis seruire molestissimum est. Ac quanto magis id Græcis/ qui uniuersa
sub sole habitantibus uidebantur præstare nobilitatē/ & tam latam quondam provinciā possidētes/
tunc bis ternis fascibus romanorum obediunt. Paribus autē macedones obsequuntur/ qui certe multo
uobis iustius deberent libertatē tueri. Quid autē quingentæ Asiæ ciuitates? Nunquid non absq; ullo
præsidio uni tantūmodo rectori parent? & fascibus consulis obsequunt. Quid autē pergā enumerare
Heniochos/ & Colchos & taurorū gentē/ Bosphoranos quoq; & habitantes circa ponti litora natio
nes Mæotica/ & gentes? Apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur.
Nunc uero militū subiiciuntur tantum tribus milibus/ & quadraginta naues longe inuagabile pri
us mare in pace custodiunt. Quanta Bithynia & Cappadocia & Pamphiliorum gens Lydi quoq; &
Cilices pro libertate dicere ualerent. Tamē nunc sine armis tributa pendūt. Quid autē Traches quoq;
quidem diebus in latum septē aut in longū cōmeabilem provinciā possidentes asperioremq; multo
quam uestra est/ ac multis patribus fortiorem altissimorū gelu eos qui irruerint retardantem duobus
milibus Romanorum in præsidio manētib; obsequuntur. Post hos Illyrii usq; ad dalmatiā/ & istro
tenus incolentes duabus tantum legionibus obediunt/ cum quibus & ipsi imperas compescunt Da
corū. Ipsi quoq; Dalmatæ qui tam multa de libertate conati sunt sapinūq; capti/ rursum cū maioribus
opibus rebellant. Nunc sub una Romanorū legione agunt quietem. Verū tamen si aliquos magnæ
causæ ad defectionem incitare deberēt/ Gallos potissimum oporteret assurgere/ quos uidelicet tantis
munimentis natura cinxisset. Ab orientali quippe plaga alpiū montibus/ a septentrionali Rhenus fla
mine/ a meridie Pyreneis montibus ab occidente uero Oceano. Sed tali munitione gaudentes tre
centis & uiginti quinq; gentibus numerosi fontes aut/ ut ita dixerim/ felicitatis domesticæ habentes/
omnib; bonis totum pœne orbem irrigantes fuerūt/ nihilominus uexigales esse Romanorum/
ac felicitatem suā in eorum felicitate reponēre. Idq; sane ipsum/ non per animorum molliem/
nec propter ignobilitatē parentū quippe octoginta annos pro libertate pugnaverūt/ sed Romanorū
admirati sunt horroeruntq; cum uirtute fortunam qua illi plura sæpe obtinere quam bellis. Deniq;
sub mille & cc. militibus seruiunt quibus pœne plures habuerant ciuitates. Neq; iberis nascens in
agris aurum ad gerenda pro libertate bella sufficit. Neq; tantum terrarum marisq; spacia. Romanis
diremptæ gentes Lusitani/ scilicet & cantabrorū arimania/ nec uicinus Oceanus/ etiam accolis suis
fragore terribilis satis fuit uicentibus Romanis/ sed ultra columnas Herculis protulerunt arma/ &
ipsas nubes Pyreneorum montium egressi uertices ditioni suæ subdiderunt Romani atq; ita pugna
cibus gentibus tantoq; ut prædixi/ spacio diremptis legio in præsidio una satis est. Quis uestrum nō
audiuit multitudinem Germanorum uirtutem quoq; & magnitudines corporum ut arbitror sæpe
uidistis. Siquidem ubiq; Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi quidem ita ingentē spa
ciis regionem incolentes spiritus autem maiores corporibus gerentes & animam quidem conten
tricem mortis/ indignationes autem uehementiores feris/ nunc autē litem Rhenum habēt/ & octo
Romanorum legionibus domantur/ & seruiunt quidem qui capti sunt/ reliqua autem eorum gens
uniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate etiam Britānorum muros qui Hieroso
lymorū confiditis muris. Illos siq; dem circūdatos Oceano & pœne nō minorē quā noster orbis est/
habitantes Romani nauigantes redegerunt inditionē suā/ quatuorq; legiones tantæ magnitudinis
insulam

insalā tuerentur/ & quid opus est plura dicere/ cum etiam Parthi bellicosissimum genus tantis prius populis imperantes & tam magnis opibus circumdati obsides tamen mittunt Romanis/ estq; cernere sub spem pacis seraientem in Italia præcipuam orientis libertatem. Vniuersis quippe qui sub sole incolunt Romanorū arma ueneratibus uos soli bellū gereris/ Neq; Carthaginensiu considerabitis finē/ qui magno illo Hannibale gloriantes & ex nobilitate Phœnicū stirpe uenientes tamen sub Scipionis dextera corruerunt. Sed neq; Cyrenæi Lacedæmone oriundi/ neq; Marmaridarū genus usq; ad Dapsidem protentū neq; terribiles etiā audieribus Syrtēs/ Nasamones quoq; & mari & innumerabilis multitudo nomadū uirtutes impedire romanos. Sed tertiam partem orbis terrarum/ cuius neq; numerare quidem nationes facile est quæ. sub Atlantico mari & columnis Herculis usq; ad rubrū mare infinitos numero & locis æthiopes continet/ totam tamen susceperunt armis & præter fruges annuas quibus Romanā multitudinem octo mensibus pascunt alia quoq; uestigalia pendunt. Expen-
sas quoq; deuotissimi imperio ministrant. Nihil de his quæ inuentur/ sicut uos contumeliosum putātes. Equidem una cū illis tantū legio commoratur. Sed quid opus est longe petitis exēplis potentiam explicare Romanā/ Quom eā possitis de uicina uobis ægypto diligēter inspicere. Hæc enim cū usq; ad æthiopas porrigatur/ opulentiāq; arabiam/ contigua quoq; sit indiæ quinquaginta & septingenta centena milia incolarū habens præter alexandrinorū plebē tamen uestigalia quoq; magnitudinē de censu singulorū capitū æstimari licet deuotissime penditans/ Romanū non dedignatur imperiū. Et certe quā magnū stimulū defectionis habens/ alexandriā scilicet multitudine & diuitiis abundante magnitudine quoq; non imparē. Habet siquidē in longitudine stadia. xxx. in latitudine uero non minus quā decem/ tributorū uero multo amplius per menses singulos infert/ quam uos toto anno peditis/ & præter pecuniā. iiii. mensium Romanæ plebi annonā ministrat. Munitur aut undiq; aut incommeabili solitudine/ aut importuoso mari/ aut fluminibus/ aut syluosis paludibus/ quorū tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ etiam legiones ciuitati insidentes profundā ægyptum cū illa macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis/ Siquidem omnes qui in orbe habitabili degūt Romani sunt/ nisi forte quis uestrū spes suas ultra Euphraten porriget/ & Adiabænorum regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt/ nec si tam probroso operi assensum dabunt Partus tamen sineret. Est siquidem ei cura tuedæ cum Romanis amicitia & arbitrabitur foedus esse temeratum si quis de his qui subiecti sunt eius imperio aduersum romanos in bello procedat. Super est ad diuinum confugiantur auxilium. Verum & hoc apud Romanos. Sine deo quippe impossibile esset imperium tale cōsistere. Considerate autem quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionē immoderatio/ etiam si cū longe inferioribus bellū geratis/ tamē ad dispendiū sit uobis difficillima atq; eadē transgrediendo offendatis deum/ per quæ cum auxiliaturū putatis. Si enim seruetis Sabbathorum cōsuetudinem/ & ad nullū actum moueamini facile pfecto capiimini. Sic quippe etiā maiores uestri experti sunt hos dies Pompeo ad bellum destināte in quibus scilicet hi qui oppugnabātur otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriæ nescio propter quid in reliquū dimicetis. Vna si qdē nunc uobis scētio est/ ne qd de patriā institutiōe soluat. Quemadmodū autē aduocabitis ad adiutoriū deū si cultū i debitu spēre uioletis/ Assumunt autē singuli quiq; bellum uel diuinæ uirtutis/ uel humanis opibus confidentes. Cum uero utraq; hæc quantū ad ipsam pertinet consequentiā deseruntur/ in manifestā utiq; captiuitatē uolentes pugnare proliuunt. Quid aut phibet pprois manibus filios uestros cōingēsq; laniare/ & pulcherrimā inflāmare patriā. Brūpentes siquidem in furorē lucrabimini uel ignominia superatorū/ bonū est/ o amice bonū est/ cū adhuc stat nauis in porto præcauere tempestatem futurā & nō eo tēpore quo i me has irrueris procellas ne ququam trepidare. His siquidem qui in ipronisa mala iciderint superest/ ut non idigni uel miseratione uideantur/ q uero se in apertum discrimen iniecerint etiam exprobrationibus onerentur/ nisi forte aliquis uestrum æstimet secundū peccata conflictū ire. Romanos aut postquā uicerint mediocriter uobiscum acturos/ & non in exemplo aliarum gentium sacram hanc urbem inflām muros/ iterfecturos autem uniuersum uestrū. Neq; enī q superuacuitis armis usquam locum fugæ habebitis/ uniuersis/ scilicet gentibus/ uel iam habentibus Romanos dominos/ uel habere metuentibus. Periculum aut non solum in uos manebit/ sed etiam in reliqs ciuitatibus habitantes iudeos. Neq; enī est in toto orbe populus in quo non uestra portio sit/ quos certe omnes uobis rebellantibus cæde crudelissima diuersi q; conficient. & propter paucorū uiciorū praua cōsilia/ uniuersæ urbes iudaico sanguinē redundabunt. Manet aut uenia eos qui talia patrauerunt/ q sint nimirū uestro uicio congregati. Si uero eadē exequi supederint cōsiderate quam ipsi sit aduersum tā benignos arma no iisse. Subeat aut uos miseratione/ & si nō filios uestros/ atq; cōiungū/ saltē istius ciuitatis/ q iam inter urbū uestre regiōis uocat. Parcite moenibus sacris/ pcite uenerabilibus adytis/ tēplūq; uobis & sancta sanctosq; seruare. Neq; uictores romani his abstinebūt quibus

quibus primo parentēs nullā receperunt gratiā. Protestor autē ego quidē sancta uestra sacrosq; angelos dei patriq; communē quando nihil eorū cōsiliorū quae uobis uiderim expedire subtraxerim uos autē decernētes/quae oportet mecū in pace degeris. Si uero protuleritis iras absq; me periculis subde mini. His dictis astante etiam sorore lachrymauit/ & multā partē de eorū impetu lachrymis infregit. Succlamabant autē nō se aduersum Romanos/ sed aduersum Florū ob ea quae pertulissent pugna gerere. Ad quos rex agrippa. Sed opera uestra inquit talia sunt qualia aduersum Romanos pugnant. Neq; enim Caesari uestigal dedistis/ & Antonianas porticus incendistis. Sopiētis autē causam de seccionis. Si & porticus denuo construatis/ & tributa reddere maturetis. Neq; enim Flori hoc praesidium est aut pecuniā Floro dabit. His consultis populus acquieuit/ & cum rege ac Beronice ascendentes in templū porticus aedificare adorti sunt. Per uicos & regiones principes decurionesq; dispersi uestigal colligebant/ celeriterq; quadraginta talenta/ tantū enim erat reliquum redacta sunt. Et belli q; dem imminentes minas eo tunc tempore agrippas compescuit. Deinceps uero persuadere populo tētabat/ ut parentent Floro/ donec successor ei a Caesare mitteretur. Ad quā orationē multitudo accensa nec a uerborū in rege cōtumeliis temperauit/ sed protinus eū urbe pepulerunt/ ausq; sunt nonnulli se ditiosorum etiā saxa in eum iacere. Rex autē uidens tumultuantū irreuocabile imperū & conquerētē q; cōtumeliis esset affectus. Princeps quidē eorū una cū aliis potēribus misit ad Florū Caesariā/ ut ipse ex eis eligeret qui de tota regione uestigal exigerent. Ipse uero discessit in regnū.

Quidam eo tpe insurgunt & romanos oēs interficiunt/ Eleazarus dux militū prohibet Romanos hostias immolare. Nobiles quidā hortant ne id fiat/ ad Florū destinantur legati & ad agrippam ut cū exercitu ascenderent in ciuitatē/ diuiditur ciuitas in duas partes/ quidā nobiliū & pontificū confugerunt/ quidam in cloacis latuerunt.

Cap. XVIII.

P Er idem tempus quidā eorū qui bellū maxime mouebant congregati irruerant in quodā praesidiū/ quod uocabatur Masada/ & occulte eo peruasos Romanos omnes interfecerunt. Alios autē de suis posuerunt custodes. In templo quoq; Hierosolymorū Eleazarus q; dam filius Ananiae pontificis iuuenis audacissimus dux illo tempore militū psuasit his q; sacrificiis ministrabāt/ ut nullius munus aut hostia qui non esset de Iudaeorū gente susciperetur. Id autē erat Romani belli semen atq; materia. Reiecit siquidē hostias Caesaris quae pro Romano populo offerri solitae erant. Plurimū autē sup hoc pontificibus aliisq; nobilibus deprecatis ut nō praeirerēt eū morē quo supplicabatur pro regibus. Nihil tamē acquieuerunt nō parū quidē & suae multitudini cōfidentes/ robur siquidem omnes res nouare cupientū eorū uoluntates iugabat/ maxime autē aspiciēbant ad Eleazarū qui per idē tempus ut dixi/ princeps erat. Conuenientes igit potētes quinq; eū pontificibus & pharisaeorū nobilissimis/ & uidentes q; grauib; malis pergerent subicere ciuitatē/ de creuerunt seditiosorum animos expediri/ & ante portā quae zerea uocat contionē aduocantes erat autem in interiori parte templi posita quae respicit ad solis exortū/ ac primo quidē multa de temerariis eorū defectione conuastati/ & q; tam breuiter bellū patriae cōmonerent. Deinceps irrationabilitatem causae ipsius arguebant dicentes/ maiores quidē eorū ornasse templū ex magna parte de muneribus gentiū semperq; eorū qui foris essent populorū munera suscepisse/ & non solū prohibuisse aliquorum hostias id siquidē esse impiissimū/ sed etiā eas quae uiscerentur permanerēt quae ad praesens usq; tempus oblationes eorū in templi cultibus collocasse. At nunc eos q; Romana arma irritarent/ & despicerēt eorū bella nouū statuere morē religionis atq; tunc in periculis etiā reā facere ciuitatē impietatis uideri siquidē ea sit in qua praeter solos Iudaeos nullus alter immolet externus. Neq; ad orandū sinas accedere. Et siquidē circa unius alicuius priuati personā lex ferret eiusmodi possit nimirum iure nos inhumanitatis arguere. Nunc autem despiciuntur Romani/ & iudicat Caesar prophanus. Vnde uerēdum est/ ne qui immolandas pro illis hostias repellunt ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre. Fiatq; uere extra principatū ciuitas nisi celerius respiscentes reddiderint hostias/ ac priusquam ad eos in quorum contumelia idē tentatum est huius ausus fama pueniat/ simul autē ista dicentes producebant in medio scientissimos morū paternorū sacerdotes quosq; narratos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quae dicebantur/ sed neq; procedebant in medio altaris ministri ut belli materiam praepararent. Videntes igitur nobiles quinq; seditionem eo iam processisse/ ut eorum non possit auctoritate compesci/ & Romanorum armorum periculum se primos esse mansuros inquam/ tum poterant consulentes amoliri causas parabant & legatos quidem ad Florū miserunt quorum erat princeps filius Ananiae Symō/ alios autē ad Agrippā inter quos nobilissimi Saulus & antipas & Costobarus erāt qui etiā regē pproquitare tangebāt. Praecabant autē utrūq; ut cū exercitu ascederēt in ciuitatē & seditionē opprimerēt/ priusq; ea intolerabilis fieret. Et Floro q; dem malū istud quasi bona nuncius

nuntius fuit uolensq; inflammare bellū nihil respondit legatis. Agrippas autē pariter utriq; parcēs. i. deficientibus uel is aduersum quos bellū mouebatur uolensq; & Romanis conseruare iudeos. & ita dāis templū atq; patriā ad hāc autē nec sibi conducere talē conturbationē sciēs misit in auxiliū populo equitū tria milia Auranitas Baranaeos Trachonitas. Cū his autē erat praefectus equitū Darius dux uero agminis Philippus iocimi filius. His uero uenientibus optimates quiq; cū pontificibus & omni multitudine quae opabat quietē superiorē occupabant ciuitatē inferiorē siquidē & tēplum seditioforum manus tenebat. Missilibus igit & fundis indefinentibus utebantur & continuam erat emissio sagittarum ex utraq; .i. parte. Erat autē quando ex insidiis procurentes cōminus dimicabant. Praestabant autē audacia quidē seditiosi. belli uero scientia regii pollebant. Et his quidē erat propositū maxime templū obtinere/ pphanatoresq; eius expellere. Seditiosis uero qui cū Eleazaro agebant ut praeter ea quae obtinebāt etiā superiorē innaderent urbē. Per septē igitur dies gravis utriusq; partis caedes fiebat/ & neutri de eo loco quē tenuerant depellebantur. Deinceps uero adueniēte ea festiuitate quae Xylophoria dicitur/ in qua mos est omnibus grandē lignorū materiā conuehere ad templū/ quatenus nunquā igni deficiat esca/ semper enim inextinguibilis persenerat/ quosdam quidē cura religionis exclusit. Inter infirmiorē aut uulgū multi irrumpentes siccariorū/ sic enim uocāt latrones gladios in sinibus gerentes audacissime utebantur opere quod adorti erant. Regii autē audacia & multitudine vincebātur. Ita superiore ciuitate cesserunt/ cū isti protinus irruentes Ananiae pontificis domū/ & Agrippae ac Beronices palaciū inflammauerunt. Postquā ignem archiuo intulerunt uolentes omnia creditorū documēta disperdere/ nec etiā unde ratio creditae pecuniae pateret atq; omnis ad eos debitorum se iungeret multitudo/ & aduersum locupletes quasi motu libertatis haberēt insurgendi liberā facultatē. Fugientibus ergo chartarū publicarū custodibus ignem aedibus iuecerunt/ atque ita succensis ciuitatis neruis hostibus irruēbant. Quo loco pontificū atq; nobiliū quidā in cloacis latuerunt/ quidam uero cum regiis in superiorē regiā confugerunt. portas celeriter obstruentes. Inter quos Ananias pontifex/ & Ezechias frater eius erant/ & illi quos apud Agrippā ufos legatione diximus. Tunc ergo uictoria quidem & inflammatione contenti cessauerunt.

Quintadecima die mensis Augusti fit impetus in Antoniam & omnes obsessos in eo p̄sidio capiunt/ post regē accedūt exurūt turres. p̄cantur Manaimū ut liceat aufugere qbus concedit relictis solū Romanis intrus q̄ confugiunt in turres regias/ illi uero qui cū Manaimo erant/ irruētes illa loca diripientes stratopedum incenderunt.

Cap. XIX.

Post die aut. xv. scilicet die augusti mensis fecerūt impetum in antoniā/ & oēs in eo praesidio agentes per biduum obsessos coeperunt atq; interfecerunt/ praesidiūq; incenderunt. Postea uero transierunt in regiā ad quā confugere agrippae milites/ & in.iiii. partes agmē suū diidentes muros moliebantur. Eorū uero qui intus erāt erūpere nullus audebat propter multitudinem oppugnantium. Distributi autē ppugnacula/ & turres subeuntes interficiebāt/ & frequenter quidē latrones sub muris cadebant. Nec die autē conflictus/ nec nocte cessabat/ seditiosis uidelicet aestimantibus in desperationē cogi eos qui in praesidio erant propter inopiam uictus/ regiis uero credentibus oppugnatores suos cessuros labori. In his autē erat Manaimus unus de filiis iudae galilai callidissimus rhetor qui etiā quondā sub Cyrino exprobrauerat iudeis quoniā post deū subiicerentur romanis. Is ergo assumptis quibusdā nobiliū perrexit in Masada ubi armamentarium herodis erat. Eoq; perrapto populares aliosq; latrones diligenter armauit. Hisq; utēs stipatoribus ueluti rex Hierosolymā reuertitur factusq; princeps seditionis oppugnationem disponebat. Machinamentorū aut inopia erat/ & nec poterant palam suffodere muros. superne hostibus tela iacentibus. Funiculum igitur longe coepitū sub una turrim agentes suspenderunt cū materia subiecta ac postea insustinentia ligna ignem immitentes aggressi sunt. Sicq; subiicibus exustis turris quidem ex templo emota est. Alter autē muros intus aedificatus apparuit. Regii quippe molitiōes eorum praesentientes fore etiam de concessione turris/ alium sibi murum celerius aedificauerunt. Inter hoc autem hi quidem qui oppugnabant & statim se uictores credebant cum uidissent alium murum stupore defecti sunt/ regii tamen ad Manaimum aliosq; seditionis principes mittebant/ praecantes ut eis descendere liceret/ eiusq; reliquis. Quod cum Manaimus annuisset protinus discesserūt. Romanos autem qui soli relictī erāt grandis animi occupauit defectus. Neq; enim ui contra tantam multitudinē pares erant/ & praecari ut exire liceret ignominiam iudicabant/ quanq̄ & si tribueretur nequaq̄ tutum putabant. Dereliquentes igitur inferiorem locum qui Stratopedon uocabatur quippe quasi capi faciles in turres regias cōfugerūt/ quarum una appellabatur Hippicos/ alia Phaelus/ tertia Marriannes. Hi uero qui cū Manaimo erant protinus irruentes ea loca de quibus milites fugerant si quos eorum comprehendunt trucidantes omnem reliquum apparatus diripientes Stratopedum incenderunt. Hāc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Capitur

Capitur Ananias pontifex & cū fratre Ezechia occidit & insurgūt qdam contra Manaimū/nolētes cū regē interficiunt Sophista a populo/interficiunt Manaimus/per Romanos etiā multi ex iudæis occiduntur/ita ut Cæsaria uacuata iudæis remaneat.

Cap. XX.

Sequenti autē die pontifex Ananias circa Euripos regie domus latens capitur / & a latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circūsedētes autē turres sediciosi custodiebāt ne q̄ militū posset effugere. Manaimū autē & munitōrū locurū destructio & pontificis ananias mors in crudelitātē crexit & neminem parem sibi in negociis arbitrans intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autē duo de sociis Eleazari & mutuo collocti/ quia non deceret a Romanis desiderio libertatis recedētes eandē populari suo p̄dere dominūq; ferre/ & si non uiolētū/ tñ seipsis humiliorem. Nam si oporteat cunctis aliquem p̄cesse/ quēuis magis aliū quā illum deceret. Atq; ita pacti adoriantur eum in tēplo. arroganter enim adoraturus accesserat regali habitu indutus/ & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant in illum profuissent/ reliquus uero populus rapiens saxa interfecit Sophistam/ æstimantes quo modo illo perempto tota sedicio solueretur. Paululū autē stipatores Manaimi resistentes postquam uiderunt torā aduersum se multitudine irruere quicq; quo potuit diffugere & cædes qdam eorum qui compræhensi sunt persecutio autē latentiū sequebatur/ pauciq; ex eis latentes in Masadam per fugerunt/ cum quibus & Eleazarus filius lairi propinquus genere Manaimo. Qui postea etiā in Masadam tyrannidem egit. Ipsum autem Manaimum cū confugisset in locū qui Ophlan uocatur/ atq; illic humiliter delitesceret capientes extraxerunt in publicum/ multisq; suppliciis affligentes interfecerūt. Similiter autē sub eo agentes principes p̄cipuumq; tyrannidis adiutorem eius absolomon nomine. Et populus quidem sicut dixi in his adiutor fuit/ suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non ad comprimendam pugnam/ sed ut cum maiori licentia bellum agerent interfecerunt Manaimū. Deniq; cū populus multū p̄cicaretur ut oppugnationē militū relaxarent uehementius insistebant donec ulterius resistere non ualentes/ Metilius. Hic enim erat Romanorum p̄fectus/ & reliqui mittunt ad Eleazarū dicentes/ ut solas eorū pacisceretur animas/ arma autē & reliqua quæ haberent ipsis tradentibus sumerent. Qui p̄cationē illico rapientes remittunt ad eos Gorionē nicomedis filiū & Ananiā Sadiuci/ & iudā Ionathæ eis dexterās & sacramentū duros. Quibus actis deducebat milites Metilius/ sed quandiu Romani arma retinebant nemo aduersus eos sedicioforū fraudis aliqd molitus est. Postea uero quā secundum pactiōnes omnes scuta gladiosq; posuerunt neq; quicquā ulterius suspicantes descenderunt facto in eos impetu stipatores Eleazari compræhensos trucidabant/ neq; resistentes neq; supplicantes/ solas autē pactiōnes & iuramenta quæ dederant in clamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt p̄ter Metiliū. Hunc enim depræcantē & usq; ad circuncisionē iudaizare se p̄mittentē tantūmodo seruauerunt. Detrimentū autē Romanis quidē erat leue de potētia siquidē amplissima pauci fuerunt interempti/ iudæorū autē captiuitatis illud exitium probatur. Videntes autem graues iam stare causas bellorū/ urbem tamen tali facinore fuisse repræssam/ ex quo nimirum diuina indignatio iminebat etiā si a Romanis nulla ultio timeretur/ lugebant publicæ & iusticiæ ciuitatis p̄mebatur unusq; autē mediocriū quasi pro sediciosiis causas redditurus turbabatur. Siquidē Sabbatho illam cædē contigerat perpetrari in quo. s. die propter religionē a sanctis quoq; operibus agūt q̄rēt. Eodem autem die eadēq; hora quasi ex aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoq; iudæos apud se habitantes trucidauerunt/ ita ut uno tempore super. xx. milia hominum caderentur/ & cunctis iudæis uacuata Cæsarea remaneret. nam & eos qui effugerant compræhendens Florus uinctos in arcem deduxit.

Iudæi diuisi uicos & loca alia inflāmauerūt/ imensa cædes fit ex iudæis & aliis/ Ciuitates oēs plene cadaueribus Scythopolitæ cū iudæis dimicant/ clā tamen nocte dormiētes tertia/ eos inuadunt. mii. milia interficiunt ex iudæis & eorū substantiā diripiunt.

Cap. XXI.

Post Cæsariensium uero plagā tota gens efferata est. Diuisiq; iudæis Syrorum uicos eisq; cōrinentes rurales protinus uastauerunt/ idest Philadelp̄iā & Gebonitin & Gerasam & Pellā & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt in Gadara & Ioppē & Gaulanitiden. Et alia qdē subruentes loca alia uero inflāmantēs etiā in Cædalām & Tyrū & Ptolemaidā Gabā quoq; Cæsariāq; tendebant. Obstiterunt autē eorū incurui neq; Sebas̄te/ neq; Ascolon/ sed his quoq; inflāmati Anthedona & Gazā eneterunt. Multa autē circa fines harū ciuitatū diripiebantur/ uici scilicet & agri eorum qui capiebantur uirorum immensa cædes fiebat/ neq; tamen Syrii minorē numero multitudinem iudæorum uastabant/ sed etiam eos qui in ciuitatibus erant compræhensos disperdebant/ non solū ob uetus odium/ sed ut/ & discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conurbatio totam Syriam peruaserat/ & omnis ciuitas in bīpos diuidebatur exercitus/ unaq; alterutris salus erat/ si anticipassent alteros cædes faciendo. & dies quidem dacebantur in sanguine. noctes autē molestiores formido faciebat. nam licet uiderētur ammoliri iudæos/ tamen etiā de aliis gentibus iudaizantes

iudaeizantes cogebantur habere suspectos & per hoc ipsum quod in eis uidebatur ambiguum/neq; temere eos placebat interfici & rursus p ipsam religionis cōmixtionē quasi penitus externos timebāt puocabant aut ad caedes aduersorū etiā illos q prius fuerant mansueti auaritia siquidē substantias caesorū passim diripiebant & quasi uictores eorū prādam quos trucidauerunt in domos alias transferebāt. Gloriosior aut erat q plura collegisset/quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat aut cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, foeminas autē neq; uerecundia contextas & omnis quidē provincia plena erat inerrabiliū calamitatū maior autem his moetus audēdorū malorū ipsius quae acta erant facinoribus iminebat & haecenus quidē iudaeis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes aut in Scythopoleos fines etiā iudaeos/q illic habitabant/experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirassent & consanguinitatē utilitati p priā postponentes aduersum iudaeos cū gentilibus dimicabant/ suspecta tamen eorū ipsa belli fuit auditas. Deniq; Scythopolitae ueriti ne ciuitatē noctū adurerēt & magna sua calamitate ciuib; excusarent defectionē. Dixerunt eis/ut si uelint in eos firmare consensum & circa alienigenas ostendere fidē, transirent cū omnibus famulis suis i proximā locū paludis. Quibus quae fuerant iussa sine suspitione facientibus diebus quidē secutis duobus quieuerūt Scythopolitae. Tertia uero nocte explorantes alios incautos alios uero dormientes inuadunt/subitoq; omnes interfecerūt q fuerunt. xiiii. milia. Postq; eorum substantiam cunctā diripuerunt

Circumsus Scythopolitis a iudaeis Symon quidā q multos ex iudaeis quottidie trūcauerat educēs gladiū nullū hostiū interfecit & patrē & matrē & filios & uxorē interfecit prāditione/ ne hostiū q; gloriaret & seipsum/caedes maxima fit in scythopoli urbes & populi cū uicini iudaeos oēs iterfi/ciūt/multae ciuitates aliae pepererunt eis miseratione motae.

Cap. XXII.

Ignū aut etiam uidetur symonis interitū eorare. Hic enim sauli cuiusdā nō ignobilis uiri filius erat. Fortitudine quoq; corporis & audacia animi insignissimus/ quibus utriq; ad incōmoda suae gentis abusus multos siquidē iudaeorū appropinquantē scythopolim quottidie obtruncabat & frequenter integros cuneos fudit fugauitq; ita ut totius aciei mora & momentū solas existeret. Cōprehendit aut eum digna ciuili interfectione poena. Nā cū scythopolitae circumfusi essent iudaeis & in paludē prācipites agerent educes symō gladiū in nullū qdē hostiū impetū fecit. Nihil siquidē in tanta multitudine promoturū uidebat. Exclamans aut miserabiliter digna inquit Scythopolitani his quae gessi patior/ qppe q tā multa caede ciuiū meorū benignitatem erga uos nostrae fidei feci. Dignae enī nobis externa gens infida est/ qui in nostrū genus tanta impietate delinquimus. Morior ergo quasi prophanus propriis manibus/neq; enī dignū est hostibus subiaccere. Iste aut ipse finis & mihi sceleris digna poena & aut uirtutis idoneū decus erit/ ut nemo scilicet hostiū de meo interitū gloriatur/ neq; insultet cadenti. Haec dicens miserantibus simul ac furentibus oculis circūspicit omnē familiā suā. Erāt aut & uxor & filii & prouecti in senectutē parentes. Ille qdem patrē trahens Caesarie & eū superstans ense penetravit post quē nō sane inuitā matrē interfecit. Super hos aut coniugi & filiis iulit ferrum singulis sane horū poene currentibus gladio & hostes puenire cupientibus. Cum uero omaem suam necessitudinem trucidasset caesis superstans extendit dexterā/ ut neminē posset latere/ & totum in uiscera sua ensem demersit. Dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atq; animi firmitatem. Ceterum quantum ad fidem quam alienigenis praestitit digno sine consumptus. Ad caedem aut quae i Scythopoli facta est reliquae quoq; urbes iudaeis apud se habitantibus iruebant & duo milia quingentos Ascalonitae/ Ptolemaitae autem duo milia interfecerunt. Vixerunt quoq; non paucos Tyrii/ multos qdem trucidauerunt/ plures autem uictos cum Rodibus tradidere. Hippeni quoq; & Gadarēses similiter audacissimos qdē amoliebāt/ terribiles autem sollicitē obseruabant. Reliquae quoq; urbes aduersum iudaeos singulae & prout habebant uel timore uel odio mouebantur/ soli aut Antiocheni & Sidonii & Apamei suis cohabitatoribus pepercerunt & neq; interfecere quēq; iudaeorum neq; uiculis tradiderunt. Forte aut & propter multitudinē suā despexerunt/ eorū si q motus fuissent/ mihi autē uidentur magis erga eos miseratione moti quos quicq; nihil moliri uidebant. Geraseni aut neq; i eos q apud se remanere delegerunt qcquam gesserūt malū & egredientes usq; ad fines suos deduxerunt.

In regno agrippae insurgit perniciēs aduersus iudaeos/ Noarum multos cises q ad agrippam & celesium uenerāt poscendi praedii gratia in itinere occidit/ hunc Varū agrippa punire nō audeo sumonit eum e regione qua procurabat.

Cap. XXIII.

Excitata est autem etiam i regno agrippae aduersum iudaeos perniciēs. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallū antiochiam/ relicto sup negocia sua quodā ex sociis noie Noaro qui Soemo regi genere erat propinquus. Venerunt ad eum de Batanea regione septuaginta numero uiri & nobilitate & prudentia ciuium suorum praestantissimi poscendi praedii gratia/ ut si qui. Lapud eos quoq; motus fuerent haberent idoneam custodiam p quam possent insurgentes

insurgentes quosq; comprimere. Hos Noarus quosdam armatos de regijs permittens interfecit in idnere omnes. Aulus aut est tale facinus propter consiliū agrippæ & propter nimiam auariciam imple in gentiles suos agere non recusans regnum omne corripit/perfenerans. s. post talē principatum in totum genus exercere iniquitatem. Donec discussus agrippa rebus animaduertere quidem in noarū ueritus est propter propinquitatem Soemi. Procuranda tamen eum regione summoit. Seditiosi autem cōprahendentes præsidium quod appellatur Cyprus imminens finibus hierichuntis custodes quidem interfecerunt munimenta autem destruxerunt.

Iudæi persuadent Romanis ut deserant castellum utuntur honoribus iudæi in alexandria quos alexander concesserat conflictus continuus cum iudæis & Græcis fit.

Cap. XXIII.

Er eisdē dies etiā in Machærunte multitudo iudæorū persuadebat in præsidio relictis romanis deserere castellū eisq; tradere. Illi aut q; rogabatur cogi metuentes pacti sunt cum eis discessionē suā & accipientes fidem tradūt præsidium quod diligenter cōperūt Machæritæ custodiis obtrine. In alexandri aut semper quidē erat incolis aduersum iudæos seditio. Iam ab illo tēpore ex quo strenuus alexander contra ægyptios usus iudæis præmium societatis tradidit eis & habitandi apud alexandriā facultatē & ius orbis æquale cū gentibus. Permanebāt aut eis honor iste apud successores quoq; alexandri. Deniq; & in parte ciuitatis locū eis propriū deporauerunt/quatenus haberent conuersationē per omnia mundiorem a cōmōtione scilicet gertiū sequēstratā præstiteruntq; eis ut etiā macedones appellaretur. Deinceps uero cum in possessionē romanorū ægyptus uenisset neq; Cæsar primus neq; post eū quispiā honores quos alexander iudæis decreuerat minuit. Conflictus aut eorum aduersus Græcos pene continuus erat & iudicibus multis quoti die ab utraq; parte lucrum reuoluentibus seditio accendebatur.

Alexandrini conueniūt ut largitionē ad Herodē mittant/permiscētur iudæi cū Græcis in amphitheatro sit discordia maxima inter eos/Tyberius alexander cohercuit eos hortationibus qui irrotes Tyberium contumeliis appetebant ille quasi omnes fecit interficere/domos diripere. Zabulon ciuitas a Cestio occupatur/diripit domos & loca incendit.

Cap. XXV.

Vnc uero cum apud alios turbata res esset illie magis exarsit tumultus. Nā cū alexandrini in contionē uenissent ut ordinarent pro certis negociis largitionē ad Neronē ferendam concurrere in amphitheatrū permixti Græcis plurimi iudæorū. Quos cū uidissent amulii ex tēplo clamare coeperunt iudæos hostes & exploratores esse ac deinceps insiliētes intulerunt eisdē manus & reliqui quidē fugiētes dissipati sunt tres ex his uiros comprahendentes trahebant quasi uiuos incensuri. Cōmota est aut omnis terra iudæorū ad ultionē ferendam & primū qdē in græcos saxa iaciebant. Postea ēt uero facibus raptis in amphitheatrū ipetū fecerunt cōminantes quod in ipso loco tantū simul populū concremarēt & pœne minas implessent rebus nisi iras eorum cōpræssisset Tyberius alexander princeps ciuitatis. Nec tamen ipse cohercendi principiū ab armis sumpsit sed nobiles eorū quosq; summittens hortabatur ut desinerent neq; aduersum se militiā Romanā cōmouerent. Seditiosi aut benignā deprecationē ridentes Tyberium contumeliis appetebant. Qui postquā uidit absq; calamitate tumultuosos non posse cōpesci imisit in eos duas Romanorum legiōes q; i ciuitate erāt. Cū his alios qnq; milia equites casu ad iudæorū iteritū de Libya ueniētes pcepitq; ut non solū interficerent sed etiā substantias eorū diriperent domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui uocatur Delta illo quippe erat iudæorū multitudo collecta exequabantur strenue iussiones nec sane sine cruenta uictoria. Collecti quippe in unum iudæi & eos qui de suis optime armati erant ante reliquam multitudinem statuentes aliquandiu restiterunt. Postquā uero in fugam inclinati sunt passim trucidabantur & erat eorum grandis interitus. Tum quæ sibi madata fuerant exequuntur. Conglobati enim iudæi his quos melius armatos habebant in fronte positis aliquandiu quidem restiterūt. Semel in fugā uersi mactabantur nec unius exitii modus cū alii subdiuo atq; in campo deprahenderentur in ædes autem alii concluderentur & eas quoq; incenderent. Romani una etiam diripiēdo quæ in his reperissent neq; illos aut infantium misericordia aut reuerentia senectutis moueret sed in omnes ætates pari cæde saeuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat. Quinque uero congeſta sunt milia mortuorum nec tamen saltem reliquæ remansissent nisi ad præces se contulissent eorumq; misertus alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis primo eius nutu discedūt populares autē Alexandrini propter odii magnitudinem difficulter ab incepto renocabantur uixque a corporibus distrahebantur. Apud alexandriam quidem talis casus euenit. Cestio uero iam quiescendū esse non uidebatur infensis ubiq; iudæis sed duodecimam legionem integrā ex antiochia secū ducens & ex reliquis bina milia lecta peditum & .iiii. alas equitum insuper regum auxilia hoc est antiochi duo milia equitum & peditum tria milia sagittarios omnes agrippæ uero tantundē peditum & equitū mille cū & Cestius sequeretur .iiii. milibus cōitatis quorū tertia pars equitū erat pluresq; sagittarii protemaيدا

lemaida progressus est plurimi aut ex ciuitatibus auxilio conuenire peritia quidē militibus inferio-
res/quot uero sciētiā deerat in iudeos odio/idēq; alacritate supplētes. Aderat aut ipse quoq; agrippa
Cestio / & eorū q; cōducerēt sibi & itineris p̄ncipes / ibi tū adducta exercitus pte Cestius i ualidissimā
galilez ciuitatē cōtendit Zabulon quz appellatur andrō. & ab iudeorū finibus prolemaida discer-
nit. Cūq; offendisset eam ciuibz destitutā/in montes enim multitudo refugerat omnigenū autem
rerū plenā/illas quidē militibus diripiendas concessit/ ipsum uero oppidū quāuis admiratus ēēt eius
pulchritudinē quippe domus habebat similiter ut apud Tyrum & Sydona & Berytū edificatas in-
cendit. Deinde cursu territorio peragrato quicquid inuenisset obuiam depopulatus inflāmati etiā
circum eā positis uicis in prolemaida regressus est. Syris aut adhuc prędę inherētibz/& pręcipue
berytis recepta iudei fiducia. Cestiu enim recessisse cognouerāt repente in eos q; remanserāt irruūt
& prope duo milia morte consumunt.

Cestius p̄mittit exercitū in ioppē q; capis/incēdit eā & uiros oēs interficit.

Cap. XXVI.

Cestius aut ex prolemaide reuersus ipse quidē Cæsareā peruenit in ioppen uero partē prę-
misit exercitus/cū pręceptis huiusmodi ut oppidū custodirēt si eo potiri potuissent/ aut
si oppidani imperū pręsensissent/tam suū quam ceterorum militū pręstolarentur aduen-
tum. Illorum igitur alii mari alii terra profecti utrinq; ioppē facillime capiunt/ ita ut ne-
sage quidem habitatores copiā reperirent/nedum ad pugnam separarent. Aggressi autem cūctos in-
terficiunt cum familiis direptāq; ciuitatem incendunt. Interfectorū autē numerus octo milia quadri-
genti fuerunt. Simili modo & infinitimā cæsaream Nabartenen Eparchiā non paucos direxit equi-
tes/qui & partem finiu uendicauerunt/magnāq; indigenarum multitudinē peremerūt/ direptisq; pa-
trimoniis etiam uicos igni dederunt.

Cestius mittit Gallum in Galilzēam suscipiunt eum ciuitates qui uero non obtemperabant inle-
quitur & trucidabat/progrediens multa loca inuadit/iudei ad diem festum Hierosolymā petierūt/
qui auditis militibus uenientibus/dimissis solennitatibus in Romanos irruerunt/quorum multos oc-
ciderunt.

Cap. XXVII.

N Galilzēā quoq; misit cestius Gallū ductorē duodecimę legionis ei; tantā militum ma-
nū attribuit/quantā genti expugnandę sufficere posse credebatur. & eum ualidissima Gali-
lez ciuitas Sephoris cū fanore suscepit. Huiusq; prudens consiliū/secutę ciuitates alię
quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinis operā dabant in Galilez montē undiq;
mediū recessere/qui est cōtra Sephorim & uocatur asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitū.
Illi aut quādiu superiores erāt facile Romanos ad se ascēdētes ulciscēbātur & ex his plures quā ducētos
interfecerūt. Vbi uero eos uiderunt circūactō itinere ad celsiora progressos mature uictoriā cōcesse-
runt & neq; pugna cominus armatorū ferebant. Neq; si terga dedissent eqtū poterant manus effuge-
re/adeo ut pauci locis asperis delitescerent/amplius uero quā duo milia trucidarentur. Gallis quidē
cū nihil iā tētari nouitatis apud Galilzēā uideret cæsariā cū exercitu remeabat. Cestius uero cū omni
multitudine reuersus in antipatridē perrexit. Cognitōq; non paruā multitudinē iudeorū in turrim
quz aphæci uocabatur esse collectā/qui & his congregarentur pręmisit. Sed priusquā in manus ue-
nirent iudei motu dispersi sunt/eorūq; castra tā desolata milites adorti cum uicis circūpositis incen-
derunt. Ex antipatride aut cestius in lyddā profectus uacnā uiris ciuitatē offendit. Nam propter Sce-
nophegiorū dies festos cum in Hierosolymam populus omnis ascēderat. Quinquaginta uero quos
ibi cōprehendit occisit exultōq; oppido ulterius procedebat per quz Bethoron profectus in quo/
dam loco cui nomen est Gabao castra ponit distante a Hierosolymis stadiis quinquaginta/ iudei ue-
ro cū iam ciuitati propinquare bellū uiderēt/omissis diēru festorū solennibus ad arma properabant
fatig; freti multitudine incōpositi ad pugnā & cum clamore profiliebant. Ne diēru quidē septē ha-
bita ratione feriatorū erat enim sabbarū quod apud eos religiōe maxima curabatur. Idem aut furor
quē eos ab obsequio pietatis emouerat in pręlio quoq; superiores effecit. Tāto nāq; impetu Roma-
nos aggressi sunt ut eorū & aciem perrumperent uiaq; aperta cædibus in medio tuerent/ac nisi ei mi-
litū parti quz nec dum locum amiserat equites ex circuitu subuenissent/quic; non satis defecerūt pe-
dites in periculo totus cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Roma-
ni milites ex quibus quadringenti pedites/cæteri equites erant/Iudei uero uiginti duo/quorum for-
tissimi uidebantur. Monobazi regis adiabene propinqui. Monobazus & Cenedæus/& post hos pe-
taites niger & Sila Babylonius qui ad iudeos/ab agrippa rege transfugerant cū ptidem milita-
bant. A fronte quidem repulsi iudei ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron
ascendentes Giorz filius Symon inuadit / multosque postremi agminis coactores lanauit/ ac mul-
ta carra cum sarcinis capta in ciuitatem reduxit. Cestio uero in agris triduo commorante iudei lo-
cis superioribus occupatis obseruabant eius transitum neque cessaturos eos certum erat/si romani
proficisci cōpissent.

Quærit

Quærit agrippa uerbis iudeos auertere ut desisteret mittit Borcaum & Phœbum ad iudeos/pe
rimis phœbus/Cestius iducit exercitū in oppidū iudeorū icēditq; pte ciuitatis. Cap. XXVIII.

Taq; dum agrippa cū infinita hostiū multitudinē montes amplexa ne Romanos qdē a
periculo tutos esse pspiceret uerbis iudeos experiri decreuit/uel omnes sibi parituros ex
stimans/ut bello desisterent uel siqui aduersarentur seuocandos esse/qui ab eorū sententiā
discreparent. Milit igitur ex comitibus suis Borcaum & Phœbū quos illis sciebat esse no
tissimū/ & a Cestio fœdus amicitiae/certatim; a peccatis populo Ro.ueniā pollicerent/ si proiectis
armis secum sentire uoluissent. Verū seditiosi motu ne cuncta multitudo spe securitatis ad agrip
pā sese conferret legatos obtruncare statuerūt/ & Phœbū qdē priusquā uerbū faceret peremerūt. Nā
Borcaus uulneratus effugit populares aut id idigne ferentes factū cādēdo fustibus atq; lapidibus in
oppidū cōpulerūt. Cestius uero quia intestinā eorū discordiā opportunū ad irruendū tēpus iuenit to
tū in eos duxit exercitū/ing; fugā uersus usq; Hierosolymā profectus est. Castris aut in loco positis q
appellatur Scopos interuallo septē stadiorū a ciuitate discedēs/nihil p triduū aduersus oppidū cona
bat/ sperans fortasse intus degentes aliqd remissuros. In uicos aut circa ciuitatē nō parua militū ma
nū ad rapienda frumenta dimisit. Quarto aut die q trigesimus mensis erat Octobris ordinatū in op
pidū itroduxit exercitum. Populus quidē a seditiosis custodiebatur/ipsi aut romanorū disciplina ter
riti exterioribus cessare partibus ciuitatis & in partē interiorē templū quæ refugerunt. Cestius uero
transgressus Bezethā quæ sic uocatur & Cenopolim & forum quod appellatur Dacon incēdit. De
inde cum ad superiorē ciuitatē uenisset prope aulā regiā castra posuit. Et si tunc uoluisset intra mu
ros uolenter irrumpere ciuitatē ilico possedisset/belloq; finē dedisset. Sed Tyrannius priscus præpo
situs castris & plures equitū magistri a Floro pecunia corrupti conatū eius auertere & iudeos intole
randis malis repleti cladibusq; conigit.

Quidam uocabant Cestium patefacturi portas qui cogniti proiecti sunt ex muris. Cestius tentat
muros ascendere & inuadere templum/repugnatur a iudeis/recedit Cestius & iudei insequuntur/
dimittit quæ erant impedimento ad fugam/ & nisi nox aduenisset totus exercitus periisset. nocte au
fugit/insequuntur iudei/ex Romanis mortui sunt quinque milia & trecenti peditum / ex equitibus
noningenti & octuaginta. Cap. XXIX.

Nterea plurimi popularium notissimi ab anano Ionathæ filio pñasi Cestū quasi portas
ei patefacturi uocabāt. Ille aut & ira fastidiens & quod nō satis ei credendū putaret tādū
id neglexit donec' proditiōe cōperta seditiosi Ananū quidē cū cæteris de muro deiectis
lapidibus in domos suas fugere cōpulerūt. Ipsi uero p turres depositi murū tentatibus re
pugnabāt/per dies quidē quinq; Romanis undiq; conatibus inexplīcabilis erat sperus. Sexto autem
die Cestius cū plurimis eiūsdēq; sagittariis a septētrionali tractu templū aggreditur iudeis ex porticu
resistētib; Qui repēte qdē Romanos ad murū aducentes auertere. Postremo aut repulsi teloz; mul
titudine recesserūt. Itaq; Romanoz; q anteibant scutis suis muro nixi & q eos sequebantur aliis ac
p ordinē aliis similiter adiunctis/quæ sic appellat/teftudinē cōtexerūt. Vnde sagittæ in eā delatæ ir
ritæ delabebant/ & sine aliqua noxa milites moenia suffodiebant/tepliq; portas incēdere moliebant.
Vehemens aut seditiosos stupor inuaserat/ itaq; multi ex ciuitate diffugiebāt/ueluti cōtinuo caperet.
His aut populus alacrior efficiebat/ & quantū nequissimi cadebant/ tantū ut ipsi portas aperirent.
Cestius tanquā de se optime meritū recipient appropinquabāt. Et pfecto si paululū in obsidione pfe
uerasset/stati ciuitatē obtinuisset. Sed credo iā tūc infestus deus pessimis eiūsq; sancta illo die finē bel
lo dare phibuerūt. Deniq; Cestius neq; animis populi neq; obseffoz; desperatione pspēcta militē re
uocat/ & sine ulla spei repulsa icōsulte nimis ac iniuste discessit. Inopinata uero eius fuga latronū fidu
ciā recreauit/ insecuti nouissimos aliquos egrū peditūq; peremere. Et tūc qdē Cestius in castris quæ
apud Scopon munierat tēdit/altero aut die ulterius recedēdo magis hostes pñocauit/tanquā postre
mis appositi multos necabāt/ quoq; utraq; itineris pte uellata in trāuersos tela iacebāt/ & neq; in eos
se retorquere/a qbus a tergo lauciabant nouissimi audebāt quandā infinitā multitudinē inseq; existi
mātes. Et a lateribus instātis uim repellere minime sufficiebāt/ cū ipsi qdē graues eēt/ordinēq; inter
rūpere formidarēt/ uiderēt aut iudeos lenes & ad excurrēdū faciles eē. Vnde exoriebat ut multa ma
la ppetrarent/ cū nihil etiā inimicis nocerēt. Tota igit uia pculsi deiectiq; agmine steruebant/ donec
multis occisis in qbus erat priscus sextæ legionis dux/ & Longinus Chiliarchus & amplius iocūdos
alæ pfectus uix in Gabao puenerūt/ubi castra prius posuerāt/multis istrumētis amissis. Hic aut Ce
stius biduo cōmoratus inops cōsiliū qd ageret/ cū tertio die maiorē hostiū uidisset nomēq; & omnia
circū loca plena iudeis tarditatē sibi obfuisse cognouit/ & si adhuc ibi maneret pluribus se inimicis
usurum. Itaq; pro cōpendio fugæ cuncta quæ militibus impedimento erāt amputari præcepit. Occi
sisq; tunc mulis atq; asinis aliisq; iumentis/præter illa quæ sagittas & machinas ferrent. Hæc enim ue
lut usui futura seruabat maxime quia timebat ne iudeis contra se capta prodesse. Bethoron uerū
sus antecedeat

his antecederet exercitū. At iudei latioribus quidē locis minus instabant contractos uero in angustias atq; defensus qui discessissent ab exitu prohibebant. Alii postremo super agmen impingere. fusaq; omnis multitudo per itineris iuga milite sagittis operuit. Vbi enā pedibus quo pacto sibi subuenirent hesitantibus equitū periculū promptius erat. Nec enim ordinate uia profequi poterant obstantibus iaculis. & ne contra hostes irent a scens ardui prohibebant egredientibus inui. Lateribus autē rupes ac ualles in quas deiecti qui aberrassent cōsumebantur. Nullusq; locus aut fugiendi aut ulciscendi rationē habebat. Itaq; incerti quid agerēt ad ululatus quos desperati solēt. fletusq; cōuersi sunt. Quibus resonabat iudeorū cohortatio cū clamore lacerantiū pariter ac satientiu. Totusq; poene qui cū Cestio fuerat perisset exercitus nisi nox aduenisset. Qua Romani qdē in Bethoron cōfugerūt. Iuda uero obsessis circū oibus locis eoz. transitus custodiebat. Deniq; ibi cū Cestius aperto itinere desperatū de fuga cogitabat. Lectosq; ad quadringentos oīum fortissimos milites tectorū fastigiis imposuit. Hisq; praecepit uigilum qui in castris excubant signa clamare. ut eo modo iudei omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cū ceteris otiose usq; ad triginta stadia pgeret. Unde mane cū iudei locū in quo Romani teterant desolatū uidissent in quadringentos a quibus decepti fuerant cōcurrerent. & illos quidē sine mora iaculis cōfecerunt. mox autē Cestiu psequi properabant. Sed ille cū nocte non parū spaciū itineris peregisset. die uehementius quoq; fugiebat. adeo ut moeto percussis milites machinas sine tormenta muralia. iteq; balistas. multaq; alia instrumenta relinqueret. Quibus tunc ablatis iudei rursus cōtra illos qui ea reliquerāt uisi sunt. Insequēdo autē Romanos antipatridā usq; uenerūt. Deinde cū eos assequi non potuissent inde redeuntē. & machinas secū asportauit. mortuosq; spoliariunt. & praedā q̄ remanserāt collegerunt. & praena canētes in metropolim remeant. suis qdem paucis amissis. Romanorū autē auxiliorū quinq; milibus peditū ac trecentis. iteq; noxingentis & octuaginta equitibus interceptis. Haec quidē nouēbris mensis octauo die gesta sunt anno duodecimo Neronis principatus.

Post fugā Cestii multi nobiliū ex ciuitate fugiunt mittit quosdā ad Neronē nūciaturos eius miserā. Qui Cestiu fugauerāt reuersi sunt in Hierosolymā. ex Romanis qui supererant amicos sibi sociant. Eleazarus persuadet populo ut sibi peat cōstituant. diuersi diuersis locis pfecti. Iosephus unus ex pfectis subditos sibi querit cōciliare. multos ex illis praeponit & praeficit regionibus Galilae sibi subdere. manit loca oīa pp Romanos quos timet. insurgit qdem insidiator cū multis q Galilae depopulant congregat pecunias cogitabatq; diuersa in perniciem Iosephi.

Cap. XXX.

Post Cestii uero casus aduersos nobiliū multi tanquā e navi pessam itura ex ciuitate enatabāt. Deniq; Costobarnus & Saulus una cū philippo loacimi filio q princeps erat exercitus regis agrippae. idē dilapsi ad Cestiu transfugerūt. Qui uero cū his in aula regia fuerat obsessus antipas fuga despecta quēdamodū a seditiosis perēptus sit alias idicabimus. Cestius autē Saulū & ceteros in achaiā ad Neronē misit. & propriā necessitatē idicatuos. & belli cās designatuos in Eforū. Sperant enim & irā in illū excitatū iri. & sua pericula summonēda. Tunc autē Damasceni caede Romanorū cognita. iudeos apud se degentes perimere studuerunt. & cum eos in publicis terminis collectos haberent. nāq; id olim pp suspiriones meditabātur. Facile quidē sui conatus exitū fore putabant. Verebantur autē mulieres suas fere omnes praeter paucas indaizantes. & eorum religione deceptas. Quare his magna cura fuit eas celandi quid agerent. Iudeorū autē decē milia qppē in angusto loco atq; oēs incrimēs aggressi. una hora sine metu ingulauerunt. Qui uero Cestiu fugauerant in Hierosolymā reuersi. quos adhuc Romanos studiosos iuenissent. partim ui partim bladiis sibi enīmsociabant. Et in templū congregati plures belli dices eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus Gorionis filius & pontifex Anatus omnia quae in ciuitate gerēda esset imperaturos. ita rimatq; ut ciuitatis muros erigeret. Filiū nāq; Symonis eleazarū romanorū quāuis praedam & creptas Cestio pecunias. & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet. tamen nullis necessitatibus praeposuerunt. q̄ & ipsam tyrannidis superbia uiderent ferri. eiusq; studiosos sine imitatores satellitum more uersari. Verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniae. itemq; astutia persuasit populo. ut in omnibus sibi pareret. In idumaeo uero quos mitterent alios militum dices optarūt. Iesum filium Sappha unū ex pontificibus. eleazarū pontificis filiū. Nigro autem mandauerunt qui tunc idumaeam regebat. ex regione trans iordanem posita genus ducens. unde Peraises cognominabatur ducibus obteperare. Sed ne alias quidē regiones omittendas putabant. Namq; in hierichunta Iosephus filius Symonis. & trans flumen quidē Manasses Thapnā uero Iōnes effraus. Topchias administraturi directi sunt. Huic autē Lydda & iopde & Ammaus erāt adite. Gophnitice autē & Acrabatene regionibus Iōnes filius ananiae rector erat designatus. & atriusque Galilae Iosephus Matthiae filius. huius administrationi iūcta erat & Gamala munitissima ciuitatē. quae ibi fuere qdē rectorū pro alacritate ac prudētia sua qsq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autē cū in Ga-

Iosephum uenisset primū curā habuit indigenarū sibi cōciliare beniuolentiā multa sciens ea cōfici pos-
 se licet in aliis peccauisset. Deinde considerato q̄ potentissimos quidem amicos habebit/ si eos parti-
 cipes potestatis fecisset/ oēm uero multitudinē sibi plerūq̄ p̄ indigenas & cōsuetos fieri p̄ciperet. Lxx.
 de senioribus eius gentis prudentissimos elegit/ eosq̄ rectores totius Galilæe constituit. Septē uero
 per singulas ciuitates/ minorūq̄ litū iudices ordinat maiora negocia causasq̄ capitales ad se referre iu-
 bēs atq̄ lxx. dispositos igit̄ p̄ ciuitates/ quo iure inter se uterentur/ etiā quēadmodū extrinsecus tui
 essent animaduertit/ certūq̄ in Galilæam Romanos esse uenturos opportuna loca muro cingebant
 hoc est iotapata & Bersabæ & Selamin necnō & Perticho & iapha & ligoph/ mōrēq̄ cui nomē est
 itabyrio & Tarichæas & Tyberida/ ad hæc ēt circa Generaseth lacū spelūcas in ea q̄ inferior Galilæa
 uocabatur muniuit. Superioris aut̄ Galilæe achabaron petrā quæ sic dicitur & Seph. & Iamnieth &
 Mero in gaulanitide uero seleucia/ & soganē & Gamala munitione circumdedit. Solis aut̄ Sephoritis
 permisit ut murū sibi metipsis fabricarent/ quia eos pecuniolos esse/ & ad bellū prōptos ēt sine præce-
 pto uideret. Similiter aut̄ etiā Giscalam iosephī in illis super se muro cinxit iohannes Leni filius/ cæte-
 ris aut̄ castellis oībus ipse iosephus intererat inbēdo/ simul atq̄ opem ferendo. Quin & exercitū ex ga-
 lilæa supra centum milia uirorū comparauit/ quos omnes undiq̄ collectis armis ueteribus instruebat.
 Deinde reputans hoc maximā Romanorū inuictā esse uirtutē q̄ edicto essent audientes/ rectoribus
 suis & exercitationi operā darent. Doctrinā quidē urgente necessitate desperxit/ parendi aut̄ faculta-
 tē ratus regentium multitudine posse contingere ita ut Romani solent diuisit exercitū pluresq̄ fecit
 agminū principes. Diuersisq̄ militū generibus ordinatis alios decarchis/ alios Chiliarchis subdivi-
 dit/ & insuper his rectores maiorū rerū administratores. Docebat aut̄ signorū disciplinas & provoca-
 tiones reuocationesq̄ buccinarū/ & principia cornū & circūdationes/ & quēadmodū oporteret la-
 borantibus succurrere fortiores/ & circum defatigatis partiri pericula quæq̄ ad fortitudinem animi
 corporisq̄ tolerantia pertinerēt instituebat. Maxime uero eos exudiebat ad bellū/ usquequaq̄ Roma-
 norū referens disciplinā/ & q̄ cum uiris essent p̄liaturi/ qui & uiribus corporis & animi obstinatione
 totū p̄ene orbem superarent. His addidit quo pacto belli tēpore suis essent parituri p̄ceptis/ id nunc
 piculū fore nisi consuetis delictis hoc est furtis & latrocinis & rapinis abstinuissent/ sed neq̄ aut̄ gēti-
 libus fraudē facerent aut consuetissimorū dāna proppriū questum putarent. Illa enim bella optime
 administrari quoq̄ milites bonā conscientia gererent. Qui uero per se prauī fuissent/ his non solū ini-
 micos sed etiā deū hostes futurū. Multa in hunc modū admonendo perseverabat/ & iam quidē quan-
 tū præliū paratū esset conflatū erat. Nam septuaginta peditum milia & cc. xl. equites ac p̄ter hos ēt
 mercenariis quibus maximæ fretus erat habebat quatuor milia. d. necnon & sexcentos circa se ele-
 ctos custodes corporis atq̄ satellites. Exceptis aut̄ mercenariis facile cæteri milites a ciuitatibus ale-
 bantur. Namq̄ singulæ quas enumerauimus cum mediā sui multitudinē mitterent in militiā/ reliquos
 ad cōparandum eis uictum tenebant/ ut pars armis pars faciendi operis dirimeretur/ & armati secu-
 ritatem rependerēt suggerentibus cōmeatum iosepho aut̄ hoc modo administrati Galilæā insurrexerūt
 quidā insidiator patriæ Giscala ortus leni filius noīe iohānes callidissimus ac dolis plenus & nequitia
 q̄dem nobilissimus oīum/ antea uero parump̄er & aliquantū militiæ suæ impedimentū passus inop-
 pia facile mentiri paratus mirusq̄ ad fidem adhibere mendacio/ & qui fallaciā uirtutē putaret/ eaq̄
 aduersus amicissimos uteretur simulator humanitatis & spe lucri appetentissimus cædiū/ qui semper
 quidem imo derata cōcupisset/ spem uero leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat (sui moris ac-
 solitarius/ deinde comitatū inuenit audaciæ/ primo quidem parū ampliōrē aut̄ proficiens. Curā aut̄
 habebat neminē ignarū asciscere/ sed qui & habitudine corporis & animi magnitudine bellorumq̄
 peritia p̄staret hos eligebat/ donec quadringentorū uirorum catenam congregauit/ quorum plures
 ex Tyrriorū finibus & uicis erāt. Isq̄ omnem Galilæam depopulabatur/ & multos futuri belli mortu-
 sospenso lacerabat. Hunc igit̄ iādudum regendi milites cupientē & maiora desiderantē diu pecu-
 niæ retardabat inopia. Cū aut̄ uideret iosephum suā uinacitate letari/ persuadet ei primū fabricadi mu-
 ri patriæ sollicitudinē sibi cōmitteret. In qua re questus magnos a locupletibus fecit. Deinde callidissi-
 ma fraude cōposita oleo quod non a gentilibus suis tractatū esset uti cauere oēs apud Syriā indar-
 ut ad confinia oleū mitteret deposcit. Nummōq̄ Tyro qui. iiii. Atticos faceret emptis. iiii. amphoris
 eodem p̄cio amphoræ dimidiū uendebat. Cūq̄ Galilæa ferax esset olei maximeq̄ illo tēpore ma-
 gna ubertate redundaret/ in ea loca ubi erat penuria solus multumq̄ mittendo/ infinitā summā pecu-
 niæ congregauit. Qua mox in eum usus est. qui hoc sibi beneficiū p̄stitisset. Deniq̄ existimans iose-
 phū disposuisse rectorem se esse Galilæe futurum/ quibus præerat latronibus imperauit/ prædas nehe-
 mentius exercere q̄ multis rebus nouis per regiones excitatis aut̄ insidiis alicubi rectorem perime-
 res si cui ferret auxilium/ aut si latrocinia negligeret ob hoc enim apud indigenas accusarent. Iamdu-
 dum autem rumorem dissipauerat/ q̄ res Galilæe iosephus p̄dere cogitaret/ multaq̄ in hūc modum
 ad eius perniciem comparabat.

Quidam

Quidam qui aggressi sunt procuratorē Beronicis & multa abstulerunt/quia iosephus iussit ut regibus restituerentur illa/ contra eum tumultus maximos parant/accusantes eū esse proditorem/irruūt in eius domū/quærit placare illos uerbis/præualeat aduersus eos/ Ioānes qdem fraude molitur contra iosephum insidias/cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cū militibus ad ioānem hic autē emissus armatis iussit eū interfici/aufugit in lacū/resumptis uiribus ioānes cogitur aufugere tentat aliud genus insidiarum aduersus iosephum.

Cap. XXXI.

Itaq; illo tpe cum quidam ex uico Dabarittarū in magno cāpo custodias agentes Prolemaum Agrippæ & Beronicis procuratorem aggressi/ oēs quas ferebat sarcinas abstulissent/ in quibus erant non parua uestes præciose/plurimaq; argenti pocula/& sexcenti aurei/neq; hāc p̄dam occulte administrare possent/oīa Tarichæas ad iosephum cōportarūt. Ille autē reprehensa uolentia quā regiis intulissent/reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potētissimū iubet/paratus eas dominis oportuna remittere. Vnde maximū eius periculū comparatū est. Namq; raptores earum & quia p̄dæ nullam partem accepissent/agre ferentes & prospicientes quod iosephus cogitauerat laborem suū regibus condonare/per uicos nocte discurrunt/ omnibusq; indicāt iosephum prodidisse/eodemq; tumultu ciuitatis proximas replerunt/adeo ut centū armatorū milia contra iosephum prima luce concurrerent. Deniq; multitudo in circo apud Tarichæas congregata plurima per iracundiā conclamabat/partim deponi partim concremari uociferans proditorem. Plærosq; incitabat ioānes/& cum eo filius Samphizæ Iesus q tunc magistratui Tyberiadis p̄erat iosephi qdem amici & satellites tantæ multitudinis incurfu perterriti omnes præter paucos diffugerunt. Ipse uero dormiens prope eum iam ignis admoneretur exurgēs/& monentibus eū.iiii. qui remanserant/neq; solitudine sua/neq; illorū q contra se uenerāt copiis p̄turbatus/in conspectu eorū profiliuit ueste discissa ifusq; capite puluere/auerusq; post tergum manibus suq; ceruici gladio admixto. Hæc atq; amiciores ei maxime tarichæatas ad misericordiā cōmouerant. Rustica uero plebs & finitimorū qbus molestior uidebatur/non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias/& facta prodicionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur nihil eorum de quibus nata fuerat suspitio penitus negaturū/& ipetrādæ ueniz causā fecisse oīa quæ misericordiā p̄uocarēt. At illius ista humilitas cōsiliū p̄sternuebat/& contra se indignātes arte circūueniens/ut super his unde irascerentur inter se ipsi discordarent/omnia confessus est. Deinde sibi facultate concessa/ego inquit has pecunias neq; agrippæ remittere cogitabā neq; in propria lucra cōuertere/absit enī ut amicū putē unquā qui uobis sit inimicus/aut quæstū ex re capiā quæ nos cōmuniter læderet. Sed quia uidebam o Tarichæatæ maximā ciuitatē uestrā munitionis egere/& ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ/Timebāq; Tyberiensem populū & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes/pedetentimq; eas retinere decreui ut nos muro circundarē. Si hoc nō uidetur profecto q oblata sunt & diripienda propono. Si recte consului/bene de uobis meritū coerces/hæc Tarichæatæ qdem ab eo dicta cū fauore receperunt. Tyberienenses uero cū albis deprauando insuper etiā minitabantur/utriq; autē relicto iosepho iter se litigabant. Ille autē frētus iā secū sentientibus/erant enī prope ad quadraginta milia Tarichæatæ/cū multitudine liberioris loquebatur/multū in eorū temeritatē inuectus/ex præsentī qdem pecunia Tarichæā ait esse munendā. Curæ autē sibi fore similiter ut etiā cæteræ tutæ sint ciuitates. Nec enim pecunias defore si cōcordare uelint in eos unde parandæ sunt/& non in eum moneantur qui parat/itaq; cum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat quāuis irata recederet duo uero armatorum milia imperum in eū fecerunt. Cūq; se ille tecto ante recepisset instabāt ei minitantes. Iterū autē iosephus in hos altera fraude nititur. Dūq; ad fastigium culminis euassisset cōpresso dextra strepitu/nescire ait se quid peterent sibi præstari/uoces enim se non exaudire confusus. Omnia uero quæ inberent esse facturum si aliquos in eromississent/qui secum ociose colloquerentur. His auditis illico nobiliores cū magistratibus ad eum in grediuntur. Quos ille in adium partes inductos clausa ianua tamdiu uerberauit/donec eorum interstina nudata sunt. Circūstabat autē interim populus existimans eos prolixis allegationibus concitare. Cum subito iosephus foribus patefactis cruentos dimisit. Vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt/ut protectis armis aufugerent. Ob hoc ioannis etiā atq; etiā crescebat inuidia/aliasq; nihilo minus iosepho moliebatur insidias/morboq; simulato per epistolam postulauit/ut sibi medicinæ gratia Tyberienensibus aquis callidis uti permitteret. Iosephus autem nondum enim suspectus erat insidiator ad præfectos ciuitatis litteras fecit/ut hospitii & utensilia ioanni præberent. Quibus ille potitur biuo post cuius rei causā uenerat agebat. & his fraude circūuentis/aliis uero pecunia corruptis ut iosephū defererēt persuasit. His cognitis Silla quem iosephus custodiæ præposuerat/propere de insidiis ei scripsit/atq; ille accepta epistola noctūq; itinere maturato matutinus ad Tyberiadam peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei præcessit. Ioannes autem quamuis eum contra se uenisse suspicaretur/tamen direpto quodam ex notis infirmitate simulata/ quod lectulo detineretur obsequio se desuisse mandauit. Tyberienensibus autem a iosepho in Amphitheatri studium congregatis ut eos quæ

sibi scripta fuerant alloqueretur missis armatis iohannes iussit eū interfici. Quos cū iā nudare gladios p̄spexisset populus exclamauit atq; ita cōuersus ad eius uocē ioseph ubi ferrū prope ingulo suo imminere prospexit in litus disiluit e tumulo excelso cubitis sex in quo uerba faciens cū populo steterat/ascensq; nauicula cū duobus satellitibus suis quæ illic applicuerat in mediū lacū refugit. Milites uero eius ilico raptis armis contra insidiatores irruerant. Mox aut ueritus ioseph ne bello intestino suscitato propter paucorū inuidiā ciuitas cōsumeretur nunciū suis misit qui eos moueret ut propriæ tantū saluti cōsulerent. Neq; uero quēquam occiderūt uel arguerent noxiōrū. Et illi quidē dicto parētes cōquiescerunt. Qui uero circū ciuitatē per agros habitabant auditis insidiis & quis earū fabricator fuisset contra iōannē ueniebāt. Sed ille primus in Giscala patriā suā fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad ioseph cōfluebant. Et cū multa essent armatorū milia congregata/qui se ad uersus iōannē cōmunē insidiatorē abesse clamabāt/unaq; cū eo ciuitatē quæ illū suscepisset ignibus tradituros/ad ea ioseph probare quidē se eorū beniuolentiā imperiū autem cohibendū esse dicebat prudentia magis inimicos uincere cupiens quam perimere. His uero qui de singulis ciuitatibus cum iōanne rebellassent nominatim exceptis quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat præconum uoce denunciabat intra quinque dies eorū qui iōannem non reliquissent patrimonia diripienda/domusq; eorum cum familiis exurendas. Et tria quidē milia statim ab eo renouauit/q; p̄fugi ante pedes eius arma proiecerunt. Cum reliquis aut iohannes prope mille uiris Syris fugitiuis transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis ac per nuncios in Hierosolymā clam directos ioseph accusabat q; magnum exercitum collegisset/iamq; nisi p̄ueniatur ut tyrannus Metropoleos uenturus esset. Verū ea populus quidem præsciens negligebat. Imore autem potentes nonnulliq; magistratum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites misere iōanni/ut per eos bellum cum ioseph gereret. Decretum quæ inter se conceperant/quo idem ioseph militum administratione decederet/non tamen id satis esse credebant/ideoq; duo milia & quingentos armatos & quatuor nobiles uiros iuris periti filium ioseph & Ananiam sadduci & Simonem & Pudē ionathæ filios omnes eloquentia ualidissimos/ut eorum scilicet monitu auerteretur ab ioseph beniuolentia multitudinis. Et siquidem ipse sponte sua ueniret paterentur eum rationem reddere. Sin remanere contendere/uelut hoste urentur. Amici aut ioseph militem quidē ad eum uenturum esse perscripserant/causam uero non indicauerunt quō secretum fuit inimicorum eius consiliū. Vnde factum est ut quod p̄cauere non potuit/quatour statim ciuitates ad inimicos postquam uenere deficerent. Hoc est sephoris & Camala & Giscala & Tiberias/quas tamen continuo sine armis recepit. Capros aut quatuor duces consiliis armatorumq; fortissimos remisit ad hierosolymam/contra quos populus haud mediocri indignatione cōmōtus/ipsos & a quibus permissi fuerant occidisset/nisi ante fugissent.

Deseritur ioseph a suis/quos ipse punit/ euocās oēs primates & astutia quadam utens scaphis duceus secum in Tarichæas cuiusdam clamanti citius nomine iubet manus abscidi ipseque libimet dextram truncauit timore perterritus.

CAP. XXXII.

Oānem uero iam intra muros Giscalon ioseph timor custodiebat. Et paucis diebus post iterū rebellauit Tyberias habitatoribus eius agrippā regē implorantibus. Et cū ille constituto die ad eos nō uenisset/pauciq; Romani equites ibi tum cōparuissent/a ioseph alienati sūt. Hisq; apud Tarichæas cognitis statim defectio consecuta ē. Cū uero cūctos ioseph milites misisset frumētārū/neq; solus egredi cōtra destitutos/res/neq; se cōtinere patiebatur/metuēs nedū ipse tardaret/rate i ciuitatē regii trāsgredirentur. Nec. n. postero die obstāte sabbato quicquā facere poterat. Dolo aut q se deseruerant circūuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichæarum claudi iussit/ne quis consilium suum illis proderet contra quos suscipiebatur. Oibus autem scaphis quas in lacu reperit congregatis/ducentæ autem & triginta fuerunt/quaterniq; nautæ nō amplius singulis inerāt/mature ad Tyberiada nauigat. Cūq; tanto ab ea distaret spacio unde facile uideri non posset/ianes scaphas in salo relictas septē ipse solus inermes satellites secū habens propius ut cōspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro cōspexissent/motu p̄territi & scaphas armatorū esse plenas existimantes/arma p̄iciunt/manusq; supplices agitantes ut ciuitati p̄ceret p̄cabantur. Iosippus aut postquā multis eos minis & castigationibus exprobrauit/primū q; bello contra populum romanū suscepto/interfinis dissensionibus uires suas ante consumerent inimicorū nota compellerent. Deinde q; securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent ciuitatēq; nō erube scerent sibi claudere/qui eā muro cinxisset non repudiaturū se ait/si qui sibi satisfacerent quibuscq; interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decē Tyberiensium potentissimi descenderūt. His aut in unam receptis nauiculā piscatoriā & p̄cul abductis alios quinquaginta curiales uenire iussit maxie notissimos uelut illi quoq; fidē sibi p̄bere deberēt. Deinde nouas causatiōes excogitās/alios insup atq; alios obrecta feceris euocabat/ut mature Tarichæas recurrerēt gubernatoribus nauū impletarum iperabat quosq;

bat/ quosq; annexissent in carcerem collocarent. Donec omnem curiā quæ sexcentos haberet viros/ duoq; milia populariū cōprehensa in Taricheas scaphis abduxit. Relictis autem uociferantibus Clitum quendā esse maximæ defectionis auctore/ itaq; ipsius poena illius præcantibus faciar/ illū quidem iosephus nolēbat occidere/ suorum uero satellitū quēdā Lenim egredi iussit/ qui Cliti manus abscinderet. Cum uero is præ timore solum globo inimicorum cōmissurum negasset/ eaq; causa indignari iosephum stantē in scapha clitus cerneret/ ipsumq; uelle descendere ac de se supplicium sumere/ ut saltē unam manū sibi concederet orabat. Neq; hoc abnuente iosepho/ dūmodo alterā sibi met Clitus præscideret/ educto ille dextera gladio leuam sibi truncauit/ tantus cū timor iosephi inuaserat. Ita tunc iosephus nactus scaphis & satellitibus septē populo capto rursus Tyberiadam sibi sociavit. Paucisq; diebus post cū etiam Sephorim defecisse iter alias reperisset militibus eam depradari pmisit/ omniaq; inde lecta popularibus dedit eā Sephoritis. Nā & captus rapinarum damna corrigere uoluit/ redditione rerum rursus eos ad beniuolentiā renocare. Hactenus apud Galilæam motus iamq; ab intestinis dissensionibus quiescentes aduersus Romanos instruebantur. Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores qui non cum Romanorum parte sentirent muros instaurabant/ multaq; bellica instrumenta perq; omne oppidum sagittæ aliq; arma fabricabantur. Exercitationibus autē omnis manus iuuenum operam dabat. Erantq; uniuersa plena tumultus/ magnaq; tristitia/ mediocres occupauerat/ multiq; futuras clades prospicientes fletum cohibere non poterant/ infestaq; pacem cupientibus omnia uidebantur. Belli autē incentoribus quæ illis placerent ex templo refingebantur statulq; iam tunc quasi peritura ciuitatis erat/ antequam Romani uenirent. Anano autem apparatus belli negligere cura fuit/ & studiosorum quos æmulatores uocabant amentiam ad ulteriora conuerrere. Vi tamē uictus est/ & quis illius finis fuerit posterioribus explanabimus. In Acrabatena Toparchia/ Gioræ filius/ Symon/ multis nonarū & cupidis congregatis ad rapinas conuersus nō solum domos/ locupletum perturbabat/ uerum etiam corpora uerberibus conficiebat. Iamq; tunc certus erat incipiens Tyrannidem. Ab Anano autem missis aduersus eum militibus magistratum ad latrones qui erāt Maladæ cū his quos habebat effugit/ ibiq; manens donec Ananus & alii eius inimici perempti sunt/ Idumæam cum cæteris populabatur/ adeo ut magistratus eius gentis propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem collecto milite uicos præsidii tuerentur/ & Idumææ quidem res ita se habebant.

¶ De bello iudaico. Liber tertius incipit.

¶ Sentiens Nero res gestas non prospere indignatur/ mittit Vespasianum in Syriam ad regēdos exercitus & ulciscendos iudeos rebellantes tandem ex iudeis. x. milia perimuntur/ non cessant iudei uerum Alcalonem petunt/ sed Antonius positis insidiis qua erant transituri super octo milia interficit cæteri aufugunt. Niger unus ex ducibus iudeorum in turrim se recipit quem Antonius succendit ille uero saltu demissus euadit/ uidentes iudei illum gaudēt q; dei prouidentia dux eorum in posterum sit seruatus.

Cap. I.

Eronem autē ubi res apud iudeam non prospere gestas accepit. Latens quidem quod necesse fuit cum stupore timor inuadit/ aperite autem superbiā simulans/ ultro etiam indignabatur/ magisq; ducis negligentia/ quam uirtute hostium quæ contigerant esse dicebat. Dicere se putans propter pondus iperitii tristiora contemnere uideri quā malis omnibus superiorem animum gerere. Verūtamen curis arguebat mentis eius pturbatio cū deliberaret cui nā morū crederet orientē qui una & iudeos rebellātes ulcisceret/ proximalq; his nationes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solū Vespasianū/ his necessitatibus parem & qui tanti belli magnitudinē sustinere posset uig-

ab adolescentia usq; ad senectutē bellis exercitatu/ & qui populo Roma. iā pridē pacasset Hesperia/ Germanos/ tumultu cōcussam/ armisq; ante illud tēpus icognitam Britannia uindicasset. Vñ patri quoq; ipsius claudio pstiterat/ ut sine pprio sudore triūpharet. Itaq; his uelut oibus fretus Nero/ atq; illius cū peritia stabile cernens obsidesq; fidei liberōs/ eorūq; filiorū uigorē manus esse paternæ prudētiz/ iā tum fortasse de totā republica deo aliqd ordināte/ mittit eū ad regēdos exercitus in Syria cōstitutos/ multis pro tēpore blandimentis atq; obsequiis animatū qualia necessitas imperare cōsueuit. Ille autē prius ex Achaia ubi cū Nerone fuerat/ Titum quidē filium suū dirigit Alexandria ut inde quintā item decimā legiones moueret. Ipse uero trāsmissus ad Hellepontū terreno itinere sic Syria peruenit/ ibiq; Romanas vires multaq; a uiscinis regibus auxilia cōgregauit. At iudei post malam Casti pognam insperata foelicitate sublati/ animorū impetus cohibere non poterant. Sed

EE III

tanquā fortuna eos exagitantē perciti bellum ulterius producebant. Deniq; omni quanta fuit manu pugnacissima congregata a scalonē petierunt. Ea ciuitas antiqua est septingentorum & .xx. stadiorū spatio ab hierosolyma distans/ & iudæis semper iuuila/ quæ res fecit ut etiam tūc primis eorū incur/sibus proprior uideretur. Tres aut uiros aggressionis duces habebant/ & corporis uiribus & prudētia præstantissimos/ Nigrum Peraitam/ & Sylā Babyloniu/ & Ioānem Essæus. A scalon enim ualidis/ sirho quidē muro cincta erat/ sed uacua poene præsidii. Vna enim cohors eam peditū & una equestris tuebatur/ quibus præfectus erat Antonius. Illi quidem ira multa uelocius itinere peracto/ quoniā ex propinquo uenirent præsto erant. Antonius uero nec eū eorum fore impetū ne sciebat equites iā de ciuitate duxerat/ & neq; multitudinem ueritus uel audaciā/ primas hostiū cōitiones fortiter sustinuit/ murūq; properantes aggredi refrenauit. Itaq; iudæi q; cū peritioribus imperiti/ & pedites cū equitibus constipatis/ aut inordinati leuiterq; armati cum instructis plūsq; indignationi quā consilio tri/buentes cū morigeris & natu rectoris omnia faciētib; dimicaturi/ facili erat aduersariis labor. Nā ut semel eorū primæ ab equitibus turbate sunt acies fugā petunt/ & murū uersus se a tergo urgentibus incedentes suimetipsi hostes erant/ donec omnes incur/sibus equitū uicti per totū campū dispersi sunt/ qui fuit plurimus totusq; habilis equitantibus/ quod quidem Romanos iuuat/ ut magna quidē strage iudæos prosternerent. Nā & fugientes præuertēdo torquebant/ & quos occupassent curriculo transfigendo infinitos peremere. Alii uero alios quocunq; se uertissent circumdatos exagitantes facillē iaculis opprimebant. Et iudæis quidem propria multitudo per desperationē salutis solitudo uidebatur. Romani uero licet in bello pauci essent/ rebus tamen secundis animati etiam superflui/ refidui uidebantur. Et illi quidem res aduersas superare certabant dum cito pudet fugere/ mutariq; fortunā sperant. Romanis aut in his quæ prospere agerēt minime laborātib; ad maiore usq; diei partē pugna protracta est/ donec iudæorū qdem perempta sunt. x. milia/ duosq; duces ioānes & Sila. Cæteri uero & pleriq; sancti cum Nigro qui unus restabat ex ducibus/ in ciuitatē idumæ quæ Sallis dicitur confugere. Nonnulli tunc etia Romanorū in illo prælio uulnerati sunt. Sed non iudæorū spiritus clade tanta sedatus est/ multoq; magis eorū dolor incitauit audaciā & conficiētes quantū ante pedes mortuorū iaceret/ pristinis rebus foeliciter gestis ad plagā alterā illicebantur. Deniq; paruo tēpore intermisso q; ne curandis qdem uulneribus satis esset/ cunctisq; aggregatis uiribus maiore cū indignatione/ multoq; plures A scalonē recurrerant/ eadē se præter imperitiā/ aliāq; belli uitia comitante fortuna. Etenim cū Antonius qua transitori fuerant posuisset insidias ex improuiso in eas dilapsi & ab equitibus circumdati/ priusquā se ad pugnā componerent/ iterū super octo milia procubuerunt/ cæteri uero omnes aufugerunt. Cūq; his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis/ & quoniā hostes instarent in turrim quandam tutissimā compelluntur cuiusdā uici/ cui nomē est Bezedel. Antonius uero cū suis ne uel moras circum turrim quæ inexpugnabilis esset diu teneret/ uel decē hostiū fortissimū uiuū relinqueret/ ignē muro supponit/ turriq; inflāmata Romani qdē exultantes recedūt qñ ēt nigro cōsumpto. Ille aut in castelli specus intimū ex turri saltu demissus euadit/ tria duosq; post focis cū fletu eū ad sepulturā inuestigantibus/ sese ostendit/ gaudiūq; inperato repleuit/ omnes iudæos/ tanquā dei prouidentia dux eis in posterum reueruatus.

Vespasianus Antiochiam cum exercitu uenit/ Agrippam offendit fert opem Sephoritis contra iudæos. Cap. II.

Et Vespasianus antiochiā exercitū dūcēs quæ Syriæ Metropolis est/ magnitudine simul aliāq; foelicitate sine dubio tertiu inter omnes quæ in Romano orbe sunt locū obtinētes/ ubi etiā aduētū suo regem agrippā cū omni manu propria offenderat præstolari ad pro/ lemaidā properabat. In hac aut ciuitate occurrerunt ei sephoritæ ciues oppidū Galilææ colentes/ sol mente pacata/ qui tam suæ salutis prouidentia quā Romanorū uiriū gnari etiā priusquā Vespasianus ueniret/ Cæstio Gallo fidē dederant/ dextrasq; iunxerāt/ & præsidiu militare susceperāt. Itaq; & benignissime a duce suscepti alacri animo etiā contra gentiles suos auxilia pmiserant. Quibus interim Vespasianus ultionis causa poscentibus equitū peditūq; tantū numerū tradidit/ quantū obstarē posse arbitrabatur/ incur/sibus/ siquid iudæi commouere tentassent. Non enim minimū eū uidebatur futuri belli periculū/ auferri ciuitatem Sephorim Galilææ maximam & in loco tutissimo cōditam/ totiusq; gentis futurā præsidio.

Dux sunt galilææ opimæ abūdantes/ homines pugnaces sunt/ cōtinēt hæ quinciz diuersas ciuitates quæ irrigantur diuersis fluminibus qbusq; finibus terminantur. Cap. III.

Væ sūt aut galilææ quæ superior & inferior appellantur/ easq; Phœnice & Syria cingunt. Discernit uero ab occidentē Ptolemais territorie sui finibus quondam & Galilæorum. Nunc autem mons Tyriorum Carmelus cui coniuncta est Gamala ciuitas hippeon hoc est equitum quæ sic appellatur ex eo q; equites ab Herode rege dimissi coloni deducebantur a meridie aut Samaris & Seythopolis usq; ad flumen iordanē/ ab oriente uero Hippene & Gadaris/ sed

daris sed Gaolanitide diffinitur quæ etiâ regi agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro iteq; Tyriorû finibus terminatur. Inferiores quoq; Galilææ fines quâ longi sunt ex Tyberiade ad Chabulon cui vicina est in locis maritimis Ptolomæus civitas propagatur. Latitudine aut; patet ex uico Zalach qui in magno cæpo situs est usq; ab Bersabe unde etiâ superioris Galilææ latitudo incipit usq; ad Baca uicû qui terrâ dirimit Tyriorû. Longitudo uero eius a Thella uico Iordanis proximo usq; ad Microth tenditur. Sed cû tâta sine utrâq; magnitudine tantisq; gentibus alienigenis cincta semp; tamè omnibus belli periculis restiterit. Nâ & pugnaces sunt ab infantia Galilæi & omni tempore plurimi neq; aut formido unq; uires aut eorum penuria regiones illas occupauit quoniâ totæ optimæ & fertiles sunt omniumq; generû arboribus confitæ ut etiam minime agri colendi studiosos libertate sui promouent. Deniq; exultat sunt ab incolis totæ nec pars ulla est otiosa quin & ciuitates ibi crebræ sint ubiq; multitudo uicorû propter opulentia populosa ut qui & breuissimus supra. xv. milia colonorû habeat prorsus ut etiâ si quis magnitudine minorè Galilæâ direxit quâ trans flumi regionem uiribus tamen eam præuulerit hæc enim omnis est in opere assidueq; fructuum ferax ut illa quæ trans flumen est licet multo maior sit. pleraq; tamen aspera atq; deserta est & nutriendis fructibus malsuetis inhabilis. Galilææ uero mollicies & ingeniû fructuosum cæpos cû uariis arboribus confitos tû maxime oliuetis ac uineis & palmeris exultos. Irrigatur autem abunde montanis torrentibus a fontibus aquæ perennis quodens illis Syrio æstuantē defecerint. Et longitudo quidè eius est a Machæronte in Pella. Latitudo uero a Philadelphia usq; ad Iordanem. Et Pella quidem quâ supradiximus septentrionalis eius est tractus. Occidens uero Iordanis meridians autem Moabitis regio terminat. Ab oriente autem Arabia & Silbonitide necnô & Philadelphia itemq; Geraris clauditur. Samaritanis aut; regio inter Iudæam quidem & Galilæam sita est incipiens enim a uico in planicie posito cui nomē Genea in Acrabatenâ desinit Toparchiâ sed natura nihil ab Iudæa discrepat. Nam utrâq; montuosa sunt & campestres agroq; collendo molles atq; optimæ necnon & arboribus plenæ pomisq; tam siluestribus quam mansuetis abundant eo q; nūquā natura sint aridæ imbrimq; satis habent. Dulces autem per eas multi modis aquæ sunt boniq; graminis copia præter alias earû pecora lactis abudant quod & maximum uirtutis atq; opulentia specimen est utrâq; uiris reserta est. His autem finitimis Anuath uicus qui etiam Borcei appellatur Iudææ limes a septentrione. Meridiana uero pars eius si in longitudine meriare adiacenti uico Arabû finibus terminatur cui nomen est Iordan. At Iudææ latitudo ex Iordane flumine usq; ad Iopen explicat media uero ciuitas eius est Hierosolyma. Vnde qdam non sine ratione umbilicû eius terræ id oppidû uocauerunt. Sed nec marinis quidem delitiis caret a Ptolomaida usq; locis extenta maritimis. in. xi. autem sortis diuisa est quarû prima est regnum quod optinet Hierosolymorum ciuitas præ cæteris inter omnes accolæ eminens uelut caput in corpore. Aliis uero post hæc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda & post eam Acrabattæ est. Deinde Thamna & Lydda itemq; Ammaus & Pelle & Idumæa & Engadde & Herodiû & Hiericus post quas iamnia & Iope finitimus præfunt & præter hanc Gamalitica & Gaulanitis & Bathania & Traconitis quæ etiam regi agrippæ partes sunt. Eadem uero terra incipiens ex monte Libano & fontibus Iordanis usq; ad Tyberiadis proximum lacum latitudine pandit. Ex uico autem qui appellatur Arphas qui ad Iuliada oppidum tendit latitudinem & habitatur ab incolis Iudæis una Syrisq; permixtus.

Exercitus quem dederat Sephoris Vespasianus diuiditur in duo assidue ciuitates & loca illa incessant depredando Iosephus in Sephorim impetum facit sed nihil effecit totam Galilæam igne & sanguine repleuit.

Cap. III.

I E Iudæa quidem & quibus essent cincta regionibus quam maxime potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sephoritis hoc est equites mille sexque milia peditum Placido eos regente Chiliarcho castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa equitatus uero in castello debebant. Vtrinq; autem assidue prodeundo & circum eas regiones loca omnia icursando magnis incommodis Iosephum eiusq; socios quamuis quictos afficiebat. Et præterea ciuitates extrinsecus depredabantur eorumq; conatus si quando excurrendi habuissent fiduciam repellebant. Sed Iosephus quidem aduersus ciuitatem impetum fecit sperans eam ita capere quam ipse antequam a Galilæa desisteret ita muris cinxerat ut Romanis quoque eēt inuicta. Vnde etiam de spe decidit cum & uis & suasa infirmior Sephoritis fuisset inuentus magnamq; in Iudæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus infidias. Et propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent. Qui tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent imbelles ad seruitium capiebant. Ignis uero & sanguis Galilæam totam replenerat nec quæquam expertis eius acerbatis aut cladis erat una salotis spem fugientes habebat in ciuitatibus quam mororum ambitu Iosephus commenerat.

ES iiii

Titus filius Vespasiani patrem suum reperit Ptolemaide qui multas legiones comparauerat multisque cuiuscunque generis ad militiam viros congregauerat. Cap. V.

Itus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quam per hyemen sperabatur maturum quidem militum cuius causa directus fuerat suscepit / compendiosoque usus itinere mature ad ptolemaidam peruenit. Cuius ibi patrem suum reperisset duobus quae illam secum habebat agminibus erant aut nobilissimae quinta & decima legiones / iunxit etiam quam ipse ad luxit quintam decimam. Has autem sequebatur etiam decem & octo cohortes quibus accessere ex Caesaria quinque cum una ala equitum & ala quinque Syriorum / item equitum. Decem autem cohortium singulae mille pedites habebant / in ceteris uero tredecim sexcenti pedites & centeni uiceni equites erant. Satis aut auxiliorum etiam a regibus congregatum est. Antiochus & Agrippa & Soemobina milia pedum & sagittarios equites mille praebuerunt cum Arabia quoque rex Malchus praeter quinque milia pedum equites mille misisset / quorum pars maior erant sagittarii / ut tota manus computata cum regis decem milia circiter pedum equitumque colligeret praeter calones qui plurimi sequebantur & meditationi bellicae assueti nihil a pugnacissimis aberant / quod tempore quidem pacis domesticorum exercitationibus interessent / belli autem pericula cum ipsis experirentur / & neque pericia neque uiribus a quoquam nisi a dominis uincerentur.

Laudatur Romanorum prudentiam instruendum seruos in militiae disciplina / quod sunt edocti instrumentis castris & quem ordinem seruant in bellicis rebus describitur. Cap. VI.

Qua quidem in re nimis admiranda quae existimauerit Romanorum pro uideantur ita seruos instruendum / ut non solum uitae ministerio / sed etiam necessitatibus utiles sint. Quod si quis eorum aliam quoque respexerit militiae disciplinam / profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunae manere / sed propria uirtute quaesisse. Armis enim uti non ex bello coeperunt / neque solum si necesse sit manus mouent / cum in pacis ocio cessauerint / sed armis ueluti naturae coherentes nullas capiunt exercitationis inducias / nec tempora praestolantur. Meditationes eorum nihil a uera contentione discrepat / sed in dies singulos militem quisque omnibus animis tanquam in procinctu positus exercetur / quo etiam facile praelia tolerant. Nec enim uel ordo neglectis eos a consuetudine dispositione dispergit / neque incertus ab assumptis dimouet aut lassitudo. Unde sequitur ut semper superent quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes consideret esse direxerit sine sanguine / contraque praelia meditationes esse cum sanguine. Nec enim cursu capiti faciles sint hostibus / sed quocumque in hostilem terram irruerint ante castrorum munitionem nunquam praelium sumunt. Quae quidem non leui opere neque iniquo loco erigunt nec omnes inordinatae describunt / sed siquidem inaequale solum fuerint complanatur. iiii. angulis eorum dimensio designatur. Nam & fabricum multitudo & ferramentorum copia quae usus extractionis poscit / sequitur exercitum & interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur / ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem praefert ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis / quarum intervalia talis atque balistis aliisque machinis saxa iacentibus omnibus instrumentis missilium complent / ut cuncta scilicet saeculorum genera in promptu sint. Ex omni autem muri parte. iiii. portas aedificant tam iumentis aditum faciles quam ipsis si quid urgeat intro currentibus latas. Intus autem castra uici spaciis interpositis dirimunt mediaque rectorum tabernacula collocant / & inter haec ducis maximi medium templo situm illimum prorsus ut quasi repentina quaedam ciuitas existat forumque & opificum stationes & sedes militem primatibus ordinumque principibus ubi si quae sunt inter alios ambiguitates iudicent. Ipse uero ambitus & omnia quae in eo sunt multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius communitur. Quasi res urgeat fossa extrinsecus cingitur depressa cubitis. iiii. pariter spacio lata. Armis autem septi per contubernia cum decore atque ocio in tectoriis agunt / omniaque ab his ordinate etiam alia caute quae per contubernia expediunt / ueluti si ligno aquae opus sit aut frumento. Nec enim cena uel praedium cum uerit in potestate cuiusque est. Simul aut oibus somnus & excubiae & uigilandi ipsa buccina significant. Neque enim est oino quicquam sine edicto gerat. Mane aut milites quod ad centuriones / illi uero ad chiliarchos conueniunt salutat / cum quibus ad summum oium ducem uniuersum ordinem principes. Ille aut his signum aliaque dat ex more precepta praefera subiectis / quod quidem est cum in acie sunt agentes citius parati / ut si res exigat incursum eius iterum renouationibus uniuersum pariter obsecundet. Cum aut castris egrediendum est tuba indicium facit / nemoque ociosus est. Sed uel solo nutu moniti tabernacula colligunt / omniaque ad perfectionem instruunt. Deinde iterum tuba ut sint parati significat. Illi aut cum multos & iumenta sarcinis onerauerint ueluti in curruli certamine signum expectant. Castra uero icedunt & quod sibi alia mouere facile sit & neque quando hostibus eadem usui sint. Et tunc tertio quoque tubae signo indicat / ut exeat / urgendo aliquid ex causa morantes ne quod ordine deserat. Dextraque duci praefatio altans ter si ad bellum parati sunt / uoce patria praefatus. Illi / ligatiens alacri & magna uoce paratos esse se respondet / i. errogantemque praueiunt & martio quod spiritu repleti cum clamore dexteris erigunt. Deinde ociose & cum omni decore progredientes ambulant suum

sunt summi quisq; ordinem velut in bello custodiens pedites quidem thoracibus & galeis septi & ex utroque latere licas ferentes. Leuis autē gladius malto est longior cū dexter mēsarā palmā non excedat. Qui uero ducē stipat lecti pedites scuta & lanceas portant cætera manus hastas & clypeos ligos seraimq; & corbē & sarculū & securim & habenā & falcē & catenā triduiq; uaticū ut parū inter sit inter honesta animalia & pedites. Equitibus autē ad dexterā gladius est longior & cōeius in manu transuersusq; ad æquilatera clypeus ternaq; super pharetrā uel amplius dependent lata cuspidē iacula nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides uero & thoracas peditibus habēt similes nulloq; armorū genere discrepant & in his equitū lecti qui circū ducē morant. Agmen autē semper cui forte id obtigerit antecedit. Talia quidem sunt Romanorū itinera & mansiones itemq; armorū uarietas. Nihil uero nec in p̄iis inconsultū aut subitū agunt sed oīa semper sequūtur facta sentētia opusq; adh̄ berur ante decretis. Vnde aut minime peccant aut si peccauerint facilis est errati correctio. Fortunæ autē successibus meliores consiliorū etiā si aliter cesserit arbitrantur euentus / quasi bonū qdē fortuitū illiciat ut diuina pudentia nō esse credatur quæ uero ante cogitata fuerint etiā si aduersus casus exceperit bene iā meditados exhibeāt ad cauendū ne idē rursus eueniat & bonorū qdē fortuito rū nō is auctor sit cui cōrigerint totū uero quæ innoxiiis acciderint saltē quot rectū consiliū coeperit uideatur esse solatio. Armorū quidē exercitatione cōparant ut non modo corpora sed animi quoq; militū fortiores sint. Maior tñ illis est ex timore diligentia. Nāq; leges apud eos non desertionis solū uerum etiā minimæ neg'igētiæ sunt capitales ducesq; magis quā ipse leges terribiles. Nāq; bonos hō notādo redimunt ne in coercendis noxiis sint crudeles. Tanto aut obsequio rectoribus parent / ut & in pace ornamento sint & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. Sic eorum copulati sunt ordines ita circūduci sunt mobiles & acutis auribus ad præcepta oculisq; ad signa & ad opera manibus unde facere quidem semper strenui sunt patiti uero tardissimi. Nec est ubi præliantes aut multitudinē hostiū ut consilia sentire docū aut difficultatē regionū sed ne fortunæ qdē succubere. Nā & eā certiorē putant esse uictoriā. Quorū igitur actus ex consiliis incipiunt deliberantibus adeo strenuus parer exercitus quid mirū si Euphrates ab oriente & oceanus ab occidente itemq; a meridiano tracta Libyæ fertilissima regio & septentrione Rhenus atq; Ister sunt imperii limites cū minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit hæc ego prosecutus sum non tam proposito laudādi Romanos quam solatio denictorum & ut nouarū rerum cupidos deterrerem fortasse autem ad experientiam proderit bonarum artium studiosis Romanæ instituta militiæ nescientibus redeo tamen unde digressus sum.

Vespasianus cū filio suo ordinat exercitū in Ptolemaide placidus interimit maximā multitudinē in Galilæa / peruenit iotapatē qui receptus cum suis a iudeis illico sunt interfecti ex iudeis uero tres ceciderunt Placidus aufugit.

Cap. VII.

Vespasianus quidē una cū Tito filio suo in ptolemaide iterim degens ordinabat exercitū. At uero qui Galilæā peruaferat placidus ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem interemit / hæc autē fuit Galilæorū imbecillior turba animisq; deficiens pugnacissimos aut uidit semp in ciuitates confugere / quas iosephus cōmunierat in iotapata quæ omnium tenuissima erat ipetū uertit existimans eā repentino aggressu facillime captū iri magnasq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriā cōparandā & illis cōmodū ad reliqua maturius explicanda quasi incertis aliis ciuitatibus si quæ ualidissima esset occupatā uidissent. Multū tunc opinione deceptus est iotapatēni enī cum eius impetum præfensissent prope ciuitatem aduenientē excipiunt egressiq; cū Romanis ex improviso plurimi & ad pugnā parati necnon & alacres quippe ut pro salute patriæ item coniugum liberorūq; dimicantes in fugā eos uertunt multosq; lauciant septē solum interfectis quia neq; solū inordinate pugna discessere septisq; undiq; corporibus leniter fuerant uulneratis cum iudei magis quoq; eminus iaculari quam manus conferere inermes cum armatis cōfiderent. Ex ipsa autē iudeis tres ceciderunt paucis præterea lauciant. Placidus qdē q; impetu suo languidior inuentus esset aufugit.

Vespasianus cum armatis suis in Galilæam peruenit / timent omnes iosephus conspiciens non posset repugnare in Tyberide confugit.

Cap. VIII.

Vespasianus uero ipse Galilæā copiens inadere ex Ptolemaide proficiscit ordinato militū itinere sicut Romani cōsueuerūt. Auxiliatores uero q; leuius armati eēt iteq; sagittarios præire iussit ad repētinos incurus hostiū cohibendos & ut suspectas atq; oportunas siluas iisdū scrutaretur cū qbus ēt erat Romanorū armata portio eqtes peditesq;. Hos aut sequebantur de singulis hecatontarchiis decē armaturā suā ferentes mensurasq; castrorum. Post hos stratores uiarū ibant q; aggeris maligna corrigerent ac deuia complanarent siluasq; obstātes præderent ne perplexo itinera fatigaretur exercitus. Deinde suas itemq; subiectorum sibi rectorum sarcinas & tuitionis causā multos cū his equites ordinauit. Post quos ipse ueniebat lectos pedites eqtesq; necnon

neon & lancearios secum ducens. Equitumq; præterea suorum agmine comitatus. De singulis enī turmis proprios centū & viginti eqtes deputatos habebat. Hos sequebantur qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormēta portarent. Deinde rectores iteq; præfecti cohortibus. Chiliarchi stipati lectis militibus. Et post hos circū aquilā signa alia/quæ omnibus apud Romanos agminibus præest/quod & uniuersarum auiū regnū habeat/& sit ualidissima. Itaq; illā & principatus insignē putant. omēq; uictoriæ quodcūq; bello petierint. Sacras uero signorū effigies ridē sequebantur cornicines/& post eas acies in latitudinē senis digesta militibus. Hisq; adharebat ex more quidā hecatontarchus/disciplinæ atq; ordinis custos. Serui autē singulorū agminū cincti cum peditibus erant mulis aliisq; iumentis aduehentes militū sarcinas. Omniū uero agminū postrema erat mercenaria multitudo. eaq; armorū coactores sequebantur armati pedites equitesq; nō pauci. Itaq; peracto itinere Vespasianus cū omni exercitu ad fines Galilee puenit/ibiq; positis castris quāuis promptos ad bellū milites continebat/una & ostendendo exercitū quo hostes motu pcelleret/spatiūq; indulgēdo poenitentis siquis ante præliū uoluntatē mutaret. Nihilominus autē murorum instruebat obsidiū. Itaq; multos qdem rebellionis fugere uel solus fecit ducis aspectus. motū uero uniuersis incussit. Iosepus enī eiūsq; focii q non longe a Sephorim castra posuerunt/ubi bellū appropinquare cognouerunt/& iam iamq; Romanos prælio secū congressuros non modo ante pugna/sed anteq; hostes omnino cōspicerēt fuga disiecti sunt. Cū paucis autē relictis iosepus ubi se animaduertit neq; ad excipiēdos hostes sufficiēte manū habere/iudeorūq; animos concidisse ac si fides his haberetur. plerōsq; libetē ad hostes defectū ire/iam tum qdem bello omni quiescebat quā longissime autem periculis abesse decreuit abductisq; qui secum remanserāt in Tyberiada confugit.

Vespasianus ciuitatē Gadarensiū capit iosepus mittit hierosolymā litteras. si cupiāt fedus uel bellū cū romanis/si bellū mittāt condignū exercitū ut possint repugnare Romanis. Cap. IX.

espasianus autē Gadarensiū ciuitatē aggressus primo ipetu capit. q; eā pugnati multitudi/ ne uacua repperisset. Deinde hinc transgressus interius cūctos etiā puberes interfecit/cum Romanos odio gētis & cladis memoria quā ptulerat Cestius nullius ætatis misericordiā cōmoueret. Incēdit autē nō solū ciuitatē/sed et oēs circū uicos & municipia quædā penitus desolata. Nōnulla uero quorū habitatores ipse coepisset. Iosepus autē quā tuitionis causa optauerat ciuitatē ipse motu repleuit. Nā Tyberienſes nunquā eū nisi de cōi bello desperasset in fugā uersum iri credēbat/neq; iō hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enī res iudeorū quorsum enaderēt/ unaq; illis uia salutis esse si propositū mutauissent. Ipse uero quāuis adhuc speraret a Romanis ueniam tribuendā mori potius uoluisset quā pdita patria cū dedecore administrationis sibi creditæ apud illos foeliciter agere cōtra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymā primatibus quæadmodū sese res haberent cū fide perscribere. ne uel nimis extollēdo uires hostiū timiditatis postmodū argue retur. Vel minus aliquid nunciando fortasse coepti etiā poenitētes ad ferociā renocaret/atq; si foedus eis placeret cito rescriberēt aut si bellandū esset dignū ei cōtra Romanos exercitū mitterēt/ ille qdē hac epistola scripta mature dirigit qui in Hierosolymam litteras ferret.

Vespasianus agrediēs rescindere iotapata montē ubi iudæi plurimi cōfugerāt/ciuitatē circūalare iubet p milites ipse pficiat/ponit castra/aggeres facit ad oppugnandū ciuitatē iosepus curat ut muri ciuitatis altius. p. xx. cubitos eleuent quod Romanos multū pterruit. Cap. X.

espasianus autē iotapata rescindere cupiens/nā in eā plurimos hostiū refugisse cognouerat/& præterea ualidissimū hoc eorū esse receptaculū præmittit pedites cū equitibus qui montanū iter coequarēt saxis asperū ac peditibus quoq; difficile/omnino uero equitibus inuiū. Et hoc qdem quattiduo fecere quod iussū est latamq; aperuere exercitui uia. Quo to autē die iosepus qui mensis maii uigessimus & primus erat. prior in iotapata ex Tyberiade uenit/ abiectosq; iudeorū spiritus erigit. Cū uero transitū eius Vespasiano quidā transfuga nunciasset/ utq; mox ciuitatē peteret incitaret/ueluti cū ea totū iudæā capere posset/si iosepū subiugasset. Hoc ille nūcio p xima foelicitate percepto dei providentia factū ratus/ut qui hostiū prudentissimos uideretur/ ultro se etiā in custodiam traderet uoluntariam/statim quidem cum equitibus mille Placidum præmittit/unaq; decurionem Ebutium tam manu quam prudentia uiram insignem circūalare ciuitatē iussos/ne clam inde iosepus elaberetur. Postero autē die cuncta manu comitatus ipse consequitur / & post meridiem usq; acto itinere ad iotapata peruenit. Abdachoq; in septentrionalem eius partē exeat cito in quodam tumolo castra ponit distante ab urbe stadiis. vii. cōsulito autē quā maxime conspici ab hostibus affectabat/ut uisu attoniti mirarentur. Quod etiā factū est eosq; tantus continuo stupor inuast/ut muris egredi nullus auderet. At Romanos quotidie ambulando fatigatos ciuitatē statim aggredi piguit ob eandē cām duplici acie circūdato oppido/tertiū extrinsecus agmen equitū posuerat/ oēs iudeis exitus obstruentes/sed ea res illos in salutaris desperatione audaciores effecit/quippe in bello nihil est necessitate pugnatiū. Itaq; postidie impetu in muros facto iudæi primo quidem locis suis manentes

suis manentes Romanis castra ante muros habentibus resistebant. Postea vero quam Vespasianus & sagittarios & fundibulatores/omnemq; iaculorum multitudinē adhibita/misilibus in eos permisit uti/ atq; ipse cum pedibus in aduersum collem unde murus inexpugnabilis erat niti coepit/ tunc ciuitati metuens iosephus & cum eo cuncta iudeorum prosiluit multitudo/ omnesq; in Romanos pariter irruentes/ paula muris eos deterruere multa manu simul & audacia patrando facinora/ neq; minora pariebantur tunc quā faciebant. Nam quantum ipsos salutis desperatio tantum pudor incendebat Romanos. Et hos quidem peritia cum fortitudine/ illos autē ducē iracundia ferocitas armabat. Denique cum toto die pugnatum fuisset/ praeliū nox diremit/ in quo Romanorum plurimis sauciatis tres/ decim interfecti sunt. Iudeorum autē cū sexcenti essent uulnerati septē & decē ceciderunt. Nihil quoq; minus Romanis postridie iterū irruentibus occurrunt. multosq; fortius resistunt/ ex eo scilicet si/ ducia nacti/ q; eos pridie praefer spem sustinuerunt. Sed eos quoq; pugnaciores experti sunt/ q; eorū iracundiā pudor incenderat/ uinci credentiū nisi cito uicissent. Itaq; per dies quinque Romanis mini/ me ab aggressionē cessantibus Iotapatenorū excessusangebantur/ murisq; fortius oppugnabatur. Et neq; iudei vires hostiū formidabant/ neq; Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Et enī Iotapata paulominus tota rupes est/ ex aliis quidem partibus undiq; uallibus immensis praecipit/ ut earū altitudinē oculis deprehendere cupientiu aspectus ante deficiat. Ab una uero tantū boreae parte adiri potest/ ubi per transuersum latus desinentis montis aedificata est. Quod quidē ipsum muro ciuitatis iosephus fuerat amplexus/ quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis uero circū montibus recta priusquā in eā perueniretur/ a nullo poterat conspici. Iotapata qdem sic erat communita. Vespasianus autē & cum natura loci simul certandū putans/ & cū audacia iudeorum incipere obsidionē acriter statuit/ aduocatisq; sibi subditis de aggressu deliberabat. Cumq; aggerē fieri placuisset/ qua parte murus facilis erat accessui/ totū ad cōparandā materiā misit exercitum/ oppidog; propinquis montibus excisis/ magnaq; ui lignorū & lapidū congregata/ scutisq; minoribus siue ancylibus ad em/ tanda iacula desuper missa per ualles dispositis/ sub eorū defensione aggerē construebant. Nulla autē noxa uel minima telorum erat quae de muro iacerentur. His autē alii terrā ex propinquis tumulis eruē/ tes sine intermissione suppeditebant/ cunctis trifariā distributis/ nullus erat ociofus. At iudei super eorum tegmina saxa ingenda & omne telorum genus immittebant/ quae licet minime penetrarent/ magnos quidē crepitus dabant/ & horribile impedimentū erat operantibus. Tūc igitur Vespasianus machinis missiliū circūpositis/ erant autē omnes/ clix. in eos q; super murū astarent iussit tela contendere similisq; ex balistis lanceae percurrerent/ saxaq; tormentis ingentia mittebantur/ ignisq; & sagittarū frequentissima multitudo/ quae non solū murum/ sed etiam tutum intra iactum earū spaciū iudeis inaccessum fecere. Arabum uero sagittariorum manus & iaculatores/ iteq; fundibulatores & omnes machinae telis operabatur. Neq; tamen his iudei prohibiti ne desuper ulciscerentur quieti erant/ sed excurrendo per cuneos more latronū tegmina operantiū dissipabant/ nudatosq; feriebant/ ut si quā/ do illi cessissent aggerem dissipabant/ uallorumq; monumenta cum ancylibus igni tradebant/ donec Vespasianus cognito huius incommodi causam ex distributione operum contigisse/ q; interiecta spa/ cia iudeis locum aggrediendi praebere/ admanit tegmina coniunctisq; pariter uiribus obreptiones hostium praepeditae sunt. Erecto autē prope aggerē/ paulog; minus equato propugnaculo/ indignum esse ratus iosephus nihil cōtra moliri quod oppido saluti foret/ conuocat fabros murumq; altius iubet extolli. Cum illi iam multis obstantibus iaculis minime aedificare posse firmaret/ hanc eis defensio/ nē excogitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria extendi praecipit/ quae missos tormentis lapides sinuata susciperent/ quibusq; repulsa tela cetera dilaberentur/ & ignis humore languesceret. Hisque ante fabros oppositis illi murū die nocteq; operando/ ad uiginti cubitorum altitudinē exerunt crebris etiā turribus in eo constructis pinnisq; ualidissimis aptatis/ quae quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus magnam somnium comparauit/ tam iosephi molitionē quā oppidanorū obstinatione perterritis.

Vespasianus certans pluribus diebus uidens non posse capere ciuitatem statuit obsidere eam ut cogerentur inopia rerum redere uidens nolle eos redere/ iterum ad certandum se conuertit iosephus cogitat de fuga cum suis/ populus hortatur ne recedat/ ipse dicit melius/ qui parabit alium exercitū quo renocabit Vespasianus ab eis/ statuit remanere/ se parat ad praelium/ egreditur multis iurationibus Romanos egrediens Vespasianus nollens cum desperatis congregi iubet ut armati declinent imperium.

Caq. XI.

T Vespasianus & calliditate cōsiliū & hostium audacia magis irritabat/ quoniam recepta ex munitione fiducia Romanos ultra incurfabant/ quq; dies singulos plia caternatim & cuiuscūq; modi latrociniale doli & eorū q; casus obtulisset rapinae aliorūq; incēdia fiebant donec Vespasianus setento milite a pugna statuit obsidere ciuitatem/ ut eam ului necessaria rior; penuria caperet. Aut. n. coactos iopia sibi supplicaturos/ aut si ad finem usq; in eadē pertinacia durauissent

duravissent fame consumendos eius habitatores putabat/multosq; faciliores pugnâ fore/ si post interuallū rursus anxius incubuisset. Itaq; oēs exitus eorū asservari precepit/ illi aut frumētū quidē aliarūq; omnium rerum intus habebat/ copiā saltem pter aquæ uero penuriā quia neq; fons erat intra ciuitatem & imbre cōtēntis eius habitatoribus rara est in illo tractu æstiuis mēsisbus pluuia. Quo tēpore obseſsi etiā hoc uehementius afficiebantur/ quod arcendæ siti fuerat excogitatū quodq; fieri ac uelut oīs aqua iam defecisset/ ægre ferebant. Iosephus enim & cum ciuitatē uideret abundare aliis rebus fortetēq; alio uiros esse quo longiorē Romanis obsidionē faceret/ quā sperabant iam tunc potius mensuram ciuibz ministrabat. Illis aut conseruari aquā penuria grauius esse uidebatur/ ampliorēq; cupiditatē mouebat q; ius bibendī liberū nō haberet/ ac uelut ad extremā sitim perueniū essent labori cedebāt. Hoc aut modo affecti Romanos latere non poterant qui eos ex aduerso colle trans murum in unū confluere locum/ & aquæ mensuram accipere prospectabant. Quo etiam ballistarū puenientibus talis plerimos occidebant. Vespasianus quidem nō multo post exhaustis puteis ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatē sperabat. Iosephus aut ut hanc eius spem frangeret iussit quāplurimos per muros pinnas dimerſa undis atq; humida uestimenta suspendere/ ut omnes repente aqua perfluerent. Ex quo mœror simul Romanis ac timor erat/ cū tantum aquæ uideret eos ludibrio cōsumere quos potus indigere credebant. Deniq; dux belli etiam cum ipse quia penuria ciuitatē posse cape despasset/ iterum consiliū ad uim atq; arma conuertit. Iudeis id quoq; maxime cupientibus. Nāq; nec se nec ciuitatē saluā fore credebant priusquā fame uel siti perirent mortem bello optabant. Iosephus tñ præter hoc aliud consiliū quo sibi copia pararetur per quandam uallē dēmiā/ ppter ea quia minus curiose habitam a custodibus excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes litteras ad quos uellet iudeos extra ciuitatem degentes ab his omnia usui necessaria & quæ in ciuitate defecerāt accipiebat mandato comitatibus ut plerūq; ad excubias reparantē terga uelleribus tecti/ qui si eos nocte uidissent canum similitudinem mentirentur. Idq; factitatum est donec eius fraudem uigiles p senserunt uallēq; cinxerunt. Itaq; tunc iosephus non diu ciuitatē sustinere posse prospiciens/ suamq; pariter salutem si uellet remanere desperans cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus sensit/ & circumſusus ne sese negligeret præcabitur in quo solo recumberent. Ipsum enim saluti esse ciuitatis manentem/ uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. Quod si etiam capiuntur eandem solatio esse. Decere autem illum nec inimicos fugere nec amicos deserere/ aut quasi ex nauti tempestate oppræssa desilire qui ad eā tranquillo mari uenisset. Ipsum enim magis demersurum esse ciuitatē cum iam nemo audebit hostibus repugnare si discessisset cui confiderent. Iosephus aut quod sibi caueret occulans illorum cōmodo se exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatē manendo neq; seruatis grande aliquid se esse profuturum/ & si caperentur una cum his esse frustra periturum. Obsidione uero liberatus extrinsecus maximo eius emolumento fore. Mature. n. congregatis ex territorio Galilæis alio bello Romanos ab eorū ciuitate reuocaturum/ tunc aut non uidere quod apud eos residens utilitatis afferret/ nisi q; Romanos ad obsidionem magis incitaret/ ut se caperent magnipēdentes. Quem si fugisse cognouissent multū esse de obsidionis impetu remissuros. Non flexit his populum iosephus/ sed hoc circumſistere se magis incendit. Deniq; pueri & senes itemq; mulierculæ cum infantibus flentes ad pedes eius accedebant/ eumq; omnes complexi tenebant/ & ut fortunæ socius sibi remaneret cum ululatibus supplicabant. Non inuidia salutis eius quantū ego arbitror/ sed ppria spe. Nihil enī se mali remanente iosepho existimabant esse passuros. Ille autē siquidem paruisset hæc præces esse ratus/ custodia uero si per uim cogeretur/ multū enim ex intentione discessus etiam quæ reſarum misericordia fregerat remanere statuit. Cōmunis desperatione ciuitatis armatus/ & nunc tempus est dicens pugnā incipere/ cū spes nulla salutis est/ pulchrūq; uitam pacisci pro laude ac forti aliquo patrato facinore in memoriā posteritatis occūbere. ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis egressus disſectis custodibus usq; ad Romanorū castra excurrerat/ & nunc pelles aggeribus impositas sub quibus tentabant discerpere/ nunc operibus ignem immittere. Postero nāq; die similiter ac tertio per aliquod diē ac noctes bellando non laborabat. Sed Vespasianus Romanos his incurſibus male affectatos aspiciens. Nam & terga dare iudeis pudebat/ & fugientes inſequi armorū pondere tardabantur/ cum iudei semper aliquid agentes priusquā paterentur in ciuitatem refugerent/ armatis imperat ut eorū impetū declinarent/ ne uel cū hominibus mortis audis manū confererent. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus si proposito careant quasi flāma si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos castius quærere uictoriā augendæ possessionis cā/ non ex necessitate bellantes per sagittarios autem Arabū & Syriæ & fundibulatores/ perq; saxa tormentis emissa plerūq; repellebat iudeos. Nulla enim telorū machina quiescebat. Illi autem hāc quidem male acceptis cedebant/ uerum minas missa inter iactum subeuntes facilius Romanis istabant/ cum neq; corpori/ neq; animæ parcerent/ sed per uicem utrinq; pugnarent/ suorumq; quisq; laboribus subuenientes.

Admonet

Admouet Vespasianus arietē muris/muri concutuntur machinis/cogitat iosepus quō ictus arietis resellat/Romani econtra aliud genus machinant/iosepus cū sociis igne concremarūt Romano/rū propugnacula & aggeres ita ut spatio unius horæ oīa sint concremata. CAP. XII.

Egitur Vespasianus ultro se extrinans longitudine temporis hostiumque incurſibus obſideri cum prope iam muris aggeres æquarētur/arietem admoueri præcepit/est autem aries immensa materia malo nauiſſimæ cuius summum graui ferro ſolidatum eſt in arietis effigie fabricati/unde etiam nomen accepit. Dependet autem funibus medius ex trabe alia uelut ex trutina palis utrinque ſultus bene fundatis. Retroſum autem magna uiroꝝ multitudine repulſus hiſdēq; ſimul ruſus impellētibus miſſus i frōte pminēte ferro moenia pcutit/nec ē uſla tā ualida turris/aut muroꝝ abitus adeo latus/ut etſi pōres ictus fortiter ſuſtinuerit/aſſiduos uicat. Ad huius periculū rei duci Romano trāſire placuit/ut capere oppidū pperāt quoniam pncioſa uidebatur obſidio ludæis minime geſcētibus. Itaq; Romani qdem balistiſq; cæteriſq; miſſiliū machinis ut facilius ferirēt q de muris obſtare tētāſſet/adhibitis utebātur/neq; ſagittari aut ſōdibulatores lōgius aberāt. Cū uero ea cauſa muros nemo audeſet aſcēdere ipſi arietē applicabāt gradibus deſup/itēq; pellibus ſeptū tā p ſui deſeſiōe quā machinæ. Et pmo qdē impetu moenia cōcuſſa ſūt clamorq; oppidanorum uelut iam capti eſſent maximus factus eſt. Iosepus autem eūdē locum feriri/neq; multo poſt murū diſturbatū iri proſpiciēs/quo cōmento uim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis reſertos qua ſemper impetum arietis feriri uiderent demitti iuſſit ex muro/ut eo modo ſecundū ictus errarēt/aut etiā excepta uulnera laxitas fruſtraretur. Quæ quidem res multū romanis moræ attulit. Nā quocūq; hi machinā conuertiffent/contra illi q ſuper murū ſtabant palearū traducētes ſaccos ictibus ſupponebant/nihilq; murus percuffione lædebat/donec etiā Romani aduerſus hoc aliud machinati ſunt. Proceris enim contis exhibitis/in his ſummis falces quibus ſaccos incidērent alligarunt. Cum aut hoc modo efficax eſſet opus arietis ac murus quia recens ædificatus erat/ſubſiſtus cederet/quod reliquum erat iosepus/eiuſq; ſocii ad ignis auxiliū ſe cōtulerunt accēſumq; totum quod aridæ fuit materiæ/tribus ex locis pariter inflammare unaq; machinas & propugnacula Romanorū & aggeres concremarūt. Illi uero nō ſine malo ſubueniebant audacia ſimul eorū territi & ne aduimēto eſſent flāmis puerentibus impediti/quæ aridū naſtæ ſomitē & præterea bitumen ac picem necnon etiam ſulphur opinione citius uoluitabant operaq; Romanorū multo labore curata unius horæ ſpatio poſſederant.

Quidā uir iudæus ſaxo ſubleuato & demiffio caput arietis fregit/hic fixus eſt quinq; ſagittæ/uulneribus decidit/tandē alii duo uiri Romanorū aciem pperunt/iosepus uero & cætera multitudo incendit machinas Romanis lugentibus. CAP. XIII.

Ic etiā uir quēdā iudæus prædicatione ac memoria dignus inuentus eſt Samari filius Eleazarus cui Saab Galilææ patria fuit. Is enī ſaxū ingens alte ſublatū tanta ui ſuper arietē ex muro dimiſit/ut machinæ caput obrumperet/idq; ex mediis hoſtibus ſaltu ad eos delatus auferret/nulloq; motu reportaret ad murū. Poſtremo tanq; ſigno quo tela mitterēt hoſtibus poſitus nudo corpore quinq; ſagittæ/uulneribus fixus eſt/earūq; nulla reſpectu ubi murū aſcendit unde uideri ab oībus poterat eius audacia ibi cōſtitit/cōpunctuſq; dolore plagarū cū ariete decidit. Poſt hunc fortiffimi exiſterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Rama Galilææ. Qui cū ſup milites decimæ lēgionis pſiuiſſent tanto ipetu nūq; trāſgreſſi ſunt ut & acie Romanorū perirerēt quouſq; aduerſum ierant oēs in fugā uerterent. Præter hos iosepus quoq; & cætera multitudo raptis ignibus machinas & refugia cū opibus qntæ itēq; decimæ & eius quæ terga dederat lēgionis incendit. Cæteri aut q mox cōſecuti ſunt & inſtrumēta & omne genus materiæ obruere.

Vespasianus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur ſuperato dolore uulneris ſæuius bellum in iudæos incitauit/pugnatur fortiter utring; cedit murus ictibus machinarum ad matutinas uigilias illi uero munire partem illam. CAP. XIII.

Ruſus aut Romani poſt meridiem erectū arietem ad eam muri partē quæ pridē quaſſata fuerat appulere/ibiq; deſenſorem eius quidam Vespasianī plātam ſagitta percuffam leuiter uulnerat/quāuis teli ſpacio defeciſſet. Maxima tunc id Romanis perturbationē fecit. Hiſ.n. qui prope aderant niſo ſanguine perterritis per omnem ſama cucurrit exercitum reliq; obſiditione plariq; cum ſtupore atq; formidine ad ducem belli concurrebant/ & ante omnes. Titus aderat metuens patri. Vnde contigit ut & beniuolentia circa rectorem & filii trepidatio confunderet multitudinē. Facile tunc pater & timore filiū & perturbatione liberauit exercitū. Superato.n. dolore uulneris & ab oībus qui ſui cauſa pertimuerunt cōſpici ſtudent bellū in iudæos ſæuius incitauit. Nā uelut ultor ducis quiſq; oē periculum adire cupiebat/& clamore alius alium adhortantes murū petebant. Iosepus aut cum ſuis ſociis licet aſſiduis balistarū itemq; tormentorū ictibus caderent nequaquam tamen deterrebātur a muro/ſed flāmis & ferro & ſaxis eos aſpere q arietē proteſti

protecti palmis impellerent. Nihil aut aut parū proficiebant cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi quos ipsi contra uidere non possent. Nāq; & suis ignibus collucescentes tāquam si dies esset & certum erat hostibus signū quo tela dirigerent/machinisq; procul non apparentibus missilia cauere non poterant. Ergo propterea non tam balistarum quam iaculorū ni simul multum transfigebantur/missaq; machinis saxa & murorū pininas auferabant & frangebant angulos turrium. Virorū aut nulli tā fortiter constipati erant/ut non usq; ad extremā aciem saxi magnitudine ac uiolentia sternerent. Sciet aut aliq; huius machinæ uis quantū ualet ex his quæ illa noctæ contigere in muro cuidā ex circumstantibus. Iosepo caput amissum est. eiusq; ad tertium stadiū ueluti funda excussa caluaria/interdix quoq; prægnantis foeminae secto utero ad dimidiū stadiū infans abactus est. tāta tormēta uis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & missiliū strepitus. Crebri aut mortui cum ad mortuos deicerentur sonabāt & acerbissimus quidem intus excitabant mulierū tumultus extrinsecus aut occubentū gemitus concrepabat. totusq; ambitus muri/ad quē pugnabatur sanguine confluēbat iāq; ascēdi poterat congestione cadanerum. Montibus aut resonantibus multo amplius horror his ex clamoribus accedebat/nec quicquam illi nocti defuit uel quod auribus uel oculis terrorē posset incutere. Plurimi quidē pro iotapata decertantes fortiter ceciderūt plurimi etiā lauciati/& tamen uis circa matutinas uigilias murus assiduīs machinarū ictibus cessit. Cūq; illi quidē corporibus atq; armis septi eā partem quæ deiecta fuerat priusq; Romani apponerent munere.

Vespasianus parat exercitus & machinas ad innadendū urbē recreato prius exercitu / iosepus cognito consilio Vespasiani ordinat milites ad resistendū gliaē crudelissimo certamine. Cap. XV.

MAne aut Vespasianus ad occupandā ciuitatē iā ducebat exercitū ex nocturno labore paululū recreatū. Idēq; cupiēs de cōuulsi muri pte alio ppugnatores adducere eqtū qdē fortissimū eqs dispositis trifariā collocat ut recti armis dirutū lat⁹ undiq; obsiderēt/cūctosq; præ manibus ferrent/q; si pontes admoueri coepissent ipsi plures introirent. Post illos aut tē pedites ualidissimos ordinauit. Reliqua uero equitū multitudinē secundū muri spaciū p montana loca distendit/ne qs fugiens excidiū ciuitatis lateret. Deinde q hos sequerent cōstituit sagittarios paratas sagittas habere iussos. Fundibulatores quoq; similiter & apposis machinis. Alios aut integris muri partibus scalas applicare præcepit/ut q hos phibere tentassent deiectæ partis defensionē relinquerēt/ceteriq; omnibus simul telis oppræssi uiolentia irruptentiū cederēt. Iosepus aut hoc cōsilio cognito per murū qdē integrū labore fatigatos/itēq; senes posuit quasi ledi non possent. In parte uero collapsa ualidū & potentissimū quēq; senosq; ante oēs uiros in qbus & ipse fuit ad pericula subeunda fortitus est/hisq; præcepit ut agminū ululatibus ne motu quaterent aures obstruerent/cōtra sagittarū uero multitudinē cōmuniri ptegerēt desup scutis paulatīq; recederēt donec sagittarii pharetras exinanirent. Si uero pontes a Romanis apponerent/ipsos præsilire mādanit hostibus atq; per suadet & eorū instrumētis resistere/unūquēq; uero ita certare debere nō quasi cōseruandā tueret / sed quasi p dicitā iā patriā uindicaret/atq; oculis suis proponere mactari senes ac liberos cōingelq; suas p pemodū ab hostibus capi/iāq; futuræ cladi irā nūc collectā in auctores eius effuderent/ita quidem in utroq; disposuit. Ciuitatis aut uulgus ociosum mulieres ac pueri postq; oppidū triplici acie uidere cit cūdatū nullus enī ad pugnā trāslatus fuerat a custodiis stricisq; gladiis ad ptem muri deiectā hostes istare/armisq; mōtana oia desuper collocere/atq; arabā quēdā sagittariis tela suggeret. tūc extremo ululatu quasi capta urbe cōsonuerunt/nō ut ipendere mala sed ut adesse iā crederet. Quare ioseppus mulieres ne misericordia suorū animos effoeminaret intra domos cū stermatione cōcludit silere iussas/iple uero ad partē muri quæ sibi obrigerat trāsiit. & pontes qdē applicantibus alium non itendit/sed tantū speculabatur ipetum sagittarū/simul aut ac tubicines uniuersorū agminū congregati sunt pariter & grauiter ifremuit exercitus/signoq; dato missis undiq; sagittis lux obscurari coepit. Iosepi locii memores præceptorū & aduersus clamorē obstructis auribus & contra sagittarū uulnera corporibus cōmunitis cū admouerent pontiū machinæ ipsi eas cursū & antequā hostes pedē in his ponerent occupant/eosq; ascendere nitētes prælio deterrebant uaria manu/itēq; animi facinora demōstrantes/& ne uel in extremis calamitatibus deteriores illi uiderent/hic q sine periculo fortes cōtra illos etiā curabant. Nec prius a Romanis diuellerant quā uel caderent uel occiderēt. Qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi facillime tela dirigeabant.

Die. xx. mēsis iunii iudæi qsi defessi qā nō haberēt ppugnatores quos mitterēt/cogitauerūt oleo fermenti super ifuso Romanos oppugnare/ac sceno græco sup sparso ut ide Romani caderēt/ uidēs dux Vespasianus tot male milites pperi/eos a bello reuocat & a pœna.

Cap. XVI.

TAque iudæis perpetuo dimicantibus cum nec unde mutarent propugnatores haberent defessis autem assidue sublimaretur proq; his quos uiolentia repulissent alii succederent inuicem se adhortati latera copulant/protectique desuper longioribus scutis inexpugnabilis globus effecti sunt/ totaq; acie uelut uno corpore repellendo iudæos in muro iam pedem

pedem ponebant: cū ioseph his rerū angustis consilio necessitatis adhibito/mira est enim machinā excogitandis cum desperatione stimular. Feruenti oleo profundi milites iubet scutorum cōiunctio ne defensos. Id aut iudei multi qui & paratum haberent & plurimum cito Romanis infundunt/ipsis etiam in eis lacunis missis calore bullientibus hæc res Romanorum ardentiu aciem dissipauit/ & cum dolore sæuissimo denoluebantur a muro. Siquidem facile a uertice ad pedes usq; sub armatura oleum per totum corpus fluebat carnemq; non secus ac flamma depalcebat/ q; natura facile calefceret/ seroq; pro sui pinguedine refrigereret. Thoracibus autem & galleis illigatis incendii fuga non erat. Nunc aut salientes nunc incuruati dolore de pontibus decidebant. Ad suos aut tuto recedere contra nitescentes non poterant/ quoniā facile ab insequentibus capiebantur. Sed neq; Romanis uirtus in rebus aduersis/ nec iudeis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderent/ tamen in eos qui perfuderant ferebantur præcedentem quisq; incurfando tanquā ipse imperū retardaret. Iudei uero progressum eorū dolo altero decepterunt cū foeno græco decocto pontiū tabulata perfunderent/ quibus illi dilabentes retraherentur/ & neque fugientium quisquam neque aggredientium firmo posset eniti uestigio. Sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur/ multi uero super aggeres deciderent/ & qui cecidissent a iudeis feriebantur/ qui romanis desiliētibus cōflicti iā liberti facillime tela dirigebant. Cū aut multa milites mala in hoc peti prælo dux uideret post meridianas eos horas a pugna reuocat/ quorum non paucis obruncatis plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortuis/ plures quam trecenti saui trālati sunt. Hoc autem modo pugnatum est iunij mensis die uigesimo.

Vespasianus tres turres ferro circūdatas erigi fecit plenas iaculatoribus & fundibulatoribus fortissimis/ ita ut ex his q; intra muros erāt deserere defensionē muri cogerentur. Cap. XVII.

Et Vespasianus eorū causa qui occiderāt consolatus exercitū postquā ita uidet accensum neq; tam exortationē quā opus deposceret/ aggeres quidē alius tollit. Tres uero turres quagenum pedū in excelsum iubet erigi ferro undiq; rectas/ & ut pondere stabiles essent/ neq; ignibus expugnaretur/ easq; super aggeres collocat iaculatoribus & sagittariis. iteq; seniorū missilium machinis plenas fundibulatoriū quoq; fortissimis. Qui cū non conspicerentur propter altitudinem turriū & loricas/ ipsi eos qui super murū astarent facillime cernerent/ telisq; appeterent. cū illi neq; a uertice uenientes sagittas facile declinarent/ neq; ulcisci possent quos non uiderēt/ altitudine quidē turriū librata manu iacula superante ferro aut quo erant septa flāmis obstante. Ob hoc igitur defensionē muri deserunt/ magisq; aggredi tentantibus occurrebant. Et Iotapatēni quidē ita resistebant/ quāuis multi in dies singulos occumberent/ neq; contra mali quicq; hostibus facerent/ q; eos sine periculo lædere non poterant.

Vespasianus mittit Traianū in Ephā ciuitatē congregatē cū illis tandem superat ciuitatē omnesq; præter infantes occidit. Cap. XVIII.

Idem aut diebus Vespasianus ad finitimā quādam Iotapatē ciuitatē euocatus cui nomē est Ephā nouas res affectantē/ & propterea q; Iotapatēnos præter spem resistisse audierat insolēscētē/ mittit eo Traianū decimæ legionis rectorem/ dans ei duo milia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum repperisset/ nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur/ habitantes uero eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse/ prælium cū his cōmittit/ eosq; paulisper reluctatos in fugam uertit. quos uestigiis consecuti Romani exterioris muri ambitum quo confugerant cum ipsis strumpunt. Secundū autem murum petentibus ciues sui clausere ciuitatem moetu. l. ne cum his rursus hostes intrarent/ profecto autem deus Galilæorum clades Romanis dabit/ qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersum populum exclusum manibus propriis ad interitum hostibus dedit audivissimis cæditū/ multi enim simul ruentes ad portas multūq; nominatim præpositos inclamantes inter ipsas præces moriebantur/ quibus hostes nouum murū alterum ciues clauserant & inter medios coacti murorum ambitus/ multi quidē lociorum suis gladiis transfigebantur/ infiniti uero a Romanis interficiebantur/ ne uel adolescentium quidem recepta fiducia. Nam præter hostilem moerum etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Deniq; moriebantur non Romanos sed iudeos execrantes/ quoad omnes interiere numero hominum. xii. milia. unde Traianus uacuam esse ciuitatē pugnatoribus reputans/ & si qui adhuc intus essent/ nihil eos auluros esse existimans præ timore imperatori excidiū reseruaui. Missisq; nūciis ad Vespasianū perit/ ut filiū Titum dirigeret finem uictoriæ impositurū/ ille aut laboris aliqd superesse ratus cū milite filiū misit/ hoc est quingentis equitibus & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatē profectus sic ordinauit exercitū/ ut i læuo qdē latere Traianū cōstitueret ipse uero in dextro obsidiōi pesserit. Itaq; milleibus scalas muris undiq; applicatibus/ cū paulisp de super Galilæi obstitissent cōtinuū moenia reliquerunt. Titus uero comitesq; salu demissi mature ciuitatem obtinuerunt/ tuncq; uacillans cura his q; se intus congregauere pugna commissa est. Nunc p angusta

angusta uiarū irruentibus ualidissimis: nūc feminis ex tectorū culminibus quæ forte inuenissent: te-
la iactantibus. Et hoc qdem modo usq; ad sextā horam sustinere conflictū. Assumptis autē bellatorū
bus cætera multitudo & sub dino & per domos senes pariter & iuuenes mactabantur. Deniq; utriusq;
sexus præter infantes nullus remansit: qui cū mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorū qdē in
ciuitate & in primo congressu numerus fuit quidecim milium: captiuorū autē duo milia. c. xxx. Hæc
Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die iunii mensis.

Ad Samaritas Cerealis mittitur a Vespasiano: quia eos pronos ad tumultū uidebat: inopiaq; qui-
dem moriebantur: quidam ad Romanos confugiebant: reliquos uero omnes nequens: persuasione
placare occidit: erat autem undecim milia & sexcenti.

Cap. XIX.

Sed ne Samaritæ qdem alieni a calamitatibus remanere: hi nāq; in monte Garizin q est il-
lis sanctissimus congregati locis suis expectabant: belli autē minas eorū cōuentus ac spem
habere uidebatur: nec salte uictorū malis corrigebantur: sed incōsulta suarū uirū infir-
mitate secundis Romanorū rebus exterriti: prona in tumultū uoluntate pendebant. Vespasiano autē placebat motus antecapere: eorūq; ipetus præuenire: nā & si præsidis tota Samaritica
regio cincta erat: tamen eorū multitudo q cōierant: & conspiratio timebatur. Ea q causa Cerealem
quintæ legionis rectorē cū sexcentis equitibus tribusq; peditū milibus mittit. Ille autē ad mortē qdem
accedere præliq; congregi nequaquā tutū esse duxit: quoniā hostes plurimi desup essent: milites uero
circūallatis undiq; montibus radicibus tota eos die custodiebant. Euenit autē aquæ tunc indigene-
ribus Samaritis etiā graues accendi aestus: erat enim tēpus æstatis: neq; se rebus necessariis uulgus in-
struxerat: adeo ut nonnulli qdem una die siti morerentur: multi uero eiusmodi mortī semitiū præfer-
rentes ad Romanos transfugere: ex quibus cognito Cerealis illos etiā qui adhuc præuerarent malis
infractos montē ascendit: & circū hostes exercitū constituto primū eos a dextera parte hortabatur:
atq; ut salui esse mallent rogabat si arma piceissent: tutos fore promittens. Deniq; quia placare non
posset aggressus eos occidit omnes. Erant autē undecim milia & sexcenti. Hæc iunii mensis uigesimo
& septimo die gesta sunt atq; his calamitatibus Samaritæ uisi sunt.

Aggeres super altitudinem murorum Iotapatenis effruntur: quidam ad Vespasianum uenit pro-
fugus ex ciuitate: nunciatus paucitatem ciuium & facilitatem capiendi. Vespasianus exercitū para-
to nocte hora qua ille docuerat ciuitatem aggrediuntur: & custodes occidunt: ciuitatem ingreditur:
quidam uero ne oppeterent per Romanos se ipsos interfecerunt: tandem Vespasianus incendi fecit ci-
uitatem uniuersam.

Cap. XX.

Orapatenis autē diu durantiibus & præter spem aduersa tolerantibus: quadragesimo qdē
ac septimo die Romanorū aggeres super muros altitudinē sunt elati. Quidā uero ad Vespasianū
eodē die profugus uenit: paucitatem ciuiū & infirmitatem enūciatus: simul quoq; diu-
turnis uigiis præliis assiduus cōsumpti minime qdem ulterius nūm ferre possent: uerū de-
lo etiā caperent si quis instaret. Circa extremā nāq; uigiliā quādo & malorū requiem habere uiderē-
tur: & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat dormire eos dicebat eadēq; hora in-
uadendos esse dicebat. Vespasiano autē q fidē nosceret inier se iudeorū quantaq; superbia: pœnas cōre-
nerent: transfuga suspensus erat: nā & antea quidā ex Iotapata captus omne tormentorū genus fortis-
ser pertulit: & tū ne stānis qdē coactus quid intus ageretur hostibus exquirentibus prodidisset: mox
se deridens cruci suffragus est. Fidere tūc proditori coniectura faciebat. Et fortasse quidē illū uera di-
cere: ipse autē nihil ex eius fallaciis magnū sibi existimans esse metuēdi asseruari hominē iussit: & ad
occupandā ciuitatē parabat exercitū. Hora igitur quæ fuerat indicata ociose ibat ad muros: primūq;
sedebat Titus cū uno ex Chiliarchis Domitio Sabino: paucis ex quinta decima legione comitatus:
infectis autē uigiis in ciuitatē ingreditur: & post eos sexus qdā Cerealis chiliarchus & Placidus sub-
iunctis militibus intro ducendo. Arcē uero occupata cū hostes in medio oppido perflarent: itaq; plane
dies & nocte tūc quidē illi qui capti tenerētur adhuc excidiū sentiebāt multo labore somnoq; pariter
dissolati. Et si quis uigilasset: nebula uisus eius hebetante: quæ casu tunc plurima se circū oppidū sua-
deret: donec totus irrupit exercitus: solūq; malorū piculo ex sollicitati morietesq; demū se perisse cre-
diderūt. Romanos autē memores quæ obsidionis tēpore paulissent: neq; parcēdi cuiquā neq; miserē-
di: quēquā tangebāt cura. Sed ex arce plebē ad prona cōpulsam facillimæ trucidabant: ubi loci diffi-
cultas pugnacibus negaret copiā resistendi. Circūuiarū nāq; angustis præssi ac p decliua dilabentes:
fluente desup bello obtegebantur: id multos etiā qui circa Iosephum lecti erant ut manibus propriis libe-
rarentur imitauit: nā cū se uiderēt Romanorū neminē posse occidere ne Romanorū manibus oppete-
rēt puenerūt: & in extrema pte ciuitatis cōgregati semet interfecerūt. Quicūq; tū uigiliā primi capti
ciuitatē senserūt in quadā turri septentrionali fuga recepti aliquādiu quidē resisterūt. Deinde circū-
si hostiū multitudinē sero dexterās dedere: hisq; instatibus mortē suam æquo aio præbuerunt. Potu-
issent autē incruentum Romani obsidionis sine gloriari: nisi unus ex ipsis occidisset Hecatonarchus.

Antonius

Antonius peremptus insidiis/nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant. erat aut plurimi ro-
gabant Antonium dextram sibi porrigere ad fidem salutis ac praesidium/quo tutus ascenderet. Cuius
his manum porrexisset/itaque super ille hasta praeventum in inguine perculit statimque confecit / illo
quid immanissimam multitudinem peremere Romani. Postea vero secutis diebus scrutando latebras p cu-
niculos & speluncas omne ulcriscebantur aetate praeter infantes ac foeminas. Itaque captivi quid mille
ducenti congregati erant/quadraginta vero milia commerata sunt excidii tempore pugnisque supioribus
mortuorum. At Vespasianus civitatem ipsam excindi iubet/castellaque eius omnia adhuc exurit. Iotapa/
ta quidem ita devicta est tertio decimo imperii. Neronis anno calendarum iuliarum d.e.

Iosephus ne a romanis inveniretur in puteum se dimisit lapideque supra imposuit ne videretur/nocte exi-
bat perscrutans si posset evadere/indicatur per quandam mulierem mittit ad eum cum fide venia/timebat
vero iosephus in somnis simulachra ei apparent depræcatur deum/in manus Romanorum/se committit/
habita prius oratione ad socios.

Cap. XXI.

Romani vero iosephum requirētes & propriae indignationis causa & quod impatori opæ præ-
cium videbatur. captus. n. maxima pars belli esset/ mortuos itaque abditos rimabant/ ille
aut in exitio civitatis fortunæ quodam usus auxilio per medios se hostes surripuit & in
quendam profundum puteum saltem demissus est/ cui amplius specus adinvenire erat. latere quod
supra scrutantes videre non possent. Vbi. xl. quidem insignes viros latitantes offendit/ rerumque utili-
um apparatus/ qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus aut oia complexis iterum quidem se occul-
tauit. Nocte vero ascendens vigilias explorabat ut fugeret. Cumque oia undique ipsius causa maxime cu-
rodirentur. neque fallendi spes esset in speluncam iterum descendebat/ biduumque ibi delituit. Tertia ve-
ro quadam die capta quadam muliere quæ cum ipsis fuerat indicatus est. Tumque Vespasianus propere
duos chiliarchos Paulinum/ & Gallicanum iussos pacem dare iosepho & bene hortari eum ut ascenderet
mittit. Quibus cum ille rogantibus postquam ad eum venerunt fidem quæ pro salute dantibus minime pa-
ruit. Ex his aut magis quæ parti meritis esset qui plurima commisit/et: quam ex naturali mansuetudine
rogantium suspicionem colligens velut ad poenam evocaretur timebat: donec Vespasianus tertium quoque chi-
liarchum Nicanorem iosephi notum atque olim consuetum direxit. is aut quæ dulce in eos Romanorum esse inge-
nium/ quos semel subingasset referens quodque ipse iosephus virtutis causa magis admirabilis quam iniustus
ducibus haberetur/ essetque imperatori studium non eum ad supplicium ducere quod et sine deditione sibi
liceret exigere/ sed conservare potius virum fortem. His addebat quod ne Vespasianus si quid dolo molire-
tur amicum ad id mitteret ut in re optima pessima hoc est perfidiam preteret amicitia/ neque semetip-
sum illi ut amicum falleret obtemperaturum fore. Verum iosepho etiam post Nicanoris dicta hesitantem mi-
lites quidem irati speluncæ ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli doctor vivus iosephus
capere plurimipendens. Nicanore aut vehementer instare ubi etiam hostilis multitudinis minas cõper-
sit iosephus. nocturna somnis reminiscitur quibus ei deus & futuras iudeorum clades/ & quæ Romanis
essent euentura principibus ostendit. Erat aut interpretandis quoque somniis idoneus & cõiectare quæ
ambigue divinitus dicerentur sciebat. Qui & sacros prophetarum libros nonerat quod & ipse sacerdos es-
set & parvulis sacerdotibus procreatus illa igitur hora quasi deo plenus & recentium somniorum quæ
viderat horrenda simulachra mente cõplexus occultas preces deo offert. Et quia iudeorum inquit labe
factari tibi re placuit. Fortuna vero ad Romanos tota migravit/ animamque meam quæ futura prædiceret
elegisti. Do quidem manus sponte Romanis & vivo. Testor autem quod non proditor/ sed tunc minister ad
eos ibo. Simul his dictis Nicanori cõsentiebat. Verum qui una confugerant iudeorum/ postquam intellexe-
runt iosephum rogantibus cadere universi circumstantes clamabant. Certe plurimum ingemiscere leges pa-
triae ubi sunt quæ iudeis deus annuit/ quibus mortem contemnentes animas indidit/ vita iosepe captus
es/ lucemque patris intueri servientem quod cito tui oblitus est/ quod multos pro libertate mori persuasisti/ Fal-
sam profecto opinionem fortitudinis habes/ falsamque prudentiam si salutem apud eos speras cum quibus
ita dimicasti/ aut si hæc etiam certa sunt ab illis tamen te servari cupis. Sed quævis te Romanorum/ for-
tuna tui oblivione perfuderit. & nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium cõ-
modabimus/ tu vero siquidem sponte mori dux iudeorum/ sin vero inuitus proditor morieris. Vix
hæc elocuti sunt & intematis ei gladii occidendum illum cõminabantur si Romanis pareret. Timens
igitur imperium iosephus & se dei præceptorum proditorum esse ratus si ea non enunciasset morte præventus
argumentis eos philosophiæ necessario tractare incipit. Et quid. n. tantopere inquit o socii propriae
votis anidi sumus/ aut cur amicissimas inter se res corpus & animam in dissensionem vocamus/ muta-
tum me esse quispiam diceret/ Sed Romani hoc sciunt optimum esse in bello mori/ sed lege belli hoc
est a victoribus trucidari/ proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor vere meo gladio meaque ma-
nu sum dignus. Sin illi hosti parcendum putant/ quam iniustus nos ipsi nobis pepercimus/ Quippe stolus-
sum est eadem circa nos admittere/ pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum. n. esse pro libertate mori
& ipse factor/ pugnando tamen & illos manibus qui eam pripiuere/ nunc autem neque prælio nobis ob-

stant/neg nos interficiunt. Itidē aut timidus est habendus q mori nō vult cū opus est & q vult cū nō oportet. Præterea quis nā mortis prohibet ad Romanos ascendere/nepe mortis. Ergo eā quæ ab hostibus dubiæ suspecta formidinis est/eā certe ipsi nobis irrogabimus. Verū seruitutem dicet aliquis. Valde qdem nūc liberi sumus. At uiri fortis est semet occidere/imo uero ignauissimi quantū opinor. Nam & gubernatorē timidissimum puto/qui tempestatē metuens ante uim turbinis nauē (pote submergit. Quin et propria manu perire a cōmuni omnium animalium natura discrepat/coq modo in creatorē nostrū summū scelus admittitur. Nullū est aial quod ex industria uel per se moriatur. Sigdē naturæ lex ualidissima ut uelint uiuere in oībus sita est/iccirco & quod nobis adimentū id putant hostes ducimus & insidiatores pœna prosequimur. Deū uero indigne ferre nō arbitramur/cū domū eius homo despiciat. Ab illo.n. accepimus ut essemus/rursumq ut esse desineremus illi reddendū est. Corpora quidē cunctis mortalia sunt ex caduca materia fabricata. Anima uero semp immortalis est/deniq pericula in corporibus collocata. Siquis ergo depositū hoīs surripuerit aut male tractauerit/pessimus statim ac perfidiosus habet. Sic dei depositū ex proprio corpore qui eiecerit eū se latuisse quem laeserit æstimabit. Et seruos quidē fugiētes ulcisci iustū creditur/quamuis nequaquā dominos fugerint ipsi uero deū fugientes/& optimū deū impie facere nō uidebimur. An ignoratis q eoz qui lege naturæ uita exent acceptūq deo debitū solunt cū id qui dedit recuperare uoluerit perpetua laus domusq ac familia stabiles sunt/puræ aut & quæ inuocantes exandiat animæ retinet locū in coelo adepte sanctissimū atq inde rursum uolentibus sæculis casta corpora iubentur incolere/quoz uero manus in seipsos insanerunt corū aias tenebrosior orchus suscipiet. Pater aut illarum deus auctores iniuriæ per nepotes ulciscitur. Hinc & deo inuisum est & a sapientissimo legis nostræ conditore cohercetur. Deniq si qui se occiderint apud nos quidem usq ad solis occasum insepultos abiici decretū est cū etiā hostes sepeliri fas esse ducemus apud alios etiā dextre iubentur abscindi eiusmodi mortuorum q in ipsos armatae sunt/quoniā ut corpus ab anima/ita manū esse a corpore alienā existimarent. Pulchrum est igitur o loci iusta sentire/neq humanis cladibus addere ut creatorem oīum impietate lædamus/si salui esse uolumus salui simus. Nec.n. salus apud eos ignobilis est/quibus tantis uitæ tunc operibus demonstrauimus. Sin mori placet ab his occidi pulchrū est qui nos coeperint. Non migrabo ego in hostiū locū/ut ipse mei proditor fiam. Multo.n. stolidior sim/quam qui ad hostes ultro profugiūt. Siquidem illi salus eā id faciunt/ego uero interitus & quidem mei Romanoz tamē insidias expeto. Nam si me post uinctas dexterarum perimāt magno animo paratoq moriar mēdaciū perfidiam pro uictoriæ solatio mecum auferens.

Iosepus dehortatur suos a cæde / nequēns reuocare a proposito/oēs se ipsos interfecerunt/ duci/ aut iosepus ad Vespasianum iubet Vespasianus eū custodiri ad Neronē mitteret/ iosepus alloquitur Vespasianū seorsum cū filio Vespasiani eūq dominum & regem orbis prædicat. Vespasianum cum liberat muneribusq uariis eum donat.

Cap. XXII.

Multa qdem in hunc modū iosepus ut a cæde propria socios dehortaretur dicebat. Illi aut obstruētis auribus desperatiōe qua se iā dudū mori deuenerāt cōcitātur/& alius aliunde cū gladiis accurrētes ignauia exprobrabāt/& quasi eū mox percussurus quisq adoriebāt. Ille aut cū aliū nominatim uocaret/aliū uultu imperiosius intueret/alterius dexterā prehenderet/taliū precibus exoraret uaria mētis affectione/ut in tali necessitate potuit distractos/feruorē oīam a cæde sua prohibebat/nō secus ut fera bestia circūclusa ad eū semp/qui se cōtingeret ora cōuertēs. Illoz aut q ducē in extrema quoq clade reuerendū putarēt debilitabant dextra/ gladiiq de manibus labebātur/multi sponte cū manus ei afferrent frameas dimittebāt/iosepo aut non defuit in ea desperatione consiliū/sed fretus dei prouidentia salutē in periculū mittit. Et quoniā mori decretū est inquit/agite/cædes mutuas fortiamur & cui obtigerit/manus sequētis occubat/atq ita oīum fortuna pambulet/neq sua dextera quisq subiaceat. Inuisū est.n.cæteris interēptis ex aliis nequaquā si poeniterit saluū esse. Visus est uera dicere/& quod persuasit agitur fors cuiq obtigit paratā ei/q sequeretur necē suā præbeat quasi mox etiā ducē perituro. Cū iosepo.n.perire uita dulcius æstimabāt. Remansit aut ipse cū altero siue fortuna diri poterat siue dei prouidentia. Cōsultoq spiciēs ne uel forte grauaretur/uel si nonissimus recessisset gentilis cæde pollueret illi quidē fide interposita ut uideret persuasit/ille quidē hoc modo & Romanoz & domestico bello liberatus ad Vespasianū p Nicānorē ducebatur. Oēs aut Romani uisendi eius gratia accurrebant & cū se circa ducē præmeret multitudo uariis tumultus erat. His exultantibus q captus esset aliis minitātibus/nōnullis autē propius eū uidere certantibus. Et q lōgius erat hostē interficiendū esse clamabāt. Qui uero pprius erant / facta eius reputates mutatiōe stupecebāt. Rectoz at nemo fuit/q licet ante irasceret noi eius uiri aspectu nō mitior factus sit. Titū uero pter alios & fortis iosepi aius in calamitatibus & ætatis eius misericordia capiebat qliq pridē fuisset in piliis reminiscētē/& qlis nūc sic i hostiū māibus inuentē. Iubebat intelligere quāta eēt fortunæ potētia/quāq uelox belli momētū humanarū autem rerum nihil firmitum atq perpetuū

atq; ppetuū quā multos ē tunc ita ut sentiebat ipse ut iosepū miserarentur affecit/ plurimaq; salutis eius pars Titus exiit apud patrē. Vespasianus tñ quasi missurus eū Cæsari ut cautissime custodiret pcepit. Quo audito iosepus aliqd soli se deiecere uelle ait. Sūmotisq; ab illo oībus aliis pter filiū Titiū aliq; duos amicos; Tu qdem inquit Vespasiane tantū hoc putas iosepū te habere captiuū. Ego aut malorū ad te nuncius uenio pmissus a deo. Nisi. n. ita esset. Nūquid ego iudeorū legē ignorabā quā pacto duces exercitū mori deceret/ ad Neronē me mittis. Quid ita? quasi q neroni usq; ad te successuri sint maneant. Tu & Cæsar & Vespasiane & imperator atq; hic filius tuus nunc/ me aut colligatū archius tibi asseruato/ nā dominus quidē nō mei solū es tu Cæsar/ uerū etiā terræ marisq; ac totius hoīum generis. Me aut ad maiore pœnā custodiri oportet si ex tēpore aut subito in dñm ista conſingo. His dictis Vespasianus statī quidē fidē nō habere uidebatur/ ea quæ & iosepū existimabat salutaris gratia cōminisci. Paulatim uero ad credendū ipellebatur/ iā pridē illū excitante ad imperiū deo sceptraq; multi pmostrate portēris/ sed & in aliis ueracē esse iosepū dephenderat. Altero nāq; amicorū q secretis intererat admirari dicēte quēadmodū nisi hæc deliramēta sint/ neq; iotapatenis de excidio/ neq; sibi de captiuitate quicquā diminasset ut a se irā depelleret. Iosepus iotapatenis ait se p̄dixisse q post diē septimū & quadagesimū eos maneret exitiū/ quodq; ipm Romani uiuū essent in custodia retēturī. Hæc in secreto quæſita Vespasianus ubi uera eē cōperit a captiuis/ ē q de se dixisset credibilia coeperat existimare/ sed neq; custodiā iosepo nec uicula remittebat/ uestimētis aut aliisq; muneribus eū donare benignissimeq; fauore nō desinebat/ ē Tito magnā honori eius operā cōmodate.

Vespasianus in ptolemaida reuertitur multi clamant de excidio iosepi ipse nihil respondebat/ legiones duas mittit hyematum Cæsaream/ quasdam scythopolim.

Cap. XXIII.

Quarto aut die mēsis iulii Vespasianus in Ptolemaida reuersus/ inde in loca maritima Cæsareā puenit/ iudeæ maximē ciuitatē & quæ maiore incolarū partē Græcos haberet/ rigiē & exercitū & rectore indigenæ oī fauore ac benignitate suscipiūt affectu quidē quo Romanos diligeret plus aut illos/ q excisi fuerant odio/ unde ē multi qdē simul ut de iosepo suppliciiu sumeret cū clamore p̄cabant. Vespasianus aut de ista qdē petitione uelut ab incōsulta multitudine oblata nihil respōdendo dissoluit. Legionū uero duas qdē hyematū apud Cæsareā posuit/ q oportuna uideret eē ciuitatē. Decimā uero & quā Scythopoli misit/ ne totius exercitus molestia Cæsaream præmeret. Erat autem illa quoq; aprica per hyemem quantum æstatis caloribus ætuosa ut in planitie sita atq; maritima.

Quidam ex iudeis qui fugerant collectis in iope/ fabricatis piraticis nauibus inuū faciebāt pelagus illarū partium. Vespasianus uero illuc applicans/ tū per Romanos tū per uetos qui illorū naues in scopulos compellebant/ quatuor milia & ducenta cadauera inuenta sunt. Ciuitatem incendunt dī mittitq; Vespasianus equites qui loca tuerentur.

Cap. XXIII.

Dum hæc aut agunt collecta nō exigua multitudo q uel ab hostibus seditione defecerant/ uel ex ciuitatibus enerſis effugerāt iopē sibi receptaculo renouauit q ante uastauerat Cæsarius. Et qā terra quā uastauerat arcebat/ inigrādū in mare celsuerūt ac piraticis nauibus fabricatis in Syriā & Phoeniciē/ iteq; in ægyptū cōmeātes plurimos latrociniiis p̄dabant/ oībusq; nauiglis inuū faciebāt illarū priū pelagus. Sed Vespasianus cognito qd cōstituiſſent eqtes in iopē necnō & pedites mittit. Hiq; nocte in ciuitatē q icustodita erat igressi sūt. Eius aut habitatores postq; irruptio plēns erat ne tūc Romanos arcerēt motu deterrii/ naues fuga petierūt/ & i his ultra contiguū sagittæ spaciū pernoctante. Cū uero iopes natura esset iportuosa/ nāq; in asperū/ cæteraq; arduū litus desinit/ ac summis utrinq; cornibus leuiter incuruū quæ uastæ supsunt & ingentibus pcelis pelagus turbāt. Vbi ē tūc Andromedæ catenarū signis extantibus fabulæ ueteris fides ostendit. Aduersus aut aquilo feriens litora summos in obiectas cautes fluctus affligit/ eo q solitudine intutiorē efficit stationē/ in eo salo fluctuātibus iopenis prima luce uiolētus/ quē illac nauigantes Melabron uocant flatus incūbit/ & alias qdē naues inter se alias uero collisit in scopulos. Multæ aut cū magna ui aduerso æstu nitrentur ad pelagus. Nā & litus saxis infestū/ & hostes in eo cōstitutos timebāt sublatæ in sublimi gurgite mergebant. Et neq; fugæ uspiam locus erat neq; manentibus spes salutis cū & mari uentorū & ciuitatē Romanorū uiolētia pellerentur. Itaq; multi ululatus collisis nanibus audiebantur/ & multi crepitus fractis/ iopenorū aut fluctibus pars obruti/ pars naufragiis iplicati moriebantur. Nōnulli aut ferro se interficientes ueluti satius esset mori pueniebant/ plurimi autē euecti fluctibus scopulis carpebātur/ ut & pelagus sanguine redūdaret/ oīsq; ora maritima cadaueribus oppleretur cū ē ad litus apulsos in eo stante Romani milites trucidarent. Eiectorū aut corporum quatuor milia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruant. Et iope qui dem hoc modo breui tempore bis a Romanis excisa est. Vespasianus autem ne rursus eo piratæ cōfluerent castris in arcē munitis ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit. ut hi quidem locis suis

manentes eadem castra defenderent/equites vero omne circum territorium peragentes ad fines for-
pennicos & municipia simul eximerent. Illi quidem praeceptis obedientes in dies singulos incursum
do excindebant totas regiones atque vastabant.

Audita captivitate iotapatæ ab hierosolymis maximus eos inuasit dolor/audito quoque iosephus esse cum
Romanis ira in eum concitabatur ita ut in Romanos saevius incitarentur.

Cap. XXV.

MBi vero iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est. Primo quidem plurimi & per magnam
tudine calamitatis/& quod nemo quod se vidisse diceret quod iactabat advenerat non credebatur. Nec
nec vel nuncius aliquis supersuerat/sed ipsa per se fama excidium predicabat/natura velox tristitiam nunti-
cia inde paulatim per finitimos veritas ambulabat & apud omnes ambiguitate certior habe-
bat. Quinetiam rebus gestis plura quam facta non erant effingebant/& excidio civitatis interemptus dicebat
esse iosephus. Quæ res maximo luctu replevit hierosolymam. Et per singulas domos itemque cognationes
amissorum quosque lugebatur a suis. Luctus vero ducis publicus erat. Et hi quidem hospites alii propinquos amici
cos/alii nonnulli et fratres flebant/iosephum autem universi/adeo ut per dies triginta nunquam lamenta in civi-
tate cessarent/magnaque mercede conducerebantur tibicines natiarum. Tunc autem veritate repleta/ubi de
iotapatæ quod ut res habebat/fictum vero quod de iosephi morte vulgabatur/eumque vivere & cum Romanis
esse compertum comprobatum est/ac supra captivi fortunam a ducibus honorari tantam in eum civium iracun-
diam quantam prius cum mortuum crederent benivolentiam conceperunt. Et ab aliis quidem ignavia apud alios
proditionis arguebatur/totaque in eum civitas plena erat indignatione atque convitiis. Vltro autem his vul-
neribus excitabantur magisque accendebantur rebus adversis & offensio quæ prodentibus ne similia
perferant/cautionis & custodiam cum subest ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat/& malorum
quæ semper accipiebant ex sine principium. Denique maiore in Romanos impetu ferebantur/velut in iose-
phum pariter vindicaturi Hierosolymam quod habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Vespasianus ad agrippam proficiscitur/audit Tyberiadam & Tarichæas rebellare/iratus mittit fi-
lium suum illum/appropinquantem civitati quidam ex senioribus ad Vespasiani pedes suppliciter ac-
cedunt is vero eis indulget.

Cap. XXVI.

MVespasianus autem studio vivendi regnum Agrippæ. Nam & ipse rex imitabat rectorem cum exercitu
simul parus accipere domesticis divitiis ac per eos agras partes regni comprehendere/motis ex Cæ-
sarea maritima castris in eam quod Philippi dicitur Cæsarea demigravit/ibi per dies xxx. milite re-
creato. Ipse quoque rerum gestarum gratias deo referens in epulis erat. Postquam vero Tyberia-
dam quod nonas res cupere ac rebellare Tarichæas audivit ad regnum autem agrippæ utraque pertinebat decre-
to apud eos undique iudeos excidere/opportunum esse credidit adversus eos exercitum ducere/simul ut
agrippæ hospitio vicem repederet potestati eius civitatibus creditis. Igitur filium suum Titum in Cæsarea ut
inde militem Scythopoli traduceret mittit. Hæc autem civitas decem civitatum maxima & Tyberiadi oium
vicina est. Quo cum ipse venisset/ibi filium percolabat. Deinde cum tribus ultra legionibus pergressus ad trige-
simum a Tyberiade stadium in quadam mansionem conspicua rebellatibus cui nomen est Senabris castra ponit/at-
que hic Decadarchum Valerianum cum equibus quinquaginta dirigit/quod pacifico sermone oppidanos alloquitur
& ad finem iuvaret. Audierat. namque pacem populus desideraret a nonnullis autem ad bellum eum cogentibus sedi-
tionem pateret. Itaque Valerianus ubi magno appropinquit & ipse de equo descendit/& suos comites idem
facere iussit/ne lacessendi filii causa potius venisse videretur. Sed priusquam verbum faceret armati excurrere in
eum/seditiosi qui erant validiores rectorem quodam nocte Iesus Saphati filio latrocinialis agminis princeps. Vale-
rianus autem neque perperam data ducis filio cōgredi tutum ratus est si de victoria certus pugnare picalolam esse
si cum multis pauci & instructis imperiti confligerent. Inopinata preterea iudeorum stupefactus audacia/& de
ipse pedes refugit/& quoque aliis similiter eque relictis/quos Iesus eiusque socii veluti pugna non insidiis ca-
ptos lati in oppidum adduxerunt. Id autem heriti seniores & qui prestare populis videbantur in Romanorum castra
perfugerunt adhibitoque sibi rege ad Vespasiani genua suppliciter accedunt/ne se despiceret obsecrantes
neque quod paucorum esset totius civitatis insaniam existimaret/sed populo proceret quod semper amica Romanis
sentiret/magisque ultimum iret defectionis auctores/a quibus ipsi olim ad foedus venire properantes nunc
utque ne id facerent assertari fuissent. His eorum precibus quamquam toti civitati perperam rapinam
intensus esset indulget. Nam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autem per eos populo data
Iesus eiusque socii tutum sibi non esse rati apud Tyberiadam confidere/ad Tarichæas effugiant.

Vespasianus præmittit Traianum in arcem an multitudine pacem cupiat/illi apertis portis eum libera-
torem ac benemeritum proclamant/post ad Tarichæas proficiscitur/castra ponit/superatis illis/ad
navale bellum se contulerunt.

Cap. XXVII.

Posterodie Vespasianus in arcem præmittit/eum equitibus Traianum/qui multitudi-
nem an omnes pacem cuperent experiretur. Cognito autem populum eadem sentire/sim-
pliciter ad civitatem docebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis cum laudationibus
obviavit

obuiā pdeūt/salutis datorē ac benemeritū acclamātes. Cū uero militē angosti aditus remorātē/ mīrorū prē dīrui Vespasianus ex meridiano latere insit/ eoq; pacto dilatauit īgressum ut praeda tñ & iniuriis abstinerēt in gratiā regis edixit/ eiusdēq; cā muris pepercit/ spondentibus habitatoribus eius post hāc cū reliqs fore cōcordes/ aliisq; modis malis affectā ciuitatē ex dissensione recreauit. Deinde ab ipsa digressus/ inter ipsam & Tarichæas castra posuit/ muroq; firmauit/ belli sibi moras illic fore pspiciens/ quod oīs turbārū cupiens multitudo ad Tarichæas cōflueret/ munitione cōfusa ciuitatis/ & lacu Gēnesar q ab indigenis sic appellabatur. Etenī ciuitatē ita ut Tyberias sub monte positā quā lacu nō alluebatur undiq; muro ualidissimo/ sed minore quā Tyberiadā iosephus cixerat. Nā illā qdē in pncipio defectōis pecuniarū/ itēq; uiriū copia cōmunierat. Tarichæis uero largitatis eius reliquiae pfererunt. Scaphas aut plurimas in lacu paratas habebāt/ ut in eas uidelicet si terrestri plio uincerentur refugerēt/ simulq; ad nauale bellū si opus esset instructas. Romani autē castra munientibus lesus eiusq; loci neq; multitudinē hostiū neq; disciplinæ militiæ perterriti/ cursu in eos irruūt/ primosq; impetu disiectis muri fabricatoribus ac pte aliqua aedificii/ dissipata/ ubi armatos cōgregari uiderūt/ an tequā aliqd paterent ad suos refugit/ eosq; īsecuti Romani ad nauigia cōpulere. Et illi qdē rātum puecti unde Romanos cōringere missilibus possent ancoras iaciunt/ & sicut acies assolēt dēfatis inter se nauibus hostes aduersus in terra constitutos nauali plio decertabant.

Cōgregata multitudo ppe ciuitatē in planitie uidens Vespasianus filiū suū mittit/ ipse uero patri nuncianit dicens opus esse pluribus auxiliis/ suos deinde hortatur/ eoq; genus & aiām reminiscēs ut strenue sine sint dimicaturi. Vespasianus mittit auxilia/ gentē aggrediuntur/ oēs fugant oppidū occupant/ cunctos occidunt prāter indigenas.

Cap. XXVIII.

Vdito aut Vespasianus magnā multitudinē in pxima ciuitate planitie congregatā filiū suū cū sexcentis equitibus lectis eo mittit. Qui cū infinitū hostiū numerū reperisset patri qdem maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse uero equitū plerosq; etiā priusquam subsidia uenirēt alacres esse uidens/ cū nōnulli eoq; multitudinē iudeorū formidarent/ unde exaudiri posset cōstitit/ & o Romani ait pulchrū est nāq; in principio sermonis admonere uos generis uestri/ ut qui cū qbus pugnaturi sumus sciatis/ nfas enī manus nemo unquā toto orbe hostis ulius euasit/ iudei uero ut ē p his dicamus aliquid ad hoc usq; p̄s uicti nō defatigantur. Itaq; oportet illos in aduersis rebus cōstanter dimicātes/ et nos in secūdis p̄seuerātius laborare. Apra quidē fronte nobis plurimū alacritatis inesse cōspiciens gaudeo. Vereor aut ne cui uestrū tanta timorē multitudo hostiū latēter scutiat. Igit quīsq; iterū cogitet q̄lis cū qbus decertabit/ quodq; iudei licet satis sint audaces mortēq; cōtēnant/ icōpositū tñ bellorūq; impiti sunt & uulgus recte potius q̄ exercitus appellādi. De uestra uero pitia atq; ordinatiōe referre qd opus est/ Nēpe iccirco soli armis exerceamur pacis et tpe/ ut ne in bello nos cū hostibus numero cōseramus/ nā quod erat ppetuæ militiæ cōmodū si pares cū rudibus cōgrediamur/ qui reputate q̄ armati cū inermibus & eq̄tes cū peditibus & ducis tuti cōsilio cū uagis neq; rectocē habēribus decertabitis/ qd̄q; nos hāc uirtutes multo plures efficiāt. Multū aut nitia de hostiū numero detrahāt/ nec sola hoīum multitudo quīs pugnacissimi fuerit i bello obtinēt/ sed et si uel in paucis sit fortitudo/ hi enī & ordinari faciles sūt & sibi met subuenire numerosae aut copiae plus incōmodi ex semetipsis q̄ ex hostibus capiūt/ itaq; iudeos audacia & ferocitas ac desperatio mētis uitia ducūt. Quæ rebus secūdis aliquantū ualēt minimis offensionibus extinguuntur. Nos aut uirtus regis & morigera uolūtas itēq; fortitudo/ q̄ & in p̄spera fortuna niget nec ad finē usq; iter aduersa decipit. Ad hoc maiores sunt q̄ iudeis cāz certaminis/ nā si illi libertate patria belli pericula sustinent/ quid est nobis iclita fama prāstantius/ Et ne post orbis terræ imperium uideamus hostiū aduersariorū loco iudeos habere. Præterea cōsiderate q̄ patiendi qdem alicuius tolerabilis mali mœtus est. Multos. n. nos i p̄ximo adiutores hēmos. Rapere aut uictoriā possumus & quos a patre mitti nobis speramus auxilio cōuenit antecapere ut & maior sit/ & lociū non hēat uirtutis effectus. Egdē puto nūc de me ac patre meo uobisq; piter iudiciū fieri. Siqdē ille rebus ante gloriose gestis dignus fuit. Ego uero eius sum filius/ nosq; milites mei/ nā illi uicere cōsuetū est. Ego uero reuerti ad eū nō ppetiar uictus. Quo pacto aut uos nō puduerit/ duce uestro piculis occurrere nō supare. Appetā n. picula mihi credere/ p̄ musq; in hostes irrūpā. Nemo aut uestrū a me discesserit p̄suasum habēs/ p̄tū meū sustētari ope diuino/ & māifestissime p̄sumite q̄ multo plus mixti hostibus efficiemus q̄ si extrinsecus pugnaremus. Postquā hāc locutus est Titus diuina qdā alacritas militibus icidit. Et q̄ Traianū aduenire cū q̄dringentis equitibus ante praeliū conigrit/ ægre ferebant tanquā si minueretur uictoria societate. Milit aut Vespasianus Antoniū Silonē cū duobus milibus sagittariorū/ ut occupato monte/ q̄ ex aduerso erat oppido muros/ ppugnatores repellerent. Et ab his quidē ita ut p̄ceptū fuerat circiuenti sunt ex ea pte subuenire tentātes. Titus aut primus prexit citato equo in hostes & post eū ceteri cū clamore pro tanto spatio fusi quantū aduersa acies occupauerat. Vnde multo et plures

quæ erant apparuerunt. Iudæi vero licet in cursu eorum & disciplina cōterriti paulisper quod primos sustinere cōgressus. Percussi autē cōctis equorumq; iperu deturbati cōculcabant atq; ita multis passim per præsidiis dispergunt & in ciuitatē ut quisq; uelocitatis habebat effugiūt. Titus autē aliquos tergo istans alios per trāsitu occidebat/nōnullos cursu antecapiēs ictu ora trāsuerberabat. Multos autē alii sup lapso inuolūtes cōficiebat / oēsq; ad moenia cōfugiētes pueniēs detorq̄bat ad capū/donec suæ multitudinis elapsu in opidū cōfugerūt. Excepit autē illos acerba dissensio. Nāq; indigenis & fortunarū suarū & ciuitatis gratia/& ab initio bellū gestū maxie q; male pugnātū fuerat nō placebat. Sed populus aduenarū qui plurimus eēt uī adhibebat / & iter se discordantiū clamor erat/quasi iā arma caperēt. Quibus auditis nec pcul a muris aberat Titus exclamat/hoc tēpus est. Quid moramur cōmilitones? Deo nobis dedite iudæos. Suscipite uictoriā. Nō auditis clamores q; manus nras euadere discordat/habemus ciuitatē si modo pperamus. Verūtū cū uelocitate aī opus est. Nihil. n. magnū effici sine piculo consueuit/non solū aut hostiū cōcordiā quos cito necessitas in gratiā renocabit/sed etiā nostrorū auxilia puenire debemus/ut prætēr uictoriā quantas copias pauci superamus etiā ciuitate soli potiamur. Si mul his dictis incendit equū atq; ad lacū decurrit:& p eū propere ciuitatē ingreditur quē cæteri cōsecuti sunt. Pavor autē eius audaciæ murorū defensores inuasit/& pugnare quē uel prohibere nathementē nemo sustinuit. Relictis autē excubiis Iesus quē cū sociis in agros effugit/alii uero decurrentes ad lacū/in manus hostiū contra uenientē incidebāt. Maçtabantur alii cū scaphas scanderent itēq; alii cū iā pnectas assequi natando conarentur/plurimaq; per ciuitatē agebatur hominū cædes/aduenaze quē resistentiū qui nō effugissent/indigenarū uero sine pugna/quoniam spes eos foederis & cōscientia/quod belli consiliū non habuerant prælio deterrebat/donec Titus nocentibus interemptis miseratus indigenas ab intermitione requieuit. At qui in lacum confugerant ac ciuitatē captam uiderunt quam longissime ab hostibus recesserunt.

Letatur Vespasianus audita uictoria filiū post aduersus eos qui ad lacum descenderant rates fabricari iussit.

Cap. XXIX.

Itus uero missis eqtibus res gestas patri nunciat. Quibus ille cōptis q; necesse fuit & filii uirtute admodū lætus & facinoris claritudine. Maxima. n. belli ps uidebat exēpta/tū quē statū circūdari ciuitatē custodibus iussit/ne q; ex eadē subterfugeret/neg; a cædibus tēperaret. Postero autē die cū descendisset ad lacū rates aduersus illos q; eo refugerāt/fabricari iussit. Quæ tā materiārū copia quā artificū multitudine mature contextæ sunt.

Declaratur natura lacus/& aeris & ubertas rerum uicinorum locorum

Cap. XXX.

Acus autē Genesar quidem a terra appellat. Quadraginta uero stadiis in latitudine patēs centūq; in lōgitudine aq; dulcis ē atq; potabilis. Palustri. n. crassitudine tenuioris habet latices & undiq; in litora & arenas desinēs purus ē/ac pter hoc tēperatus ad hauriēdū & fluuio quē siue fonte leuior. Semp. n. frigidior quā lacus diffusio patitur manet æstiuūq; nouētib; eius aq; sub diuo pflaræ nequaquā niuib; cedūt/id. n. facere indigenis moris est. Variāq; sunt in eo pisciū genera/ab alterius loci piscibus tā sapore q; specie discreta/mediūq; secat fluuius iordanæ cuius fons esse uidet. Paniū fert at in hūc terra cōditus ex eo lacu q; uocat phiala. Hic autē est q; in Traconitida ascendit ad cētesimū uigēsimū stadiū. Cæsariæ nō lōgius in dextro itineris latere & pprie ex rotūditate Phiala dī lacus rotæ spēm pferēs. Semp autē iter eius labia cohibet unda nūq; deficiēs uel exuberās. Cūq; interim hoc esse iordanis pncipiū nesciret a Tetrarcha quodā Traconitidis phlippō dephēsū. Is nāq; missis i Phialē paleis iuenit eas apud Paniū redditas unde ante fluuius nasci credebat. Naturalis quē pulchritudo Paniū regis opibus & agrippæ diuitiis magnificētūq; accurata est. Manifestū autē flumē iordanis ex hoc antro incipiens semeconitidis quē lacus paludes secat & margines/centū aut. xx. aliis pteritis stadiis post oppidū iuliada Gēnesar lacū mediū trāsmēsus. Deinde multā per solitudinem in Asphaltidē lacum exit. ad Gēnesar uero lacum eiusdem nominis terra prætenditur natura simul & pulchritudine admirabilis/ nullum enim ipsa pro ubertate sui negat arbustam totamq; plantis consueuere cultores. Cæli uero temperies etiam diuersis aptissima est. Noces enim quæ arborum maximæ frigoribus gaudent infinitæ florescunt/ubi etiam palmæ quis nutrit calor æstiuus/has iuxta ficus & oleæ quibus aura mollior destinata est ut naturæ magnificentiam hanc esse qui dixerit uim adhibentis ut in unum conueniant inter se repugnantia annique temporum cōtentione bona uelut singula peculiari studio terræ fouerent. Non enim solum nutrit præter opinio/nem poma uaria/sed et seruat egregia/quidem & quodāmodo regnantia. Uuas & carices sine intermissione. x. mēlibus suggerit/cæterosq; uero fructus āni spacio senescētes. Nā pter aeris lenitatem & fonte quoq; irrigat uberrimo q; Capharnaū ab indigenis appellat. Eū nōnulli uenā esse. Nili fluminis opinant q; similes coracino sicut Alexandrinorū lacus generat pisces. Lōgitudo at regionis quæ ac litora cognominis lacus. xxx. stadiis extenditur & latitudo. xx. Hæc quē natura eiusmodi est.

fabricatis

Fabricatis ratibus isequitur illos per lacum Vespasianus nemine remanente occisi sunt paucis post diebus intolerabilis fœtor ex cadaveribus in terrâ a mari cōpulis insurrexit/ut non solum uictis sed Romanis miserabilis fuerit totumq; aerem corripit.

Cap. XXXI.

Vespasianus aut pfectis ratibus iposita manu militū quāta in eo q lacu effugerāt satis esset una puehit. Illi aut neq cōpuli ad terrā euadēdi facultatē habebāt infestis oibus neq nali bello pari cōditione pugnādi. Nā & scaphæ paræ atq; piraricæ aduersus rates infirmæ erāt & cū paucis singoli ueherētur cūctis astantibus Romanis appropinquare metuebant. Verūtū circū rates nauigādo nōnūq; ēt ppe accedēdo lapidibus romāos eminus appetebāt/aut cōminns ēt irritādo feriebāt plus aut ipsi utroq; mō nocebat. Nec.n. laxis qcūq; pter crebros sonitus agebat/qm cōtra septos armis iacebant cōtigniq; sagittis eoz afficiebant. Et si accedere ppins ausi fuissent priusquā facerēt aliqd pariebant cūq; his nauigiis mergebant. Multos aut uulnera inferre tētantiū q plus cōtingi possent alios desiliēdo in scaphas Romani gladiis trāsfigebāt. Nōn illos cōcurrētibz inter se ratibus in medio depræhensos cū nauticulis capiebāt. Submersoz aut q capita sustulissent aut sagittis pueniebāt aut ratibus occupabant. & si desperatōe cōpuli inimicis adnare tētasent/eis uel manus uel capita trūcabant/plurimūq; passim ac uariis erat interitus eorū/donec in fūgā uersi cæteri terræ appulsi sunt/circūclusis nauticulis suis. Effusi aut multi qdē in ipso lacu talis cōfigebant/multos uero in terrā egressos pmerūt Romani. Mixtū aut sanguine plenūq; cadaveribus cerneret totū lacū. Nullus.n. saluus euasit. Acerbus aut secutis diebus odor illā regionē opssit & facies. Nā liuora qdē naufragiis simul plena erāt & corpibus tumidis. Calefcētes aut ac tabefacti mortui celi tractū corrūpebāt/ut nō iudæis solū ille casus miserabilis uideret/ueq; ēt factoribus ipsis eēt inuisus. Iste qdē illi plii nautalis exitus fuit. Perierūt cū his q p dē i ciuitate cecidere sex milia & quingēti.

Residet Vespasianus p tribunali apud Tarichæas quidq; de supstitibus fiendam sit deliberat/tandem quosdam occidit/quosdam donat/quosdam uendit.

Cap. XXXII.

Vespasianus pugna pacta p tribūali apud Tarichæas residēs aduenā populū ab idigenis secernebat/q auctor belli extitisse uidebat/& an hi quoq; seruādi essent cū rectoribus deliberabat. Tūc aut affirmātibus eoz liberationē detrimēto futurā/nec eni dimissos q; scere posse hoies/q & patris carerēt uimq; adhibere ac bellū iferre possent ad quos cōfugissent. Vespasianus salute qdē idignos eē eos contraq; seruatores suos nouerat euafuros/sed de eorū mortis q̄litate cogitabat. Nā si ibi occiderent nō ppeffuros supplicabat idigenas/tot apud se suppli/ces obrūcari fideq; interposita deditis uī pigebat asferre. Verū ab amicis supabat/nihil in iudæos cōmitti posse dicētibz/quoq; utile eēt honesto debere sponere. cū utrūq; obtinere nō posset. Indubitata igit cōcessa licētia solo eos itinere quod Tyberiada duceret exire pmisit. Cūq; illi facile his q; cūperet credidissent/& qā insum fuerat comitati/neq; pecuniis suis qequā metuētes abirēt totā qdē a Tyberiada usq; uia Romani ne q; euaderet occupauerūt/eosq; in ciuitatē cōclusos mox ifecutos Vespasianus oēs in amphitheatri stadio cōstituit. Et seniores quidē cū imbellibus qui mille ducenti erāt iussit occidi. iuuenū aut ualidissimos sex milia lectos ad isthmon neroni transmisit. Cæterā uero multitudinē. xxx. milia & quadringentos uendidit/præter alios quos Agrippæ donauerat. Nā his qui ex eius regno essent facere quod uellet ipse pmisit. Verum & istos rex uendidit. Reliquum tñ uulgus qui erat Traconitidæ & Gaulanitæ & Hippeni/pluresq; & Gadaritæ seditiosi & fugitini/ & quibus pro pacis bello conciliarent. Capti sunt sexto idus septembris.

De bello iudaico. Liber quartus incipit.

Excisis Iotapatis reliqui iudæi se dederunt Romanis præter quædā castella & ciuitates/quæ noia ponunt & earū cōditio lacū quendā Gamala occupant intrantes Romani/ domos hostiū tecta oia circūdant/ex quo multi Romani mortui recedereq; coacti sunt.

Cap. I.

Vicūq; aut iudæi Iotapatis excisis a Romanis defecerant/hi se ad eos postq; Tarichæatz supati sunt applicabant/osaq; Romani castella & ciuitates ceperant/præter Giscala & qui montē itabyriū occuparant. Cū his aut rebellat Gamala ciuitas contra Tarichæas posita supra lacū quæ ad fines ptinebant Agrippæ/itemq; Sogane & Seleucia. Et he quidem Gaulanitidis regiones erant ambæ. Sogane superioris partis cui nomen est Gaulana & inferioris Gamala. Seleucia uero ad lacū Semechonitidem. xxx. latū & lx. stadiis lōgū paludesq; suas ad daphnē usq; tēdentē. Quæ regio cum alias sit delitiosa/ tñ fontes habet qui minorē quem sic appellant iordanē halantes sub aureo Bonis tēplo in maiore deducunt. Soganem qdē ac Seleuciam colentes in principio defectionis Agrip/

FF iiii

pa sibi foedere sociauerat Gamala uero ei nō cedēbat freta locorū difficultate amplius quā Iotapa-
ta iugū nāq; asperū ex alto monte deductū mediā cernicē erigit & ubi supeminet in longitudinē ten-
diē tantū contra declinē quantū a tergo ut cameli similitudinē pferat ut nomen etiā duxit nisi q; ex-
prāssam uocabuli significationē indigenae seruare nō possunt. Et a fronte qdē ac lateribus in ualles
inuias se inditur. Post uero quā de monte pender paululū difficultate refugit. Verū & hāc paritē p ob-
liquū excisa fossa indigenae deniā fecerāt. Domus autē crebrae & uicissim p prona erāt aedificatae &
nimio praecipitio casuro similes. Ciuitas intra se decurrebat in meridiē orgens Australis uero collis
imensa aeditus altitudine usum arcis sine muro ciuitati praebebat rupeq; superior ad profundā pri-
uens uallē. Fons autē intra muros erat in quē oppidū desinebat. Quāuis autē natura non expugnabilis
esse ciuitas tñ ēt iosephus cū murorū eā ambitu cingeret fossis & cuniculis reddidit fortiorē. Eius autē
habitatores natura qdē loci cōfidentiores erāt quā Iotapateni sed multo pauciores minusq; pugna-
tores sūntq; freti difficultate plures esse hostibus putabant. Nā plena erat ciuitas multisq; in ea q; cō-
set tutissima cōfugientibus. Vnde ab Agrippa quoq; praemissis ad obsidionē p menses septē resistē-
te. Vespasianus autē profectus ex amathunte ubi pro Tyberiae posuerat castra. Amathus autē si q; s
nomen interpretatē aquae calidae uocant ibi enī eiusmodi fons est sanandis corporum uitiiis idoneus/
Gamala puenit & torā qdē ciuitatē ita ut diximus positā custodia circūuallare nequibat. Qua uero
fieri posset excubias collocauit montēq; occupat supiorē. In quo milites castris ita ut assolet & mu-
ro circūdati opus aggerū postremo aggrediunt. Et aperte qdē orientis summo supra ciuitatem loco
turre erat ubi & quinta decima legio necnon & qnta cōtra mediā ciuitatē operabant fossas autē de-
cima repleuit & ualles & iter hāc Agrippā regē cū accessisset ad muros eorūq; defensoribus de tra-
ditione loqui rētare. fundibulorū qdā ad dextrū cubitū lapide pcutit. Et ille qdē ppterea familiari-
bus suis circūseptus est. Romanos autē ira simul ob regē suiq; moetus ad obsidionē protinus incitant
nullū iudaeos crudelitatis modū in alienigenas atq; hostes praetermissum ire credentes q; circa genti-
lē suū & eorū quae ipsis cōducerent suā fore tam imanes fuissent. Aggeribus autē manus multitudi-
ne operisq; cōsuetudine cito perfectis machinas applicabant. Chares autē & iosephus nāq; ipsi erāt oppi-
danorū potētissimi armatos qdē licet moetu pculsos ordinare & quāq; non diu obsidionē posse su-
stinere arbitrant qbus aquae itēq; alia usui necessaria nō sufficerent adhortati tñ eos ad moenia p-
duxerūt. Et paulisp qdē machinis adueniētib; repugnarūt. Balistis autē tormētisq; pculsi in oppidū
recesserūt. Itaq; Romani tribus ex locis aggressi murū arietibus quatū & qua deiectus fuerat infusi
magno cū armorū strepitu ac turbarū sonitu ipsi quoq; insup ululantes cū oppidanis cōfligebant. Illi
autē ad primos aditus interim ptnaces Romanis ne ultra progredirentur obstabant. Ceterū ni mul-
titudinis superati undiq; ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. Deinde reuertētes instātib; sibi hostibus
incubunt eosq; impingendo p declinā locorū difficultate & angustia deprāssos interficiēbant. Ro-
mani autē cū neq; a uertice iminētib; repugnare neq; in partē aliquā euadere possent pronos eos ur-
gentibus locis in domos hostiū plano cōtiguas refugiebant. Sed repletae labebant q; pondus sustine-
re nō poterāt. Vnaq; deiecta multa inferiores itē ille alias deturbabāt. Ea res plurimos Romanorū
morte cōsumpsit. Incerti enī qd facerēt quāuis subsidere recta uiderent tñ eo conuolabant atq; ita
multi qdē ruinis opprimebant. Nō pauci uero subterfugientes parte corporis occupabant. Plurimi
autē puluere suffocati moriebant. Sed ea Gamalenses p se fieri existimabāt propriāq; incōmoda ne-
gligentes magis instabāt hostesq; itēcta sua labētes sustērado cōpellebāt. Qui uero per angustos ni-
rū cliuos cecidissent eos talis desuper missis interficiēbāt. Et ruinae qdē lapidū copiā ferrū uero mor-
tui hostes eis dabant. Cesorū enī gladios auferentes his contra seminecas utebant multis iā pcūben-
tibus rectis semet piiciendo moriebant tergaq; dantibus ne fuga qdē facilis erat. Viarū nāq; igno-
rantia & caliginē pulueris alius aliū non agnolcentes pertetrabant & circa se sternebantur. Sed illi q;
dem uis reperto exitu ab oppido recesserunt.

Vespasianus cū paucis relinquit his uero oppugnantibus resistit uidentes eius animū quasi diui-
num reputantes impetū remittunt ipse uero exiit castrum. Cap. II.

Vespasianus autē qui laborantibus semper interfuit saenissimo dolore perculsus cum super
militem ruere ciuitatē uideret pprie tuitionis oblitus clam paulatim superiorē oppido
locum prendit ubiq; iter media pericula cū paucis oīno relinquit. Nec enim aderat tūc ei
filius Titus ad Mutianū pridem in Syriā missus. Et dare quidē terga neq; tutū neq; hone-
stum sibi putabat. Regē autē quas ab adolescētia gesserat ac pprie uirtutis memoria q̄si deo repletus.
Socios qui cum ipso erant condensari iubet affluentemq; hostium uim tamdiu in uertice sustinuit
nec hominum nec telorum multitudinem reformidans donec eius animi obstinationem hostes di-
uinam esse reputantes impetum remiserunt. Illis autē iam infirmius oppugnantibus ipse pedem refe-
rens nō prius terga ostendit quā extra muros egressus est. Plurimi qdē Romani milites in ea pugna
cecidērunt

cecidērunt & inter eos Ebutius decadarchus non eo tamen praelio quo perit/ sed ubiq; antea fortissimus comprobatus quiq; plurimis malis iudeos affecisset. In ea pugna Gallus quidam nomine Tarachus cum x. militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cenarent quod in roma nos fuisset consilium populi inter se fabulantibus & ipse Syrus erat/ & hi quos secum habebat/nocte illos aggreditur/omnibusq; mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit.

Vespasianus ad Romanos ueniens uisus aduersis casibus Romanos consolatur/hortaturq; ad ulciscendos hostes Gamalenses quantum profunt resistent.

Cap. III.

Vespasianus autem moerere exercitum aduersis casibus uidens/quod nulla interim tanta exprobrata erat clade huius rei magis eos pudere quam solum ducem in periculis reliquissent consolandos putabat. De se quidem nihil dicens ne quem uel initio culpasse uideretur. Oportere autem inquit quae communia essent fortiter ferre naturam belli cogitantes/quod nusquam eueniat sine cruore uictoria iterumq; habeat fortuna regressum. Multis tunc iudeorum militibus interfectis exigua per his stipem se pepisse fortunae. Atque ut iactantiu esset nimis secundis rebus insollescere/ita esse ignauium in offensione/bus trepidare. Velox enim esset in utrumque mutatio/ & ille uir fortis. Immo cuius sobrius erit & animus in rebus quoque infeliciter gestis ut idem habeat rectis consiliis peccata restituens/quamquam ea quae nunc acciderunt neque mollitia uestra neque iudeorum uirtus effecit. Nam & illis pugnae melioris & nobis deterioris causa fuit difficultas locorum. Quia in re nimis quam reprehenderit alacritatis uestrae temeritate. Nam cum hostes in excellentiori loco refugissent manus continere debuistis/neque summo uertice constituta sequi pericula/ sed capta in feriori ciuitate/paulatim eos qui refugerant ad tutiorem nobis & stabilem pugnam reuocare. Nunc autem immoderate festinatione uicendi quam id incaute fieret non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli a Romanis alienus est/ quam cuncta ordine pitiique pscimus/barbarisque conueniens & quo iudei maxime possident. Oportet igitur nos ad propriam uirtutem accedere atque indignitati offensionis irasci potiusquam moerere. Optimum autem quod de sua manu solatiu querat. Ita enim fiet ut & amissos ulciscamur/ & in eos a quibus pempti sumus iudicemus. Ipse autem ira ut nunc feci experiar/atque nos pugnandi prius ad bella pergere & nouissimum inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re paulisper aios erexere/quod nulla ratione magnificeque puenerat. Mox autem reputantes ablata sibi esse foederis spem/quodque minime posset effugere/iam enim uictus eos defecerat/uehementer dolebant aiosque remiserant. Nec tamen quatenus ualebant salutem suam negligebant/ sed tam disturbatas partes muri quae erant fortissimi qui integras caeteri apex custodiebant. Romanis autem constructibus aggeres iterumq; tetantibus irruptione multi ex ciuitate per ualles denias qui nulli custodes erant & per cloacas diffugiebant. Eos qui moerem ne caperent ibi remanerent inopia consumebat. Soli autem undique alimenta qui pugnare possent congeriebant. Sed illi quidem in huiusmodi cladibus perdurabant.

Vespasianus quosdam qui Itabyrium montem occupauerant inuadit ad eos mittit Placidum qui eos hortetur ad pacem/ sed illis remittentibus. Placidus congredivit/ fingens fugam/ aduersus illos reuertitur multos occidit/multi confugiunt Hierosolymam/ reliqui montem placido tradunt.

Cap. IIII.

Vespasianus autem inter curas obsidionis subsidium opus aggreditur aduersus eos qui montem Itabyrium occupauerant inter campum magnum & Scythopolim situm/ cuius altitudo quidem xxx. stadiis consurgens septentrionali tractu inaccessa est. In uertice autem uiginti stadios planities patet tota muro circumdata. Hunc autem totum ambitum quadraginta diebus edificauerat Iosephus/ & alias ei materias & aquas suggerentibus locis inferioribus. Solam enim incolae pluuia habebant. Magna igitur eo multitudine congregata Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus dirigit. Huic autem subeundi quidam montis ratio nulla erat. Multos autem foederis ac ueniae spe hortabatur ad pacem/ & descendeabant ad eum ipsi quoque insidias molientes. Nam & Placidus eo studio missime cum his loquebatur ut eos in planitie caperetur/ illi tanquam dictis obediens ad eum ueniebant ut incautum aggredierentur. Vicit autem astutia Placidi. Coepit enim a iudeis praelio assimulat fugam/ & postquam insequentes ad magnam partem capi bellum exiit/ reflectit in eos equitum manus plurimisque in terga uersis aliquos interfecit. Semota uero multitudine caeteram ab ascensu coarctat. Itaque alii Itabyrio relicto in Hierosolymam refugiebant. Indigenae autem fide accepta quod eis aqua defecerat & se & montem Placido tradiderunt.

In Gamala tres milites nocte turrim effodiunt/ decedit turris magno sonitu/ omnes perturbati fugiebant quos Romani trucidabant/ Titus urbem inuadit/ occidit multos/ multi in arcem confugiunt ita ut cruor effusus totum oppidum diluat.

Cap. V.

Pud Gamalam uero degentibus audacissimi quique dispersi latebant. Imbelles autem fame corrumpebantur. At uero pugnantiu manus obsidione sustinebat donec euenit secundo & uigesimo die mensis octobris/ ut tres ex quinta legione milites circa matutinas uigilias additis/ simul per caeteris turri quae in sua parte fuerat subiret/ eaque occulte suffoderent cum appoliti ei custodes neque aduersus eos/ nox enim erat/ nec postquam adire sensissent/ idem milites cauendo ne strepitus fieret quique saxis durissimis euolutis resiliunt. Subitoque cum magno sonitu decedit/ unaque custodes precipitant. At

tant. At uero qui p alias custodias erant pturbati fugiebant multos euadere aulos pemerē Romani. Inter quos ēt Iosepū sup dirutā muri partē quidā iaculo percussus interfecit. Iortus autē ciuitatē degētibz sono cōcussis multus erat pavor atq; discursus tanq̄ oēs essēt hostes ingressi. Tūc Chares agrotus & tacens defecit cū timoris magnitudo morboꝝ eius plurimū iuuisset ad mortē. Romani autē tūc temporis peccati memores usq; ad uigēsimā & tertiā diē supradicti mensi oppidū nō sunt ingressi. Titus autē aderat indignatione uulneris quod Romanos se absēte pculerat ducētes equitibus prāter pedites lectis ociose ciuitatē introiuit. Eoq; prātergresso nigiles quidē ubi senserunt ad arma properabant. Cognito autē intus cōstituto eius ingressu alii raptis liberis trahentes ēt cōmges cū ululatu & exclamationibus in arcē refugiebāt alii Tito occurrentes sine intermissione trucidabant. Qui uero phibiti essent in arcem recurrere/nesciū quid facerēt Romanosꝝ prāfidiis incidebant. Vbiq; autē infinitus morientū gemitus/perq; prona loca effusus cruor totum oppidum diluebat.

Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant qui supererant eos capiebat sed quinq; milia ex his de uertice se prācipitarunt/per Romanos quattuor milia perempta/ solū duæ mulieres saluæ factæ sunt.

Cap. VI.

Neos qui arcem occupauerant oēm Vespasianus inducit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficillimus uertex in immensam æditus/ & undiq; circum hostiū multitudine præceptus. Vnde Romanos ad se adeuntes/ alios telis & præterea saxi deuolutis ulciscébatur iudæi cū ipsos excello loco positos nullā sagitte coningerent. Verum ad eosꝝ interitū diuino munere quidam turbo exoriet Romanosꝝ quidē tela in eos ferens ipsosꝝ autē a Romanis pelens & obliqua traducēs ut neq; in præruptis cōsistere pp uolentiā flatus possent cū nihil esset immobile/ neq; hostes ad se accedētes uidere/ Itaq; supergressi Romani eos circunueniunt/ & alios qdē repugnantes ante capiebāt. In oēs autē uehemētius læuiebant illosꝝ memoria/ quos in primo congressu p diderant. Multi autē undiq; circumclasi desperatione salutis filios & cōiuges & semetipsos in uallē præcipientes dabant quæ sub arce in profundū patebat. Euenit autē ut ipsosꝝ in se q capti fuerant immunitate lenior existeret iracundia Romanosꝝ. Ab his enim quattuor milia perempta sunt. Qui uero se præcipitauerūt quinq; milia sunt reperti. Neq; quisq; præter duas mulieres saluus euasit/ quæ sororis erant Philippi filia/ qui Philippus iocimo genitus essent insigni uiro & qui sub Agrippa rege Strataches fuerat. Seruatae sunt autem q excidii tēpore Romanosꝝ imperiū latuere. Nec enim uel infantibus pepercere quosꝝ multos singuli raptos ex arce piciiebant. Gamala qdem hoc mō excisa ē tertio & uigesimo die mensis octobris/ quæ. xx. & primo die mensis septēbris coeperat rebellare.

Mittit Titus ad Giscala oppidū Galilæe qd restabat indomitū/ Vespasianus ad recreādos alios castra regredit/ qd restabat mō Hierosolymis occupāda/ Titus Giscalēos hortat ut se dedāt sū armis/ appropiāt portis/ illi aptis iāuis clamāt ipm libatorē/ mūt oppidū sicq; tota Galilæa libata ē. Ca. VII.

Amq; solū Giscala municipiū Galilæe restabat indomitū/ cuius multitudo pacis studio tenebat/ q; erat pleriq; agricolæ spēs suā semp in fructibus collocauerāt. Nō parue at manus in latrociniali pmixtiōe corrupti erāt quo morbo ēt nōnulli ciniū laborabāt. Hos at ad defensionē ipellebat Leni cuiusdā filius iōānes hō ueneficus & fallax/ uariisq; moribus & imoderata sperare prōptus/ miroq; mō q sperasset efficiēs atq; oibus iā cognitus qd affectāde sibi potētiæ cā bellū armaret. Huic apud Giscala seditiososꝝ turba pebat/ quosꝝ cā populus ēt legatos fortasse de traditiōe missurus Romanosꝝ tamē cōgressum i pte belli p̄stolabat. Et Vespasianus cōtra hos qdē Titū cū eqtibus mille decimā uero legionē circa Sythopolim mittit/ cū reliqs at duabus caesareis ipse ingredit/ dandā his ex labore cōtinuo regem putās ex ciuitatū copiis eorūq; corpora/ iteq; aios ad futura certamina existimās esse refouēdos. Nec. n. exiguū sibi laborē superesse de Hierosolymis p̄uidebat q & regalis esset ciuitas/ & cunctæ nationi p̄staret. His ēt qui ex bello fugissent in eā cōfluētibz ēt naturalis munitio/ iteq; murosꝝ eius cōstructio nō minimā ei sollicitudinē cōparabat/ cū uirosꝝ spiritū & audaciā & sine muris inexpugnabilē esse cogitaret/ ob eāq; rē milites uelut Athletas ante certamina oportere curari. Tito autē Giscala/ equitādo. n. ad eā accesserat aggressionē capi facilis uidebat. Sciens tamē q ea ui capta passim a militibus populus absumeret. Namq; faciatus erat ipse iā cædibus miserans multitudinē ēt sine ullo discrimine cū nocētibus intereuntē pactiōe magis subigere ciuitatē uolebat. Itaq; plenis hoīum muris/ quosꝝ pleriq; p̄ditæ factionis erāt mirari se ait qm fretū consilio cūctis iā ciuitatibus captis illi soli Romanosꝝ arma operirent/ cū uiderēt multo qdem munitiora oppida uno impetu fuisse submersa/ securos at fortunis suis potiri q Romanosꝝ dextris credidisset. Quas qdē ēt nūc illis ait se porrigere/ neq; ob insolētiā succēdere/ qd spē libertatis ignoscēdā putaret. Nō tñ ēt si qs impossibilia uellet p̄seueraret. Quod si dictis humanissimis nō paruisset fidē dextris habuissent expertū iri arma crudelia iā cognituros esse moenia sua ludū fore machinis. Romanosꝝ/ q cōfidētes soli sese ostētarēt arrogātes esse capturos. His dictis populariū quidē neminem non quidem

quidē respondere/ sed ne ad murū quidē licuit ascendere/ quia totum latrones praeuehērāt & custodes erāt portis appositī ne quis uel ad foedas p̄diret/ uel equitū quēquā in ciuitate reciperet. Ioannes autē & ipsi cōplecti cōditiones ait ita aut p̄sualūz aut necessitatē belli renitētibz adhibiturū. Illū tunc diē iudaeoz legi oportere cōcedi/ quoniā sicut arma mouere/ ita ē de pace cōuenire nephas esse puta reē. Nā & Romanos scire q̄ ab omni cessarēt opere dierū septē circuitu. Quā si temerassent non mi/ nus coetus quā qui agerent piaculū cōmissuros/ ipsūq; Titū nullū sibi ex mora stipendiū formidandū quod enim unius noctis spaciū prāter fugae cōsiliū coeperit prāsertim cū id obseruare circūsedenti ne mo phibeat/ sibi aut magnū esse lucrū nulla in re despiciere patrios mores. Et illū decere qui pacē nō sperantibz indulgent/ legē quoq; seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabat/ non tantū p̄ septimi diei religione quātum pro sua salute/ sollicitus. Verebat ne statim capta ciuitate solus destitue reē/ qui totā in nocte ac fuga nitē spē collocasset. Verū p̄fecto dei nutu in excidium Hierosolymorū Ioannem saluum esse cupieris factū est/ ut non solū induriarū causationē Titus admitteret/ uerū etiam in superiori parte ab oppido castra poneret ad Cydissa qui mediteraneus est Tyrioz nicus ualidissim/ mus Galilaeis semp exsolus. Nocte autē Ioannes cū nullas Romanoz excubias circa oppidū uideret atrepto tēpore non solū his quos circa se habebat armatos/ sed etiā senioribus plurimis cū familiis/ ab ductis in hierosolymā fugiebat. Sed usq; ad uigessimū quidē stadiū fieri posse uidebantur/ ut mulieres ac pueros aliāque multitudinē secū duceret homo quem captiuitatis itēq; salutis moctos urgeret. Vl/ era uero p̄cedēte eo relinquebat & oriebatur atrox remanentiū fletus. Quāto enim quisq; procul a su is aberat/ tanto propriorē se hostibus credebat. lamq; affore qui se caperent existimātes necessario pa uitabant/ & ad crepitū quēm ipsoz cursus faciebat assidue respectabant/ uelut instantibus quos fugis sent/ multiq; simul ruebant & circa uiam plurimos certamen prācedentiū conterebat. Mirabile autē foeminaz & infantiū erat excidium. Aut si quam iactare uocē/ nonnullaz uiros aut propinquos ut se operirentur orabant. Sed ioannis exhortatio superabat ut seip̄os seruaret inclamantis eoz confuge rent. unde remanentibus etiā si raperent poenas a Romanis peterent. Multitudo quidē eorū qui fuge rant ut cuiq; uirtum fuit cito dispersa est. Luce uero Titus ad muros aderat foedētis causa/ populus at portis ei patefactis cū coniugibus adeuntes tanquā benemerito/ & qui custodia ciuitatē liberasset lau dibus prādicabant. Simulq; ioannis fugā significantes ut & sibi parceret obsecrabāt & eos qui noua/ rum rerum cupidi reliqui superessent ulciscere/ ille aut prācibus populi postulatus equitū partem ut Ioannem persequere/ dirigit. Sed eum quidem occupare nequiere/ quod antequam uenerant in Hie rosolymam se receperat. Vna uero fugientes prope ad duo milia perimunt/ mulieres ac pueros pau lomius quā tria milia circumactos reducūt. Titus autē indigne ferebat non statim a Ioanne poenas frandis exactas. Iratos uero animo satis esse quod spe deciderat ad solatiū putans captiuorum & qui erocidati fuerant multitudinē in oppidum cum fauore ingredi/ insūsq; militibus minimam muri par tem iure possessionis abruptere minitādo magisquam puniēdo reprimebat pturbataz ciuitatis au ctiores/ multos enim propter odia domestica uel proprias inimicitias delatores innocentiaz fore crede bat/ si dignos poena discerneret/ melius noxiū relinqueret moctu suspensum/ quā immeritū quenq; cum eo perdere gratius existimabat. Illū enim fortassis modestiorem futurum/ uel moctu supplicii uel quod erubesceret prāteritorū criminū uenia/ sine causa uero morientū poena nullo modo corrigi posse. Praesidis tunc ciuitatem circūdedit/ quā tam nouarū rerum studiosos compescerent quam pro pace sentientes quod sibi relicturus erat maiore fiducia firmarent. Galilaea quidē tota postquam mul to sudore Romanos exercuit hoc modo subacta est.

Ex aduentu Ioannis in Hierosolymā totus populus effusus percontatur quid agāt Romani/ signi ficato excidio Giscalon/ timor eos inuadit immensus/ hortat Ioānes Hierosolymas ad bellū fenes ti/ mebant excidiū urbis ex hac re/ oriuntē multaz prādationes & latrocinia in urbe cōtra multos finge/ bant uaria in eoz p̄niciē/ phana cōculcant/ sitq; maxima cōtrouersia aduersus istos/ sit bellū iter hos inuatores & populū horum causa erat ioānes q̄ simulabat amorē res tamē & cōsilia populi aliis no/ ste apperiebat hic iurat fidē amicitia/ sit legatus populi ad Zelotas.

Cap. VIII.

Pud Hierosolymam uero ad Ioannis introitum omnis populus erat effusus/ & circa sin gulos qui una confugerent numerosa turba collecti/ quos fines cladis experti essent percontabantur/ illorum autem seruens anhelitus necessitatem significabat. Verum tunc in malis quoque sibi arrogabant. Non Romanorum uim fuisse dicentes sed spon te uenisse/ ut cū his ex cautiore loco pugnarent. Inconsultorum enim atq; inutilium es/ se hominum incaute pro Giscalis & inualidis municipiis periclitari/ cum arma uigoremque oportē/ at pro metropoli suscipere atque seruare/ significando tamen excidium Giscalorum etiam quam di/ cebant honestam discessionem suam ut primi fugam esse intelligerent prodiderunt. Auditis autem quē captiui pertulere non mediocri populū perturbatio tenuit/ magnumque id esse argumentum proprii

propriū reputabāt excidii. At Ioannes qui eos quos reliquerat causā mimis erubescēbat/singulos aū circūiens spe ad bellū incitabat/infirmatē Romanorū asserens/propriāq; uirtutē extollens/& imperatorū ea cauillatione inficiā decipiens/q; ēt si poenas sumerent/nunq; Hierosolymorū murū transgrederent. Romani/q; pro Galilaeorū uicis tanta mala ptulissent atq; in eorū mutis machinas cōtriuissent. His eius dictis magna quidē corrūpebat iuuenū manus. Prudentiorū aūlatq; seniorū nemo erat q; nō futura pspiciēs uelut iā pdrā ciuitatē lugeret. Et populus qdē in ea cōfusione tūc erat. At nero p territorii manus agrestii ante seditionē quā Hierosolymis orta est discordare iā coeperat. Titus. n. a Giscalis Cæsareā. Vespasianus āt a Cæsarea Iamniā & Azotū pfectus utrūq; subegit/impoluitq; illic pldiis reuertebat/maximā ducēs eorū multitudinē q; se foedere sociauerant. Singulas aut ciuitates tumultus bellūq; intestinū exagitabat quantūq; a Romanis respirassent in ipsos manus uertebant/cum inter amatores belli ac pacis cupidos ēēt scēna cōtētio dudūq; cōcordiū ptnacia pmo intra domos accēderet. Deinde inter se amicissimi populi dissiderēt/& ad similia uolētes quisq; cōueniēs aperte iā coactō multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidē apud oēs erāt/nouitatis aut armorūq; cupiētes senibus ac sobriis iuētute atq; audacia pstabāt. Primo aut indigenarū singuli pdari coeperūt. Deinde ex cōposito cōfertis cuneis p territorii latrocinabant/ut qd ad crudelitātē atq; iniustitiā spectat nihil a Romanis gētiles abessent/atq; ab ipsis q; uastabant illarū a Romanis excidiū leuius uideret. Ciuitatū uero custodes prim q; defatigare pigeret/prim odio nationis aut nulli aut minimi erāt male affectos auxilio/donec rapinarū societate undiq; cōgregati collegiorū latrocinaliū pncipes atq; in agmen cōflati Hierosolymas irrumpunt. Quā ciuitas a nullo regebat/& more primo gētiles oēs sine obseruatione recipiebat/tūc pcpue existimātribus uniuersos q; supinfluerēt adiūmēto & beniuolentia uenire. Quā qdē res ēt sine dissensione ciuitatē postea pessūdedit/ eo q; iners & inutilis multitudo q; pugna/cibus sufficere potuisset alimēta cōsumpsit. Hūq; pter bellū & seditionē famēq; cōparauit/aliūq; latrones ex agris cōtrāgressi ac multo scēniores quos intus inuenere sociati nullū atrox facinus intermittebat. Nec. n. rapinis & expoliatiōibus meriebant audaciā. sed usq; ad cades ruinā fiebat/nō clā neq; p noctē aut quoslibet hoīes neq; luce palā nobilissimos quosq; ad oriēdo. Nā primū Antipā regii generis uirū & adeo potētissimū ciuiū ut ēt publicos thesauros fidei suae pmissos haberet cōprehēsu custodiā tradiderūt. Post hūc ēt Leuiā quēdā isignē uirū & Sophā filiū Ragueli regalis similiter utrūq; familiā oēsq; pterea q; pteritorū pstare aliis uidebat. Granis āt moctus populū possidebat/& uelut occupata ciuitate salutē ppriā quisq; curabat. Illi aut clausorū uinculis nō fuere cōtēti. neq; tutū arbitrabant e potētia uiros diutius custodire. Nā & ipsos & domos eorū nō paucos uiros frequētare ac per hoc ad ulciscēdū ēē idoneos & pterea rebellatūq; fortasse populū iniquitate cōmotū. Decreto igit eos occidi mittūt quēdā de suo numero Ioannē ad cades prōptissimū/q; lingua patria Dorcadis filius dicebat/eūq; alii decē armati gladiis secuti ad carcērē ibi quos reperissent interficiūt. Fingebāt aut huius immanissimi sceleris cām cū Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse/cōisq; libertatis pstitores interemisse dicebāt. prūs ut audacia sua tanq; seruatores ciuitatis ac bene de ea meriti gloriarent. Euenit āt populū quidē ad hāc humilitatis ac formidinis illos uero insolētiā pgreddi/ut in eorū esset arbitrio ēt pōtificū designatio. Deniq; familiis abrogatis unde p successionē pōtiffices creabatur/incognitos atq; ignobiles cōstituebāt. ut impiorū facinorū socios haberēt. Nā q; supra meritū summos honores adepti erāt his obediebāt necessario q; sibi eos pstitērāt qm & dignitate peditos uariis machinis fictiq; sermōibus cōmittebat oportunitatē ex eorū q; se phibere poterāt cōtētiōe captātes donec hoīum psecutione faciat indiuitiatē cōtumelias trāstulerūt/pedibusq; pollutis in sanctū locū introire coeperūt. lāq; populo cōtra eos cōcitato nāq; auctor erat Ananus xuo maximus pōtificū itēq; sapiētissimus & q; fortassis ciuitatē cōseruasset si insidiatorū manus potuisset effugere illi tēplū aduersus populi turbā castellū ac pfugiū sibi fecere/qd p domicilio habebāt tyrānidis. Acerbis autē admiscebat ēt cauillatio/q; p ceteris eorū factis erat dolori. Tērādo. n. quāto moctū populus tenebat suasq; uires explorādo sorte pōtiffices creare conati sunt/cū his/ut diximus/ex familiis successio debere. Huic aut fraudi mos antiquitus obtēdebat. Nā & solū sorte pōtificatū deferri solitū fuisse dicebāt. re autē uera lege de genere erat abrogatio firmatus atq; his ad potētiā q; sibi designandorū magistratū licentiā cōpararet. Itaq; una sacratāq; tribuū accita quā Eniacin appellat pōtificē fortiebant casuq; locus exiit homini p quē maxime eorū iniquitas demonstrata est Phānias quidā filius Samueli ex uico Aphtha nō solū nō ex pōtifficibus orto/sed aperte quid esset pōtificatus pp rusticitatē poenitus nesciente. Deniq; inuitū eū rure abstractū ut in scēna fieri solet/aliena ornauere psona/ idutūq; sacra ueste quid facere deberet subito instituebant/ludūq; & iocū esse tantū nefas arbitrabantur. Ceteri quidē sacerdotes procul spectante ludibrio legem haberi lachrymas uix tenebāt/honoresq; sacrorum solui grauitur ingemebāt. Populus tamen hanc eorū audaciam non tulit sed oēs quasi ad depōnendam tyrānidem animos intenderant. Nam qui praestare ceteris uidebantur Gorion Iosepi filius & Symeon

& Symeōn Gamalieli tā singulos circūcūtes quā simul uniuersos in cōtionibus hortabant/quo tan/
 dē aliquādo libertatis corruptores ultū irent/sanctūq; locū hoibus sceleratis purgare pperarent. Pon/
 tifices etiā probatissimi Gamala quidē filius Iesus aut ananus Anani populū frequēter in coetibus ex/
 probrādo eius segnitie cōtra Zelotas excitauerunt. Ita. n. seipsi uocabant/uti bonaz; professionū emu/
 li/ac non q; pessimā facinorū immanitatē superassent. Itaq; in cōtionē populo cōgregato/cunctisq; in/
 dignantibus occupationes sanctoz; iteq; rapinas & caedes/nondū autē promptis ad ulciscēdū propte/
 rea q; in expugnabiles/id enim uerū erat Zelotaz; putabant/stās iter eos medius Ananus & ad legē cre/
 bro respectū cū lachrymis opplesset oculos. Magis aut mihi mori latis est antequā dei domiciliū uidē/
 am tatis refertū doloribus atq; in accessā & sancta loca sceleratoz; pedibus frequētari. Verū sacrodo/
 tali ueste amictus & sanctissimū uenerabiliū noīum ferens uiu/atq; animaz; amore teneor ne pro senē/
 tute quidē mea mortē sustinens gloriosam/igif; solus ibo/& tanquā i solitudine aiām meā solā dabo/
 pro deo. Nunqd opus est uiuere in populo clades suas minime sentiente/& apud quos maloz; presen/
 tiū defensio interit. Siquidē rapti patimini ac uerberati reticetis/& ne gemitu quidē aperto quisquā/
 prosequi interemptos. O acerbā cōminationē. Quid de tyrannis quærat/Nunqd nō a uobis nostra/
 potētia nutriti sunt/Nunqd nō despectis quī mecum ierāt cū adhuc pauci essent/uos dū tacetis plures/
 eos fecistis atq; illis armatis quiescentes in uosmetipsos arma uertistis/cū primos eorū conatus opor/
 tuisset infringi/quādo cognatos cū uitiis appetebant. Vos autē negligēdo ad despōtionē noxios irri/
 eastis/quia uastatis domibus nulla rō ducebat. Itaq; iam dominus ipse rapiebat/cisq; cū p mediam ci/
 uitatē traheret nemo erat auxilio. Illi aut a nobis pditos etiā uinculis affecere. Nō dico quales & quā/
 tas sed q; accusatos indēnatos nemo audiuit. Restabat eisdē uidere trucidare. Hoc etiā uidimus uelut/
 e grege brutoz; aialum/quaz; pcpua ducit hostia ne uocē quidē quisquā emisit/nedū dexterā moue/
 ret. Patiemi ergo patiemi etiā facta cōculcari uidētes/Cūq; oēs audaciā gratos nephariis hoibus/
 subieceritis eoz; prastantiā reueremini/Nūc. n. pfecto ad maiora pcederēt/si quid maius q; euerterēt/
 inueniret. Teneat quidē munitissimus ciuitatis locus/nūc aut phanū appellat arcis arx quædā siue ca/
 stellū. Tanta igif; contra uos tyrānide munita & inimicis sup uerricē positis/ut uideris qd cogitatis/
 aut qbus sententias applicatis. An Romanos expectatis ut sanctis nostris opitulentur/Ita quidē se no/
 strā ciuitatis habēt res/eoz; iā calamitatū uentū est/ut misereat nostri ēt hostis. Nō exurgetis o labo/
 riosi respectisq; uulneribus uestris quod etiam fera bestias facere uidimus ultum ibitis in hoc qui hos/
 pcessere. Nō suas qsq; recordabit clades/& ante oculos positis quaz; pralerit ultionē aīos acuetis. Perī/
 t apud uos nisi fallor affectionū oīam carissima & maxime naturalis cupiditas libertatis. Seruitutis/
 autē ac dominoz; amantes facti sumus tanq; subiugari a maioribus didicerimus. At illi qdē multa &
 maxima bella ut in libertate uiuerent ptulerūt. Nec aut ægyptioz; aut Medoz; potētiā cessere/dūmō/
 ne facerēt q; iuberent. Et qd opus ē de maioribus loq; Hoc ipsū bellū qd cū Romāis nūc gerimus utq;
 cōmode an cōtra incōmode nō palā qd habet causæ nisi libertatē. Ergo q dñs totius orbis seruire nō/
 patimur/gētilis nros ferimus tyrānos. Quāq; externis obediētes ad fortunā semel adire fecerūt /cuius/
 iniuria uicti sūt. At uero pessimis suoz; cedere ignauoz; ē & cupiētū seruiēdi. Ad hæc aut qd Romāo/
 rū mētio facta ē n. uos celabo qd dū loquor iteruenerit mētēq; retraxerit. Quod ēt si ab his capti fueri/
 mus/absit at dicti huius piculū nihil acerbius expiemur q; isti nos affecere. Quo pacto aut nō lachry/
 mis dignū sit illoz; qdē in tēplo donaria cernere. Gētiliū uero spolia q nobilitatē huius maxime oīz;
 ciuitatis cōpilauerūt eoz; uiros trucidatos uideri/qbus ēt illi post uictoriā obtēperassēt. Et Romāos/
 qdē nūq; trāsgredi aulos esse limitē pphanoz; aut sacratæ quicq; cōsuetudinis pterire. Sāctoz; aut am/
 bitū quis pcul aspectū phorrescere quosdā uero in his locis natos ac sub nris moribus educatos/ & q/
 iudæi uocarent inter media sancta deambulare manibus adhuc sui gētilis cæde calētibus. Quis igitur/
 externū bellū moeruat ex cōpatione domestici/multo nobis ægros inimicos/nā si pprie rebus sunt/
 aprāda uocabula reperiret legū quidē cōseruatores nobis fuisse Romanos/hostes uero intus habere.
 Vex; hos isidiatores libertatis exitio. debere neq; facinor; eoz; dignū excogitari posse supplicii. Cer/
 tū est idēq; oibus uobis & ante orationē meā esse pualam atq; ipsi nos rebus q; ptulistis i eos esse cō/
 motus. Plærīg; aut fortasse multitudinē eorū atq; audaciā reformidat/& pterea q; in loco supiore cō/
 sistūt. Sed hæc ut uestra negligētia cōflata sūt ita nūc magis pficiūt si morabimur. Nā & nūerus illoz;
 in dies singulos aliter eo q; nequissimus quisq; ad similes pfugiat/& audaciā plus accēdit/qd nullum/
 adhuc eius ipedimētū iteruenerit locoq; supiore utūt/& qdē cū apparatus his tps demus. Quod si aduer/
 sus eos ire coeperimus/humiliores erūt mihi credite/cōsciētiæ celsioris loci beneficiū ratio pdet. For/
 tasse aut dei spreta maiestas in ipsos tela retorserit suisq; missilibus cōsumēt ipii. Videāt nos tātūmō/
 & deiecti sūt qd pulchrū est ut ēt si quod piculū immineat p sacris iantīs moriamur/ac si nō p libe/
 ris & cōiugibus/p deo trā eīsq; sanctis aīas pfundamus. Præbebo at manū atq; suā & neq; cōsiliū/
 uobis ullum deerit ad cautionem/neq; me corpori meo parcere uideritis. His Ananus contra Zelo//
 ras populum

tas populū hortabatur nō quidē nesciens iam expugnari uix posse per multitudinē ac inētū animo-
rūq; p̄tinaciā multoq; magis propter conscientiā cōmissorū. Nec. n. concessuros extremā ueniā his q̄
p̄petrauerant sperabant. Verūtamen quid uis p̄peti p̄stabilis existimās quā in tanta rerū p̄turba-
tione tumultū cohibere. Populus autē duci se clamabat in eos contra quos rogabat/ & ad subeunda
quiscq; pericula promptus erat. Sed dū ananus magis idoneos discerneret atq; ordinaret ad p̄liū Zelo-
tā cunctis conatibus eius cognitis. certos. n. qui oīa sibi nunciaret habebāt in pontificē cōmouentur
ac modo p̄ cuneos simul uniuersi profiliunt neq; obuio cuiq; parcebat. Cito at & Ananus populū cō-
gregauit/ multitudine qdē superiore. Armis uero constipatis non erāt Zelotā inferiores. Alacritas ue-
ro quod deerat in utrisq; cōplebat. Nā & ciues armis irā cōceperant fortiorē/ & q̄ de tēplo exierāt q̄
multitudine maiore audaciā. Quippe illi qdē habitare se in ciuitate minime posse arbitrabant/ nisi
Zelotā exirēt/ hi uero nisi uicissent nullū se nō subituros esse supplicii. Manus at cōserere p̄ ducibus
obediētes motibus aiorum. Et primo quidē in ciuitate ac p̄ tēplo eminens missis lapidibus semet inuicem
appetebant. Si uero aliqua pars terga uertisset uictores gladiis utebant. Cūq; plerimi fanciaren-
tur multae cades utrobq; fiebant. Et populares quidē in domos referebant/ a suis zelotarū autē quicūq;
q̄ uulneratus fuisset in templū ascendebat/ sacrā humū cruore p̄fundens/ ut solo eorū sanguine uiolatā
religionē recte quis dixerit. Semp quidē latrones excurrēdo ingressibus p̄ualebāt. Irati uero popu-
lares p̄ficiēte quotidie numero suo cū desides increparēt quicq; a tergo sequebant nō aperiendo fugi-
entibus uia inuitos eos repugnare cōpellerēt/ uniuersos quidē suos in hostes cōuertunt. Illis autē qui
nim ferre nō poterāt paulatim ad tēplū recedētibus irrumpit una cū sociis Ananus. Vnde factū est ut
eos q̄ ambitu exteriori caruissent metus inuaderet/ ideōq; in murū interiorē fuga recepti mature ia-
nnas occluderēt. Verū Anano portis quidē sacris manus asferre nō placebat/ hostibus quoq; desuper
tala torquētibus nephas esse existimās ēt si uicisset nō lustratū prius populū introducere. Ex oī autē
sua multitudine lex fere armatorū milia sortitus custodes eos in porticibus collocat. His aut q̄ succe-
derēt in excubiis alios p̄ ordinē ponit. Multi autē honestosq; ab optimatibus ad id electi mercede con-
ductos pauperes uice sua p̄sidiis destinabāt. Fie aut his oībus exitii causa Ioannes/ quē ex Giscalis effu-
gisse p̄diximus. Is enim dolis plenus & accerbissimā dominationis cupiditatē mēte circūferens iadu-
dū rebus cōibus moliebat insidias. Itaq; tunc eadē q̄ populus sentire se simulās aderat Anano tā die-
bus cū p̄ceribus capiētī cōsiliū q̄ noctibus pagratī custodias. oīaq; secreta. Zelotis renūciabat/ nullūq;
populi cōsiliū nō priusq; caperet inimici sciebāt eius indicio. Immoderatis uero & Ananū & populū
principes placabat obsequiis ne in aliqua suspitione ueniret affectus. Sed hac eius honorificentia in-
cōtariū uertebat. Erat enim ex adulationū uarietate suspectior eorū ipso q̄ etiā nō accitus assiduus
erat/ arcanorū p̄ditor habebat. Etenim p̄spiciebat Ananus oēs qui ad se cōcurrerent intelligere quā
Ioānes faceret suspitionē nūciatiōis habebāt. Submonere autē illū nō erat facile neq; possibile q̄ malī-
tia p̄ualeret ac p̄ter hoc multosq; non ignobiliū qui summis rebus adhibebant patrociniū succin-
ctus erat. Visum est igit̄ ab eo sacramentū benivolentiae causa peti. nihilq; dubitās & fidē populo se
seruaturū iurauit/ & neq; factū eius inimicis ullū neq; cōsiliū proditusq; unaq; deponēdis rebellibus &
manu & nolūtate operā collatusq;. Itaq; Ananus eiaq; socii quoniā iurato crediderūt nulla iam suspi-
tione suis eū cōsiliis adhibebant/ moxq; ab eis cōcordiae cā legatus intromittit ad Zelotas/ curae nāq;
habebāt ne phanū culpa sua pollueret/ ne uel quisquā in eo procuberet iudaeorū. Ille aut quasi Zelotis
ac nō contra pro benivolētia iurauisset egressus ad eos medius constitit/ & saepe qdē se illosq; causa in
magno periculo fuisse dixit/ ne quid secretoq; ignoraret/ quā in eos Ananus cū sociis cogitasset. Nūc
aut ingens cū ipsis oībus subiturū esse discrimen nisi diuinū quoddā p̄sto fuerit adiōmētū/ nihil enim
iam morari Ananū sed p̄suasisse quidē populo ad Vespasianū legatos mittere/ ut ad capiendā ciuita-
tē quā primū uenire p̄peraret/ indixisse aut lustrationē postero die ut religiōe simulata intromissi uel
ēt in p̄lio manus cōsererent. Se autē non uidere quādiu aut custodias sustinebunt/ aut cū tanta ma-
nu acie congregiantur. Ad hac addebat q̄ ipse dei p̄uidētia trāsactionis esset causa legatus. Hac. n.
spe ananum his proponere/ q̄ nihil suspicantes eos subito aggrederet. Itaq; oportere si quis habendā
uitae rationē duceret aut custodibus supplicare aut foris quidē p̄sidiū petere. Quos aut si uicti esset
ueniē spes foueret/ imemores esse audaciā suā credere/ aut simul ac factores p̄cinituerint admissorū
in gratiā statim eos qui perpeSSI sunt redituros. Sed nocentiū quidem saepe inuisam etiam p̄cinitudī-
nem fieri. Laetis aut iram in licentiam seniores/ imminere autē illis ait interfectorū amicos atq; co-
gnatos tantūq; populū pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagitantem. Vbi etiā si qua
pars misericordiae fuerit maior eā irascentiū turba celabit. Talia quidem uariabat Ioannes terrorem
incutiens multitudinis. Externum uero auxilium aperte quidem indicare quod diceret non audebat
idumaeos autē significabat. ut autē principes Zelotarum priuatim etiā cōmoueret/ crudelitatis Ana-
num arguebat ipsis eum minitari confirmans.

Mittuntur tunc ad Idumæos pro auxiliis petendis/co q. Ananus uellet Romanos introducere/ Iesus increpat idumæos & eos qui eos aduocarunt tanq. latrones qui ciuitatē quottidie dissipant/ hortatusq. eos ut nō acturi sint/uel indicēt quantum sint factiosi homines uel recedant. Cap. IX.

Rat autem Eleazarus Simonis filius qui etiam præter alios idoneus esse uidebatur & re/ & consulere/ & quæ consulisset efficere/ itemq. zacharias filius Phaleci uterq. a sacerdotibus genus ducens. Hi præter cōes etiā priuatis in terminationibus cognitis/qd. Anani factio potentia sibi cōparāda cā Romanos accerleret. Nā & hoc Ioānes affinxerat dinq. quod agerent dubitabāt angustī tēporis festinatione conclusi/populum. n. hand multo post eos ag/gredi paratū esse cogitabant. Externi uero subsidii facultatē insidiarē sibi celeritate præreptā prius fore ut omnia paterent. q. ut auxiliorū quicq. ista cognosceret aduocari/placuit idumæos scriptaq. breuiter epistola q. circumuento populo Ananus uellet Romanis metropolim prodere. Ipsi autem pro libertate dissidentes in templo custodierent/ minimiq. temporis spē salutis sibi promittere. Ac nisi mature subuenirent ipsos qd. Anano atq. inimicis/ at uero ciuitatē Romanis illico subingandā. Et plarq. nuntiis ad rectores idumæoz. referēda mandabat. Ad hoc etiā lecti sunt uiri strenui & dicendū peritissimi/ & ad p̄suadendū satis idonei qd. his rebus esset utilius imperū uelocitate pstantes. Nam idumæos confestim perituros certū erat q. turbæ cupiēs & indomita esset natio/ semperq. ad motus facilis atq. suspensa & rez. mutationibus læta/ minimiq. petentiū blanditiis ad bella promptissima & uelut ad festoz. quādam solēnitatē sic ad p̄lia pperans. Celeritatē aut nuntii exigebāt/ ad quā istis nihil deerat alacritatis. Vterq. autē Ananias uocabant. Iamq. rectores aderant idumæoz. Illi autē, si uel epistola mādatisq. attoniti q. si furibundi circūcurrere gentē militiq. denūciare coeperūt. Itaque mox & dicto citius multitudo cōgenerat/ oēs q. p. libertate metropoleos arma rapiebāt. Congregati aut ppe ad uiginti milia cū ducibus quattuor Hierosolymā ueniūt/ hoc est Ioāne & Iocobo Sollæ filiis/ & præterea Simone Thecni Phinea Clusoth filiis. Ananū aut pfectio legatorū itemq. & uigiles eius nō latuit/ necnō & impetus idumæoz. Hoc. n. ante cognito portas eis clausit & maris custodes apposuit. Non tamē uisum est bello cū his cōgredi/ sed uerbis eis ante p̄suadere cōcordiā. Strās ergo i aduersa turri post Ananū Iesus uero pontificū longissimus. Cū multæ ingt. & uariæ turbæ tenere ciuitatē in nulla re sic mirāda fortuna est/ ut in eo q. pessimis etiā inopinata cōspirat. Etenim p̄dictissimis hominibus cōtra nos auxilio uenistis tāta cū alacritate/ quāta nec in barbaros aduocāte uos metropoli uenire decuisset. Et siquidē uiderē cōsensionē uestrā similit̄ esse hoz. hoium qui nos rogauerūt nō existimare impetū capere rōnem. Nihil. n. æque ac mox cognatio cōcordiā firmat. Nunc uero illi si quis eoz. singulos explorauerit mille mortibus digni reperirent. Nā ludibria & purgamenta totius rusticiæ plebis luxu obsumptis patrimonis suis postq. in uicis & ciuitatibus p̄ximis audaciā exerceuere. Postremo in sacra ciuitatē clā influxere ut latrones/ solūq. religiosū imanitate polluerunt scelerrū eoz. uideas sine motu inter sancta ebrios/ et auaritia uentris peremptoz. spolia cōsumēs. Vestrā uero multitudo armatorūq. talis apparatus est/ qualē deceret esse. si publico uos cōsilio metropolis iuitaret/ in alienigenas laturus auxilia. Quid igitur hoc esse quis dixerit/ nisi p. fortitudine iniuriā/ cū p. nequissimis cōuenisse integræ nationis uestræ arma uideant cōspirare/ iā dudū quidē reperire nequeo quidnā fuerit quod uos tā cito cōmouerit. Nec enim sine magna causa fieri potuisset/ ut arma p. latronibus aduersus cognatū populū caperetis q. Romanos audistis & p̄ditionē. His. n. quidā uestru obstrepebāt nunc liberāde metropoleos cām uenisse dicentes. Vnde mirati sumus p̄ter alia noxiōz. tale cōmentū. Viros. n. naturalis libertatis amatores aliter cōtra nos efferare nō poterāt/ eoz. cū externis hostibus pugnare paratissimos quā si uastatæ libertatis p̄ditione mēta. Sed. n. uos cōsiderare oportet q. nos insinulauerint/ fidēq. in nos ueritatis ex rebus cōibus/ nō ex ficto sermone colligere. Quid. n. posse nūc demū nos dederimus Romanis cū ab initio licuerit aut ab his nō deficere/ aut quia defecimus cito uenire in gratiā/ priusq. circa nos oīa uastarent. Nāq. iā ne uolētibus quidē nobis trāfactio facilis est/ cū & sup̄bos eos effecerit Galilea sub ingū missa/ morteq. grauiorē afferat turpitudinē appropinquātes placere quidē quod in me est/ pacē morti antepono. Semel autē bello appetitus postq. pugna cōmissa est/ gloriōsā mortē uita captiui existimo potiorē. Sed utrū nos populi principes aiunt clam misisse aliquā ad Romanos/ an ē totū populū cōmuni suffragio. Siq. nobis dicāt quos amicos miserimus/ qui serui fuerint p̄ditionis ministri. Cū iret aliquis deprehensus est. Rediēs captus est/ litteras nacti sunt. Quemadmodū aut ciuiū multitudinem latuerimus/ cū qbus omni hora uersaremur. Paucis etiam atq. his inclusis q. de tēplo ne in ciuitatē qdem prodire possent quo pacto sunt cognita quæ occulte extra ciuitatem fierent/ An uero nunc cognouere/ quando aulorum pœnæ reddendæ sunt. Donec autem sine motu fuere neminem nostrum proditorem suspicabantur. Sin ad populū causam referunt/ publicū habuit nempe cōsiliū. Nemo aberat cōtioni/ ideoq. manifestior ad nos nūcia huius fama pperasset. Quid aut opus erat legatos mittere cū certa nobis eēt de trāfactione sententia. Et quis designatus sit dicant. Sed hæc quidem male periturorum & instantēs pœnas

enitare

euitare cupientiu causationes sunt. Quin etiā si ciuitatē manentē prodi fors afferret/ideoq; ipsos qui nos criminātur/anfuros quoq; audaciā unū malū uideretur esse proditio. Vos aut oportet/ qā semel cū armis adestis. Primū id quod est iustissimū adiuuare Metropolim & una nobiscū tyrannos eximere per quos iudicia dissoluta sunt/ q calcatis legibus iura suis gladiis pmiscere. Deniq; nobiles uiros non inculatos ex medio raptos foro primū uinculis cruciarunt. Deinde non uoce neq; praece eorum morati neci tradiderunt. Licet aut nobis nō belli lege ingressis horū uidere argumentū quā dixi. De solatas domos rapinis/ coniuges in ueste lugubri ac familias pemptorū & per totā ciuitatē ululatus & fletus. Nullus, n. non psecutionē expertus est impiorū. Qui ad hoc insanie prorumpere ut latrocina tē audaciā non solū ex agris atq; alienis ciuitatibus in hanc quā & caput & facies est/ sed & phanum ē ex ciuitate transferrent. Deniq; hoc sibi & ad excusas & ad pfugiū elegerunt/ isq; fiscus illorū est quā in nos comparant & locus toti orbi terrae uenerabilis quiq; ab uniuersis alienigenis ab extremo limite mundi uenientibus honoratur per has quā apud nos pter natā sunt bestiae cōculcatur. Exuria aut rebus desperatis populo comite populis & ciuitatibus ciuitates genereq; in sua uiscera delectum haberet/ cū debueritis quod factū esset optimū ac deceret nobiscū nocentes eximere/ atq; hāc ipsam fallaciā ultū ire quod auxilio uos aduocare aui sunt/ quos mortuere iudices debuisset. Quod si eius modi hoīum pces reuerēdas putatis. attamē licet uobis armis depositis cognatorū habitu introire ciuitatē/ medioq; inter hostes atq; auxiliatores suscepto noīe de nostris discordiis iudicare/ quāq; repare qd habebūt cōmodi/ cū de manifestis ac tantis criminibus apud uos cām dicturi sunt/ q hoibus nō accusatis ne uerbū qdā facere pmiscere. Ferat igitur hāc ex uestro aduentu gratiā. Si uero neq; nobiscū indignari neq; iudicare uultis/ tertiū restat/ ut relictis ustrisq; partibus nec nostris cladibus insuletis. nec cū infidiatoribus metropoleos maneatis. Nā & si maxime quēq; nostrū suspicamini Romanis collocutū/ obseruare uobis itinera licet/ tumq; demū tueri Metropolim cū factū aliquid hmoī patuerit/ quale delatū est & in auctores eius si conuicti fuerint iudicare/ nō enim uos puenirent hostes iuxta ciuitatē sedibus positis. Sin horū nihil nobis gratū aut mediocre uidetur de portarum claustra miremini quatenus arma portabitis.

Simon unus ex idumaeis indignatus respondet iratus contra Iesum & pontifices/ accusans eos proditores contra alios qui eos uocauerint/ dicitq; aduersus illos ituros.

Cap. X.

I Acc qdē Iesus loquebatur. Idumaeorū aut neq; multitudo animū appendebat ardēs iracūdia q nō paratū habuisset introitū proq; armis inter se duces idignabatur captiuitatē esse existimantes si ea qbusdā iubētib; deposuissent. Vnus aut Simon filius Cathla placatus suorū tumultu stans in eo loco unde exaudiri a pontificibus posset nō iā mirari se ait si libertatis propugnatores in tēplo custodirentur inclusi/ cū illi cunctae genti cōem clauserint ciuitatē. Et Romanos quidē fortasse coronatis ē portis recipere sint parati. Idumaeos aut ex turribus alloquatur/ captaq; iubeat p libertate arma pmiscere/ cognatisq; nō credētes custodiā ciuitatis/ iudices eos discordiā fieri uellēt & alios accusaret q indēnatos ciues occiderint/ ipsi totā dānant ignominia nationē. Deniq; urbē oībus alienigenis religionis causa parentē/ nūc domesticis praeluistis. Valde enī cōtra nos festinabimus & ad gerēdū cū gētilibus bellū q ob hoc adesse pperauimus ut uos seruaremus liberos. Nepe tāia uos etiā his quos obsidetis laesere tanq; uerisimiles puto suspiciones in illos quoq; colligitis. Deinde qui reip. defensores intus in custodia tenētes genere cōiunctissimis gētib; simul uniuersis ciuitatē pclusam tyrānidē pferre dicitis/ cū tā cōtumeliosis nos iubeatis obēpare pceptis/ nomēq; potētiā aliis q uos tyrānos patiunt annectitis. Quis cauillationē uestri sermonis tulerit cū res repugnantū uideatur. Etenim uobis etiā nūc idumaeos excludētib; ciuitate nanq; ipsi nos patriis sacris arcetis/ recte quis eos inculauerit qui custodiuntur in tēplo. Quod cū auissent plectere proditores quos uiros nobiles & innocētes pro societate facinoris dicitatis/ nō a nobis iciperēt sumaq; pditionis mēbra praeciderint. Sed licet illi molliores quā res poscebat inuēti sunt / nos in domiciliū dei seruabimus idumaei & pro cōmuni patria propugnabimus tanq; foris irruentibus quā intus insidiantes hostes pariter ulciscemur. Hic aut manebimus pro muris armati donec aut nos Romani aspiciendo laborent aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

Idumaei nocte dolo zelorū apertis portis custodibus dormiētib; intrant interficiuntur custodes/ insurgit populus idumaei eadē nocte octo milia quingentos interfecerunt/ interficiuntur pōtiffices/ quæritur Iesus cum Anano qui interficiuntur oībus in sepulchris.

Cap. XI.

I Is dictis idumaeorum quidem multitudo clamore consensit. Iesus autē tristis recessit cum nec idumaeos quicq; sentire moderatus & duplici bello oppugnari ciuitatē uideret. Quispe ne idumaeos tumor & spūs quiescebat indigne ferentium q essent ciuitate phibiti & q Zelorū utres esse infirmas crediderant erubescētiū postq; nihil auxiliari posse uidere iam uenisse poeniteret. Pudor aut nulla re penitus gesta redetundi poenitudinē supabat. Itaq; ibidem prope murū temere tabernaculis pulsis manendū esse statueret. Infinita uero hyems nocte illa uenit & uolentia

de uolentia cū imbris ortis & crebra fulgura horrēdāq; tonitrua concussaq; terrae uasti mugitus/ certūq; erat apud oēs hoīum exitio mūdi statū esse turbatū neq; parū quid rege hac signa p̄tendere. Vna uero idumaeis & oppidanis erat opinio. His qdē irasci deū militiæ causa existimantibus neq; se posse euadere si aduersus metropolim arma mouissent. Anano autē eiusq; sociis ēt sine praelio uicisses deūq; pro se bellū administrare credentibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorū & quæ sui passuri essent cōtra hostes fore diuinabant. Veq; idumæi cateruatim ante deuolatis corporibus inuicē se defendebant scutis contextis p̄tecti capita minus pluuia lædebant. Zelotæ autē magis illoq; q̄ suo periculo cruciabant. Collectiq; deliberabant/ si quā reperire subsidii machinā illis potuissent. Horū autē ardentioribus uidebat̄ ui armorū custodes inuadere/ atq; ita in ciuitatē ipetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. Nā & custodes ex iprouiso/ & q̄ plures inermes ac belli expertes essent facile turbatū iri & multitudinē ciuiū difficulter colligi posse/ quoniā domi quisq; propter hyemē cōtineret̄. Quin & si periculū aliquod interuenerit qbus subire q̄ negligere tot copias sui cā turpiter perituras. At q̄ prudentiores erāt/ uim qdem adhiberi dissuadebant. Nō. n. sui tantū custodes ampliores/ sed etiā ciuitatis mūrū uidebant̄ ppter Idumæos diligentius custodiri/ & ubiq; adesse. Ananū oībus horis inuifere custodias existimabant/ sed hoc aliis noctibus ita habuerat. Ille uero nō sua desidia regeuerat/ sed ut ipse & custodū fata interirent. Nāq; iā nocte p̄fecta & gliscente hyeme custodes in porticū dispositos opprimit somnus. Accedit Zelotis cōsiliū subito/ ut seris tēplo sacratis portage noctes secarent. Affuit autē illis ne exaudiret̄ crepitus nētorū sonus & crebra tonitrua phanoq; egres/ si ad murgē clanculo ueniūt secretā quæ portā quæ ad idumæos erat aperiūt. Illi autē primū Ananū cōnari aliqd̄ suspicari unūq; idumæorū ad gladiū quasi rebellaturi se applicant mature/ deinde his q̄ ad se uenerāt agnitis introibāt. Qui qdē si tūc manus uertere in ciuitatē uoluissent nihil obstat quin totus populus interfisset tanta ira ferebantur. Veq; Zelotæ primo eximere custodias festinabant. illis quoq; multū p̄cantibus q̄ eos reciperent ne despicerēt malis obsessos/ quoq; gratia uenerāt/ neq; his acerbius piculū ipotarent. Captis. n. custodibus faciliore illis in ciuitatē impetū fore/ sed si semel eos cōcitasset iā illos cōtineri nō posse/ cū si senserint cōgregarēt/ & p̄ ascensus nitētibus se opponerent. Idē igit̄ idumæis uisum est iāq; in tēplū p̄ ciuitatē subibant/ cū suspensi Zelotæ aduentū eorū p̄stolarent. Deniq; his ingressis etiā ipsi cōfidenter ex interiori phano p̄gressi sunt/ mixtiq; idumæis i custodes irruerūt. Cælis autē nōnullis quos somnus op̄fisserat/ oīs multitudo ad clamorē uigilantiū suscitata est/ raptisq; armis ad ulciscendū nō sine stupore p̄cedebant. At primū qdē Zelotas solos conari aliqd̄ suspicantes quasi eos supaturi numero cōfidebant. Vbi uero foris alios circūfundi uidere idumæos irrupisse sensere. Et maior quidē pars eorū armis pariter scutisq; depositis in q̄stibus erāt. Pauci uero iuuenū fortiter cōmuniti occurrēdo idumæis aliquādiu legnioriē multitudinē p̄tegebant/ aliē eladē ciuitatis habitatoribus nūciabant. Illoq; autē auxilio uenire nullus audebat/ cognito idumæos irrupisse. Sed ipsi quoq; irrita uociferātes cū fletibus respondebāt/ plurimūq; molēq; ululatus suscitabat̄/ si qn̄ custodū quisq; in piculū aliquod icidisset. Quin & zelotæ idumæorū clamorē geminabāt magisq; horribiles tēpestas faciebat oīum uoces. Nemini autē idumæi p̄cere quod natura crudelissimū ad cædes erāt & hyeme graniter afficiebant̄. p̄ptereaq; his qui se excluderāt ut inimicis utebāt̄ tāq; supplicatibus q̄ repugnātibus isens. Multos ēt cognatiōem recordātes ut q̄ cōe phanū reuererent̄ orātes gladiis trāsfigebāt. Nullus autē fugiēdi locus neq; spes salutis erat. Cōpuli autē circa se magisq; nō op̄fissi laniabant̄/ cū recedēdi spaciū nō dare/ nec interfectores a cædibus tēperaret̄. Incerti autē quid agerēt in ciuitatē se p̄cipitabāt/ miseri ut mihi ut/ eo q̄ fugiebāt uolūtariū subeuntes exitiū/ donec tēplū exterius sanguine redūdauit. Octo autē milia quingētos dies mortuos inenit. Nec tñ his idumæorū ira faciat̄ est/ sed uersis in ciuitatē manibus oēs domos diripiebāt/ quēq; fortuito inuenissent mortū dabāt. Et certe qdē multitudinis mortē sup̄uacua ēē ducebāt. Pōtifex autē p̄uestigabāt & in illos pleriq; ferebant̄/ statimq; cōp̄rehensos obtruncāt/ astantesq; sup̄ eorū cadavera nūc Anano populi benivolentia/ nūc iesu quæ de muro dixerat exprobrabāt. In hoc autē impietatis p̄gressi sunt/ ut in sepultos eos abiecerit/ cū p̄sertim iudæis tāta sepulture cura sit/ ut etiā iudicio cruci suffixos post occisum solis deponant atq; sepeliant. Et quidem non errauerim si Anani mortem dixero excidii ciuitatis fuisse principium/ & ex illo die muros euersos/ remq; publicam iudæorū perisse/ quo pontificē rectorēq; suum ingulatum in media ciuitate uiderunt. Erat autē & alias uir laudabilis atq; iustissimus & p̄ter nobilitatis ac dignitatis & honoris quo erat p̄dicitus amplitudinē infimis amabat æquari. Liber/ tatis autem maxime fautor erat & qui populi affectaret imperium. Commodis autē p̄priis cōes semper utilitates anteponebat/ sup̄ oīa pacis studens. Sciebat. n. Romanos non expugnatum iri ac p̄spiciēbat ut si pacisci utiliter nequiuissent/ iudæi uel inimici superassent ut breuiter dicam cum Anano ad transactionem uenissent. Mirus. n. dicere/ mirus p̄suadere quæ uellet. Iam uero impediētes belantesq; subegerat. Plurimum. n. moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic uictus erat ab utraq;

iesus illo qdē cōparatione inferior/ sed p̄stans ceteris utpote q̄tātam uiolatā ciuitatē perire flammis purgariq; sancta uellet/ cōsulto defensores eorū & q̄ ea carissima duceret amputasset. Itaq; paulo ante sacris indumētis amictos hoc toto orbe celeberrimae reginōi auctores/ quicq; undiq; ciuitatē cōmeantibus uenerabiles hēbant iacere nudos p̄dam canibus ac feris uideres. Quos qdē uiros ipsam p̄to genuisse uirtutem tm̄ licuisse uiuis flentem.

¶ De bello iudaico. Liber quintus incipit.

¶ Querūt idumaei p̄ ciuitatē quot inueniunt totidē interficiunt Zachariā accusant/ iudices uero ferunt pro eo sententiā/ indignantur idumaei contra iudeos/ interficitur Zacharias/ expelluntur iudices/ idumaei recedūt/ crescit zelotarū insolentia cunctosq; uel falsis criminationibus uel dolis aliis occidunt. Hoc in graecis exēplaribus nō est. v. principiū si quarto cōtinuum est.

Cap. I.

Nano qdē & iesu cuiusmodi finis uenit/ post illos tā Zelotae q̄ idumaei passim plebē q̄li nefandoz; aialiū gregē irruēdo mactabāt. Et uulgus qdē in quolibet loco dephēsum necabat/ correptos aut nobiles & adolefcētes uinctos in carcerē cōcludebāt spe/ nōnullos eorū sibi posse sociari nece dilata. Verum hēc nullū mouebant/ sed cūcti mortē s̄optauerant dūmodo ne aduersus patriam cōem neq;ssime cōspitarēt/ scāmissima tm̄ ante cādē uerba sustinebāt exulcerati plagis atq; tormētis. Cūq; iā corpus nō sufficeret cruciatibus tandem gladiū merebant. Quos aut die cepissent eos in custodiā nocte ducebāt/ extraxosq; idē si quos mori cōtigisset abiiciebāt ut uinctis aliis locus esset. Tātus aut paup̄ occupauerat atq; formido ut ne flere qdē palā q̄q; sine sepelire p̄prium funus auderet. Sed erant occulte clausorū ēē lachrymaz & ne q̄s inimicorū audiret circūspectantes gemebāt. Parianāq; hēc quae lugebant ēē luxissent illico patiebant. Exiguā uero nocte sublarā terrā manibus corporibus iniiciebāt/ & nōnunq; die si quis fuisset audacior. Duodeci aut milia hoc modo nobiliū perire. Illi aut iā cedis exosi nullo pudore iudicii ui & cognitiōis cauillādo imitabāt. Itaq; cū illustriū quēdā zachariā Baruchi filiū iterficere decreuissent/ irritabant. n. q̄ nequissimis inimicus nimis erat & p̄bis amicus. Itēq; locuples nō solū fortunarū eius direptionē spe optaret sed ēē remotū ire uirum ad se adiiciendos potētes septuaginta plebeiorū honestissimos ex p̄cepto cōnocāt iudiciū spē populi p̄ferētes & apud eos zachariā quasi res p̄deret Romanis accusant/ q̄q; ad Vespasianū p̄ditionis cāmisissēt. Sed neq; argumētū/ neq; ulla p̄batio criminis erat. Ipsi aut misisse dixerūt & hoc haberi p̄fide ueritatis uolebāt. zacharias aut ubi nullā spē salutis relicta esse uidit p̄ insidias nō in iudiciū sed in carcerē ducto uitae suae desperationē libertate nō priuauit/ sed exorsus ueri qdē similitudinē obiectorū derisit/ & illata sibi crimina breuiter diluit. In accusatores aut ratiōē cōuersa oēs eorū iniquitates p̄secutus est/ multaq; de p̄turbatōe rerū quarebat. Zelotae uero obstrepētes uix a gladiis tēperabāt specie cauillationēq; iudicii sui usq; ad finē p̄manere cupiētes & p̄ter hoc iudices experiri an piculi sui tēpore iusticiāe memores forēt. Igit oēs. lxx. p̄ eo sententiā ferūt/ & p̄ eo mori quā sibi ascribi eius iteritū maluerunt. Illo uero absoluto zelotarū clamor tollit & uniuersi qdē iudicibus irascebāt/ q̄ simulationē datā sibi potestatis nō intellexerāt. Duo uero ex audacissimis aggressi zachariā in medio tēplo iterficiūt/ & illudēdo habes inquit & a nobis de absolutiōe sententiā certiozem/ cūq; statim i subiectā uallem de templo p̄iciūt. Iudices uero cōtumeliā causa uersis gladiis ferientes templi ambitū pepulere. Cadi enim eorū pepercerant ut dissecti p̄ ciuitatem nuncii fierent apud omnes seruitutis/ idumaeos iam uenisse poenitebat/ neq; his gesta placebāt. Quibus collectis zelotarū quidam secreto indicabat uniuersa/ & quaecunq; hi q̄ eos aduocauerāt scelerate fecissent omnia demonstrabat/ arma quidem coepisse eos quasi Romanis a pontificibus Metropolis p̄deretur/ reperisse aut nullum proditiōis inditium. Illos uero qui tutari eā simularent/ & belli facinora ausos & tyrānidis ab initio quidē p̄hibendos fuisse. Verum quia semel in societatem intestinae cedis incedissent finē delictis adhibendum neq; uires omnibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nā & si q̄ portas grauiter ferrēt/ sibi atq; in oppidum aditū esse p̄clusum poenas ab his qui prohibuerant esse repetitas/ & Ananū quidem pemptum una uero nocte populum totum poene cōsumptū. Quarū rerū multos qdē m̄uorū poenitere sentirent/ eorū aut uiderent a quibus rogati essent crudelitātē imēsam/ ne ipsos qdē p̄ quos salui erāt erubescerent/ in oculis. n. auxiliatorum pessima facinora committere/ illorumq; iniuria idumaeis imputari quatenus ea non prohibeant neq; ab his separent. Debere igitur quoniam p̄ deditiōe q̄ dicta sunt calumnia fuisse patiissent/ nullusq; Romanorū impetus timeretur/ aduersus ciuitatem uero inexpugnabilis esset potentia corroborata/ illos domū recedere/ malorūq; societate uitando cuncta diluere flagitia/ quorum non sponte sed decepti participes extitissent/ persuasum est idumaeis. Et primum eos qui erāt in custodiis soluūt prope ad duo milia popularium statimq; relicta ciuitate

ciuitate ad Symonē ueniūt/de quo paulopost cōmemorabimus. Deinde domū ex Hierosolymis abiē-
re. Euenit aut eorū discessum utriq; pariter iopinātū uidere. Nā & populus nescius poenitudinis pau-
lū fiducia recreatus est uelut inimicis leuatus & Zelotarū creuit insolētia quasi nō auxiliis caruissent/
sed ex ipsiis eē liberati/quorū pudore ac reuerentia criminibus tēperabāt. Deinde nulla iā erat facino-
rū mora neq; cūctatio/sed festinatis qdē cōsiliis in rebus singulis utebant. Quae uero placuissent ipsa
cogitatioe citius peragebāt. Maxie aut in uiros fortes atq; insignes caedibus scemiebāt/cū inuidia nobi-
litate assumerēt moerū uirtutū/unaq; cautionē putarēt nullū optimatū supesse. Itaq; occisus est & cum
multis aliis goriō dignitate simul & genere p̄stās & plus posse populū gaudēs plenius itq; libertatis
amator ut nullus alius iudaeorū/quē tñ libertas praeter alias uirtutes pdidit. Sed ne p abdita qdē Ni-
ger eorū manus effugit/bellis cū Romanis gestis uir strenuus cōprobatuſ q ēt saepe uociferās & cica-
trices ostēdens p mediā ciuitatē trahebat. Ductus uero extra portas desperata iā salute ne sepultura
careret supplicabat. Illi aut prius interminati q humū ei quā desiderabat cōcessuri nō essent/mox ēt
mortē inuolere. Qui tñ cū occiderēt Romanos eis ultores ip̄recatus est/samēq; p̄ter bellū ac pestilētiā
& ad hēc oīa ip̄sorū mutuas manus eaq; uniuersa cōfirmauit apud ip̄ios deus/& quod iustissimū ēēt
effecit/ut audaciā suā quāprimū experirent iter se dissidētes. Niger qdē occisus quod habebāt de op-
p̄ssione sui moeris lenauit. Pars aut plebis nulla erat/cui non ad interitū excogitabat occasio. Nāq;
alii q iādudū aliis restitissent interficiebant/q uero nihil offenderant subitas pacis tēpore excipiebāt
causas/& qui omnino libere eos non adissent pro contēptoribus. qui uero obsequentes pro insidiato-
ribus habebantur unaq; maximorum criminū & mediocritum poene mors erat. Neq; euasit quisquā
nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

Romani omnes praesertim duces Vespasianū incitant ad expugnandā ciuitatē/ipse noluit ducens
esse melius q sic ipsi inter se discordes paulatim consumerentur.

Cap. II.

Romani aut oēs qdē alii duces ad ciuitatē aīos intendebāt hostiū dissensionē lucē sibi esse
cēlentes. At Vespasianū poenes quē summā rei ptās erat icitabāt diuinā prouidentiae firmā
tis auxilio in semet hostes eē cōuersos. Verūtū uelox esse momentū & iudaeos cito in cō-
cordiā redituros aut intestinis malis defessos aut redactos in poenitudinē. Ad quos Vespā-
sianus ait. Plurimū eos qd fieri cōueniat ignorare tanq in Theatro cupiētes quantū armis ac mani-
bus possent ostētare potius cū piculo quā secū ipsi qd ēēt utile reputātes. Nā si statī ciuitatē aggredie-
rent ipsos cām hostibus fore cōcordiae ac uires eorū ēt nūc uigētes in se puocatuſ. Sin operirentur
paucioribus ac moderatioribus his uisuros domestica seditōe cōsumptis. Deū nāq; melius q ipsi dispo-
nere q sine labore iudaeos Romanis traderet/nulloq; piculo exercitū uictoriā cōdonaret. Proinde
manibus ppriis itereuntibus inimicis maximog; malo/hoc est seditione turbatis oportere se magis
piculog; spectatores esse debere quā cū hoibus mortē appetētibus atq; intestina rabie insanentibus
manu cōfigere. Si qs aut putauerit uictoriae gloriā sine p̄lio fieri uiliore. Sciat inquit armog; incerto
exitu cōmodius esse cōmode pficere qd itendit. Neq; n. manu p̄claros esse minus laudabiles q paria
gesserint moderatiōe atq; prudētia. Simul aut dū hostes iminuent ēt milites ex laboribus assiduīs re-
creatos ualentiores ductū iri/præterea nō id esse tps ut mature occupāda uideat uictoriae claritudo.
Nec enī armis cōstituendis aut muris uel auxiliis cōgregādis iudaeos operā dare/atq; ideo moras dif-
ferentibus nocituras/sed bello domestico ac dissensiōe tumidos miserabiliora pati quotidie quā ipsi
eos captos afficerent intromissi. Proinde finē qui studiose cōsideret sinēdos esse q semet assumerent
sue facti ad gloriā clariore nequaquā manus itestino morbo laborātibus afferendas. Siquidem ratio
ne recta diceretur non ip̄orum sed discordiae fuisse uictoriam.

Acquiescūt omnes dictis Vespasiani/multiq; ad Romanos confugiant & solū his licebat qui sol/
uebant/uoletentes fugere ad Romanos.

Cap. III.

Aec Vespasianus eiq; dicenti rectores militū cōsentiebāt/moxq; apparuit quā utile fuerit
eius cōsiliū/nāq; dies singulos multi ad eū ueniebāt fugiendo Zelotas. Erat aut fuga diffi-
cilis q oēs exitus custodibus obsidebant. Et si qs ibi qualibet ex cā dephensos fuisset ue-
lut ad Romanos ire cuperet interficiebat. Qui tñ eis dedisset pecuniā saluus abibat/& q
nō dabat solus p̄ditor habebat. Restabat igiē pecuniosus fugā redimentibus solos paupes iugulari.
Mortui uero p oēs uias cōgregabant int̄meri/multiq; etiā trāsfugere cupientiū rursus in ciuitate peri-
re praeprobāt/nā spe sepulturae in patria mori tolerabilius uidebat. Illi aut ad hoc crudelitatis dene-
nerāt/ut neq; intus neq; per itinera occisus humū cōcederent/sed ueluti cū patriis legibus etiā naturae
iura disturbare pepigissent/suag; i hoies iniustitia diuinatē quoq; polluerent/ita sub sole putresce-
re mortuos reliq; bāt. Sepeliētibus aut suog; funera idē qd trāsfugis iminebāt suppliciū mortis/statiq;
sepultura indigebat qui hanc alteri praestitisset. Et ut breuiter dicam nulla tā bona quam misericor-
dia perierat in illis cladibus mentis affectio/hicq; irritabantur noxii quae miseranda uidissent a ui-

nis in mortuos/a mortuis in uiuos iracundiā trāsserēt. Modū aut excedēte motu supstitibus motui uelut adepti requiē beatiores uidebant/& q̄ erāt in custodiis cōparatiōe sui cruciatus in sepultos quoq; fortunatissimos demōstrabāt. Oē qdē ab illis ius hoium calcabat. Ridebat & diuinitas ppheta; q̄ respōsis tāq; uulgaribus fabulis illudebat. Cū nero multa cōtēpissent de uirtute ac uitiis statu ta maior; ē q̄ in patria oli p̄dicta fuerāt nero exitu pbauere. Verus. n. qdā sermo ferebat tūc demū ciuitatē captā iri sancta quoq; flāmis exurēda eē cū lege belli seditio fuisset exorta/phanūq; dei p̄prie manus ante uiolassent. Quibus zelotae nihil de eoz; fide dubitantes ministros se praeberant.

Ioannes quærit aliis præesse/ducens sibi dedecus esse sibi parem/multiq; cum motu multi gratia sequebantur.

Cap. III.

Ioānes iadūq; tyrānidē affectis parē cū similibus honorē habere dedecus existimabat paulatimq; sibi neqores adiūgens ab eoz; affectiōe sepas. Semp̄ aut aliōz; decretis nō obediēdo/suāq; iubēdo impioius/q; solus dominari cupet nō habebat/eiq; sociabant nōnulli motu/aliū gratia. Mutius. n. erat oratiōe atq; fallacia p̄uadere q̄ uellet. Multi uero p̄pter ea q̄ sibi tutū esset ducebāt prioz; delictorū cās uni potius ascribi q̄ oībus. Ad hæc q̄ manu strēuus erat & bonus cōsilio/satellites nō paucos hēbat/& si magna ps uim cōtrariæ factiōis reliq̄rat. Apud quos ē linor nōnihil ualebat graue putātes nō pauloante pari succūberēt. Plus aut motus eos ne sub unius prāte uiserēt exagitabat/nec. n. facile sperabāt eū si semel obtinisset deiici posse/ occasioneq; in se habiturū timebāt q̄ in p̄ncipio restitissent. Proinde q̄q; bello qd uis pati decreuerat/ quā sp̄te seruiēs mācipii loco perire. His qdē seditio diuidit & Ioānes in cōtraria dissentientibus pte regnabat. Sed iter ipsos munita oīa erāt custodibus/nihil aut parū agebat si qñ armis p̄liū laceſsebāt. In populū uero uel maximæ cōtentionē susceperūt & qs maiore p̄dam caperet utrinq; certabāt. Cū tñ ciuitas triū malorū ingementiū tēpestate laboraret/ hoc est belli dominatiōis/itēq; seditionis eoz; cōparatiōe bellū popularibus mediocrius uidebatur. Deniq; relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant/& Romanoz; beneficio salutē quā inter suos desperauerant assequebantur.

Inuadunt sicarii oppidū quoddā munitissimū apud Hierosolymā die azymorū quādo iudæi celebrant festa pro redemptione eorum ab Aegyptiis/interficiunt quot inueniunt/nicos & omnes partes conuicinas depopulantur.

Cap. V.

Quartū p̄terea bellū cōmotū est gentis exitio. Haud p̄cul ab Hierosolymis castellū erat ualidissimū reponēdis opibus ad momēta belli turādilq; corporibus ab antiq; regibus ædificatū/quod Masada dicebat. Id occupauerāt q̄ uocāt sicarii q̄ a rapinis amplioribus timore cōtinebant. Hi cū Romanoz; exercitū ociosum eē uiderēt/apud Hierosolymā uero iudæos dominatiōe atq; discordia secessisse in maiora facinora aggrediūt. Dieq; festo azymoz; q̄ apud Hebræos ad memoriā salutis quo ex ægyptioz; seruitio liberati in terrā patriā deuenērūt solēniter celebrat. Noctē deceptis q̄ ibi erāt oppositi municipiū quoddā Galaadin p̄uadere/ubi pugna qdē iudæos ante p̄uentos atq; disp̄os quā arma caperēt siue cōcurrerēt ciuitate populere. Eos uero q̄ in fuga defecerūt/mulieres uidelicet ac pueros supra quā septingētos interfecerūt. Aedibusq; deide cōp̄latis fructus quoq; tā maturos depopulati in Masada portauerūt. Et illi qdē oēs circū castellū nicos totāq; regionē populabant/nō paruo undiq; p̄ditoz; ad eos numero i dies singulos cōfluere. Simul aut cōcitati sunt et p̄ singulos iudææ tractus in latrocinia/q̄ iteri q̄secebāt. Ac uelut in corpe si qñ principale mēbrū timor afficit oīa pariter agrotare necesse est/ita p̄pter ciuitatis tumultū atq; discordiā & q̄ foris erāt neq̄ssimi prædag; inuenere licentiā. Singulis uero uicis p̄p̄iis dilaceratis deinde in solitudinē recedebāt. Cōgregati aut & collegia cōiurantes exercitū quidē pauciores/plures uero q̄ latrocinialis cōspiratio in tēpla & oppida ferebant. Et sequebat q̄dem ut in bello fieri solet/ab his eos male affici quos petiissent. Vez; præueniebat ultio mox cū latrones a præda refugerēt/nullaq; pars erat iudææ quæ non una cum Hierosolymis præcellentiſſima ciuitate interiret.

Nūciat hęc Vespasiano a transfugis quibusdā clā. n. quidā ad Romanos cōfugiebant qui hortabant Vespasianū ut ferret opē ciuitati/accedit prope Hierosolymā/ingreditur Gadara clā legati ad eum mittuntur/occiditur Dolelus ab aliis inimicis.

Cap. VI.

Aec Vespasiano a trāsfugis idicabant. Nā licet oēs exitus a seditionis custodirēt/& quō qs ad eos accessisset interficerēt/tñ erāt q̄ ad Romanos clā pfugerēt/ducēq; Romanoz; opem ferre ciuitati & reseruare populi reliq̄as hortarēt/multos. n. q̄ bñ Romanis uellēt p̄uisse/multos adhuc i piculo dicebāt eē supstitēs. Ille aut tā tū miserās eoz; calamitates p̄pius ad eos uelut hierosolymā obsessurus accedit/re at uera ut ciuitatē obsidiōe liberet/spe at tñ reliq; subigēdi nullūq; ip̄edimētū extrinsecus obsidiōi reliquēdi. Cū igit uēisset i Gadara trāſamniēſis regiōis Metropoli ualidissimā mēſis Martii q̄rta die ciuitatē igrediē. Iā. n. optimates ignoratibus seditionis legatos ad eū de rraditiōe miserāt tā pacis desiderio q̄ suis patrimoniis metuētes. Multi. n. apud Gadara locupletes

locupletes habitabāt/ quosq; legationē inimici nesciebāt nisi q; Vespasianō appropinquāre id cognouerūt. Et ciuitatē qdē se retinere posse desperabāt/ q; intestinis inimicis numero inferiores erāt/ neq; p/ cal abesse uidebāt a ciuitate Romanos. Si uero fugere decreuissent sine sanguine id facere nullaq; a noxiis poena repetita nō honestū sibi putabant. Itaq; Dolesum cōprehensum/ nāq; is non dignitate solū ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur/ sed ēt legationis auctor erat interficiant/ nimirūq; iracūdia mortuo uerberato extra ciuitatē dilapsi sunt. Iā uero propius accedēte Romano exercitū Gadarensiū populus. Vespasiano cū laudibus in ciuitate recepto fidei dextras ab eo accepit/ equitūq; & peditū p/udia cōtra fugitiuorū excursus. Muros. n. priusq; Romani peterēt ipsi destruxerāt/ ut eo sibi fides eisset q; pacē diligerent si bellū gerere ne nolentes quidem posse uiderentur.

Iubet Vespasianus Placido ut insequatur eos q; ex Gadaris fugerant/ aduersus quē illi cū quibsdā ubi se receperint p/iliūt q; capta oportunitate a placido interimant/ eosq; a iordanē ilegtur coacti at cōgredi placidus eos occidit/ qdā in iordanē se piciūt cōuicinofq; nicos inuadit. Cap. VII.

Vespasianus autē misso placido cū equibus ac tribus milibus peditū aduersus eos q; ex Gadaris fugerāt ipse cū ceteris militū copiis Caesareā regredit. At fugitini postquā equites repete a tergo insequētes uidere priusquā i manus uenirēt in uicū quēdā cui nomē ē Bethenabrin se recepere. Vbi repta nō paucorū iuuenū multitudinē his q; partim uolentibus p/ni armatis specietenus cōtra Placidū eiusq; milites p/iliunt. Illi autē primo ipetu paululū recesserūt/ ea simul arte ut eos a muro longius puocarent. Deinde loco opportuno circūdatos talis agentes eminus laetiabāt. Itaq; fugientes qdē ab equibus pueniebant iudai. Qui uero manus cōseruissent a peditibus corruiebāt/ nihil plus audacia demonstrātes/ cōdensos. n. aggrediēdo Romanos armis nō secus ac muro septos. Qui ipsi qdē talis auditū nō igneiebāt neq; sufficiebāt acie rūpere. Illos autē trāsfigebāt sagittis immanissimis feris similes ruebāt ultro i ferrū & decidebāt/ alii gladiis ora percuss/ alii ab equibus dissipati/ qm̄ cura erat placido cursum eorū a nico itercludere assidueq; ptercurrēs ea p/cedētesq; reflectēs una ēt libratīs sagittarū ictibus utebat/ hisq; p/imos interficiebat. Motu uero lōge fugiētes reuocabat/ donec uī lapsi q; fortiores erāt ad muros effugere. Eius autē custodes qd agerēt nesciebāt. Nec. n. excludi Gadarēses suos/ cā patiebāt/ & si eos recepissent una cū his perituros esse uidebāt quod ēt cōtigir. Illis. n. cōpulsis ad murū poene eū his Romanorū egres irrumpere/ portis at ante p/clusis admoto milite placidus post meridiē usq; acerrimo certamine muro pariter ac nico potitus est. Ibiq; tūc uulg⁹ qdē iers occidebat/ fortiores uero fugā petebāt. Domus uero a militib⁹ diripiebāt & uic⁹ igni tradit⁹. Qui uero ide euaserāt totā secū illā regionē ad fugā icitarūt & extollēdo p/pas calamitates in maius totūq; romanorū exercitū aduētare dicēdo motu oēs undiq; cōmouerūt / plurimi at nūtero anecti in hierichūta secesserūt. Hec. n. ēt tūc eorū spē salutis fovebat/ q; ēt ualida & populosa. Placidus uero equitibus rebusq; ante p/spere gestis fretus eos insequēbat & usq; ad iordanem qdem semp quos occupabat morti dabat. Oēm uero ad flumen coactā multitudinē fluminis ipetu phibitā qd auctū ibribus uadū trāsire nō poterat apto p/lio cōgredi. Itaq; necessitas eos ad pugnā cōpulit q; fugā locū nō haberent p/tentiq; ad ripae longitudinem tela equitū & incurfus excipiebāt. A quibus multi percalsi in flumine ceciderunt. Nā qui manibus eorū iteriere tresdecim milia fuerūt. Alii cū uī sustinere nō possent/ in iordanē sponte desilierūt. Erat autē numerus infinitus. Et p/terea capti sunt p/pe ad duo milia ducenti uiri cū p/ceda maxima ouīū & asinorū/ itemq; camelorum & boum. Iudeis quidem hoc unius inflictū quamuis parū superioribus maius tamen seipso uisum est/ & nō solum q; eam totā regionem quam fugerant caedes repleuerant/ sed q; erat refertus mortuis iordanis periturus non erat. Et Asphaltidis quoq; lacus repletus erat cadaveribus quā p multa flumina deuoluta sunt. Placidus autē secunda fortuna usus in uicos proximos & municipia cōtendit. Captisq; Abila & iulidae & Besemoth oib⁹q; ad lacū Asphaltidē idueos ex transfugis ubiq; collocat. Deinde militū scaphis imposito eos qui in lacū refugerant subegit. Et trans fluiū quidem tota regio Romanis cessit/ ubiq; omnia usq; ad Machærunta deuicta sunt.

Nūciat Vespasiano q; Galatia motus quosdā fecerat/ ipse magis incitat ad bellū/ multa loca capite restaurat q; destruxerat bello/ mūt loca oīa militibus/ narrat q; nobilis sit regio hierichūtis. Ca. VIII.

Vm hac autem aguntur motus circa Galatiam nūciat/ & q; uindex una cum optimatibus indigenarum a Nerone defecisset/ de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum uero ad impetū belli quā nūciata sunt incitarunt / iam tunc futura bella ciuilia toti usq; imperii pericula prospicientē/ cū se ptes orientis ante pacasset minus italīe metuendum existimaret. Obstante autem hyeme p/ subactos interim uicos atq; oppida p/udia collocabat/ & decadarchos ciuitatibus apponēs multa ēt quā uastata fuerant instaurabat. Prius tamen cōmitatus militum copiis quas Caesareā adduxerat in antipatridem uenit/ ibiq; p biduū ciuitate cōposita tertia die uastando/ inflāmando/ oēm̄q; subuertendo circū Thamnā toparchiā in Lyddā & iam

nia pcedebat. Et cū sese utraq tradidisset cōstitutis illic habitatoribus idoneis in Amathunta puenit occupatisq; ad Metropolim eoz oibus vicis castra muro circūdat. Quintaq; in his relicta legione cū cætera manu in Bethbepthephō toparchiā pficiscitur/eaq; ex vicina regione itēq; circū Idumæā igne cōsumptis castella qdē locis opportunis muniat. Captis aut duobus vicis in medio idumææ positis hoc est Batari & Cacaphartobā plasq; decē milia hoīum pemit ppe aut ad mille coepit. Exactaq; idē cætera multitudine nō parā militū suor; prē ibi cōstituit/q oīa montana loca incurfando vastabat. Ipse aut cū reliquo exercitu in iamniā rediit/unde p Samatridā ac p Neapolim/q dicebat ab idige/nis Nabarthad secūdo iunij mēsis die in Coreā descendit/ibiq; positis castris postriedie Hierichūra p uenit. In qua unas ei rectorū Traianus quē locis ulterioribus ducebat militē iungit cūctis sub iordanē demictis. Sed ex Hierichunte qdē multitudo ante Romanor; aduentū in aduersam hierosolymis montanā regionē diffugerat/nō pauci aut q remātere perimunt. Desolatā uero offenderat ciuitatē cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis iminet/idēq; lōgissimus. A septētrionali. n. regione usq; ad Scythopolitāos agros. A meridiana uero usq; ad terrā sodomiticā & Asphaltidē lacū terminus extēdit. Nō totus aut inequalis est/ & q; nihil gignit non habitat. Huic adiacet circa iordanē mons alius incipiēs a iuliadē a septētrionali regiōe plixius aut in meridie usq; ad Bacca q; perrā disternit ara bize ciuitatē. In hoc ē Ferreus mons appellatus ad moabitidē usq; paludē longus. Inter daos aut mō/tes regio q; magnus cāpus uocabat a Gēnabra uico ad lacū Asphaltidē usq; patens habet ducentor; & triginta stadior; lōgitudinē/latitudinē uero centū & uiginti/mediusq; ab iordane diuiditur. Sunt aut illic duo lacus asphaltides & Tyberieſis natura contraria. Nāq; alter salus ē sterilis ē. Tyberieſis uero dulcis & fecundas/æstatisq; tpe illa planicies ardore solis incendit & uitis opprimē/aeris tra ctu oibus circū aridis pter iordanē. Vnde euenit ut palmæ q; in ripis sunt magis floreat & fertiliores sint. Minus aut q; longe remotæ sunt. Ad ipsam uero Hierichūra largissimus fons est/rigandisq; aruis uberrimas iuxta ueterē scaturiēs ciuitatē/quā Iesus Naue filius hebræor; ductor primā in cananæorū terra bello possederat. Hūc fontē ferūt nō solū terræ atq; lignor; fructus/ sed & fœminarū prū ob tūdere solitū/cūctaq; piter morbo ac peste corrūpere. Postea mansuuisse contra saluberrimū ac fœ racissimū esse factū ab Heliseo quodā Propheta: q; Heliz notus fuerat atq; successor. Receptus enim hospitio ab hierichuntis habitatoribus q; humaniores eos exptus erat/ ipsos & oēm illā regionē ppe tua gratia remuneratus est/ progressusq; ad fontē Lagenā fictil ē salis plenā in pfluentē aquā misit. Iu/ stā deinde ad coelū dexterā tēdens/ fontisq; inuergens blāda libamina ipsum qdē p̄cabant ut fluētā le/ niret/ ac dulciores aquar; uenas aperiret. Deū uero ut fœcūdioribus auris flumina tēperaret orabat/ tanq; ubertatē fructū quā successionē plis daret idigenis. Nec eoz genitricēs filior; aqua deficeret/ quoad iusti manerēt. Ad has p̄ces ex disciplina māibus multa operatus fontē imutauit/ & q; antea cā erat his orbitatis ac famis/idē uictus ac fœcunditatis auctor est effectus. Deniq; rigationis eius tanta potentia est/ ut si attigerit mō terrā lapidior sit aq; diu p̄seueritibus. Vnde eo q; largius abutunt exi/ guū emolumentū habēt/q; uero p̄tius plurimū. Amplius tñ quā cæteri fontes spaciū rigat. Et septuagī ta qdē stadiis longā. xx. aut latā planitiē p̄meat. Optimos aut in ea padifos ac densissimos educat pal marūq; irriguarū genera tā sapore quā noibus uaria. Quarū p̄guissimæ calcibus presse plurimū mel lis emittūt/nō multū alio melle deterius/quāq; & mellis alitrix est illa regio & oppobalsami ferax/q; oīam carissimus est fructus/ibi nascentiū. Itēq; Cyprū Myrabolanū gignit/ut q; diuinū esse illū tractū dixerit toto orbe regio certauerit/adeo multiplicatū quod factū est reddit. Cuius rei cā mihi uidet ē facile toto orbe regio certauerit/adeo multiplicatū quod factū est reddit. Cuius rei cā mihi uidet ē aquarū uis læta. Aeris calor/cū hic puocet q; nata fuerint atq; diffundat. Liqueor aut firmis singula ra dicibus stringat uiresq; suggerat/æstino tpe quo sic perusta est illa regio: ut nihil facile pcedat ac pu lulet/aqua tñ si ante solis ortū hauriat/auræ spiritu refrigerat/naturāq; contrariā aeri sumit. Hyeme uero cōrepeſcit/eaq; merſis mitissima efficiē. Tāta est aut coeli tēperies/ut quo tēpore in alia indet; regiōe uringit/ lino illic tñ indigenæ uestiunt. Distat aut ab Hierosolymis. cl. stadiis/ & ab iordanis sta diis sexaginta/ totūq; habet ab Hierosolyma spatiū desertū/atq; saxorū/ad iordanē uero & lacū Al/ phaltidē licet humilior/æque tñ incultum ac sterilem.

Describitur natura asphaltidis lacus/quem Vespasianus noluit uidere.

Cap. IX.

Sed de hierichūte quā sit fortunatissima satis dictū est. Cōmemoratōe aut dignū puto as/ phaltidis quoq; naturā exponere lacus. Is. n. sterilis ē/nimia uero leuitate ē q; grauissima sunt in eū iacta referunt. Demergi aut q; in pfundū nec de idustria facile pōt. Deniq; Ve spasianus q; eius uisendi cā illuc uenerat: iussit quosdā natādī incios uinctis post terga ma nibus in altū p̄ici/ & euenit oibus tanq; ni spiritus sursum repulſos desup fluitare. Ad hæc mirabilis ē coloris atq; mutatio terræ q; in singulos dies supficiē uertit & solis radiis uariata replēdet. Multis & locis uomis nigras bituminis glebas/quæ super undam & habitu & magnitudine tauris sine capitib; assimiles

bus affimiles natāt. Ad eas autē cū lacus exercitatores accesserint/nacti quod aggestū est ad naves tra-
hūt/ & q̄a lentū est repletas eas abrūpere nequeūt/sed q̄si replicata scapha pēdet a cumulo/donēc mē-
stro mulieris atq; urina soluat. Est autē utile nō mō ad cōpagines naviū/sed ad corporū ēt curationē
multis remediis admisceat. Huins lacus lōgitudo est q̄ngentoz & octoginta stadioz/q̄a a Zobaris us-
q; ad Arabiā tendit. Latitudo autē. cl. stadiis patet q̄ Sodomiticæ terræ uicina est. Oli qdē tā fructibus
q̄ substantia ciuitatū fortunata. Nūc autē ois exusta utiq; habitatoz ipietate fulminibus conflagrasse
memorat. Deniq; adhuc in ea reliqas ignis & oppidorū qnq; uidere licet imagines/ & renascentes in
fructibus cineres/ q̄ colore qdem sunt & aliis similes/carpentiū uero manibus in fumū dissoluūtur &
cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Vespasianus collocat præsidia apud Hierichūta/mittit quosdam Geraia hi ciuitatem capiūt/mil-
le iuuenes interficit/omnia dantur flammis.

Cap. X.

T Vespasianus Hierosolymorū habitatores muniti undiq; cupiēs apud Hierichūta & ad-
dida castellis erectis utrobq; auxiliatoz pariter ac Romanoz p̄sidia collocat. Mittit autē
Geraiautiū annuū/eq̄tatus ei parte multiq; peditibus attributis. Qui primo aggressu ciui-
tate capta mille iuuenes/q̄ ne fugerēt p̄uenti erāt interficit familias captiuas ducit/bona
militibus p̄dari p̄mittit. Inceſis deinde domibus p̄ximos petiit/erat autē fuga potentiū & iteritus isir-
moz/quodq; occupatū fuisset flāmis dabat/oibsq; tam montanis locis q̄ tota planicie bello opp̄ssis
apud Hierosolymā degētes exeūdi copiā nō habēt cū trāsfugere qdā cupiētes a Zelotis asseruaretur.
Eos uero q̄ ēt tūc a Romanis dissidebāt undiq; ciuitate uallata cohīberet exercitus.

Nunciatur Vespasiano parātī proficisci Hierosolymam q̄ mortuus sit Nero/ quō etiam Galba sit
creatus imperator. & quidam alii post eum & de eorum discordia.

Cap. XI.

Vespasiano autē Cæsareā reuerso & cū oib; copiis in ipsam Hierosolymā p̄ficisci paranti
nūciat Nero perēptus cū p̄ annos tresdecim & octo dies impasset. De quo refert quēad-
modū dehonestari iperiū/neglimis hoib; Niphidio & Tigillino & idignissimis liber-
toz p̄missa repu. quodq; hoz captus isidiis ab oib; suis seruatoribus destitutus cū quat-
tuor libertis fidelibus in suburbanū fugerit ibiq; semet occiderit. & q̄ multo post tpe qui eū deposue-
rāt p̄enas dederint/bellūq; p̄ Galatiā quo pacto deserit/ & q̄ Galba creatus impator Romā redie-
rit ab Hispania/ & quēadmodū inculatus a militibus tanq̄ humilioris esset animi in medio foro nece-
tus sit/ & Otho declaratus sit ip̄erator eiusq; militiā in Vitellii duxisset exercitū necnō & Vitellii tur-
bas & circū capitolii pugnā/ & quēadmodū nel antonius primus & Mutianus Vitellii interfecerint
nel Germanoz agmina bellū ciuile sedauerint. Hæc oia recusari narrare cū fide/q̄ & a multis Græ-
coz itemq; Romanorū & a cunctis copiose p̄scripta sunt. Ordines autē rerū cōtinuandi gratia ac ne
intercisa pendeat historia summatim singula designabo.

Vespasianus expectat qd Galba ad eū de rebus bellicis agendis scribat/mittit filiū suū Titū/nani-
gat rex agrippa ad Galbā/nūciat in achaia q̄ Galba sit interfectus & Otho sit creatus/agrippa sta-
tuit Romā p̄gere. Titus ad patrē nauigat Vespasianus cū Tito suspēsi bellū negligūt.

Cap. XII.

Gitur Vespasianus primo qdem in Hierosolymam militiā differebat expectans quō nā
uergeret imperiū post Neronē. Deinde ubi Galbā impare cognouit nihil conari decreue-
rat priusquā ille quoq; ad se de bello aliquid ascriberet. Mittit autē ad eū Titū filium suum
& salutariū simul/ & ut de iudeis mandata acciperet. Ob easdē causas & rex agrippa nau-
ganit ad Galbā. Sed dum achaia q̄ hyems erat longis nauibus prateruehant interfici Galbā cōtingit
septem mensibus & totidem diebus. Deinde Otho suscepit imperiū/ac tres menses rempublicā gu-
bernauit agrippa uero nihil mutatiōe deterritus Romā p̄gere statuit. Titus uero diuino quodā im-
pulsu ex achaia ad Syriā nauigat/ & mature inde Cæsaream uenit ad patrē. Suspēsi autē de oib; qua-
si nutante Romano imperio iudeorū militiam negligebāt. Patriæ quoq; metuentes aggredi alieni-
genas importunum esse arbitrabantur.

In Hierosolyma exoritur nouum bellū per Simonem Gioræ filium/Simon cum Zelotis cōgredi-
tur/multos occidit/cū idumæis etiā pugnat. Iacobus quidam perdere idumæos cogitat/idumæam
capit Simon totam regionē depopulatur/capitur uxor Simōis a Zelotis/perterriti timore remittūt
ei mulierem suam.

Cap. XIII.

Necrea tamen bellum aliud in Hierosolymam excitatur. Erat Simon Gioræ filius patria
Gerasenus ætate iuuenis/sed calliditate posterior Ioāne/a quo iā pridem ciuitas posside-
batur/uiribus autē corporis audaciāq; p̄stantior. Ob quam ex acrabatena quoq; Topar-
chia/cuius rector erat pulsus ab anano pontifice ad latrones puenerat/qui Masadā occu-
pauerat. Is autem primo qdem ita suspēctus erat/ut eum ad inferius castellum cum mulieribus quas
secū adduxerat transire p̄mitterēt ipsi excellens incolentes. Rursus autē pp̄ necessitudine morū fide-

GG iii

lis esse uidebat. Nā & ductor erat p̄darū exeūtibus & cū ipsīs territoriū Masadæ populabat/ nec tñ eos ad maiora exortanda metuebat. Dominādī.n. cupidus magnorūq; appetēs/ q̄a mortē Anani cōpetit in montana discessit ac uoce p̄conū seruis libertate p̄missa/ itēq; liberis primo cūctosq; q̄ ubiq; fuerāt neq̄ssimos cōgregauit. Iā ualido cōflato collegio mōtanos uicos diripiebat. Semp aut accedētibz pluribus eius locis/ andebat ēt i humiliora loca descēdere/ & ciuitatibus quoq; iā terribilis erat multosq; potentiū uis leuis & prospera facta sollicitabāt. Nec iā seruorū tantū siue latronū exercitus erat/ sed multosq; ēt populariū tanq̄ regi patebat obsego. Excursus aut agebat in Acrabatenā Toparchiā & in maiore n̄q; idumzā. Vicū.n. cui nomē est Aim muro amplexus ad tñtionē sui p̄ castello habebat. In ualle.n. q̄ appellat Pharan occultas qdē dilatanit spelūcas/ multas uero patas iuenit/ atq; is cōditorū prædæ receptaculis utebatur. Quin & directos illic fructus reponebat/ multaq; collegia diuerfabant/ neq; dubitabat q̄ in Hierosolymis copiis & apparatu pluderet. Vnde insidias uerū ze lotæ ac puenire eū q̄ cōtra se cresceret capiētes pleriq; cū armīs egrediunt. His aut Simon occurrit/ cōmissosq; p̄lio multos occidit & reliquos cōpellit in oppidū. Nondū aut uiribus fretus ab obsidione deterret. Prius aut idumzā subingare conatus est. Itaq; cū niginti milibus armatosq; ad fines eius pro perabat. Idumzoz; aut princeps mature ex agris quinq; fere milibus pugnatiū ciuiū cōgregatis/ pluribus aut q̄ sua seruarēt domi dimissis pp̄ Siccarior; q̄ Masadæ uersabant icursus. Simonē in finibus p̄stolabant/ ubi cōflitū habito ac p̄ totū diē detractō p̄lio/ neq; uictor neq; uictus abscessit. Et ipse q̄ dē in aiā nicū/ idumzai uero domū egressi sunt. Nō multo aut post Simon cū maioribus copiis eoz; si nes perebat/ castrisq; in quodā uico cui nomen est Thecne positis ad custodes Herodiū quod nō longe aberat de locis suis Eleazarū misit/ ut castellū sibi traderent p̄uasurū quē qdē sine mora susceperē custodes causæ nesciū cur uenisset. Mox aut de traditiōe prolocutū strictis gladiis p̄sequebant/ donec fugæ locū nō reperiēs de muro in subiectā uallē se proiecit/ & ille qdē hoc modo statim morit. Idumzais aut uires Simonis formidantibus placuit priusq; bello cōgrederent explorare hostiū copias. Huic aut se in ministrū obtulit parato aio iacobus quidā e rectoribus cogitās p̄ditionē. Deniq; profectus ab aluro/ in hoc enī uico tūc idumzorū collectus erat exercitus/ ad Simonē uenit/ primūq; se patriam suā traditurū esse pacificē accepta fide q̄ semp ei carissimus foret. Mox ēt de tota idumzā operā pollicet. Ob quas res humanissime apud Simonē coenatus clarissimiq; p̄missionibus aiatus ubi ad suos rediit/ primo Simonis exercitū multiplici numero mentiebat esse maiore. Deinde rectoribus ēt pat̄ latimq; multitudine uniuersa p̄teritis ut Simonē reciperēt suadebat/ eiūq; sine pugna rerū oīum p̄mitteret principatū. Simul aut & hoc agēs & Simonē p̄ nūcios euocabat disiecturū se pollicitus idumzoz; quod & p̄stīit. Nā cū iā appropiquaret exercitus/ equū primus inscēdit & cū sociis corruptio/ nis effugit. Pavor aut occupat uniuersam multitudinē/ ac priusq; ad manus ueniret domū q̄q; suā soluti ordine recesserūt. Simon p̄ter opinionē sine sanguine idumzā itroiuit/ primūq; aggressus ex improuiso Chebron municipiū capit/ in quo maxima p̄da potitus ē/ multosq; fructus diripuit. Chebrō aut indigenæ ferunt nō eiusmodi terræ ciuitatū/ uerū etiā ægyptia Mēphi antiquiorē. Deniq; duo milia & trecenti eius cōnumerant/ anī/ hæc aut fabula est. Abraā quoq; parētī indzorū fuisse domiciliū posteaq; Mesopotamiæ sedes reliquit eiusq; posteros hinc ad ægyptū esse p̄fecturos. Quorū ēt nunc monumēta extāt in eadē ciuitate p̄ optimo marmore liberaliter fabricata. Cernit aut sexto ab oppido stadio arbor maxia Therebintas/ eāq; memorāt ab initio mundi creati nūc usq; durare. Hinc totā Simon p̄uasit idumzā/ nō mō uicos eius & ciuitates depopulādo/ sed excitādo ēt territoria. Nā p̄ter armatos quadraginta eū milia sequebant/ ut his nec uictū qdē necessaria satis essent. Ad has aut ne/ cessitates accedebat eius crudelitas insup̄ iracūdiā quo magis uastari cōingit idumzā ut quēadmodū post locustas salua cerni solet & frondibus spoliata/ sic ēt qua Simonis transisset exercitus a tergo solitudinē relinquebat/ & aliqua qdem cōburendo/ alia diruēdo/ & quicqd in ciuitate uel in agris natū est cōterendo calcibus aut depascendo debebant perq; quā terrā cultā iter agendo faciebāt eā steri liorem. Prorsus ut ne signum qdem uastitatis relinqueret quod aliquando fuisset. Hæc omnia rursus zelotas incitauerunt/ & aperto qdem bello configere primuere/ insidiis uero per itinera collocatis uxore simonis rapiunt/ eorūq; p̄terea quos habebat in obsequio plurimos. Deinde tanquā simonem ipsum cœpissent/ in ciuitatem exultantes recedunt. Cōtinuo nāq; sperabant armis eū depositis pro uxore sibi supplicaturū. Illū aut nō misericordia sed ira cōingis raptæ p̄uaserat. Cūq; ad muros Hierosolymorū uenisset ut fera tanta q̄ p̄cussōres prēdere neq̄sset. Ita in quos repisset effundebat ilaniā. Deniq; olcrū sarmentorūq; cāp̄gressos ad murū iberbes pariter ac seniores correptos uerberabat ad necē ut ai indignatiōe id solū abesse uideret/ q̄ nō ēt uelceret corpibus mortuorū. Multos aut abscis manibus dimittebat i ciuitatē una p̄terrefaciēs inimicos & populū renocare capiēs a nocētibz. Hisq; mādabat ut diceret q̄ iuraret Simon p̄ deū q̄ cūcta regeret/ nisi cito redderent coningem suam muro p̄rupto oībz qui in ciuitate essent similiter uteret/ neq; cuiquam ætati p̄ceret/ aut ab innocentibus discerneret

tibus discerneret noxios/donēc his eius mandatis non modo populus sed etiam Zelotæ mortu per-
cussū remiserunt ei mulierē atq; ita delinitus paulisper ab assidua cæde requieuit.

Præter bellū in iudæa/in Italia ciuile bellū fiebat/pempro Galba/Otho imperator creat/cū Vitel-
lio pugnat/audita uictoria semetipsū.Otho occidit/q; biduū & tres mēses impiū tenuit. Cap. XIII.

Non solum autem per iudæam erat seditio bellumq; ciuile/uerum etiam per Italiam.In me-
dio nanq; Romanorum foro Galba perempto/creatus Otho imperator cū Vitellio im-
perante pugnabat/quem Germanorum tunc manus elegerat.Habito autē apud Bebria/
cum Galliarū proelio cū Valente & Cinna Vitellii ducibus primo die Otho superauit/al-
tero Vitellii milites/multosq; trucidatis & aduersæ partis audita uictoria.Otho apud Brixellū semet
occidit/postq; biduum tresq; menses imperiū tenuit.Accefferūt autem Vitellii ducibus Othonis mili-
tes & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu ueniebat.

Vespasianus partes duas idumæ capit alteram etiam ciuitatē capit omnes interimit/Simō quoq;
idumæ reliquas prosequit/loannes intus multas p̄dationes permittebat Galilæis/nescebant libidi-
ne/certant ad inuicem Zelotæ cum iohanne/& Simon cum illis. Cap. XV.

Dum interea Vespasianus quinto die iunii mensis Cæsareā profectus est/eas quas nondum
subuerterat idumæ partes petiuit & in montana regione quo primū ascēdit Toparchias
duas Cophniticā & Acrabatenā subegit.Deinde post has Bethelam & Ephrē municipia
ibiq; præsiidiis collocatis usq; Hierosolymā equitabat.Multos nero tunc depræhenfos ne-
cabat/multosq; capiebat.Rectoq; aut unus Cerealis cū equitū parte ac peditū superiorē quæ diciē na-
stabat idumæ & Chaphetranū quidē pseudo municipiū aggressione captū incendit.Alterū uero qd
Charabin diciē admoto milite obsidebat muro satis ualido cinctū.Diutius autē ibi se moraturū spe-
ranti subito portas aperuere/& cū p̄cibus adorātes ei se tradidere.Quibus subiugatis Cerealis i Che-
bron alterā ciuitatē antiquissimā tendit sitā ut dixi/in montanis locis hand procul ab Hierosolymis.
Vi autē intromissus in eā reliquā multitudinē quā ibi offendit cū p̄beribus interemit/oppidū uero ip-
sum exurit.Omnibusq; iam captis p̄ter castella Herodiū & Massada & Macharunta quæ a latroni-
bus tenebant sola iā Hierosolyma romanis ante oculos erat/quæ expugnāda restabat.Simō aut ubi
uxorē suā a Zelotis recepit ad reliq;as iudæe regrediē p̄sequēdas/& undiq; circumacta natione Hiero-
solymā cōpulsi pluresq; fugere/cū ipse quoq; ad eā sequerē.Deinde cū muro eius obfesso opariorū
ex agris ad eantē multitudinē coepisset interficerebat.Eratq; populo foris Simon Romāis terribilior
intus Zelotæ utrisq; sæuiore/quos ēt Galilæi nouis innētis & audacia factionū corrūpebāt.Nā & io-
annē ad potētiā ipsi p̄duxerāt.Et iohannes ob potētiā quā sibi cōparauerāt/nicē referēs oīa q̄ desidera-
rēt ut facerēt p̄mittebat.Insatiabilis aut rapinarū cupiditas erat/domoruq; locupletū p̄scrutatio.Cæ-
des at uiroz & scēmarū & iniuriæ p̄ ludo hēbant/p̄dāq; cū sanguine denorātes sine aliquo metu/post
satietatē muliebri libidine tabescebant/cōptiq; crines ac scēmarū ueste idoti lotiq; unguētis / & ut
forma placeret oculos illiti nō solū ornatū/sed ipudētiā quoq; mulierū imitabāt/& obscenitate nimia
nepharios coitus exigētes ut i lupanari uersabant/& ciuitatēq; totā in puris facinoribus p̄phanabāt.
Effeminātes aut uultū dextas ad cædē p̄mptas habebāt delicatēq; incestu enervati subita incursiōe
bellatores fiebāt. Et de paludamētis uersicoloribus eductis gladiis/casu obuiostrāuerberabāt.Eos
aut q iohānē fugissent excipiebat sēnior in cædibus Simon/q; intestinū euasisset tyrānnū/ab eo q p̄
pe erat occidebat.Oīs aut fugæ uia trāsire cupiēribus ad Romanos abscessa spes erat.Inter iohānis at
copias quantū erat idumæoz diffidebāt/separatiq; ab aliis aduersum tyrānnū tā liuore potētiæ quā
crudelitatis eius odio armant.Deinde pugna cōgressi multos zelotæ perimūt/cæterosq; in aulā re-
giā cōpellūt quā Grapte ædificauerat.Hæc aut fuerat cognata Sizæ regis Adiabenoꝝ.Vna uero ir-
rupere iudæi atq; inde zelotæ in phanū pulsū iohannis pecunias p̄dabant.In aula enī supradicta & ipse
degebat tyrānidis spolia deposuerat.Inter hæc aut zelotæ q p̄ ciuitatē dispersi ad illos q in tēplū fu-
gerāt aggregati sunt/eosq; iohānes aduersus populū & idumæos educere cogitabat.Istis aut nō tā ipe-
tus eorum metūendus erat/cū pugna plus possent quā cōfidentia/ne de tēplo nocte subreperēt/seq;
pariter occiderent/atq; oppidum concremarent.

Deliberant Simonem introducere & iohannē expellere/Simon loca oīa ciuitatis inuadebat/cōgre-
ditur cum illis qui eum receperunt. Cap. XVI.

Taq; collecti cū pontificibus deliberabant/quoniā pacto impetū præcauerūt.Sed pro-
fecto deus sententias eorum in deterius uertit / & interitū acerbius excogitabant salutis
remedium.Nam ut iohannem delicerent/Simonem recipere statuerunt / & cum precā-
bus alterum sibi tyrānnū imponere. Itaq; decreto obtemperatur/missoq; Mathia pon-
tificem rogant Simonē ut ad se introiret/quem sæpe timebant.Cum his autem præcatores erant/eti-
am qui zelotæ ex Hierosolymis fugerant.Domus quicq; suæ desiderio & fortunarum.Ille autem mi-
nis supbe

mis supbe se dominū fore pollicitus uelut ciuitatē liberaturus ingreditur/cū salutis eū datorē ac defen-
sorē sui populi clamor designaret. Vbi uero cū suis copiis introiit/mox de ppria potētia deliberabat/
nec minus eos a quibus rogatus erat quā eos cōtra quos fuerat aduocatus inimicos putabat. Ioannes
autē cū multitudine Zelotarū in tēplo exire prohibitus amissis ēt quā in ciuitate habebat. Nā statim
rex eorum Simon cum lociis diripuerat/salutē iam desperabat. Templū tamē adiuuante populo Simō
aggredit. Illi autē in porticibus perq; propugnacula stantes imperū repellebant/multiq; a Simonis par-
te oppetebant/multi lautii referebant/ quoniā Zelotae ad dexterā superiores erat/eoq; ictus impene-
trabiles habebāt. Et quāuis loco plus possent/turres tamen quattuor maximas fabricauerāt/ut ex al-
to uidelicet missilia torquerent. Vnā ad orientālē angulū/& septentrionalē alterā super xystū tertiam
in angulo alio contra ciuitatē inferiorē. Quarta uero turris supra uerticē pastophiorū cōdita erat/
ubi moris est unū de sacerdotibus astantē post meridiē quod septimas quisq; inciperet tuba significa-
re/ rursusq; uesperī quod desineret nunc serias populo/nunc ut opus faciat denunciātē. Per turres autē
disposuerūt balistas saxorūq; tormenta & sagittarios & fundarū scientes/itaq; tunc Simon pigrius ad
impetum monebat. cū pleriq; mollescerent/amplioribus tamē copiis fretus proprius accedebat. Ma-
chinarum enim missilia delata longius multos pugnantiū perimebant.

Bella sunt in Italia p Vitelliū & suos milites/audiens hæc Vespasianus q Vitellius princeps sit fa-
ctus indignat/milites Vespasianū hortant ut Romā accedat/eo q ipsum populus iperatore cōstituet
tenuit ipse/ipsi cogūt uelle imperiū/cogitat quō rem efficere possit. Cap. XVII.

P Er idem tempus Romanos quoq; scēuora mala circūueniūt. Aderat.n.ex Germania Vi-
tellius cū exercitu/aliā pte rea ingentē multitudinē secum trahens. Et cū eū destinata mi-
liti spacia non caperent totā urbē pro castris habebat oēmq; domū repleuit armatis. Illi at
conspēctis Romanorū diuini oculis insuetis & auri argētīq; stupore pfusi uix cupidinem
continebāt/adeo ut in rapinas se cōuerterent & eos qui ob stare conarent occiderent/& in Italia qui-
dem ita res erat. Vespasianus autē postq; Hierosolymis proxima depopulatus Casareā reuertebat au-
diit Romanorū tumultus & Vitelliū principē. Hoc autē licet ipse imperiū pati sicut bene imperare nos-
set ad indignationē perductus est/dominū dedignabat eū qui ueluti desertū inuālisset imperiū. Dolo-
re autē saucius cruciatū ferre non poterat/neg; aliis uacare bellis cū patria uastaret. Verūtamen quan-
tum irā impellebat ad ulciscēdū/tantū longiquitatis cogitatio reprimebat. Multa.n.fortunā posse no-
ua facere priusq; ad Italiā pferim hyemis tpe ipse transiret/plusq; crescentē iracundiā cohibebat. R e-
ctores autē cū militibus conuenientes aperite iam de mutatione tractabāt/& cū indignatione uociferā-
tes ineurfabāt Romæ cōstitutos milites & in delitiis agētes/qui ne famā quidē belli sustineant/ qbus
libuerit discernere principatū & spe quæstus imperatores creare. Se autē laboribus tot exactis sub ga-
leis senescere aliis condonare potestātē. cū apud se digniorē habeant imperio. Cui si hanc amiserit
quā iustiorē uel quando reficerent erga se beniuolentiæ gratiā. Tāto at Vespasianū quā uitelliū digni-
us esse principē fieri/quanto illis qui eū declarassent ipsi præstarent. Non.n.se minora pertulisse bella
quā qui ex germania uenissent/neg; illis qui tyrannū inde ducerent in armis deteriores esse. Nullū autē
in creādo Vespasiano fore certamē. Nō.n.senatū populū ue Romanū Vitellii libidines p Vespasia-
ni pudicia ppeffuros. nec p bono impatore crudelissimū tyrannū/aut filiū p patre optaturos prin-
cipē. Maximū.n.pacis tutamē uerā in impatore pstantiā. Ergo siue peritiæ senectutis debeat impiū/
habere se Vespasianū siue adolefcētiæ uiribus Titū. ex amborū ætate quod erit cōmodū tēperabit.
Nō solū autē se ministraturos declarati impij uires. q ttes legiones regūq; habētes auxilia cōseruassent
oia ad orientē atq; ad Europā Vitellii timoribus sepata/sed ēt q eēt in italia ppugnatores Vespasia-
ni fratrē atq; aliū filiū/quorū alteri multos dignitate pdkos inuenes sociatū iri spectarēt/alteri uero ēt
urbis ēēt cōmissa custodia. Quæ ps ad impij principia nō parū ualeret. Postremo si ipsi cessarent se/
natū fortasse declaraturū eū pncipē quē cōseruatores milites dehonestarēt. Hæc primo p caneos mi-
lites loquebant. Deinde adhortati se innicē Vespasianū impatore appellāt/eūq; ut in piculo cōstitutū
imperium cōseruaret/orabant. Illi autem olim quidem rerū omnium cura fuit/nequaquam uero im-
perare uolebat. Dignum quidem se factis existimans priuatæ aut uitæ securitatem clarioris fortunæ.
periculis anteponebat. Recusanti autē rectores magis instabant. & circumfusi milites cum gladiis mor-
tem ei minitabantur nisi uiuere uellet ut dignus esset. Diu tamen reluctatus quod rennebat imperiū
postremo cum his qui se designauerant minime dissuadere posset/accepit. Mutiano autem cæterisq;
qui eum ad imperium inuitauerant/& exercitu alio uociferante ut se in hostes omnes duceret/prius
res Alexandrinas procurandas putauit/sciens ægyptum plurimam esse partem imperii propter fru-
mentariam functionem/eaq; si potius esset ui quorū si præstaret Vitellium deiiciendū sperabat. Nec
enim perpeffurum esse populum fame oppreßum. Simul etiam duas legiones/quæ apud Alexandri-
am degerent sibi cupiebat adiungere. Cogitabat enim etiam propugnaculo sibi fore illam regionem
aduersus

aduersus incerta fortunæ. Nā & terra difficilis accessu maris importuosa est & ab occidēte quā ari//
dā Libyā habet obiectā a meridie uero limitē q̄ Sienē ab æthiopia dirimit/ nauibusq; inuias Nili flu//
minis cataractas. Itēq; ab oriente mare rubrū ad Copton ciuitatē usq; diffusū. Septentrionale uero mu//
nimentū habet terrā usq; ad Syriā & quod dicit̄ Aegyptiū pelagus totū portibus carens. Hoc quidē
modo Aegyptus ex oi parte tuta est. Inter Pelusiū uero & Sienē per duo milia stadiorū porrigit̄. Ex
Plinthe autē ad Pelusiū nauigio stadiorū triū miliū & sexcentorū. Nilus autē ad Elephantinē usq; na//
uibus ascendit. Nāq; ulterius p̄gredi ut supra diximus cataractæ nō sinunt.

Describit̄ q̄litas portus Alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberiu Alexandrū ut essent sibi adiu//
mēto fama ē q̄ Vespasianus sit impator/ q̄li oēs ad eū accedūt cōgratulātes & subiiciētes se eius ip̄io
recordatus Vespasianus qđ iosepus p̄dixerat/ liberari iubet eū e uinculis. Cap. XVIII.

Portus autē Alexandrinus etiā in pace nauibus aditu difficilis est. Nā & hostiū perangu//
stum habet/ saxiq; latentibus a directo cursu deflectit̄ & læua quidē pars manufactis bra//
chiis cingit̄. A dextera uero Pharus obiecta insula turrim maximā sustinet/ ad trecenta us//
q; stadia nauigāribus igne lucentē/ ut q̄ longissime difficultatē applicandarū naniū præca//
ueant. Circū hanc autē insulā opere istructo ingentes muri sunt qbus afflictū pelagus & a uersis obii//
cibus fractū asperiorē facit meatū/ eoq; periculolum p angustia aditū. Lotus tamē portus ipse tutissi//
mus est & triginta stadiis magnus. In quē tā quæ desunt illi terræ ad beatitudinē deuehūt/ quā quæ
superant ex bonis domesticis & indigenis in totū orbē diuisa exportant̄. Itaq; non sine ratione Vespā//
sianus Alexandriā rumore cupidus occupauit/ ad totius imperiū firmamentū. Proinde statim ad Ty//
beriu Alexandrū litteras dedit/ qui ægyptū & alexandriā regebat/ indicans militū alacritatē/ quodq;
q̄ ipsi necesse fuit suscepto munere principatus operā atq; adiumentū eius assumeret. Alexander ac//
simul ut Vespasiani legit epistolā prompto animo/ & legiones eius sacramēto roganit & populū/ niri
autē libentissime paruere uirtutē uiri ex proxima administratiōe scientes. Et ille quidē pmissa sibi po//
testate/ omnia quæ imperiū uls exigeret aduētū quosq; principis necessaria iā parabat. Opinione ue//
ro citius declaratū in oriente Vespasianū imperatorem ubiq; fama nunciauit. Et uniuersæ quidē cini//
rates festos dies habebant/ nuntiūq; læti p eo simul & sacrificia celebrabāt. Agmina uero apud Meliā
Pannoniamq; degentia/ quæ propter Vitelli audaciā paulo ante fuerant concitata/ iusiurandū Vespā//
siano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autē Cæsareā reuersus iam Berytum uenerat/ ubi mul//
tæ quidē e Syria/ multæ uero ab aliis prouinciis legationes aderant obuiā ei coronas & gratulatoria
decreta a singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autē rector etiā prouinciæ Mutianus/ populorū alacri//
tatē iurataq; p ipsum principi sacramenta rennucians. Vbiq; autē Vespasiani uotis obsecundāte for//
tuna/ rebuq; ad eū plurima ex parte inclinatis cogitare cœpit & q̄ non sine prouidentia sumpsisset
imperiu. Sed iusta quædā fati ratio ad eius potestātē circūduxisset rerū omniū principatū. Recordā//
tus autē signa & alia/ multa enim sibi contigerant imperiū præmonstrantia/ & iosepi dicta qbus eū
Nerone uiuo ausus fuerat appellare imperatorē. Admirabat̄ autē uirū quem adhuc habebat in uin//
culis/ aduocatq; Mutiano cū amicis & rectoribus aliis/ primo quā strenuus fuisset iosepus/ quantū
q̄ in iotapatis expugnandis propter eū laborasset exponit. Deinde uaticinationes eius quas ipse qđ
timoris causa suspicaret̄ esse figmenta/ tēpus autē diuinū fuisse ut rerū exitus probauisset. Tūq; inho//
nestū esse ait/ ut qui sibi augurasset imperiū uocisq; dei minister ac nūcius extrisset adhuc captiui lo//
co haberet fortunāq; sustineret aduersam. Vocatūq; ad se iosepū solui iubet. Hoc autē facto alii quidē
rectores ex ea gratia quā alienigenæ retulisset/ præclara etiā de se speranda esse arbitrabant̄. Titus ue//
ro qui cum patre aderat/ iustū est inquit pater una cū ferro etiā probro iosepum soluit. Erit autem tan//
quam nec initio uinctus si non dissoluerimus/ sed inciderimus catenas. Nanque id agi solet in his qui
non recte fuerint uincti. Eadē Vespasiano placebant/ & quidam interueniens securi catenas abruptit.
Iosepus quidem pro his quæ prædixerat præmio fame donatus/ & de futuris iam dignus cui iam cre//
dendum esset habebatur.

Vespasianus mittit Mutianū in Italiam/ geritur bellum cū Cecilio ab antonio/ Cecilius uidēs exer//
citum Antonii cogitat de proditiōe/ ad ipsum mittit Milites uolunt occidere Ceciliū/ certat/ supera//
tur exercitus Vitelli/ Antonius in urbem ueniens cum Sabino capitolium nocte occupat/ Vitellius
eum suis militibus eos inuadit/ superat/ Sabinus occiditur/ Domitianus cum multis nobilibus euadit
Vitellius iugulatur a populo. Cap. XIX.

Vespasianus autem responso legationibus reddito/ iusteq; & pro meritis administrationi//
bus ordinatis Antiochiam uenit. Et quo primum tenderet cogitans Alexandrino itinere
præstabilis esse duxit quæ romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse. Ro//
manas autem res a Vitellio prurbari. Mittit igit̄ in Italiam Mutianum cū multis equitum
peditūq; copiis. Qui tamen pp hyemis asperitatem ueritus nauigare per Cappadocias & Phrygas
dedit

ducit exercitū. Inter hæc at Antonius primus aduocata legiōe tertia ex his quæ apud Mesia morabatur/illā.n.regebat puinciā/bellū gerere cū Vitellio pperabat.Vitellius aut cū magna manu Ceciliū Alienū obuiā ei mittit.Is at Roma pfectus quāprimū circa Cremonā Galliæ Antoniū cōsequit/quæ confinis Italiæ ciuitas est/ibiq; cōspecta hostiū ordinatione ac multitudine p̄lio quidē cōgredi nō audebat. Discessum aut periculosum reputās de p̄ditione deliberabat. Cōuocatis aut Hecatontarchis & Chiliarchis sibi subditis ut transirēt ad Antoniū suadebat.Vitellii quidē rebus detrahēs.Vespasiani autē uires extollens/& alterū nomē imperiū tātū/alterū uirtutē habere cōmemorās/ip̄ sis quoq; melius eēt si id gratū faciant/quod necesse est.Cūq; se multitudine superatū iri sciant uoluntate periculū præuenire.Nā Vespasianū quidē idoneū esse etiā sine ip̄sis ad reliq; uindicanda.Vitelliū uero nec cum ip̄sis quidē p̄sentia posse seruare.Multa in hunc modū quod noluit p̄suasit/& cū milite trāsfigit ad antoniū.Eadē uero nocte milites p̄cinitudo simul ac mœrus eius si uicisset a quo missi fuerant occupauit/reductisq; gladiis Ceciliū obtruncare uoluerunt.Fecissentq; nisi his aduoluti chiliarchi supplicassent.Quāobrem cæde quidē se abstinnerunt/minctū at quasi proditorē Vitellio transmittendū habebāt. His auditis Primus cōtinuo Antonius suos monet/eosq; armis in defectores docit.Illi autē instructi ad proeliū paulisper quidē restiterunt.Mox at loco pulsī Romani Cremonā fugerunt.Primus aut comitatus equitibus cursu eorū præuertit/& per ciuitatē circūclusam plerāq; multitudinē peremit.Aggressus autē reliquos oppidū militibus prædari pmisit.In quo multi quidē hospites mercatores/multi uero indigenæ pierē.Totus Vitelliū exercitus uirorū triginta milia & ducenti.Quin & Antonius eorū quos de Mesia adduxerat quattuor milia & quingentos amittit.Solutū aut uinculis Ceciliū rex gestarū nunciū ad Vespasianū dirigit.Qui ad eū intromissus & collaudatus est/& p̄ditionis dedecus insperatis protexit honoribus.Romæ aut Sabinus ubi Antoniū appropinquare cognouit fiducia recreatus est collectisq; uigilū militū agminibus nocte occupat capitoliū.Luce uero facta multi nobiliū sociati sunt ei/& Domitianus fratris filius pars ingens obtinēdæ uictoriæ.Sed Vitellius de primo quidē minus curabat.His aut iratus qui cū Sabino defecerāt & nobiliū sanguinē p̄ ingenerita crudelitate sitiēs immittit capitolio quā secū adduxerat militū manū.Vbi multa ab his itemq; aliis q̄ tēplū tenebāt pugnatibus audacter admissa sunt.Postremo aut Germani q; multitudine supabant collē obtinuerunt.Et domitianus quidē cū multis Romanorū uiris insignibus diuina quadā rōne saluus euasit.Reliqua uero multitudo tota laniat. Et Sabinus qdē ad Vitelliū ductus occidit.Milites autē direptis donariis templū incendunt.Tūq; postero die cū exercitu uenit antonius/cūq; Vitelliū milites excipiunt/& trifario cōmisso intra urbē proelio oēs interiēre.Procedit autē ebrius de palatio Vitellius/& ut assolet in extremis longiore luxu p̄digat mensæ refertus.Tractus aut p̄ populū uariorū uerborum genere dehonestatus in media urbe ingulat.Octo menses ac dies quinq; potius imperio/quē si uiuere diutius cōtigisset/ut opinor/eius luxuriæ minime sufficere potuisset ip̄erū. Aliorū uero mortuorū supra quinquaginta milia numerata sunt.Hæc quidē gesta sunt die tertio mensis octobris.

Mutianus urbē ingredit cū exercitu Antoniū cū aliis subleuat/occidit multos qui cōsenserant cū Vitellio Domitianus filius Vespasiani/rector efficitur populus Vespasianum clamat imperatorem/ad Vespasianū qui Alexandriam iam applicauerat ueniunt legati/intendit aiūm Vespasianus in reliquias iudæe.Titum mittit ad Hierosolymam.

Cap. XX.

Postero autē die Mutianus cū exercitu Romā ingredit/& Antonii militibus a cæde repressis/adhuc.n.hospitia p̄scrutando/& Vitelliū milites & ex populo plurimos q̄ cū illo senserant occidebāt/examinationis diligentia iracundia p̄ueniētes.Domitianū p̄ductū populo rectore insinuat/usq; ad patris aduentū.Populus aut iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianū/simulq; & illū confirmatū/& Vitelliū esse deiectū festa lætitia celebrabat. Cū autē Vespasianus Alexandriā uenisset.gesta ei Romæ nūciata sūt/& legati ei ex toto orbe cōgratulantes affuerunt.Cūq; maxima post Romā ciuitas esset/angustior multitudini p̄babat.Firmato aut iam totius orbis imperio rebalsq; populo præter sp̄e cōseruatis Vespasianus in iudæe reliqas intendit aiūm. Et ip̄se qdē exacta hyeme Romā pficisci parabat/resq; apud Alexandriā maturæ cōponere p̄ponebat.Filiū uero Titū cū externis copiis ad liberandā Hierosolymā dirigit.Qui terreno itinere Nicopolin usq; p̄gressus ab Alexandria ciuitate uiginti stadiorū intervallo distantē inde militē lōgis nauibus imponit.Isq; Nilo flumine post mēdesiū tractus Thmuis usq; uehit.Hinc at egressus i terrā apud Tamin ciuitatē diuertit.Vnde secūda ei māsis fuit ciuitas Heraclea/& Pelusiū tertia.Hinc aut milite p̄ bi duū recreato tertio die Pelusiū fines trāsit unāq; māsiōne p̄fectus p̄ solitudines ad Cassii iouis tēplū castra posuit.Posteroq; die apud Ostracinē/q̄ māsis aquæ inops est/ob q̄ cām aduēticia utunē indigeat.Hinc apud Rhinocuria regnit/& inde p̄gressus in quartā māsiōne Raphiā uenit/quæ prima occurrat Syriæ ciuitatē.Gaza uero quintæ māsiōnis castra suscepit/& postea in Alcalonē atq; hinc Iamniā/deinde Iopē/& ex iope Cæsaream puenit.Decreto apud se alias militum copias congregare.

Tito existente

De bello Iudaico. Liber sextus incipit.

¶ Tito existente adhuc apud Alexandriam Hierosolymis oritur trifaria seditio Zelotarum Simonis & iohannis inter eos congregiuntur ita ut templum uniuersum inundaretur sanguine. Cap. I.

Hic in graecis codicibus non sextus sed quintus incipit liber.

Itus quod ad eum modum quem praediximus emissa ultra Aegyptum ad Syriam usque solim dine Caesarea uenerat. Ibi quidem exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandria una cum patre imperium quod nuper eis deus promiserat disponere/ corrigere et seditionem quam apud Hierosolymam erat aucta trifariam diuidi & alioque parte in alteram uerti. Quod ut in malis optimum quod dixerit factum iustitiae. Nam Zelotarum quidem in populum dominatio quae auctor erat excidii ciuitatis/ unde coeperit & per quos creuerit diligenter superius declaratum est. Hanc autem non ex/ ternerit quisque dicens seditionem in seditione esse factam/ ac ueluti rabida fera exter narum penuria in uiscera sua scruire solet. Sic Eleazarus Simonis filius qui & ab initio Zelotas in templum a populo separauerat/ uelut indignati simulacrum ob ea quae in dies singulos iohan nes auerteret. Cum ne ipse quod a caedibus gesceret. Re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens summa rei desiderio/ propriae potestatis cupiditate ab aliis defecit. A scitis et Iuda Chelica & Simo ne Ezronis filio potestissimis/ propter quos erat et Ezechias/ Chobati filius non ignobilis. Horum singulos ze lotae non exigui sequebantur. Occupatoque interiori templi ambitu super eius portas in sacris foribus arma ponunt & abundare quod se suis necessariis confidebant/ sacrae nam rerum copia suppetebat nihil impiis existimanti bus pauciatum uero suorum timores praerum in locis suis ociosi manebat. Iohannes autem quanto superior erat uiroque multitudinem tanto loco superabat/ hostesque habens a uertice/ neque sine motu conabatur incursum/ & praeter ira cunctia cessare non poterat. Plus autem mali praefers quam Eleazari partem afficiens tamen non remittebat. Crebri nam fiebant imperus & missilium iactus totumque polluebat caedibus templum. Filiis autem Giorae Simon quae rebus de/ speratis inuitatum ultro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat/ & superiorem ciuitatis retinens par tem & inferioris plurimam partem animosius iam iohannem eiusque socios adorabat/ quasi qui desuper impugnare tur. Subiectus autem illoque manibus erat sicut & illi superiorum. Et iohanne conueniebat duplex praedium praefere rem laedi pariter ac laedere/ quantum uincebat/ eo quod Eleazaro esset humilior/ tanto plus habebat Simo ne celsior constitutus/ cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore perhiberet. Desuper uero ex phari sae iaculantes machinis deterrent. Quippe balistis & non paucis lanceis utebantur saxorumque tormen tis/ quibus non solum bellantes ulciscerant/ sed multos etiam sacra celebrantium perimebant. Quamquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebant/ tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant cum suspicionem & custodibus indigenas perferutando. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem post exitum subsistens seditionis opera columebant. Missilia namque machinarum ut ad aram usque tem/ plumque peruenientia in sacerdotes sacra celebrantes cadebant/ ac multi qui properantes ab ultimis si nibus tetra ad sanctissimum locum uenissent ante ipsas hostias procubuerant/ aramque uniuersis graecis & barbaris adoranda suo sanguine imbuerent. Indigenis autem mortuis alienigenae ac sacerdotes cum propheta miscebantur per quae atria diuina stagnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es miserrima ciuitas a Romanis/ qui tua intestina scelera purgaturi flammis introire. Iam enim dei locus non eras neque manere poteras domesticorum facinorum facta sepulchrum/ & quae phantum ciuili bello tumultum constitueras poteris autem denno fieri/ poteris si unquam uastatorem tui deum placare ris. Sed enim reprimenda sunt quae dolent lege scribendi/ quod non domestici luctus sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora caetera.

Describit discordiam quae inter eos fuit & scelera quae inter eos committebantur/ post quam omnes quasi Romanos expectabant post/ quod Titus misit diuersas legiones in Hierosolymam. Cap. II.

Rgo diuisis trifariae insidiatoribus. Eleazarus quidem eiusque socii qui sacras primitias conseruabant in iohannem ebrium ferebantur. Qui uero huic parerent plebem diripientes in Simonem rebellabant cum ipsi quoque Simoni contra diuersae partis seditiosos adiumen to esset ciuitas. Si quando igitur utraque parte patiebatur iohannes obuertebat socios & de ciuitate quidem subeuntes missis ex porticibus talis de templo uero iaculantes machinis ulciscerantur. Quotiens autem desuper instantium molestia carnisset/ frequenter enim ebrietate & labore cessabant libentius in Simonem eiusque socios quampluribus irruerat. Semper autem quantum in ci uitate pepulisset in fugam uersos ardes frumenti plenas omniumque utensilium incendebat/ idemque hoc il lo egrediente Simon insecutus agebat/ ueluti pro Romanis omnia consilio corruperent quae ad ob/ sidionem

fidione ciuitatis erat pparata/suarūq; uirū nēuos abscinderēt. Deniq; cōtigit una exuri oīa circū tē//plū & inter pprias acies solitudinē atq; arēā pugnā fieri/ciuitatē cōcremari aut paulominus oē frumētū quod non paucis annis sufficere potuisset obfessis. Deniq; fame capti sunt q; minime quissēt nisi eā subimet cōparuissent. Vndiq; autē insidiatoribus & cōfinis oppugnantibus ciuitatē medius populus quasi aliquod magnū corpus lacerabat. Senes uero ac mulierculā intestinis malis attonitae pro Ro//manis uota faciebāt/ externūq; bellū quo domesticis malis liberarent expetebant/ granis autē motus ac terror foedissimus occupauerat/ & neq; cōsiliū capiēdi tempus erat ut uoluntatē mutarent neq; pactionis aut fugae spes cupiētibus. Etenim custodiebant oīa/dissidētēq; latronū principes quoscūq; Romanis pccatos esse uel transfugere ad eos nolle sentirent quasi cōes hostes interficiebāt/solumq; in occidēdis uita dignis cōcordes erāt. Et pugnātiū qdē nocte dieq; clamor ppetuus oriebat/ sed motu acerbiores erāt lugentiū quæstus. Et assiduas quidē lamērationes causas calamitates præbebant/timor at̄ includebāt ululatus/atq; obmutescēte dolore præ fortitudine tacito gemitu cruciabant/ neq; iā aut reuerētia uirū apud domesticos erat/neq; mortuis cura sepulturæ habebat. Quorū amborum hæc causa erat q; quisq; de se sperabat. In oī enim re amicos remisierant/q; cū seditiosis nō erant/quasi cōtinuo modis oībus morituri. At uero seditiosi cōgesti in tumulū cadavera cōculcantes dimittebāt & ex mortuis hauriētes audaciā quos sob pedibus cernerēt immanius scæniebāt/semperq; aliquid in se pnciosum excogitantes/ & quod uisum fuisset sine miseratione facientes/nullā cædis aut crudelitaris uia prætermisere/adeo ut etiā sacris materiis ad bellica conficienda instrumenta iohannes abuteretur. Nā cū olim fulcire templū populo itēq; pontificibus placuisset/idq; uiginti cubitis altius ædificaret/ rex quidē Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit/ hoc ē ligna & magnitudine simul directa proceritate spectabilia. Interuentu autē belli opere interrupto iohannes his sectis q; sufficere longitudinē credidit/turres ædificauit & aduersus eos cōstituit qui desup a templo pugnarent. Post muri ambitū cōtra exedrā occidentālē admotis qua solū poterat q; aliæ partes ratibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidē fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus uero laborē eius inutilē demonstrauit/ & priusquā in his quicquā poneret Romanos adduxit. Etenim Titus postquā partē ad se collegit exercitus aliis uero ut ad Hierosolymā occurrerent scribit/Cæsareā profectus est. Erant autē tres legiones quæ pridem sub eius parte iudæā nasterant & duodecima quæ olim cū Cestio male pugnauerat/quæq; licet p id fortitudinē esset insignis/ tunc tamen eorū etiā memoria quæ ptulerat alacrius ad uindictā pperabat. Harū quidē quintā legiōnē iussit sibi p Ammaus occurrere. Decimā uero ascendere p hiericuntā. Ipse quidē cū cæteris regressus est/ quo regū quoq; subsidia plurima quā dudū multiq; Syri auxiliores comitabant. Suppletū est autē quattuor legionū quantū Vespasianus electū cū Mutiano miserat in Italiā/ex his qui cū Tito accesserāt. Duo nāq; milia de Alexandrino exercitu lecta/tria milia uero ex Euphrate eū sequebant & amicorū spectatissimis beniuolentia simulq; prudētia Tyberius Alexāder/qui antea quidē Aegyptū administrauerat/tunc autē dignus q; exercitū regeret/ppterea indicatus q; primus incipienti fuit hostes impērio/ & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est/idemq; cōsultor in mūs bellicos atq; te ac peritia præcipuus aderat.

Describitur ordo Titi & militū & oīum aliorum in eundo Hierosolymā/ puenit Gophnā oppidū quod Vespasianus coeperat/ciuitatem tentat adire/tandē coactus est si uoluit euadere irruere in hostes/ad suos saluum se recepit.

Cap. III.

Progredientem uero in hostilem terram Titū antecede bāt regia oīaq; auxilia post eos uirum stratores castrorūq; metatores. Deinde rectorē sarcinæ atq; armati. Post hos ipse Titus & alios lectos habens & signiferos/quorū agmen equites sequebant. Hi uero ante machinas ibāt/ & secundū illos una cū lectis Chiliarchi & præfecti cū cohortibus. Post autē circū aquilā signa/ & ante signa tubicines/deinde acies senū tiroq; ordinibus dilatata. Seruile autē uulgus a tergo cuiusq; agminis/ & ante hos sarcinæ. Omnium uero nouissimi mercenarii eorūq; custodes coactores armorū. Procedens autē decenter exercitus/ita ut mos est Romanis in Gophnā p Samaritāden uenit/quæ & prius ab eius parte fuerat occupata/ & tunc præsidiis tenebat. Ibi at̄ unā moratus ē uesperā/mane inde pficiscit/pactaq; in die māsione/castra ponit in loco quem iudæi sermone patrio Ruborū uallē uocitant/iuxta uicū quēdā Gabathsaule nomine/quod significat uallē Saul/distātē ab Hierosolymis stadiis fere triginta. Hinc sexcentis prope lectis equitibus comitatus prexit in ciuitatē q̄ tuta esse iudæorumq; animos exploraturus/si forte conspecto priusq; ad manus ueniretur metuerēt. Audierat enim quod erat uerū/ a seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem/sed quod rebellantibus infirmior esset nihil conari. Quandiu quidem mane per uiam quæ ad murum duceret equitabat. Nemo autem portas aperuit. Vbi uero itinere ad turrin saxeam declinato tranuersum agmē equitū duxit infiniti subito piliunt/qua muliebres turres uocant/ & p eā quæ contra

cōtra monumentū Helenę porta est egressi equitatū intercedūt/atq; alios ēt tūc uia currētes ne cū hīs q; deuerterēt sese iungerēt a frōre oppositi phibuerūt. Titū uero cū paucis separāt. Ille āt ultra qdē mīnus p̄gredi poterat a muro. n. cūcta foiss patebāt & trāsuerſi erāt hostes/ multiq; materiis ipedita. Ad suos aut in aggere cōstitutos recursus intercidēre hostili manu desperabant. Quoꝝ pleriq; impatoris periculū nesciebāt/ sed existimātes eū secū reuerti ipsi ēt fugiebāt. Titus autē in sua tantū fortitudine suā esse p̄spiciens sp̄ salutis flectit equū/ & ut sequerēt cū clamore comites adoratus in medios hostes irruit ui ad eos trāsire festinās. Quo quidē rpe maxime intelligi potuit & belli momēta & ipatorū picula deū curare. Tot. n. aduersus Titū missilibus quom neq; galea neq; thorace septus esset nō bellator. n. sed explorator/ ut dixi/ p̄cesserat nullū in eius corpus delatū est sed tanq̄ ne eū ferirēt ex industria mitterent oīa p̄teruolabāt. Gladio uero semp a lateribus instātes dirimens multosq; ante ora subuerſes sup cadētes agebat equū. Illoꝝ aut clamor erat p̄ audaciā Cæsar̄is ut eū aggredere cōhortatio. Fugaq; & discessio rep̄tina quocūq; diuerteret cursū. Hic āt se piculo participes cū a tergo & a lateribus foderent adiunxerāt/ una. n. erat cuiq; spes salutis uia cito patefacere priusq; circumuentus opprimeret. Deniq; duo ex minus p̄tinacibus alter cū equo p̄cussus est/ altero uero deiecto & occiso equus eius abductus ē. Titus uero iā cū cæteris in castra saluus euadit. Iudæis qdē q; aggressionē p̄ma supiores fuerāt incōsulta spes aīos extollit/ magnāq; his posterū fiduciā monumētū ipaneū cōpauit.

Titus ciuitati nocte appropinquat/ castra ponit in monte oliuarum dicto. exeunt Iudæi/ in legionē decimā irruunt fugantq; Romanos/ nunciatur Tito/ fert auxilium/ dimicatur utting; Titus tandē legionem liberat.

Cap. IIII.

Aclar aut postq̄ ex Amarnus agmen sibi solatiū est nocte luce idē digressus ad locū q; Scopus appellat accedit. Vnde iā & ciuitas & clari tēpli magnitudo cōspici poterat qua pte septentrionalē regionē cōtinēs ciuitas humilior p̄prie Scopos noiatus est distās a ciuitate stadiis septē/ ubiq; duabus legionibus simul q̄nte uero retrorsū stadiis tribus castra muniri iubet. Labore nanq; nocturni itineris attritos milites p̄gredi uisū est/ ut sine fortitudine murū struerēt. Mox autē cōcepto ædificio decima quoq; legio p̄ Hierichūta aderat a Vespasiāo p̄occupata/ ubi quædā pars armatorū in p̄sidio fuerat collocata. His aut p̄ceptū erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere qua in parte mons q; appellat oliuag; cōtra ciuitatē ab oriente situs est atq; interiaccēte ualle discernit/ cui nomen est Cedron. Intra ciuitatē uero sine rege cōfagentiū dissensionē tū primū in gens subito bellū foris interueniēs refrenauit/ & cū stupore seditiosi Romanorū castra inspectātes trifariā distributa malā inter se iniere cōcordiā/ rōnēq; inuicē regrebat quidnā expectaret/ qd ne p̄pessit tres muros cōtra uirā suā paterent opponi/ bellaq; tanta se fundente licentia tanq̄ spectato res bonorū opeꝝ sibiq; utiliū residerēt mœnibus clausis remissisq; armis ac manibus nosmetipsos p̄fecto exclamat aliq; tantūmodo fortes sumus/ Romanorū āt lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidū cederet. His alios atq; alios congregātes exortabant/ raptisq; armis subito in legionē decimā ruūt/ perq; uallē facto impetu cū ingenti clamore mug; ædificātes Romanos aggrediunt. Illi autē in opere distributi armis ob eā cām pleriq; depositis/ nec. n. excursum iudæos ausuros esse credebant/ & si maxime mellēs aīos eorū seditione distractū iri arbitrabant. Præter opinionē p̄turbati sūt/ atq; opere quicq; derelicto/ cōfestim aliū recedere. Multi āt ad arma p̄perātes priusq; se in hostes corrigerēt feriebant. Plures āt iudæis semp adiciebant eorum freti uictoria q; p̄cesserant/ & q; cū pauci essent multiplex numerus & sibi & hostibus uidebant q; secunda fortuna uterent. Romani autē maxime ordinari cōsueti cū decore atq; p̄ceptis bellū gerere sciētes ex p̄turbatione trepidabant. Vnde tunc quoq; p̄uenti aggressionē cedebāt. Si quando tamē sese cōuerterent ab insequentibus occupati & a cursu rep̄mebant iudæos & ob impetū minus cantos feriebant. Semp uero excursionē gliscente magisq; turbati postremo castris pulsi sunt/ totaq; legio in periculū uentura fuisse uidebat/ nisi hoc maturæ sibi nūciato Titus eis tulisset auxiliū/ multiq; increpās ignauitā & suos a fuga renocasset. Iudæosq; a latere ipse cū his irruēs quos circa se habebat electos/ multos quidē occidisset/ plures uero sautiasset. Omnes autē in fugā uertisset/ atq; in uallē p̄cipites cōpulisset. Illi autē in prono loco multa mala p̄pessi postquā in aduersam partem euasere. Fectunt se iterum & uallē intercedente cum Romanis dimicabant/ igitur ad medium diem bellatum est. Paulo autē post meridiem Titus his qui secū erant in p̄sidio collocatis/ aliisq; cohortibus aduersus excurrentes oppositis/ reliquum agmen ad murum in sumotis ædificandum remisit. Iudæis autē hæc fuga esse uidebatur. Cūq; speculator quem in muro posuerant amictu agitato signum dedisset/ frequētissima multitudo tanto impetu prosiliit/ ut eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Deniq; in aduersa acie stantiū nemo impetū sustinuit/ sed tanquam machina p̄cussum agmen continuo dissipatum est/ pulsiq; in montem refugunt. In ascensu autē medio Titus cū paucis relictus/ multiq; monētibus amicis q; p̄ impatoris reuerētia cōrepto piculo p̄durāte ut mortē appetētibus iudæis cederet. Neq; p̄ his i discrimē uēiret/ quos ante ipm saluos eē nō oporteret

oportere/ sed potius fortunā suā reputaret q̄ non militis officio fungeret/ neq; & belli & orbis terrarū dominus esse/ ne in fugā uerti uideret in quo oīa dicerent. Hæc autē ne audiret simulans & ad se recurrentibus obstabat/ eosq; in ora feriens cū ui obniterent occidebat/ & in galeam repente incubēs multitudinē repellebat. Illi autē & uiribus eius & obstinatione præriti/ ne tum quidē in ciuitatē fugere/ sed in utraq; latus ab eo declinantes rursum fugiētes insequēbant. Quos tamē aggressus a latere ipsosq; quoq; impetū præpediebat. Dum hæc agunt ēt illos q̄ superiora castra muniēbāt/ ubi fugere inferiores uidere motus ac turba occupat/ totūq; agmē dispergit/ suspiciū/ excursū quidē iudeorū ferre nō posse. Titū uero in fugā reuersum. Nec. n. unq̄ illo manēte alios fugitivos fuisse/ & tanquā latuali terrore circūdari alius alio ferebant/ donec qdā cū in medio bello uersari imperatōrē uidisset plurimū meruentes uniuerso agmini suos/ eius periculū cū clamore nunciauerūt. Itaq; pudore renocati & fuga maius aliqd sibiq; exprobrantes q̄ Cæsare deseruissent/ totis uiribus i iudeos utebant/ & se mel ad descensum transuersi urgebāt eos in declinā. Illi autē in pedē recedētes pugnabāt. Cūq; Romani plus possent eo q̄ superiores erāt/ in uallē oēs coacti sūt. Titus autē cōtra se positis imminēbat & legionē quidē ad muri fabricā redire iubet/ ipse uero cū his q̄bus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentē obsequio neq; inuidia detrahentē uerū dicere oportet/ ipse Cæsar his totā legionē periculo liberauit/ atq; ipse castra muniendi copiā militibus præbuit.

Remisso aliquantisper bello oritur discordia inter eos/ in duas ptes seditio remanet/ Titus ad ciuitatem electos milites mittit/ explanare fecit oīa ita ut repletū sit quicquid cauū erat. Cap. V.

Remisso autē paulisper bello externo/ iteq; intestinū seditio suscitauit. Azymorūq; instante die q̄ est aprilis mensis quartusdecimus. Hoc. n. se primū tpe opinantē iudei ab ægyptiis esse liberatos. Eleazarus quidē cū sociis portā subaperiens introire cupiebat/ ex populo q̄ tēplū adorare cuperēt. Ioannes autē die festo ad protegēdas insidias ausus est/ & suorum quosdā ignotiores armis sub ueste latentibus instructus. Quorū pleriq; de industria aggressi erant occulte/ inter alios phari occupandi gratia submittit. Illi autē postq̄ intrāuere uestimentis abiectis/ subito armati apparuerūt. Magna uero statim turba circa tēplū ac tumultus erat/ cū alienis quidē a seditiōe populus oībus discrimen imputaret. Zelotæ uero sibi met solū insidias cōparatas. Verū hi quidē reliq̄ta portæ custodia & alii expugnaculis disiliētes priusq; manus cōsererēt i tēpli cloacas cōfugere. Populares autē ad arā delati & circū tēplū appulsi cōculcabant/ cū lignis passim ferroq; caderentur. Multos ociososq; inimici priuato odio quasi diuersæ factionis socios interficiebāt. Et quicūq; ante hæc insidiatorē aliquē offenderat tunc agnitus quasi Zelotes ducebāt ad mortē. Sed q̄ atrocitate magna innocentes afficeret inducias cōcessere nocentibus/ progressosq; ex cloacis dimiserūt. Ipsi autē interi/ us tēplū & oēs eius apparatus tenentes cōfidentius oppugnabāt Simonem. Seditio qdē hoc mō q̄ tripartita fuerat in duas partes diuisa est. Titus autē castra p̄prius ciuitatē transferre cupiens de Scopo cōtra excursus quidē lectos equites ac pedites quos satis esse arbitrabat/ aliū uero exercitū iussit totū quod erat usq; ad muros spaciū cōplanare. Cunctis igit materiis ac sepibus dirutis quibus hortos ac lucos incolæ præmunierant/ oīq; opposita/ quis māueta silua/ excisa repletū est quicquid erat canum & uallibus impeditū. Saxosq; autē eminentissimis ferro trūcatis humiliorē totū illū tractū a Scopo usq; ad Herodis monumenta fecerunt/ serpentiū stagnū cōtinētia quæ Colymbethra nocatur.

Iudei Romanos querunt decipere institunt quosdam qui pacem simulant/ Romanosq; uelle intrudere/ Titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio. Cap. VI.

Iis deniq; diebus iudei Romāis huiuscemodi insidias parare. Seditionorū audacissimi extra mulierēbres quæ sic appellantur progressi turres simulato q̄ pacis eos studiosos pepulissent/ eo q̄ timerent impetū Romanorū/ ibidē uersabantur & alter sub altero uitabundē latebāt. Alii uero p̄ muros dispositi populūq; se esse simulātes clamore pacē implorabāt/ foedulq; polcebāt portasq; se patefacturos esse pollicētes inuitabāt Romanos. Hoc autē uociferātes una ēt cōtra illos ueluti portis eos ambigeret lapides iaciebant. Illiq; se ui prumpere aditus uelle simulabāt & ciuibus supplicare. Cūq; ad Romanos sepissime ire conarentur/ reuersisq; pturbatis similes uidebant. Verū hæc eorū calliditas apud milites quidē fide nō carebat/ sed tanquā hos quidē in manibus haberent paratos ad suppliciū. Illos uero ciuitatē sibi aperturos sperabant/ opusq; aggredi festinabant. Tito autē suspecta erat inuitatio/ quia rationē nō haberet.

Quidā ex Romanis ad urbē usq; accedentes eo q̄ crediderunt illis/ interficiunt/ multi feriunt/ unde irasciē multū Titus p̄ inobediētiā eorū eisq; arguit. Cap. VII.

Pridē namq; prouocatos eos ad pactionem per iosepum/ nihil mediocre sentire cognouerat. Etiam nunc milites mane loco suo præcepit. Iam uero quidam operibus oppositi partibus armis ad portas excurrere cœperant. Hi autem qui expulsi uidebantur/ primo quidē cedeabant/ deinde ubi ad turres portæ propinquabant cursu eos circumueniant & a tergo persequēbant.

psequebantur. Qui nro in muro stabat lapidū his multitudinē oīgenūq; tēlog; simul ifundant/adeo
 et multos qdē necarent plurimos aut tantū rent. Nec.n. facile erat a muro diffugere/aliis retro uiolē/
 ter instantibus. Et pter hoc pudor q; rectores peccauerāt/itēq; motus in delicto pfenerare suadebat.
 Quāobrem hostes diu decernētes multis uulneribus acceptis neq; paucioribus redditis. Postremo eos
 a qbus circūuenti fuerant repulere. Quos tñ recedentes usq; ad Helenae monumentū iudaei iurgendo
 iaculis sequebant. Deinde insolenter fortunae maledicētes & Romanos uituperabant fraude pelle/
 ctos/scotag; alta sublata crispantes tripudiabant & cū laticia uociferabant. Milites aut interminatio
 principū & Caesar iratus hīoī oratiōe corripuit. Iudaei qdē quos sola regit desperatio oīa cū delibe/
 ratione faciūt atq; prudētia/frandes & insidias cōponendo/eorūq; dolos fortuna psequit q; sunt mo/
 rigeri/sibiq; inimicē beniuoli ac fideles. Romani nero qbus ad disciplinam & cōsuetudinē obediendū
 rectoribus fortuna famulat. Nūc cōtrario peccāt & intēperantia manuū debellant/qa oīm est pessī
 mū pēnte Caesare sine rectore dimicātes. Certe inquit plurimū ingemiscēt militiae leges/plurimū pa/
 ter cū hoc uulnus audierit. Ille qdē cū bellādo senuerit nunq; isto modo peccauit. Leges aut si cū i eos
 q; minimū aliqd pter ordinē mouerint mortē uindicēt/nūc totū deseruisse exercitū uideāt. Mō aut sci/
 taros esse qui arroganter egere/q; apud Romanos ē uincere sine praecepto ducis infamiae est.

Intercedūt cōmilitones p illis apud Titū/admonēs eos indulget illis/cogitat ulcisci iudeos/castra
 ponit ppe ciuitatē/ordinat legiones circa ciuitatē/ describit sitū ciuitatis & tēpli p Solomonē aedi/
 ficati & quo distinguebāt secundū loca sacerdotum & nīrorū & mulierum.

Cap. VIII.

Aec Titus ad rectores locutus cū indignatiōe/certū erat qa lege in oēs erat usus. Et hī
 qdem abierunt ais quasi iam iamq; iuste morituri. Circūfusa uero agmina Titū p cōmili/
 tonibus obsecrabāt. paucosq; temeritatē cōdonari cūctosq; obedientiae pscabant emēdatur/
 ros/peccatū.n. plens futurae cōpensatione uirtutis. Placatus est Caesar utilitate simul ac p/
 cibus. Nāq; unius hoīs aiaduersione usq; ad factū.prouendū putabat/multitudinis uero ad peniā. Mi/
 litibus qdem reconciliatus est multū monens/ut post hāc prudentius agerent. Ipse uero quēadmodū
 iudaeos ulcisceret/insidias cogitabat. Intervallo quod usq; ad muros ciuitatis erat per quadridnū coe/
 quato sarcinas aliāq; multitudinē cupiens tuto traducere militū ualidissimos a septētrionali tractu in
 occidnū septenos p ordinem cōtra murū pēndit altius ualle depræssa. Peditibus aut in frōte ac post
 eos eqtibus acie terna dispositis/cū singuli ordines septenos haberēt/semoti sagittarii stabāt. Excur/
 sibus aut iudaeos tāto agmine circūclusis ipedimēta triū legionū/itēq; alia multitudo sine timore trā/
 siit. Ipse qdē Titus cū ppe duobus stadiis adesset muro/ad anguli eius ptē cōtra turrim q; appellatur
 psephina castra ponit. Ad quā muri ambitus ex aquilone pertinens flectitur ad occidentē. Altera ue/
 ro pars exercitus eā turrim uersus quā appellatur Hippicos muro circūdat. Dum stadiorum spatio
 similiter a ciuitate descendens. Decima tamē legio in oliuarū monte ubi erat manebat. Ciuitas autē
 trino muro circūdata erat/nisi quā uallibus inuicis cingebatur. Ex ea nāq; pte unius muri habebat am/
 bitū/& ipsa quidē super duos colles erat cōdita contrariis fontibus semet inspicientes interueniente
 ualle discretos/in quā domus creberrime desinebant. Collū uero alter quo supior ciuitas sedet/mul/
 to est excelsior & in prolixitate directior/adeo ut quonā tutū erat castellum quondā a Dauid rege
 uocaretur. Is pater Solomonis fuerat/qui primus templū aedificauerat. A nobis aut forū superius aedi/
 ficatū est. Alter aut qui appellatur Acrā/inferiorē sustinet ciuitatē/& undiq; declinīs est. Contra hūc
 aut tertius collis erat natura humilior quā Acrā/& alia lata ualle ante diuisus. Verū postea quā tēpe/
 state Asamonaei regnabāt & uallē aggeribus replerūt ut tēplo cōiungerent ciuitatē/& Acrā alti/
 tudinem caesam humiliorem fecerant/ut ex ea quoq; phanū supeminens cerneretur. Vallis aut q; Ty/
 ropoeon appellatur quā parte diximus supioris ciuitatis collem dirimi/ab inferiori usq; ad Siluā pri/
 net. Ita.n. fontē qui dulcis est ac plarimus uocabamus. Foris aut ciuitatis duo colles pfundis uallibus
 cingebantur/& utriusq; obstantibus rupibus nulla ex pte adiri poterant. Trium uero murosq; uetu/
 stissimus quidem pp ualles iminētemq; his desup collem quo erat cōdicius/facile capi nō poterat. Ad
 hoc aut quod loco pstabat etiam firmissime structus erat Dauid & Solomonis aliorumq; interea re/
 gum largissimis impensis operis sumptibus decore. Hac uero parte incipiens a turri cui nomen est
 Hippicae/& ad locum qui dicitur Xystus pertinens. Deinde curiae coniunctus in occidnam tēpli por/
 ticū desinebat. Parte aut altera ad occidentē ex eodē loco ductus/per eum q; uocatur Bethso descen/
 dens in Essēnoe portā. Deinde supra fontē Siloā in meridiē flexus/atq; inde rursus in orientē uersus
 quā stagnum Solomonis est & usq; ad locū pertinens quē Ophian uocant/cum orientali porticu tē/
 pli coniungit. Secūdus aut murus ex porta quidē habebat initium quā Genath appellabāt. Hāc aut
 fuerant muri prioris. Septētrionalem uero tantummodo tractum ambiens usq; Antoniam ascende/
 bat. Tertio muro turris Hippicos principiū dabat unde ad Beroe tractum pertinens. Deinde ad Pse/
 phinam turrim uenitq; contra monumentū Helenae quae adiabenoae regina fuerat Iza regis filia / &

p speluncas regias in longū ductus a turri quidē in angulo posita flectebat cōtra fallonis quod dicit monumentū. Cū uetere aut ambitu iunctus in Cedron uallē quā sic dicitur desinebat. Hoc muro eam partē ciuitatis quā ipse addiderat Agrippa cinxerat cū esset oīs ante nuda. Exuberās. n. multitudine paulatim extra moenia serpebat tēpliq; septētrionali regione colli p̄xia ciuitate adiūcta nō paululū p̄cesserant qn̄ & quartus collis incolebat cui nomē est Bezetha / situs qdē ex aduersum Antoniae fossis aut altissimis separatus quā de industria ducta sunt ne Antoniae fundamentis colli adherētibus & accessui facilis sit & minus æditus / unde ēt fosse altitudo plurimū turribus celsitudinis adiciēbat. Nota est ps addita ciuitati uoce idigena Bezetha / quod græco sermone dicitur nona. Eius aut ptes incolis p̄tegi desiderātibus pater huius regis eodē noīe agrippa murū qdē ita ut p̄diximus inchoarat. Veritus aut Claudiū Cæsare ne magnificentia constructionis ad nouarū rerū ac discordiæ suspicionē traheret / fundamētis tātūmodo iactis ab opere desistit. Nec. n. expugnabilis esset ciuitas si p̄fecisset muros ut coeperat. Saxa. n. uiginti cubitis longa / & decē lata contexebant / quā neq; ferro facile suffodi possent / neq; machinis demoueri. Hisq; murus dilatabat / profecto aut tantū altitudinis quoq; plus habuisset / si eius magnificentia q̄ ædificiū aggressus erat minime fuisset inhibita. Rursus aut idē murus ēt iudæorū studio fabricatus ad uiginti cubitos creuit & murus qdē binis cubitis / ppugnacula uero trinis habebat / totaq; multitudo eius ad uiginti qnq; cubitos erigebat. Murū aut sup̄minēbat turres / uiginti qdē cubitis in altitudinē / uiginti uero in lōgitudinē quadratis angulis structæ sicut ipse murus plene ac solide. Præterea structura ac pulchritudo saxorū nihil erat tēplo deterior. Post altitudinē uero turriū solidū uiginti cubitis elatā cellæ desup ac cœnacula erāt / aquarūq; pluuialiū receptacula ex tortuoso latiq; singulorū ascēsus. Eiusmodi qdē turres nonaginta tertius murus habebat. A turris aut interuallo cubitos ducentos. Medius uero murus in quatuordecim turres / & antiquus in sexaginta diuisi erant. Oē aut ciuitatis in gyro spaciū trigintatribus stadiis finiebat. Cū aut totus admirabilis esset tertius murus admirabilior p̄lephina turris ad septētrionē occidentēq; surgebat in angulo / quā p̄te Titus castra posuerat. Ex ea nāq; p̄ septuaginta cubitos ædita sole orto Arabia prospici poterat / & usq; ad mare / itēq; ad ultima finiu hebræorū. Erat aut octo angulis. Cōtra eā uero turris Hippicos & iuxta duæ / quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat / quāq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate uniuersis quæ toto orbē essent præstabat. Nā p̄ter naturalem aī libertatē rex p̄ amorē ciuitatis operū excellētā p̄priis affectibus indulgebat p̄sonisq; tribus carissimis / quāq; nobis turres appellauit fratri & amico & cōiungi memoriā dedicādo. Illi qdē ut dixi / amoris cā perēptæ. His aut bello amissis cū fortiter decertassent. Hippicos qdē turris amici uocabulo dicta quatuor angulis erat. Latitudinēq; & longitudinē uiginti qnq; cubitorū & celsitudinē triginta usq; inanis. Sup̄a soliditate aut saxisq; adonatā cōpaginē / puteus uiginti cubitis altus erat imbris excipiendis. Sup̄ hūc aut duplici tecto domus uiginti qnq; cubitis alta / in quā uaria mēbra diuisa / & desup eā minz qdem binis ppugnacula uero ternis cubitis ambiebāt / & oīs altitudo ad septuaginta qnq; cubitos numerat. Secūda uero turris quā fratris noīe Phaselon appellauerat / æque lata fuerat ac longa cubitis quadragenis. Per toridē aut cubitos in pilæ modū facta & solida eius altitudo surgebat / & sup̄ hāc decē cubitis ædita porticus erat instructa brachiis / itēq; ppugnaculis septa. In media uero porticu sup̄eminēs alia turris stabat in mēbra magnifica & balneas / neq; regalis ei usus uiderēt deesse. In sūmo aut ppugnaculis minisq; erat ornata / cū oīs eius celsitudo p̄pe ad nonaginta cubitos tolleret / & specie qdem uidebat assimilis Phariæ turri / q̄ alexandriā nauigātibus ignē p̄cul ostēdit / ambitu uero ampliore dilatata. Tūc aut tyrānicū domiciliū existerat Simonis. Tertia uero turris Mariānes / sic. n. regina uocabat usq; ad uiginti cubitos facta / p̄ uiginti alios patebat in latitudinē tēdebat & magnificentiora ceterisq; ornatiora diuersiora sustinebat / cū id p̄priū seq; dignū ēē rex putauisset ut uxoris noīe appellata turris plus haberet pulchritudinis q̄ q̄ uiroz / noībus uocitate sunt / sicut illæ munitiones erātq; cui foemina nomē dederat / & cuius oīs altitudo p̄. lv. cubitos erigebat. Sed quāq; tres turres tāz magnitudinis erāt / ex loco tñ quo erāt site multo uidebant esse maiores / nā ipse antiquus murus i quo erāt excelso loco fuerat cōditus / & ipsius collis uelut qdā uertex altius p̄pe ad. xxx. cubitos eminebat / supra quē turres positæ multū sublimitatis assūpserāt. Mirabilis ēt fuit lapidū magnitudo / nec. n. ex uulgaribus saxis / aut q̄ hoies ferre possent / uerū secto marmore cādido & singulis p̄. xx. cubitos lōgis latiq; .x. ac p̄ qnq; altis erāt ædificatæ / q̄ ita iter se copulata erāt / ut singulæ turres singula saxa uiderēt. Sic aut manibus artificū in faciē angulosq; formata ut nūlq; iūctura cōpaginis apperet. His aut in septētrionali pte positis itus aula regia cōiungebat narratiōe oī p̄stantior / nec. n. uel magnificentia uel structura opis aliqua ex pte superabat / sed tota qdē muro p̄ triginta cubitos ædita cincta erat. Aequali aut ambitu turribus ordinatissimis ambiebāt / itemq; muros / receptaculis & cœnaculis lectoz / ceterū capācibus. Inenarrabilis aut fuit saxorū uarietas / collectisq; ibi plurimis q̄ ubiq; rara uidebant / & fastigia simul p̄ceritate trabiū & ornamentoz claritudine mirabilia. Membroz autē altitudo & in-

numerosa

numerosae spēs ædificii plenaeq; oīa suppellectilis cū phærag; in singulis ex auro eēnt atq; argēto. Ad hæc multæ porticus alia p̄ aliā in circulū flexæ colūnaeq; in singulis/ & quæ iter eas sub diuo patebāt spacia cū essent utiq; niri dī siluīq; variata/ cū plixas ambulationes habebat altis euripis cinctas/ & ci/ sternis ubiq; signos; æneos; plenis/ qbus aqua effundebat. multæq; turres māsuetarum circum latices colūbarum. Sed. n. neq; p̄ merito expōi regia qualis fuerit pōt. Habet memoria cruciatū referēs quā tas res latrocinialis flāma cōsumpserit/ nec. n. hæc a Romanis incēsa sunt sed ab insidiatoribus īstī/ nis/ ut supra memorauimus in principio dissensionis. Et ab antonia qdem corripuit ignis/ trāsiit autē ī regiā triūq; turriū tecta corripuit. Phanū aut cōdīū erat/ ut dixi supra durissimū collē. Et initio qdē mix tēplo atq; areæ sufficiebat/ iacēs in sūmo planicies/ q; undiq; p̄ceps erat atq; decliuīs. Cū autē rex Solomon q; tēplū ædificauerat/ muro eius partē ab oriēte cinxisset/ una porticus aggeri est ip̄sita. & manebat ex aliis p̄ribus nudū q; a sæculis posterioribus semp aliquid aggeris accumulante populo cōæquatus collis effectus est. Perrupto aut septētrionali quoq; muro tantū assump̄ere spaciū quantū postea totius phani ambitus incluserat. Triplici aut muro colle circūdato saepe maius opus extructū in quo longa sæcula cōsumpta sunt oēsq; thesauri sacri quos toto orbe missa deo munera replenerāt tā in superiore ambitu q̄ inferiore tēplo ædificatis/ cuius quod humillimū fuit trecētenis cubitis mu nieraūt. In qbusdā uero locis pluribus nō tñ oīs altitudo fundamētog; uideri poterāt multum uallibus obrutis/ ut angustas uias oppidi cōæquarēt. Saxa uero quadragenū cubitog; magnitudinis erant. Nā & pecuniarū copia & populi largitas maiora dictū conabant/ quodq; nunq; posse pfici sperabat/ diu turnitate ac p̄senerātia explicabile uidebat. Tantis aut fundamētis digna erant opa ip̄sita duplicis porticus. Oēs quas colūnae sustinebāt quinīs & uicenis cubitis altæ de singuli saxi marmore candi do & laq̄aria cedrina p̄tegebāt. Quos; naturali magnificentia quodq; ligno rasili erat apteq; cohæ/ rebāt op̄ap̄etiū spectantibus exhibebēt/ nulloq; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabā tur. Latæ aut p. xxx. cubitis erāt/ oīs; gyros ear; sex mēsurā stadiorū cū antonia cōcludebatur. Totū aut sub diuo spaciū uariabat oīam qdē generū lapidibus stratū/ qua uero ad secundū tēplū ibat can/ cellis/ septē saxeis ad tres cubitos altis/ nūmūq; grato opere factis ubiq; æquis depositæ interuallis co lūnae stabāt/ legē castimonīæ p̄monētes aliæ græcis aliæ latinis in sanctū locū transire alienigenas nō debere. Sanctū. n. uocabat alterū phanū & quatuordecim gradibus ascendebat a primo/ quadratūq; sursum erat & proprio muro circumdatū. Cuius exterior celsitudo quāuis quadraginta cubitis surge ret tamen gradibus tegebatur. Interior uiginti quinq; cubitis erat/ qm̄ in altiori loco per gradus ædi/ ficata nō tota pars interior cernebat colle obrecta. Post quatuordecim aut gradus spaciū erat usq; ad murū. ccc. cubitis planū. Hinc rursus alii quinq; gradus & scalæ ad portas ducebāt/ a sepr̄tione qdē ac meridie octo quaternæ utrinq; uidelicet/ duæ uero ex oriente. Necessario nāq; p̄prius locus religio nis cā mulieribus destinatus muro discernebat/ altera quoq; p̄te opus esse uidebat. Cōtra primā uero secreta erat ex aliis regiōibus una porta meridiana & una septētrionalis/ qbus ad mulieres itroiebat p̄ alias. n. trāsire ad mulieres nō licebat. Sed nec suā portā interiecto muro trāsgredi licebat. Patebat. n. locus ille pariter indigenis & hospitibus foeminiis religionis cā ueniētib; . Occidua uero pars nul/ lā portā habebat/ sed p̄petuus ibi murus erat extructus. Inter portas aut porticus a muro itro p̄pe ad thesauros aduersæ magnis ac pulcherrimis colūnis sustinebant. Erāt aut simplices ac p̄ter magnitu/ dinē nulla re ab inferioribus aberāt. Portarū aut aliæ qdē auro & argēto undiq; tectæ erant iteq; po/ lites ac frōtes. Vna uero extra tēplū ære corynthio q̄ multū argēto inclusas & inauratas honore supe/ rabat. Ex binæ fores qdē in singulis ianuis erāt tricenīs cubitis altæ/ quinīdenīs ēt latæ. Post introitū uero ubi latiores fiebant. tricenīs utrinq; cubitis ex edras habebāt exēplo qdē turriū longas/ & latas supraq; uero quadraginta cubitis cellas. Singulas aut binæ colūnae duodecim cubitorū crassitudine sustinebant. Et aliarū quidem portarum magnitudo par fuit. Quæ uero supra corynthia posita erāt quo mulieres cōtinebāt ab oriēte aperiebāt. Porta tēpli sine dubio maior erat/ qnquaginta/ enī cu/ bitis surgēs qnquaginta cubitorū fores hēbat/ ornatūq; magnificentiorē/ qm̄ crassiori argēto. atq; auro uestiebatur. quod quidē nomen portis infuderat Tyberi pater Alexander. Gradus aut quindecim a muro qui mulieres segregabant ad maiorem portam ducebant. Namq; illis qui ad alias portas iter dirigerent quinq; gradibus erant breuiorea. Ipsam uero templum in medio positū hoc est phanū sa/ cro sanctum duodecim gradibus ascendebatur. Et a fronte quidem altitudo eius & latitudo centenos cubitos habebat/ porte autem quadraginta cubitis angustior erat. Aditus enim ueluti quibusdā hu/ menis utrinque uicenum cubitorum producebantur. Prima uero eius porta septuaginta cubitis alta erat/ & uiginti quinq; latæ/ neq; fores habebat/ celi enim secreta q; interclusa erat significabāt. Erātq; totæ frontes inauratæ/ ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus auro/ quæ circum phani portam splendida cūcta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars duplici tecto fulgeret/ adia/ cēs ei prima porta patebat in altitudine perpetuā perq; nonaginta cubitos tollebat cū longa qua

draginta cubitis esset ac uiginti transversa. Ipsius uero ædes tota iaurata erat ut dixi & circū eas saxæ paries. Desuper autē habebat aureos pampinos unde racemi statura hoīs depēdebant & q̄ duplex tectū erat tēpli exteriori humilior uidebatur & fores habebat aureas quinquaginta & q̄q̄ cubitis altas sexdecim uero latas. Et ad hæc aula eū lōgitudine pari/hoc est uelum babiloniū Hyacintho & bysso & cocco & purpura uariatū mirabili opere factū/nec rationis inopia colorū permixtione sed uelut oīum rerū imaginē p̄ferens. Cocco enim uidebat ignē imitari & bysso terrā & Hyacintho aerē ac mare purpura. His q̄dem coloribus/Bysso autē ac purpura natiuitatē/quoniā byssum q̄dē terra/mare autē purpuram gignit. Eratq̄ in eo perscripta oīs cœli ratio p̄ter signa. Introgressos autē in templū planities excipiebat cuius altitudo habet quidem sexaginta cubitos & longitudine totidem/ac latitudine uiginti. Rursus autē quadraginta cubitis diuisi erant. Et prima q̄dem pars ad quadraginta cubitos auulsa. Hæc tria mirabilia & p̄dicanda opera cunctis hoībūs habebat. Candelabrū & mēsam & thuribulū. Septem uero lucernæ stellas errantes significabant. tot. n. ab ipso cādelabro diuidebant. Duodecim uero panes in mensa positi signorū circulū atq̄ annū. Thuribulū autē p. xiii. odores quibus replebat ex mari & in hospito & inhabitabili designabāt oīa dei esse deoq̄ seruire. Intima uero tēpli pars uiginti cubitorū erat. Discernebatur autē similiter uelo ab exteriorē nihil q̄ prorsus i ea erat positū in accessu uero & suoluta & iuisibilis oībus habebat sanctiq̄ sanctū uocabat. Circa latera uero inferioris tēpli multa erāt mēbra peruia triplici tecto suspensa & ad utrūq̄ latus ad eā introitus a porta patebat. Desuper autē pars eadē mēbra nō habebat/quo minus erat angustior/celsior at. xl. cubitis nec ita ut inferior ambitiosa. Colligē. n. ad. xl. cubitos oīs celsitudo/cū in solo centū cubitos habebat. Exterior autē facies nihil quod animus aut oculi mirarent non habebat. Crustis. n. aureis grauis/simis undiq̄ tecta ultra primos ortus igneo splendore lucebat/ut cū intuerent cōtēdentiū oculi quasi solis radiis auerterent. Hospitibus q̄dem aduentibus procul monti niueo similis uidebat. Nam ubi deauratū nō erat templū candidissimū erat. In summo autē aureis ueribus horrebat acutissimis/ne ab insidentibus auiibus pollueret. Nonnullorū autē saxorū eius lōgitudo. xlv. cubitis erat/altitudo q̄q̄ & latitudo sex. Ara uero pro tēplo quindecim cubitis alta/lata uero & longa cubitis quadragenis quadrataq̄ stans ueluti cornotis angulis eminebat & a meridie ascēsus i eam clemēter arduus resupinabat. Sine ferro autē cōstructa erat/nec unq̄ eā ferrū terigerat. Templū autē arāq̄ cigebar ex pulcherri/mo saxo lorica gratissima usq̄ ad cubitū surgēs/quæ populū a sacerdotibus segregabat. Gonorrhoeos hoc est semine fluētes itēq̄ leprosos tota ciuitas arcebat & fœminis menstrua soluēribus clausa erat. Prædictū autē limitē ne puris q̄dem mulieribus transgredi p̄mittebat. Viri autē qui nō p̄ oīa casti fuissent/ab interiori aula & q̄ essent a sacerdotibus prohibebant. Qui uero ex origine sacerdotū genus docentes cæcitatē causa munere nō fangebant cū incolumibus intra limitē aderant partēq̄ generis conseq̄uebant/uestibus tantū utebant plebeis/quoniā sacerdotali solus q̄ sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare uero templūq̄ accēdebāt carentes omni uitio sacerdotes ueste q̄dē amicti billyna/ maxime uero mēro abstinentes ac sobrii religionis causa ne quid res diuinas faciendo peccaret. Pontifex autē cū ipsis non tamen semp̄ ascendebat/ sed diebus quibsq̄ septimis & per singulos menses calendis/ uel si quādo prima festiuitas/ atq̄ annua ab oī populo agebatur. Et sacrificabat uelamine præcinctus eoq̄ tectus femora usq̄ ad genitalia/ linteū uero habens intrinsecus demissū usq̄ ad pedes/ hyacinthinū desuper indumentū rotundū ex quo fimbriæ pendeant aurea tintinabula malaq̄ granata sustinentes tintinabulis q̄dem tonitrua/ malis uero fulgura designantibus. Pectoris autē tegmentū uirte cingebant. v. uariatæ coloribus hoc est auri & purpuræ cocci byssi & hyacinthi/ quibus etiā uela tēpli diximus esse cōtenta. Habebat autē chlamydē temperatā/ in qua plus auri erat/ habito q̄dē indumento thoraci similis uidebatur. Duabus autē fibulis aureis aspidū specie uinclebat/ quibus inclasi erāt optimi maximiq̄ sardonyces scriptis tribuū gentis iudæe noīa p̄ferentes. Ex altera uero pte. xii. pedebāt alii lapides in quatuor ptes terni diuisi/ hoc est Sardiū/ Topacion/ Smaragdus/ Anthrax/ iaspis/ Sapphyrus/ Achates/ Amethystus. Ligurius/ Onyx/ Berillus/ Chrysolithus/ quorum singulis singula iterū cognomina erāt scripta. Caput autē byssinus tiaras tegebat hyacinthis coronatis & circa eā alia corona erat aurea scripta ferens sacras litteras/ quæ sunt quattuor elementa uocalia. Ea q̄dem ueste post tēpus/ minus autē ambitiosa utebat/ si quādo adyta introibat. Solus autē atq̄ semel in anno intra bat quo die cunctos ieiunare deo mōs erat.

Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi/ eorum quæ cōtinebantur in eo/ quæ a diuersis fuerunt constituta.

Cap. IX.

E ciuitate quidem ac templo iterum & moribus & legibus diligentius referemus. Non enim pauca super his exponenda sunt. Sed antonia quidem in angulo duarum porticum sita erat prioris templi quæ ad occidentem septentrionemq̄ spectarent. In saxo autem fuerat extracta. l. cubitis alto & undique prærupto/ quod opus Herodis fuit/ ubi maxime

maxie igenii sui magnificentiā demonstrant. Primū. n. a radicibus saxūq; ipsum leuatis crustis obtegēbat/quo & decus aderat operi & facile dilaberent q' uel ascendere uel descendere tērantissent. Deinde ante priores turres aedificiū murus erat cubitis tribus. Intra hūc oē spaciū Antonia in .xl. cubitis erigebat. Intus autē regiae latitudinē ac descriptionē habebat diuisam in oēm usum habitationē & genera & species. i. atria & balnea & anlas castris aptissimas ut quātū ad usum necessariā pertinet ciuitas uideret magnificentia uero palatiū/istat uero turris toto habitu formata q̄ttuor aliis p' angulos turribus cingebat. Quatuor ceterae. l. cubitis erat altā q' uero ad meridianū orientālēq; angulū sita erat. lxx. cubitis eminebat/ut ex ea tantū tēplū uideri potuisset. Qua uero porticibus iungebat in utringq; descensus habebat unde custodes cōmeabant. Semp nāq; in ea Romani milites residebāt/ & cū armis circa custodes positos ne qd populus festis diebus noui cōmitteret obseruabāt. Castrū. n. erat ipositū oppido & oppidū qdē tēplo tēplū uero Antonia. In hac autē porticu' custodes erāt & superioris ciuitatis aliud castellū regia Herodis erat. Bezetha autē collis/ita ut dixi ab Antonia separabat/ q' cū osium esset altissimus ēt parti nouae ciuitatis cōiungebat/ tēploq; septentrionali solus obstabat. De ciuitate q' dem ac muris eius iterum scribere plenius cupiens in praesentia satis dixi.

Quomodo Simon & iohannes dissidebant/ & eos diuisa ciuitas sequebat/ & quō unusq; pte ciuitatis seorsum tenebat/ Titus querit qua pte ciuitatē sit igressurus/ cōstituit aggerē tripartitū exercitū circa ciuitatē/ cogitat iudaei cōcordari aduersus Titū & Romanos coeuntq; in unū corpus exeūt iudaei aduersus Romanos fugant in ciuitatē qdā unus iudaeus capic/ sagitta demissa occiditur inde iudaeis luctus maximus oritur.

Cap. X.

Pugnacissima qdē maximeq; dissentiēs multitudo circa Simonē erat hominū decē milia pter idumaeos. l. uero. x. miliū duces quibus ipse quasi dominus oīum fērat/ idumaei autē q' erat eius partiū cū essent numero qnq; milia duces habebāt. Horū autē principes uidebant Sosae iacobus & Cathla filius Simon. iohannes autē q' tēplū occupauerat/ sexq; armatorū milia habebat/ quos. xx. duces regebāt. Tūc autē illi accesserāt ēt Zelotae/ depositis discordiis duo milia trecēti q' Eleazaro quē ante habuerāt & Simone lairi filio utebant ducibus. His autē/ ut diximus/ bellū iter se gerētibus populus erat pmiū & plebis pars q' nō eadē q' ille cōmitteret ab utrisq; diripiebāt. Tenebat autē Simon qdē superiōrē ciuitatē murūq; maiōrē usq; ad Cedron/ & antiquioris muri q̄ttū a Siloa flectit ad orientālē & usq; ad Monobazi anā descēdit. Is autē rex est Adiabene gentis ultra Euphraten habitātis. Tenebat autē ēt frontē Acrā/ q' inferior est ciuitas usq; ad Helenae reginā/ quae Monobazi fuerat mater. Ioānes autē tēplo & circū tēplū aliquatenus incēsis oībus/ itēq; Olpha & ualle quae Cedron appellat & altis q' interiacebant mediū bello q' inter se gerebāt spaciū aperuere. Neq; n. castris Romanorū ppe murū positos intra ciuitatē seditio q̄secebat/ sed ad primū eorū impetū paulisper sanitate recepta mox ad morbū pristinū redire. Rursumq; disereti p' sua quisq; parte pugnebat/ oīa faciendo quae obsidentes optaret. Nihil. n. impius a Romanis passi sunt/ quā ipsi se tractarūt/ neq; post illos ciuitas aliqd nouae calamitatis experta est. Sed illa quidē gratiores casus ptulit anteq; subuerteret. Qui uero eā debellarēt maius aliquid p̄ecere. Dico. n. q' seditio ciuitatē Romani uero seditionē cōepere/ quia multo erat moribus tior/ & res quidē aduersas suis/ iusticiā uero recte quis Romanis ascribit. Intelligit autē quod dies cuiq; suggesserit. Verūtū his intra ciuitatē ita se habentibus. Titus cū lectis equitibus foris circūiens quam muros aggredederetur explorabat. Hæsitanti autem quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus qua ualles erant & ab illo latere prior murus instrumentis siue machinis firmior uidebat placuit ad ioannis pontificis monumentū. Hæc. n. tantummodo & prius humilior erat nec secundo muro coniungebatur innadere. Neglecta enim munitio propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertiū murum facilis aditus illac erat/ p' quē superiōrē ciuitatē & per antoniā tēplū capi posse cogitabat. Hoc eo collustrante quidam ex amicis eius Nicanor nomine ad humerū læuum sagitta percutitur/ cū propius una cū iosepo accessisset/ pacēq; in muro stantibus/ dicendi enim p̄nitus erat/ suadere tentaret. Vnde cognitus eorum conatibus Caesar ex eo q' nec ad salutē se hortantibus abstinere excitatur in obsidionem simulq; suburbana militibus uastare permittit. Collectaq; omni materia iubet aggerem cōstrui. Tripartito autē exercitu ad opera medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat/ & ante eos balistas aliasq; machinas atq; tormenta/ quibus & excursus hostiū in operā phiberet/ & qui ex muris obstare tētarēt. Caesis autē arboribus momento suburbana spoliata sunt. Collectis autē lignis in aggeres cum totus operi intentus esset exercitus nec iudaei sequebāt/ populū quidē in rapinis & caedibus constitutum fiducia tunc habebat q' respiraturus esset. Illorū aduersus hostes distractis existimantem poenas se ab hostibus repetitūrum si Romani superassent. Ioānes autem quamuis in externos socii sui reuera prope/ rassent/ motu tamen Simonis manebat. Verum Simon quiescebat. Proximos enī erat obsidioni missilibus per murem dispositis/ quae pridem Romanis abstulerat/ cum praesidium quod apud Antonia

fatrat coepit. Sed horū possessio ppter imperitiā plerisq non erat utilis. Pauci aut a transfugis docti male utebant instrumentis. Sed cū lapidibus & sagittis aggerē iacētibus militibus imminēbāt/ percussos excurrentes manus ēt cōferebant. Operantes aut minora scuta super uallū exposita protegebāt/ oibusq agminibus excursus cōtra erant machinā comparatē mirabiles. Præcipue uero decimæ legionis balistæ uehementiores & tormenta saxorū/ quibus non solū irruentes/ sed etiā super murum stantes euertebantur. Nā & singula saxa talenti pondus æquabant & ultra stadii modum torquebātur. Ictus aut non solū primis quos offendisset/ sed aliquando posterioribus quoq intolerabilis erat. Iudæi primo qdem cauebant a lapidibus q erant candidi/ nec tantū sono ac fremitu noscebantur/ sed etiā claritudine prospiciebantur. Deniq speculatores in turribus præsidentes prædicabant quando impelleretur machina saxūq ferretur/ patria lingua clamantes filius neniit/ itaq præciebant in quos ueniret atq ante uitabant/ & hinc eueniebat ut illis declinantibus lapis irruens intercideret. Proinde Romani cogitabant atramento decolorare lapides. Tunc. n. missi non similiter incertos ictus habebant multosq simul unius ipetu corrūpebant. Sed ne male qdem affecti iudei aggeris instruendi copiā dabant. Omni uero molitione atq audacia die noctuq prohibebant. Perfectis aut operibus plūbo & ligno & aggeribus iacto fabri quod erat ad murū spaciū metiūtur. Nec iam aliqd fieri poterat quoniā desuper talis petebantur. Cong pates interuallo arietes inuenissent eos applicant propiusq dispositis machinis. Titus ne ex muro arietes prohiberentur ex tribus partibus murū pulsari iubet. Sonitu aut circūstrepente ciuitatē clamor ingens ciuium sublatu est/ iteq seditiosos pañor iussit. Et quia periculū cōmune utrisq uidebat/ cōmuniter iam repugnare cogitabat. Vociferantibus inter se discordibus quia oīa pro cōmoditate hostiū facerent cū non sī ppetuā cōcordiā deus illis pbeat saltē in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon aut pcone misso uolentibus ex tēplo ad murū aggrediēdī copiā fecit/ idēq & iohannes ne minus crederet misit. Illi aut obliui odiorū ac discordiarū suarū in unū corpus cōeunt/ murūq amplexi faces inde quā plurimas iaciebant contra machinas Romanorū cōtraq ipsos arietū/ eosq sine intermissione talis/ petebāt. Audacissimi uero cauteruatim piliētes machināq tegmina dissipabāt. Hisq appositis irruētes perita qdē pauca/ plura uero audacia pficiebāt. Semp aut erat adiūmēto laborātibus ipse Titus/ & iuxta eas machinas eqtibus ac sagittariis ordinatis ignē qdē ferentes prohibebat/ iaculantes uero a turribus reprimebat nocendū tēpus arietibus faciens & tñ murus ictibus nō cedebat/ nisi q quintæ legionis aries cōmouit angulū turris/ murus aut stabat incolomis. Nec. n. statim cū turri periculū sensit quæ multo altius eminebat/ nullāq partē muri secū trahere poterat in ruinā. Cū aut ab excursibus paulatim quēissent obseruato Romanos per opera & castra dispersos/ quia labore & formidine iudeos discessisse arbitrarent/ excurrūt oēs qua turris erat Hippicus porta latenter/ ignēq operibus iniiciūt. Vsq ad castrorum quoq munimēta in Romanos animati pcedebant. Hic aut periculo mature & q erat ppius excitati sunt & q procul aberant cōuenere. Romanorū aut disciplina uincebat audaciā iudeorū/ & quos prius offenderāt in fugā uersis aliis qui colligerent instabāt. Grauis aut circa machinas pugna cōmissa est illis incendere his incendiū phibere certātibus. Incertusq clamor utriq tollebat/ & multi q in fronte steterāt ceciderūt. Sed iudæi cōfidentia superiores erāt ignisq opera tetigerat. Incensaq oīa cū instrumentis poenitus essent nisi lecti de alexandria restitissent pleriq præter opinionē sui uiriliter dimicantes. Nā gloriolissime in hoc bello piliati sunt/ donec impator equitū potētissimis comitatus in hostes irruit/ & ipse qdē. xii. repugnatores perit. Mortu aut cladis eorū cætera multitudie in fugā uersa oēs cōpulit in ciuitatē/ eoq modo aggeres liberauit incēdio. In hac aut pugna unū ex iudæis unum captū cōtigit/ eūq Titus crucifigi pro muro iussit. Si forte reliqui uel hoc spectaculo territi cōsiderēt. Post eius uero discessum ēt dux idumæorū iohannes dū ante muros cū noto millite loquitur a quodā arabe pectus sagitta percussus continuo perit/ magnūq iudæis luctū & seditiosis moerorē reliquit. Nā & manu promptus erat & sapientia nobilis.

Concutitur timore exercitus Romanorū eo q turris quædam lapsa sit nocte/ & propter maximū sonitum timuerunt Romani/ credentes hostes castra inuasisse/ pcutiūt muros illis machinis murūq micinoram frangunt.

Cap. XL.

Nocte uero q secuta est incredibilis tumultus Romanis incidit. Nā cū tres turres impator Titus quinquagenū cubitorū cōstrui pcepisset ut his p aggeres singulos positis/ hic hostes in muro stātes facilius in fugā uerteret/ una earū spōte sua nocte itēpeste lapsa est. Ingēti uero sonitu facto moetus occupauit exercitū. Conari atq aliqd iudeos suspicati ad arma currebāt/ eaq re turba in legiōibus ac tumultus erat. Cūq nō qd accedisset referre posset/ diu qmli alius aliud opinabant/ nullisq interueniētibus hostibus semetipsos timebāt/ signūq diligēter singuli a proximis reqrebāt tanq idumæi castra iā possiderēt/ larualiq terrore/ capti uidebantur donec Titus cognitis quæ res erant uerum cunctis indicari iussit/ tandemque tumultus eo nuncio conuenit. Iudæi quidem

qdē cætera fortiter sustinētes male turribus affecti sunt. Machinis enī lenioribus & iaculatoribus ac sagittariis saxorūq; tormētis inde feriebant. Sed neq; harū æquare ipsi poterant celsitudinē & turres excidendi spes nō erat. Cūq; euerti ppter gravitatē neq; incēdi ppterea quod ferro regebant facile possent ultra iactū tali fugientes arietū impetū nō uitabāt/q sine intermissione ferientes paulatim ali qd pficiebant. Itaq; muro iā cedente magno arieti Romanorū/quē iudæi Nicona uocabāt q oīa uīceret quāuis & antea defecsi etant pugna & uigiliis cū longe ab oppido pernoctarēt/ tamen ēr negligētia uel quod male cōsulerent murū sibi superuacūū esse credentes/quibus alia duo munimēta superessent lassatūq; plurimi recessere.

Inceduntur Romani ea porta qua murus fractus erat/dimicatur postea unde iudæi audacia resistebant/Romani uero belli pericia uincebant.

Cap. XIII

Vm aut Romani qua primū murū Nicōh pertruxerat ascendissent ad secundū oēs iudæi relictis custodibus refugerūt. Portis aut Romani q trāsierūt patefactis exercitū recepere. Et hi qdē hoc modo potiti muro die. xv. mēsis maii & pte eius maximā diruūt/ ad septentrionalē ciuitatis regionē quā ante Cestius nastauerat. Titus aut notato qua Assyriorū castrū ē militē trāsferret/occupato. n. quod iter Cedrona fuerat spacio & ultra sagittā iactū a secūdo muro sepatus expugnationē statī ingressus est. Tūc igit partiti murū iudæi fortiter resistērūt. Et iōānes q dē eiūsq; loci ex antonia & septentrionali porticu tēpli ab alexandri monumēto pugnabāt. Simonis aut manus iuxta monumētū iōānis aditū clauerāt usq; ad portā qua in Hippicū turrim aqua inducebat. Sæpe aut p̄siliētes e portis cōminus dimicabāt/fugatiq; a muris in cōflictu qdē romanorū disciplina p̄p impitiā uincebant/ in murali aut certamine supabant. Eos autē fortuna atq; scia/ iudæos uero etiam audacia quam timor aleret sustentabat q natura erant in calamitatibus duri.

Iudæi sperant salutē/Romani uictoriā/unde ex iudæis quis fuisset p̄p̄rior ad periculū is primus erat/ex romanis uero/q fortem se p̄ferebat/quia Titus semper aderat.

Cap. XIII.

D hæc aut & istis suberat spes salutis & romanis citæ uictoriæ. Neutros aut lassitudo fatigabat/sed aggressiones murorūq; oppugnationes & excursus crebri p cuneos diebus totis agebant/nullaq; p̄storū spēs aberat cū a prima luce incipientia utriq; in somnis & die grauior nox dirimeret. His qdē occupatū iri murū cōtinuo metuētibus/illis uero ne iudæi castra p̄uaderēt/itaq; in armis p̄noctātes prima luce utriq; pugnae parati erāt. Et iudæi qdē certabant q̄s esset p̄p̄rior ad periculū eorū modo gratia emineret a ducibus suis. Maxime uero Simonis eos motus ac reuerētia cōmouebat/illū singuli subiectorū colebāt ut ad semet quoq; interficiēdos parati essent/si hoc ille iussisset. Romanos aut ad uirtutē hortabāt cōsuetudo uincendi/& q̄a uinci nō asuenerant crebraq; militiæ exercitatiōesq; perpetuæ & impii magnitudo. Antē oīa uero Titus semper ubiq; p̄sens. Nāq; & inertia spectante atq; opitulante Cæsare grauissimū facinus uidebat/& ei qui bene decertasset tectis aderat q rependeret p̄miū. Præterea fructus erat uel cognosci solū principū uirtū fortē/iccirco multorum malorum rebus alacritas demonstrata est.

Quidam Longinus in medios hostes irruit/duobusque interfectis ex mediis hostibus ad suos reuertitur.

Cap. XIII.

Eniq; istis ipsis diebus ualidissima iudæorū acie instructa p moenibus talisq; utriq; missis qdā Lōginus de numero equitū ex acie Romana p̄gressus in mediā acie iudæorū irruit/hisq; deiectis hoc ipetu duos fortissimos p̄mit uinū obuiā tēdētis. ore p̄cusso/ alterius eodē t̄lo/quod priori extraxerat trāsfixo latere refugietis & ex mediis hostibus ad suos primos occurrit. Ille qdē ob uirtutē insignis erat/æmuli aut eius fortitudinis multi extiterūt. Et iudæi qdē negligētē qd paterent tantūmō qualiter afficerēt cōsiderabāt/morūq; his leuissima ducebat/ si quo interfecto hoste cecidissent. Titus aut nō minus saluti militis quā uictoriæ cōsulebat/& temerarios ipetus desperationē dicens/ solā uero esse uirtutē siq; prudenter & caute sine proprio incōmodo fortiter faceret in ea re potius quæ periculum non haberet uiros esse p̄cipiebat.

Castor qdā ex iudæis simulat uelle inire fœdus cū ut Tito aliquātulū cōquiescat/ut Simon iterim cōsulat de rebus occurrētibus/tingitq; quosdā socios uelle pacē/quosdā nō/accensus his Titus uehementius utebatur arietibus/diruptoq; muro cum militibus ingreditur.

Cap. XV.

Taq; septentrionali pte mediæ turri applicat arietem/in qua iudæus quidam uersutus ac subdolos Castor nomine cum. x. aliis militibus suis delituerat fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub Thoracibus aliquādiu quiescissent concussa turri surgunt. Extentisq; manibus castor uelut supplex Cæsarem implorabat/& uoce miserabili ut si hi parceret obtestabāt. Cui Titus p simplicitate sua credulus iamq; iudæos existimans belli poenitere/ arietes quidē impulsione cessare iubet ac sagittarios a supplicibus p̄hibet. Castori autem quid uellet eloqui permittit. Cūq; ille respondisset ad fœdus uelle descēdere/ Titus gratulari se ait si omnes

HH iiii

eadē sentire noluisse/paratoq; animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cū ex illis. x. Castris locis quinq; itidem supplices esse simularent/ceteri nunquā se Romanis seruituros clamant dū moti liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentibus cessabat expugnatio. Castor aut̄ interea Simonē per internūcios admonebat/ut dū uacatū esset rēpus de rebus urgentibus cōsiliū caperet/ paulisper enī se illudere imperatori Romano. Si. mol aut̄ hoc agens ad pacē rogare cōtradidentes socios uidebatur. Illi aut̄ uelut hęc referentes in thoracas nudos fixere gladios hisq; percussis uelut interfecisti ceciderunt. Titus nero eiusq; loci obstupere tanta eorū pertinacia cū ex inferiori loco quod factū erat uere uidere nō potuissent/mirabāturq; simul audaciā & calamitatis miserabānt. Interea Castorem ad narē qdā sagitta percutit. Tūq; ille telū extractū impatori ostendēs iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato q hoc emiserat astantē iosepū dirigit ut Castori dextrā porrigeret. Verū is neq; se iurū/nihil. n. sanū supplices cogitare respondit/& amicos q uoluere ire. phibuit. Cū uero qdā ex profugis Aeneas iurū sese dixisset ad eū & inuitante Castore ut ē q secū ferret argentū aliqd susceperet. Ad hęc cū ille studiose aperto sinu cucurrisset. ille sup eū saxū demisit. Et ipsū qdē quomodo pręcauerat ferire nō potuit. atq; uero milite q aderat uulnerauit. Caesar uero fallaciā reputās intellexit misericordiā in bello nocere/minusq; decipi calliditate scēnitā/arietis impulsionebus iracundia fraudis uehementius utebat. Castor aut̄ eiusq; loci turrim ictibus iā cedentē incendit/perq; flāmas in eiusdē missi cuniculis iteq; magni animi opinionē apud Romanos habuere tāq se ignibus tradidissent. Caput aut̄ hac pte murū Titus die quo postq primū coeperat/fugatisq; inde iudeis itro cū lectis mille trāsīit/quos circa se habebat armatis ubi noua ciuitas & lanæ uenditores erāt/fabrig; ærarū/uestiamq; mercatus/& ad murum angustæ uiæ transuersæ tendebant. Enimvero si uel statim muri disturbasset maximam partem uel quæ coeperat lege belli nastasset. nullū credo dānū uictoriæ fuisset admixtū. Nūc aut̄ iudeos male tractando exorātū iri sperās cū liceret capere facile discessio. ni aditū nō dilatauit. Nec. n. quibus consulebat insidiatores sibi putabat.

Ingresso Tito/iudei circūcludūt Romanos/multosq; ex eis occidūt & nisi Titus tulisset opē/ nix euasissent/ad ultimū murū sunt expulsi. Titus iterū aggredit̄/ad illū murū irruit/totāq; prem illā dirimit præsidia ponit munit turres & loca/alia parte ciuitatem aggredit̄/eosq; hortatur ut uellent saluari & iosepus oratione patria/ idem eos hortabatur.

Cap. XVI.

DEniq; postq ingressus est. neq; occidi quēq; pmisit eor; q cōprehendebant/ neq; domus incēdi sed tā seditiosis si pugnare uellent sine populi detrimento copiam dabat q ipsi populo fortunas pprias se rediturū pollicebat. Plurimi nāq; petebāt sibi ciuitatē seruari/ tēplū uero ciuitati. At enī populū qdē ad ea q hortabāt & antea paratum habebāt/bellicosū aut̄ pro ferria ducebāt humanitatē. Tūq; in belli aio q ceterā ciuitatē tenere nō posset has pponere cōditiones putabāt/mortē populo denūciātes/& si uerbū qsq; de traditiōe fecisset pacemue nominasset mox interficiēdū eū esse minitātes. Romanis q introire alii p uiarū angustias obstabāt/ alii ex ædibus/alii murū p superiores ptes egressi pugnare coeperūt. Quibus rebus ptorbari custodes de muro sese dimiserāt relictis turribus i castra recessere. Clamor aut̄ audiebāt militū itra ciuitatē q ab hostibus cingerent. foris aut̄ degentiū clausis cōubernalibus moētuentiū crescēte nūero iudeor; & pp locor; peritiā uiarūq; sciam pualente/multiq; Romanor; trucidabant/& ab incūbentibus pellebant cū magis necessitate resisterēt. Nec. n. multi simul fugiēdi copia p angustias muri patebat/oēsq; pōne q trāsierāt pēpi fuissent/nisi Titus eis opē tulisset. Dispositis. n. p lūma uiæ/sagittariis/& ubi plus erat multitudinis astās missilibus hostes abigebat & cū eo Domitius Sabinus uir bonus ēt i illo plio comprobatus/durauitq; tandī sagittis eos prohibens irruere/ donec oēs milites recessere. Romani qdē ita secūdo muro potiti ad extremū pulsi sunt. Oppidanis uero q pugnaces erāt spūs creuit & se cūdis rebus amētes/erāt/ neq; Romāos ausuros eē ad ciuitatē accedere suspicātes/ neq; uinci se posse si ad præliū pcessissent. Nā qā iniq; erāt officiebat eorū sentētiis deus/& neq; Romanorū multo maiore illa q pulsa fuerat supesse cernebat/ neq; famē iamā serpentē. Adhuc. n. malis publicis alebant/& sanguinē ciuitatis bibebāt/pp bonos aut̄ cōtinebat exitiū & penuria nictus iā multi defecērāt/ populi tñ interitū seditiosi p uelamine sui ducebāt/& solos eos q pacē nō pbarēt saluos esse cupiebāt/ qq; uiuere cōtra romanos optarēt. Cōtrariā uero multitudinē uelut onus quoddā cōsumi gratulabāt & ita qdē circa suos affecti erāt. Romanos aut̄ q ciuitatē iteq; ingredi conabāt armati phibuerūt disiectis muri pibus obiectū corporū pmunitis/ac p tridnū sustinere fortiter dimicātes. Quarto autē die Titū uehemētius aggressum nequaq; ferre potuerūt/ sed ui coacti rursū quo antea refugerūt/ ille aut̄ interim muro potitus totā eius septētrionalē prem statim deposuit. In meridiana uero p turres præsidia collocauit. iamq; tertiū murum aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidio/ spaciumque consilii seditiosis esse dandum si quid disturbance secundi muri aut famis moetu dimitterent/ nec enim diutius eis prędas posse sufficere/ & ipse otio commode utebatur/

nā cum

nam cum dies aduenisset quo militibus oportebat alimenta distribui in conspicuo hostibus loco iussit duces ordinato exercitu pecunia singulis numerare. Illi autem prolati armis & inuolucris & uaginis septemque praecedunt equitibus ornatos equos ducentibus: locaque suburbana per multum spatium auro argentoque lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iocundius suis aut horribilius hostibus uidebatur. Spectantibus namque & uetera plena erant monia & septentrionalis regio. Quinque & domos refertas intuentibus cerneret nullamque ciuitatis partem non infusa multitudo regebat. Moerens autem quauis audacissimos coeperat omnem simul exercitum armorumque pulchritudinem conspicientes & ordinationem uirorum. Et fortasse ad illam speciem seditionis animos mutauissent nisi malorum immanitate quae in populum commiserant danda sibi uenia a Romanis desperassent imminere si destitissent morte supplicii bello mori praestabilius esse ducebatur. Praualebat enim fatum quod nocentes cum innocentibus & ciuitatem cum seditionis perire decreuerat. quatri duo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die cum omnia faciens Titus nihil iudeos peccatum cogitare sensisset: bifariam diuiso exercitu Antoniam uersus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans & per Antoniam templum. Namque hoc nisi coepisset nec oppidum quidem tutum erat obtinere: in utraque autem parte duo aggeres erigebatur a singulis agminibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes a iudeis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam uero ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum non solum quia de superiore loco pugnabatur: uerum et quia machinis iam uti didicerant. Paulatim enim usus quotidianis aluit peritiam: habebant autem balistas trecentas & quadraginta tormenta saxorum quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebatur. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem una & obsidioni uehementer instabat: nec poenitudinem iudeis sua decere cessabat consiliumque factis admiscens & orationem saepe armis efficacior cognoscens tam ipsos ut saluari uellent rogabat: tradita sibi ciuitate quae iam capta uideretur: quam & Iosephum allegabat patria lingua uerba facturum: sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros.

Iosephus circumciuit ciuitatem ea parte qua possit audiri facilius iudeosque orat ne uelint Romanis resistere: persuadetque pluribus uerbis illi uero comitiis eum afficiunt.

Cap. XVII.

Itaque Iosephus murum circueiens simulque extra talem iactum stans unde exaudiri facilius posset multis orabat: ut sibi ac populo propter templum ac patriam neue contra haec fieret alienigenis duriores. Romanos namque sancta reuereri cum quibus nulla sibi societas esset: manusque suas ad hoc utque cohibere. Ipsos uero in his edoctos conservare possent sponte ad eorum iterum ruere quoniam potius uidere muros cecidisse firmiores: excisis uero infirmiores superesse Romanorumque uires cognoscere: sustinere non posse: hisque seruire non esse nouum: neque inexpertum iudeis. Nam licet pulchrum sit per libertatem pugnare: tamen id in principio decere fieri. Semel autem subditum & quod multo tempore paruisset impio ingu excurrente: malae mortis cupidum non libertatis amatorem uideri. Debere autem dedignari dominos humiliorum res non quorum in potestate sunt omnia. Nam quod Romanos effugisse: nisi quod per aestus aut frigora esset inutile: Immo uero transisse ad eos undique fortunam: deumque per singulas nationes ducentem impium tum esse in Italia. Haec autem ualidissima legem tam feris bestiis quam hominibus esse praefinita potentioribus cedere: apud eosque esse victoriam apud quos robur fuerit armorum. Iccirco et maiores eorum quod multum & animis & corporibus & aliis subsidiis meliores cessissent Romanis quod nisi deum scissent illis fauere nunquam precessi fuissent: ipsos uero confidetes adhuc resistere: cum ex magna praecapta sit ciuitas: ciues autem et si muros integros haberet excidio perire affecti sunt. Nec nam latere Romanos quod famem teneat ciuitatem: & modo quod consumum populum continuo periret bellatore irritum: namque & si Romani desierint & ab obsidione cessauerint: neque ciuitatem strictis gladiis irruerint: iudeis tamen expugnabile bellum itus assidere quod hostis singulis aleret nisi forte quoque contra famem arma capient ac dimicarent: soli possent et clades superare. His addebatur optimum esse ante iterabilem calamitatem mutare sententiam dumque liceret salutare consilium sequi: nec enim antea gestorum causa succedere Romanos nisi ad finem usque insolentes fuissent: natura eos esse in impio mansuetos atque iracundiae praeferre quod utile est. Utile autem putare neque ciuitatem uacua uiris neque desertam habere praesentiam: iccirco uel se impatorem cum his dextra iungere: nec nam cuius salutem daturum si coeperit ciuitatem praesentem quod nec in extremis ei cladibus rogati paruerunt. Breui autem murum quoque: tertius captum iri priores quod capti sunt fide facere. Et quis perituri turamina non possint famem per Romanis pugnaturam. His monente Iosephum multi in muro stantes uituperabant multi uero comitiis nonnulli et iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret ad gentiles transit historias.

Iosephus clamat aduersus iudeos adducens diuersa exempla maiorum: ut uelint redere: deumque eis:

Iosephus clamat aduersus iudeos adducens diuersa exempla maiorum: ut uelint redere: deumque eis: aduersum esse propterea amplius ne uelint resistere.

Cap. XVIII.

Miseri uociferas uirorumque auxillatorum inmemores armis & manibus cum Romanis bellum geritis: quasi quem alium sic uicerimus. Quando autem non deus omnium conditor iudeorum deus: fenor est: si laedatur: non respicietis. Unde progressi pugnatis quantumque auxiliatorem uiolastis: Non recordamini opera diuina parentum: atque hunc sanctum locum quanta bella nobis

bella nobis aliquādo pergit. Ego autē facta dei narrare auribus indignis horresco/ sed tamē audite ut
 cognoscatis nō solū uos Romanis sed etiā deo resistere. Nechaus qui tunc erat rex Aegyptiorū/ idēq;
 Pharaon uocabat/ cū infinita manu descendit/ reginamq; Saram nostri generis rapuit. Quid igitur tur
 eius Abraam proauus noster? Armis credo ultus est iniuriā. At quin. ccc. & xviii. praefectos habebat
 quorū singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidē quiescere maluit absente deo? Puras autē ma
 nus ad hunc locū tendens/ quē uos polluistis inuictū sibi auxiliatorē ad militiā legit. Nōne secunda ne
 spera incorrupta regina remissa est ad maritū? Adorans autē quē uos gentili caede cruefastis/ ac tremēs
 nocturnis somniis Aegyptius exagitatus aufugit/ auroq; & argēto amātiſsimos deo donauit. Hebrae
 os dicā translata in Aegyptū maiorū nostrorū domicilia. Qui cū annos. cccc. tyrannis ac regibus alie
 nigenis subiacerent/ armis ac manibus ulcisci possent semetipſos deo potius permiscere. Quis nescie
 Aegyptū repletā oī genere serpentū/ omniq; morbo corruptā? Quis terrā infructuosā/ quis Nili de
 fectionē & continuas decē plagas? & ob hoc parētes nostros cū praesidio incruentos & sine piculo de
 duci/ quos deus sibi sacerdotes ducebat. Sed ab Assyriis raptā nobis sanctam arcam Palaestina & Da
 gon simul agrum genuit/ & iam tota gens quae rapuerat/ corruptis uero occultis corporū/ ac p ea cū
 cibo uisceribus exaustis Cymbalorū ac Tympanorū sono manibus noxiis reportarunt sanctum pla
 cationibus expiantes deus erat qui hac parentibus administrabat/ ppter ea q; omiſſis armis ac man
 bus eius se iudicio pmiscere. Rex Assyriorū Sennacherib cū totā ducēs Aſiam ad hanc urbem castra
 posuisset/ manibus nō humanis cecidit. nā ab armis quiescentes in uotis erant/ & āgelus dei una nocte
 infinitum deleuit exercitū. Posterorū die exiatus Assyrius. clxxv. milia reperit mortuorū/ atq; ita cū
 reliquis Hebraeos inermes/ nec persequentes fugiebat. Scitis etiā in Babylone seruitiū/ ubi p ānos. lxx.
 populus exultans nō ante libertatē respexit quā eā dominus donaret qui eos etiā est psecutus/ iterūq;
 auxiliatori suo sacerdotū more seruebant. Breviter dicā/ nullū est operaepraeiū quod armis parentēs
 nostri psecere/ aut nō sine armis deo pmiſſa potestate imperiū. Domini autē manentes ut placebat in
 dici superabāt. Pugnantes uero semper de spe ceciderūt. Nā ubi rege Babyloniorū oppidū obsidente
 cōtra Hieremiā praedicationē Sedechias rex noster cū eo cōgressus est/ tā ipse captus est quā cū tēplo
 ciuitatē uidit excindi. At quin uidere quāto ille rex uestris ducibus/ eiusq; populus nobis erat medio
 erior. Deniq; Hieremiā uociferantē inuisos esse deo ppter delicta quae in eū cōmiserāt captā iri/ aut
 nisi traderent ciuitatē neq; rex neq; populos interfecit. Sed uos ut intus gesta praetermittā/ neq; digne
 possum iniquitates uestras expōere/ me qui uobis salutem suadeā quaeimini/ talisq; appetitis irati/ q;
 nos uestrorū cōmonestacio peccatorū nec dici ea toleratis quorū quotidie facta cōmittitis. Idē tūc fuit
 cū antiocho q dictus est Epiphanes/ obsidente ciuitatē multis modis offensa diuinitate maiores no
 stri cū armis pgressi/ ipsi qdē in pugna pempti/ oppidū uero ab hostibus direptū est/ sanctūq; p triēni
 um sexq; menses poenitus desolatū est. Et qd pluribus opus est. Ipsos Romanos qs cōtra iudeorū gē
 tes ad militiā puocauit. Nōne indigenarū impietas unde ſauire coepimus. Nōne a seditione maiorū
 quando aristobuli & Hyrcani furor/ & inter eos cōtentio pompeiū intulit ciuitati/ & Romanis deus
 indignos libertate subiecit. Deniq; tres mēſes obſeſſi quanquā nihil quale uos in sanctū legelq; deliq;
 rant/ & maioribus ad belli subſidiis utebantur seſe tradiderunt. Antigoni autē filii aristobuli nescimus
 exitū. Quo regnū obtinente/ deus iterū captiuitate perſequebat populū delinquentē. Et Herodes qui
 dē Antipatri filius Sossium & Romanū adduxit exercitū. Circundati uero per sex mēſes obſidebā
 tur donec capti peccatorū suorum supplicia penderent/ direpta; est ab hostibus ciuitas/ ita namq;
 genti arma data sunt. Oppugnationi uero sine dubio cohaeret excidiū. Oportet ergo ut opinor sacri
 loci possessiones iudiciū deo de omnibus promittere manusq; tunc humanas contemnere/ cum a ſu
 perno sibi dūce non recedant. Vos autē quid ex his quae legis cōditor bene dixit egistis? Quid quod is
 execratus est praetermiſiſtis? Quātū autē illos/ qui cito periire ipietate ſuperastiſtis/ nā occulta dedignā
 tes peccata/ hoc est furta/ infidias atq; adulteria/ rapinis/ caedibus certatis/ nonaſq; maleficiorū excogi
 taſtis uias. Sanctū uero templum factū est omnium receptaculū & indigenarum manibus pollutus est
 locus/ quem Romani ex tam longinquo adorabant/ multa per legem noſtrā de ſuis moribus derogā
 tes. Deinde poſt hac in quē fuiſtis impij hūc auxiliatorem ſperastiſtis? Valde qdem iuſti eſtis ſupplices
 priuſq; manibus adiutorē ueſtrū rogastiſtis? Talibus rex ueſter ꝑcibus aduerſum Aſſyriū ſupplicauit/
 cū magnū illū exercitū deus una nocte ꝑſtrauit? Similia uero Aſſyriis Romani cōmittūt ut etiā ſimi
 lem ultionē ſpretis/ nam ille qdē ab rege noſtro accepta pecunia ut ualſitati parceret ciuitatis negle
 cto iure iurando ad incendiū tēpli deſcēdit. Romani autē ſolēne poſcunt tributū/ quod parentes noſtri
 eorū parentibus ꝑſebant. Et ſi hoc ipetrauerint neq; populantes ciuitatē neq; ſancta omnino tangūt.
 Cōcedant autē nobis familias liberas & poſſeſſiones tenere/ ſacraſq; leges ſaluas manere patiūtur. In
 ſania eſt ꝑrofectio ſperare deum talem circa iuſtos fore/ qualis iniuſtis apparuit ꝑſertim qui ſtatim ul
 ciſci nouerit cū oportet. Deniq; Aſſyrios prima nocte qua caſtra ciuitati admonerant/ fregit q; ſi ēſ
 ueſtram

uestra pgenie liberaret/Romanos uero dignos poena indicaret/cofessum eis illo tpe sicut assyriis ira/ sceret/quo genti manus Pompeius attulit quo post illu Sossius ascedit/quo Galilae Vespasianus exci/ dit.Postremo no nunc Titus ciuitati appropinquaret.Sed neq; Magnus neq; Sossius passi sunt/& ciui/ tatē uictoria coeperunt.Vespasianus autē ex bello quod nobiscum gessit etiā imperiū adeptus est.Nā Tito quidē etiā fontes uberiores profluunt/q prius nobis aruerant.Deniq; ante huius aduentū. scitis & Siloam & oēs extra ciuitatē fontes adeo defecisse ut ad utrunq; aqua mercaret.Nunc autē ita ho/ stibus nostris largi sunt ut non modo ipsis & iumentis eoz sed etiā hortis sufficiant.Deniq; huius pro/ digiū/& ante periculū factū est in excidio ciuitatis quando supra memoratus Babylonius rex cū exer/ citu uenit/q & captā ciuitatē incendit & templū quīs ut opinor nihil tunc illi quantū uos impie nunc cōmīssissent.Itaq; sanctis relictis deū fugisse putauerim.Hisq; nūc adesse quibus cū bellū geritis.An bo/ nus quidē uir domū flagitiore fugiet & domesticos oderit?Deū uero malis uestris inhazere arbitrami ni qui etiā occulta cōspicit & audit oīa quæ tacent.Quid aut apud uos taceat?quid celat qd nō ēt pla/ num inimicis factū est?iniquitates enim uestre uelut in prōptu neminē latent/inq; dies singulos quis pe/ ior sit certamen habetis atq; ita nequitia ut uirtutē demonstrare cōtenditis.Verūtamen reliqua salutis uia est si uelitis & diuinitas cōfessis ac poenitētibz solet sese placabilis offerre.Arma proicite/pude/ at uos patriæ iā dirutæ/cōuertite oculos & pspicite eius quā proditis pulchritudinē/ quale oppidum quale templū quā multaq; gentiū munera.Quis in hoc flāmas adducit?quis hæc iā nō esse desiderat? Et qd est hoc quod saluū esse debeat dignius?o lapidibus duriores.Si hæc nō ueris luminibus cernitis saluē familiæ uestre? miseremini. Versent in cōspectu cuiusq; filii cōiuges/& parentes/ quos paulo post aut bellū aut fames absumpserit.Scio quia una cū his pēlītabit mihi mater & cōiunx/& familia nō ignobilis domusq; olim clarissima/& fortasse.ppterea me qsq; hæc suadere crediderit.Interficite il/ los/accipite mercedē salutis uestre sanguinē meū.Ipse quoq; mori paratus sum si post me respiciatis.

Clamante Iosepo cum lachrymis ut uellent sedare non flexerunt animos seditiosi/sed diu persistūt ita ut cogerentur fame perire.Tantam famem perpassi sunt ut matres ex filiorum ore cibum raperēt seditiosi illi domos ui irruerant ut cibum caperent/summa miseria & summa crudelitas describitur Simonis & iohannis.

Cap. XIX.

I Acc Iosepo nociferate cū lachrymis seditiosi qdē neq; alos flexerūt/neq; tutā sibi mutatio nē fore iudicauerūt.Populus uero ad pfugiendū cōmotus est/& alii qdē possessionibus su/ is aliisq; rebus carissimis exiguo p̄cio uenūdatis solidos qdē ne latrones eos deprahender/ rēt trāsgitiebāt.Qui uero ad Romanos elapsi fuissent exonerato uentre habebāt usui ne/ cessaria.Titus aut plerosq; p agros quo uellet quisq; p̄gere dimittebat/idq; magis eos ad pfugiū hoc/ rabat q; intestinis malis car/bāt Romanis cōseruire.Ioānes aut & Simon cū sociis ne his magis pare/ ret exitus quā ne Romanis aditus obstruebāt/& q uel umbrā suspicionis dedisset cōtinuo necabat/. Ditionibus qdem manere ēt sicut pfugere par cā erat pereundi/nā quali transfugere uoluisset pp ma/ trimoniū quisq; occidebat.Cū fame aut crescebat desperatio seditiosoz/& i dies singulos uirūq; ma/ lū amplius accendebat.Et palā quidē nulla erāt frumēta/irrupentes aut scrutabant domos.Et liquidē inuenissent aliquid eos qui negauerūt uerberabant/si uero nihil inuenissent quasi diligentius celauis/ sent tormētis itidē afficiebāt.Habendi aut argumēto erāt corpora miseroz cū ea q solidis uiribus sta/ rēt abundare cibo putarent.Tabidi aut transfigebant/nec rationis esse uidebat statim fame moritu/ ros occidere.multi uero clā substantiā suā uno frumēti modio qui ditiones essent/irēq; pauperes ordeī pmutarūt.Inclasi deinde intimis aediū tectis quidā summa penuria infectū triticū comedebāt.Panem alii cōficiebāt ut necessitas mortisq; monuisset.Et mēsa quidē nusquā apponebat/sed incoctū subtra/ hētes igni cibū diripiebāt/miserabilis aut erat nictus dignūq; lachrymis spectaculū/cū potēiores q/ dē plus haberēt/infirmiores aut iniuriā deplorarēt/quippe fames sup oēs clades haberet/nihil sic p/ edic hoīem ut pudor/nā quod reuerentia dignū est in fame negligitur.Deniq; uxores uiris & filii parē/ tibus/& quod miserrimū matres cibū infantibus ex ipso ore rapiebant/& marcescētibz iter manus carissimis nemo parcebat quin uitæ guttas auferret.Edentes uero talia nō latebāt/sed ubiq; aderāt q/ ista diriperēt/nam sicubi clausam domū uidissent/eos qui intus erāt cibū capere hoc suspicabant in/ elicio/statimq; ruptis foribus irruerāt/nictūq; iam contusum dentibus ex gutture poenē reuocabant/ ipso faucibus strāgulātes.Pullabant aut senes ne cibū defenderēt/lacerabantur mulieres ea quæ ha/ berent in manibus occultantes/nullaque miseratio uel cani capitis uel infantiz sed abstractos pueros/ & ex bucello pendentes humo allidebant.Si quis autem incurrentes antenuisisset quodque rapturi/ fuerant demorasset/tanquam si lesi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant dummodo alimenta reperirent/nunc extruentes genitalium uias/nunc uirgis acutis podices tran/ sfigiendo.Horrendaq; etiam auditū quis paciebatur in unius panis confessione & ut unum pugnum farinae abditum indicaret.Tortores autem nec esuriebant/minus enim crudele uideretur quod ne/ cessitas

cessitas speraret. Exercentes autē dementiā suā sexq; sibi dies uaticina pręparantes hisq; occurrentes qui p Romanos custodias agrestis oleris herbarūq; gratia colligēdag nocte repperissent cū iā se hostes euasisse credebāt quaz attulissent eripiebāt multūq; supplicatibus & horribile dei nomē iploantibus ut aliquā partē sibi cōcederēt eoz quaz cū periculo sibi collegissent nihil poenitus dabāt gratūq; uidebāt si spoliati nō perirent. Hęc qdem humiliores a satellitibus patiebant. Honorati uero ac diuites ad tyrānos pducebant quoz alii insidias falso accusati occidebant alii qā Romanis pderent ciuitatem. Et plerūq; delator subornatus agebat q; pfugere uoluissent. Sic uero quē Simō expoliasset cū ad Ioannē remittebat & quē Ioānes expoliasset cū Simon excipiebat sibiq; inuicē propinabāt sanguinē populariū miserorūq; cadauera patiebant. Et dominādī quidē erat cā in urrūq; dissensio scelez uero cōcordia. Nā qui ex alienis malis partē alteri sibi totū uendicās nō dedisset nequissimus uidebāt. Et q non accepisset uelut boni alicuius dāno dolebat q crudelitatis parte doloisset. Sigillarim quidē iniquitates eoz explanare nō potero ut aut breuiter dicā neq; aliā ciuitatē unq; talia perpessam puto neq; ullam nationē post hominū memoriā malitiā ferociorē fuisse. Postremo etiā gentibus Hebręoz maledicebāt ut minus imperii uiderent in alienos. Verūtamen q erat & seruos se & de generis gēis ab ortiones esse cōfessi sunt. Deniq; ciuitatē ipsi euertere & Romanos inuitos hanc tristē admittere nistoriā cōgere tardiusq; uenientē in templū ignē poene traxere. Deniq; cū hī ardere superiorē ciuitatem uidissent neq; dolere neq; illachrymauere sed apud Romanos qui hęc paterent inuēti sunt. Verum quaz per territoriū gesta sunt postea cum rerū documentis dicemus.

Multi pp famē ciuitatē exeuntes capiebant ex his multi incisis manibus ad Simonē & Ioannē mittebant. Tito acclamāte ne tāā uellēt pati miserā ipsi cōiitiis Tito & patri eis maledicebāt. Ca. XX.

Ito autē aggeres proficiebāt quāuis a muro milites male afficerent parte uero equitatus directā iussit p ualles ad alimenta cōportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autē in his nō nulli etiā pugnatōres quibus iā minime praeda sufficeret maior uero pars ex populo pauperes quos pfugere deterrebat p afflictibus suis mētus nec clā enim seditiosis fieri posse sperabāt ut cū cōiugibus ac liberis diffugerent eozq; latronibus relinquere nō patiebantur uice sua iugulādos. Audaciores autē faciebat ad exeundū fames restabatq; iā latitantes egredi & ab omnibus capi. Deprahensi autē necessitate repugnabāt mētū supplicii incōgruūq; uidebant supplicare post pugnā uerberati itaq; & ante mortē modis omnibus excruciatī cōtra murū crucibus affigebāt. Tito quidē miserabilis uidebāt ista calamitas cū iudēi in dies singulos quingēti nōnunq; ēt plures caperentur sed neq; captos dimittere tutū erat tantūq; asseruare multitudinē custodū uidebant esse custodiā maxime uero ppter ea nō prohibuit citius eos existimās ea facie remissuros tanq; similia passuros nisi se dedissent. Milites autē diuersis modis suffigebāt ira & odio & ludibri cā & pp multitudinē q cōpissent lāq; spaciū crucibus deerat & corpibus cruce. Seditiosis uero tantū defuit ut ea clade mouerent q ēt in cōtrariū eis cessit ad decurrēdā reliquā multitudinē. Trāsfugarū n. familiaribus ad mura tractis & si q erat populariū prouiores ad pacē & quaz paterent qui ad Romanos pfugerent demōstrabāt & q cōprahensū tenebant eos supplices nō captiuos esse ducebāt. Ea res multos pfugere cōpientiū donēc uerū cognoscerec inhibuit. Fuerūt autē q statī dilapsi sunt quasi ad uerū supplicii pperantes. Illatā enī ab hostibus mortē cōparatione famis requiem esse ducebant multis autē captiuorum Titus ēt manus abscindi pcepit eozq; ad Ioannē & Simonē intromisit ut pp calamitatē nec uiderent profugi nec crederent saltē nūc desinerēt admonēs nec uere cōpellerēt ad excidiū ciuitatis lucraretur in extremis mutata uoluntate & pprias aias & patriā tantā & templū cuius participē nō habebāt. Simul autē dictis aggeres circūeundo operantes urgebat ueluti facta uerbis non multo post secutura. Ad hęc in muris stantes & ipsi Cæsari & patri eius maledicebāt mortēq; se cōtēnere clamabāt eāq; seruituti recte pferre multa uero mala in Romanos facturos se dū spirare potuerint nec priā curare nec templū ut ipse diceret pītur mūdūq; deo templū hoc melius esse Saluatq; iri hūc ab esse q icoleret quē ipsi quoq; auxiliatorē habētes oibus iternationibus illalores eo qbus facta nō adderēt sinem n. dei esse. Talia conuitiis admiscētes uociferabantur.

Antiochus Epiphanes cū Macedonibus admirat Romanos q muros non adēant ipse cū suis muros adiit multi ex his fugiunt & multi interficiunt post a Tito aggeres fiunt ad motis ad muros ioānes fossa intus facta submisso igne aggeres diruit Simon inde cum multis aliis proficiscitur in machinas illas easq; incendunt cū Romanis cōgrediunt ita ut nō diiudicari possit amicus ab inimico q dūq; ex Romanis corruptis machinis desperabant ciuitatem captum iri. Cap. XXI.

Et inter hęc Antiochus quoque aderat Epiphanes multos alios armatos docens & pterea caterna stipatus qui macedones appellātur omnes atate pares & paulo magis proceres adolescentuli more Macedonum instructi armis & eruditi unde etiam nomen habebant pleriq; tamen famam gentis æquare non poterant. Oium n. regum qui Romanis parebant

parebant foelicissimū Cōmagenū fieri cōtigat priusquā fortuna mutaret. Ostēdit ille quoq; in senecta ætate nullū ante mortē beatū dici oportere. Cæterū filius eius adhuc eo uigēte præfēs se mirari aiebat quidnā esset quod Romanos adire pigebat muros. Erat. n. bellator ipse naturaq; promptissimus. tan- talq; uiribus ut multū peccaret audacia. Cū uero Titus ad hoc subrisisset. laboremq; cōem esse dixisset. sicut erat Antiochus cū Macedonibus in murū impetū fecit. & ipse quidē pro uiribus suis ac perit- tia cauebat tela Iudæorū sagittis eos appetens. adolescentuli autē oēs præter paucos attriti sunt. Nā pudore promissionis diutius pugna certauerat. & ad extremū multi sautii recessere. hoc reputātes q; etiā uiris Macedonibus uincere cupiētibus fortuna opus sit Alexandri. A Romāis enim duodecimo die mensis maii. aggeres inchoati uix nono & uigesimo. perfecti sūt. cū totos dies septē & decē labo- rasset. ingentes. n. quattuor acti sunt. & unus quidē qui erat a. xii. uiginti cubitis distans. Decima ue- ro legio quæ supra memoratis p̄stabat in septētrionali parte opus exerebat. ubi stagnū est quod appel- latur Amygdalon. Adhuc autē quintadecima legio. xxx. descendētē cubitis aggerē fecit ad pontificis monumentū. Iā uero ad motis aggeribus Ioannes suffossa intus terra usq; ad aggeres antoniam uersus dispositis per cuniculū subdibis opera suspendit. illataq; silua pice ac bitumie illita ignē imittit. Suc- ceasis autē solcimetis fossa repente subsedit. cūq; magno sonitu in ea aggeres decidere. ac primo quidē cū puluere fumus ex alto excitatus est cū ignē ruina cōcluderet. Peracta uero materia. qua p̄mebat fla- ma iā clarior apparebat. Et Romanos repentini quidē facti stupor occupat molitionē Iudæorū. agre ferentiū. iāq; se uicisse credentiū. & spes eos cassa refrixit. & in posterū subuenire aduersus ignē minus utile uidebat. Et si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo uero post alios etiā aggeres Simō cū lociis aggredit. Illa. n. parte romanis ad motis arietibus cōcutere murū cōeperat. Tephæheus autē qdā ex Garis ortus ciuitate Galilæe & Megassarus ex regalibus familiis Mariānes. cūq; his Adlabe- nus quidā filius Nabatzei nomen habēs ex fortuna Egiras. cuius est interpretatio claudes. raptis facibus in machinas emolarūt. hisq; uiris neq; audaciores i illo bello extra ciuitatē apparuere neq; magis hor- rendi. Nā uelut in amicos. nō ut in agmen hostiū excurrerent nihil contati sunt aut subscire. sed per medicos inimicos facto impetu machinas incēdere. Acti autē missilibus & gladiis detrusi non prius a periculo dimoti sunt quā ignis instrumēta corripere. Sublata uero iā flāma Romani quidē cōcurrē- tes e castris auxilio p̄perabant. Iudæi uero ex muro eas phibebāt. manūq; cū his cōserebāt qui flam- mas extinguere conarent. p̄priis corporibus nullo modo parcētes. Et illi qdē arietes igni subtrahere cū eorū tegmina cremarent. Iudæi Et p̄ flāmas eos retinere certabāt. & quis feruens nacti essent. ferrū tū arietes nō amittere. Hinc autē auxiliantes flāma trāsit. & aggeres iā occupabat incendiū. Itaq; Ro- mani flāma circūdati. quoniā seruare posse opera desperabāt in castra descendūt. Iudæi uero magis i- stabant. cū semp eorū numerus cresceret ex ciuitate accedentibus ad iumentis minusq; cantos haberēt ipetus freti uictoria. Progressi autē usq; ad munimenta castrorū p̄lio cū eorū custodibus dimicabāt. Est ergo quædā pro castris per uices statitiū armatorū & acerbissima in eos sanctio Romanorū. ut q loco de q̄libet cā cessisset occideret. hi p̄uiali loco de gloriosa morte plara steterūt fortiter. eorūq; necessi- tate simul ac pudore plarimi fugiētū redierūt. balistisq; in muro dispositis ex ciuitate accedēt mul- titudinē phibebāt. nihil p̄ cautiōe sine tutamine suorū corporū. pudentō. iāq; quoscūq; obuios habuis- sent cū his cōgredebant. Iudæi. & in spicula irruētes incaute ipsis corporibus inimicos feriebāt. Sed neq; hi iactus magis quā fiducia superabāt. & Romāi plus audaciæ quā q male tractarent cedebāt. Iā uero Titus aderat ab Antōnia quo secesserat locū aliis aggeribus p̄spiciēs. multūq; increpatis mili- tibus si cū hostibus muros obtinebāt in suis periclitarent. & uelut ex carcere cōtra se dimissis Iudæis oblesorū paterent. ipsi fortunā. cū effectis militibus hostes a latere circūuenit. illi autē cū mora serierent cōtra tū cōuersi durabāt. mixta uero acie puluis qdē lumina. clamor uero aures exuperabat. Neq; ā amicti q̄quam internoscere poterat aut inimicū. Iudæis autē nō tā uiriū fiducia quā saluti despera- tione plenerātibus. Et Romanos pudor armorū & gloriæ & præsentis periclitātis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putanere in eos ad extremū nimia ferocitate animorū uel totā multitudinē Iudæorum fuisse rapturos nisi prænto pugnae momēto in ciuitatē se recepissent. Corruptis autē aggeribus Ro- mani somno tenebant q; tam longum laborem una hora perdidere. & multi quidem solutis machinis captum in ciuitatem iam desperabant.

Consulit daces Titus qd faciendū. an aggredi muros debeant an aggeres struendi. aut p̄mittendū q ipsi fame coacti ciuitatē sint tradituri. an circūdanda sit ciuitas ne exitū habeat. sicq; dicit Titus

opus nō parū sed inextricabile Romanos esse facturos.

Cap. XXII.

Itus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et callidioribus quidem placebat om- ni admoto milite ut muros experiri. adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse. uniuersi uero militis impetum tolerare non posse uerū sagittis esse obruendos.

Prudentiores

Prudentiores autē rursus ageres fieri suadebāt/ alii & sine aggeribus obsideri egressus eorū tāūmodo obseruantes/ ac ne uictus intro ferret monebāt/ & ciuitatē fami relinquere/ neq; cū hoste manu cōfligere/ nec enim expugnari eorū confidentiā posse/ quibus optatū est ferro p̄cumbere/ uel etiā sine hoc infēricere/ quā scēnior est cupiditas/ ipsi autē Tito Casari quidē prorsus ociari tanto cū exercitu honestū nō uidebāt & pugnare cū his superuacū qui semetip̄os perdituri essent. Aggeres autē fieri impendiorū penoria operosum iudicabat/ egressus uero ciuitatis obseruari operosius. Nec enim circumdari eā propter magnitudinē locorūq; difficultatē ab exercitu posse/ & propterea ad excursus incautū/ cōtra manifestā uero uia obseruatā occultas uias excogitatuos Iudaeos tā necessitate quā locorū sciētia. Si quid autē clā esset illatū diutius obsidionē trahendā uerendumq; ne uictoriā gloriā diminuta temporis longitudo. Hāc enim quidē effici posse/ sed celeritatē ante gloriā duci debere tamē si celeritate nū uelit & cautione totā muro cingere ciuitatē. Hoc enim modo omnes exitus posse p̄cludi/ & Iudaeos aut omnibus modis salute desperata ciuitatē tradituros aut fame uictos facillime capiendos/ aliter enim se non posse quiescere/ uerū & aggeres curaturum esse/ cū infirmiores habeat qui prohibent/ q; si cuiq; magnū opus & inextricabile uideat eum considerare debere q; neq; paruum opus Romanos decebat facere/ & sine labore magnū quid perficere ne deo quidē facile sit.

Exhortatus Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera distribui/ murūq; circa ciuitatē cū castris. ii. per suos construi fecit mira celeritate/ nocteq; quilibet suo ordine ac uigilia explorabat/ uigilesq; somnos inter se sortiebantur.

Cap. XXIII.

Ils duces exhortatus iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autē quidē imperus militibus incidit/ ambitūq; partiti non solū rectores inter se/ uerū ipsi etiā ordines certabāt. Et miles quidē decadarcho. Decadarchus autē Hecatontarcho isq; Chiliarcho placere propebat. Chiliarchorū uero ostentatio ad duces usq; pertinebat. Ducū uero certamina Caesar ipse diiudicabat. In dies enim singulos circuiens onus sēpissime inspiciebat. Coeptū enim a castris Assyriorū ubi ipse tendebat ad inferiorē cenopolim murū duxit. Hinc per Cedronē ad Oliuāq; montem reuertens a meridie montem complectitur usq; ad saxum quod Peristereonos uocatur/ eiq; proximū collē qui super uallē iminet. Siloā ac inde ad occidentē flexo aedificio ad uallē fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentū circumdato monte ubi Pompeius castra posuerat/ ad septentrionalē redit regionē eam cū praececesset ad uici partē cui nomē est Erebinthon oecus. Post illū Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit unde coeperat murus quidē unum minus. xl. stadiis erat. Adhuc autem foris castella. xiii. aedificata sunt/ eorum gyros denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est ut id quidem dignum mensibus uideretur/ celeritas uero fide careret. Muro autem circumclusa ciuitas per castella custodibus collocatis/ primam quidem uigiliam noctis ipse circuiens explorabat. Secundam uero Alexandro permiserat. Tertia uero obigit agminum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur/ totaq; nocte per castellorum spacia circuibant.

Ablata facultate exendi fame omnes moriebantur/ unus alium mori intuebatur/ non erat facultas sepeliendi/ latrones uero mortuis uestes risu expoliabant/ multi ex muris in fossas proieiebantur quae uidens Titus ingemebat.

Cap. XXIII.

Vidēs autē cum exendi facultate/ omnis etiam spes salutis adempta est/ auctaq; iam fames totas domos ac familias depascebatur. Ex recta quidem plena erant mulieribus exanimatis atq; infantibus/ uirū autē angusta senibus mortuis. Adolescentes autē ac iuuenes turgidi uelut umbra mortuorum per oppidum uolutabant & ubi quē casus occupauerat decidebant. Sepelire autem funera neq; poterant prae labore/ & eos qbus aliqua uis supererat pigebat & ppter multitudinē mortuorū/ & quod de ipsis erat incertū. Deniq; super eos quos sepeliebat multi moriebantur. Multi autē ad sepulchra priusq; sati dies ueniret & uini pperabant/ neq; lectus in illis calamitatibus neq; fletus erat/ sed fame superabant affectus. Siccis autē oculis & corruptis oribus qui tardius morerentur eos qui ante se resquiescerent tuebantur. Aliū uero silentiū ciuitatem plenāq; mortuis nox cōprehenderat. Et latrones his acerbiores domos enim tantū sepulchra erāt/ & cadauera spoliabant uelamina corporibus detrahentes cum risu egrediebantur. Hisq; gladiorū mucrones p̄pinabāt/ nonnullosq; iacentiū adhuc spirantes ferro experiendi causa transuerberabant. Siquis autē manū rogaasset aut ferrū sibi comodari quo famē euaderet/ superbissime negligebatur. Animas uero efflantiū quisq; in morte templū obtutibus intuebatur cū uiuos relinqueret seditiosos. Illi autem primo quidē sumptu publico iubeant mortuos sepeliri cū dolorem ferre non possent. Deinde q; non sufficiebāt inualles eos ex muro praecepitabant. Quas circuiens Titus ubi plenas cadaueribus uidit/ altaq; fānie tabefactis corporibus defluentes ingemuit & extentis manibus deum testabatur factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta.

Romani

Romani uidentes seditiosos fame cruciari letantur/copiā maximam frumenti iudæis ostendendo ad maiorem dolorem/Titus etiam aggeres inchoabat ut uideret si uellent tradere ciuitatem miserat/ tus eorum calamitatē/seditiosi uero non placabant.

Cap. XXV.

Romani uero cum nemo iam seditiosorū auderet excurrere/nā etiā eos moror famelq; tā gebat/dies lætos agebant.Frumenti aliarūq; rerū necessariarū habentes copiam de Syria proximisq; prouinciis.Multi autē iuxta murū stantes magnāq; alimentorū abundantiam demonstrantes satietate sui famē hostiū incēdebāt.Seditiosis autē nihilomagis calamitate cedētib; Titus reliquias populi miseratus & properans saltē hoc liberare quod superest/iterū aggeres ichoabat quāq; difficulter materiā reperiret. Omnes enim ciuitati proximas siluas opēra prima cōsumpserant.Ex nonagesimo uero stadio milites alias congregabāt & ad Antonia solā ex quattuor partibus maiores prioribus aggeres struebant.Cæsar autē agmina circuiens atq; opus urgens demonstrabat/q; in manibus eorū latrones haberet.Sed illis pœnitudo plane perierat/& animis & corporibus separati utriusq; uelut alienis utebant.Nec enim uel animas affectio māsueta uel corpora dolor tā gebat/qui etiam mortuam plebem quasi canes lacerabant/replebantq; languentibus carcerem.

Simon Matthiam per quem ciuitatē obtinuerat peremit cum tribus filiis suis/corpora sepeliri prohibuit/alios etiam nobiles occidi fecit.

Cap. XXVI.

Enig; Simon & Matthiā quidē per quē obtinuerat ciuitatē in cruciatū peremit/Boethi filius erat ex pontificibus populo maxime fidelis & carus.Is cū a Zelotis male populus tractaret/quibus iam iohannes accesserat ut adiutorē Simonē reciperet populo persuasit/nā la cū eo prius habita pactione/aut aliqd mali metuens.Ingressus autē ille postquā obtinuit ciuitatē/inimicū eum æque atq; alios esse dicebat/qui pro se consiliū dederat/uelut hoc simplicitate suauisisset productum eum & accusatum q; cū Romanis sentiret morte damnauit/ne purgationis ei facultate cōcessa cū tribus filiis suis.Quartus enim ad Titum ante profugerat.Prius autē se occidi quā filios obsecrantē/atq; hanc pro illo q; ciuitatē ei aperuissent gratiā postulantē/ut augetur eius dolorē nouissimū iussit interfici.Ille quidē super cæsos in conspectu suo filios iugulatur corā Romanis pro ductus/ita enim Simō Anano Bagadati filio pceperat/qui erat eius satellitū crudelissimus/cauillatus si quid eum iuuarent ad quos exire uoluisset.Corpora uero sepeliri prohibuit/post hos Ananias qdā pontifex filius Masbali nobilis & scriba curiæ uir fortis ex Ammaus genus ducens/& cum his.xv.ex populo clariore necabant.Iosepi uero patrem conclusum asseruabant/missosq; præcone denūciat ne quis in ciuitate degentiū uel colloqueretur cum eo/uel in unū ueniret prodicionis mœtu proposito/& eos qui hæc cum illo deferrent ante quæstionem perimebant.

Quidam ex iudæis qui custodiebat turrin a Simone sibi traditā/uidens tantā crudelitātē humano cōsilio cū quibsdā ex turri Romanis signū dedit se traditurū turrin/illi nō credētes/cognito hoc a Simone illū ex turri in fossas proiecit/uidens hæc Titus/& Iosepus saxo capite pcutit letantē iudæi credentes eū mortuū esse/resipuit iosepus uulnere quo cognito seditiosos stupor inuadit/multi ad romanos pfugiūt/multi ex pfugis ab a Syriis uentribus apertis occiduntur/eo quod aurum ex uentre eorum per fimum uentris exire cognouissent/Titus uero ac iniustitia cognita omnes interfecisset nisi esset maxima multitudo noxiorum/increpat milites Titus/sed occulte multi occidebantur ob in/ saniam propter hoc pauci ad Romanos amplius fugiebant.

Cap. XXVII.

Sta uidens qdam iudas filius iudæ unus ex numero pfectorū Simonis q; turrin ab eo sibi creditā custodiebat.Fortasse qdē nō nihil eā misericordia crudeliter pcutiūt/magis autē sui puidētia cōuocatis decē fidissimis cōtubernaliū quousq; tandē inquit hæc mala sustinebimus/quā ue salutis spē habemus seruātes pessimo fidē?Ecce iā fames oppugnat.Romani uero pœne intus sunt.Simon aut bene quoq; meritis infidelis est/mœtusq; sibi etiā apud eū pœnæ & apud romanos certa fœderis dextera.Ergo age tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatē.Nihil aut graue Simō patiet si cū de se sperauerit pœnas citius pēdet.His ubi decē assensū sunt mane cæteros quos subiectos habebat p diuersum dimittit/ne quid eorū quæ cogitauerat proderetur.Ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat/illorum aut alii superbiam contēnebant/alii non credebant/alios et pigebat uelut mox capturos in ciuitatē nullo periculo.Interea uero cū Titus ad murum cum armatis accederet/ante rem Simon cognouit/turrinq; uelociter occupat.Romanis eos inspestantibus peremit/& per murū proiecit corpora mortuorū.Ibiq; circuiens iosepus/nec enim rogare cessabat/caput uulnerat lapide/statim attonitus cadit.Excursus aut ad eius casum factus est iudæorū abreptusq; esset in ciuitatem nisi Cæsar misisset/qui eum protegerent.Illis aut pignantibus iosepus quidem tollitur nihil quod agere intelligens.Seditiosi uero tanquā interfecto quē maxime cupiebāt cū læticia conclamauerūt.Dicit aut hic nūcius p ciuitatē ex quo residuā multitudinem moror tenuit uere pisse credentē/cuius fiducia pfugere cogitabāt.Audito autem iosepi mater in cecere mortuum esse

tum esse filiū suū ad custodes quidē ex Iotapatis hāc ait/certo se credere/ nec enim uiuo potiri. Se creto autem flens ad ancillas. hunc inquit foecunditatis recepisse fructū q̄ ne sepelire quidem sibi filiū licuisset a quo sepeliri sperasset. Verū ne illā quidē mēdaciū diutius crucianit/ neq; latrones refecit. Ci to enim curato uulnere Iosepus resipuit/ progressusq; clamabat illos quidē non sibi multo post uulne/ ris poenas duros/ populū aut rursū ad fidē rogabat. Vnde populo quidē fiducia/ seditiosis uero stu/ por incidit eius aspectu. Profugorū autē alii statim de muro necessitate profugiebant/ alii uelut ad pu/ gnā cū lampadibus/ progressi simulantes mox ad Romanos profugiebant. Hos autē scānior ea quā intus pertulerāt fortuna conseq̄uebat & fame quā domi reliquerant uelociorē apud Romanos inue/ niebant ad exitū satietatē. Aderant autē inflati ex inedia & uelut morbo intercutis aquae turgidi. De inde uacuata replentes corpora disrumpebant/ nisi quod periti desideria cohibuissent/ paulatimq; ci/ bum defuncto corpore obtulissent. Verū & eos qui hoc modo sermaretur alia plaga suscepit. Quidam enim apud Syrios ex transfugis deprehendit e simo uentris aureos colligens. Transgredientes autē ut supra diximus/ eo ueniebant q̄ cunctos seditiosi scrutabant/ & maxima uis auri fuerat in ciuitate. Deniq; xii. atticis cōparabāt quod antea. xxv. ualebat. Verū hac arte per unū detecta totis castris fa/ ma percrebruit q̄ auro transfugae pleni uenirent. Arabū autē multitudo & Syri scissis uentribus sup/ pliciū minitabant. Et hac ego clade nullā credo scāniorē cōtigisse Iudaeis/ una deniq; nocte duorū mi/ lium patefacta sunt uiscera. Et hac Titus iniustitia cognita poene insulset auctores circumsuso equita/ tu iaculis apperi/ nisi magna fuisset multitudo noxiorum/ multoq; plures puniendi quā qui fuerant in/ terempti. Conuocatis autem auxiliatorū ducibus itemq; militum Romanorum/ nam etiam militum quosdā hac tangebāt inuidia/ utrisq; iratus dicebat/ si qui militū suorū hac cōmitterēt lucri causa/ iter/ ti nec arma propria quisquā erubesceret auro argētoq; facta. Arabes autē & Syri primo q̄dem in alie/ ro bello iure suo calamitatibus uterentur. Deinde qui crudelitatem in caedibus & in iudaeis odia Ro/ manis ascriberent. Hac enim quosdā eorū milites ifamia participare. Et his quidem mortem intermi/ natus est/ si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. Ad legiones autē litteras dedit ut suspectos inuestigarent atq; ad se referent. Verū profecto auaritia contemnit omne suppliciū/ scānosq; homini/ bus lucrandi amor innatus est/ nullaq; omnino calamitas plus habendi cupidine comparatur/ immo/ auro hac alios & modum habentem moeris subiūgitur. Deus autem qui damnauerat populū om/ nemq; uitam salutis ad interitum uerterat. Deniq; id quod cum poena interdixerat Cāsar occulte in/ profugos admittebatur/ & si quis transfugisset circumspectantes aut ne quis Romanorū uideret/ eos/ scindebāt/ & ex uisceribus quæstum nefarium trahebant. Illi paucis aut reperiebatur/ & plerorūq; sola/ spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum seduxit.

Ioannes ad sacrilegium se conuertit Mannetus ad Titum fugit/ narrat maximū numerū mortuorū/ fame/ ex eo q̄ castra posuit/ coactosq; stercore uti pro cibo.

Cap. XXVIII.

Ioannes autē ubi rapinae ex templo defuere/ ad sacrilegiū se conuertit/ multaq; donaria tē/ pli retinēs/ multaq; uasa diuinæ rei ministerio necessaria crateras & lancets & mensas/ ur/ ceolis q̄dem abstinuit quos augustus elusq; uxor miserat. Romanorū quidem impatores honorauerūt semp templū atq; ornauerūt/ tunc aut iudaeus etiam alienigenarum dona de/ trahebat/ ad socios aut dicebat sine metu diuinis abuti debere/ qui pro deo/ qui pro tēplo militaret. Ex ipso alii p̄pterea q̄ sacrū uinū & oīcū quod sacerdotes sacrificiis referuabāt/ tutum erat effudisse. Nāq; in tēplo & multitudini distribuisse & illi sine horrore ungebantur & portabant. Non equidem reculabo dicere quæ dolor inbet. Puto si Romani cōtra noxios uenire tardassent/ aut hiatu terræ de/ uorandā esse ciuitatē/ aut diluuiū petiturā/ aut fulgura/ aut sodomitana incendia passurā. Multo enim magis impiā progeniē tulit/ quā quæ illa pertulerāt. Deniq; cū eorū pertinacia desperata totus popu/ lus interiit. Et quid opus est sigillatim narrare caedes/ Mannetus Lazari filius trāsgressus ad Titum p/ unā portā quæ sibi credita fuerat/ centum & quādecim milia & lxxx. dixit elata cadauera ex quo die castra prope ciuitatē posita sunt. Et die quattadecima mensis aprilis usq; ad calendas iulii. Hæc autē imensa est multitudo/ nec tñ uel ipse fuit appositus portæ/ sed publicā mercedē diuidens mortuos ex/ necessitate numerabat. Cæteros enī propinqui sepeliebant. Sepultura autē fuit elatos ex oppido piice/ re. Post hunc aut nobiles pfugi oīa mortuorū sexcenta milia portis electa nūciabant. Aliorū uero nu/ merū minime posse cōprehendi. Cū aut pauperes ferendo nō sufficerēt/ cōgesta in maximis adibus cadauera essent inclusa. Et frumenti quidem modium uenisse talento. Post ubi autem muro circūdata ciuitate ne herbas quidē legere iā liceret/ ad hoc necessitatis quosdā fuisse cōpulsos ut cloacas rima/ rentur/ bonūq; ueterem finum alimentū haberent. Stercus inde collectū & quod nec usui quidē tol/ lerabile fuerat cibus erat. Hoc romani quidem audientes miserati sunt/ seditiosos autem ne uidentes quidem poenitebant/ sed patiebantur usq; ad ea progredi/ fatum enim eos reddiderat/ cæcos/ quod iā & iplis erat & ciuitati.

Aggeres

De bello iudaico. Liber septimus incipit.

Aggeres struntur a Romanis/querunt iudæi incendere/cum aut nequissent/admonet Romani aggres certatur utrinque. murus labitur ea parte qua iohannes suffoderat pro incendiis aggeribus moxq; alium murum struit quem nemo audebat ascendere eo q; qui prius tentasset certissimum exitium tentasset.

Cap. I.

Liber hic in græcis codicibus non septimus est sed. vi.

Lades qdem Hierosolymorum in peius quotidie procedebat/ cū & seditiosi magis accēderentur inclusi/ postquā populum fames ipsosq; iam possederat. Quin & multitudo cōgestorū in ciuitate cadaverū & uisu horrēda erat/ odorūq; pestiferū emittebat. cū excursus ē pugnantiū moraretur. Nam ueluti per aciem trerent plurima cāde excitata conculcare mortuos cōgebantur/ & qui super eos pedem ponerent neq; superabantur neq; horrebant/ nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliā mortuorum. Gentili autem cāde polluti dexteras ad extremum bellum pręparabant/ tanquam exprobrantes deo/ ut mihi uidetur/ suplicii sui tarditatem. Non. n. spe uictorię maior pars eorum/ sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani aut quauis plurimum in aggreganda materia laborarent/ tamē intra. xxi. dies aggeres crexerūt attonsis omnibus ad nonaginta usq; stadia circū oppidum lucis/ erat aut miserabilis terrę facies. Nam quę antea arboribus & paradisis ornata fuerat/ ea tūc deserta præcis undiq; arboribus cernebatur/ nec ullus qui prius iudæam uiderat alienigena & subarbana pulcherrima ciuitatis/ cū eius solitudinem tunc uideret cōtinere lachrymas poterat. uel nō gemere mutationē naturę quantū pristinę derogassēt. Oīa namq; insignia pulchritudinis bellū deleuerat/ ne si quis subito adueniens q locū prius scierat eū cognosceret/ sed præsens quæreret ciuitatē. Romanis aut ac iudæis finitū opus aggerū par faciebat timoris initium. Nāq; hi nisi eos quoq; exurerēt captū iri ciuitatē putabāt. Romāis aut fortasse nec uolūtātē sibi fore illis incēsis/ nā & materię defecerant/ & labori quidem corpora militū crebris aut offensionibus cæssarant. Verum ciuitatis claudibus tristius Romani quam ciues ea habitantes afficiebantur. Ad mala enim quę hinc accedebant etiā pugnatoribus nihilo segnius utebantur. Sed eorū spes frangebatur cū aggeres insidiis machinę siue soliditate muri. manus uero cōflatus audacia repugnantiū superaretur/ & præcipue q; cū seditione fameq; ac bello/ totq; malis præstantiores iudæorū animos inuenirent. Virosq; qdē inex-/ pugnabiles esse impetus arbitrabatur. inuictā uero animorū magnitudinē quę calamitatibus aleret. Nā quis eos in rebus secundis sustineat qui malis ad uirtutē incitarētur. Illi qdem propterea cautius custodias pparabant. Ioannis aut factio apud Antonia simul & futura timebantur. Si disliceret murus cauebat & antequā arietes admonebatur opibus instabat/ nili quia conatus irritus fuerit. Aggressi enī cū facibus aggerē spe decepti remeare. Nā primū ne concordare qdem eorū uidebatur cōsiliū paulatim & p̄ interualla & cōstantes nō sine moctu p̄siliētiū neq; iudæorū more/ ut breuiter dicā. Deerāt. n. quę ppria gentis essent audacia cursus & oīum simul impetus/ & ut sine offēsiōe recederent. Languidiores progressi/ quā solebāt ē Romanos solito promptiores offendere / q corporibus qdē atq; armis ita undiq; aggeres sepserē ut nusquā igni aditū relinquerēt. Animū uero ita cōfirmauerunt ne quis loco antequā occūberent moueretur. Nā præter omniū rerū desperationē si etiā illud opus esset exstū acerbissimus pudor milites occupauerat/ si aut calliditati uirtus cederet aut arma temeritati aut peritia multitudinis aut iudæis romani. Simul aut missilia cū illis faciebant in p̄siliētes delata/ & q; cecidisset posteriores ipediebat ac piculū antecedētes meliores afficiebat. Qui uero irraeli iactū uenire p̄perassent/ alii disciplina hostiū & dēsitāte p̄teriti/ alii cōflixi hastis retrocedebāt & ad extremū alios aliū timiditatis arguens re infecta reuertebantur. Calendis aut iulii tentata fuerat expugnatio. iudæis aut idē digressis Romani machinas aduocare qui cū ab Antonia saxis atq; igni ferroq; peterent/ & quodcūq; hostibus tælū necessitas attulisset. Nā licet multū moenibus iudæi cōfiderent machinasq; cōtemnerēt/ tamē eas applicare prohibebāt Romanos. Illi aut iudæis studiū esse ratione murorū ne infirmitate Antonia laderetur/ & fragilibus eā fundamentis suspiciēs cōtra certabant. Nec tamen q; feriebatur ictibus obediebat/ sed ipsi qdē crebris in se missilibus iactis cum nullis periculis desuper ueniētib; lassarent/ arietum opus urgebant. Cū uero inferiores essent ac lapidibus frangerentur/ alii scutis super corpore cōcameratis/ fundamēta manibus & uectibus suffodiebant. Itaq; saxis quatitur obstinato labore concussis. Quietē utrisq; nox attulit/ & in ea murus arietū

bus labefactatus ex qua pte poribus iohanes aggeribus insidiado murū suffoderat subsidēte cuniculo repēte labi parū pter spem morig/& ai affecti sunt. Nā iudei qdē qbus memoria esse oportebat q ruina pter spem accesserat & aduersum eā pcauti nō fuerāt tāq māsura esset Antonia cōfidebāt. Romanorū autē inopinatā læticiā sub celeri subuersione natā/cōspectus alius murus quē intrinsecus iohanes edificauerat cito restrinxit. Verūtn prior faciliior ipetus uidebat. Tunc enī & ascensum p ruinas promptiorē & antoniā satis eē isfirmiorē. Murus quoq; q recēs erat cito destrui posse arbitrabat. Nemo tamen eum audebat ascendere q; qui primus id tentauisset certissimum esset exitium.

Hortatur Titus cōmilitiones suos ad ascendendū murum/facta exhortatione Sabinus quidam Syrus se obtulit ascensurum/susceptaq; hasta cum. xi. murum ascendit/ hostes in fugam uertit/ipse uero sagittis obrutus cecidit.

Cap. II.

Itus uero spe atq; ratiōe putās alacritatē pugnantiū excitari/& adhortatiōe atq; pmissis sepe qdē piculoq; nasci obliuio/interdū autē mortē solere cōtēni in unū cōgregatos fortissimos experiebat dicēs. O cōmilitiones hortari qdē ad ea q piculū nō afferūt aperte & ipsis q rogant & q eos rogāt ignauia respensionē parit. Exhortatione autē opus ē in solis rebus ambiguis/qppe illa p se quēq; gerere dignū est. Itaq; difficilē uobis in murū esse ascēsum ipse pfi teor/q; aut uel maxie oporteat gloriæ cupidus pugnare difficilissimis rebus pulchrūq; sit cū laude mori. Nec erit infructuosum/q; primi fortiter fecerūt psequar. Primū qdē nos illud hortet/q; nōnullos fortasse deterreat iudeorū patiens aias/& in aduersis rebus dura cōstantia. Romanos enī eosq; milites quibus in pace bella discere/in bello autē uincere consuetū est/a iudeis manu uel aīo sopari turpissimū ē idq; in fine uictoriæ cū ē dei nitamur auxilio. Nāq; offensiōis nostræ iudaicæ desperatiōes sunt. Illoq; autē clades fauore dei uestriq; uirtutibus crescūt. Erenī seditio famēs obsidio murorūq; sine machinis casus qd sit aliud q in illos ira dei nostrūq; adiamentū. Igit nō solū deterioribus inferiores uideri/sed & diuinū p̄sidiū p̄dere uobis nō cōuenit. Quo pacto autē nō turpe uideat/iudeos qdē qbus nō magni pudoris est uinci/q; seruire didicerint/quo minus in posterū pariant mortē cōtēnere/atq; in nos medios frequēter excurrere nō uictoriæ spe/sed ostētatiōis gratia. Vos autē totius p̄ene terræ marisq; uictores/qbus ē nō uincere probro habet ociosos sedentes/ne semel qdē in hostes aliqd audacter exp̄tos/famā ac fortunā cū his armis operiri/maxie cū p̄uo discrimine totū positis efficere. Deniq; iam in antoniā si ascēderimus habebimus cinitatē. Nā & si pugnandū sit aduersum intus positos quod non arbitror/attamē capta hac respiratiōe hostiū in cætero uictoriā nobis plenissimā repromittit. Et ego p̄termilla nūc meorū laudē/q in bello cecidere & immortalitate q marito furore p̄strati sunt ex morbo pacis tpe mortē aliter sentiētibz ip̄recabor/quoq; aia cū corpore sepultura dānat. Quis.n. uirorum sortiu nescit q aias in acie ferro corporibzq; absolutas purissimū elementū æther hospitio receptas inter sidera collocat/maneq; se bonos ac propicios heroes uidēdos offerre posteris suis. Quas uero morbus corporis tabelq; cōsumplerit/& si maxie probis ac piaculis purgatæ sunt/subteraneæ tenebræ operiunt altaq; obliuio suscipit/& corporis simul ac uitæ ac memoriæ sine circūscriptas. Quod si necessario mors hoi fato decreta est/ad hoc oī morbo leuius est ferri ministeriū/q nō uideat ignauū negare ului quod debito redditurus sit. Et hæc qdē ueluti seruari nequeat/uel q conati fuerint p̄secutus sum. Est at salutis spes in maximis quoq; piculis/q uirilē aīum gerūt/primū.n. quod didicit pater incessu. Deinde totū quod edificatū est facillime dissolui pōt. Volsq; plures hoc opus aggrediētes/alius alii p adhortatiōe fiet atq; subsidio/uestraq; obstinatio in breui aīos hostiū frāget/ac fortasse nobis si eā tantū coeperimus incruēta res efficiet. Erenī ascēdentes qdē nos p̄hibere. Leonabunt. Si uero clā uel ē p uim aliqd egerimus semel quis paucos nō sustinebūt. Me autē p̄fecto pudeat nisi q primus hoc fecerit/inuidendū remuneratiōibus fecero/& q uixerit qdē similibz p̄sit/beatissima uero p̄mita sequant occisos. Talia dicente Tito/cætera quidē multitudo periculū magnitudine timuit/eorū uero unus qui in cohortibus militaret Sabinus quidē genere Syrus uir & manu simul & aīo fortis apparuit/licet si quis eam ante uidisset/quantum ex habitu/corporis ne specie quidē militem esse credidisset. Erat.n. colore nigro exilis habitudine/sed anima quædā heroica in macro corpore atq; angustiore uiribus suis habitabat. Cū primus surrexisset/itaq; dedo me inquit tibi alacri animo Cæsar/& ante oēs/in murū ascendēdo/atq; opto qdem ut uires ac uoluntatē meā sequat fortuna tua. Quod si coeptū casus inuiderit/scito me nō pter spem q res aliter cesserit/sed q sic decrenerim pro te moriturū. His dictis & scutū læua manu capiti p̄tēdēs/strictoq; dextera gladio circa horā diei sextā murū petebat. Sequebant autē ex aliis q soli eius uirtuti æmuli esse cupiebant. xi. uiri. Multo autem omnes antecedeat diuino quodam impetu excitatus/cum de muro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeteret/atq; ingentia saxa deuolueret/qui nōnullos de. xi. deceperunt. Sabinus autē missilibus occurrens/licet obstrueretur sagittis non tamen ante impetū cohibuit quam summam muri p̄tenderet hostesq; in fugam uerteret. Viribus autē eius atq; animi p̄tinacia territi pluresq; ascendisse rati nō

rati non steterunt. Quia in re fortunā quis ueluti uirtutibus inuideat superq; præclaris facinoribus officiat nō inculauerit. Siquidem hic uir neq; ab incepto errauit & offensione lapidis cū maxio crepitu pronus decidit. Vnde factū est ut iudæi reuersi ubi solū & iacentē uidere ex oī eum parte iaculis peterent. Ille genibus nixus & scuto protectus primo qdē ulciscēbatur hostes multosq; ad se appropinquantes lauciāuit/ uulneram autē multitudine remisit dexterā/ & ad extremū priusquā redderet aiām sagittis est obrutus uir dignus p fortitudine q meliori fortuna uteret. Pro mensura uero coepta facinoris cedit. Cæteri autē tres poene iam summa tenentes obruti lapidibus perierūt/ & octo lauciati de tracti & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis iulii gesta sunt.

Quidam ex custodibus aggerum Antonia accedūt primos custodes occidūt/ facto signo p buccinā cæteri fugerunt. Titus audito signo armat exercitū/ pugnatur ex utraq; parte ad septimam noctis horam q Romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere.

Cap. III.

Blduo autē post .xx. de numero excubantiū p aggeres militū cōgregati signiferū ordinis sui & duos quosdā ex ala eqtū & tubicinē unū ad se uocāt/ nonaq; noctis hora p ruinas ad antoniā ociose pcedūt/ oculis autē primis custodibus somno oppressis murū obtinēt/ ac buccina signū dari p̄cipiūt/ quo cæteri qdē uigiles subito ex suscitant & fugiūt priusq; multitudinē quæ murū ascenderat cernerēt. Nā & timor illis & tuba imaginē quandā ubi magnū hostiū numerū ascēdisse crederēt ostēdit. Cæsar autē signo audito propere armat exercitū/ & cū ducibus primis lectoq; caterna comitatus ascēdit. Cū autē iudæi ad tēplū interius cōfugissent/ ipsi quoq; p cuniculū irruerūt/ quē iōānes aduersum Romanosq; aggeres aperuerat. Dispositiq; amboq; agminū seditio si tā iōānis q̄ Simonis arcebat eos summa ui atq; alacritate repugnādi. Siquidē excidii finē putabant locū sanctū p̄uētrasse Romanos quod & his uictoriæ principii fuit. Ad ipsum nūt aditū ualidissima pugna cōmittit. His qdē tēplū ui occupare certantibus/ iudæis uero antoniā uersus eos repellētib; . Et sagittæ qdē atq; hastæ utriusq; inutiles erāt. Strictis autē ensibus dimicabāt. Neq; cōflictu discer ni poterat/ ex qua pte qsq; pugnaret p̄mixtis uiris & pp angustias p̄mutatis/ & cū uocis intellectu magnitudo cōfunderet/ multaq; mors esset utriusq; arma simul & cadauera iacētū cōculcata frāgerēt/ p̄liantes. Semp autē si bellū fluēs granasset alterā p̄te potioq; exhortatio & isterioq; cōquestio nascebat/ neq; aut fugæ aut p̄secutiōi locus erat sed p̄p̄iq; mutatiōes cōfligētū & iclinatiōes p̄mixtæ fiebāt exercitus. Qui uero inter primos steterant aut occidēdi aut moriēdi necessitatē habebāt q; refugere nō dabat. Nā & posteriores utriusq; ptes suos i frontē urgebāt/ nullūq; iter dimicantes bello uacuum interuallū reliquerāt. Cū autē iudæoq; ai Romanosq; peritiā uincerent iāq; oīno tota acies pelleret/ ex porta. n. hora noctis ad septimā usq; diei pugnabāt. Hi quidē simul oēs & excidii periculū p nutrimentū uirtutis habētes. Romani uero exercitus pte nondū. n. ascēderant agmina illisq; spes pugnantium nitebatur satis esse uisum est in præsentia antoniam obtinere.

Julianus qdā uidēs Romanos supari armatus irruit i hostes & ad tēplū usq; fugauit cūq; nō habet auxiliū multis interfectis diu resistens obiit. Iudæi Romanos i Antonia recluserūt.

Cap. IIII.

Iulianus uero qdā Hecatontarchus ex Bithynia nō ignobilis qdē in illo bello & armosæ peritiā & uiribus corporis & cū spiritu oīm fortissimū ipse cognoui ubi Romanos iā cedere & male repugnare cōspexit/ ppter Titū autē qui apud antoniā stabat subito profluit iāq; iudæos uincētes solus ad interiōrē usq; tēpli angulū p̄secutus est. Fugiebat autē uniuersa multitudo/ neq; uirtū eius neq; audaciā hoīs esse opinantes. At ille per medios ruens quo alios alio discererat p ipsos quē occupasset iterificēbat/ eaq; facie nihil cæsari admirabilius aut aliis horribilius uisum est. Verū & ipsam p̄fecto fata p̄sequebant quæ ab hoīe uitari nō possunt. Calceos nāq; habēs creberrimis atq; acutis clauis/ ut cæteri solent milites/ fixos. Dum strato laxeis crustis solo occurreret labit/ magnosq; cū armorū sono deiectus in tergū fugiētes reduxit. Et Romanosq; quidē clamor ex antonia sublati salutis eius metuentiū/ iudæi uero multis simul gladiis & hastis undiq; feriebant. Ille at multā quidē ferri uim scuto excipiebat/ sæpe autē conatus erigere p̄cutiētū multitudine reuolutus ē. Et iacēs tū gladio multos p̄culit. Nec. n. cito pemptus est/ qn̄ galea & thorace oīa mēbra neci oportuna sepius erat. Nāq; diu uerticē cōtraxerat/ donec cōcis aliis eius mēbris remisit uires/ cū ei nemo auderet succurrere. Nimius autē dolor Cæsare tenuit/ ubi tāte fortitudinis uirū in cōspectu tāte multitudinis uidit occidi/ & q; locus se quidē intercludebat auxiliū ferre cupientem. Alios autē ne possent motus impediēbat. Iulianus quidem diu cū morte luctatus/ cū non paucos interfectosq; suos laucios reliquisset agre pemptus est/ magna sui gloria non apud Romanos tantum & Cæsarem/ uero apud hostes quoq; relicta. Iudæi uero etiā mortui rapti corpore Romanos in fugā uersos in antoniā cōcludere. Fortiter autē in eo prælio decertauerē Alexas quidam & Cyphtheus ex agmine iōannis/ ex parte uero Simonis Malachias & Mentionis filius iudas & Sosa filius iacobi dux idumæorum. Zelo parum uero fratres duo iuuenes Arisimon & iudas.

Titus mittit ad iohannē si uelit congregari & si uelit sacra intermissa celebrari per elcōs iudeos cōsulit iosephum Titus hebraico sermone scripsit mandata iosephus pro Cæsare ad iohannē hortatur ut sedat/exēpla inducens sed magis irritantur in eū ac capere quærūt/multi ex iudeis ad Romanos fugiunt quos a romanis occisos iudei dixerunt ne plures ad eos confugerent/Romani uero eos populo ostendebant propterea multi fugerunt.

Cap. V.

Ius autē milicibus suis impat Antonie fundamēta diruere/facileq; ascensum cūcto exercitui pparare. Ipse uero iosepho ad se uocato/nāq; audierat eo die q erat mēsis iulii septimoli/decimus diuinā obseruantia quæ endelechismos uocat uirōq; penuria defuisse/eaq; re populu nimis dolere/iterū dici iohāni praecepit q ante mādauerat/quod ēt siquis eum pugnā/di scēnus amor teneret/cū qua placeret ei multitudine ad bellū progredi liceret. Dūmodo nō una se/cū & ciuitas interirer simul & templū/sanctū tñ locū uiolare desineret/ne ne in deū nephas admittet. Potestātē autē habere si uellet sacra intermissa celebrare p iudeos quos ipse delegisset. Itaq; iosephus ne soli iohāni hęc intimarent/sed ēt pluribus unde exaudiri posset cōstitit & mādata Cæsaris hebraico sermone disseminauit. Multū autē ab his quo patriæ parcerent pcebat/ignēq; depellerent iā tēplo cōtiguū/deoq; nota redderēt cōsuetā. His dictis populus tristitia simul & silentio regebat. Multis autē cōuitiis tyrānus iosepho cū execrationibus lacerato/postremo addidit nūquā sibi excidiū esse metuentū/quoniā dei ciuitas esset. Atq; cū exclamatione sane uero iquit iosephus eam puram deo cōseruasti/iniolataq; sancta mālere. Nec in eū cuius speras auxilium quicquā impiū deliquisti. sed solētia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquā quotidianū auferat cibū impiū eum hostem putabis/Deū uero quē perpetua religione priuaueris belli auxilio speras futurū? Et romanis peccata imputas/q nostras leges etiā nunc tuentur/& quæ ipse intercidisti sacra deo reddi cōpellunt. Quis non inopinatē mutationis causam gemat ac defleat ciuitatē/cum alieni quidem hostesq; impietatem tuam corrigant. Tu uero iudeus & inter leges educatus illis quoq; in has scērior inueniaris. At qui iohannes etiam qdem poenitere malor; nō ēt turpe in rebus extremis honorūq; tibi exēplo patriā seruare cupienti propositū est. Iechonias rex iudeorū qui quondā babiloniis bellū sibi inferentibus /sponte ciuitatē priusq; caperetur excessit/& cū cognatione sua uoluntariā captiuitatē sustinuit. Ne hęc sancta hostibus proderet/deiq; domū uideret exuri. Ob hęc sacra iudeorū cōmemoratione laudatur eūq; memoria trāsmissa p secula semper nouā immortalitatem posteris tradit. Bonū o iohannes exemplar/& si periculū praeſto sit/ego autē ueniā quoq; tibi a Romanis spondeo/dū memineris q gentilis moneo / & iudeis ista permittā spectari quæ oporteat qui sit uictor & unde consiliū. Absit. n. unquā ita captiuū uiueret ut genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas mihic; maledicia. Etiā acerbiora mereor qui hęc aduersus fata spadeo/deiq; sententia cōdemnatos seruare cōſēdo. Quis ignorat scripta ueterū prophetarū & responsum impendens miserrimæ ciuitati. Iam tunc. n. eius excidiū praeſixere cū his homicidiū gentile coepisset. Vestrorū autē cadauerū nō ciuitas tātum sed etiam templum omne repletum. Deus plane deus ipse cū Romanis ignē sibi lustrationis infert totq; scelerū plenam eximit ciuitatē. Hęc iosepho cū fletu & lachrymis proſequente uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidē miserari dolore admirati sunt. Iohānes autē eiusq; loci magis cōtra Romanos irritabatur/illū quoq; capere cupientes. Nobiliū tamen plurimos cōmoniceius oratio & nōnulli quidē seditionorū custodias formidātes locis suis manebāt/indudū certi de suo piter & ciuitatis exitio. Fuerūt autē q capto discessiōis tpe ad Romanos cōfugere in qbus erāt pōtifices. Iosippus & iesus. Filii uero pōtificaliū tres qdē Hismaeli/cui apud Cyrenē fuerat caput abscissum/& Matthiæ qrtus/alterius uero Mattheiz unus/qui post interitū patris aufugerat/quē Simō Gioræ cū tribus filiis/ut supra dictū ēt itereminit. Multi autē nobiles cū pontificibus deferre/ eosq; imperator cū per alia humane suscepit/ tūc sciēs alienigenis moribus illic uersari molestū esse/ in Gophna dimisit ut ibi manerēt/interim monitos ēt pollicitus possessiones eniq; peracto bello reditū esse. Illi quidem indeliberatū municipiū lati cunctis omni cautione discedūt. His autē in ciuitate non uisis rumor seditionis iterū diffamatus est q Romanis trāsſugas occidissent ut hoc moctū uidelicet a fuga reliquos deterrerēt. Et paulisp qdē hęc calliditas eorū sicut antea ualuit/ timor autē pſugere cupiētes inhibuit. Rursum autē postquā eos Titus reuocatos e Gophna cū iosepho murū circūire & populo cōspici iussit multi ad Romanos fugiebāt. In unū uero cōgregati & ante Romanos stantes cū lachrymis atq; ululatu seditiones rogabant. Primo quidē paucos in ciuitate Romanos susceperent patriamq; seruarent. Si hoc displiceret saltē de phano certi exirent templūq; sibi liberarēt. Nec. n. auſuros sine maxima necessitate Romanos ignē sanctis imittere. His illi magis aduersabant/ multiq; transfugas uociferari cōuitia supra sacras portas iacula & balistas & saxorū disposuere tormēta/ut oē qdem circū phanū spaciū multitudine mortuorū sepulchro/tēplū uero ipsū castello simile uiderēt. In loca uero sancta & inaccessa cū armis adhuc & mātibus gentili cæde calentibus insiliebant. & ad hanc pcessere legis iniuriam ut quā iudeos indignationē oportere

nem oporteret exercere si hæc Romani admitterent / & tunc in iudeos ppria sacra temerantes intrētur Romani milites. Nemo tamen fuit eorū qui non cum honore templū aspiceret atq; adoraret / latroneſq; optaret anrequam intolerandum malum contingeret poenitere.

Increpat eos Titus q; templum polloerint / polliceturq; nō passurum Romanos templum esse pol-
lutos.

Cap. VI.

Its aut dolēs uicē eorū iterū iōannē eiusq; socios increpabat dicēs. Nōne uos o sceleratissi-
mi cancello sancta loca pteixistis? Nō litteris græcis ac nostris iclas tabulas cōstruistis? q;
bus ne septa cuiquā trāsgredi liceret edicē. Nō eos q; trāssissent quis Romanus q; esset uo-
bis necare pmisimus? Quid igit in eo ē mortuus cōculcastis o nocentissimi. Aut cur tē-
plū & externi & gētilis sanguinis cōfusione polluitis? Testor ego patrios deos / & siq; nunq; hunc lo-
cū ante aspexit / nūc. n. neminē credo / itēq; testor & exercitū meū & iudeos q; apud me sunt & uos ip-
sos q; nō ego uos uiolare hæc cōpellā / qn & si locū acies uestra mutauerit / neq; accedet ad sancta q; sa-
pia Romanorū / neq; tēq; in eius cōtinuitatē faciet. Sermo aut nobis etiam tēplū nolentibus.

Iosephus referebat dicta principis iudeis qui magis elenabantur in superbiā / statūc iterū Titus bel-
lum gerere contra iudeos seq; remanente in Antonia / exercitum misit iudeos / Cerraturq; a nona ho-
ctis hora / usq; ad quintam diei Tito spectante ab Antonia / multi ex iudeis fortiter multi ex Roma-
nis fortissime bellum gesserunt.

Cap. VII.

Ace iosepho iternūciantē principis dicta / latrones ac tyrāni existimātes nō benivolētia sed
timiditate hos sermōes fieri in supbiā tollebant. Titus at q; neq; seiplos miserari eos / neq;
tēplo pcre pspiciebat / rursus bellū gerere decreuit iuitus. Sed uniuersum qdē his militē
q; locus eū nō caperē ferre nō poterat. Tricenis. n. de singulis cēturiis uiris fortissimis lectis
ē chiliarchis singulis millenos attribuit / hisq; duce pposito Cereali hora noctis nona iubet in custo-
dias iperū fieri. Cū aut ipse quoq; in armis eēt unaq; descēdere statūisset / amici eū pp piculi magnitudi-
dinē ducūq; dicta cōtinuerūt. Plus. n. opis in antonia sedētē q; militū certamie facturū eē dixerūt / si pi-
culū subisset. Qēs. n. fore sub oculis impatoris optios bellatores / his puit. Deinde ob hoc solū se mane-
re locutus ad milites / ut de eorū uirtute indicaret / ne aut fortis q; indonatus abiret / aut cōtra ipuni-
tus ignauus lateret / sed oīum spectator ac testis fieret ipse / q; & ulciscēdi & remunerādi eēt dominus /
illos qdē ad acie hora q; supra memoratū ē dimisit. Progressus at ad speculā de Antonia qd fieret ex-
pectabat. Verū hi q; missi fuerāt nō ita ut sperabāt sōno oppsitos iuenere custodes / sed excitatis cū cla-
more cōfessi manus cōseruere excubitorū itus. Mane at ceteri cateruati excurrere. Itaq; pmoq; qdē i-
petū excipiebāt Romani. Qui aut illos seq;rent / in agmē ppriū icidebant / multisq; suorū uelut hosti-
bus utebant. Vocis nāq; agnitionē cōfusus pti clamor oculos / singulis nox ademerat / cū pte rea quōdā
dā furor coetus / alios iracūdia alios timor efficeret / iccirco obuū quēq; sine discretōe feriebat. Roma-
nis qdē sermōe cōiūctiōe septis & p globos piliētibus ignoratio minus nocebat / signi. n. sui q; me-
minerat. Iudei uero disiecti tā ipetus q; recessus temere faciētes / saepe imaginē iter se hostiū alius alij
demonstrabāt / cū reuertētē suū q; p tenebras Romanū q;si aggrediētē exciperet. Deniq; plures a suis
q; ab hostibus lauciati sūt / donec orto die uisū iā pugna discerneret / & i acie stātes ordie sagittis atq; la-
pidibus agerent. Neutri uero cedebāt neq; labore fatigabant. Sed Romani qdē & sigillari & multi-
simul in cōspectu impatoris de uirtute certabāt. Illūq; diē sibi q; p motiōis initiū fore putabat / si for-
titer dimicasset. Iudeis aut & ppriū cuiusq; piculū & q; tēplo metuerēt ministrabat audaciā / q; tyrā-
nus stās hos rogaret / alios uerberaret / ad pugnadū iterminatiōibus icitaret. Cōmōus aut plerūq; pu-
gnatiū. Sed cito & breui momēta plii mutabāt. Neutra. n. ps plixū fugæ spaciū uel psecutiōis hēbat.
Pro suorū aut enētū & Antonia tumultus erat / & cōfidere supantibus / & stare si fugerēt / acclamatiū
eratq; ueluti quoddā belli theatrū. Nec. n. uel Titū uel alios q; una erāt q; eorū q; in pugna gerebant
latabat. Postremo nona hora noctis cepto pzelio / qnta diei dissoluti sunt. Cum neutri eo loco unde
pugnā iniere certa fuga cessissent. Veq; mediā in ancipati pzelio uictoriā reliq;ssent. Romanorū qui-
dem plurimi nobiliter decertarūt. Iudeorū partis qdē Simonis iudas Marzoti filius / & Simon osate.
Idomazorum uero iacobus & Simō alter Acatela filius / iacobus aut Sofæ. De iōanis aut sociis Geph-
theus & Alexas. De zelotis autem Simon filius iairi.

Septio die reliq; māus Romanorū submersis Antonia fundamētis uia fecerūt iatā ad tēplū / admo-
uēt aggeres ad angulū tēplū / qdā cōgregati pp famē / impetū fecerūt cōtra Romanos / cognito ipetū
eorū p Romanos dimicatu est undiq; fortiter i uallē quādā coacti sunt iudei / capit / qdā q; ductus ad

Titū interficitur / curatq; Titus ut aggeres mature construantur.
Romanorū reliq; māus die septio submersis / antonia fundamētis. iatā uia usq; ad tēplū cō-
posuit. Admotaq; muro agmina mox aggeres ichoabāt. unū cōtra interioris tēplū āgglū q;
ad septetrionē oriētēq; spectabat / alteq; cōtra exedrā ad āgglōis pte iter duos muros adu-
II iii

fictū alioꝝ duoz unū cōtra portā occidentālē tēpli exterioris/alterū ab aquilōne. Magno tamen opus cū labore ac mīseriis p̄ficiēbat cū materias sex cētēsimō usq; stadio deportarēt. Interdū aut̄ in s̄diis ladebant cū ipsi qdē uincēdi facultate minime cauerēt. iudæis uero p̄p̄ desperationē salutis audacioribus uterent̄. Nōnulli. n. eqtū quotiēs ad ligna sine foenū colligēdū exissent/iterē dū id facerēt equos suos frānis exutos pasci sinebāt. quos iudæi p̄ cuneos erūpentes rapiebāt. Itaq; dum id crebro fieret Cæsar existimās q; erat uerū negligētia suoz magis quā iudæoz uirtute rapinas cōtingere. trīstī aiaduersione cæteros ad equoz custodiā reuocare statuit/unoꝝ milite q; equū p̄diderat morte dānato eo moerū equos suos cæteris cōserauit. Nūq̄. n. eos post hāc in pascua dimittebāt. sed tanq̄ natura his cōnexi ad necessitatē egrediebant̄. Illi qdē tēplū oppugnabāt aggeresq; erigebāt. Altera uero die post eoz alcēsum multi seditioforū quos rapinæ defecerāt & fames urgebāt. cōgregati in p̄sidia Romanorū q̄ olinarū mōtē uersus collocata erāt circa undecimā diēi horā ipetū faciūt. Sperabāt n. primo qdē inopinatos/deinde curādi corpis cā gescētes facile decipi posse. Verū cognito illorū cōnatu Romani & de p̄p̄riis custodiis celeriter collecti obstabāt eis murū trāscēdere ac perrūpere uio lēter conatis. Cōflato aut̄ uehemēti p̄lio multa qdē & alia ab utraq; pte fortiter gesta sunt cū Romani p̄ter fortitudinē etiā bellādi peritiā/iudæi uero imoderato ipetū & effrenatis aīs uterent̄. Dux aut̄ his pudor erat illis necessitas. Nā & amittere iudæos ueluti laqueū irretitos Romanis turpissimū uidebat̄ & illi unā sp̄e salutis si murū uel p̄rūpere potuissent habebāt. Ibi tum qdā ex ala eqtū Pedanius nocte iudæis in fugā uersis atq; in uallē coactis equo in aduersum montē a latere scitato p̄ruectus rapis unū ex hostibus fugā petentē iuuenē & grauem corpē & armis undiq; septu/talo cōprehensum tantū se inclinauit equo currete. eāq; dextere uel iteq; cæteri corpis & equestris peritiā demonstrauit. Ille qdem tanq̄ munus aliquod rapuisset captiuū ferēs ad Cæsare uenit. Titus aut̄ uires eius q; coepat admiratus & captū quia ad murū uel aggredi tētauerat supplicio affici iussit. Et ipse qdē tēpli oppugnationem curabat/utq; aggeres mature fierent perurgebat.

Porticus tēpli incendiū/abrūpuit Romani ad uiginti fere cubitos ex muro/imittūtq; ignem sanctis/isdem diebus quidam ex iudæis de Romanis inuitat q; uelit certare/ding; nemine uolēte/qdam ex Romanis exorsus illius audaciā cū illo certat. & occidit/Romanosq; deridet/ex Romanis qdā cū sagitta transiit/clamor excitatur maximus.

Cap. IX.

Nterq; iudæos aduersis p̄liis male tractatos tumescēte paulatī bello & in serpēte tēpli p̄nicie sicut in putrefacto corpore ad sola mēbra peste occupata p̄ueniētes ne ulterius p̄cederet abscondebat. Porticus. n. pte q̄ ab aglone in orientē p̄tinēs Antonie iugebat̄ incensa. Deinde ad. xx. fere cubitos abrupte. imisso sanctis incendiū manibus suis. Biduo aut̄ post idus p̄dicti mēsis uicesimo & q̄rto die Romani porticū inflāmare/ & usq; ad quartūdecimū cubitum igne p̄gresso/iudæi similiter culmē abiiciūt. neq; oīno recedētes opibus & Antonie cōtinētia diruēt̄. cū liceret eis ac deberēt incendiū p̄hibere. Itaq; imisso igne cursū eius ociose p̄ sua utilitate meriebant̄. Circa tēplū aut̄ nūq; p̄lia cessauere/ sed frequēs paulatī cōtra se excurrētū bellū. His dē at̄ diebus qdā ex iudæis uir & corpore breuis & uultu despicibilis tāq; genere q̄ rebus aliis uilissimus ionathes nocte p̄gressus ad iōānis p̄t̄ificis monumētū. cū alia multa supbe ad romanos p̄locutus est. tum quē fortissimū haberēt ad singulare p̄liū puocauit. At q; cōtra sterere multi qdē dedignabant̄/erāt at̄ iter eos ut assolet & q; timerēt/ quōdā uero nō incōsulta moueret ratio cū mortis cupidine nō debere cōfligere. Nā q; de salute despāssent eos neq; cautos ipetus neq; deū habere placabilē / & cū his in discrimē uenire quos neq; uincere magnū sit & uinci cū dehonēstamēto piculosum nō fortitudis sed ferocitatis uideri. Cū aut̄ diu nemo p̄cederet multa q; iudæus eoz timiditati illuderet/erat arrogāntissimus qdā supbus e romanis ex ala eqtū putās nō addere uerba/ & insolentiā eius exorsus. Fortasse at̄ & corporis breuitate sublatu incōsulte p̄siliit. & cæteris cōmissa cū eo pugna risum p̄buit/ sed a fortuna p̄ditus est. Ipsum. n. ionathes interfecit/deinde pede supra mortuū posito/ laua scutū dextraq; eruentū gladiū corruscabat armisq; cū fremitu cōcussis exercitiū & iacētī insultās spectātes Romanos increpabat/ donec eū tripudianrē & uana iactātē qdā Priscus cēturio sagitta trāssit. Eoz factō & iudæoz & Romanoz clamor excitatus est/ ille aut̄ dolore in uertiginē tortus supra corpus hostis icubuit/ bellisq; sceleritatē ratione carentem quam uelox ultio sequeretur ostendit.

Iudæi plent lignis aridis sūmitatē tēpli. singūt fugā ex Romanis multi ascendentes templū submisso igne p̄ iudæos succēsi sunt/ Titus eos miseretur/ moriētibus satis erat remedii q; Titus dolebat iudæi uero qdā in porticu existentes oblessi oēs ceciderunt.

Cap. X.

Editiosi uero templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus positīs repugnabant. Vicesimo autem septimo die p̄dicti mēsis huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium quod inter culmen & trabes erat uacuum siluis aridis/ itemque sulfure ac bitumine replere. Deinde uelut oppressi cedebant. Quare multi

re moliri qdē remerarii fugientibus instabāt. & in porticū ascendere positis scalis nitebant. Qui uero prudēiores erāt nullā fugā cām iudæis fuisse cogitantes locis suis manebāt. Vex porticu repleta his q̄ ascenderāt ignē imittunt iudæi. Excitata undiq̄ subito flāma/ Romanos & q̄ extra piculū steterūt ingens stupor inuasit/ & desperatio quos incendiū coeperat occupauit. Flāmis. n. cinchī semetipsos in oppidū/ alii uero in hostes p̄cipitabāt. Multi spe salutaris defiliētes in puteos illico debilitabant. Alios dū conant p̄ueniebat incendiū/ alii ferro flāma antecedebat. Stati uero & alios fugiētes ignis cōpræ hendeat plurimū puagatus. Cæsare uero licet p̄moriētibz indignaret/ q̄ iniussi porticū ascenderāt/ misericordia tñ eoz tetigit. Cūq̄ nemo p̄hibere posset incendiū/ hoc erat tñ solatio petētibz q̄ uidebāt eius dolorē p̄ quo ipsi animā p̄derēt. Vociferās. n. & ante alios p̄siliēs/ & comites suos q̄ possent auxiliū ferre obsecrās cernebat. Eiusq̄ uoces & affectiōes q̄sq̄ uelut aliquā p̄clarissimā sepulturā secū afferēs moriebat. Nonnulli tñ recepti in ptē porticus latiorē/ flāmaz qdē piculū euasere. Obfessi autem iudæi est diu saucii restitissent/ postremo uniuersi cecidere.

Iuuenis Romanus qdā q̄ euaserat icēdiū orat a iudæis ut ad eos descēdat/ ne militiæ Romanæ tā tū dedecus faciat sublato ense seipsum iterfecit. icēditurq̄ porticus ea ptē q̄ ad oriētalē p̄tēdit. Moriebant multi fame ita ut fœnū calciamēta corigias coacti sint comedere iudæi. Cap. XI.

Post oēs aut qdā iuuenis noīe lōgus toti huic ornamēto fuit calamitati/ & quīs sigillatī digni sint memoria q̄ periēre/ oīum tñ fortissimus demonstratus est. Quē iudæi quidē & q̄ fortis erat/ & q̄ interficere eū cupiebāt ad se descēdere p̄missa fide hortabant. Frater uero eius Cornelius q̄ ex altera ptē stabat/ ne gloriā suā romanāq̄ militiā dehonestaret orabat/ cui magis obtēperauit/ sublatoq̄ alius gladio ut ab utrisq̄ ptibus cerneat semetipsum occidit. Eoz quos ignis obfederal/ Arriorius qdā calliditate seruatus est. Appellato. n. clara uoce Lucio quodā cōmilitone & cōtubernali suo/ heredē te inquit relinquo totius patrimonii mei/ si me excepis. Cū at ille p̄mpro aio accurrisset/ ipse qdē q̄ se in eū p̄iecerat uinxit. Lucius uero pondere oppressus/ cōstratq̄ lapidibus solo allisus cōtinuo moriet. Ea calamitas paulisper qdē Romanis tristitiā cōparauit. In posterū tñ cautiōres effecit/ & aduersus iudæoz īsidias inuit/ q̄bus plerūq̄ loca morezq̄ hoīum ne sciētes hædebant. Exusta ē uero porticus ad turri usq̄ iōānis/ quā ille belli tēpore quod cū Simone gerebat supra postes quæ in Xystum ducerent edificauerat. Reliquum uero iudæi quoniam cōsumpti fuerant q̄ ascenderant absiderūt. Postero aut die Romani quoq̄ porticū quæ in boreæ parte fuit ad oriētalē usq̄ totam incendunt/ continentē angulos eius q̄ appellatur cedron sup uallem edificata/ unde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

Maxia multitudo erat eoz/ q̄ fame p̄ ciuitatē peribāt/ q̄ iter se erāt amicissimi p̄p cibū/ si quē inuenissent/ ad manus ueniebāt/ siquis moriebat alii scrutabant siquid cibi in sinu habebat/ patiebant ea comedere q̄ ne sordidissimū aliqd̄ aialū comedisset/ multaq̄ hmōi describuntur. Cap. XII.

Inca tēplū quidē ita res se habebāt. Eoz uero q̄ p̄ ciuitatē fame corrūpebant īfinita multitudo moriebat. Inenarrabiles aut clades eueniebāt. In dies nāq̄ singulos si uel nūq̄ aliqd̄ cibi appuisset bellū illico gerebat. & amicissimi iter se ad māus ueniebāt miseris diripiētes animæ uaticū. Fides aut penuriæ nec moriētibz habebat/ sed ēt quos uiderēt expirare scrutabantur latrones/ ne quem fore cibum sinu oculrās quispiam moreret. Ipsos aut spes egestate nictus hiātes ueluti canes rabidos decipiebat. & ipingentes in hostia tanq̄ ebrii serebant/ eadēq̄ domos bis ac ter eodē momēto dispatioē īquietabāt. oīaq̄ dentibus necessitas subigebat/ & ea colligētes quæ nullū quāuis sordidissimū mutoz/ animalū non horreret comedere patiebantur. Deniq̄ nec ciugulis nec calciamētis abstinere coriaq̄ scutis detracta mādēbāt. Qui ēt fœni ueteris lacramēta uictui habebātur/ cuius nonnulli exiguū pōdus quattuor atticis uenūdabāt. Et quid opus est famis iprobitate ex rebus aīa carētibz demonstrare. Factū. n. relaturus sum neq̄ apud græcos neq̄ apud barbaros cognitū & dictū quidem horrēdum/ auditu uero incredibile. Itaq̄ libenter hanc calamitatem intermitterē ne mentiri me posteri æstimarent nisi testes multos haberem & fortasse aliquā patriæ referem gratiam partius ea differens quorū facta perpessa est.

Mulier quædam Maria nomine cū sublata fuissent sibi oīa p̄ seditiosos filiū suū fame comedit/ cōgit ostendere latronibus qd̄ p̄nerat pro cibo/ cognito scelere tāto eos horror qdā iuasit uehementissimus/ nuncia Tito tanta calamitas/ q̄ deū placare coepit dicēs se uoluisse obliuisci iniurias eorum sed illi noluerunt/ pollicet q̄ tantū scelus nō p̄mittet impunitū. Cap. XIII.

Mulier quædam ex plebe trans iordanem habitātum incolaz/ Maria noīe Eleazari filia de uico Barhechor quod significat domos Hystoppi genere ac diuitiis nobilis cum alia multitudine fugiēs i Hierosolyma recepta cū cæteris obsidebat. Huius alia quidē bona tyrāni diripuerunt/ q̄ ex trāsamnanis locis in oppidū cōportauerat. Reliquias uero conditorū & si alimenta repperissent irrumpentes domū eius satellites quotidie auferebāt. Graniter aut mulier

indignabatur proptereaque sapientissime raptoribus maledicens & imprecans eos contra se vehementius irrita-
bat cum neque iratus neque miseratus ea quae uellet interficere. Sed uinctum quod patratio aliis parabat. Unde
autem adempta iam erat ei et reperiendi facultas famelique uisceribus & medullis irrepperat. Plus uero quam famel
iracundia succendebat. Igitur uel animi ac necessitate impulsus rebus aduersus naturam excitatus / raptorque fi-
lius quem latentem habebat miserum te ait infans in bello & fame & seditione cum te seruauero. Apud ro-
manos etiam si uixeris seruaturus es / famel autem puenit seruitutem. His uero seditiosi scruiores sunt. Esto
igitur mihi cibus & seditiosis farina & humanae uitae fabula quae sola deest calamitatibus indorum. Et
hoc simul dicens occidit filium coctumque medium comedit. Adopertum autem reliquum seruauit. Ecce aderat se-
ditiosus & contaminatissimi nidoris odore capti morte ei statim nisi quod parasset ostenderet minabantur.
Illa uero bona partem se seruasse respondens aperit filii reliquias. Illos autem coestum horror coepit at-
que demencia usque ipso dirigerunt. At mulier & hic inquit est uere filius & facinus comedite. nam & ego
comedi. Nolo ut sitis aut femina molliores / aut matre misericordiores / quod si uos pietatem colitis &
mea sacrificia repudiatis / ego quidem comedi / reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem trementes
exierunt / ad hoc solum timidi uixque hoc cibi matri cessere. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas / &
unusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens tanquam hoc ipse admisisset horrebat. Ab omnibus autem quos
fames urgebat perperabat ad mortem & beati appellabant quod priusquam id paterentur iteruissent. Cito autem ro-
manis nunciata est illa calamitas / eorumque alii non credebant / alii miserabantur / multos autem uehementius
eius gentis odium coepit. Caesar autem super hoc deum placabat siquidem iudeis pacem obtulisset eisque liberam pro-
posuisset omnium obliuionem quae commiserat. Illos autem per concordiam seditionem / bellum per pacem / per facietatem atque
opulentiam famem optasse & quod propriis manibus templum quod ipsa eis seruasset incedere coeperat / hu-
iusmodi alimentis eos esse dignissimos. Verumtamen scelus huius nefandis uictus ruina se se patriae oper-
turum / neque relicturum in orbe terrarum / ut sol inspiciat ciuitatem in qua matres sic uelcerentur. Ante matres
autem patribus hominum alimentum debere / quod nec post eiusmodi clades arma deponeret. Simul haec dicens de-
spirationem hostium reputabat / nec eos sanam mentem recepturos existimabat / qui cuncta iam permississent quibus
antequam ea paterentur mutare sententiam sperabantur.

Admouere iubet aggeres cum ariete muris / nihil proficientes cum scalis tentant ascendere / unde
multa caedes facta est ex Romanis / iratus Titus ignem portis subiici fecit crescente igne consulit pro-
ceres suos de templo / quidam suadent ruinam templi / quidam ut seruetur / iubet restringere ignem
interim pugnatur / uidens Titus cum militibus electis iudeos profugatos / in templum concludit omnes suc-
cendereque templum parat.

Cap. XIII.

Quinto autem die mensis augusti / cum duae legiones aggeres perfecissent ad extram occidentalem
templi exterioris admoueri arietis iussit. Cum diebus autem sex quod firmissimus erat aries parietem
sine intermissione pulsando nihil omnino perfecisset. Verum & huius & ceterorum magnitudines
structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portae alii fundamenta suffodiebant / multumque
fatigati exteriores tantum lapides euellere potuerunt. Ab interioribus autem portae sustinebantur / iamque diu ma-
lere donec instrumentorum & uectium conatibus desperatis Romani scalas porticibus applicauerunt. Iudei
uero pueni ne eos subire prohiberet cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retro depellentes praeci-
pitabant / accedentes alios subsidio trucidabant. Multos de scalis egredientes priusquam scutis obtegerent se-
rientes gladiis pueniebant. Nonnullas autem scalas armatorum plenas in latus deicientes declinabant. Unde
Romanorum quoque non parua caedes sequebatur. Alii signis ablatis per his decertabant / rapinam eorum graui-
ssimam fore turpitudini ducetes. Postremo tamen iudei & signis potius / & eos qui una ascendere interficiunt.
Ceteri uero clade interuentum perterriti descendunt. Romanorum quod nemo non aliquo facto ope percubuit.
Seditiosorum autem quod prioribus praeliis et tunc fortiter pugnaverunt. Et praeterea Eleazarus fratris Simonis ty-
tanni filius. Titus autem cum uideret se alienis & templo cum damno & necesse militum parcere / ignem portis subiici
iussit. Inter haec autem ad eum profugi ueniunt Ananus Ammaus inter Simonis satellites crudelissimus / &
Archelaus filius Magadati / iccirco sperantes ueniam quod iudeos uictores relinquerant. Titus autem cum hac eo-
rum in iudeos crudelitatem audiuit / utrumque obtruncare decreuit. Dicebat. non necessitate non uoluntate ueniri /
se ne salute dignos esse incensam ipsorum causam patriam deserentes. Verumtamen cohibuit iracundiam fides eorum / dimi-
sit / sed nisi eo loco habendos quo & iam alios credidit. Iam uero portis milites ignem admouerant / liqufactorum
argento cito lignum flammam absumperant / cum subito auctae proximae inde porticus corripuerunt. Iudeis uero
ignem circum se uidentibus / corpora simul atque ceciderunt / & stupore attoniti adinmare quod uel exigue
re nemo conatus est. Fratres uero aspiciebant / nec tamen his quae absumerent dolentes / saltem ut quod reli-
quum esset saluum haberent alium colligebant. Illo quod die & quod secuta eum nocte crescebat incendium / pau-
latim. non. nec simul undique inflammare porticus potuerunt. Postero autem die Titus partem militum iussit in
cendium restringere perque proxima portis loca uiam sternere / ut facilius agminibus esset ascen-
sus / rectores ad se conuocant / lexque collectis qui erant procures / Tiberio Alexandro totius militum
praefecto

praefecto & Sexto Cereali quintae legionis praeposito & Largio Lepido decimae & Tito Phrygio quintae decimae cum quibus erat et Fronto ac ternius magister duarum alexandrinarum legionum & M. Antonius Iulianus procurator iudae. Congregatisque chiliarchis & procuratoribus consilium de templo proposuit. Aliis quidem uidebatur lege belli utendum esse: non quod iudeos a nouis rebus posse desinere templo manente: quo omnes ubicunque essent colligerent. Nonnulli monebant ut si templum reliquissent iudei neque armis pro eo quisque certaret: conservandum esse suadebant. Si uero id pugna obtinuissemus ignibus consumendum: quoniam castrum iam uidere esse non templum & piaculum non ipse id uerum illi qui fieri coegere committerent. Tito autem nec si stantes dimicarent iudei pro hominibus animo carentibus ueliscendum esse dicere: neque se unquam tantum opus incensurum. iam enim Romanorum fore hoc damnum: sic ornamentum quoque foret imperium si maneret: iam certi quid neller ad eius accedunt sententiam Fronto Alexander & Cerealis tunc quidem consilium dimisit. Iussitque militibus requiescere item ducibus ut his in praesentia ualidioribus uterentur: nam sternere per ruinas lectis ex cohortibus impar ignemque restringere. Illo quidem die iudeos labor interque timor ab impetu continuit. Postremo autem collectis uiribus & recepta fiducia per orientalem portam contra templi exterioris custodes secunda hora diei percurrit. Illi autem primam quidem contionem fortiter excepere: septemque scutis a fronte murum condensa acie inclinant. Certum tamen erat eos non diu duraturos quod & multitudine infestantium & animis uicerent. Caesar autem priusquam uerterent acies: nam pugnam ex Antonia praespectabat: cum equitibus lectis uenit auxilio. Impetum uero eius non sustinere iudei: sed primis interfectis praeterque fugam petunt. Et cedentibus quidem Romanis reuerentes instabant. Cum autem illi retorsissent iterum refugiebant: donec circa horam quintam iudei uel coacti templo introire conclusi sunt. Titus autem discessit in antoniam decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi templum obsidere. Sed id plane dei sententia iam dudum igne damnauerat: euolutisque temporibus aderat fatalis dies qui erat decimus mensis augusti: quo et prius a rege Babyloniorum fuerat concrematum. Ex aedibus autem cum principiis sumpsit incendium. Nam cum paulisper Titus discessu seditio si quiescissent Romanos rursus aggrediuntur custodumque templi cum igne interioris phari restringentibus pugna committit. Hicque iudeis in fugam uersis usque ad templum transferunt.

Quidam ex militibus Romanorum ignem portat ad templum: succenditur templum: hoc audito Titus iubet extingui sed pro nimio clamore & quia multi simulabant non audire eius praecepta & prohibitionem ipso inuito exurit templum.

Cap. XV.

Ilc itaque tunc militum unus non expectato cuiusquam edicto neque tantum facinus ueritus: sed diuino quodam motu impetu a comburnali suo sustollit: & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream inde membra circum templum aedificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata iudeorum quidem calamitati dignus clamor exoritur: & ad ueliscendum properabat: neque iam uitae parcendum rati neque uiribus temperandum: amisso eo cuius gratia cautissimi uidebantur. Mature autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille namque casu in tabernaculo quiescebat sicut a praelio redierat: exiliit templumque curriculo petiit prohibitorum incendium omnesque post eum duces & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine commotum. Caesar autem uoce simul ac dextra pugnantibus signo dato ignem iubeat extingui. Sed neque uox eius audiebatur quod aures eorum maior clamor obstrueret: uentumque dexterarum non attendebat cum alios bellum alios ita distraheret. Introcurrentium uero agminum impetum non praecepta neque interminatio continebat: sed quo furor ea duceret sequebantur: ad ipsos autem introitus obstruunt multi quidem sese inuicem concalcabant multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticum incendentes ruinis liuore quidem utebantur. Cum uero ad templum accessissent edicta quidem Caesaris non audire similes praecedente quisque ut ignem imitteret hortabatur. Seditiosis autem iam subeundi quidem spes nulla erat: sed fuga & caedes omnia possidebat. Magna uero populi multitudo inuida & iermis ubicunque occupati fuerant interficiebantur: & circum aram quidam ingens mortuorum numerus congregabatur. Per gradus uero templi & sanguis multus perfluebat: & eorum corpora quae supra ceciderant delabebantur. Caesar autem ubi neque impetum insanientium militum continere poterat: & flamma dominabatur intro cum rectoribus ingressus & secundum templi & quicquid illic erat aspexit: ea quidem quae apud alienigenas erat fama maiora. Populi uero & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset: nec membra quae circum erant templum depascere: quod erat uerum existimans adhuc illud opus posse seruari: & ipse prosiluit militesque rogare ut ignem restringerent: conabatur. & Liberalem hecatontarchum de stipatoribus suis fuisse mulctatos: qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellicusque impetus quidam uehementior iudeorumque odia & Caesaris reuerentiam & prohibentis mortum superabant. Praeterque autem praedae spes incitabat suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam auro factas conspicerent. Praeterea quidam milites ex his qui intrauerant: cum Caesar ad inhibendum incendium cucurrisset ignem iam cardinibus portae subiecerat. Tumque subito postquam flamma intus apparuit: & duces cum Caesare discedebant & stantes extra succedere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit.

Templum

Templū incendiū mense & die mensis cōformi incēdio tēpli Babylonis in ipsa incēssione ē mul-
te cedes fiebat depræhensorū nec erat discretio puerorū nec mulierū cuiusq; ætatis. clamor ingentissi-
mus fiebat duo in ignē se piecerunt incendūt Romani diuersas porticus & loca ubi Iudæi res suas ac
pecunias deposuerāt qdā Pseudo ppheta plūalerat populo ut expectaret dei auxiliū Cap. XVI.

Ed hoc multū quis desendū poterit ut opus olum quæ audiuimus aut uidimus maxime
admirabile tam extructionis genere quā magnitudinis itemq; munificentie in singulis
rebus & glorie quæ de sanctis habebantur maximū tamē ex facto capiet solatiū/quod ut
aialibus ita opibus locisq; fatū sit ineluctabile. Mirabitur autē in eo ē circū acti ipis fidem.
Nā & mensē ut dictū est eūq; diē seruauit quo primū a Babylonis tēplū erat incensū.
Et a prima structione tēpli quā Solomon rex inchoauerat usq; ad hoc excidiū quod ene-
nit secundo anno principis uestasiani mille. cxx. colligunt anni. & septē menses ac dies. xv. A poste-
riore uero quā secundo anno Cyris regis aggens fecerat usq; ad excidiū quod Vespasianō impante su-
stinuit ciuitas anni. dccc. xix. & dies. xlv. Dū tēplū autē incenderet & quicqd in manus forte uenisset
rapiebat & cedes erat infinita depræhensorū. Nec actæ fuit ætatis miseratio fuit aut reuerentia casti-
tatis sed & pueri & senes & sacri ac prophani similiter interficiebant atq; omne genus hoīum belli
calamitas psequēbat unaq; supplices cū repugnantiis necabant flāmaq; ulterius pgredeus cū ge-
mitu occubentiū cōcrepabat. Et pro altitudine quidē collis ardētisq; opis magnitudine totā q; ardere
crederet ciuitatē. Illo autē clamore nihil maius aut horribilius excogitari pōt. Nā & Romanorū agmi-
nū fremitus erat & seditiosorū ferro igniq; clausorū clamor ingens tollebat & populi sursum depræ-
hensi ad hostes fuga cū stupore ac calamitate cōquestio. Incolle autē cōstitis ē multitudo oppidi cō-
sonabat. Iā uero multi fame maridi in mortē pene luminibus clausis postq; ignē tēpli uidere in q̄stus
interim clamorēq; uiresq; receperūt. Resonabat autē & trans flouū regio & montes circūpositi gra-
uiorē impetū faciebāt & tamē erāt clades acerbiores tumultu. Nā collē quidē in quo tēplū erat enel-
li radicitus quis putaret ita undiq; belli plenus uidebat & sanguis igne largior esse pluresq; interfecto-
ribus interfecti oīsq; terra cadaueribus tegebat & supra corpora mortuorū gradiētes milites cursum
fugientū sequebant. Latrocinialis quidē multitudo tandē pulsus Romanis in exterius tēplum deinde
ciuitatē euadit. Populi autē quod fuit reliquū in exteriorē porticū cōfugerūt. Sacerdotū autē iudæorūq;
nonnulli primū qdē uerbis itēq; sedibus suis q; ex plūbo factæ erāt a uulsis in Romanos p missilibus
utebant. Deinde cū nihil p̄ficeret ignisq; in eos euomeret i pietē descēdētes octo cubitis latū ibi ma-
nebat. Duo tñ ex nobilibus cū ad Romanos trāsēdo seruari possent aut cōem cū cæteris durare for-
tunā semetiplos in ignē iniecerē & cū tēplo cōcremati sunt Meirus filius Velgæ & iolippus Daleæ.
Romani autē q; frustra se circū tēplū ædificiis p̄tere iudicabāt cū ipsum tēplū arderet oīa simul icon-
dūt & qd ex porticibus reliquū erat & portis p̄ter unā ex pte oriētali alterā ex meridiana quīs eas
quoq; postea funditus euerterint quē arcus q; gazophylacia uocant incēdunt in qbus magna uis
erat pecuniæ ac plurimū uestiū aliq; substantia. Et ut breuiter dicā oēs iudæorū congestæ diuitiæ q;
opulētissimus qsq; illoc totas domos exhauserāt. Venerūt autē ē sup eā q; restabat unā porticū extra
tēplū quo cōfugerāt ex populo mulierculæ itēq; pueri & p̄miscuæ multitudinis ppe ad sex hoīum mi-
lia. Sed priusq; de his Cæsar qd decerneret uel ducibus imparet ira flagrātes milites icēdūt porticū.
Hicq; cōtiguit ut alii cū se ex flāma p̄cipitaret morerent alios ipsa corrūperet. Ex tāro autē numero ne-
mo seruatus. His cā iteritus qdā Pseudo ppheta fuerat q eo die p̄dicauerat in ciuitate q; eos in tēplū
deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enī Tyrānis tūc subornati Prophetæ populo
denūciabāt ut expectarent dei auxiliū quo p̄pterea minus pfugerēt & eos q; supra timorē & custo-
diā fierent spes retineret cito autē in aduersis p̄suaderet. Quod si etiā malorū instantiū liberationem
polliceatur qui fallit necessario qui ea patitur spei totus efficitur.

Quædam prodigia q; superuenerāt iudæis describuntur quæ in eorum fortunā & auxiliū interpretā-
tabantur. quidam uero sapientes hæc esse ruinæ prodigia iudicabant. Cap. XVII.

Eniq; miserabilis populus illis quidem fallacibus deūq; calūniantibus credulus erat. Cæ-
tis uero prodigiis & futuram solitudinem p̄nunciantibus neq; attendebant aio neq; cre-
debāt sed uelut attoniti nec aut oculis habentes aut aias edicta dei dissimulare mō cū
supra ciuitatē sidus sterit simile gladio & p̄ añū p̄seuerauerit cometes mō cū añ defectio-
nem primiq; belli motus ad diem festū azymorū populo conueniente. Octauus autē dies erat aprilis
mensis nona hora nocturna circū aram itēq; templū tantū lumen effulsit ut clarissimus dies putare-
tur. Et hoc usq; ad mediam permāsit horā quod ip̄eritis quidem bonum auguriū esse uidebatur sa-
croz uero peritis priusquā ueniret statū diiudicatū ē. Eodemq; festo die ē bos cū ad hostiā duceretur
agnum in medio phani pepit. Oriētalis autē porta interioris templi cū esset ænea atq; grauissima &
post meridiem uix a. xx. uiris clauderetur scriq; ferro inuictis obseruaretur pessulorūque altos habe-
ret in saxē

et in saxu limen dimissos una perpetuo lapide fabricatu uisa est noctis hora sexta patere. His autem curriculo p custodes tēpli magistratui nunciatis ascendit/ille uixq; eā potuit claudere. Verū & hoc iterum ignaris quidē signū optimū uidebat: Deū namq; bonoꝝ portā sibi aperuisse dicebant. Prudentio/ res uero templi tutamen sponte sua dissolutū iri cogitabāt/ & hostiū domū esse. Portas aperiri soltu/ diuē uero illo ostento signari inter se pauciabant. Post dies āt festos in diebus paucis uicesimo primo die mensis maii. Larnalis quēdā imago uisa est fidē superans. Monstrū aut fortasse quod dicturus sum etiā his est cognitū qui uiderant & quæ secutæ sunt clades dignæ plagis extirere. Nāq; ante solis occasum uisi sunt p inane ferri cūctus totis regionibus & armatæ acies tranantes nubila & ciuitatibus circumfusæ. Festa autē die quā pentecostē uocant nocte sacerdotes intīmū templū more suo ad diuinas res celebrandas ingressi primū quidē motū quendam strepitūq; senserunt. Postea uero subitā uocē audire quæ diceret migremus hinc. Quid autē his horribilius fuit/ Iesus quidā filius Ananiæ plebeius & rusticus quadriēniū priuq; bellū gereret in summa ciuitatis pace atq; opulētia cū ad festū diē uenisset quo Arregias in honore dei cōponi in tēplo ab hoibus mos est repente exclamare cepit. Vox ab oriente. Vox ab occidente. Vox ā quattuor uentis. Vox in Hierosolymā & templū. Vox in marcos novos nauasq; nuptas. Vox in omnē hunc populū/ atq; hæc interdiu noctūq; oēs ciuitatis uicos clamitans circuibant. Nōnulli autē uitorū insigniū aduersum omen indignæ ferentes corripuit hoīem/ multis uerberibus afficiūt. Ille aut neq; pro se nec ad eos qui se multabant secreto quicq; locutus eadē q̄ prius uociferās pserabat. Magistratus autē rati quod erat uerū/ magis diuinū esse hoīs motū/ ducūt eū ad Romanorū præfectū ubi plagis usq; ad ossa laceratus/ neq; supplex quicq; fuit neq; lachrymanit sed ut poterat inclinans maxime flebiliter uocē ad singulos ictus respōdebat. Vch ueh Hierosolymis. Albino aut interroganti/ is nāq; index erat/ quis esset uel unde ortus/ aut cur ista diceret/ nihil retulit. Nō prius autē cessauit luctus miseræ ciuitatis donec eū Albinus furere indicatū dimisit. Ille autē ad belli usq; rps neq; adhibat quēq; ciuū nec quēq; uidit/ sed quotidie uelut orationē quandā meditatus ueh ueh Hierosolymis q̄rebat. Sed nec impetratus est cū in dies singulos multaret/ nec uictū offerētibus benedicebat. Sola uero eius respōso ad oēs erat in triste p̄lagiū. Maxime aut diebus festis uocē ferabat/ idq; p annos septē & quinq; menses cōtinuos faciēs neq; uoce rancior fuit/ neq; laborauit donec obsidionis tpe p̄spectis angustis ipse quieuit. Supra murum. n. circūiens iterū/ ueh ueh ciuitati ac phano ac populo uoce maxia clamitabat. Cū autem ad extremum addidisset/ ueh etiam/ mihi/ lapis tormento missus eam statim peremit animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit.

In sacris libris erat q; cū tēplū quadratū redigeret q; ciuitas erat destruēda/ hi uero incitabant ad plū dicētes pp dictū quoddā ambigū inuētū. I. q; eo tpe qdā eēt ex eorū finibus orbis terræ habiturus imperiū/ ex hoc dicto decepti sunt q̄si pprio eorū iudicātes dictū conuenire. Cap. XVIII.

Aec siq; reputeꝝ p̄fecto inueniet. Deū qdē hoibus cōsulere/ modisq; oibus p̄monstrare q̄ sunt eorū generi salutaria/ ipsos aut ad dementiā suā malis uolūtatis interire/ qn qdē & iudei post Antoniā captā quadratū phanū fecerāt/ cū in sacris libris scriptū haberet capient dā ciuitatē ac tēplū/ si phanū q̄mor angulis esset effectū. Sed quod maxie eos ad bellū excitauerat respōsam erat ambigū itidē in sacris libris inuentū q; eo tpe qdā esset ex eorū finibus orbis terræ habiturus impiū. Id. n. illi qdē quasi ppriū acceperunt/ multi sapiētes it̄p̄tatione decepti sūt. Hoc āt plane respōso Vespasiani designabat impiū q; apud iudeā creatus est impator. Sed etiā hoīes fatū uitare nō possunt etiā si p̄uiderint. At uero his signorū qdā p sua libidine it̄p̄tati sūt/ alia cōtempserē/ donec patriæ excidio suāq; perniciē eorum iniquitas confutata est.

Romani Titū ip̄torem declarāt in templo/ iudei puocāt Titū ad colloquiū/ ipse naturali humanitate eos recipit/ alioq; eos it̄p̄ado/ tādē i diligendo eos si uelit in pace uiuere noluerūt/ ipse cognita eorū neq̄tia eos militibus fieri p̄dā tradidit interi ignis p̄grediebat/ qdā supplicāt ut eis fidem Cæsar dat/ suscipit ipse in custodiāq; eos reclusos tenet. Cap. XIX.

Romani quidem postquam seditiosi ad ciuitatem confugere templo itemq; omnibus circum locis ardentibus signa in phano repoluere contra portam orientālē/ hisq; ibi sacrificio celebrato maximis cum clamoribus declarant Titum imperatorem. Vsq; adeo uero præda faciati sunt milites uniuersī ut in Syria dimidio quampridem fuerat præcio pondus auri uenisset. Et his autem sacerdotibus qui in templi pariete perdurauerant/ puer sitiens Romanis custodibus pacem petebat/ sitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis quam necessitatis miserati de dēre ei dexteram/ & ipse bibit/ & quā secū attulerat lagenā repletam sursum refugiens abiit ad suos/ nec eū quisq; custodum insequi ualuit/ sed eius perfidiæ maledicebant. Ille aut nihil se præter placita fecisse dicebat. Dextera enim sibi datā non ut apud ipsos remaneret/ sed ut tantū descenderet atq; ut aquā acciperet/ quæ cū fecerit in fide mansisse. Astutiā quidem p̄ter ætatem maxime pueri q; decepti fuerant mirabantur. Quinta uero die sacerdotes op̄sī fame descendunt/ & a custodibus ad Titum p̄ducti

perducti ut salutē sibi cōcederet orabant. Ille autē uenire quidē tēpus illis prāterisse fatus perisse uero id cuius eos gratia merito cōseruasset. Decere autē sacerdotes interire cū tēplo duci homines ad sup-
pliciū iubet. Sed tyranni cū sociis quoniā bello undiq; tenebant/circūdatis autē nūq; erat fugere co-
pia/Titū ad colloquia prouocant. Ille autē p̄ humanitate naturali saltē oppidū seruare cupiēs & ami-
cis prāterea suadentibus. Latrones enim iam moderatiore factos esse arbitrantur/in parte occidua
templi exterioris cōstitit. Hac. n. sup̄ xystū erant porte ac pōns qui ciuitatē templo inungebat/ isq; tunc
inter tyrannos ac Titū interueniebat. Multitudo autē utriq; densū astabant. Iudaei quidē circū Simonē
ac ioannē suspensi uenire spe Romani uero ad Cēsare speculādi studio qualiter eos reciperet. Edicto
autē dato militibus Titus ut & iracundiā & sagittas cōtinerent. adhibitoq; interprete/ quo. argumēto
superior ostendebat prior alloqui coepit. Etia ne saturati estis. patriae malis? O miri quibus neq; uirtu-
tis nostrae neq; infirmitatis propriae uenit in mentē/ sed incōsulto impetu ac furore p̄ditis populo &
ciuitate simul ac templo ipsi quoq; iuste p̄turi. Qui primū quidē postq; nos Pompeius fortiter debel-
lauerat nouas res affectare nō debuistis. Deinde ē bellū apertū contra Romanū populum extulistis?
Vtrū ne multitudine freti/ an q; parua manus uobis Romani exercitus satis restitit/ auxiliatorū fides
Et quae gens imperio nostro libera iudaeos prae romāis optaret/ sed uiribus corporis? At q; scitis nobis
seruire Germanos. Firmitate murorū/ at maior Oceano murus atq; obstaculū quo septi Britanni ado-
rant arma Romanorū. Animorū obstinatione uel astutia ducū/ an quā ē Carthaginēses captos esse
noueratis? itaq; uos cōtra Romanos ipsos/ excitauit humanitas q; primū uobis & terrā dēdimus pos-
fidendā & gentiles imposuimus reges. Deinde leges seruauimus patrias/ & uiuere uos nō solū discre-
tos/ sed cū aliis ē uestra uoluntate concessimus/ quodq; maximū est/ tributū capere dei noie ac dona-
ria colligere permisimus/ eaq; offerentes neq; nouimus neq; phibemus/ ut hostes nobis efficeremini
ditiores/ nostraq; pecunia uos contra nos infirueretis. Ergo tātis bonis affecti facietatē in eos qui hae-
nobis p̄stiterāt extulistis & imitiū exemplū serpentū uirus blandientibus infudistis. Esto Neronis ne-
gligentiā cōtēplistis & ueluti ruptū aliquod mēbroq; siue contractū alias male quieti in maiore uitio
dederāt estis/ & ad spes improbas ē cupiditates imo dicas explicastis. Venit pater meus ad patriam ue-
strā non ut poenas a uobis ob ea quae in Cestiū cōmiseratis exigeret/ sed monitis emēdaret/ deniq; cū
deberet si depopulādā nationis cā uenisset stirpē uestrā petere atq; hāc delere ciuitatē Galilaeā & cir-
ca eā loca uastare maluit ut poenitēdi nobis p̄beret inducias. Sed hae eius humanitatis infirmitas uide-
bat/ nostraq; lenitate aluistis audaciā. Et Nerone mortuo fecistis quod neq;ssimi solent/ & ex intesti-
nis uestris dissensionibus fiducia p̄sumpistis meq; ac patre meo digressis ad aegyptū ad struendū bel-
lo ipsū illud utile putastis. Neq; uos puduit p̄turbare p̄ncipes declaratos/ quos ē duces humanissimos
fueratis experti. Deniq; ubi ad nos cōfugit imperiū & oibus in eo quiescentibus per legatos aut gra-
tulantibus exteris nationibus iterū hostes iudaeis & legationes quidem a nobis trans Euphraten usq;
nouae rerū gratia missae/ muros/ aut ambitus reparabant. Seditio uero tyrānorūq; cōtentio & bellū
intestinū quae sola huiusmodi nequissimos decēt. Iussus eo ab initio patre cū mānatis tristibus ad ci-
uitatē uenire laetabat/ cognito populū de pace sentire. Ante bellū rogabā uos desistere pugnātibus ali-
quādiu parcebā. Sponte adueniētibus dexterā dedi/ fidē seruauī cōfugientibus/ multos captiuos mise-
ratus uerberibus urgentes bellū cohercui/ muris uestris machinas inuitas admoui/ semp̄ cedis uestrae
cupidos milites continui. Quotiēs uici totiēs uos ad pacē tanq; uictus puocani. Cū prope ad tēplum
accessissem/ cōsulto iterū legis belli oblitus p̄cere uos p̄priis sanctis orabā tēplum seruare data uobis
exeūdi copia & fide salutis/ uel ē pugnare alio tpe si uelletis in alio loco facultates p̄bui/ ista oia spre-
uistis & tēplū manibus uestris incēdistis. Deinde sceleratissimi nūc me ad colloquiū puocatis/ ut qd
tale cōseruetis quale periiit? Qua uosmetiplos salute dignos esse post tēpli excidiū indicatis? Quin ē
nūc armati statis & nec in extremis supplices assimilatis. O miseri q; fiducia? Nonne populus uester
exanimatus? Tēplū uero p̄iit/ mihicq; subdita est ciuitas/ in manibus autē meis habetis animas uestras.
Et tñ fortitudinis esse gloriā mortē arbitramini? Non contendā cū p̄uacia uestra. Profectis autē ar-
mis traditisq; corporibus uirā uobis indulgeo/ & sicut in priuata domo dominus mitis ultus grauiora
cetera mihi seruo. Ad hae illi respōderūt/ fidē qdē se ab eo minime posse accipere. Nā iurasse nūq; id
esse facturos/ exeūdi uero p̄ munitiones qua murū sepherat cū cōiugibus ac liberis facultatē petebāt.
Ituros enī se in solitudinē ipsiq; oppidum relicturos. Hoc Titus uehementer iratus q; in sorte captorū
rum constitui uictorum cōditiones sibi ponerent. Declarari quidem his iussit uoce praconis ne ulte-
rius ad se profugerent/ ne ue fidem sperarent/ nulli enim esse parcendum/ cunctis autem uiribus dimi-
carent quantum possent saluti suae consulere. Iam enim se omnia iure belli gesturum/ militi-
bus autem diripere ciuitatem atq; inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt.
Postremo autem die Archium & Acram & curiam & qui uocatur Ephlam succendere/ & progrea-
diebatur ignis usq; ad Helenae reginā/ quae i media erat Acta/ nec minus ciuitatis mortuis plenae eo-
dem die

dem die Iexa regis filii & fratres cū his multi nobiles ex populo cōgregati ut fidem sibi daret Casari supplicarūt. Ille autem quanq̃ ceteris omnibue iratus erat. mores tamen nō mutauit. sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat. regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romā perduxit fidem obsidum pręstaturus.

Seditiosi in domū regiā cōfugiūt. Romanos pellūt. multi occidunt ex popularibus. Titus uero mirē quēdā q̃a uiuus captus ē ad ip̃m rediēs ex acie pepulit. qđ grauius fuit illi morte. Cap. XX.

Seditiosi autē ad domū regiā pfecti ubi q̃a tuta erat multi facultates suas deposuerāt & Romanos hic pellūt. & oībus popularibus q̃ eo cōuenerāt ppe ad octo milia &.cccc. occisis pecuniā etiā diripuerē. Vinos autē duos milites romanos cōepere unū equitē alterū peditū & peditē quidē interfectū per omnē traxere ciuitatē uelut uno corpore oēs Romanos ulciscerent. Eques uero quidā his quod saluti foret suadere pollicitus deducit ad Simonē. Cūq̃ quod diceret nihil saperet. Ardāle cuidā ex numero ducū tradit pūiēdus. is autē reuinctis post terga manibus ceruice atq̃ oculis in cōspectu Romanorū ueluti capite cęsurus pduxit. Verū ille dū gladiū ludens edoceret ad Romanos refugit. Hanc Titus quoniā ab hostibus esset lapsus nō est passus quidē occidere. indignū uero esse Romanorū militē iudicauit. q̃a uiuus fuerat captus. & armis ablatis eū agmine pepulit. Quę res prudenti uiro grauior esse morte uidebatur.

Romani conuersis latronibus in fugam. oīa igni tradidere. illi uero in superiorem ciuitatem recedebant. latantes q̃ nil essent relicturi hostibus & alacri uultu mortem expectabant. illi undiq̃ per ciuitatē capiebantur. mortuūq̃ canibus proiciebātur. spes quibūsdam erat in cloacis latere. & ignis latitantes cremabat. & qui descendebant necabantur. Cap. XXI.

Postero autē die Romani uersis in fugā ex interiori ciuitati latronibus oīa Siloā usq̃ igni tradidere & oppidū quidē gaudēbant absumi rapinis uero carebāt. quoniā latrones ex inanis prius oībus in superiōrē ciuitatē recedebāt. Erat nāq̃ illis malorū quidē nulla poenitudo. arrogātia autē tanq̃ in rebus scēdis. Deniq̃ ardere ciuitatē latens uultibus aspicientes alacri noto mortē expectare dicebāt q̃ pempto populo incēso tēplo. & flagrāte oppido essent hostibus relicturi. Sed tñ iosephus in extremis eorū rebus p religis ciuitatis obsecrādo laborabat. Sed multa qđ in eorū crudelitate atq̃ impietate locutus multa uero p salute adhortatus nihil amplius q̃ elusus est. q̃a neq̃ se tradere pp iustitiam patiebant. neq̃ pugnare cū Romāis ex æquo iā poterāt ueluti custodia circumuallati. cędisq̃ insup cōsuetudo dexteris cōmouebat. Dispsī autē p ciuitatē p ruinas latitabāt pfugere pari insidiātes. Multi autē capiebant oēsq̃ interficiebant. Nā pp inediā fugere nō ualebāt. mortuos autē canibus piciebant. Oē autē p eūdi genus fame leuius uidebat. adeo ut ad Romanos quoq̃ sine licentia desperata misericordia tñ fugerēt atq̃ in seditiosos a cęde nō cessantes spōte incederēt. nullusq̃ in ciuitate locus uacuus erat. sed cuncta mortuos habebant. quos famēs aut latrones cōfecerāt. & cadaveribus eorū plena erāt oīa. q̃ alimentorū penuria uel seditione perierāt. Tyrānos autē fovebat factionē. latronū spes ultima sita i cloacis. Quo si fugissēt minime iueniri posse arbitrabāt. Sed pacto excidio post romāorū digressum pdirē ac fugere cogitabāt. Id. n. plane illis erat cōniū. Nec uel deū uel Romāos fuerāt latituri. Tūc qđ subterraneis freti plura q̃ Romani cōcremabant. & q̃ ex incēdiis fugiētes in cuniculos descēdisent eos iprobe necabāt itēq̃ spoliabāt. Quin et cibū sicubi reperissent cōcreta sanguine denorabāt. Erat autē irer se illis iā rapinā. cā bellū. eosq̃ putauerim nisi excidio puenti essent nimia crudelitate mortuorū quoq̃ corpora degustaturos fuisse.

Casar pspiciēs ciuitatē superiōrē nō posse capi sine aggeribus distribuit milites opibus ad occidē. talē pte. legiōes mūt isdē diebus idumæi inittūt ad Titū q̃ ad eū uolūt cōfugere remittit legatos pollicēs pacē. Simō hoc intellecto quosdā occidit. quosdā recludit. multitudo tñ masia fugit. Cap. XXII.

Casar autē fieri nō posse pspiciēs ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem in prærupto undiq̃ loco sitam. distribuit opibus militē uicesimo die mensis augusti. Erat autem transuēcto impendiorum difficilis oībus. ut dictū est. circū ciuitatem usq̃ ad centesimum stadium impriorū aggerem extructionē detonsis. Quatuor qđ legionū opus in occidentali parte ciuitatis contra aulam regiā erigitur. auxiliorum uero manus & cetera multitudo xystū uersus ac pontem & Simonis turrim quā iohannes bellū gerens pro castello sibi ædificauerat. His autē diebus idumæorum duces clam congregati cōsiliū de sui traditione cōepere missis ad Titū qnq̃ uiris ut dextram sibi darent pcebant. ille tyrannos sperans eē cessuros idumæis abstractis quoniā belli pūidebantur fero quidē uerum tamē uitā his pollicitus legatos remisit. Discessum autē parātibus Simō præsensit. & eos quidem qui ad Titum perrexerāt qnq̃ uiros statim occidit. duces uero quorū nobilissimus erat Sosæ filius iacobus correptos in custodiam conicit. nec multitudinē idumæorum abductis rectoribus qđ ageret nesciēē sine custodia hēbat. sed diligētoribus eā custodiis amplectebat. & tamen custodes pfugientibus obstare nō poterāt. Quāuis multi necarentur. plures tamen erant qui fugerent.

fugerent. Omnēs autē suscipiebant a romanis/ q Titus nimia lenitate priora pcepta neglexerat/ ipsiq milites iam & spe lucri & facierate cædibus tpabant/ sola. n. relicta plebe aliud vulnus eū cōiungibus ac liberis paruo quēq p̄tio uenūdabant. Cū multi autē distraherent & emptores pauci eēnt/ q̄q̄ nocte pre conis edixerat ne qs solus transfugeret/ ut eo mō familias suas educerēt/ tamen hos quoq recipiebat/ appositisq q ab his secernerēt si qs digno supplicio uideret. Et infinita quidē multitudo uenit. Ex populo uero seruati sunt pluſq milia. xl. quos impator nūo cuiq gratū erat dimisit.

Quidam sacerdotum promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit/ multa q̄ uaria pulcherrima donaria dedit.

Cap. XXIII.

Sdē autē diebus ēt sacerdotū qdā filius Thebuti noie Iesus accepta fide salutis a Cæsare ut de sacris donariis qdā traderet/ egrediē ac tradit ex phani pariete cadelabra duo. His quæ in tēplo erat posita similia mēsalq & crateras oia ex auro solido & granissimo facta. Tradit et uela & pōtificū idumēta cū gēmis & uasa multa sacrificio cōparata. Quin et custos sacre pecuniæ cōprehensus Phineas noie uestes & cingula sacerdotū ostēdit/ multaq purpurā & coc cū quæ ad usum reposita catapetasmatis seruabant. Cū qbus aliquantū cinami erat casæ pigmētorū/ q̄ alioq multitudo qbus cōmixta deo in dies singulos adolebāt. Tradita sunt autē ab eo & ex aliis opibus multa & sacra ornamēta nō pauca/ quoz gratia licet nō capto trāffugæ tñ data est uenia.

Perfectis aggeribus machinas Romāi admouēt/ multi desperātes i cloacasse demittūt/ qdā in acra cōfugiūt qdā romāos applicātes arietes ad muros ulciscūt/ Tyrāni p̄uati spe/ spēte descēdēt de turrib9/ Iudæi ad Syloā cōfugiūt/ a custodib9 recludūt. Romāi i muris signa ponūt/ egrediē. Tūc admirat q̄ tātas mūtationes tyrāni deseruissēt/ admirata altitudine & cōpagie lapidū p̄fici Frōtōnē custodiat illoz/ multos in Aegyptū mittit/ multos uēdidit/ multos et bestiis deuorādos tradidit. Cap. XXIII.

Am uero perfectis aggeribus septembris mensis die septimo/ q erat cōcepto opere octauus & decimus dies/ Romani quidē machinas admouebant. Seditioforū quidē alii q ciuitatē desperauerāt muris relictis in acra recedebant/ alii autē se in cloacas demittebāt. Multi autē dispositi ulciscēbant eos q arietes applicarēt/ & hos autē superabant multitudine ac uirtute romani quodq̄ maximū est/ læti moestos atq̄ iā debiles. Cū autē pars esset aliq̄ muri subruta nōnullaq̄ turres arietibus pulsate cessissent/ statim quidē propugnatores eaz diffugiant timor aut et tyrānos necessitate maior inuadit. Nā & priusq̄ trāsgredere hostes torpore tenebant/ & ad fugiendū suspensī erāt. Videres autē paulo ante superbos & factis impiis arrogātes ita tūc humiles eē hac tremere ut miserāda eēt q̄q̄ in neq̄ssimis tāta mutatio. Conati sūt qdē ambitu & muro quo moenia cingebant inuaso atq̄ proprio custodes pellere atq̄ egredi. Cū uero antea fideles habuerāt nūq̄ uiderēt fugiebāt quo quēq̄ necessitas impulisset. Adeūtes autē alii totū ab occidēte murū subuersum esse nūciarūt/ alii subiisse Romanos acie propinquare q̄rentes/ alii etiā uidere hostes in turribus affirmarent moeto sal lente cōspectū in ora p̄strati p̄ sua demētia q̄rebant/ ac ueluti succisi nervos qua fugerēt hæsitabant. Vnde & maxime qs & uirtutē dei p̄spexerit cōtra iniustos & fortunā Romanoz/ Tyrāni qdē semet ipsos tuitione priuauere/ ac sponte de turribus descēdere/ unde ui nūquā sola uero fame capi poterāt. Romani uero q tantū in muris infirmioribus laborauerāt/ eos quos instrumētis nō possissent nūc fortuna cōpere. Oibus. n. machinis tres turres ualidiores erāt de quibus supra memorauimus. Relictis itaq̄ his uel/ quod est uerius/ dei nutu in his deprehensi cōfestim quidē ad uallē Siloā cōfugere. Rorsum autē ibi a moetu paulolū respirauerūt munitionē qua murus erat accinctus ex ea pte partire. Vq̄ aut infirmiori audacia quā necessitate. iā enī uires eoz labor moetus/ & calamitas fregerat. a custodibus retrudant/ & per diuersa disiecti in cloacis deliniscūt. Romani uero muris potiti signa in turribus posuere & plausu atq̄ læticia uictoriā cantu celebrant/ q̄ principio finē belli multo senserant leniorē. Deniq̄ sine sanguine murg nacti nouissimū nō esse credebāt/ cūq̄ nullū reluctantē uiderēt/ pro incerto mirabant. In angustias autē uiarū strictis gladiis fusi & quos cōcepissent interficiebāt/ nullo discrimine/ domosq̄ totas cū oibus qui eo cōfugerant igni tradebant. Multas uero uastantes quas prædæ cā penetraſſent/ integras mortuoz/ familias & plena mortuis recta quos fames cōsecerat offendebant. Ipsum deinde horrētes aspectum uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eodē modo peremptos miserantes. Non idē autē circa uiuos patiebantur/ sed unum quēq̄ obuiū transfigendum & angustiarum cadaueribus obstruere/ totaq̄ ciuitatē sanguine diluere ut plerosq̄ incisos/ cædes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant. nocte uero crescebat incendium. Ardentibus autē Hierosolymis illuxit dies septēbris mēsis octauus ciuitati tot cladēs cū obsideret experte/ quot bōis si uia esset ex quo condita inuadenda mansisset/ nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna/ nisi quoniam talē p̄geniem qua subuersa est edidit. Intro autem Titus ingressus & alia & ciuitatis munitiones ac turriū causas miratus est/ quas tyranni per dementiā deseruerāt. Cōspecta quidem earum solida altitudine itēq̄ magnitudine subtiliq̄ lapidū compagine singulorum quantumq̄ paterent uel quantum

quantū erigerent/ deo inquit plane adiuvante pugnāmus/ & deus erat q̄ detraxit ab istis monumentis iudæos/ nā quæ hominū manus/ aut quæ machinæ ad istas ualerēt/ Tunc qdē multa eiusmodi cū amicis collocutus est. Quos nero a tyrannis uinctos in castellis repperit relaxavit. Cū autē alia ciuitaris de leteret murosq; subuerteret eas turres fortunæ suæ monumentū reliquit/ q̄a eo militante his potitus fuisset quæ capi nō potuissent. Quod ergo milites interficiendo laborabāt magna adhuc extabat superstitum multitudo solos qdē armatos Cæsar & q̄ manū opponerēt iubet interfici/ reliquā uero multitudinē saluā esse. Illi autē cū his quos occidi mādātū fuerat/ et senes ac debiles trucidabāt. Vegetos autē atq; utiliores coactos in templū in destinātū mulieribus ambitū cōcluserūt. Custodes autē his Cæsar ap/ posuit/ unū ex libertis & amicis suis Frontonē/ qui fortunā q̄ meritis esset quisq; decerneret. Ille autē latrones quidē oēs atq; seditiosos cū aliis ab alio iudicārētur/ occidit. Iuuenes autē lectos qui p̄cero atq; formoso essent corpore triumpho seruabat. Ex residua multitudine septē & decē milia maiores annis uinctos mittit ad Aegyptū operibus deputandos. Plurimos autē p̄ provincias Titus distribuit in speculaculis ferro & bestiis cōsumēdos. Qui uero infra. x. & vi. annū ætatis agerēt nēdideret. Hisdē autē diebus qbus secernebant a Frontone mortui sunt famæ. xii. milia qbus partim odio custodū nō p̄bebat cibis/ p̄tim qm̄ ipsi uictus fastidio tenebant. Erat autē p̄æ multitudine hoīum frumenti penuria.

Capitū nūmerus per omne tempus obsidionis numeratus fuit decies centena milia/ Ioanes sempiternis uinculis seruatur. Simon uero seruat triumpho.

Cap. XXV.

ET capitū qdē oīum q̄ toto bello cōprehensū sunt. xc. & vii. milia cōprehensus est numerus. Hostiū uero p̄ oē ipsi obsidionis decies cētena milia. Horū pleriq; gentiles fuere/ sed nō indigenæ. A totis. n. regionibus ad æzymog/ diē festū cōgregati bello subito circūfusi sunt ubi primo quidē illis pestifera lues ex loci angustia nascere/ deinde citius fames/ q̄ ac caperet tantā hoīum multitudinē ciuitas certū erat ex his q̄ sub Cestio fuerāt/ enumeratis. n. tunc uiris ciuitatis ac Florus Neroni significare cupiens cōtēnti nationē a p̄fificibus petiit ut si quō posset multitudinē numeraret. Illi autē cū dies festus adesset qui pascha uocat/ quādo a nona qdē hora usq; ad undecimā hostias cædūt p̄ singula qdē cōtubernia nō pauciorē q̄ decē hoīum fuit/ solū. n. epulari nō licet/ multi ēt uicini cōueniūt. Hostiæ qdē ducēta & quingenta milia & quingētas numerauere. Fuit autē ut denos epulatores p̄ singulas ipsemet uicies cētena ac septingētena milia sancti oēs & puri/ nec. n. leprosi/ sine utiliginosis & semine fluētibus/ quos gonorrhoeos uocat/ neq; mulieribus menstruo cruore pollutis neq; aliis inq̄natis p̄cipare sacrificia p̄mittebant. sed nec alienigenis qdē nisi q̄ religiōis cā uēssēt. Magna uero hæc multitudo ab extraneis cōgregabat. Tūc tñ tota gēs fato cōclusa ē & farta hoībus ciuitas bello obsidebat. Itaq; sup̄at oēm humanā & diuinitus emissā pestē numerus pemptorū/ quos p̄im palā occidere p̄tim cœpere Romani. Rimātes. n. cloacas & sepulchra ruēs quos offendiissent ingulabāt. Inuēti sunt autē ibi quoq; plusq; duo milia quorū alii manu sua plures at mutuis se uulneribus interfecerāt/ cū alios fames corrupisset. Scæuus at corpore odor itrocutibus ex currebat adeo ut statim multi recederēt/ alii pluri habēdi cupidine cōgesta cadauera calcātes se imergēt. Multæ nāq; opes i coniculis iueniebant/ nephalq; oēm uia lucra faciebat. Subducebant autē multi quos tyrāni uixerāt/ nec. n. i extremis a crudelitate cessauerāt. Virtus est autē deus utrūq; merito. Et iōānes qdē opp̄ssus fame cū fratribus i cloacis/ q̄ sæpe despexit a Romanis dextrā sibi dari p̄catus ē. Simō uero multa ui cū necessitate luctatus/ sicut designabimus/ semet tradidit. Seruatus ē autē alter triūpho. Ioānes autē uinculis sempiternis. Romani uero extremas oppidi p̄tes icēdūt/ murosq; subuertūt.

Capitū Hierosolyma secūdo āno p̄ncipatus Vespasianī die octauo mēsis septēbris/ p̄us quæ capta fuerat/ cōditor p̄mus eius fuit chananæoz/ rex q̄ iustus fuit appellatus. cæsar iussit ut turres & p̄s qdē ciuitatis p̄ custodibus remanerēt/ reliquū explanarūt/ laudat cæsar exercitū suū ei q̄ ḡas agit de eorū uirtute & fortitudine/ & p̄ gestis rebus dōa largit̄ & coronas & p̄mia multa singulis. Cap. XXVI.

ETa quidē Hierosolyma capta est secūdo anno principatus Vespasianī septēbris mēsis octauo diē. Quinquies autē prius capta tūc iterū uastata est. Aegyptiorū quidē rex asochæ/ us & post est Antiochus/ deide Pompeius & post hos cū Herodes & Sossius captū oppidū seruauerat. Antea uero rex Babylonioz/ eo potitus excidit. Post ānos ex quo ædificatū est mille. ccc. lx. & mēses octo & dies sex. Primus autē cōditor eius fuerat Chananzoz/ potētissimus q̄ patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis ideoq; sacerdotū deo primus exhibuit & phario primū ædificato Hierosolymā ciuitatē uocauit cū ante Solyma uocaret. Chananzoz/ quidē populo rex iudæoz/ David pulso colēdam suo tradidit/ & cccc. xiii. āno post ac mēsis tribus a Babylonis euerſa est. A rege autē David qui primus iudæus in ea regnauit usq; ad id quod Titus fecit excidiū āni. mille. clx. xix. Ex quo primū autē cōdita ē usq; ad excidiū āni. ll. M. clx. vii. sed. n. neq; antiquitas neq; ingentes diuitiæ neq; p̄ totū orbē terræ diffusa notio nec magna religionis gloria quicq; inuit quo minus periret. Talis quidē finis hierosolymoz/ obsidionis fuit.

Postquam

Hoc est in grecis codicibus. vii. libro principiu.

Ostē uero quos occideret quod raperet nō habebat exercitus q̄ iratis animis oīa decet/ nec. n. parcēdo si esset qd̄ agerēt abstīnuissēt. iubet Cēsar totā fūdītus jā eruerē ciuitatē ac tēplū relictis qd̄ turribus q̄ p̄ter alias eminebāt. Phasello & Hippico & Marianne moriq̄ tāto quāto ciuitatē ab occidētē cingebat. Id qd̄ uerē esset castrū illis custodiā cā reliquēdas turres at̄ ut posteris indicaret̄ qualē ciuitatē quāue munitissimā Romanos uirtus obrūnisset. Aliū uero totū ambitū ciuitatis ita cōplanauere diruētēs ut q̄ ad eā accessissent habitātā aliquādo nix esse crederēt. Hic quidē finis eorū demētiā/ q̄ nouas res mouere tētauerūt Hierosolymis fuit clarissimā ciuitati & apud oēs hoīes p̄dicatissimā. Cēsar aut̄ p̄sidio qd̄ illic statuit relinquere decimā legionē. nōnū/ lasq̄ alas equitū ac peditū cuneos. Omnibus aut̄ belli p̄tibz administratis & laudare uniuersū cupiebat exercitū p̄ rebus fortiter gestis & debita uiris fortibus p̄mia p̄soluere. Cōposito at̄ in medio ante hęc castris magno tribunali stās in eo cū p̄terū eminētissimis unde ab oī militē posset audiri magnū illis ait habere se gratiā q̄ beniuolētia erga se nredo p̄seuerassent. Laudabat at̄ q̄ p̄ oīa bella morigeni fuissēt quāq̄ p̄liādo fortitudinē in multis magnisq̄ piculis mōstrassent patriā p̄ se amplificātes imp̄riū oībusq̄ planū faciētēs hoībus/ q̄a neq̄ hostiū multitudō neq̄ mōstrōes regionū/ neq̄ magnitudines ciuitatū uel audacia incōsulta & immanitates efferre aduersariū possint unq̄ Romanos uires uel manus effugere. Quis in multis rebus aliqui fortunā opitulātē habuerint. Bonū qd̄ esset ait illos & bello sinē ponere. qd̄ & multo tpe gestū sit. Nec. n. optasse his quicq̄ melius cū id ingrederent. Hoc aut̄ pulcherrimus atq̄ p̄clarissimq̄ duces Romani & p̄curatores imperiū ab his declaratos ac p̄missos imperiū cuncti libenter suscipiūt. Et his quāe ipsi decernere manendū putāt agēs his gratias q̄ legissent mirari auē se eos ac diligere oēs q̄a nemo uiribus alacritatē habuit tardiorē. Et illis tamen q̄ pro maiore nō clari⁹ decerassent uitāq̄ suā cū decorassent fortibus factis ē re bene gesta militiā suā nobiliorē fecissimā. Dixit se & honores & p̄mia redditurū nec illū eorū qui plus alio laborare uoluissent iusta uicissitudine cariturū/ magnāq̄ sibi huius rei fore diligentia q̄ magis uellet honorare uirtutes eorū qui militie focū fuissent q̄ punire peccata. Confestim ergo iussit eos quorū partes sunt indicare/ quos nam scire fortiter aliquid in bello fecisse/ & nominatim singulos appellatos p̄sentes collaudabat. quali q̄ do/ mesticis recte gestis nimis lataretur/ & coronas eis aureas imponebat & torques longasq̄ hastas/ & signa ex argēto facta donabat/ & uniuscuiusq̄ ordinē mutabat in melius. Quis & ex manibus aurū & argentum itēmq̄ uestes aliamq̄ p̄zdam largiter distribuēbat.

Cēsar donatis oībz eorū merita/ ad sacrificia se cōuertit/ deinde ad cēsareā maritimā descēdit reponitq̄ i ea multitudinē māubiaz captiuosq̄ seruat/ q̄a hyemis i p̄s phibeat i italiā navigat. Cap. xxvii.

Mnibus at̄ ita dōatis ac q̄sq̄ se meritū p̄buerat/ uisitq̄ cū uniuerso exercitu factis magno favore descēdit ueritq̄ se ad sacra p̄ uictoriā celebrāda/ magnāq̄ astāte boum multitudie circū aras imolatos oēs exercitū dedit ad epulas. Ipse cū honoratis p̄ tridū latatus militē qd̄ alios quo quēq̄ cōueniret/ dimittit. Hierosolymos aut̄ custodia decia legioni cre/ dit. Naq̄ ad Euphratē q̄ pridē ibi fuerāt misit duodecimā legionis memorem/ qd̄ Cestio duce iudeis cō/ ecesserat/ totā qd̄ illā de Syria pepulit. Erāt at̄ oī apud R. aphēas ad Melitē at̄ quāz sic uocat milit. Hęc ad Euphratē i cōfinio armenie & cappadocie sita ē. Duas uero sibi obseq̄ satis ē dixit/ dōc ad aegyptū p̄uēiret quia & decia legiōes. Deinde cū ad maritimā cēsareā cū exercitu descēduisset i ea māubiaz multitudinē reposuit/ captiuosq̄ ibi assernari p̄cepit/ q̄ ad italiā navigare i p̄s hyemis phibeat.

Eo tpe quo Titus cēsar hierosolymis cōmorat̄ obsidiōis cā Vespasian⁹ R. hodū trāsmeat Titus ex Cēsarea maritima reuersus uenit i cēsareā Philippi celebrat ibi oīa spectaculorū ḡna. Cap. xxviii.

Er idē uero ip̄s quo Titus cēsar obsidiōis cā apud Hierosolymā cōmorabatur ascen/ sa nauī oneraria Vespasianus Alexādria R. hodū trāsmitit. Hinc aut̄ uetus trisemibus postquā oēs quas p̄ternauiganit ciuitates inuisit & ab his cum uotis exceptas in Graciā ex ionia trāsit/ egressus deinde Corcyra in iapigiā delatus est/ unde iam terra iter agebat. Titus aut̄ ex maritima Cēsarea reuersus in Cēsareā quā philippi uocat aduenit diuq̄ ibi cōmoraba/ tur/ celebrans oīa genera spectaculorū/ multiq̄ in ea captiui cōsumpti sunt. Alii bestis obiecti. Alii at̄ catenatim more hostium inter se depugnare coacti.

Inuenit Cēsar Simonē gorgiāz filiū/ & quō captus sit declaratur seruator pro triumpho/ quod romā est facturus Cēsar.

Cap. xxlix.

le Simonem etiam minorem Giorāz filiū comperit hoc modo cōprehensum/ iste Simon cū Hierosolyma obsideret in superiore ciuitate constitutus postquam muros ingressus fu/ it exercitus totā uastare ciuitatē cepit. tūc fidelissimis amicis/ ascitis & lapidatis cū ser/ ramēis eorū necessitati congruis & alimentis quā multis diebus sufficere possent/ una cū illis omnibus in quandam occultiore cloacam sese demittit/ & quoad fossa patebat illa progre/ diebant

diebatur ubi nescio soliditas obstinisset/ea suffodiebat spantes posse ulterius progressos tuto emergere atq; ita seruari. Sed hac expectatione uera non esse rei piculum repellebat. Vix enim paululum fossore pceserant/iamq; alimeta quous ex parte his uteretur eos deficiebant. Et nunc igitur uelut stupore possit Romanos fallere/albis tunicis in eaq; fibula ac chlamyde purpurea indutus illum ipsum ex terra aditus ubi templum fuerat apparuit. Ac primo quod obstupescere quod eum uiderent locisque suis manebant. Deinde proprius cum accessisset sent quod essent percontati sunt/et id quidem Simon non dicebat iubebat autem ad se ducere uocari/statimq; accessit ab his quod eum cucurrerant uenit Terentius Rufus/namque his rector militum relictus erat/omnis autem ab eo ueritate comprehensa ipsum quod uinctum custodiebat. Caesari uero quemadmodum esset comprehensus indicauit. Simonem quod in ultione crudelitatis quod in cines suos amare ac tyrannice exercuerat in praesentia hostium quibus maxime iniustus erat ita deus posuit non per subditum eorum manibus/sed sua sponte ad supplicium adductum propter ea quod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminatibus insimulatus defectiois. scilicet ad Romanos nec enim potest ira dei effugere nequa/nec inualida est res iusticia/sed quoniam sui temeratores ulciscitur/et grauiore poenam igerit criminosis cum iam se liberatos esse crediderint/eo quod non statim luere commissum. Id est Simon didicit postquam in itas Romanorum incidit/illius autem ascensus e terra magna est aliorum feditioforum multitudinem huiusmodi diebus fecit in cloacis deprehendi. Caesari autem maritima Caesarea reuerso uinctus Simon oblatus est et illum quod triumpho quem Romae acturus erat seruari iussit. Ibi autem moratus fratris sui natalis die clarissime celebrabat multa praeter datorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum quod cum bestiis depugnauerunt quod ignibus cremati sunt et inter se digladiatores perire. Duo milia ingentos excessit. Omnia tamen Romanis uidebantur haec licet mille modis illi consumerent minus esse supplicii postea Caesar Beritum uenit/hac autem est ciuitas Phoenicis praefectura/Colonia Romanorum/et in hac quoque diutius demonstratus est maiore usus claritudine circa patris die tam magnificencia spectaculo/et sumptibus aliis excogitatis cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

Caesar inuenit multos iudeos apud Antiochiam inuidus Antiochus irruit multique cremantur ex his.

Cap. XXX.

Natum autem per diem tempus iudeos qui apud antiochia reliqui erant acerba et exiciosa picula percelli concitata in eos antiochenorum ciuitate tam propter criminationes illatas eis in praesentia quam propter ea quod fuerant non multo ante commissum. De quibus necessarium mihi uidetur pauca praediceretur/ut et quae postea gesta sunt consequenti narratione referamus. Iudeorum namque gens multum quod de totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris in ciuitate permixta praecipue apud Antiochia uersabat. propter magnitudinem ciuitatis. Maxime uero his libera domicilii facultate reges qui post antiochum fuerant praebuerunt. Namque Antiochus quod Epiphanes dictus est uastatis Hierosolymis templum spoliavit. Qui uero post eum regnum assecuti sunt/quicquid aenei in donariis fuit hoc iudeis apud antiochia degentibus reddidere. in eorum synagoga dedicatum est. Concesseruntque ut pari cum grecis iure ciuitatis uteretur. A secutis quoque eodem postea regibus modo tractata et multitudine praefecere et extructione/interque magnificencia munera templi clarius reddidere/semperque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem et illos quodammodo sui parte fecerunt. Quo tempore bellum autem fuerat proclamatum et recessum in Syria Vespasianus delatus est nauigio. iudeorum uero odium apud omnes pullulabat tunc unus eorum Antiochus quod plurimum patris causa honorabilis/erat enim princeps apud Antiochia iudeorum cum Antiochenorum populus concionaretur in theatro progressus in medium patrem suum et ceteros deferbat/insimulans eos quod una nocte tota ciuitatem incendere statissent/et ueluti gestorum participes quosdam hospites iudeos tradidit. His autem auditis populus iram cohibere non poterat/sed in eos quidem qui traditi fuerant ignem iussit afferri/statimque omnes in theatro concremati sunt. In multitudine uero iudeorum praeparabat irruere/si eos celeriter ultissent patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accedere mutato quidem uoluntatis argumento quodque iudeorum mores exhibere se credens si paganorum ritu sacrificaret/interque iussit et ceteros compelli facere/tenuendo enim manifestos insidiatores fore/huius item rei periculo ab antiochenis facto pauci quidem conseruerunt/alii uero qui noluerunt perempti sunt. Antiochus autem acceptis a romanorum duce militibus securus instabat suis ciuibus nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens/sed omnia cogens facere quae diebus aliis agerent. Tanquam ualidam necessitate imposuit/ut non modo apud antiochiam ut septimi diei feriae soluerentur/sed ad hoc exordio in ceteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret.

Declarat noua calamitas quae accidit iudeis/accusant iudei ab antiocho quod cremassent quadratum forum cum multis aliis/cognoscunt non fuisse in culpa per legatum Vespasiani.

Cap. XXXI.

Iudeis autem apud Antiochiam qui tunc erant eiusmodi mala perpessis/altera denuo calamitas accidit/de qua narrare conati haec quoque prosecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit et archina monumentorumque receptacula publicorum/interque basilicas uix quod ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magnanimus uiuens. Huius facti Antiochus

KK

iudeos accusat & antiochenes quo. His infesti antea non fuissent receti ex incendio tumultu facile ca-
lunia populiisset/multomagis ex antea actis fide habere dictis suis persuasit/ut poene se uidisse igne ab iu-
dæis iniici arbitrarēt/ & tāq̃ furor correpti magno cū ardore cūcti aduersus eos q̃ accusabāt/iperū fa-
cerēt. Vix at motus eorū potuit rep̃mere Collega adhuc iuuenis legatus postulās sibi p̃mitti referre ad
Cæsarē gesta. Rectorē nāq̃ Syriæ Celsenniu Priscū iā q̃dem Vespasianus eū miserat/nōdū aut ille p̃-
uenerat. Habita uero diligētī quæstiōe collega reperit ueritatē/ & eorū iudeorū q̃dē quos Antiochus
accusauerat nemo cōsciū fuit. Omne aut facinus admiserē hoies q̃dā nocētissimi necessitate debito-
rum/rati quod si forū & scripta publica cōcremassent/exactione liberarent/iudei q̃dem p̃ suspectis
consultatione criminationibus futura expectantes magna fluctuabant.

Accipit Cæsar litteras a patre q̃ desiderabilis ipse peruenierit Romā & quo honore sit susceptus
describitur.

Cap. XXXII.

Itus aut cæsar a patre sibi allato nūcio q̃ uniuersis q̃dam italiæ ciuitatibus desiderabilis p̃-
uenisset/maxie uero q̃ urbs eū Roma sūma cū alacritate & claritudine suscepisset/in ma-
ximā læticiā uoluntatēq̃ trāslatus est. curis de eo sibi erat suauissimū liberari. Vespasianū
n. & longe absentē oēs hoies italiæ uoluptatibus ut p̃sentē colebāt expectatione sua q̃ ni-
mis eū uenire cupiebāt p̃ eius aduētū docētes/ & oī habētes necessitate liberā erga illū beniuolentiā.
Nā & senatus memor calamitatū q̃ mutatione principū cōrigissent/opratū erat impatorē suscipere
senectutis honore bellicorūq̃ gestorū maturitate decoratū/cuius p̃sentia sciebāt soli saluti subiectorū
cōmodaturā/quod & populus malis intestinis sollicitus magis eū uenire cupiebat/tūc se calamitati-
bus q̃dem p̃ certo absolundū esse cōfidens/antiquā uero libertatē cū opulentiā recepturū/ p̃cipue p̃
militaris ad eū respiciebat. Hi. n. maxie bellorū p̃ illū patratos nouerāt magnitudinē/imperitiā uero
aliorū ducū experti atq̃ ignantiā magna q̃dē se optabāt turpitudine liberati. Eum uero q̃ se & seruare
& honestare solus posset recipe p̃cabant. Cū uero ac beniuolentia diligeret ab oībus honore q̃dē p̃-
cipuis uiris ulterius expectare intollerabile uidebat/ sed eū longissime ab urbe Roma cōuenire ante
p̃perabat/nec tñ quisq̃ moras eius cōueniēdi ferebat/ sed ita simul oēs effundebant & uniuersis faci-
lius & p̃mptius ire q̃ manere uidebat ut ēt ciuitas ipsa tūc primū inter se iocundā sentiret hoīum ra-
ritatē. Erāt aut pauciores abeuntibus remanētes. Vbi uero eū appropinquare nūciatū est/ quāq̃ mā
sue singulos suscepisset q̃ præcesserāt nūciatū est. oīa iā reliqua multitudo p̃ uias cū cōingibus &
liberis p̃stolabant/ & quo trāsiens aduenisset/uidendi eius uoluntatē uultusq̃ lenitatē oīum generum
nocibus p̃lequebantur bene meritū & salutis datorē solūq̃ dignū Romanorū principē appellantes/
tota uero ciuitas ueluti templū erat fertis atq̃ odoribus plena cū aut uix p̃ circumstantē multitudinē
in palatiū uenire potuisset ipse q̃dem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit uer-
tunt aut se ad epulas turpe perq̃ tribus & genera & uicinas cōmūia exercentes deo delibabāt & ab
eo præcabantur ipsum Vespasianum quamplurimū t̃pis in Romano imperio perseuerare & filium
eius & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilē principatū/urbs quidem romana Vespasiano
ita suscepto statim maxima foelicitate crescebat.

Describitur defectio Germanorum facta tēpore quo Vespasianus erat in alexandria/ q̃ credebāt
se posse liberari a ditione Romanorum/ his auditis a domitiano exercitus tendebat/ tunc Germani
se sponte subdiderunt.

Cap. XXXIII.

Nte hæc uero tēpora q̃bus Vespasianus q̃dē apud alexandriā erat. Titus uero Hierosoly-
mā obsidebat/ magna p̃s Germanorū ad defectionē mota ē/ q̃bus ēt Galatæ/ p̃ximi cō-
spirātes magnā sp̃e cōtulerāt q̃ ēt Romanos dñio liberarent. Germanos ēt deficere uel
le bellūq̃ iſerre iustulit primo nā bonis cōsiliis uacua p̃uag̃ spes appetēs piculorū/ deinde
odiū p̃ncipū/ q̃m soli sciūt p̃ cæteris gentē suā ui coactā seruire Romanis/ necnō eq̃dē maximā t̃ps ei
us fiducia dedit/nā cū uiderēt Romanū iperū crebris iperatōz imutatōibus iſestina seditōe turbari
oēmq̃ his subditā orbis terræ p̃tē p̃dēre ac nutare cognoscerēt. hoc sibi optimū t̃ps ex illorū rebus
aduersis atq̃ discordiis oblatū ēē putauerūt. Id aut cōsiliū dabāt/ & hac eos spe decipiebāt. Clauicus
q̃dē & Vitellus ex eorū potētissimis/ q̃ oī q̃dē res nouas cupiebāt/ t̃pe aut abducti suā inuam p̃didere.
Iāq̃ alacriter affectæ multitudinis piculū facturi erāt. Vesp̃ maxia p̃tē Germanorū defectionē pollici-
ta/ & cæteris fortasse nō discētiētibus/ ueluti diuina p̃uidētia Vespasianus ad Vētidii cerealē q̃ p̃dē
Germaniā rexerat litteras mittit/ q̃bus eū cōsulē declarauit/ iussitq̃ ad Britānias administrādas p̃fici
sci. igiē ille q̃ iussus erat abiiciēs/ audita rebellionē Germanorū in eos iā cōgregatos inuadit ordinata
acie magnū in cōflictu numerū p̃emit/ depositaq̃ amētia ad sobrietatē coegit. Sed quāto cito illi ad
loca nō p̃uenissent/ tūc aut multo post erant supplicia luituri. Nā ut primum defectionis eorum t̃m-
eius allatus est Romā. Domitianus Cæsar hoc audito nō sicut alter in illa ætate fecisset. Nā oīo. ado-
lescens erat tantā rei magnitudinem suscipe nō detractauit/ sed a patre habēs ingentiā fortitudinem
& supra

& supra ætatem exercitatus illico tendebat in barbaros/illi aut expeditionis fama percussit ei se pmi serunt/lucrū hoc existimare maximū nacti/ut sine ulla clade pristino iugo subiiceretur. Oibus ergo circa galatiam ut oportuit ordinatis/ne facile rursus unquā turbarent. Domitianus clarus atq; insignis ætate superantibus factis & patrium decus afferentibus romam ingreditur.

Scythæ cōueniūt cū Germanis in defectione/transgressi flumē istrū multos ex romanis iter quos Frōteiu agrippā occiderūt Vespasianus hoc audito Rubrū Gallū mittit q multos occidit/alii domū confugere/muniuntur loca ne barbaris amplius detur locus talia faciendi. Cap. XXXVIII.

Vm supradicta uero Germanorū defectione hisdē diebus & scytharum cōuenit audacia. Nāq; appellat scythæ sarmatæ maxima multitudo clā transgressi flumen istrū uiolenti atq; scruissimi ppter inopinatū impetū multos qdē Romanorū quos in præliis offendere interficiūt. Et consulem uirū seniore Fronteiu agrippā qui fortiter his obuius pugnerat occidunt/proximasq; regiones totas feriendo atq; ducendo oia quæ incendissent peruagabantur. Vespasianus aut hoc facto & uastitate Mesie cognita Rubrū Gallum dirigit poenas his impositurum/a quo multi quidem in præliis trucidati sunt. Qui uero salui esse potuerunt cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum diffinito etiā futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præliis loca circumdedit/ut omnino barbaris etiam impossibilis transitus. In Mesia quidem bellum ea celeritate discretum est.

Titus reuersus ex Beryto spectacula per ciuitates Syriæ celebrabat/antiochēses expectāt cū summo desiderio/petunt iudæos expelli qui non exaudiuntur/ad alias petitiones se conuenerunt/ Titus inde Hierosolymam proficiscitur/miseraturq; calamitatē ciuitatis curatq; captiuos in italiam alportari/cupiens eos triumpho præterducere. Cap. XXXV.

Rinceps uero Titus aliquādiu qdem Beryti cōmorabatur ita ut diximus. Inde aut reuersus & p oēs quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula iudæorū captiuis ad ostentationē cladis eorū aburebatur. Cōspicit aut in itinere fluiū cognitione dignissimū/is fluit medius inter Arceas & raphanæas aggrippæ regni ciuitates. Habes quoddā peculiare miraculū. Nā cū sit qñ fluit plurimus neq; meatu segnīs/tñ interpositis sex diebus a fontibus deficiēs siccū exhibet locū uidere. Deinde quasi nulla mutatione facta septimo die similis exoritur/atq; hūc ordinem semper eum obseruare pro certo compertū est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est a sacro iudæorum septimo die sic nominatus. Ciuitatis aut Antiocheniū populus qñ Titū aduentare cognouit/manere qdem intra moenia prægaudio nō patiebatur. Omnes aut obuiā ei pergere pperabāt usq; ad tricesimū uel eo amplius stadium progressi nō modo uiri sed etiam foeminae cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem uidissent ex utroq; uia latere stantes detras cū salutiōe tendebāt/multisq; fauoribus exultātes cū ipso reuertebant. Crebro aut iter oēs alias laudes ꝑcabant ut iudæos expelleret ciuitate. Titus qdem nihil ꝑcibus istis idulsiit/sed ociose quæ dicebant audiebat/incerti aut qd sentiret quidue facturus esset iudæi magno & atroci metu tenebātur. Nec.n.cōmoratus est antiochiæ Titus/sed cōtinuo ad zengma Euphraten uersus iter cōtendit. Quo missi ēt ab rege Parthorū uenere aureā ei ferentes coronā q iudæos uicisset. Ea q; suscepta ēt cōuiuiū exhibuit regiis atq; ita Antiochiā remeauit. Curia uero & populo antiochēsi multū petētibz ut in theatrū ueniret ubi ois eū multitudo præstolabat humanissime paruit. Rursus aut fortiter iisdē instātibz & crebro postulātibus expelli ciuitate iudæos igeniose respōdit patriā eorū dicēs quo expellēdi fuerat interisse/nullūq; iam esse locū qui eos reciperet. Vnde ad aliā petitionem sese cōuertūt Antiochenes q; priorē impetrare nō potuerunt. Aeneas enī tabulas eū ꝑcabantur eximere qbus incisa essent priuilegia iudæorū. Sed ne id qdem Titus adnuit/uerū in eodē statu relictis oibus quæ habebant apud antiochiā iudæi ad ægyptū inde discessit. Iter aut agendo cū ad Hierosolymam uenisset tristēmq; solitudinē quā uidebat antiquæ ciuitatis claritudini cōpararet. Disiectorū operū magnitudinē & ueterē pulchritudinē recordatus miserabatur excidiū ciuitatis non sicut alius fecisset exultās q; talem & tam funditus excidisset. Verum multa impreans seditionis auctoribus & qui hanc poenam ei inferri cogere/ita certus erat q; nunq; uirtutem suam uoluisset punitorum calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitiis non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebāt Romani. Plura uero captiuis indicantibus anseriebant aurū atq; argentū aliāq; instrumenta præciosissima/quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propositum iter ad ægyptū tendens emensa uelociter solitudine peruenit. Alexandriam decretoq; ad Italiam nauigare cum se duæ legiones comitarentur utraq; unde uenerat remisit/quintam qdem in Mysiam/quintam uero decimam in Panoniam. Captiuorum autem duces Simonem & ioannē & alios numero septingentos uiros electos tā magnitudine corporum q pulchritudine præstantes illico ad italiam portare præcepit/cupiens eos triumpho præterducere.

Veniēti Tito Romā/pater cum tota ciuitate obuiam prodiit/ordinatur Triumphus cōmunis & pompa triumphī declaratur/& modus exēdi in triumphū/quo ordine quēcūq; sint distributa & ostēsa parantur conuiua ab oībus per totam ciuitatem/diesq; gratulationis celebratur cū spe finis malorum ciuiliū/& foelicitatis principum.

Cap. XXXVI.

P

Eracta uero nauigatiōe p uoto similiter qdē Roma in eo suscipiendo erat affecta & ex cursus exhibuit ei quos patri. Claritudine uiro Tito pater attulit q uenit obuiā eūq; suscepit. Multitudini autē ciuiū diuinā quandā lētiā suggerebat q uidebat in unū tres cōuenisse. Nō multis autē diebus post unū cōem triūphum ob res gestas agere statuere quīs utriusq; senatus pprīū decreuisset p̄dicto autē die quo futura erat pōpa uictoriā, nemo ex tā infinita ciuitatis multitudine domi remāsit. Oēs autē cū exissent loca ubi tantū stare possent puenērāt q̄tus spectandus impatoribus modus sufficeret cōcesso necessario trāsitu. Cūcta uero pte militari ante lucē p turmas atq; ordines progressa cū rectoribus suis & circa hostia constituta non palatii superioris/ sed prope illud templū/ibi. n. principes nocte illa q̄secebāt/ prima id auroa incipiente pcedūt Vespasianus & ritus lauro qdē coronati/ amici uero patria ueste purpurea & ad octauianas ambulationes trāsunt. Ibi. n. senatus & ducū procures & honoratī equites eoz; praestolabant aduentū/tribunal autē ante porticus factū erat/ sellaeq; eburnae in eo preparatae. Quo cū ascendissent cōsederūt. Statimq; p̄tis eos militaris fauor excepit/multis uirtutū testimoniis p̄dicans. Illi autē inermes erāt in ueste serica laureis coronati. Perceptis autē laudibus eoz; Vespasianus cū dicere adhuc uellēt silentiū signū dedit. Magna q; oīum quiete facta surrexit. & amictu magnā partem capitis adopertus solēnia uota celebrauit. idē q; Titus fecit. Perfectis autē uotis Vespasianus in cōmune oēs breuiter allocutus est. Milites quidē ad prandiū quod his ex more ab impatore parari solet dimittit. Ipse uero ad portā recedit quā ab eo q; p illā semp triūphoz; pōpa ducit nomen accepit/ibi & cibū prius capiebāt & triūphalibus uestibus amicti diū ad portā collocatis/caesa hostia inter spectacula trāsētes triūphū ducebāt ut multitudinī faciliōr pberet aspectus. Pro merito autē narrari multitudo illoz; spectaculoz; & magnificētia nō p̄t in oībus q; q̄sq; cogitauerit uel artū factis uel ditiāz opibus uel naturā nouitate. Nā poene q; cū oībus q; usq; sunt fortunatis paulatim q̄sita sunt aliis alia mirabilia atq; magnifica. Haec uniuersa illa die romani iperīi magnitudinē p̄bauere. Etenī argēti auriq; necnō eboris in oī genere specie; siue opē multitudine nō ut in pōpa ferre cerneret/ sed siq; dixerit oīa fluere/& alias q̄dem uestes ex rarissimis generibus purpura portari/alias diligētissima pictura uariatas arte babylonia gēma aut clarissimae & tā multae aliae coronis aureis aliae opibus aliis inclusae traductae sunt/ ut apperet frustra nos eorum usq; rarū esse aliq; suspicari. Ferebant simulachroz; sigilla/ q; illi deos habebāt & magnitudine mirabili & arte nō defunctorie facta. Horūq; nihil non ex p̄ciōsa materia. Quin & animalīū diuersa genera producebantur propriis ornamentis induta. Erāt autē quā etiā singula portarent magna hoīum multitudo purpureis uestibus atq; inauratis ornata. Ipsi etiā q; ad pompā fuerāt alia turba discreti/ p̄cipua & mirabili ornamentorū magnificentia culti erant. Insuper his ne captiuoz; q̄dem uulgus inornatū uideret/ sed uarietas & pulchritudo uestiū natā ex fatigatione corporū deformitatē oculis subtrahebat. Maxime autē stupor erat machinaz; quā portabant siue p̄gmatū fabricatio p cuius magnitudine timendū uiribus portantiū occurrentes putabant. Multa. n. in tertiū nidum quattuor surgebant/ & magnificentia fabricae cū admiratione delectabat/multisq; aurata ueste circumdati cū aurū praeerea factū atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autē imitationibus bellū. aliter in alia diuisum certā sui faciem demonstrabat. Erat. n. cernere uastari fortunatissimā terrā/ totas uero interfici acies hostiū & alios fugere/ alios captiuos duci murosq; excellētes magnitudine machinis dirui/ & castellorū excidi munimina & populosa; ciuitatū moenia disturbari/exercitūq; itra muros ifundi/ caedisq; oīa loca plena/ & eorū q; manu resistere nō poterāt preces/ ignēq; tēplis immissum/ aedimq; super dominos/ & post multā uastationē euerfionis atq; oīs tristitiā defluentis/ nō arua colta/ neq; ad hominū uel pecorū potum/ sed terram ex omni parte flagrantem. Hec. n. iudaei bello passuros esse ipsi expecti sunt. Ars autē & confectorū operū magnitudo nesciētib; adhuc fieri tanq; praesentibus ostēdebāt. Erat autē p singula p̄gmata captae ciuitatis dux ita ut captus fuerat/ordinatus/ multae autē naues sequebant spolia uero alia/ alia qdē passim ferebant. Eminebāt autē duces eoz; quā apud hierosolymā in tēplo repta sunt/ mensa aurea ponderis talēti magni & candelabrū qdē similiter auro factum/ sed ope cōmutato abusus nostra cōsuetudinē. Nā media qdē colūna basi hārebat/ tēues autē ab eo cānolae p̄ducebant/ formatae ad similitudinē fuscinae & sumnū cuiusq; in lychni speciem fabricatae. Erant autem numero septem septimi diei/ qui apud iudaeos est iudicantes honorem. Post haec autem portabatur lex iudaeorum nouissima spoliū. Deinde transibant plurimi uictoriā simulachra portantes/ omnia ex auro & ex ebore facta. Post quā Vespasianus prior ibat/ & Titus deinde sequebat. Domitianus autem adequitabat/ ipse quoq; ornatus pulchritudine dignumq; spectari exhibens equum.

Pompae

Pompæ aut finis fuit Capitolini iouis templum. Quo postq̄ uentū est cōstitere. Erat aut uetus mos patrius operiri donec ducis hostiū mortē q̄spīā nūciaret. Is erat Simon Gioræ tūc iter captiuos in pōpa traductus. laqueo uero circūdatus p publicū trahebāt / q̄ eū simul cæderēt q̄ ducebāt. Lex at Romanis est ibi necare criminū reos morte dānatos. Postq̄ igit̄ eū finē uiræ hñe nūciatū est oīumq; fauor secutus est tūc hostias inchoare. Hisq; oīno pactis secūdo p uota solēnia i palatiū recessere. Et alios qdē epulis ipsi excepe / aliis at oībus domi cōuiuiorū illūcti erāt appatus. Hūc. n. diē urbs Romana celebrabat uictoriæ qdē i hostes gratulatoriū / finē uero malorū ciuiliū & spei bōæ p foelicitate principū.

Vespasianus peractis triūphis decernit ædificari templum paci / donatq; templū muneribus pigmentorū operibus omnia quæ fuerant iudæorū in eodem templo reposuit. Cap. XXXVII.

Ost triūphos uero & Romani iperīi firmissimū statū. Vespasianus paci tēplū ædificari decreuit. Itaq; mira celeritate & q̄ hoīum cogitationē suparet effectū ē. Magna. n. diuitiarū largitate usus insup seclis id picturæ ac pigmentorū opibus decorauit. Oīa nāq; in illud phanū collecta sunt / quorū uisendorū studio p totū orbē q̄ ante nos fuerāt nagabant quō aliud apud alios sitū esset uidere cupiētes. Hic aut reposuit ē q̄ iudæorū fuerāt instrumēta hisq; se magnifice ferens. Legem eorum / & penetralium uela purpurea in palatio cōdita seruari præcepit.

Lucius Bassus in iudæam legatus mittit / statuit bellum inferre Machærutīs / describitur Herodii fortitudo / & situs inaccessibilis. Ab Herode hoc castellum munitum est / nascitur in eius ualle herba quædam mirabilis uirtutis / sunt balnea amænissima / castellū Lucius accipit / multos occidit / qui castellum tradiderunt dimisit.

Cap. XXXVIII.

In iudæā uero legatus missus Lucius Bassus suscepto a Cereali Vitelliō militū magistro castellū qdē Herodion ab incolēribus sibi sociauit. Post aut oī manu militari collecta / mul / ti aut in p̄ts diuisi erāt / & legione decima bellū iſerre machærutīs statuit. Valde. n. necessariū uidebat̄ id excindi castellū ne multos sui munimine ad defectionē inuicaret. Nam & salutis spē habitatoribus certā & aggredientibus hæſitationē atq; formidinē natura loci p̄ſtare maxime poterat. Nā ipsū qdem quod muro cinctū est saxosus est collis in p̄cerā altitudinē surgēs / & ob hoc ēt capi difficilis uideret̄ / sed ne uel accedi posse eo natura excogitarat / q̄ uallibus eū ex oī pte ual / lanerat quæq; alritudo oculis cōprehendi nō posset / nec transire erat facile / nec aggestu ulla rōne cō / pleri possibile / nā ea q̄ ab occidēte sita erat uallis. lx. stadiis distendit / unde Asphaltidis lacus ei limi / tē facit. Ex hoc uero tractu ipse Macherus altissimo uertice supeminet / a septētriōe aut & meridie ual / les magnitudine qdē supradicta uincunt / similiter uero sunt inextricabiles. Ad conatū uero eius ual / lis q̄ ab oriēte est altitudo nō minor centū cubitis inuenit̄. Monte uero ex aduerso Macheruti posito terminat̄. Ea loci natura p̄specta rex alexāder p̄mitus i eo castellū cōmuniuit / q̄ postea Gabinius bel / lo cū Aristobolo gesto deposuit. Herodi aut regnātī oībus locis dignior cura uisa est & cōstructione tur / tissima p̄pter Arabū p̄cipue uicinitatē. Nāq; opportune situs est eorū p̄spectās. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus ciuitatē illic fecit incolis unde in arcē ipsam ferebāt ascensum. Quin & ipsū uerticē rursus ædificauerat / turresq; in angulis. clx. cubitis erexerat. In medio aut ambitu regiā struxerat magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletē. Multas uero cisternas recipiē / dis aquis abundaq; suppeditatibus locis maxie idoneis fecerat / ueluti cū natura certaret / ut q̄ illa situ loci inexpugnabile fecerat / ipse manu instructis munitiōibus superaret. Insup. n. & sagittarū multitu / dinē machinarūq; reposuit / & oēm apparatū excogitauit q̄ habitatoribus posset magnæ obsidionis p̄ſtare contemptū. Erat aut in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis / nullo. n. caryce uel celsitudine uel magnitudine uincebatur. Ferebant aut eam ex Herodis tēporibus p̄ſenerasse / mansissetq; ulterius profecto / sed ab iudæis q̄ locum cœperant excisa est. Vallis aut qua ciuitas a parte septentrionali ci / gitur quidam locus Baaras appellabat̄ / ubi radix eodem nomine zigniē / quæ flāmæ qdem assimilis est colore. Circa uesperam uero ueluti iubare fulgurans accedētibus eam quæ euellere cupientibus facilis non est / sed tandiu refugit nec prius manet quam si quis urinam muliebrem uel menstrū san / guinem super eam fuderit. Quin ēt tunc siqs eam tetigerit mors certa est / nisi forte illam ipsam radi / cem ferat de manu pendentē. Capitur aut alio quoq; modo sine periculo qui talis est. Totam eam cir / cūfodiunt ita ut minimū ex radice terra sit conditū. Deinde ab ea religant canem illoq; sequi eum a quo religatus est cupiēte radix quidem facile euellit / canis uero cōtinuo morit̄ / tanq̄ eius uice a quo herba tollenda erat traditus. Nullus. n. postea accipientibus moetus est / tantis autem periculis p̄pter unam uim capi eam opere præcium est. Namq; uocant̄ dæmonia pessimorū hominum spiritus uicis / immerſa eorūq; necatīa quibus subuentū nō fuerit. Hæc cito etiam si tantūmodo offerat̄ ægrotātibus abigit. Flunt autem ex eo loco aquarum fontes etiā calidarum multum inter se sapore diuersi. Alii nanque amari sunt / aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus non solum in humi / lioribus locis fontes alternos habent / sed quod amplius quis miretur in proximo. Etenim quædam

spelunca cernit nō qdem alte cana/saxo aut imminente ptecta. Sup hoc ueluti duae māmā iter se pau-
lulū distātes. Et altera qdem frigidissimū fontē/altera calidissimū fundit. Qui mixti lanacrū suanissi-
mū prābēt/multisq; morbis ac uiciis salutare/maxime nero nervoz; curationi cōueniēs/habetq; idē
locus metalla sulfuris & aluminis/Bassus aut contēplatus undiq; regionē ualle orientali repletā expu-
guatione aggredi statuit/opulq; inchoauit pperans aggerē q̄plurimū extollere facilēq; p cū obsidio
nē facere. Qui uero itus fuerāt deprāhenſi ab externis segregati iudaei illos qdē coegere inane nul-
lus esse existimātes inferiorē obseruare ciuitatē ac picula priores excipere/supius uero castellū ipsi
occupatū tenebāt & ppter munitionis firmitatē & ut saluti suae cōsulerent. Impetratos. n. se ueniā
opinabant si locū tradidissent Romanis. Prius aut spē uolebāt experiēdo obsidionis declinādā con-
vincere. Iudaeiq; alacri aīo in dies singulos excursus habebāt & cū his quos fors obtulisset confertis
manibus multi qdem moriebant multosq; Romanos interficiebāt. Semper aut utriusq; plus ex tēpo-
re uictoria captabat/iudaeis qdem si icantiores aggredere/ in aggere aut positi si ipronisum excur-
sum corū bene septi armis exciperēt. Sed nō erat finis obsidionis futurus. Res aut quādā fortuito ge-
sta inopinatā castelli tradēdi necessitatē iudaeis iposuerat/iter obseſſos inuenis ex audacia ferox erat
& manu strenuus Eleazarus noīe. is aut fuerat & incurſibus nobilis multos aggredi aggressumq; p-
hibere obseruās. Et in piliis semp grauiterq; Romanos afficiēs/audaciaq; sua socios psequens/ ipetū
qdē facili his piculo aut uatūū discessum afficiebat nouissimus recedēdo/ itaq; discreto quodam dē
pugna pgressa ex utraq; pte ipse tāq; despiciēs oēs existimās nemine ruc hostiū praeliū exceptūq; ex-
tra portā remāsit/ & in muro stātes alloquebat tutamen illoz; attēdens. Hāc aut oportunitatē uidit q
dā ex castris Romāoz; aegyptius noīe Rufus/ & quod nemo sperasset ipetu facto cū ipsis cū armis re-
pēte correptū cū hoc uiso stātes in muro stupor teneret i castra Romanoz; traduxit. Postq; uero dux
nudū pcepit extēdi & in apto cōstitutū ut ex ciuitate cōspiceret caedi uerberibus uehemētē iudeos
cōfudit casus adoleſcētis uniuersaq; ciuitas in fletu erat/ & q̄stibus/ unius utri clade pculsa. Id ubi bas-
sus anima duertit cōsiliōz; aduersus hostes hoc principū sumpsit/ eorūq; miserationē augere cupiens
quatenus coacti p eius salute castelli traditionē facerēt/ q; sperauit adeptus est. Nam ipse qdē uelut
mox Eleazarū suspēsus cruce defigi iussit. Ea uero cōspecta maior castellanos dolor inualit/ & ulu-
lando quārebant intolerabilē esse calamitatē uociferātes. Tunc igit Eleazarus eos orabat/ ne uel se
despicerēt/ mortē miserimā se subiturū sibiq; ipsis salutē pberēt/ postq; iā subacti oēs Romanoz; ui-
ribus ac fortunae cōcederēt/ illi aut & eius sermone fracti & q; multi intus p eo p̄cabant/ ex magna. n.
& populosa ppingate genus ducebat/ & cōtra ingeniū suū misericordia uicti sunt. Et q̄buldā celeriter
missis colloquebant castelli traditionē facere petētes ac reddito sibi Eleazaro sine moerū dimitti.
Cū aut his accēsus esset dux Romanoz; multitudo ciuitatis inferioris inita separatim cū iudaeis cogni-
ta pactione ipsi clā nocte aufugere statueret. Cū uero portas aperuissent ab his q; deditionē p̄miserāt
ad Bassum nūcius uenit/ suae inuidia salutis eoz; suae formidine ne eoz; fugā eis ipsi p̄starēt. Sed for-
tissimi qdē fugientū q; p̄ceſſerāt euasere. Reliquoz; aut uiri qdē mille septingēti/ pempti sunt/ mu-
lierculae uero & pueri in seruitiū ducti/ spōsiones aut cū his q; castellū dedidere habitas/ Bassus cōſer-
uandas esset ratus & ipsos dimisit/ & Eleazarum reddidit.

Ad saltū q; appellat iardes ducit exercitū Lucius/ militibus cingit/ bellū cōmittit/ nullus ex iudaeis
euasit/ Sed omnes cum iuda duce eorum caesi sunt.

Cap. XXXIX.

Is aut administratis i saltū q; appellat iardes ducere pperabat exercitū/ multi. n. illuc cōgre-
gati esse nūciabant/ q; pridē tpe obsidionis ex Hierosolymis & Macharūte pfugerāt. Et/
go cū ad locū uenisset neq; falsum fuisse nunciū reperisset/ primo qdem oēm locū cū eq̄ti-
bus cingit/ ut si quis iudaeoz; conatus fuisset euadere/ fugiendi p equites copīā nō haberet.

Pedites aut siluā iussit cedere ne inde cōfugerent. Hoc mō ad necessitatē adducti sunt fortiter aliqd
faciēdi uelut ex audaci certamīe fortasse fugā et respirēt. Itaq; simul uniuersi & cū clamore speru facto
i eos a q̄bus cicti fuerāt irruūt. Illi aut fortiter excipiebāt/ multaq; his audacia illis cōtēntione uis/ diu
qdē plū factū est. Nō aut similis euenit finis pugnae certantibus. Nā Romanoz; qdē. xii. tantū conti-
git occūbere neq; multos lauciari. Iudaeoz; uero ex illo plio nullus euasit. Sed cū nō essent pauciores
tribus milibus pstrati sunt oēs/ eorūq; dux iudas Ari filius/ de quo supra meminimus q; ordini cuidā
p̄positus cum Hierosolyma obsideretur/ quibus demersus fuerat cloacis latenter effugit.

Scribit Caesar ad Liberium procuratorē ut iudeam uendat iussitq; singulis annis q; iudaei omnes
binas dragmas in capitolium ferrent.

Cap. XL.

Qdem uero tempore Caesar etiam ad Liberium Maximum scripsit/ erat aut pcurator ut
omnem terram uenderet iudaeoz;. Nec enim ciuitatem in ea condidit propria seruans &
patriam suam. Solis uero octingentis militibus illic relictis locū dedit quem incolerent/
qui uocat Ammans/ distat aut ab Hierosolymis. xxx. stadiis. Sripediū uero ubicūq; dege-
rent iudaeis

rent iudæis indaxit binas dragmas singulis annis deferre / capitoliū inſiſſe / ita ut ante hæc Hieroſo-
lymog templo pendeant / & res qdem iudæog illo tempore hunc ſtatum habebant.

Accuſat Antiochus apud Cæſarē a Ceſſennio peto q̄ deficeret a Romanis / mittit Veſpaſianus
ut quid uideat Peto efficiat. Capiſ antiochus poſt longā pugnā cū filiis ſuis / duciſ Romam uinctus /
Audiens Cæſar ligatum Antiochum inbet uincula auferri. filii cogitāt cōciliaturos patrē Cæſari ne
nūnt Romā cum patre aduecto ex Lacedæmone ibi manſerunt.

Cap. XLII.

Am uero quarto anno Veſpaſiano adminiſtrāte imperiū cōtigat Cōmagenes regē antio-
chū in maximas clades cū tota domo icurrere ex cauſa huiſmodi. Ceſennius Petus q̄ tūc
Syriā adminiſtrabat ſine re uera ſen ppter inimicitias Antiochi certā nō ualde patefactū
eſt litteras ad Cæſarē miſit. Antiochū dicēs deficere ad Romanis cū Epiphane filio de-
creuiſſe pactis habitis cum rege Parthog pptereaq̄ debere illos antecapere / ne ſi priores nouas res
adorti eſſent / totū Romanog imperiū bello pturbarent. Nō erat aut Cæſar huiſmodi nūntiū ad ſe
platū neglecturus / nā uicinitas regū maiore negociū puidētia dignū eſſe faciebat. Samolata. n. Cō-
magene maxia ciuitas iuxta Euphraten ſita eſt ut eſſet Parthis eo nāq̄ id cogitauere facilimus trāſi-
tus / tutū aut receptaculū fide igiſ habita & ptate ſibi pmiſſa ut ageret q̄ expedire uideret / negligē-
dū nō putauit. Subito tñ antiocho eiſq̄ ſociis nihil optinātibus in Cōmagenā igreſſus eſt ex legioni-
bus qdē ſextā ducēs / & inſup quosdā cuneos alaſq̄ egſū. Habebat aut auxilio reges terræ qdē q̄ Cal-
cidicha uocat Ariſtobolū Emelæ aut Sozmū. Introitus aut illis ſine certamine / q̄ nemo idigenæ ma-
nus ualebat opponere. Antiochus. n. iſperato pculſus nūcio bellū qdē cōtra Romanos ne cogitatiōe
cōcepit. Decreuit aut toto regno in eo quo erat tractū relicto cū cōiuge ac liberis egredi. Hoc ſe ro-
manis purū ab ea ſuſpitione q̄ ſibi ingereſ pbatorū eē ratus. Progreſſuſq̄ de ciuitate. cxxx. ppe mo-
dū ſtadiis in cāpo tabernaculū ponit. Petus aut in Samolata q̄ ea capeſſerēt mittit / & p eos ciuitatem
tenebat. Ipſe uero cū alio milite in Antiochū ire tēdebat. Nō tñ rex uel ipſa neceſſitate adductus eſt
aduerſum Romanos aliqd belli cōgerere. Sed fortuna q̄ſtus q̄dus pati ſuſtinebat. Adoleſcētibus aut
belliq̄ pitis uſq̄ corporis pſtantibus filiis eius non erat facile in calamitate ſine pugna durare. Itaq̄ ad
uirtutē ſe cōſerū. Epiphanes & Callinicus. V chemēti aut pugna p totā diē habita inſigni fortitudine
demonſtrati ſunt / nullaq̄ pte ſuæ uiriū diminuta diſcedūt. Antiocho uero neq̄ pugna hoc mō pera-
cta manere domi tolerabile uidebat / ſed ſubducta cōiuge cū filiabus in Ciliciā fugit / atq̄ hoc facto
milirū ſuog aios fregit. Nā ueluti deſperato ab eo regno defecere / & ad romanos ſe trāſſulere oīumq̄
erat deſperatio. Ergo priuſq̄ penitus deſtituerent auxiliū Epiphani cū cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus
erat neceſſariū. Fuiutq̄ oēs egres decē q̄ cū his una trāſgreſſi ſunt flumē Euphraten / hinc iā ſine mœ-
tu pſecti cū ad Bologeſſen parthog regē ueniſſent / nō quaſi fugitiui deſpecti ſunt / ſed adhuc fortu-
nā priſtinā retinētes oī honore dignati ſunt. Antiochū uero ubi Tarſum Ciliciæ uenit miſſo hecaton-
tharcho Petus uinctū Romā tranſmiſit. Veſpaſianus aut ita regē ad ſe deduci nō paſſus eſt dignus eſ-
ſe ratus ueteris amicitia habere rationē / quā belli occaſionē inexorabilē iracundiā obſeruare. Itaq̄ in-
bet ei iter agēti auferri uincula intermiſſaq̄ interim pſectione Romā apud Lacedæmonia degere / ma-
gnos uero ei pecuniæ redditus ſbet / ut nō mō copioſe ſed & regie uictū haberet. His Epiphanes &
cæteri cognitſ q̄ patri ante mœtuebāt magna cura & inextricabili animos relaxarunt / & ipſi quoq̄
ſpem reconciliandi cū Cæſare cōcepere. Cum aut etiam Bologeſſus de his ſcripſiſſet ad Cæſarē / nec
n. quāuis ſolliciter agerēt / extra Romanū uinere patiebantur imperiū & cū Cæſar his manuete fa-
cultatem dediſſet / Romā uenerūt. Patre autem ad eos ex lacedæmone ſtatim aduecto cū omni ho-
nore haberetur ibi manſere.

Scythæ his tpiſus cogitant Medicā terrā innadere / colloquunt cum Hyrcanog rege / adhibito
aditu ſines omnes populantur / ad armeniam uſq̄ peruenire.

Cap. XLIII.

Lanorū aut natio qdē Scythæ ſunt iuxta flumē Tanain & Meotides paludes ſedes habē-
tes iā quodā loco memorauimus. His uero tēporibus inito cōſilio ut terrā medicā & ulter-
ius prædandi cā puaderent cū rege Hyrcanog colloquunt. Nāq̄ iſ eſt illius tranſitus do-
minus quē rex Alexāder ita fecerat ut portis ferreis clauderet. Aditu āt ſibi præbito uni-
uerſi nihil ſuſpicātibus Medis incūbunt / eorūq̄ ſines populoloſos oīgenūq̄ pecog plenos diripiebant /
cū reſiſtere nullus auderet. Nā q̄ regnū eius terræ obtinebat Pacorus mœtu pculſus in difficiliora lo-
ca refugiens cæteris qdē bonis oībus ceſſerat / uix aut ab illis coningē ac cōcubinas captas datis cen-
tū talētis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna p̄dabūdi & uſq̄ ad armenia naſtantes oīa pceſſe-
re. Eius aut tyridates rex erat q̄ cū his obuius bello cōflixiſſet. nō multū abſuit quo uiuus in illa acie
caperet. Procul. n. qdā miſſo laqueo circūdarū tracturus fuerat niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum
atq̄ ita fugiſſet / illi āt pugna multo magis efferrati terrā qdē depopulati ſūt / magnā uero hoīum mul-
titudinem aliamq̄ ducentes prædam ex utroq̄ regno ad ſua domicilia rediere.

KK iii

Mortuo Basso Flavius Siluius in administratione succedit. Castellum quoddam adhuc rebelle superesse uidens mouit militem aduersus illud. princeps castelli erat Eleazarus cuius mores describuntur. & sociorum eius.

Cap. XLIII.

Pud Iudæa uero mortuo Basso Flavius Siluius in administratione succedit. Et alia quædam terra bello subacta uidens unum autem adhuc rebelle superesse castellum omni quæ in illis locis habebatur manu collecta aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Masada. Princeps uero Siccariorum a quibus fuerat occupatum erat uir præpotens Eleazarus ex origine iudæa. qui non paucis iudæis persuaserat. ut ante diximus ne professionem faceret quoniam censor Cyrinus in iudæam directus est. Tunc namque sicarios uocauere. qui Romanis dicto audientes esse nollet. omnesque modo his quasi hostibus utebantur. diripiendo quod & circūagendo eorum bona. ignem uero domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant. qui pugna est petenda iudæorum libertatem tanta ignauia perdidissent. magisque se optare si Romanis seruitium spondidissent. Erat autem id plane caustio & crudelitatis atque auaritiæ ducebatur obiectum. manifeste autem rebus effectum est. Nam idem illi & defectionis focii fuerunt & bellum cum Romanis communiter suscipere. Cuius uero peior illos in eos facta est. & cum merita prior eorum refelleret occasio potius tractabant eos qui negotiorum suarum iustis assertionibus exprobraret. Fuit enim quodammodo illud tempus apud iudæos omnium generum malitiarum fecundissimum. ut nullum opus intermitteret insectum. ne siquis excogitando fingere non uisisset haberet quo magis nouum aliquid inueniret. ita & priuati & ceteri omnes unum erant. & exuperare alium alius tum impietate quam iniquitate in proximos certabant. Potentes quodam multitudinem male tractando. multitudo uero ad interiitum potentium perperando. illis enim erat dominandi cupiditas. his autem uis faciendi bonarum locupletium diripiendi. Primo quod Sicarii fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis auctores nullis neque uerbo in dicto ad iniuriam. neque facto intetato ad exitium eorum. quibus insidiarentur poenitus peremptis. Verum & hos loquentes moderatores esse demonstrauit. Non solum enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent. tamquam inimicissimos eiusque modi maxime ciues tractans. sed et patriam malis plurimis cumulauit. Qualia facturus fuerat qui deum quocumque iam esset ausus impietate continere. Nam & mensa nefaria uelcebat. & legitimam patriam quæ exterminauerat castimoniam ut iam sit minime mirum si mansuetudinis cōtionem minime seruauit hominibus. qui dei pietatem furore contempserat. Rursus igitur Simon Giora quod mali non commisit. quod ne liberorum corporum iniuria temperauit. qui eum creauere tyrannum. Quæ uero eos amicitia. quæ uel cognatio ad quotidianas caedes non ferociore effecit. Namque alienos quod male tractare inertis negotiorum opus esse arbitrabantur. Gloriosam uero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Florum furoris æmuli et idomæi fuere. Illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus ne qua pars cōseruaret pietatis in deum. totum quod ex ciuitatis facie superat abscondere summamque per omnia iniusticiam induxerunt. in qua illud hominum genus qui Zelotæ appellati sunt uiguit. qui nomen factis uerque probauerunt. Omnes enim maliciarum facinorosa peramulati sunt. nullo inæmulato. quod ante commissum memoriam tradidit peremptis. quibus nomen sibi ex bonorum emulatione imposuissent. qui eos quos laderet propter efferam sui naturam cauillando fallebant. qui malorum quæ maxima essent bona ducebant. Itaque debitum finem innuere merita illis poena dei uoluntate decreta. Concta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia in eos usque ad extremum uitæ terminum congesta sunt. quæ nariis perempti cruciatibus pertulere. Verum fortasse dixerit aliquis minora eos quam commiserat perpeffos. uerum his qui iuste ea paterentur hærebant. De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt non huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeam unde digressus sum.

Flavius Siluius aduersus Eleazarum uenit. castellum cingit licet difficillimus aduenti accessus fuerat. per duo loca poterant accedere homines. declarat difficultas accessus. admonet machinas per unam uiam fabricat arietem eum quo murum percutit. ignem ad muros ponit. letique Romani custodiunt ne quis eorum ex castro fugeret.

Cap. XLIII.

Enit autem dux Romanorum contra Eleazarum. & qui cum eo Masadam tenebat Sicarios exercitum ducens. & fines quodam statim omnes obtinuit. praesidiis ubique locis opportunissimis collocatis. Castellum autem muro circumdedit. ne quis obsessos fugiendi facultatem haberet. utque custodes perenerant. ipse uero castris locum occupat. obsidione quod idoneum. quæ delegerat. qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur. Ceterum difficile ad copias utensilium non solum enim comitatus ex longinquo. & cum labore iudæorum maxime portabantur. quibus hæc fuerat cura mandata. uerum etiam potius aliunde in castra ducebatur. quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebat. His autem dispositis Siluius obsidione aggressus est. maximæ molis ac laboris egentem propter castelli mutationem cuius natura huiusmodi est. Saxum gyro non exiguum. & excelsum longitudine undique abruptis atque altis uallibus cingitur. ex inuisibili super fundo habens scopulos. ipsaque omnium sunt animalium gressibus inaccessa. nisi quod duobus modis idem saxum indifficilem explicatur ascensum. Est autem unum iter ab lacu Asphaltide ad solis ortum. & alterum ab occidente facilius ambolari. Vocatur autem

catur autē unū coluber ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes frangit ac sæpe in se reuertens paulatim rursum pducitur/ uixq; illo itinere gradiēs promouet pedē. Nāq; mutanti uestigiū necesse est pede altero niti. Est autē certa pncipes. Altitudo enim rupiū utrinq; dehiscit ut quæ horrore quēuis terrere audacissimū possit. Per eiusmodi uiam cum .xxx. stadiis ascen/ dēs quod restat uerticis est nō incantū finē coacti/ sed ut habeat in summo planiciē. In hac primus qui dem Ionathes pontifex castellū ædificauit & appellauit Masada. Post autē Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nā & murū per oēm eius gyrum crexit stadiorū spatio. lx. & cādido lapide factum & per. xii. altū latūq; octo cubitis/ & uigintiseptē turres quinquagenis cubitis in eo stabant ex quibus aditus membra per omne murū intus ædificata. Rex. n. uerticē quo fecundus omniq; planicie molli/ or esset culturæ destinauerat/ ut si quando externorū alimentorū penuria contigisset/ hanc quidē labo rarent qui salutē suā castello tradidissent. Quin & regiā sibi ædificauerat ab occidentalis partis ascen/ su intra omnia quidē arcis oppositā uergentē autē ad septentrionē. Regiæ uero murus erat magnus ac firmissimus celsitudine quattuor sexagenū cubitoz/ in angulis turres habebat. Membrorū autē intus & porticū itemq; balnearū uaria erat & sumptuosa cōstructio/ columnis quidē & singularibus saxis andiq; substitutis. Parietibus autē mēbrisq; solidā cōpage lapidū uariatis. Ad singula uero habitacula & sursum/ & circa regiā & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat/ custodes aquarū tantā molitus abundantia quantā qui fontibus uterentur haberent. Fossæ uero iter ex regia in arcem summā ducebāt/ quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidē uiaē faciliē suūsum præbere hosti bus poterant. Nā orientalis quidē uia natura est inaccessa/ ut supra memorauimus. Occidentale uero magna in angustia posita turri cōclusit/ quæ nō minore mille cubitorū spacio ab arce distaret quā ne/ q; transiri posse neq; capi facile uidebat. Inextricabilis autē quīs licenter ambulantibus fuerat fabrica ta. Ita quidē aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellū erat cōmunitū/ intus autē reposti ti apparatus magis & diurnitatis & opulentiā inuare/ nā & frumentū multū erat conditū/ & quod in longū tempus sufficere posset/ uinūq; multū & oleū/ super autem cuiusq; leguminis fructus/ & palmarū coaceruata. Cunctaq; repperit Eleazarus castello p dolū cū siccariis occupato matura/ nihilq; recens depositis deteriora quāq; fere ex quo apparata sunt/ ad excidiū a Romanis illatū. c. annorū tēpus age bat. Quin & Romani fructuū reliqas icorruptas offendere. Sigs autē cām diurnitatis aurā esse exi/ stimet/ nō errauerit q; arcis altitudine ab oī terrena ac foetulentā materia sit remota/ inuēta est autē oī/ genū quoq; armorū multitudo ab rege cōdita/ q; decē milibus uirorū sufficerēt/ ferrūq; infectū necnon æris & plūbi materia/ qppe ut magnis de causis factū crederes apparatū. Aiunt. n. Heroden idipsam castellū sibi ad refugiū parauisse duplex piculū in suspicantē. unū qdē ab iudæoz/ populo ne se depo/ sito illos q; antea reges fuerāt ad principatū reduceret. Alterū uero maius atq; atrocius ab regina aegy pti Cleopatra. Hac enī suā sententiā nō celabat/ sed cū antonio sæpe uerba faciebat postulās Herodē interfici/ sibi autē obsecrans regnū iudæoz/ donari. Et magis q; miraretur nondū eius imperio Anto niū paruissē male eius amore emancipatū/ quā nō dominaturā sperasset pp eiusmodi moctus. Hero des condita Masada in extremū belli cōtra iudæos Romanis opus dīmisit. Nā q; fortis iā locū omnē muro cinxerat dux romanorū/ sicut supra diximus/ ac ne q; effugeret diligentissime pcurauerat/ inci pit obsidionē uno tantū loco reperto q; aggerū iactū posset excipere. Nā post eā turrim quæ iter ab oc cidente quod ad regiā summūq; montē duceret præcludebat/ erat quædā cōinentia saxi uastior lati tudine multūq; porrecta/ celsitudine autē Masadæ trecentis cubitis inferior/ quā Leucē appellabant/ hanc igit Siluius ut ascendit ac tenuit aggerem apportare milibus iussit/ illis autē alacri aio & magna manu operātibus solidus ad ducentos cubitos erectus est tumultus. Verū neq; firma neq; sufficiens ma chinis ferēdis hæc mēsurā uidebat/ sed sup eū tribunal cōstrictis saxis ingentibus factū est altū itemq; latū cubitis quinquaginta. Erat autē aliarū machinarū fabrica illis assimilis. Quas primo qdē Vespasia nus ad obsidiones postea uero Titus excogitauerat turrisq; quinquaginta cubitis effecta est/ tota ferro cōlecta. Vnde multis balistarum tormentorūq; iaculis Romani cito eos reppulere qui de muro pu gnabant/ & caput exerere prohibuere. Simul autem ingente ēt ariete fabricato Siluius crebro murū pullari iubet/ ac uix qdē tñ aliquā eius deiecit partē interrupit. Cito autē puenere siccariū muro itus al tero cōstituto. Qui ne machinis quidē simile aliqd pateretur/ mollis. n. adhuc erat & impetus laxare uiolentiā poterat/ hoc mō constructas trabes pceritate magnas/ & quæ sectæ sunt cōinentes cōpo suere. Eaz; aut ordines erant duo similes tantumq; distantes quantum esset muri latitudo & inter eos ambos replebant aggeris spacium. Nec uero crescente cumulo terra deflueret aliis transuersis trabi bus quas in longitudinē posuerāt colligabāt. Erat ergo illis quidē opus ædificio simile/ sed quod ex/ dendi inferebant machinarū ictus euanescebant lutoq; subsidente structiorē fabricam faciebāt. Vbi hoc Siluius considerauit igni magis murum captum iri putans multas quidem ardentes faces militi bus intro iaculari præcepit/ murus autem quippe/ ut maxima ex parte lignis constructus ignem cito cōprehendit

comprehendit/ & usq; ad iunum sui laxitate calefactus ingenti flamma colluxit. Incipiente quidē ad huc incendio spirans aquilo Romanis erat horribilis auertens desuper flammās in eos abigebat/ & poene machinas quasi iam cōflagraturas desperauerant. Deinde flatu mutato ueluti diuina prouidentia excitatus auster/ multaq; ni contra obuios eas referens muro appulit iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum dei uterentur auxilio ad castra latti digrediebantur decreto hostes luce aggredi/ & nocte uigilias accuratiores facere ne quis eorum clam subterfugeret.

Eleazarus uidēs nō posse euadere manus Romanorū hortat ut oēs cōbusta urbe seipso interficiāt magis q̄ seruituti subiiciant. quibusdā placuit/ quidā uero molliores lachrymabant/ reiterat exhortationē Eleazarus sponēs immortalitē aīe pulchrius esse pulchre mori q̄ rarpire uiuere. Cap. XLV.

Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat. neq; alii cuiq; pmissurus erat ut faceret. Vidēs autē marū igne cōsumptū/ aliū uero nullū salutis modū neq; uirtutis excogitās sed his q̄ Romani in se liberosq; suos & cōiuges facturi essent si uicissent ante oculos positis de omniū morte cōsiliū cepit/ idq; ex præsētibus fortissimū ratus ualidioris animi fociis uesperī cōgregatis talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cū olim uobis decretū sit uiri fortes neq; Romanis neq; cuiquā alii seruire nisi deo/ is enim solus est uerus & iustus deus hominū/ ecce nunc tempus adest q̄ factis uestros p̄bare animos iubeat. Nec igit̄ ipsi nos dehonestemus ante quidē seruitutē nec sine periculo passi. Nunc autē cū seruitute intolerabiles poenas amplexi uiuemus sub Romanis futuri. Primī enim omniū ab his defecimus & nouissimi cū his bellū gerimus. Puto autē & hanc nobis a deo gratiam darā/ ut bene ac libere possimus mori quod aliis nō euenit/ prāter spem paupertatis nobis autē certū est orto die futurū excidiū. Libera est autē strenua mortis cōditio cū affectibus/ nec. n. prohibere id hostes possunt/ qui profecto nos optant uiuos abducere neq; nos illos iā possumus superare pugnādo. Nā fortasse quidē ab initio statim oportuit quādo libertatē defendere cupientibus oīa & a nobis ipsius acerba peioraq; ab hostibus eneniebant. De dei uoluntate cōiicere & scire q̄ amica ei quondā natio damnata esset interitu/ manens. n. propitius uel saltem nobis leuiter infensus nunq̄ tantorum quidem hominū perniciē neglexisset/ sacratissimā uero urbē suā igni hostiū excidiōq; p̄didisset. Nos autē soli. Lex oī genere iudeorū speramus seruata libertate supare tāq̄ nil in deū deliquissemus/ nulliusq; culpae p̄cipes fuisset/ q̄ alios quoq; docuimus. Itaq; uidetis quāmodū nos uana spectasse redarguit fortiore nobis insperatis rebus malorū necessitate illata. Nec enī quicq; nobis castelli natura inexpugnabilis p̄fuit ad salutē/ sed & alimētōrū copiā. Sed armorū multitudinē aliūq; habentes abundatissimū apparatū ipso manifestissime deo sp̄ salutis auferēte p̄didimus. Ignis. n. q̄ ferebat in hostes i edificatū a nobis murū nō sp̄ore reuersus est. Sed hac multorū ira sunt criminū quae furore capti cōtra gentiles ausi sumus/ p̄ qbus quāso ne Romanis iustissimis poenas/ sed p̄ nos ipsos deo p̄stemus iste autē illis moderatiores sunt/ mortē. n. cōiuges iniuria uacuae/ liberi seruitutis expertes. Post illos autē ipsi nobis honestā inuicē gratiā praebeamus libertate seruata optima sepultura. Primus in & pecunias & castellū igni cōburamus. Merebunt. n. Romani certe scio si neq; corpora nostra tenuerint/ cōpendio caruerint. Alimēta sola relinquemus/ hac. n. nobis erūt testimonio mortuis/ q̄ nō penuria nicti sumus sed ita ut ab initio statueramus mortē seruituti p̄ulimus. Hac dicebat Eleazarus sed nō in eundē modū p̄sentii snā cōgruebāt. Sed alii qdē ei obedire p̄perabāt q̄li uolūtate replebant pulchrā esse mortē existimātes. Qui uero molliores erāt cōiugū ac familiarū suarū misericordia/ uel ēt p̄pius quēq; aptissimus deterrebat iteritus alius aliū inuēs cōtrariū uolūtatis suae motū lachrymis designabāt. Quos cū uidisset Eleazarus formidare ac magnitudinē cōsiliū aīs frāgi p̄timuit/ ne ēt q̄ fortiter dicta p̄ceperūt efforminaret flētes ipsi ac deplorātes. Ergo exhortationē nō itermisit. sed erectior multoq; repletus spiritu clariore de immortalitāte animae orationē incipit magnaq; usus exclamatiōe lachrymantes attētiū spectans plurimum inquit opinione deceptus sum/ qui putarem uiros fortes pro libertate certantes mori bene malle quam uiuere. Vos autem nec cui libet quidem hominī quicquam neq; audacia neq; uirtute praestatis qui etiam magna mala effugiuri mortē timetis/ cum oportet et uos super hoc neq; cūctari neq; expectare monitorē. Olim enī & a primo sensu nos eruditos patriae orationis & sacrae maiorumq; nostrorum factis & animis confirmando perseverabāt/ quod uiuere hominis est. non mori calamitas. Nam mors quidem libertatem animis praestat ad propriū patriaeq; locum eas dimittit ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore iunctae sūt/ unaq; malis eius implentur/ quod uerisimile dicitur mortuae sunt. Diuina enim cum mortali societas turpis est/ multum quidem potest anima iuncta cum corpore/ instrumentum enim facit suum latēter id mouens & ultra mortalem naturam gestis producens. Verumtamen cum pondere quo in terram detrahitur/ quodq; ab ea pendet absoluta proprium locum receperit/ tūc beatam & undiq; liberam participat fortitudinem/ & humanis oculis/ ut ipse deus inuisibilis manens/ nec enim cū est in corpore conspicitur/ nam & accedit occulte/ neq; rursus cum recedit uidetur unam quidam ipsa habens in corruptam

corrupta natura/corpori aut causam praebens mutatiois/nā quod anima attigerit hoc uiuit atq; uiuet unde uero digressa fuerit hoc marcidū moritur tantū immortalitatis ei superabit. Huius oratiois atq; gumentū uobis sit somnus/in quo collectae animae nunq̄ eas detrahente corpore iocundissimā quietē agunt. Cū deo uero pro cognatione degentes ubiq; adsunt/ac multa futura praedicūt. Cur igitur mortem timere cōueniat/qui somni diligimus quietē? Quemadmodū aut non sit dementissimū breuitatē uitae sequentes sibi inuidere perpetuā. Oportebat quidē nos domestica institutione meditatores alius esse exemplū promptae uolūtatis ad mortē. Nā si ab alienigenis etiā rei fides petenda sit. Indorū uideamus sapientes/qui sapientiā profitentur/illi enim cū sunt boni uiri uitae quidē tempus quasi quoddā necessariū naturae munus inuiti sustinent/pperant aut hoīes corporibus soluere/nulloq; urgēte neq; exagitante malo propter immortalis cōuersationis desiderū aliis quidem p̄dicunt se esse abituros. Nec est qui phibeat q̄q̄/sed omnes fortunatissimos appellātes eos ad familiares suos litteras mittūt. Ita certā neq; animis esse inter se consuetudinē credere. Alii aut cū mandata perceperint/igni traditis corporibus ut immaculata puraq; aia secernat paulatim moriunt. Facilius enim ad mortē illos amicissimi p̄sequuntur quā exterorū hoīum quisq; suos ciues in longinquā peregrinationē ituros. Et se quidē ipsos descent/illos aut beatos dicunt q̄ immortalitatis ordinē iā recipiant. Non ergo uos p̄debit si deterius Indis sapiamus/p̄priaq; ignauia leges patrias quae oībus hoībus aemulādae uiderentur inhoneste despiciamus quāq; & si cōtraria nos a principio instituisse credititio/quod summū bonum est hoībus uiuere/mors autē calamitas attamen t̄ps nos adhortatur eā bono animo & facile tollerare dei uoluntate/& necessario morituros. Olim quantū enim apparet cōtra omne iudeorum genus hoc decretū posuit deus ut uita careremus qui ea non eramus quēadmodū oportebat usuri. Nec ausim.n. nobis metipsis ascribere/ne ue Romāis gratificari q̄ nos omnes eorū bellū assumpserit. Nō.n. uiribus illos hāc accidere sed causa fortior interueniēs illis p̄stitit ut uincere uiderent. Quibus.n. armis Romanorū perēpti sūt q̄ Caesareā incollebant iudei. Ac ne defecturos quidē ab illis dū diē septimū celebrarent aggressa Caesariensium multitudo/neq; manus referentes cū cōingibus ac liberis mactauerunt/me uel ipsos erubere Romanos q̄ nos tantūmodo hostes q̄ defeceramus putabāt. Sed dicet aliq; Caesariensibus semp cū suae ciuitatis iudeis fuisse discordiā/tēpusq; nactus uetus odiū exuperasse. Quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscū.n. illi p̄pter Græcos bellū gerere ausi sunt/an nō cū p̄pinqs nostris Romanos ulcisci. Multū igit his fides illoq; ac beniuolētia p̄fuit/ac nō ab ipsis cū totis familiaris acerbiissime trucidati sunt/ac p̄ auxiliis gratias eis reddere? Nā q̄ illos a nobis pati phibere hāc passi sunt/uelut ea ipsi cōmittere uoluissent. Longū sit si uelim nūc separatim de singulis dicere. Notiss.n. q̄ Syriae ciuitatū nulla est q̄ nō iudeos apud se habitātes occiderit nobis quam Romanos plus inimicā. Vbi ēt Damasceni quom ne cām q̄dem p̄babile cōfingere potuissent ciuitatē suā eadē nefaria repleuere. xviii. milibus iudeorū cū cōingibus ac familiis iugulatis. Eorū aut multitudinē plagis in aegypto perēptorū. lx. milium numerū audiebamus excedere. illi q̄dem fortasse in aliena terra cum nullū inuenissent hostis aduersariū ita sunt mortui. Omnibus aut qui domi cū Romanis bellū susceperēt/nihil deerat eorū quae spem totā possent praebere uictoriae. Arma.n. & muri & castelloq; inexpugnabiles fabricae/atq; intertiti spiritus ad pericula p̄ libertate subeunda cūctos ad defectionē redidit fortiores sed hāc ad paucū tēpus cū suffecissent/seq; sustulissent maiorū malorū exitere principū. Omnia enī capta sunt/omniaq; hostibus succubuerūt. uelut illorū nobiliores causa uictoriae non ad eorū salutem a quibus instructa fuerant apparata sunt. Et in praelio q̄dem mortuos beatos existimari oportet/repugnantēs enī & libertate nō perdita perire. Eorū uero multitudinis quia a Romanis subingati sunt q̄s non misereatur? quis ue nō anteq̄ illa patiat mori properet? Quorū alii torti tāq; igne quā uerberibus excruciatī perire/alii ferocissime bestiis ad secundū eorū cibū seruati uiui sunt/illorū quidem miserrimi habendi sunt/q̄ ad hāc uiuunt qui saepe mortā optantes nō accipiant. Vbi ē aut illa magna ciuitas. Aut ubi est quae totius gētis iudeae metropolis fuit. Tantis q̄dem murorum septis munitissima/tot uero ante muros castellis turrimq; disiectis moenibus tuta belliq; apparatū uix capiens. tot autem uirorum pro se pugnantū multitudinē continens. Quid nobis facta est/quae deū habere incolā credebatur/radicatus ex fundamētis erepta est/solaq; eius monumenta restant eorum a quibus excisa est/impolita reliquiis castra. Senes uero infelices ad cineres templi assident/& paucae mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatae. Hāc secum reputans quisquam nostrorum aspicere solem durabit? etiam si uiuere sine periculo possit. Quis inimicus adeo patriae quis tam imbellis aut parcus animae ut eum non poeniteat hucusque uixisse? Atque utinam omnes fuissēmus mortui priusquam illam sacram ciuitatem hostium manibus uideremus excindi/priusquam templum sanctum tanta impietate funditus erui/sed quoniam spes non in strenua nos illexit/quasi forte poterimus pro ea hostes ulcisci/nunc autem euauit ac solos necessitate dereliquit. Mori bene properemus nostri metipsi misereamur/& coniugum liberorum dam non
bis licet

bis licet a nobis ipsis misericordiam capere/ ad mortem namque ipsi nati sumus/ & quos ex nobis genuimus/ eamque fugere/ ne fortissimi quidem possunt/ iniuria vero & seruitus & uidere coniuges ad turpitudinem duci cum liberis non est malum hominibus ex naturae necessitate profectum/ sed haec sua timiditate praefrunt qui ante mori cum licuit noluerunt. Nos autem multum freti fortitudine a Romanis defecimus/ & postremo nunc illis ad salutem hortantibus non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifestata/ si nos uiuos subiugare potuerint/ miserandi quidem adolescentes erunt quorum uires corporis ad multos sufficienter cruciatus/ miserandi autem profectiones quorum aetas clades ferre non poterit/ uidebit alius coniugem abduci/ alius manibus reuinctus uocem filii patris implorantis exaudierit. Sed dum liberi sunt & gladios habent pulchrum ministerium nobis praebent expertes seruitutis hostium/ moriantur liberi cum filiis & coniugibus uita decedamus nobis leges praecipiant/ haec nos coniuges & filii depraeantur. horum necessitatem deus misit his contraria Romani uoluit/ & ne quis nostrum ante excidium pereat timent. Festinemus igitur eis praeparata potius nostri uoluptate stupore mortis admirationemque relinquere audacia.

Orantem Eleazarum omnes interpellant decernuntque sibi mortem dare. omnes mortui sunt/ unus ultimus incensa regia/ gladio se transfigens occubuit/ clam cum quinq; pueris mulier latuit/ Romani de mane per scalas muros ascendunt/ neminem uidentes admirantur mulier illa ex cloacis exiens romanis rem gestam aperuit

Cap. XLVI.

Dhuc/ cum orare cupientem omnes interpellabant/ & effrenato quodam impetu pleni ad opus incitabant/ ac ueluti laruis exagitati alius alium antecapere cupiebat/ hoc specimen esse fortitudinis/ rectique consilii existimantes ne quis extremus remanere uideretur tantus eos & coniugum & filiorum & propriae carnis amor inuasit. Sed nec id quod aliquis putauerit cum facinus accederet obtuli sunt/ uerum et seruare sententiam quam cum dicta perciperent habuerunt/ proprium quidem earumque effectum retinentibus cunctis/ roni uero cedentibus quia iam optime filius consuluerat. Simul. n. ualere uxoribus cum amplexu dicebant/ ac liberos gremiis captos extremum lachrymantem osculabantur. Et simul quodam manibus alienis iussu peragentibus ualentes eas configebant/ malorumque subditi hostibus passuri fuerant cogitationem habentes per solatio necessitatis ad caedem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos transfixere miseris quibus id necesse fuit quibusque filios atque uxores occidere/ malorum uicem uidebant esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolore tolerantem/ & interfectos laesum existimantes si illis breuissimum tempus ei superuineret/ cito quodam uniuersis hominibus in unum coactis ignem iniiciunt. Sorore uero ex numero suo decem lectis omnium percussoribus uniuersi et propter liberos ac coniuges prostratas conpositi/ eosque complexi manibus cum comunicauissent pato animo se mactandos praebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium/ isti autem itrepide cunctis occisis eandem sortis legem in sua quoque morte statuerunt/ ut cui obtigisset nouem pemptis semetipsum super eos occideret. Ita omnes sibi confidebant/ quod neque in audiendo neque in sustinendo facinore praestaret alius alii. Et ad extremum caeteri quod se neci supposuere. Unus uero atque nouissimus circumspecta multitudine mortuorum/ ne quis forte in multa caede superesset qui suae manus egeret/ ubi cognouit omnes percipitos/ ignem quodam imittit regiae/ uehementi uero manu toto per se transacto gladio iuxta suos affectus occubuit. Et illi quodam pierant nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse/ latuit autem una mulier senior/ & alia quaedam Eleazari cognata plurimum doctrina sapientiaque mulieribus praestans. Et quique pueri per cuniculos/ qui aquam sub terra potui ducebant abditum/ cum alii caedibus occupatas mentes haberent/ qui erant noningenti numero/ & sexaginta cum mulieribus simul ac pueris. Haec autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc perignam expectantes mane desistunt & aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum uero hostium neminem uiderent/ sed undique uersum acerbam solitudinem ignemque intus silentiam quid factum esset conicere non poterant/ ad extremum uelut impellentes ictum arietis ululatum siqui forte prouocarent dederant. Clamorem autem sensere mulieres & ex cloacis emerisse factum romanis ut erat indicauerunt altera earum quemadmodum dicta uel gesta fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his uerbis adducebantur a se magnitudinem uerisimilem non credentes. Ignem uero extinguere conabantur perque hanc uiam sectantes cito in regiam peruenere/ conspectaque multitudine mortuorum non ut in hostibus gauisi sunt/ sed consilii fortitudinem & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Peracto excidio Flavius Siluius cum exercitu in Caesaream proficiscitur/ quidam ex iudeis in Alexandria confugerant/ hi nouas res tenebant ex quibus multi occisi sunt/ mortemque potius pati maluerunt. etiam pueri/ quam Caesarem dominum appellare.

Cap. XLVII.

Viuismodi autem peracto excidio in castello quidam praesidium dux reliquit/ ipse uero cum exercitu Caesaream profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium/ sed iam tota iudaea belli fuerat longinquitate subuersa/ multisque suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandria

cum Alexandria aegypti ciuitatē postea cōtigit multos iudeos perire. His enim qui ex factione siccariorum illuc effugere potuerunt non satis erat saluos esse. uerum & illic nouas res conabantur ut libertatem defenderent/ & Romanos quidē nihil se meliores putarēt deū uero solum dominū dicerent. Cū autē quidam is iudeorū non ignobiles aduersarentur/ illos quidem mactauere/ aliis quidem instabant ad defectionē eos rogantes. Eorū autem uidentes confidentiā principes seniorum iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur/ sed congregatis omnibus in congregationem iudeis siccariorum temeritatem publicabant/ illos omnium malorum causam esse demonstrantes/ & nunc aiebant eos quod nec sic fugissent certam spem salutis habituri uiderentur/ a Romanis enim cognitos statim esse perituros proprias calamitates explere. Ipsi autē qui nullius fuissent eorū delicti participes cauendū esse ab eorū exitio & multitudinē praeabant ut illorum causa Romanis ipsorum traditione satisfacerēt. His dictis prospecta piculi magnitudine paruere/ multoque impetu siccarios aggressi corripuere/ quorum sexcenti quidem statim capti sunt. Qui uero in aegyptū ac Thebas qui in ullo tractu erant elapsi sunt non multo post comprehensi reducti sunt/ quorum non est qui duritiam siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos excogitata ob hoc solummodo ut Caesarem dominum faterentur/ nemo cessit neque dicere uelle uisus est/ sed omnes ille necessitates ualidiorē sententiam conseruare tanquam brutis corporibus non amicis etiam cruciatus igoemque susciperent/ maxime uero puerorū aetas miraculo spectantiū fuit. Nec enim uel eorum quisquā commotus ut dominū Caesare nominaret/ usque adeo corporū infirmitatem uis audaciae superabat.

Lupus rector Alexandriae haec omnia Caesari indicat ad quem Caesar scribit ut templum iudeorū destruat.

Cap. XLVIII.

Vpus tunc Alexandriam rector administrabat/ & de hoc ad Caesarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum iudeorum circa res nouas studium cauendum esse existimans ac ueritus ne rursus in unum congregarentur/ & quosdam sibi adiungant praecepit Lupo in templū iudeorum quod esset apud Thannis quae sic appellatur ciuitatem destrueret/ haec autem in aegypto. Quae ob hanc causam & coli coepit/ & nomen sumpsit.

Onias unus ex pontificibus quondā ex Hierosolymis fugatus Alexandriam uenit/ obtinetque ut templum possit fabricare iuxta morem patrium/ hoc autem fuit praedictum per Elaiam quod in aegypto futura esset constructio templi.

Cap. XLIX.

Nias Simonis filius unus ex pontificibus ex Hierosolymis fugatus Antiocho rege Syriae cū iudeis bellum gerere Alexandria uenit & a Ptolemaeo suscipitur humanissime propter ea quod Antiocho erat inimicus/ ait se gentē iudeorū eius auxilio sociaturū si dictis suis obtemperassent. Cum autem rex ea quae possent fieri annuisset rogauit ut in aliqua parte aegypti templum sibi aedificare permitteret/ & more patrio deū colere. Ita enim & antiochū magis odiosam iudeis qui templum apud Hierosolymam uastauisset/ ipsique benignolēiores fore eosque multos ad eos religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemaeus ei que locum dedit centum & octuaginta stadiis a Mēphi distantem. Heliopolitanus autem ille tractus dicitur/ ubi castello fabricato. Onias templum quidem dissimile ab eo quod est in Hierosolymis/ turrim autem similem instruxit ingentibus saxi sexaginta cubitis erectam. Arae autem fabricam secundum patriam imitatus est/ & donariis similiter exornauit praeter candelabri confectionem/ candelabra enim non fecit/ sed informatam aureum lignum tanquam inbare in luce radiantē de aurea catena suspendit. Totum uero circa templū spacium structo latere circundedit saxeas portas habente. concessit autem rex etiam multū agri modum ac pecuniae redditus/ ut & sacerdotibus esset copia ad multa quae dei cultus desideraret/ non tamen haec Onias sana uoluntate faciebat sed erat ei contentio cum iudeis apud Hierosolymam degentibus propter fugae memorem iracundiā. Et hoc templo aedificato arbitrabatur ad id omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim praedictio quaedam annis noningentis septuaginta. Elaiasque praedixerat huius templi futuram in aegypto constructionem a quodam uiro iudeo/ templum quidem ita fuerat aedificatum.

Lupus rector ad templū accedēs ablatiis denariis templū claudit Paulinus eius successor/ nihil reliquit/ sacerdotibus cōminatus est/ fecitque ut ne uestigiū quidem diuini cultus uideretur.

Cap. L.

Vpus autē rector Alexandriae susceptis litteris imperatoris cum ad templū aduenisset nō nullis ablatiis donariis templum claudit. Postmodū Lupo mortuo Paulinus qui eius potestati successit/ neque donariorū quicquam reliquit/ uehemēter enim sacerdotibus cōminatus ē nisi omnia protulissent/ neque ad templū religionis causa adire uolentes admisit/ sed clausis foribus ita inaccessum fecit ut ne uestigiū quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usque clausum templum ex quo fuerat conditum anni. ccc. xxxiii.

Ionathas

Ionathas quidam ex iudeis persuasit multis ut eū sequerentur/nunciatur Catullo rectori libyæ/cōprehensus ipse cū multis aliis tribus milibus/qui pecunia diuites erant/non cōscii tamen sceleris occiduntur/Curatq; Catullus ut Ionathas omnes iudeos criminetur/etiā illos qui Romæ habitabant inter quos Iosephus erat/Vespasianus noluit ut aliud efficere/Catullus ob iniustitiā morbo gravissimo laboravit/ira ut ipse moreretur

Cap. LI.

Vdacia vero siccariorum veluti morbus quidam ēt ea quæ circū Cyrenem oppida erāt cōtigerat. Elapsus enim ad eos Ionathas homo nequissimus/ & arte textor nō paucis imperitorum ut se attenderent persuasit/perduxitq; in solitudines cū signa umbrarū imagines se polliceretur ascendere/ & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat. Dignitate vero præstantes Cyrenem sium iudeorum apparatus eius & pfectionē pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo pronunciant. Ille autē equitibus ac peditibus missis inermes facile cōprehendit/ & magna quædā pars manibus interiiit. Nōnulli autē vivi capti ad Catullum perducti sunt. Auctor autē consilii ionathas tūc quidem potuit effugere/multū vero ac diligenter per omnes quæsitus regiones incidit/ adductus est ad Catullum sibi quidem moram pœnæ moliebatur. Catullus autem iniquitatis præbuit occasionem/nam ipse quidem locupletissimos iudeorū falso insinuans auctores sibi huius cōsiliū fuisse se dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat/remq; delatam multimode inculcabat. Tragicis etiam verbis exaggerans/ut & ipse quoddam bellum iudeorum patrassē uideret/quodq; hoc atrocius est præter credendi facultatem etiā doctor erat calumniandi Siccarios. Deniq; cum uidisset iudeorum aliquē Alexandrū nomine/cui iam dudum infensus odiū publicauerat etiam uxore eius Beronice criminationibus implicata/hos quidem priores occidit. Deinde omnes simul pecuniarū copiis eximios tria simul milia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur/quod eorum patrimonialia redditibus Caesaris sociabat. Ne uero uel alibi degentium quisquam iudeorum eius iniustitiā cōsutaret etiam longius mēdacium propagauit ac ionathæ nōnullisq; aliis q; comprehēsi fuerant persuadet nonarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis iudeorum apud Alexandriam Romamq; degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt/unus erat iosephus q; hæc scripsit. Non tamen Catullo factio/ita ut sperauerat/cessit. Nam Romā quidem ionathen ceterosq; uinctos duces finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se/ac per illam conflata calumniā. Vespasianus autē rem suspicatus ueritatem requirebat cognitione non iure hominibus accusationem illatā illos quidem Titi studio criminibus soluit/merito uero pœnam in ionathen statuit. Prius.n. uerberatus exultus est. Catullo autē tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius reprehensibile experiretur. Non multo autē post multiplici morbo & insanabili correptus acerbissime liberatus est non corporis tantū cruciatum sustines/sed erat ei maior aī morbus & gravior. Terroribus.n. expauescebat & crebro uidebat sibi instantes umbras eorū quos peremerat & elamitabat. Cūq; se tenere nō posset exiliebat stratis tanquā tormentis sibi & flāmis adhibitis. Hoc autē semper multum p̄ficiēte malo extisq; defluentibus ac intestinis exhaustis/ita est mortuus/nulla re alia minus diuinæ providentiæ factus iudicio quam q; nequissimis ulciscatur.

FINIS.

Hic nobis est finis historię quam promissimus nos cum omni ueritate tradituros cognoscere cupientibus quēadmodum hoc bellum Romanis ita gestum est cum iudeis/& qualiter sit quidem expositum lectoris ut dicant relinquatur. De ueritate autem confidenter dicere non pigebit q; eam solum per omnia quæ scripsi habuerim coniecturam.

Has Iosephi historias diligentius multo cæteris emendatas. Venetiis excussit formis. Gregorius de gregoriis. Anno Salutis nostræ. M.D.X. Die. xxix. Mensis octobris.

A IOSEPHI tus hic fuerunt Tanaim	H Quomodo post inquit syba opera manuum lacerdotem	P tissima. Tunc testimonio dominum populo uel	Y tenere p ^{re} stem Chaldaos dos/ quidem quia	FF Antonius atq; perpetuum obuiam p ^{ro} deunt Fabricatis
B mine iacob rum & non cerē uxori iora cōuerse	I Cūq; fateretur terminum ricaretur leges uxor	Q mam peruenit illic iudæis anla turbanit De terremoto	Z super nos conuenit uerb. Atheniēses	GG & uolentia ciuitate ad locupletes bus affimiles
C præparatos iecerant dei credere ribus parēibus	K necessitatem in his malis duo. Post cum deus	R mirandam tam/non eius fuisset in honorem	AA IOSEPHI RVFFINI Hierosolymis multitudo	HH perlequebantur numerosæ maxime ingenii quidem cætera
D inspexerant & non tio licet ritatis	L edos imperium/ Princeps barbaros	S Qualiter taminum ctionem suæ hominibus	BB sum in idumæā ta peruenit stitit/qui tamen arabas	II Aggeres rati nō steterunt nem oporteret re multi quidem
E nusquisq; mis constituti rosolymitarum bec equalia	M q; quidam p ^{ro} ps subiectas membrorum Nā duodecimi	T gnati fuere ex delitiis Quantæ sint Artabans	CC de rebus fratris erga spatium p ^{ro} bui cū propinquis	KK diebantur/ubi & supra ætatem Pompæ autem rent iudæis
F nenit ad eum scentes usq; in dei semetiplos	N amicis regis diuersis De morte & bethsutam	V præsentem perditione Hos præceperat re constrictum	DD quidem tres abstinentiam magis ad esse plenam	FINIS
G dominæ quidē bum non getem appellant honoris	O hierosolymoge sent & aliquos phonis frui rent.	X studuit erudiri pulus cōcurrebat tus sim stola Post mortem	EE sus antecedebat Quidam qui bat/quosq; daris sed	